URBANISTIČNA ZASNOVA Z ELEMENTI KRAJINSKE ZASNOVE ZA ŠIRŠE MESTNO OBMOČJE SLOVENSKE ISTRE

Strokovna podlaga za
Regionalni prostorski plan
Obalno kraške regije

ŠTEVILKA PROJEKTA	**9493**
NAROČNIK	**Geodetski inštitut Slovenije (GIS)** Jamova cesta 2 1000 Ljubljana
IZDELOVALEC	**LUZ d.d.** Verovškova ulica 64 1000 Ljubljana
GLAVNI IZVRŠNI DIREKTOR	**dr. Jure Zavrtanik** univ. dipl. inž. arh.
PODPIS IN ŽIG	LUZ, d.d. Verovškova ulica 64 1000 Ljubljana
DATUM	**september 2026**

Ljubljanski urbanistični zavod, d. d.
Verovškova ulica 64
SI-1000 Ljubljana
Slovenija
T/ +386 1 360 24 00
F/ +386 1 360 24 01
E/ info@luz.si
www.luz.si

NAROČNIK	**Geodetski inštitut Slovenije (GIS)** Jamova cesta 2 1000 Ljubljana
IZDELOVALEC	**LUZ d.d.** Verovškova ulica 64 1000 Ljubljana LUZ, d.d. Verovškova ulica 64 1000 Ljubljana
ODGOVORNA PROSTORSKA NAČRTOVALKA	**dr. Bernarda Bevc Šekoranja** univ. dipl. inž. arh. ZAPS 1538 PA PPN DR. BERNARDA BEVC ŠEKORANJA UNIV.DIPL.INŽ.ARH. POOBLAŠČENA ARHITEKTKA, POOBLAŠČENA PROSTORSKA NAČRTOVALKA PA PPN ZAPS 1538

IZDELOVALCI NALOGE	
ODGOVORNI VODJA IZDELAVE PROJEKTA	**Janja Solomun,** univ. dipl. inž. arh.
DELOVNA SKUPINA	**Prostorsko načrtovanje, urbanizem, arhitektura, krajinska arhitektura:** **Nina Bizjak Komatar**, univ. dipl. inž. arh. **Oskar Cafuta,** MSc, Kraljevina Švedska **Arijana Haskaj**, univ. dipl. inž. arh. **Sergej Hiti,** univ. dipl. inž. kraj. arh. **Urša Irman**, dipl. inž. arh. urb. **Karla Jankovič**, univ dipl. inž.kraj.arh. **Žiga Mljač**, mag. inž. arh. urb. **Jure Pučnik**, MSc, Republika Finska **Urša Rot**, mag. inž. arh. **Špela Šetina**, dipl. kraj. arh. **Tina Verbič**, univ. dipl. inž. kraj. arh. **dr. Petra Vertelj Nared**, univ. dipl. inž. kraj. arh. **Anja Žaucer**, mag. inž. kraj. arh. **Promet:** **Uroš Maršič**, univ. dipl. inž. grad. **Klemen Milovanovič**, univ. dipl. inž. grad. **Maruša Strmec**, mag. inž. grad **Rok Vodopivec**, univ. dipl. inž. grad. **Aljaž Bassin**, univ. dipl. inž. arh. **Komunala:** **Marko Fatur**, univ. dipl. inž. grad. **Polona Repnik**, univ. dipl. inž. vod. in kom. inž. **Informatika:** **Roberto Degan**, univ. dipl. inž. rač. In. Inf. **Kaja Krevs**, mag. geogr. **Žiga Novak**, dipl. geogr. **Jana Škerbina**, univ. dipl. inž. geod. **Romana Titovšek**, inž. geod. **Lucija Dragovan**, mag. inž. geod. in geoinf. **Geodezija:** **Simona Čeh**, univ. dipl. inž. geod. **Aljaž Peklaj**, mag. inž. geod. in geoinf. **Pravni del:** **Maja Trošt**, univ. dipl. prav.
RRC	**Regionalni razvojni center Koper** **Centro regionale di sviluppo Capodistria** Ulica 15. maja 19, 6000 Koper

KAZALO VSEBINE

1 UVOD 1
1.1 UVOD, NAMEN IN CILJ IZDELAVE UZ Z ELEMENTI KRAJINSKE ZASNOVE ZA ŠMO 1
1.2 OBLIKA ELABORATA IN STRUKTURA VSEBINE 1
1.3 ŠIRŠE MESTNO OBMOČJE (ŠMO) V OBALNO KRAŠKI REGIJI 2
1.3.1 Določitev podrobnejše meje ŠMO 3
1.4 METODOLOGIJA 5
1.4.1 Delavnica z deležniki ŠMO 5
Delavnica 1 z občinami 6
Delavnica 2 z občinami 7
2 ANALIZA STRATEŠKIH USMERITEV 8
2.1 ŠMO V STRATEGIJI PROSTORSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE 2050 8
2.2 REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM REGIJE 2021-2027 10
2.3 USMERITVE ZA PRIPRAVO STRATEGIJE RAZVOJA REGIJE S PODROČJA PROSTORSKEGA IN URBANEGA RAZVOJA (SMERNICE MNVP, 2019) 12
2.3.1 Povezovanje s sosednjimi območji 12
2.3.2 Družbena infrastruktura 12
2.3.3 Gospodarska javna infrastruktura 13
2.3.4 Prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, ki so pomembna za razvoj regije 13
2.3.5 Krajina in zeleni sistem regije 14
2.3.6 Stanovanjska oskrba 16
2.3.7 Predlog vsebin za oceno stanja z vidika prostorskega razvoja za območje regije 16
2.4 STROKOVNE PODLAGE ZA RAZVOJ POSELITVE, RAZVOJA V KRAJINI IN GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE 17
3 ANALIZA STANJA IN RAZVOJNIH TRENDOV 20
3.1 DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI 20
3.1.1 Število prebivalcev 20
3.1.2 Gostota poselitve 25
3.1.3 Staranje prebivalstva in starostna struktura prebivalstva 25
3.1.4 Demografski prirast 29
3.1.5 Sklepne ugotovitve 31
3.2 OCENA STRATEŠKE VLOGE IN POLOŽAJA ŠMO V ŠIRŠEM PROSTORU 31
3.2.1 Prostorski vidiki gospodarskega in družbenega razvoja ŠMO in regije kot celote 31
3.2.2 Možni prostorski vplivi in posledice podnebnih sprememb na ŠMO in regijo kot celoto 34
3.2.3 Možni prostorski vplivi in posledice naravnih in drugih nesreč na razvoj ŠMO in regije kot celote 39
3.2.4 Usmeritve za načrtovanje 40
3.3 POSELITEV IN OSNOVNA MORFOLOŠKO-FUNKCIONALNA STRUKTURA 41
3.3.1 Vpliv dejavnikov na poselitev 42
3.3.2 Morfogeneza 42
3.3.3 Osnovna morfološka zgradba 49
3.3.4 Struktura poselitvenega vzorca 50
3.4 POLICENTRIČNI SISTEM URBANIH SREDIŠČ 51
3.4.1 Sistem poselitve ŠMO v ReSPR50 52
3.4.2 Sistem poselitve v občinskih prostorskih aktih 52
3.4.3 Gradnja stavb (nestanovanjske in stanovanjske stavbe ter stanovanja) 54
3.4.4 Vloga središč v sistemu 56
3.5 RABA PROSTORA IN STAVBNA ZEMLJIŠČA 58
3.5.1 Raba prostora 58
3.5.2 Stavbna zemljišča 60
3.5.3 Dejanska raba 62
3.6 RAZVREDNOTENA ZEMLJIŠČA 63

3.7 STANOVANJSKA OSKRBA ... 65
3.7.1 Gradnja stavb, število naseljenih in nenaseljenih stanovanj ... 65
3.7.2 Počitniška stanovanja ... 66
3.8 DRUŽBENA INFRASTRUKTURA ... 67
3.8.1 Izhodišča ... 68
3.9 GOSPODARSTVO ... 73
3.9.1 Poslovne cone ... 74
3.9.2 Kmetijstvo ... 78
3.10 NAKUPOVALNA SREDIŠČA ... 81
3.10.1 Površine trgovskih dejavnosti ... 81
3.10.2 Tipologija nakupovalnih središč ... 82
3.10.3 NAKUPOVALNA SREDIŠČA NA RAVNI NASELIJ ... 82
3.10.4 Ugotovitve in razvojni trendi ... 83
3.11 TURIZEM ... 84
3.11.1 Analiza in razvojni trendi turizma ... 84
3.11.2 Število turistov ... 89
3.11.3 Zaposlenost v turizmu ... 92
3.12 KRAJINA IN ZELENI SISTEM ... 93
3.12.1 Analiza stanja po funkcijah zelenega sistema ... 93
3.12.2 Regionalna razdelitev krajinskih tipov ... 100
3.12.3 Območja nacionalne prepoznavnosti ... 101
Izjemne krajine ... 103
Dediščinske kulturne krajine (vir: eVrd) ... 106
Zgodovinske kulturne krajine ... 107
Dokumentarno arhivsko varstvo ... 107
3.12.4 Problemska analiza ... 108
3.12.5 Vrednostna analiza ... 108
3.12. Členitev na krajinske celote in krajinski vzorci ... 111
3.12.1. Krajinske celote ... 112
3.12.2. Krajinski vzorci ... 112
3.13 PROMETNI SISTEM IN DOSTOPNOST DO TRAJNOSTNIH OBLIK PROMETA ... 116
3.13.1 Izhodišča ... 116
3.13.2 Analiza omrežja državnih in občinskih cest ... 116
Potovalne navade in delovne migracije ... 117
3.13.3 Analiza železniškega omrežja ... 117
3.13.4 Analiza javnega potniškega prometa ... 118
3.13.5 Analiza kolesarskega omrežja ... 119
3.13.6 Analiza letalskega prometa ... 120
3.13.7 Vodni promet ... 120
3.13.8 Ključne ugotovitve ... 121
3.14 OSTALA GOSPODARSKA JAVNA INFRASTRUKTURA ... 123
3.14.1 Izhodišče ... 123
3.14.2 Oskrba z vodo ... 123
3.14.3 Odvajanje in čiščenje odpadne vode ... 124
3.14.4 Upravljanje z odpadki ... 125
3.14.5 Energetska infrastruktura ... 128
3.14.6 Komunikacijska infrastruktura ... 132
3.15 VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI ... 133
3.15.1 Poplave ... 133
3.15.2 Erozija in plazljivost ... 134
3.15.3 Požarna ogroženost in varstvo gozdov ... 136
3.15.4 Potres ... 136
3.15.5 Tla ... 137
3.15.6 Območja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ... 138

3.15.7 Povzetek analitičnih ugotovitev ter cilji in usmeritve za razvoj ... 139
3.16 USTVARJENE DANOSTI IN OMEJITVE V PROSTORU ... 140
3.16.1 Območja varstva kulturne dediščine ... 140
3.16.2 Območja načrtovanih prostorskih načrtov ... 143
3.17 VARSTVO OKOLJA IN NARAVE ... 144
3.17.1 Varovana območja narave ... 145
3.17.2 Varstvo kmetijskih zemljišč ... 145
3.17.3 Varstvo gozdov ... 146
3.17.4 Varstvo vodnih virov ... 147
3.17.5 Sintezni prikaz naravnih danosti ... 148
3.17.6 Sintezni prikaz: naravne in ustvarjene omejitve v prostoru ... 149
4 PROSTORSKO-RAZVOJNI IZZIVI ... 151
5 SCENARIJI PROSTORSKEGA RAZVOJA ... 154
6 VIZIJA IN STRATEŠKI RAZVOJNI CILJI ... 156
6.1 USMERITVE STRATEŠKIH RAZVOJNIH CILJEV ... 156
6.2 RAZVOJNE PRIORITETE Z UKREPI IN PROJEKTI ... 157
7 ZASNOVA PROSTORSKEGA RAZVOJA ... 158
7.1 IZHODIŠČE ZA OPREDELITEV VLOGE ŠMO ... 159
7.2 ZASNOVA PROSTORSKEGA RAZVOJA ŠMO – KLJUČNI STRATEŠKI VIDIKI ... 160
7.3 VLOGA IN POLOŽAJ ŠMO V ŠIRŠEM PROSTORU ... 160
7.4 POSELITEV IN OSNOVNA MORFOLOŠKO-FUNKCIONALNA STRUKTURA ŠMO ... 163
7.5 POLICENTRIČNI SISTEM URBANIH SREDIŠČ V ŠMO ... 172
7.6 RAZVREDNOTENA OBMOČJA ZA ŠMO ... 172
7.7 STANOVANJSKA OSKRBA ... 173
7.8 DRUŽBENA INFRASTRUKTURA ... 175
7.9 POSLOVNE CONE – GOSPODARSKE CONE ... 177
7.10 TURIZEM ... 180
7.11 KRAJINA IN ZELENI SISTEM ... 186
7.11.1 Razvojni in varstveni koncept ... 186
7.11.2 Zasnova razvoja in varstva krajine ... 189
7.12 PROMETNI SISTEM IN DOSTOPNOST DO TRAJNOSTNIH OBLIK PROMETA ... 203
7.13 OSTALA GOSPODARSKA JAVNA INFRASTRUKTURA ... 204
7.13.1 Oskrba z vodo ... 204
7.13.2 Odvajanje in čiščenje odpadne vode ... 207
7.13.3 Upravljanje z odpadki ... 207
7.13.4 Energetska infrastruktura ... 208
7.13.5 Komunikacijska infrastruktura ... 213
8 USMERITVE ZA URBANISTIČNO, ARHITEKTURNO IN KRAJINSKO OBLIKOVANJE PROSTORSKIH UREDITEV ... 214
9 UKREPI ... 217
10 KAZALNIKI ... 235
11 VIRI IN LITERATURA ... 242

II. GRAFIČNI DEL

1	**Sintezna karta**	M 1:125000
2	**Zasnova prostorskega razvoja**	M 1:125000
3	**Turizem**	M 1:125000
4	**Krajina**	
4.1	**Razvoj in varstvo krajine**	M 1:125000
4.2	**Zeleni sistem**	M 1:125000
4.3	**Naravni viri**	M 1:125000
5	**Zasnova omrežja gospodarske javne infrastrukture**	
5.1	**Prometno omrežje**	M 1:125000
5.2	**Sistem trajnostne mobilnosti**	M 1:125000
5.3	**Zasnova ostale gospodarske javne infrastrukture**	
5.3.1	**Oskrba z vodo**	M 1:125000
5.3.2	**Odvajanje in čiščenje odpadne vode ter sistem ravnanja z odpadki**	M 1:125000
5.3.3	**Oskrba z električno energijo**	M 1:125000
5.3.4	**Oskrba s toploto in zemeljskim plinom**	M 1:125000

KAZALO SLIK

Slika 1: Evidentirana območja za KZ, UZ in UZ s KZ za RPP (Metodologija in vzorčni primer za KZ za RPP) (UIRS s sodelavci, 2024) 3
Slika 2: Prikaz občin Obalno-kraške regije z mejo UZ z elementi KZ s središči, kot osnova za analitični del (LUZ, 2025) 4
Slika 3: Slika s prve delavnice z izbranimi prioritetnimi razvrščenimi vsebinami občin (LUZ, 2025) 7
Slika 4 :Širše mestno območje slovenske Istre (Slika 11, ReSPRS50, MNVP, 2023) 8
Slika 5: Urbana naselja v ŠMO (preliminarni osnutek ReSPRS50) 10
Slika 6: Ravni središč glede na poselitveni, gospodarski in prometni potencial; PRS2050 (MNVP, 2023) 10
Slika 7: Zasnova zelene infrastrukture na nacionalni ravni (vir: ReSPR50, 2023) 15
Slika 8: Karta prioritetnih projektov iz dogovora za razvoj regij (vir: SP UIRS, 2024) 18
Slika 9: Podatki o številu prebivalcev med letoma 2011 in 2025 za občine v ŠMO Obalno-kraške regije (SURS, 2025) 21
Slika 10: Prikaz števila prebivalcev po naseljih v ŠMO (SURS, 2025) 23
Slika 11: Prikaz razlike v številu prebivalcev med letoma 2011 in 2025 (SURS, 2025) 24
Slika 12: Relativna razlika števila prebivalcev med letoma 2025 in 2011 po posameznih naseljih (RPE) (vir: SURS, 2025) 24
Slika 13: Prikaz gostote prebivalstva na 1 km^2 na naselja s številom prebivalcev na naselja in gostota prebivalstva na 1 km^2 na občine (vir: SURS, 2025). 25
Slika 14: Prikaz starostne strukture prebivalstva v Obalno-kraški regiji za leta 2011, 2015, 2019 in 2025 (SURS, 2025) 26
Slika 15: Prikaz starostne strukture prebivalstva po občinah v Obalno-kraški regiji za leta 2011, 2015, 2019 in 2025 (SURS, 2025) 27
Slika 16: Prikaz indeksa staranja prebivalstva po občinah v Obalno-kraški regiji med letoma 2009 in 2025 (SURS, 2025) 28
Slika 17:Prikaz indeksa staranja prebivalstva na občino na državnem nivoju (SURS, 2025) 29
Slika 18: Prikaz selitvenega in naravnega prirasta med letoma 2015 in 2024 (SURS, 2025) 30
Slika 19: Prikaz indeksa delovnih migracij po občinah v ŠMO za leta 2014, 2019, 2024 (SURS, 2024) 32
Slika 20: Prikaz delovnih migracijskih tokov (100 ali več delavcev) na centroide občin (GURS, SURS, 2025) 33
Slika 21: Prikaz smeri in številčnosti delovnih migracijskih tokov (GURS, SURS, 2025) 34
Slika 22: Sprememba povprečne temperature zraka po meteoroloških letnih časih in za celo leto v treh projekcijskih obdobjih glede na obdobje 1981–2010 za pesimistični scenarij izpustov (RCP8.5). 35
Slika 23: Sprememba povprečne višine padavin po meteoroloških letnih časih in za celo leto v treh projekcijskih obdobjih glede na obdobje 1981–2010 za pesimistični scenarij izpustov (RCP8.5) 36
Slika 24: Spremembe povprečnega letnega napajanja podzemne vode za tri projekcijska obdobja in dva scenarija izpustov RCP4.5 (levo) in RCP8.5 (desno) glede na primerjalno obdobje 1981–2010 36
Slika 25: Število vročih dni in število tropskih noči glede na scenarij (RCP4.5) 37
Slika 26: Analiza morfogeneze stavb, izsek somestja PIRAN – PORTOROŽ- LUCIJA (GURS, 2025) 42
Slika 27 Analiza morfogeneze stavb - Koper (GURS, 2025) 44
Slika 28: Analiza morfogeneze stavb slemenskega naselja in terasastega poselitvenega pasu (GURS, 2025) 45
Slika 29 Analiza morfogeneze stavb, izsek Ankaran (GURS, 2025) 46
Slika 30 Analiza morfogeneze stavb, izsek Hrpelje-Kozina (GURS, 2025) 47
Slika 31 Analiza morfogeneze stavb, izsek Sežana (GURS, 2025) 48

Slika 32: Analiza morfogeneze stavb, izsek Divača (GURS, 2025) 49
Slika 33: Prikaz pokrovnosti urbanih površin (ARSO, 2024) 50
Slika 34: Struktura poselitvenega območja (PISO, 2025)....51
Slika 35: ŠMO slovenske Istre v SPRS 2050 52
Slika 36: Raven središč s statusom mesta (ReSPRS50) 52
Slika 37: Prikaz središč (prenos iz vsebin OPN) 53
Slika 38: Prikaz sinteze strateških delov občinskih prostorskih načrtov posameznih občin (PISO, 2025) 54
Slika 39: Analiza deleža stanovanj, zgrajenih v obdobju od leta 2011 do leta 2021 na občine (SURS, 2021)....55
Slika 40: Analiza dovoljenj za gradnjo nestanovanjskih stavb na občine (vir: SURS, 2024) 56
Slika 41: Stopnja centralnosti glede na povprečje štirih funkcij (SP:»Policentrično omrežje središč in dostopnost…",2016). 57
Slika 42: Prikaz namenske rabe prostora (vir: PISO, 2024). 58
Slika 43: Namenska raba prostora v ŠMO po velikosti (ha) (vir: PISO, 2024) 59
Slika 44: Namenska raba v ŠMO po relativnih razmerjih (%) 59
Slika 45: Prikaz novih pozidanih in sorodnih območij – sprememba dejanske rabe od leta 2010 do 2025 (MKGP, 2025) 60
Slika 46: Namenska raba prostora po občinah – glede na površino (PISO, 2025) 61
Slika 47: Namenska raba prostora po občinah – relativno (po deležih glede na občino) (PISO, 2025) ...61
Slika 48: Prikaz dejanske rabe prostora (MKGP, 2025). 62
Slika 49: Prikaz zaraščanja območij – sprememba dejanske rabe od leta 2010 do 2025 (MKGP, 2025). .63
Slika 50: Prikaz Funkcionalno razvrednotenih območij - obseg (DRSV, 2024; UI, 2024) 64
Slika 51: Funkcionalno razvrednotena območja po stopnji opuščenosti (DRSV, 2024; UI, 2024) 64
Slika 52: Analiza deleža vseh stanovanj in nenaseljenih stanovanj na občine (SURS, 2021) 65
Slika 53: Prikaz izdanih gradbenih dovoljenj po občinah v ŠMO (SURS, 2025) 65
Slika 54: Prikaz deleža počitniških stanovanj na občine (SURS, 2021) 66
Slika 55: Prikaz opremljenosti središč z regijsko pomembno družbeno infrastrukturo 72
Slika 56: Prikaz strukture gospodarstva v ŠMO v primerjavi s Slovenijo (SURS, 2024)....73
Slika 57: Indeks BDP v razvojnih regijah v letih 2004 - 2024....73
Slika 58:Prikaz strukture gospodarstva v ŠMO za leta 2004, 2009, 2014, 2019 in 2024 (SURS, 2024) 74
Slika 59 : Prikaz gospodarskih con (LUZ, 2025) 75
Slika 60: Prikaz velikosti gospodarskih/poslovnih con po naseljih in velikosti njihovih nepozidanih delov (vir: RPE, 2025). 76
Slika 61: Prikaz nezazidanih stavbnih zemljišč po gospodarskih conah (vir: UIRS, 2020)....77
Slika 62: Prikaz števila kmetijskih gospodarstev na občine (vir: SURS, 2020)....78
Slika 63: Analiza spremembe v številu kmetijskih gospodarstev (%) 2010-2020 na občine (vir: SURS, 2020)....79
Slika 64: Analiza skupne ekonomske velikosti kmetijskih gospodarstev (v 1000 EUR) na občine (SURS, 2020)....80
Slika 65: Površine trgovskih dejavnosti po naseljih 81
Slika 66: Tipologija nakupovalnih središč 82
Slika 67: Prostorska razporeditev pomembnejših nakupovalnih središč (površina na prebivalca)....83
Slika 68: Analiza števila stalnih ležišč za turizem na občine (vir: SURS, 2024).....85
Slika 69: Število stalnih ležišč na prostorski enoti 500 m 86
Slika 70: Analiza sprememb v številu stalnih ležišč za turizem v letu 2024 glede na število ležišč leta 2019 na občine (SURS, 2024).....87
Slika 71: Dostop do površin za rekreacijo na občine (SURS, 2020) 88

Slika 72: Prihodi turistov po občinah – primerjava 2019 in 2024 (SURS, 2025) 89
Slika 73: Prihodi turistov – domači in tuji po občinah – primerjava 2019 in 2024 (SURS, 2025) 90
Slika 74: Delovno aktivno prebivalstvo v turizmu (OECD, SURS, 2024) 92
Slika 75: Vodotoki, gozdovi, relief, krajinski parki in izjemne krajine 93
Slika 76: Skica zavarovane narave, analitični del (Natura 2000), ekološko pomembnih območij, izjemnih krajin, krajinskih parkov, solin (LUZ, 2025) 94
Slika 77: Ekološka funkcija zelenega sistema 96
Slika 78: Okoljska funkcija zelenega sistema 97
Slika 79: Strukturno morfološka funkcija zelenega sistema 98
Slika 80: Socialna/ družbena funkcija zelenega sistema 99
Slika 81: Gospodarska funkcija krajine/ odprtega prostora 100
Slika 82: Krajinske podenote v KZ slovenska Istra (vir: Regionalna razdelitev krajinskih tipov in izjemnih krajin Slovenije (CRP V5-2135) 100
Slika 83: Dediščinska kulturna krajina znotraj UZ z elementi KZ za ŠMO slovenske Istre z zalednim delom 107
Slika 84: Prikaz problemskih konfliktov v prostoru 108
Slika 85: Vrednostna analiza – naravna ohranjenost in biotska pestrost 109
Slika 86: Vrednostna analiza – prepoznavnost 110
Slika 87: Vrednostna analiza – prepoznavnost 111
Slika 88: Krajinske celote ŠMO (grafična priloga UZ z elementi KZ)) 112
Slika 89: *Prikaz avtobusnih postaj oz. postajališč v Obalno-kraški regiji (PNZ, 2025)* 119
Slika 90: Analiza količine nastalih komunalnih odpadkov (v tonah) na občine (vir: SURS, 2024). 127
Slika 91: Analiza sprememb v količini nastalih komunalnih odpadkov (%) v obdobju 2014-2024 na občine (SURS, 2024). 128
Slika 92: Analiza porabe električne energije (kWh) za vse dejavnosti SKD in podjetja na občine (vir: SURS, 2023). 130
Slika 93: Analiza spremembe porabe električne energije (%) za vse dejavnosti SKD in podjetja v obdobju 2020-2023 (vir: SURS, 2023). 131
Slika 94: Prikaz ogroženih območij (vir: DRSV, 2024) 133
Slika 95: Vodovja in poplavne ogroženosti (DRSV, 2024) 134
Slika 96: Verjetnosti pojavljanja plazov (DRSV, 2024) 135
Slika 97: Prikaz gozda ter varstvenih režimov in požarne ogroženosti gozdov (ZGS, 2024) 136
Slika 98: Analiza razredov potresne nevarnosti (vir: ARSO, 2024). 137
Slika 99: Pedološka karta (vir: ARSO, 2024). 138
Slika 100: Prikaz stanja prostora z RPP Obalno-kraške regije (vir: UIRS, 2024). 140
Slika 101: Analiza varstvenih režimov kulturne dediščine (MK, 2024 in 2026) 142
Slika 102: Državni prostorski načrti (2026) 143
Slika 103: Analiza varstvenih območij narave (ARSO, ZGS, MKGP, 2024). 145
Slika 104: Analiza tal glede na bonitetne točke (vir: GURS, 2024) 146
Slika 105: Analiza varstva gozdov (vir: ZGS, 2024, MKGP, 2024) 147
Slika 106: Analiza varstva vodnih virov (DRSV, 2024) 148
Slika 107: Sintezni prikaz območij varstva okolja in naravnih danosti. 149
Slika 108: Sintezna karta: naravne in ustvarjene omejitve v prostoru 150
Slika 109: Shema zasnove prostorskega razvoja ŠMO slovenske Istre z zalednim delom 158
Slika 110: Shema: prikaz vloge in položaja ŠMO v slovenski Istri 160
Slika 111: Tabela mednarodnih projektov 162
Slika 112: Prikazi vloge in položaja ŠMO v Slovenski Istri in širšem prostoru 163

Slika 113: Prednostna območja za stanovanjsko oskrbo (usmeritve MSP) 175
Slika 114: Zasnova družbene sheme 176
Slika 115: Shema- koncept zasnove gospodarskih con 179
Slika 116: Prikaz ključnih krajinskih elementov, ki tvorijo turistično zasnovo območja 182
Slika 117: Delitev zelenega sistema v ŠMO na tri makroenote 186
Slika 118: Krajinske enote 187
Slika 119: Območja poudarjenega varstva krajine 193
Slika 120: Ključni elementi zelenega sistema 195
Slika 121: Shema zelenega sistema 196
Slika 122: Naravni viri 199
Slika 123: Kmetijstvo 201
Slika 124: Prikaz regionalnega sistema povezovalnih vodovodov in akumulacije Griža 205
Slika 125: Prikaz funkcionalnih povezav vodovodov 206
Slika 126: Globine izoterme 90°C od površja (Vir: Geološki zavod Slovenije) 212

ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
DPN	državni prostorski načrt
DRSV	Direkcija Republike Slovenije za vode
FRO	funkcionalno razvrednoteno območje
GJI	gospodarska javna infrastruktura
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
KP	krajinski park
KZ	krajinska zasnova
LIDAR	(angleško Light Detection And Ranging): geodetska metoda za merjenje razdalje do tarče s pomočjo laserskih žarkov
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MNVP	Ministrstvo za naravne vire in prostor
MOPE	Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo
OKR	Obalno-kraška regija
OPN	občinski prostorski načrt
OVE	obnovljivi viri energije
PIS	prostorski informacijski sistem
PISO	prostorski informacijski sistem občin
PROSO	prednostna območja za stanovanjsko oskrbo
ReSPRS50	Resolucija o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050 (Uradni list RS, št. 72/23)
RPE	register prostorskih enot
RPP	regionalni prostorski plan
RRC Koper	Regionalni razvojni center Koper
SP	strokovne podlage
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
ŠMO	širše mestno območje
UIRS	Urbanistični inštitut Republike Slovenije
UZ	urbanistična zasnova
VVO	vodovarstveno območje
ZGS	Zavod za gozdove Slovenije
ZRSVN	Zavod republike Slovenije za varstvo narave
ZUreP-3	Zakon o urejanju prostora (Ur. l. RS, št. 199/21, 18/23 – ZDU-1O, 78/23 – ZUNPEOVE, 95/23 – ZIUOPZP, 23/24, 109/24, 25/25 – odl. US, 75/25 in 14/26)

1 UVOD

1.1 UVOD, NAMEN IN CILJ IZDELAVE UZ Z ELEMENTI KRAJINSKE ZASNOVE ZA ŠMO

Strokovna podlaga Urbanistična zasnova (v nadaljevanju UZ) je ena izmed treh obveznih strokovnih podlag za izdelavo Regionalnih prostorskih planov (v nadaljevanju RPP), ki jo opredeljuje ZUreP-3, 65. člen. Termin »Urbanistična zasnova z elementi krajinske zasnove« (v nadaljevanju UZ z elementi KZ) je metodološko uveljavljena oblika združene strokovne podlage, ki se uporablja v tistih prostorskih območjih, kjer je krajinska komponenta prostorskega razvoja neločljivo povezana s strukturo poselitve (Usmeritve, RRC Koper 2025). Namen združene zasnove je omogočiti enotno obravnavo urbanih, podeželskih in krajinskih struktur, njihovo medsebojno prostorsko soodvisnost ter opredeliti usmeritve za uravnotežen in trajnostno naravnan razvoj širšega mestnega območja slovenske Istre.

Izdelava metodologije za izdelavo UZ z elementi KZ za RPP temelji na naslednjih ključnih izhodiščnih gradivih:

- Priporočila za izdelavo urbanistične zasnove (UIRS s sodelavci, 2020);
- Strokovna podlaga, v kateri se na podlagi analize stanja v prostoru in razvojnih potreb določijo usmeritve za razvoj poselitve, razvoja v krajini in gospodarske javne infrastrukture (UIRS s sodelavci, marec 2024);
- Izhodišča za pripravo regionalnega prostorskega plana Obalno-kraške razvojne regije (RRC Koper, 2025);
- Resolucija o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050 (Uradni list RS, št. 72/23; v nadaljevanju ReSPRS50);
- Usmeritve Resolucije Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050 za RPP (Usmeritve ReSPRS50 za regionalne prostorske plane (gov.si)).

1.2 OBLIKA ELABORATA IN STRUKTURA VSEBINE

Elaborat UZ z elementi KZ za širše mestno območje slovenske Istre z zalednim delom je izdelan skladno z metodologijo za pripravo strokovnih podlag za RPP, kot jo določajo Navodila za vsebino, obliko in način priprave RPP (UIRS, 2023). Sestavljen je iz besedilnega dela in grafičnega dela.

Besedilni del vključuje najmanj vsebinska področja, opredeljena v 75. členu za RPP ZUreP-3 in vsebine, opredeljene v 66. členu, pri čemer se raven obravnave prilagodi regionalni ravni načrtovanja.

Grafični del vključuje ilustracijske prikaze in shematske prikaze na kartografskih podlagah najmanj v merilu 1:250.000, posamezne vsebine pa se lahko prikažejo tudi v podrobnejšem merilu.

1.3 ŠIRŠE MESTNO OBMOČJE (ŠMO) V OBALNO KRAŠKI REGIJI

ReSPRS2050 opredeli dva tipa širših mestnih območij, in sicer nacionalnega in regionalnega pomena. ŠMO slovenske Istre je območje nacionalnega pomena, to je gravitacijsko območje središč prve ravni (Koper).

Regija	ŠMO	Čezmejni vpliv	Središča v policentričnem omrežju	Potencialna ostala naselja v ŠMO- naselja v radiju 35km od središča 1 ravni in 25 km od druge ravni (več kot 1000 prebivalcev) (*radiji lahko segajo v sosednje regije)	Št. prebivalcev V ŠMO
Obalno – Kraška	ŠMO slovenske istre	Da (Trst)	Koper, Izola, Piran	Hrpelje, Hrvatini, Spodnje Škofije, Zgornje Škofije, Dekani, Sv. Anton, Pobegi, Prade, Bertoki, Jagodje, Seča, Portorož, Lucija, Ankaran	91.640

Obalno-kraška regija obsega jugozahodni del Slovenije ob Jadranskem morju in meji na Italijo na zahodu in jugu na Hrvaško. S 1.043 km^2 površine predstavlja 5,1 % ozemlja države in je po velikosti druga najmanjša slovenska regija. Obalno-kraška razvojna regija je edina obmorska regija v državi. Obsega priobalni del s Koprom, Izolo, Piranom in Ankaranom ter notranje kraško območje s Sežano, Divačo, Hrpeljami–Kozino in Komnom. Prostorsko je regija značilna po svoji geostrateški legi, geografski razgibanosti ter izraziti krajinski in kulturni raznolikosti ter naravni pestrosti. Sestavljata jo dve funkcijsko zaokroženi enoti, in sicer slovenska Istra z močno urbaniziranim priobalnim pasom, zelenim zaledjem, izrazitim Kraškim robom in rekami Rižano, Badaševico ter Dragonjo ter Kras z Brkini in reko Reko, ki ponikne v Škocjanskih jamah. Meji na dve razvojni regiji, na Goriško razvojno regijo na severu ter Notranjsko-kraško na vzhodu.

Obalno-kraška regija je med najbolj prepoznavnimi območji Slovenije zaradi izjemnega prepletanja naravne, kulturne in zgodovinske dediščine. Regijo zaznamuje bogata kulturna plastovitost, ki izhaja iz dolgotrajnega sobivanja sredozemskih in kraških vplivov. Med ključne prepoznavne elemente kulturne dediščine sodijo zgodovinska mestna jedra Kopra, Izole in Pirana s srednjeveško urbano strukturo, obmorsko arhitekturo in beneškimi vplivi, ter naselja istrskega in kraškega zaledja s kamnito gradnjo in suhozidnimi strukturami.

Poselitev je skoncentrirana ob obalnem pasu, v zaledju pa razpršena, prilagojena reliefnim in kraškim značilnostim prostora. Središčno vlogo ima Koper kot regionalno, gospodarsko in prometno središče z mednarodnim pristaniščem, medtem ko Sežana prevzema vlogo urbanega vozlišča kraškega zaledja. Gostota poselitve je višja od državnega povprečja, regija pa beleži zmeren demografski prirast in pozitivno selitveno bilanco, kar jo razlikuje od večine slovenskih regij. Kljub razvitosti pa so socialne razlike izrazite med obalnimi mesti in zaledjem, kjer so dohodek, dostopnost storitev in demografska vitalnost nižji od regijskega povprečja.

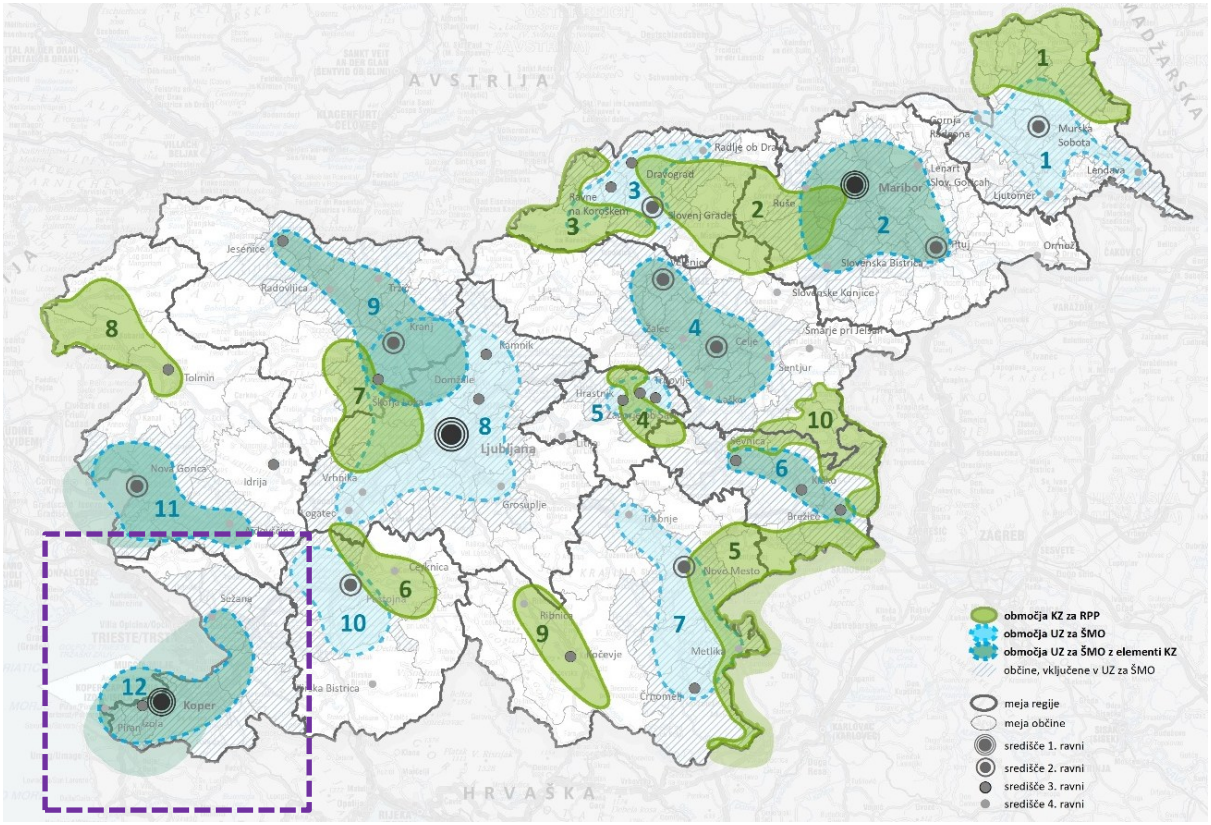
Gospodarska razvitost je nad državnim povprečjem. Regija ustvari približno 5,5 % slovenskega bruto domačega proizvoda. Gospodarstvo temelji na pristaniški, logistični, turistični in storitveni dejavnosti, pomemben delež pa imajo tudi trgovina, gradbeništvo in gostinstvo. Turizem je izrazit predvsem v obalnih mestih, industrijska in podjetniška dejavnost pa v kraškem zaledju. Povprečna

plača je nekoliko višja od slovenskega povprečja, stopnja zaposlenosti nadpovprečna, brezposelnost pa med nižjimi v državi. Regija izkazuje močno čezmejno gospodarsko povezanost z Italijo in Hrvaško ter pomembno vlogo v severnojadranskem prometnem in gospodarskem prostoru.

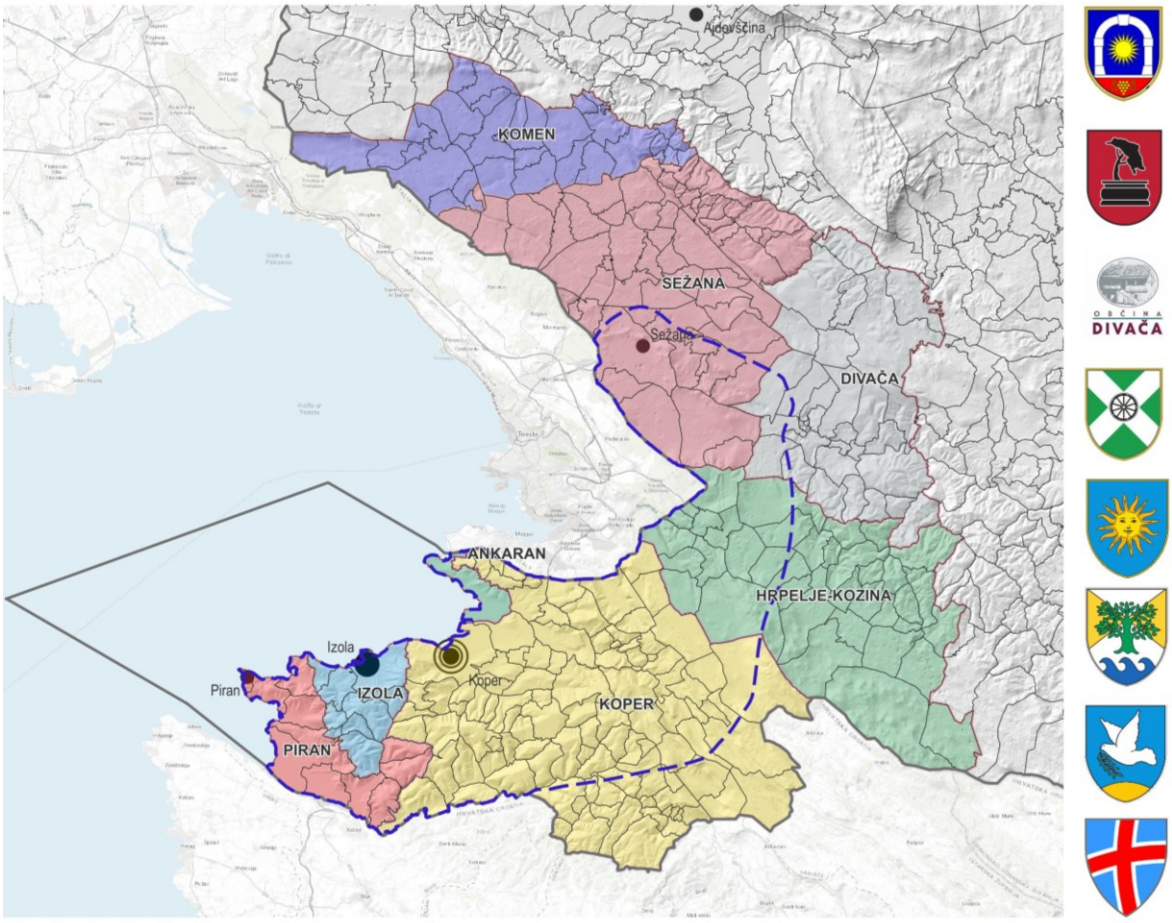
ŠMO leži ob Jadranskem morju in v obmorskem zaledju ter ima pomembno čezmejno lego ob meji z Italijo in Hrvaško. Vključeno je v severnojadranski razvojni lok, ki povezuje pristanišča Trst, Koper in Reko ter predstavlja osrednji del prometne osi med Jadranom in celinskim delom Evrope. Položaj ob morju in na stičišču treh držav daje območju izrazit mednarodni pomen, tako z vidika prometa, gospodarstva kot tudi kulturnih in turističnih tokov.

1.3.1 Določitev podrobnejše meje ŠMO

Mejo območja ŠMO slovenske Istre opredeljuje ReSPR50 (2025). Naloga »Metodologija za izdelavo UZ za RPP« je usmerjena na regionalno raven načrtovanja prostora, zato se je v ta namen meja ŠMO iz ReSPR50 smiselno prenesla na raven regije, saj je bila ta v ReSPR50 presplošna. Načrtovanje prostorskega razvoja UZ z elementi KZ je usmerjeno v razvoj naselij in ohranjanje krajine, kar je osnovno vodilo pri podrobnejši določitvi meje ŠMO znotraj opredeljene ŠMO po ReSPR50. Gre za okvirno območje obravnave, ki vključuje večja poselitvena središča s suburbanim prostorom kot enovit prostor, za katerega se v okviru izdelave opredeli smer razvoja prostora, podrobneje se opredeli tudi vloga središč v ŠMO in odnos do poselitve v vplivnem območju središč. Podrobnejša meja UZ z elementi KZ je opredeljena izključno za potrebe analitičnega dela in ne predstavlja formalno določenih prostorskih mej.

Slika 1: Evidentirana območja za KZ, UZ in UZ s KZ za RPP (Metodologija in vzorčni primer za KZ za RPP) (UIRS s sodelavci, 2024)

Slika 2: Prikaz občin Obalno-kraške regije z mejo UZ z elementi KZ s središči, kot osnova za analitični del (LUZ, 2025)

V tabeli so prikazane občine, ki so deloma ali v celoti vključene v ŠMO. Drugi stolpec prikazuje celotno površino posamezne občine, tretji stolpec pa površino občine, vključeno v ŠMO. Največ površine v ŠMO prispeva Koper (22.491,25 ha), sledijo Sežana (6.590,80 ha), Hrpelje - Kozina (6.429,56 ha), Piran (4.350,13 ha), Izola (2.853,58 ha), Divača (1.291,62 ha) in Ankaran (806,27 ha).
Četrti stolpec prikazuje delež površine posamezne občine, ki je vključena v ŠMO. V celoti so vključene občine Ankaran, Izola in Piran, medtem ko so ostale vključene delno. Med delno vključenimi občinami ima največji delež Koper (74,13 %), sledijo Hrpelje - Kozina (33,01 %), Sežana (30,32 %) in Divača (8,90 %). Peti stolpec prikazuje delež posamezne občine v celotni površini ŠMO; največji delež predstavlja Koper (50,19 %).

OBČINA*	Površina celotne občine (ha)	Površina občine znotraj ŠMO (ha)	Delež občine v ŠMO od površine celotne občine (%)	Delež posamezne občine glede na celotno ŠMO (%)
Ankaran	806,2	806,27	100,00 %	1,80 %
Divača	14.510,26	1.291,62	8,90 %	2,88 %
Hrpelje-Kozina	19.475,03	6.429,56	33,01 %	14,35 %
Izola	2.853,51	2.853,58	100,00 %	6,37 %
Koper	30.339,82	22.491,25	74,13 %	50,19 %
Piran	4.350,13	4.350,13	100,00 %	9,71 %
Sežana	21.737,72	6.590,80	30,32 %	14,71 %
Skupaj	**94072,81**	**44813,21**	**/**	**100,00 %**

*Analize statistike so narejene po statističnih mejah - naseljih (RPE) ali občinah (RPE), ki v celoti ali delno posegajo v mejo ŠMO, analize pa so prikazane po imenih občin, čeprav to ne pomeni, da so celotne površine občin v meji ŠMO.

Občina Ankaran (naselja: Ankaran/Ancarano)

Občina Divača (naselja: Dane pri Divači, Divača, Dolnje Ležeče, Kačiče–Pared, Matavun, Naklo)

Občina Hrpelje–Kozina (naselja: Beka, Hrpelje, Klanec pri Kozini, Kozina, Krvavi Potok, Materija, Mihele, Nasirec, Ocizla, Petrinje, Prešnica, Rodik, Rožice, Slope, Tublje pri Hrpeljah, Vrhpolje)

Občina Izola (naselja: Baredi, Cetore/Cetore, Dobrava/Dobrava, Izola/Isola, Jagodje/Jagodje, Korte/Corte, Malija/Malio, Nožed/ Nosedo, Šared/ Saredo).

Mestna občina Koper (naselja: Babiči, Barizoni/Barisoni, Bertoki/Bertocchi, Bezovica, Bočaji, Bonini, Boršt, Bošamarin/Bossamarino, Brežec pri Podgorju, Brič, Butari, Cepki, Cerej/Cerei, Čentur, Čežarji, Črni Kal, Črnotiče, Dekani, Dilici, Dol pri Hrastovljah, Elerji, Fijeroga, Gabrovica pri Črnem Kalu, Galantiči, Gažon, Glem, Gračišče, Grinjan, Grintovec, Hrastovlje, Hrvatini/Crevatini, Kampel/Campel, Kastelec, Kolomban/Colombano, Koper/Capodistria, Koromači–Boškini, Kortine, Koštabona, Kozloviči, Krkavče, Krnica, Kubed, Labor, Loka, Lopar, Lukini, Manžan, Marezige, Montinjan, Movraž, Osp, Plavje, Pobegi, Podgorje, Podpeč, Poletiči, Pomjan, Popetre, Prade/Prade, Praproče, Predloka, Premančan/Premanzano, Puče, Rižana, Rožar, Sirči, Smokvica, Socerb, Spodnje Škofije, Srgaši, Stepani, Sv. Anton, Šalara/Salara, Škocjan/San Canziano, Šmarje, Tinjan, Topolovec, Trebeše, Triban, Trsek, Truške, Tuljaki, Vanganel, Zabavlje, Zanigrad, Zazid, Zgornje Škofije, Župančiči)

Občina Piran (naselja: Dragonja/Dragogna, Lucija/Lucia, Nova vas nad Dragonjo/ Villanova di Pirano, Padna/Padena, Parecag/Parezzago, Piran/Pirano, Portorož/Portorose, Seča/Sezza, Sečovlje/Sicciole, Strunjan/Strugnano, Sv. Peter/ San Pietro dell'Amata).

Občina Sežana (naselja: Brestovica pri Povirju, Dane pri Sežani, Filipčje Brdo, Gorenje pri Divači, Križ, Lipica, Lokev, Merče, Orlek, Plešivica, Povir, Prelože pri Lokvi, Sežana, Šmarje pri Sežani, Žirje.)

1.4 METODOLOGIJA

Izdelava UZ z elementi KZ je potekala po vzoru vzorčnega primera, pripravljenega s strani Urbanističnega inštituta Republike Slovenije (UIRS). Dokument temelji na obširnih analizah prostora, demografskih značilnosti, gospodarskih dejavnosti, zelenih sistemov ter drugih prostorskih sestavin, ki so na koncu povezane v celovite zasnove. Ključni vodili pri pripravi sta bili objektivnost in strokovnost, z osredotočenostjo na urejanje prostorskih vprašanj, značilnih za Obalno-kraško regijo.

V proces priprave so bili vključeni tudi deležniki v prostoru: župani in predstavniki občin, Regionalni razvojni center Koper, regijske organizacije in pomembnejši gospodarski subjekti, predstavniki resorjev na državni ravni. Njihovo sodelovanje je prispevalo k usklajevanju razvojnih interesov in potrditvi ključnih prostorskih usmeritev.

1.4.1 Delavnica z deležniki ŠMO

V okviru priprave osnutka UZ z elementi KZ so bile izvedene naslednje aktivnosti:

- Sestanki z RRC Koper
- Sestanki s pripravljavci RPP

- Delavnica 1 z občinami (14.10.2025)
- Delavnica 2 z občinami (5.3.2026)
- Pridobivanje odzivov občin na predstavljeno gradivo (do 31.3.2026)
- Dopolnitev osnutka UZ s KZ s pripombami občin in resorjev (april in junij 2026);
- Javno posvetovanje: javno razgrnjena gradiva ter javna predstavitev v okviru javnega posvetovanja, zbiranje pripomb (julij 2026);
- Dopolnitev UZ s KZ s pripombami iz javnega posvetovanja (občine, resorji, MK, MOP in UIRS pregled ustreznosti vsebin KZ, posamezniki in drugi zainteresirani) (september 2026).

Delavnica 1 z občinami

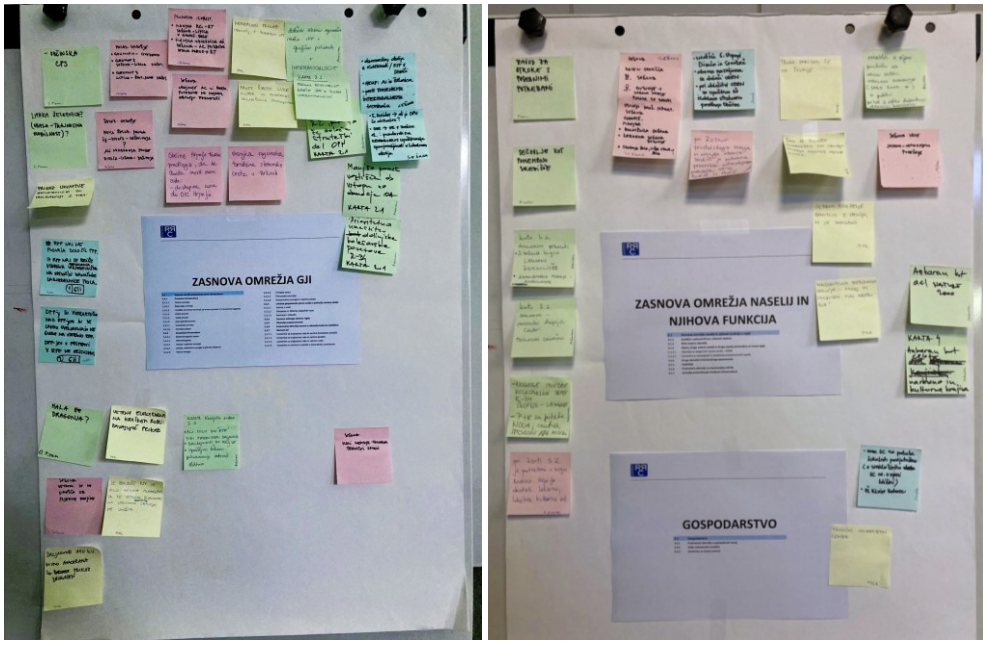
Prva delavnica s predstavniki občin je potekala 14.10.2025 v prostorih Občine Sežana v Sežani. Udeležilo se je sedem od osmih občin regije.

Potek 1. delavnice:

1. Predstavitev osnovnih informacij o pripravi 1. generacije RPP (RRC Koper)
2. Predstavitev aktivnosti v sklopu izdelave RPP in njegovih vsebin (ZUM d.o.o.)
3. Predstavitev aktivnosti v sklopu izdelave UZ z elementi KZ ŠMO slovenske Istre (LUZ d.d.)
4. Predstavitev aktivnosti v sklopu izdelave OP za RPP in okoljskih vsebin (Ipsum, d.o.o.)
5. Delavnica po tematikah z razpravo.

Namen delavnice je bila seznanitev deležnikov z osnutkom strokovnih podlag (UZ s KZ, OPI in RPP) ter v okviru razprave, s strani udeležencev pridobiti povratni odziv na nabor predlaganih vsebin za izdelavo in predlog novih vsebin, ki bi jih bilo še smiselno obravnavati v okviru izdelave strokovnih podlag. Razprava je bila usmerjena v pet tematskih sklopov: poselitev, krajino, gospodarsko javno infrastrukturo, gospodarstvo ter okolje in podnebne spremembe. Občine so kot prioritetni temi izpostavile razvoj gospodarske javne infrastrukture in gospodarstva, zlasti prometno dostopnost, javni potniški promet ter usklajevanje načrtovanih DPN-jev.

V okviru razprave o središčih in vlogi naselij je bila poudarjena potreba po jasni hierarhiji središč in policentričnem razvoju, ki povezuje obalna in kraška urbana vozlišča. Udeleženci so opozorili na omejitve prostorskega razvoja zaradi varovanih območij in krajinskih vrednot ter izrazili stališče proti umeščanju vetrnih elektrarn v prostor. Sklenjeno je bilo, da se vsebine RPP v nadaljevanju podrobneje uskladijo z občinami ter da se načrtovanje regije nadaljuje na podlagi celostnega pristopa, ki povezuje razvojne in varstvene vidike prostora.

Slika 3: Slika s prve delavnice z izbranimi prioritetnimi razvrščenimi vsebinami občin (LUZ, 2025)

Delavnica 2 z občinami

Druga delavnica s predstavniki občin je potekala 5.3.2026 v prostorih Regionalnega razvojnega centra Koper v Kopru.

Namen delavnice je bil predstavitev vsebin in dopolnitev strokovne podlage na podlagi dosedanjih odzivov občin in resorjev ter pogovor o možnih scenarijih prostorskega razvoja regije in omrežja urbanih središč, pa tudi pogovor o bolj dodelanih vsebinah zelenega sistema in krajine ter nazadnje še pogovor o konkretizaciji ukrepov.

Razprava o scenarijih je potrdila načelno usmeritev regije v zagotavljanje prostorske in funkcionalne uravnoteženosti med obalnim in kraškim delom regije.

Dogovorjeno je bilo, da občine naknadno dopolnijo gradivo glede predlaganih ukrepov in jih pošljejo po elektronski pošti.

Usklajene vsebine so vključene v posamezna poglavja, v zasnove ter med nabor ukrepov v nadaljevanju te strokovne podlage.

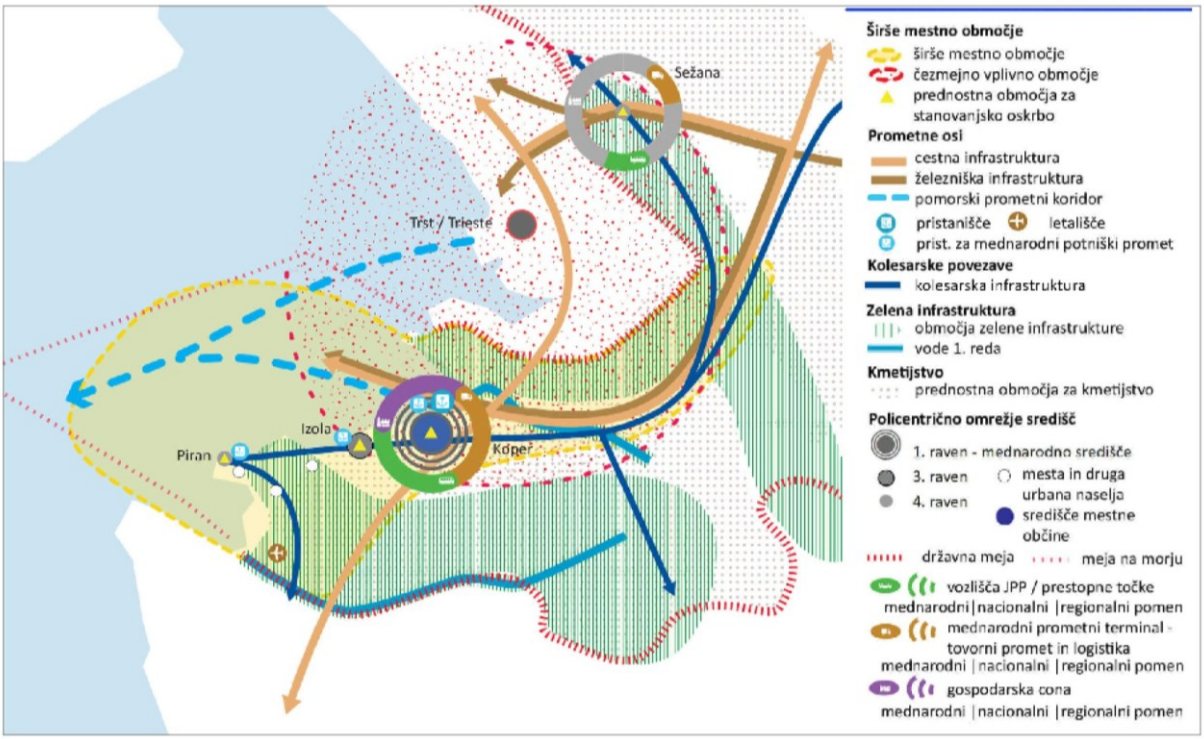
Občine so na delavnici ponovno opozorile na neusklajenost z državnimi izhodišči glede postavitve vetrnih elektrarn (regija postavitvi vetrnih elektrarn nasprotuje), zato je bilo dogovorjeno, da Regionalni razvojni center Koper pošlje dopis na MNVP s prošnjo za organizacijo sestankov v fazi priprave osnutka RPP. MNVP se je na poslani dopis odzval z odgovorom, da se bodo po potrebi sestanki z resorji, v kolikor bodo neusklajene vsebine še vedno aktualne, opravili po javni razpravi, torej v jesenskem času.

2 ANALIZA STRATEŠKIH USMERITEV

2.1 ŠMO V STRATEGIJI PROSTORSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE 2050

Območje tvori prostorsko in funkcionalno povezan sistem mest, ki se razvija ob morju in v prehodnem prostoru do Krasa. Vključuje mesta Koper, Izolo, Piran s Portorožem in Lucijo ter Ankaran, skupaj z njihovim obalnim in kraškim zaledjem, ki sega do območij Hrpelj in Kozine.

V skladu s strategijo razvoja je širše mestno območje slovenske Istre opredeljeno kot območje nacionalnega pomena, ki ima tudi funkcijo ŠMO regionalnega pomena.

Vir podatkov: Strokovne podlage, 2017, Vode 1. reda, DRSV; Strateška območja za kmetijstvo, MKGP, 2020; Državne kolesarske povezave, 2018

Slika 4 :Širše mestno območje slovenske Istre (Slika 11, ReSPRS50, MNVP, 2023)

Koper skupaj z mestoma Izola in Piran ter kraškim zaledjem tvori širše mestno območje slovenske Istre. V okviru širšega mestnega območja se krepijo medsebojne funkcionalne povezave, zlasti na področju javnega prometa in storitev. Obalna mesta in zaledni kraji se povezujejo s celovitim, večmodalnim trajnostnim prometnim sistemom, ki poleg kopenskih oblik javnega prometa omogoča tudi razvoj pomorskega javnega potniškega prometa. Na čezmejni ravni se povezuje s sosednjimi regijami Italije in Hrvaške, oblikuje se severnojadranski mobilnostni koridor. Širše mestno območje svojo konkurenčnost razvija na področju logistike in turizma, večji poudarek daje razvoju izvozno usmerjenih dejavnosti, ki se intenzivneje razvijajo ob boku pristaniške dejavnosti, ter bogati kulturni dediščini, biotski in krajinski pestrosti. Poseben poudarek se nameni ureditvi oskrbe območja s pitno vodo. V čezmejnem prostoru bo posebna pozornost namenjena sodelovanju s slovensko manjšino v tržaški pokrajini pri razreševanju skupnih vprašanj prostorskega razvoja v čezmejnem prostoru.

Mesto **Koper je središče prve ravni in središče mednarodnega pomena** (vloga mednarodnega prometnega vozlišča in je hkrati vključeno tudi v obalno čezmejno urbano območje) se v skladu z ReSPRS50 razvija kot zaposlitveno, izobraževalno, športno, kulturno, logistično in turistično središče, prometno vozlišče mednarodnega pomena, vhodno-izhodno tovorno pristanišče na vseevropskem omrežju ter pristanišče za mednarodni potniški promet. Koper se z ustrezno zmogljivo železniško povezavo prometno navezuje na mednarodne prometne koridorje ter druga mednarodna in nacionalna prometna vozlišča v Sloveniji in Evropi. Zagotavlja se dostop do infrastrukture elektronskih komunikacij.

Izola ima vlogo **središča tretje ravni** z izrazito stanovanjsko, storitveno in turistično funkcijo.

Piran in Sežana sta opredeljena kot **središči četrte ravni**; Piran s somestjem Piran–Portorož–Lucija predstavlja pomembno turistično, kopališko in zdraviliško območje, Sežana pa urbano in gospodarsko središče kraškega zaledja z logističnimi, podjetniškimi, zaposlitvenimi, izobraževalnimi in čezmejnimi funkcijami.

Z vidika prometne dostopnosti imata **Hrpelje s Kozino ter Divača** ključen strateški pomen kot prometni križišči cestnih in železniških povezav državnega in mednarodnega pomena.

Ankaran se uveljavlja kot lokalno središče z zdravstveno in bivalno funkcijo ter prostorskim povezovanjem z mestom Koper. Štanjel izstopa kot območje nacionalno prepoznavne naselbinske dediščine in ima posebno vlogo v razvoju turizma, medtem ko Komen ohranja značilno podeželsko in kulturno identiteto kraškega prostora.

Portorož (turistično, kopališko in zdraviliško središče; tvori somestje Piran-Portorož-Lucija).
Konkurenčnost območja temelji na razvoju logistike, turizma in izvozno usmerjenih dejavnosti, ki se razvijajo ob pristaniški dejavnosti, ob hkratnem varovanju kulturne dediščine, biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti. Poseben poudarek je namenjen zagotavljanju oskrbe s pitno vodo in čezmejnemu sodelovanju, zlasti pri prostorskem usklajevanju z območji Furlanije–Julijske krajine ter pri krepitvi sodelovanja s slovensko manjšino v tržaški pokrajini.

Celotno območje ŠMO slovenske Istre deluje kot prostorsko in funkcionalno povezan sistem središč, ki združuje gospodarsko dinamiko obale z identiteto in prostorsko kakovostjo kraškega zaledja ter predstavlja pomembno razvojno os severnojadranskega prostora.

Ime naselja	Raven središča	Status mesta
Koper	1	da
Izola	3	da
Piran	4	da
Sežana	4	da
Portorož	/	ne
Lucija	/	ne
Jagodje	/	ne

Slika 5: Urbana naselja v ŠMO (preliminarni osnutek ReSPRS50)

raven središča	število prebivalcev v naselju	število prebivalcev v občini	število prebivalcev v širšem mestnem območju	število delovnih mest (občina)	prometno vozlišče	lega – cestna infrastruktura	lega – železniška infrastruktura mednarodna	dodatni kriteriji
1	90.000	100.000	200.000	50.000	mednarodno	AC	DA	obsežna konurbacija
2	15.000	20.000	50.000	10.000	nacionalno	AC/HC	DA	obmejnost, obsežno podeželsko zaledje, oddaljenost od drugih središč iste ali višje ravni, sedež MO, oblikovano ŠMO z vsaj 50.000 prebivalci
3	5.000	10.000	50.000	3.000	regionalno	–	–	obmejnost, obsežno podeželsko zaledje, oddaljenost od drugih središč iste ali višje ravni, pomembno prometno vozlišče
4	3.000	5.000	–	2.000	–	–	–	obmejnost, oddaljenost od drugih središč iste ali višje ravni, nizka gostota poselitve v zaledju

Slika 6: Ravni središč glede na poselitveni, gospodarski in prometni potencial; PRS2050 (MNVP, 2023)

2.2 REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM REGIJE 2021-2027

Izdelava Regionalnega prostorskega plana Obalno-kraške regije (RPP OKR) temelji na strateških izhodiščih, določenih v Regionalnem razvojnem programu Obalno-kraške regije 2021–2027. Ključni cilj je usklajevanje prostorskega in razvojnega načrtovanja, ki naj prispeva k trajnostnemu, policentričnemu in konkurenčnemu razvoju regije z visoko kakovostjo bivanja. Pri tem ima Širše mestno območje slovenske Istre osrednjo vlogo, saj združuje gospodarsko, prometno in storitveno središče države ob morju ter hkrati vzpostavlja funkcionalne povezave s kraškim in notranjskim delom regije.

RPP mora zagotoviti prostorski okvir za uresničevanje razvojnih ciljev, opredeljenih v RRP, in omogočiti integriran pristop, ki povezuje gospodarske, okoljske, prometne, infrastrukturne in družbene vidike razvoja. Poudarek je na krepitvi regionalne konkurenčnosti, izboljšanju prometne dostopnosti, spodbujanju trajnostnega gospodarstva in učinkovitem upravljanju prostora. Posebna pozornost je namenjena skladnemu razvoju obalnega in kraškega dela regije, pri čemer se Koper, Izola, Piran in Ankaran povezujejo v obalno urbano območje, Sežana, Divača, Hrpelje–Kozina in Komen (izven ŠMO) pa tvorijo notranje regijsko zaledje.

RRP Obalno-kraške regije 2021-2027 opredeljuje **pet ključnih razvojnih prioritet**, ki so medsebojno povezane in predstavljajo temelj za vse nadaljnje sektorske in prostorske politike:

1. **konkurenčno gospodarstvo in podjetništvo:**

krepitev gospodarske strukture z razvojem malih in srednjih podjetij, podporo inovacijam, digitalni preobrazbi in zeleni rasti. Poudarek je na pristaniški in logistični dejavnosti, predelovalni industriji ter razvoju visokotehnoloških in storitvenih dejavnosti, povezanih s turizmom, prometom in energetiko;

2. **trajnostni turizem in razvoj podeželja:**

uravnotežen razvoj turistične ponudbe z vključevanjem notranjega zaledja ter diverzifikacijo dejavnosti, ki temeljijo na kulturni dediščini, krajinski raznolikosti in gastronomiji. Poseben poudarek je na povezovanju obalnega turizma s kraškim podeželjem in na razvoju trajnostnih oblik turizma;

3. **prometna, energetska in digitalna povezanost:**

zboljšanje prometne dostopnosti regije z notranjostjo države in čezmejnim prostorom, razvoj javnega potniškega prometa, kolesarskih povezav ter digitalne infrastrukture. Posebna pozornost je namenjena železniški povezavi Koper–Divača ter večji energetski samooskrbi in učinkovitosti;

4. **trajnostno upravljanje naravnih virov in okolja:**

varovanje naravnih in krajinskih vrednot, učinkovito ravnanje z vodo in odpadki, prilagajanje podnebnim spremembam ter spodbujanje krožnega gospodarstva in rabe obnovljivih virov energije;

5. **družbena vključenost in kakovost življenja:**

krepitev družbene infrastrukture, izboljšanje dostopa do stanovanj, zdravstvenih in izobraževalnih storitev ter spodbujanje vključujoče družbe, ki temelji na kulturni raznolikosti in čezmejnem sodelovanju.

V tem okviru se prostorski razvoj usmerja v krepitev obalnih gospodarskih območij, zlasti pristaniške in logistične dejavnosti, ter v razvoj turizma, znanja, inovacij in kulturne ustvarjalnosti.

Širše mestno območje slovenske Istre ima ključno vlogo pri prestrukturiranju regijskega gospodarstva. Njegov razvoj temelji na povezovanju pristaniške, prometne in storitvene dejavnosti s turizmom, zelenimi tehnologijami in inovativnim podjetništvom. Pomembno je izboljšanje prometne dostopnosti obalnega prostora, razvoj javnega potniškega prometa in čezmejnih prometnih povezav. V kraškem zaledju se spodbuja razvoj malih in srednjih podjetij, logističnih in industrijskih con ter dopolnilnih dejavnosti v kmetijstvu in turizmu.

Zaradi naravnih danosti ima regija pomembne potenciale za trajnostni razvoj, zlasti na področju obnovljivih virov energije, učinkovite rabe prostora, ohranjanja krajinske identitete in varstva vodnih virov. Poudarjeno je prostorsko usklajevanje dejavnosti z občinami, zlasti pri umeščanju prometne infrastrukture, energetskih sistemov in gospodarskih območij.

Posebno pozornost RRP namenja čezmejnemu sodelovanju s Furlanijo–Julijsko krajino in Istro, kjer se spodbuja skupno načrtovanje prometnih, gospodarskih in okoljskih projektov ter sodelovanje s slovensko manjšino v Italiji pri skupnih razvojnih vprašanjih.

Za pripravo RPP je ključno povezovanje prostorskih in razvojnih politik občin, regijskih institucij in državnih nosilcev urejanja prostora. Dokument mora spodbujati policentrično in funkcionalno povezanost regije, racionalno rabo prostora in utrjevanje prostorske identitete Obalno-kraške regije kot edine slovenske regije z neposrednim izhodom na morje in izrazito krajinsko ter kulturno prepoznavnostjo.

2.3 USMERITVE ZA PRIPRAVO STRATEGIJE RAZVOJA REGIJE S PODROČJA PROSTORSKEGA IN URBANEGA RAZVOJA (SMERNICE MNVP, 2019)

2.3.1 Povezovanje s sosednjimi območji

Obalno-kraška regija ima izrazito čezmejno lego z Italijo in Hrvaško ter notranje povezave z Goriško in Notranjsko-kraško regijo. Obalni pas Trst–Koper predstavlja skupno funkcionalno območje z intenzivno prometno in gospodarsko povezanostjo. Na južni meji se oblikuje prostorska kontinuiteta z Istro, osredotočena na prometne in turistične tokove.
Regija je vključena v evropski severnojadranski prostor in deluje kot člen prostorskih, prometnih in gospodarskih koridorjev med državami. Ključne razvojne usmeritve se nanašajo na čezmejno usklajevanje prostorskih ureditev, načrtovanje prometnih in okoljskih sistemov ter skupno upravljanje obalnega prostora.
Na državni ravni je predvidena krepitev povezav z Goriško regijo preko Sežane in Vipavske doline ter z Notranjsko-kraško regijo preko Divače in Pivke. Medregionalno sodelovanje se osredotoča na promet, turizem, energetiko in varstvo okolja.
Smernice določajo krepitev institucionalnega sodelovanja z regijami Furlanije–Julijske krajine in Istre ter skupno pripravo prostorskih in razvojnih dokumentov. Cilj povezovanja je vzpostavitev usklajenega prostorskega sistema severnojadranskega območja in enotno načrtovanje regionalne infrastrukture.

Razvojna regija Obalno-kraška naj s sosednjimi območji oziroma razvojnimi regijami sodeluje in se povezuje:

- v okviru sistema zelene infrastrukture na regionalni ravni,
- v okviru razvoja družbene infrastrukture ter gospodarske javne infrastrukture na področju okolja in prometa.

S sosednjimi območji na čezmejni ravni pa naj sodeluje in se povezuje pri:

- oblikovanju čezmejnega širšega mestnega območja Koper – Trst (I) ter tako povečuje čezmejni vpliv slovenskega obmejnega območja in prispeva k uravnoteženju vpliva sosednjih mest na čezmejni ravni;
- reševanju razvojnih izzivov na čezmejnih, hribovitih in gorskih območjih, ki demografsko in gospodarsko stagnirajo ali nazadujejo.

2.3.2 Družbena infrastruktura

Obalno-kraška regija ima družbeno infrastrukturo osredotočeno v urbana središča Koper, Izola, Piran in Sežana, kjer so koncentrirane izobraževalne, zdravstvene, kulturne in upravne funkcije regijskega pomena. Koper predstavlja osrednje urbano območje Obalno - Kraške regije in je njeno

glavno zaposlitveno in oskrbno središče. Mesto Koper je tudi kulturno – izobraževalno in upravno središče ter intermodalno prometno vozlišče železniškega, cestnega in pomorskega prometa.
Deluje kot glavno regionalno središče s celotnim naborom javnih storitev, vključno z visokim šolstvom, zdravstvenim domom, kulturnimi ustanovami in športnimi objekti državnega pomena.
Izola in Piran imata pomembni vlogi na področju zdravstva in turizma, zlasti zaradi bolnišničnih, zdraviliških in rehabilitacijskih dejavnosti. Izola je prepoznana kot ključno zdravstveno središče regije, Piran pa kot nosilec zdraviliškega in turističnega programa z razvitim sistemom javnih storitev. Sežana dopolnjuje mrežo s funkcijami izobraževanja, kulture in socialnih storitev, ki pokrivajo kraško zaledje.
Manjša naselja, kot so Divača, Hrpelje–Kozina, Komen in Ankaran, imajo lokalno vlogo v zagotavljanju osnovnih storitev in delujejo kot podporna vozlišča sistema naselij. V notranjih območjih se pojavlja pomanjkanje dostopnosti do javnih storitev, kar zahteva prostorsko optimizacijo mreže šol, zdravstvenih in socialnih ustanov.
Smernice določajo krepitev policentrične mreže družbene infrastrukture z uravnoteženo prostorsko razporeditvijo storitev med obalnim pasom in kraškim zaledjem. Prednostno je treba razvijati zdravstveno, izobraževalno in kulturno infrastrukturo regijskega pomena v Kopru, Izoli in Sežani, ter zagotavljati mobilno in digitalno dostopnost storitev v redkeje poseljenih območjih.

2.3.3 Gospodarska javna infrastruktura

Prednostni cilj razvoja gospodarske javne infrastrukture v Obalno-kraški regiji je zagotovitev zadostnih prometnih kapacitet za pretočnost potniškega in tovornega prometa med pristaniščem Koper, notranjostjo države in čezmejnimi povezavami. Ključno razvojno območje regije je prometni koridor med Koprom in osrednjo Slovenijo, ki vključuje nadgradnjo železniškega prometa in izboljšanje mednarodne povezljivosti. Pomembne funkcionalne povezave potekajo med mesti ob obali ter preko Sežane kot druge vstopne točke za prometne tokove proti Italiji in Hrvaški.
Za mednarodni javni potniški promet so predvidena pristanišča Koper, Izola in Piran. Na območju Kopra se razvija intermodalni potniški terminal, ki povezuje kopenski in pomorski promet, ter intermodalni tovorni terminal v okviru pristanišča za železniško-pomorski pretovor. Predvidena je modernizacija železniške povezave z notranjostjo države in sosednjimi regijami.
Na področju energetike se predvideva nadgradnja prenosnega omrežja za zemeljski, obnovljive in ogljično nevtralne pline, z namenom zmanjšanja emisij toplogrednih plinov ter zagotavljanja energetske učinkovitosti, zlasti za pristanišče Koper. Na območjih z izrazitim vetrnim potencialom se preverjajo možnosti rabe vetrne energije.
Regija mora zagotoviti celovito oskrbo s pitno vodo, učinkovito odvajanje in čiščenje odpadnih voda ter skupno načrtovanje komunalne infrastrukture na medobčinski in regionalni ravni. Posebej se poudarja povezovanje z mejnimi in sosednjimi območji pri oskrbi in komunalnem opremljanju stavbnih zemljišč.

2.3.4 Prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, ki so pomembna za razvoj regije

Prednostna območja, namenjena koncentraciji gospodarskih dejavnosti, zagotavljajo potrebe več lokalnih skupnosti hkrati in s tem koncentrirajo razvojni potencial regije. V urbanih naseljih, ki opravljajo funkcijo središča I. (Koper) ter izjemoma III. ravni, se skladno z zagotavljanjem optimalne

in racionalne dostopnosti, zagotavlja pogoje za razvoj večjih proizvodnih obratov in visoko razvitih storitvenih dejavnosti. V Kopru se razvija nacionalno pomembna območja tehnoloških in industrijskih parkov, ki so dobro povezani z mednarodnimi terminali za kombinirani promet z železnico, avtocesto, pristaniščem ter skladiščnimi conami. Logistično vozlišče predstavlja še Sežana. Za spodbujanje nadaljnjega razvoja prednostnih razvojnih območij za koncentracijo gospodarskih dejavnosti je treba vlagati v komunalno opremljanje stavbnih zemljišč. Prednost pred poseganjem na nove površine se daje prenovi in reaktivaciji razvrednotenih območij z ustrezno namensko rabo.

Obalno-kraška razvojna regija že tradicionalno gradi pretežen del gospodarstva na turizmu. V prednostnih območjih namenjenih turizmu se nadaljnji razvoj osredotoči na razbremenjevanje, prenovo in ponovno uporabo obstoječih turističnih kapacitet v smislu večanja kakovosti nastanitev, storitev in programov, zmanjševanje rabe vode in odpadkov ter izboljšanje infrastrukture za trajnostno mobilnost in dostopnost z javnimi prevoznimi sredstvi tudi za zadnji kilometer, prenovo kulturne dediščine, ki lahko tudi ključno prispeva k zagotavljanju turističnih kapacitet. Namesto odpiranja novih območij, se prostorsko osredotoči na območja, kjer je že zagotovljena ključna turistična infrastruktura v regiji na podlagi opredelitve turističnih destinacij v Strategiji turizma. Obala predstavlja prednostno razvojno območje za praktično vse oblike turizma (kopališki, kongresni, kulinarični, kulturni, športni). Ohranja in krepi se prostorski potencial obalnih mest (Koper, Piran, Izola, Lucija), v povezavi s slovensko Istro in Krasom. Trajnostno se uporabi priložnosti, ki jih ponujata izjemna naravna in kulturna krajina in dediščina celotnega območja regije (npr. Štanjel, Hrastovlje, Škocjanske jame, Lipica). Pomanjkanje vode otežuje kmetijsko dejavnost, prevladujejo predvsem vinogradništvo, oljkarstvo in ovčjereja, kot ena izmed tradicionalnih oblik kmetijske rabe prostora, tesno povezana z naravnimi razmerami kraškega sveta in zgodovinskim razvojem kulturne krajine na Krasu. Kmetijska zemljišča z največjim pridelovalnim potencialom v širšem mestnem območju Obale in v bližini urbanih naselij se prednostno nameni kmetijstvu, zlasti pridelavi hrane za oskrbo mest in za ustvarjanje kratkih lokalnih dobavnih verig, manjšanja transportnih stroškov in obremenjevanja okolja ob podpori sistema zelenega javnega naročanja. Spodbuja se gospodarsko in socialno vlogo kmetijstva pri zagotavljanju vitalnosti in poseljenosti podeželja. V povezavi s sonaravnim razvojem morja se ponujajo priložnosti v trajnostnem ribištvu in ribogojništvu.

2.3.5 Krajina in zeleni sistem regije

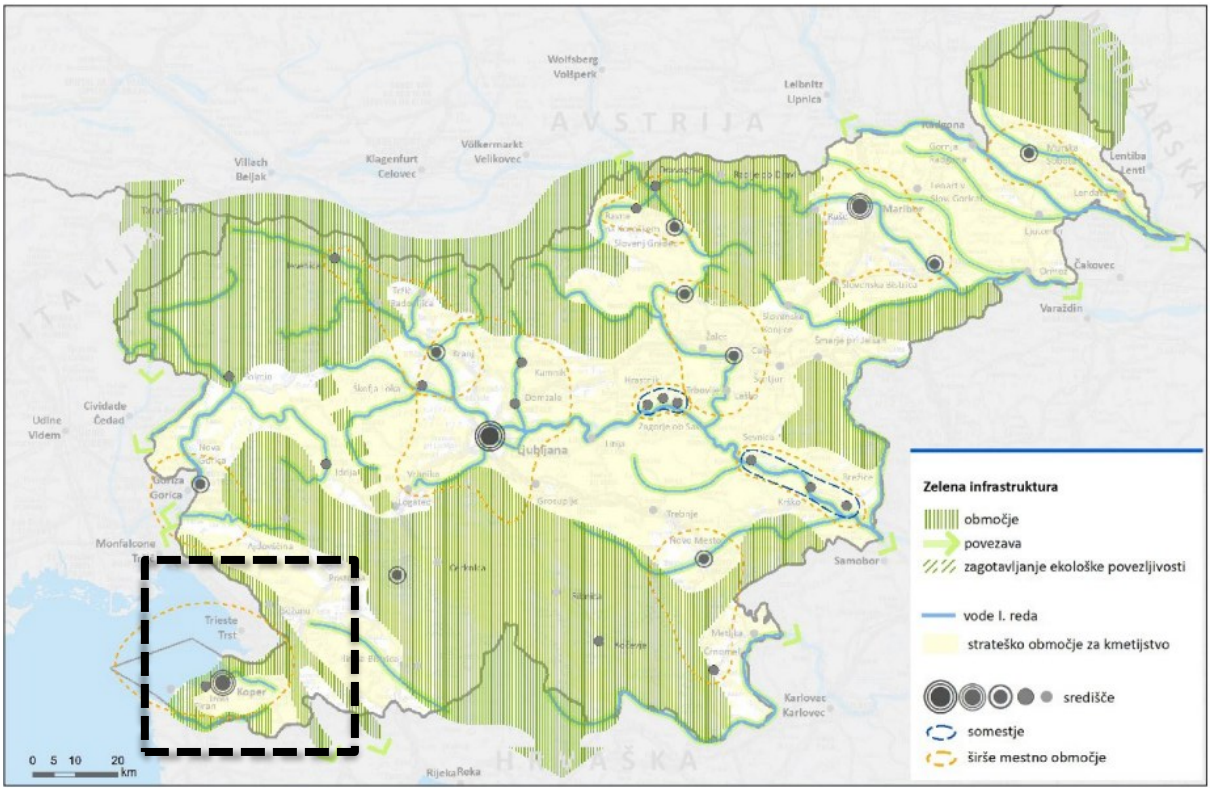
Zeleni sistem Obalno-kraške regije predstavlja regionalno raven zelene infrastrukture, katere cilj je zagotavljanje večfunkcionalne rabe prostora in ohranjanje njegovih ekoloških, okoljskih, kulturnih in rekreacijskih funkcij. Sistem vključuje območja gozdnih, kmetijskih in vodnih zemljišč ter druge odprte površine, ki prispevajo k delovanju ekosistemov in prostorski prepoznavnosti regije.

Z zelenim sistemom se zagotavlja ohranjanje ugodnega stanja habitatov, zlasti na območjih Natura 2000, omogoča prilagajanje na podnebne spremembe, varuje površine za razlivanje voda in spodbuja naravno obnavljanje tal in gozdov. Sistem prispeva k protipoplavni in protipožarni varnosti, kakovosti zraka, rekreaciji v odprtem prostoru ter ohranjanju krajinske identitete, varuje elemente vrtnoarhitekturne dediščine ter elemente dediščinske kulturne krajine (parke, vrtove, drevorede, mejice idr.). V okviru priprave strategije razvoja regije se preverja povezanost regionalnega zelenega sistema s sistemi sosednjih regij in z zelenimi sistemi naselij, z namenom

vzpostavitve sklenjenega ekološkega in prostorskega omrežja. Zeleni sistem podpira tudi razvoj prepoznavnih turističnih produktov in krajin, ki temeljijo na trajnostni rabi naravnih virov in varstvu kulturne dediščine (npr. vrtnoarhitekturne dediščine).

Ogrodje zelenega sistema Obalno-kraške razvojne regije tvori povezan sistem območij Nature 2000 in kulturne dediščine. Na območje regije delno ali v celoti sega preko 20 takih območij, med njimi tudi: Kras, Dolina Branice, slovenska Istra, Matarsko podolje, Dolina Vipave, Slavinski Ravnik, Sečoveljske soline… Na območjih Natura 2000 se zagotovijo pogoji za ohranjanje ugodnega stanja habitatov.

Obravnavano območje je v ReSPR50 (2023) del območja zelene infrastrukture, pomembne na nacionalni ravni. Gre za območje slovenske obale, ki skupaj s Kraškim robom predstavlja ožjo pomembno zeleno infrastrukturno povezavo tudi s severno Primorsko, in je pomemben ekološki koridor tudi na meddržavni ravni (Hrvaška – Slovenija – Italija).

Slika 7: Zasnova zelene infrastrukture na nacionalni ravni (vir: ReSPR50, 2023)

Prenovljena Regionalna razdelitev krajinskih tipov in izjemnih krajin v Sloveniji (Golobič idr., 2024) je v obravnavanem območju prepoznala šest krajinskih podenot, ki so nacionalno prepoznavne.

Krajinska območja predstavljajo osnovo za ohranjanje prepoznavnih značilnosti krajine, pa tudi potencial za turistične ali prostočasne dejavnosti, kjer je mogoče oblikovati kakovostne in raznolike in regionalno prepoznavne turistične produkte, skladne z varstvom krajine, zato se v strategiji razvoja regije smiselno upošteva tudi usmeritve za prednostna območja za razvoj posameznih dejavnosti, ki so pomembna za razvoj regije. V urbanih naseljih, urbanih zelenih sistemih (parki,

vrtovi, drevoredi) in v njihovih zaledjih se izkoristi možnosti mešane rabe kmetijskih in gozdnih površin za rekreacijske namene,

Regionalna izhodišča za pripravo RPP (vir: RRC Koper) izpostavljajo pestro krajinsko strukturo, ki jo tvorijo kraške planote, jame, terasirani vinogradi, oljčni nasadi, rečne doline, največja sklenjena naravna travišča in priobalna območja, vrtnoarhitekturna dediščina. Regija vključuje pomembne naravne elemente, kot so soline in priobalni pas, Šavrinsko gričevje z dolino Dragonje, Kraški rob, Kras in Brkine ter Škocjanske jame, ki so ključni za naravo in kulturno dediščino. Eden od strateških razvojnih ciljev je tudi ZELENA REGIJA. Pri zasnovi krajine in zelenega sistema pa je zato med drugim pomembno:

- Ohranjanje narave in kulturnih vrednot je ključno za ohranjanje regionalne identitete.
- Določitev prednostnih območij za razvoj različnih oblik turizma in rekreacije v krajini.
- Določitev zelenega sistema regije z vzpostavitvijo omrežja zelenih površin in zelenih koridorjev, ki povezujejo urbanizirana območja z zelenim zaledjem v povezan sistem.

Pri opredelitvi zelenih sistemov je potrebno sodelovanje s sosednjimi območji.

2.3.6 Stanovanjska oskrba

Stanovanjska oskrba v Obalno-kraški regiji je usmerjena v zagotavljanje zadostnega obsega in kakovosti stanovanj ter v uravnotežen prostorski razvoj poselitve. Poudarjena je potreba po izboljšanju stanovanjskih razmer v obalnih mestih in po krepitvi stanovanjskega razvoja v notranjih območjih regije.

Razvoj stanovanj naj sledi usmeritvam policentričnega sistema naselij. Na območju Obalno -kraške razvojne regije se stanovanjsko oskrbo prednostno usmerja v urbana naselja, opredeljena kot najprimernejša PROSO: Koper, Izola, Piran, Portorož, Lucija, Jagodje in Sežana.

Smernice določajo skupno načrtovanje stanovanjskega razvoja na ravni več občin in povezovanje stanovanjskih območij z javnim potniškim prometom ter znotraj regionalnega sistema oskrbe. Cilj je zagotoviti prostorsko in funkcionalno usklajen stanovanjski razvoj, ki prispeva k uravnoteženi poselitvi regije. Prenova obstoječega stavbnega fonda ima prednost pred novogradnjami.

Zaledna podeželska območja razvojne regije se soočajo z izseljevanjem prebivalstva in spreminjanjem tradicionalnih poselitvenih struktur v sekundarna bivališča.

2.3.7 Predlog vsebin za oceno stanja z vidika prostorskega razvoja za območje regije

Stanje prostora je pomemben kazalnik splošne blaginje in kakovosti bivanja in opredeljuje trenutne značilnosti prostora. Opredeli se na podlagi poznavanja fizičnih, družbenih, okoljskih in gospodarskih značilnosti prostora. Poznavanje stanja prostora in pričakovanih prihodnjih razmer, ki se odražajo skozi razvojne trende, omogoča oblikovanje načel za usmerjanje nadaljnjega razvoja ter razvoja poselitvenih in drugih sistemov v regiji. Priporočena vsebina ocene stanja:

1. Analiza razvojnih potreb in potencialov razvojne regije:
    - socialna struktura regije
    - gospodarska struktura regije
    - naravni viri v regiji
    - kulturne kakovosti, vključno s kulturno dediščino
    - opremljenost naselij z družbeno infrastrukturo

- javna uprava
- vzgoja in izobraževanje
- znanost
- šport
- zdravstvo
- socialno varstvo
- kultura
- drugo
- opremljenost naselij z gospodarsko javno infrastrukturo (GJI)
- prometna povezanost
- telekomunikacijska infrastruktura
- energetska infrastruktura in oskrba z energijo
- oskrba s pitno vodo in odvajanje odpadnih voda
- ravnanje z odpadki

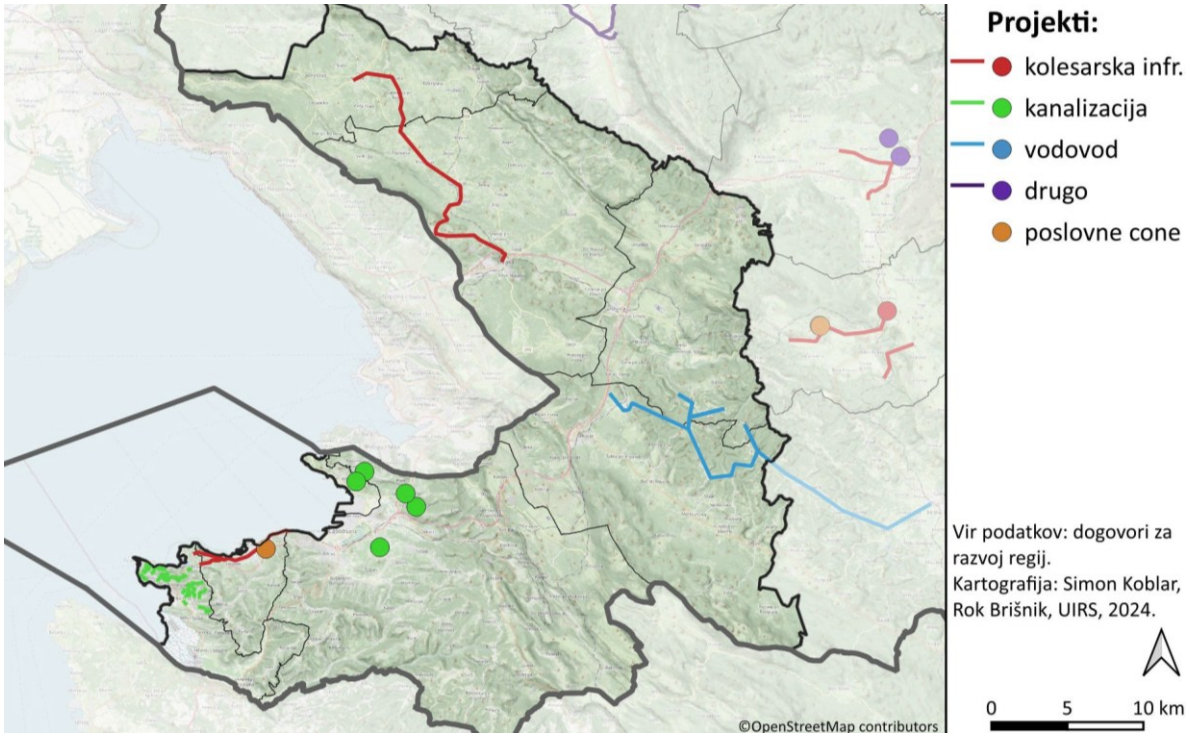
2. Razvoj omrežja urbanih in drugih naselij ter funkcionalna urbana območja
3. Stanovanja
    - opredelitev prednostnih območij za stanovanjsko oskrbo in območij, kjer se prednostno prenavlja obstoječi stavbni fond
4. Podeželje
5. Ogrožena območja, območja z omejitvami v prostorskem razvoju in rabi tal
    - vododeficitarna območja
    - območja potencialnih naravnih in drugih nesreč
    - kulturna dediščina
6. Povezovanje regije s sosednjimi in drugimi regijami v Republiki Sloveniji
7. Vključevanje regije v mednarodni prostor
8. Območje teritorialne strategije z oceno potreb in potencialov.

2.4 STROKOVNE PODLAGE ZA RAZVOJ POSELITVE, RAZVOJA V KRAJINI IN GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE

Strokovne podlage za pripravo urbanistične zasnove z elementi KZ širšega mestnega območja slovenske Istre temeljijo na zaključnih ugotovitvah naloge *Izdelava obveznih strokovnih podlag za regionalne prostorske plane* (UIRS, 2024). Dokument obravnava stanje prostora, prostorsko in funkcionalno strukturo naselij, ključne razvojne izzive ter prednostne usmeritve za poselitev, krajino in gospodarsko javno infrastrukturo v Obalno-kraški regiji.

V dokumentu je stanje v regiji povzeto na podlagi nekaj splošnih kazalnikov, povzetih iz regionalnih razvojnih planov, ki so bili v pripravi leta 2018/2019 in ažurirani na leto 2022/2023. Analiza teh trendov omogoča vpogled v spremembe in razvojne potenciale regije v preteklih letih, kar je ključno za oblikovanje nadaljnjih politik in strategij razvoja.
Analiza regionalnih razvojnih projektov je pokazala, da v Obalno-kraški regiji prevladujejo projekti, ki naslavljajo fizične potrebe na področju poselitve. Poudarek je na projektih odvajanja in čiščenja odpadnih voda, izboljšanju kakovosti vodooskrbe z izgradnjo povezovalnega vodovoda Ilirska

Bistrica – Rodik ter na izgradnji kolesarskih povezav. Spodnja shematizirana karta prikazuje aktualne projekte Obalno-kraške regije.

Slika 8: Karta prioritetnih projektov iz dogovora za razvoj regij (vir: SP UIRS, 2024)

V okviru poselitve so prepoznani glavni prostorski izzivi: omejenost obalnega prostora, prostorska zasičenost naselij v občinah Koper, Izola, Piran in Ankaran, pomanjkanje komunalno opremljenih zemljišč ter neenakomeren razvoj med obalnim in kraškim delom regije in funkcionalna odvisnost od obalnih mest. Usmeritve razvoja temeljijo na krepitvi policentrične mreže naselij, prenovi obstoječih urbanih območij in omejevanju razpršene (posamične) gradnje v kraškem in istrskem zaledju. Poseben poudarek je na zagotavljanju prostorskih pogojev za stanovanjski razvoj, za prenovo obstoječega stavbnega fonda s poudarkom na kulturni dediščini kot nosilki identitete regije, usklajen z razvojem javne infrastrukture in mobilnosti.

Na področju krajine strokovne podlage poudarjajo varovanje krajinskih struktur kraškega roba, mozaične kulturne krajine in območij Škocjanskih jam, Lipice in Štanjela kot ključnih nosilcev identitete prostora, katere pomemben del je tudi kulturna dediščina. Posebej so izpostavljeni procesi zaraščanja in izgube odprtosti krajine, ki zahtevajo usklajeno upravljanje kmetijskih zemljišč, travišč in gozdov in prenovo kulturne dediščine. Usmeritve so namenjene ohranjanju ekološke povezanosti, vzdrževanju suhih travišč ter preprečevanju degradacije prostora zaradi infrastrukturnih in turističnih pritiskov ob hkratnem ohranjanju prostorske identitete.

Na področju gospodarske javne infrastrukture so ugotovljene pomanjkljivosti v prometni dostopnosti in povezljivosti regije z notranjostjo države. Prednostna je posodobitev železniške povezave Divača–Koper, razvoj javnega potniškega prometa v obalnem območju ter izboljšanje medkrajevnih prometnih povezav med Sežano, Kozino, Divačo in Koprom. Na področju oskrbe z vodo in odpadnimi vodami se poudarja potreba po medobčinskem sodelovanju ter po nadgradnji

komunalne infrastrukture na območjih poselitvenih jeder. Energetski razvoj je usmerjen v izboljšanje zanesljivosti oskrbe in postopno vključevanje obnovljivih virov, ob upoštevanju prostorskih omejitev in varstvenih zahtev.

Skupni cilj strokovnih podlag je uskladitev varstvenih razvojnih potreb med obalnim in kraškim delom regije, zagotavljanje prostorsko in infrastrukturno povezanega razvoja ter ohranitev krajinske prepoznavnosti prostora. Dokument določa osnovo za pripravo regionalnega prostorskega plana, ki mora povezati gospodarske, okoljske in prostorske razvojne cilje v celovit, trajnostno naravnan prostorski koncept Obalno-kraške regije.

3 ANALIZA STANJA IN RAZVOJNIH TRENDOV

Analiza stanja in razvojnih trendov za širše mestno območje slovenske Istre temelji na več medsebojno povezanih strokovnih in statističnih virih, ki omogočajo celovit vpogled v prostorske, demografske, gospodarske in okoljske značilnosti območja. Osnovni referenčni dokumenti so Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050 (SPRS 2050), Regionalni razvojni program Obalno-kraške razvojne regije 2021–2027 (RRP OKR) ter Obvezne strokovne podlage za regionalne prostorske plane – Obalno-kraška regija (UIRS, 2024). Navedeni viri se med seboj dopolnjujejo: SPRS 2050 opredeljuje dolgoročni strateški okvir prostorskega razvoja države, RRP Obalno- kraške razvojne regije določa razvojne prioritete regije v okviru evropske kohezijske politike, strokovne podlage UIRS pa podajajo aktualne analize stanja, razvojne izzive in usmeritve, relevantne za prostorski razvoj ŠMO.

Za demografske in gospodarske kazalnike se uporabljajo najnovejši podatki Statističnega urada Republike Slovenije (SURS), ki so usklajeni z metodologijo državnega prostorskega informacijskega sistema. Dodatno so vključeni podatki iz evidenc Geodetske uprave RS (GURS), Ministrstva za naravne vire in prostor ter drugih javnih virov.

Analiza se osredotoča na prostorske značilnosti ŠMO slovenske Istre z zalednimi podeželskimi območji. Kljub temu da so številni kazalniki zbrani za celotno Obalno-kraško regijo, analiza v nadaljevanju posebej izpostavlja prostorske dinamike in razvojne značilnosti ŠMO.

3.1 DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI

Demografska podoba Obalno-kraške regije kaže na zmeren porast skupnega števila prebivalcev v obdobju 2011–2025, kar nakazuje razmeroma stabilen demografski razvoj. Rast prebivalstva ni posledica naravnega prirasta (ta je v večini občin negativen), temveč predvsem selitvenega prirasta oziroma priseljevanja, zlasti iz tujine. Ob tem se v regiji izrazito kaže proces staranja prebivalstva, kar potrjujejo višje vrednosti indeksa staranja in naraščajoč delež starejših prebivalcev.

3.1.1 Število prebivalcev

Število prebivalcev skupaj v naseljih (po RPE) ŠMO enakomerno raste, večja rast je bila v obdobju pandemije covid-19, kar je izjemni dogodek.
Analiza sprememb števila prebivalcev za leto 2025 glede na leto 2011 po posameznih naseljih (RPE) kaže, da rast prebivalstva na območju ni enakomerno razporejena, temveč izrazito prostorsko diferencirana. V ospredju je predvsem krepitev primestnih in zalednih naselij v vplivnem območju Kopra ter razvoj prometno dostopnih kraških naselij.

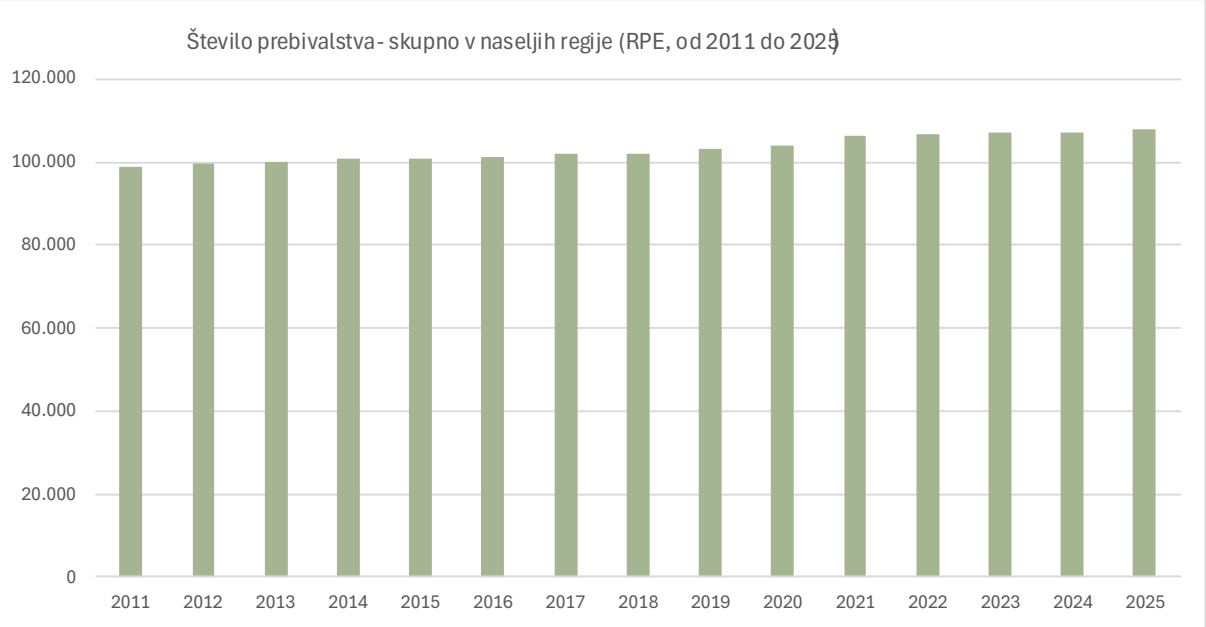
Koper beleži zmerno rast (+5,66 %), kar potrjuje njegovo vlogo zaposlitvenega, upravnega in storitvenega središča. Podobno velja za večja obalna naselja, kot so Lucija (+6,23 %) in Ankaran (+5,13 %), kjer je rast sicer prisotna, vendar omejena, kar kaže na že visoko stopnjo urbanizacije in prostorske zasičenosti.

Izrazitejša rast se pojavlja v suburbanem pasu zaledja Kopra, kjer številna naselja beležijo nadpovprečne priraste. Izstopajo predvsem Sv. Anton (+30,59 %), Vanganel (+31,00 %), Bonini

(+29,07 %), Zgornje Škofije (+25,63 %) in Hrvatini (+8,36 %), kar jasno kaže na proces suburbanizacije in razpršene poselitve. Ta naselja profitirajo predvsem zaradi bližine Kopra, boljše dostopnosti ter večje razpoložljivosti zemljišč za stanovanjsko gradnjo.

Podoben trend je zaznaven tudi v istrskem zaledju (npr. Marezige, Korte, Krkavče, Puče), kjer rast presega 10–20 %, kar kaže na širjenje stanovanjskih funkcij iz obalnega pasu proti notranjosti.
Posebej izrazita rast je prisotna v kraških naseljih ob pomembnih prometnih povezavah, kot so Divača (+40,83 %), Hrpelje (+43,69 %) in zlasti Kozina (+74,08 %), kar nakazuje na krepitev njihove prometno-logistične in bivanjske funkcije ter večjo povezanost z obalo in notranjostjo Slovenije.

Na drugi strani pa kljub splošni rasti prebivalstva regije nekatera tradicionalna obalna naselja ne rastejo v enaki meri. Najizrazitejši primer je Piran, ki je v obdobju 2011–2025 izgubil več kot 12 % prebivalcev, kar je verjetno posledica turistifikacije, staranja prebivalstva ter omejenih možnosti za novo stanovanjsko gradnjo. Medtem imata naselji Izola in Jagodje sicer pozitiven, vendar izrazito nizek prirast (Izola +2,26 %, Jagodje +0,22 %), kar odraža omejene prostorske kapacitete za širitev. Poleg tega se v manj dostopnih in reliefno bolj razgibanih delih območja, zlasti na robu Brkinov in v posameznih kraških naseljih izven glavnih prometnih osi (npr. Materija, Matavun, Merče, Nasirec, Podgorje), pojavlja tudi upad prebivalstva. Ta naselja so zaradi slabše prometne dostopnosti, razpršene poselitve in oddaljenosti od zaposlitvenih središč manj vključena v procese suburbanizacije, kar se odraža v negativnih demografskih trendih.
Skupno gledano analiza potrjuje proces notranje prostorske polarizacije: rast prebivalstva se seli iz tradicionalnih obalnih urbanih jeder v primestno in prometno bolje dostopno zaledje, medtem ko reliefno zahtevnejša in prometno slabše povezana območja zaostajajo.

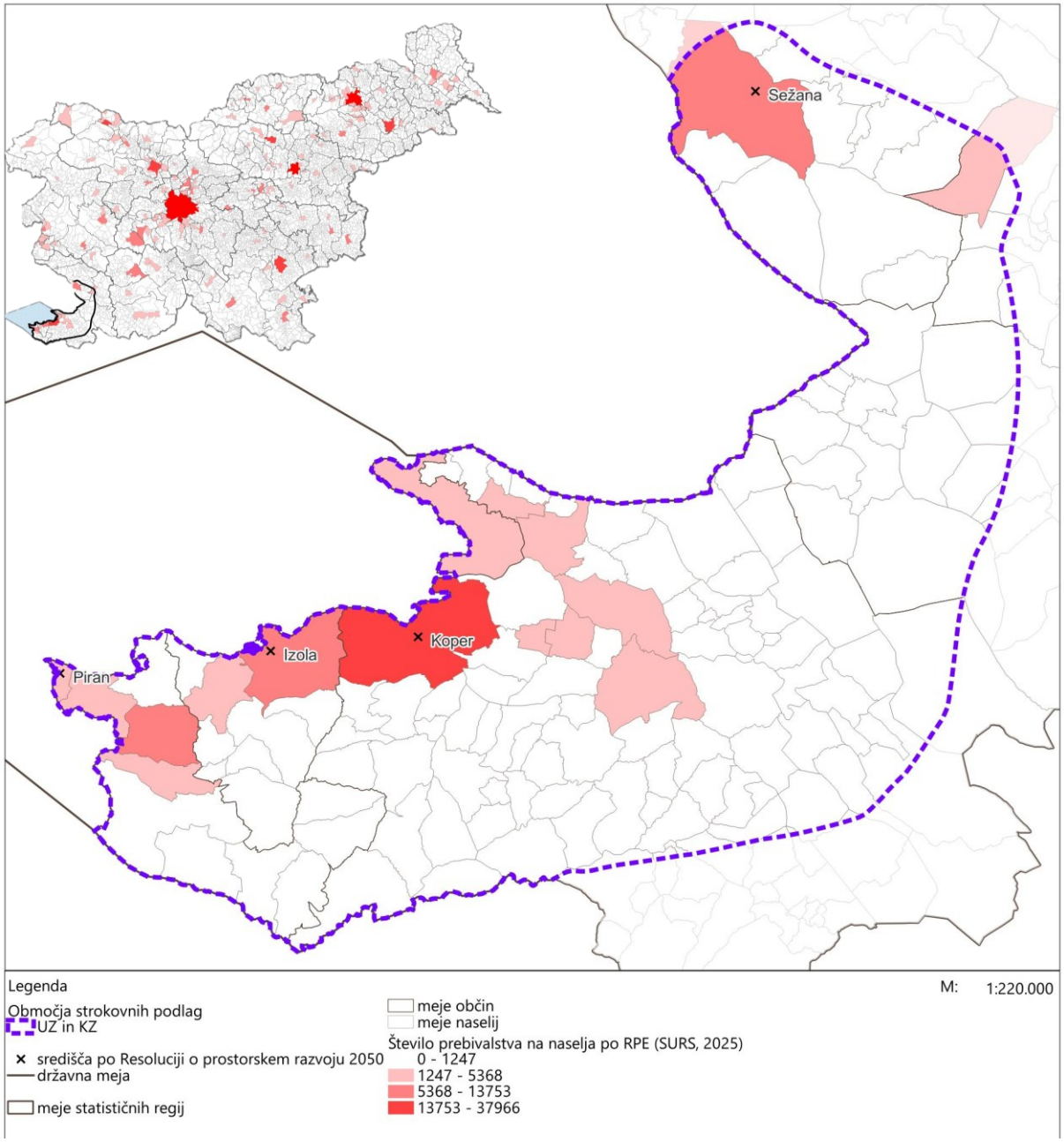
Slika 9: Podatki o številu prebivalcev med letoma 2011 in 2025 za občine v ŠMO Obalno-kraške regije (SURS, 2025)

	Skupno število prebivalstva po naseljih ŠMO (RPE)		
LETO	**Število pb.**	**Razlika od predhodnega leta (%)**	**Razlika od predhodnega leta (št.)**
2011	98.935		
2012	99.590	+0,66 %	655
2013	100.106	+0,52 %	516
2014	101.018	+0,91 %	912
2015	100.981	-0,04 %	-37
2016	101.337	+0,35 %	356
2017	101.848	+0,50 %	511
2018	102.212	+0,36 %	364
2019	103.265	+1,03 %	1.053
2020	104.150	+0,86 %	885
2021	106.350	+2,11 %	2.200
2022	106.634	+0,27 %	284
2023	107.097	+0,43 %	463
2024	107.290	+0,18 %	193
2025	107.743	+0,42 %	453

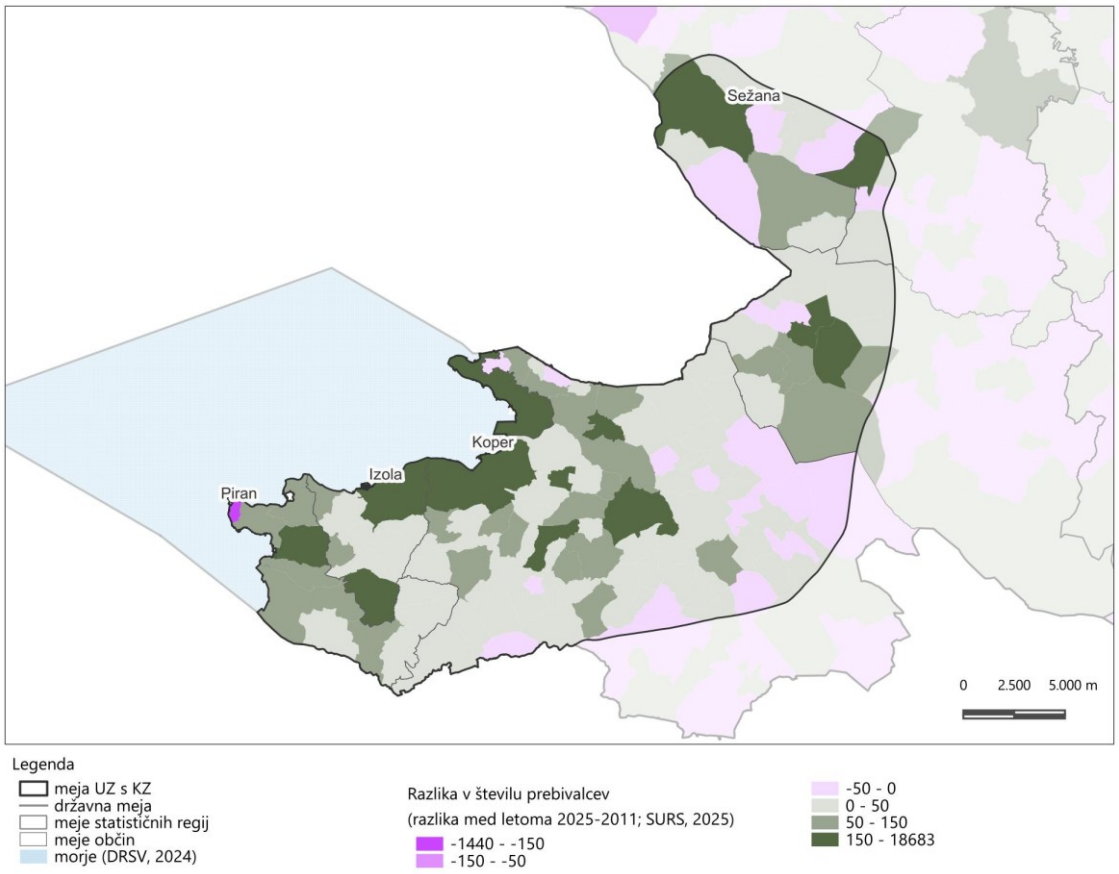
Preglednica 1: Podatki o skupnem št. prebivalstva v naseljih ŠMO in razlike med letoma 2011 in 2025 (SURS, 2025)

Naselje (RPE)	**št. pb. 2011**	**Razlika od leta 2011 - 2019 (%)**	**št. pb. 2019**	**Razlika od leta 2011-2025 (%)**	**št. pb. 2025**
Ankaran	3.278	-2,20 %	3.206	+5,13 %	3.446
Bertoki	966	+3,11 %	996	+3,93 %	1.004
Dekani	1.586	+3,78 %	1.646	+7,94 %	1.712
Divača	1.357	+24,17 %	1.685	+40,83 %	1.911
Hrpelje	792	+17,42 %	930	+43,69 %	1.138
Hrvatini	1.232	+5,60 %	1.301	+8,36 %	1.335
Izola	11.223	+2,97 %	11.556	+2,26 %	11.477
Jagodje	2.225	-1,98 %	2.181	+0,22 %	2.230
Kampel	699	+12,59 %	787	+17,88 %	824
Koper	24.996	+2,46 %	25.611	+5,66 %	26.410
Korte	762	+11,42 %	849	+20,21 %	916
Lokev	780	+5,77 %	825	+11,15 %	867
Lucija	5.872	+3,35 %	6.069	+6,23 %	6.238
Parecag	986	+2,13 %	1.007	+5,88 %	1.044
Piran	4.192	-10,95 %	3.733	-12,52 %	3.667
Pobegi	1.228	+4,15 %	1.279	+3,83 %	1.275
Portorož	2.947	+0,14 %	2.951	+2,99 %	3.035
Prade	1.129	+9,74 %	1.239	+16,12 %	1.311
Seča	1.210	+0,74 %	1.219	+6,86 %	1.293
Sečovlje	773	+1,55 %	785	+3,62 %	801
Sežana	5.531	+7,14 %	5.926	+10,90 %	6.134
Spodnje Škofije	1.402	+3,50 %	1.451	+8,13 %	1.516
Sv. Anton	1.736	+15,50 %	2.005	+30,59 %	2.267
Šmarje	784	+14,03 %	894	+17,73 %	923
Zgornje Škofije	917	+11,23 %	1.020	+25,63 %	1.152

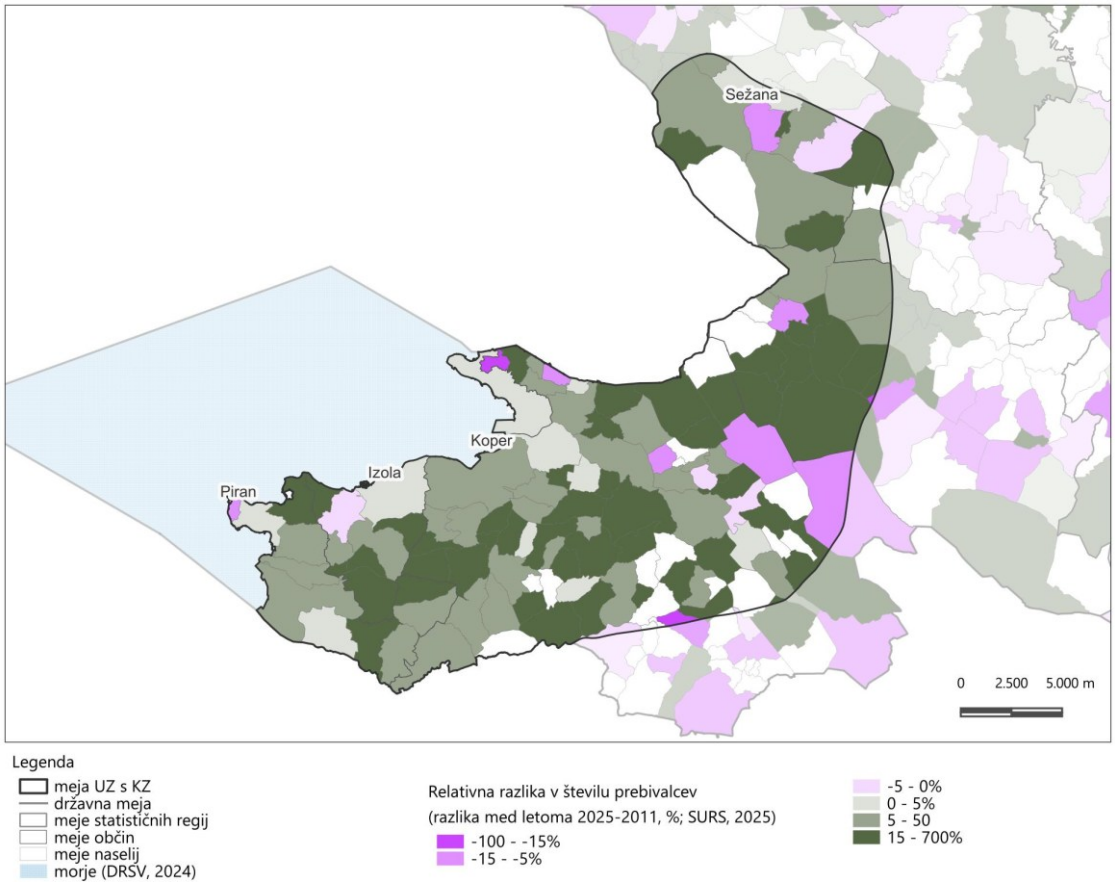
Preglednica 2: Podatki o št. prebivalcev po naseljih ŠMO (SURS, 2025)

Slika 10: Prikaz števila prebivalcev po naseljih v ŠMO (SURS, 2025)

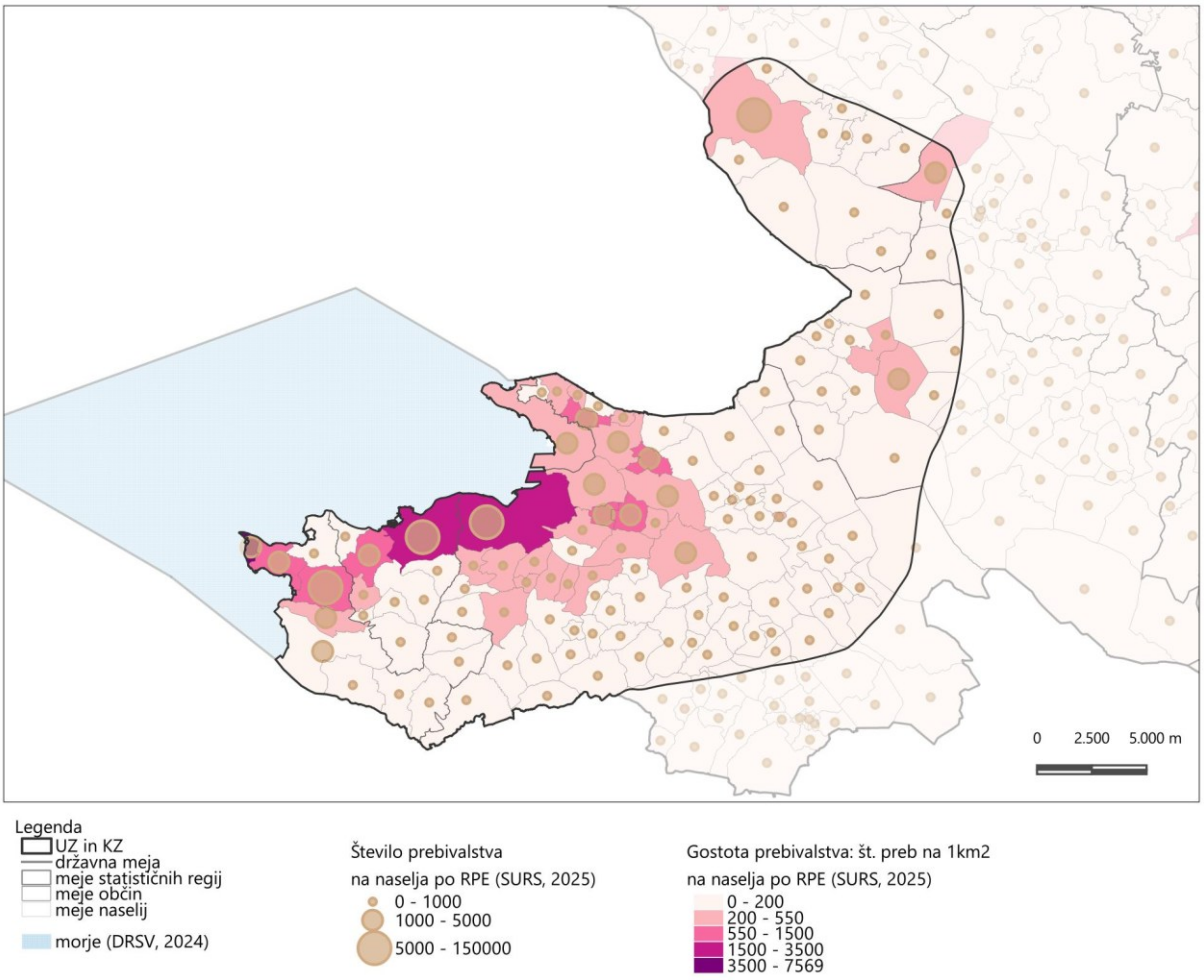
Slika 11: Prikaz razlike v številu prebivalcev med letoma 2011 in 2025 (SURS, 2025)

Slika 12: Relativna razlika števila prebivalcev med letoma 2025 in 2011 po posameznih naseljih (RPE) (vir: SURS, 2025)

3.1.2 Gostota poselitve

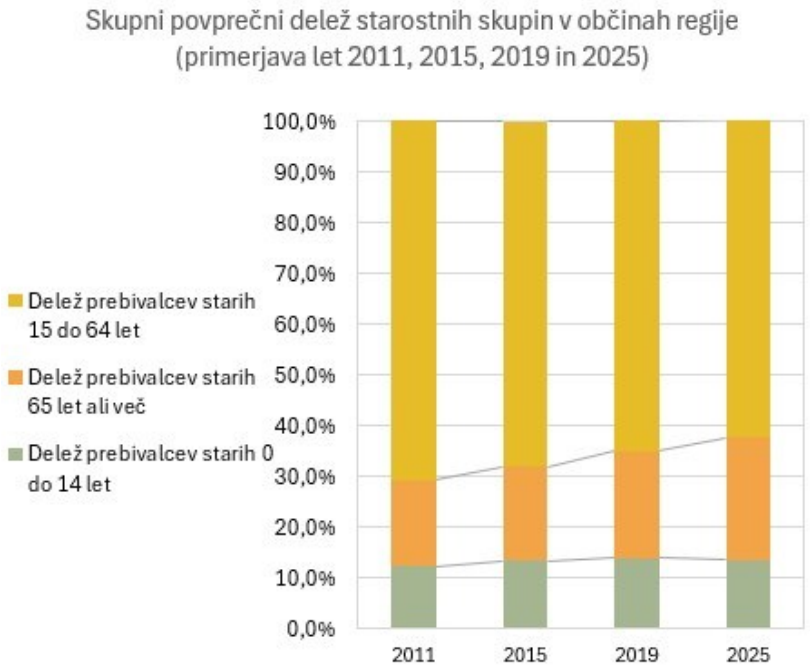
Gostota poselitve po naseljih ponazarja stopnjo poseljenosti posameznega območja. Kazalnik razkriva, katera območja so bolj poseljena in kam prebivalstvo v največji meri gravitira. Na karti so občine razvrščene glede na gostoto prebivalstva, pri čemer temnejši odtenki označujejo občine z večjo gostoto poselitve, svetlejši pa območja z redkejšo poselitvijo. S pomočjo prikaza gostote prebivalstva po občinah za celotno Slovenijo je mogoča primerjava v širšem prostoru oz. med posamičnimi regijami.

Slika 13: Prikaz gostote prebivalstva na 1 km^2 na naselja s številom prebivalcev na naselja in gostota prebivalstva na 1 km^2 na občine (vir: SURS, 2025).

3.1.3 Staranje prebivalstva in starostna struktura prebivalstva

Starostna struktura prebivalstva prikazuje razmerje med mladimi (0–14 let), delovno aktivnimi (15–64 let) in starejšimi (65+), pri čemer neposredno vpliva na razvojni potencial območja, obremenjenost socialnih sistemov in potrebe po infrastrukturi.

Slika 14: Prikaz starostne strukture prebivalstva v Obalno-kraški regiji za leta 2011, 2015, 2019 in 2025 (SURS, 2025)

Podatki kažejo, da se v vseh občinah delež starejšega prebivalstva izrazito povečuje, medtem ko delež delovno aktivnega prebivalstva upada. Delež mladih ostaja relativno stabilen ali rahlo narašča, vendar ne dovolj, da bi uravnotežil staranje.

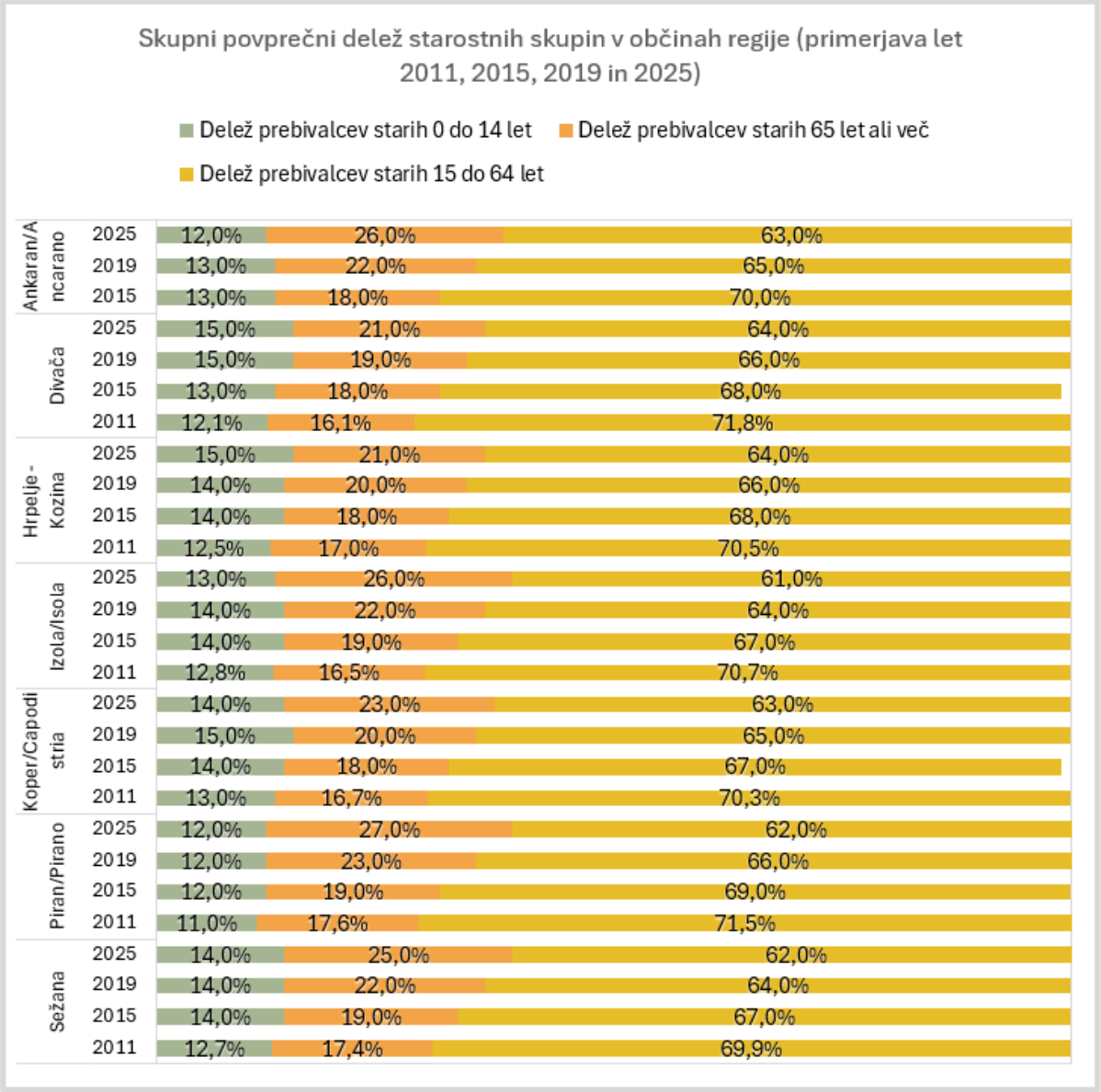
Najizrazitejše staranje je prisotno v obalnih občinah, zlasti v Piranu (27 % starejših v 2025), Izoli (26 %) in Ankaranu (26 %), kjer se hkrati zmanjšuje delež delovno aktivnih (okoli 61–63 %). To pomeni večjo obremenitev aktivnega prebivalstva in večje potrebe po zdravstvenih in socialnih storitvah, kar je povezano tudi s turistifikacijo in omejenimi možnostmi za priseljevanje mlajših družin.

Koper kot regionalno središče izkazuje nekoliko ugodnejšo strukturo, vendar tudi tukaj delež starejših naraste na 23 %, delež aktivnih pa pade na 63 %, kar kaže, da niti urbano jedro ne uspe preprečiti splošnega trenda staranja.

Relativno bolj ugodno starostno strukturo imajo kraške občine Hrpelje-Kozina in Divača, kjer delež starejših dosega okoli 21 %, hkrati pa se ohranja nekoliko višji delež mladih (okoli 15 %). To je povezano z dostopnostjo, priseljevanjem in večjo vlogo teh območij kot bivalnega zaledja.

Sežana predstavlja vmesni tip z izrazitim povečanjem deleža starejših (25 %) in opaznim upadom delovno aktivnega prebivalstva (62 %), kar kaže na postopno staranje širšega zalednega prostora.

Skupno gledano starostna struktura potrjuje demografsko staranje celotnega območja, pri čemer se kaže jasen prostorski vzorec: obalna, prostorsko omejena in turistično obremenjena območja se starajo najhitreje, medtem ko prometno dostopno zaledje deloma blaži ta proces, vendar ga ne ustavi.

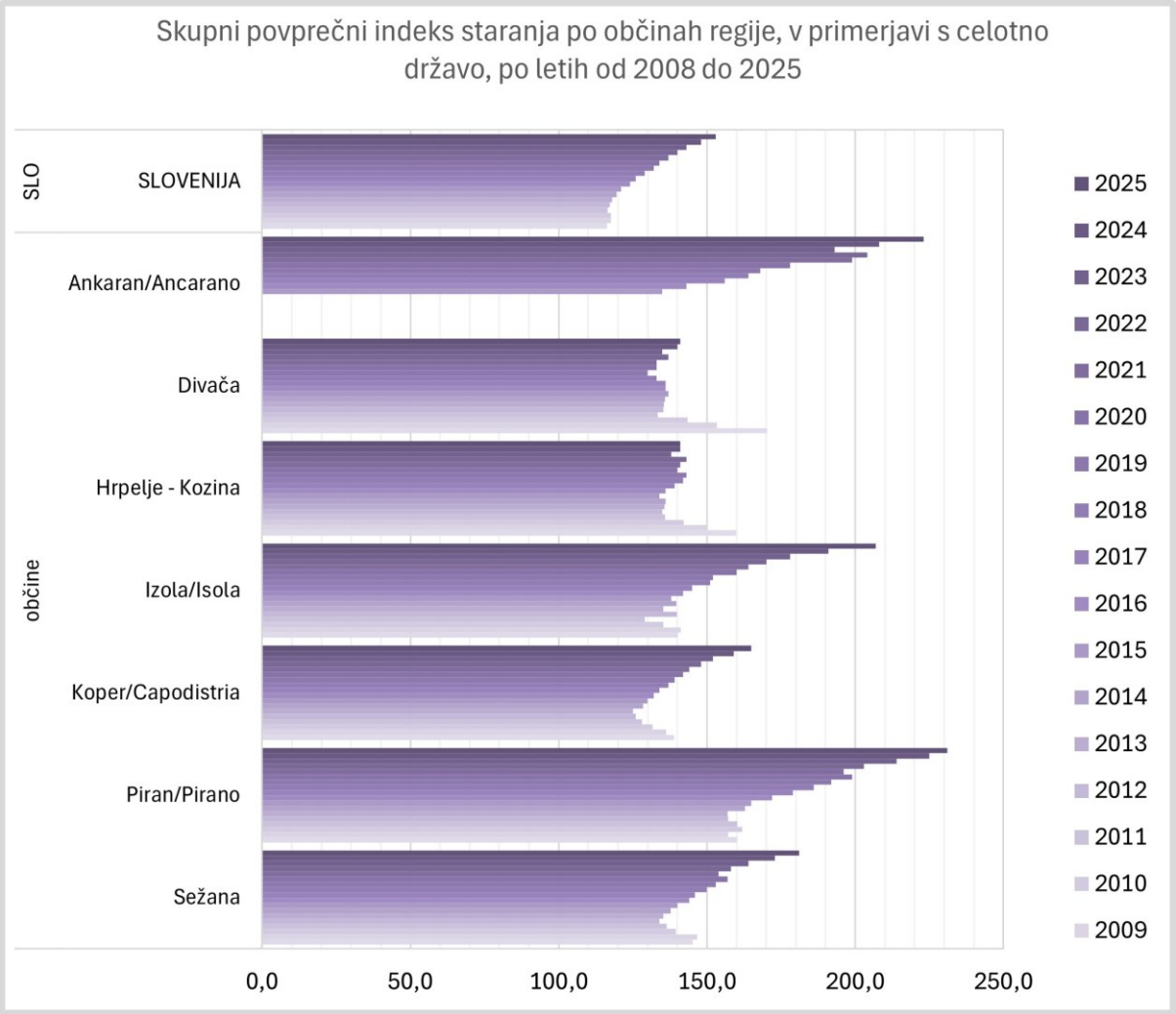

Slika 15: Prikaz starostne strukture prebivalstva po občinah v Obalno-kraški regiji za leta 2011, 2015, 2019 in 2025 (SURS, 2025)

Indeks staranja predstavlja razmerje med starejšim prebivalstvom (65 let ali več) in mladim prebivalstvom (0–14 let). Vrednost nad 100 pomeni, da je starejših več kot mladih, višje vrednosti pa kažejo na izrazitejše staranje prebivalstva.

Analiza kaže, da se prebivalstvo v vseh obravnavanih občinah izrazito stara, pri čemer so vrednosti indeksa staranja v celotnem obdobju nad slovenskim povprečjem. Na ravni Slovenije se je indeks staranja povečal z 116 v letu 2008 na 153 v letu 2025, kar potrjuje splošen trend staranja, vendar je ta na obravnavanem območju še izrazitejši.
Najvišje vrednosti dosega občina Piran, kjer indeks staranja naraste z okoli 160 na kar 231 v letu 2025, kar kaže na izrazito prevlado starejšega prebivalstva. Podoben trend, čeprav nekoliko manj izrazit, je prisoten tudi v Izoli (207) in Ankaranu (223).
Tudi Koper kot največje urbano središče beleži stalno rast indeksa staranja (z 128 na 165), vendar ostaja relativno mlajši v primerjavi z ostalimi obalnimi občinami, kar je povezano z večjo koncentracijo delovnih mest, izobraževalnih funkcij in priseljevanja.

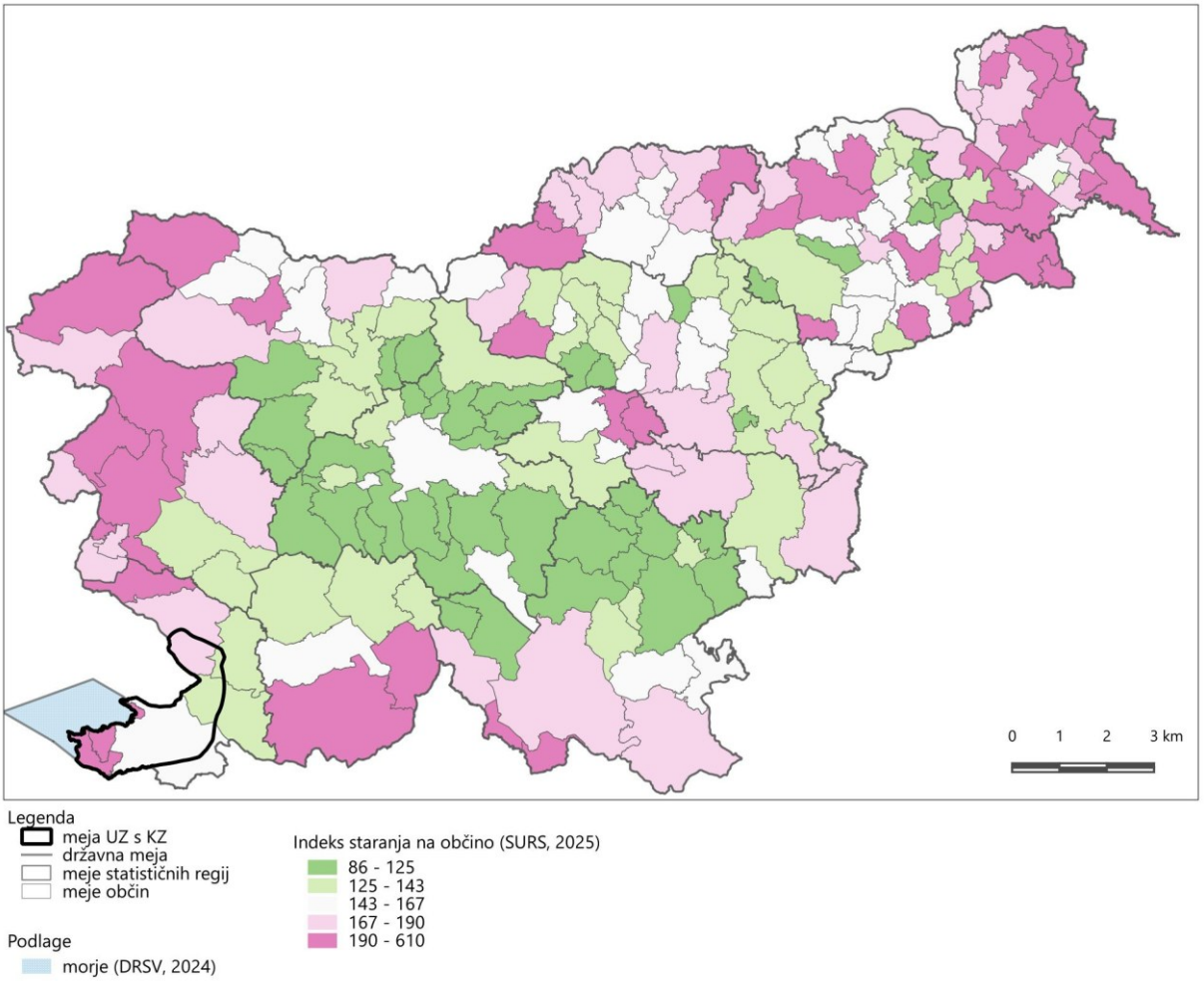
V kraških občinah Hrpelje-Kozina in Divača so vrednosti indeksa staranja nižje (okoli 140), kar kaže na nekoliko ugodnejšo starostno strukturo. To je verjetno povezano z dostopnostjo (bližina avtocestnega omrežja) in priseljevanjem mlajšega prebivalstva, kar sovpada z zaznano rastjo prebivalstva v teh območjih.
Sežana predstavlja vmesni primer, kjer indeks staranja postopno narašča (do 181), kar kaže na kombinacijo urbanih funkcij in vpliva zalednega, demografsko starejšega območja.
Skupno gledano območje izkazuje nadpovprečno staranje prebivalstva, pri čemer se jasno kaže prostorski vzorec: najbolj izrazito staranje je prisotno v obalnih, turistično obremenjenih in prostorsko omejenih občinah, medtem ko prometno dostopnejša kraška območja zaradi priseljevanja deloma blažijo ta trend.

Slika 16: Prikaz indeksa staranja prebivalstva po občinah v Obalno-kraški regiji med letoma 2009 in 2025 (SURS, 2025)

Staranje prebivalstva ob hkratnem zmanjševanju števila in deleža mladih za ŠMO slovenske Istre pomeni spreminjanje stanovanjskih, oskrbnih in mobilnostnih potreb ter zmanjševanje razpoložljive delovne sile. Povečuje se potreba po dostopnih in prilagojenih stanovanjih, zdravstvenih in socialnovarstvenih storitvah, dolgotrajni oskrbi ter javnem prostoru brez grajenih ovir. Pomembnejša postajata bližina vsakodnevnih storitev in dostopen javni potniški promet, zlasti v zalednih naseljih. Manj mladih zmanjšuje potencial za generacijsko obnovo prebivalstva in dolgoročno vitalnost naselij ter lahko vpliva na mrežo vrtcev in šol. Prostorski razvoj mora zato poleg prilagajanja starejšim zagotavljati tudi pogoje za ostajanje in priseljevanje mladih: predvsem

cenovno dostopna stanovanja za stalno bivanje, kakovostna delovna mesta in dostopne javne storitve.

Slika 17:Prikaz indeksa staranja prebivalstva na občino na državnem nivoju (SURS, 2025)

3.1.4 Demografski prirast

Demografski razvoj v ŠMO kaže na izrazito vlogo selitvenih tokov pri oblikovanju skupnega gibanja prebivalstva. Kljub temu da je naravni prirast v večini občin negativen, skupno demografsko gibanje v veliki meri nadomeščajo pozitivni selitveni tokovi, zlasti priseljevanje iz tujine. Regija tako izkazuje značilnosti demografskega prestrukturiranja, kjer rast prebivalstva vse bolj temelji na migracijah, medtem ko naravni prirast izgublja pomen.

Skupni prirast se preračuna preko treh glavnih procesov:

- Naravni prirast predstavlja razliko med številom rojstev in smrti. Negativne vrednosti pomenijo, da prebivalstvo zaradi staranja in nizke rodnosti upada.
- Selitveni prirast med občinami prikazuje notranje selitve znotraj države. Pozitivne vrednosti pomenijo priseljevanje iz drugih slovenskih občin, negativne pa odseljevanje.
- Selitveni prirast s tujino pa zajema mednarodne migracije in kaže, ali se prebivalstvo povečuje zaradi priseljevanja iz tujine.

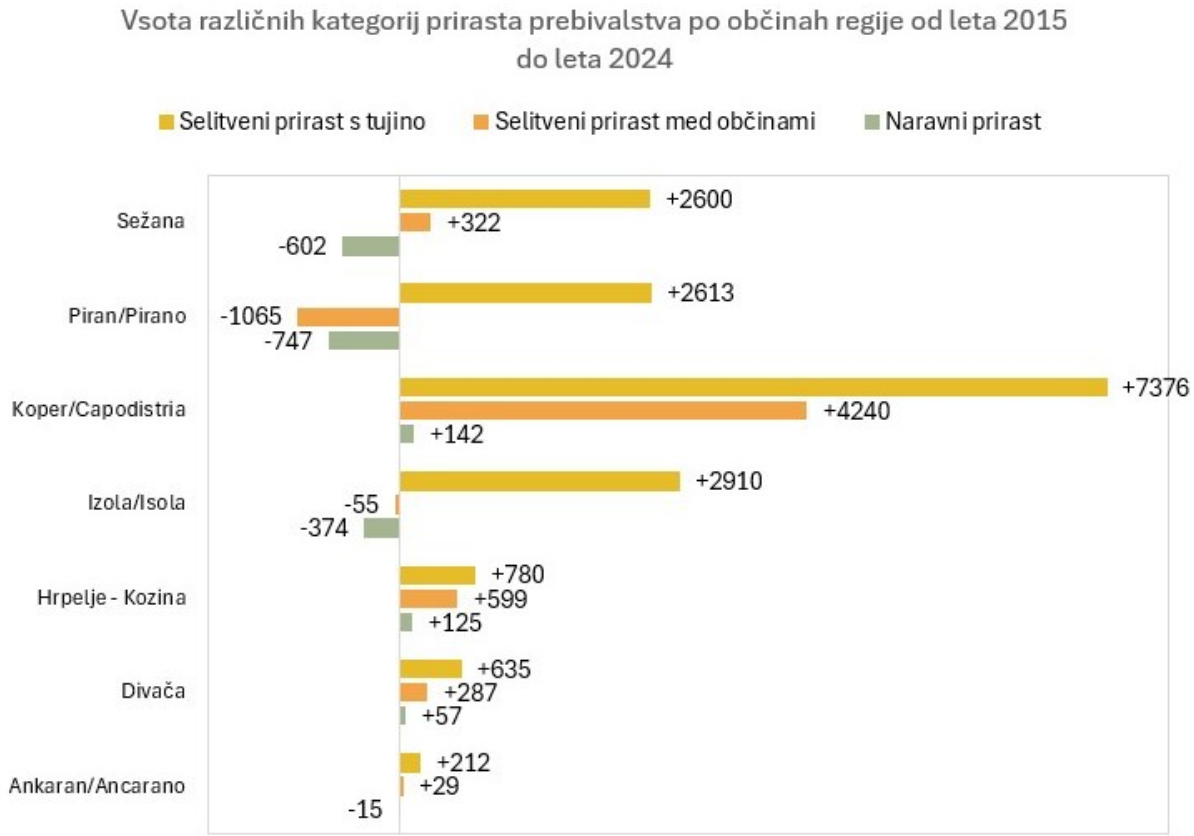
V večini občin je **naravni prirast** negativen, kar je posebej izrazito v obalnih občinah, kot so Piran (-747), Izola (-374) in Sežana (-602). To kaže na staranje prebivalstva in nizko rodnost, kar je značilno

za bolj urbanizirana in turistično obremenjena območja. Izjemo predstavljajo Hrpelje-Kozina (+125) in Divača (+57), kjer je naravni prirast še pozitiven, kar sovpada z mlajšo starostno strukturo in priseljevanjem v ta območja.

Selitveni prirast med občinami razkriva pomemben prostorski proces prerazporejanja prebivalstva. Koper izstopa z izrazito pozitivnim prirastom (+4240), kar potrjuje njegovo vlogo glavnega zaposlitvenega in funkcionalnega središča. Hkrati pa visoke pozitivne vrednosti v Hrpeljah-Kozini (+599) in Divači (+287) kažejo na preseljevanje prebivalstva iz obalnih območij v prometno dostopno zaledje. Nasprotno ima Piran izrazito negativen selitveni prirast (-1065), kar pomeni odseljevanje prebivalstva, povezano z omejenimi prostorskimi možnostmi in visokimi cenami bivanja.

Najizrazitejši vpliv na skupno rast prebivalstva ima **selitveni prirast s tujino.** Ta je močno pozitiven v vseh občinah, še posebej v Kopru (+7376), kjer koncentracija delovnih mest in gospodarskih dejavnosti privablja največ priseljencev. Visoke vrednosti v Izoli (+2910), Piranu (+2613) in Sežani (+2600) kažejo, da mednarodne migracije nadomeščajo naravni upad prebivalstva in pomembno vplivajo na demografsko dinamiko tudi v drugih delih regije.

Na podlagi teh podatkov se na območju jasno prepletajo trije ključni procesi: naravni upad prebivalstva zaradi staranja, suburbanizacija iz obalnih urbanih območij v prometno dostopno zaledje ter intenzivno priseljevanje iz tujine kot glavni dejavnik rasti prebivalstva.

Slika 18: Prikaz selitvenega in naravnega prirasta med letoma 2015 in 2024 (SURS, 2025)

3.1.5 Sklepne ugotovitve

Analiza demografskih kazalnikov (rast prebivalstva, prostorska razporeditev, starostna struktura in vrste prirasta) kaže, da demografske spremembe niso enakomerno razporejene, temveč tesno povezane z lego, dostopnostjo in funkcionalno vlogo posameznih območij.

Skupno število prebivalcev v obdobju 2011–2025 zmerno narašča, kar kaže na stabilen demografski razvoj. Vendar ta rast ni posledica naravnega prirasta, temveč predvsem migracij, zlasti priseljevanja iz tujine. Naravni prirast je v večini občin negativen, kar potrjuje izrazit proces staranja prebivalstva, ki ga dodatno potrjujejo visoke vrednosti indeksa staranja in naraščajoč delež starejšega prebivalstva.

Starostna struktura kaže na postopno zmanjševanje deleža delovno aktivnega prebivalstva in povečevanje deleža starejših, kar pomeni vse večji pritisk na socialne in zdravstvene sisteme. Najizrazitejše staranje je prisotno v obalnih občinah. Koper kot regionalno središče sicer ohranja nekoliko ugodnejšo starostno strukturo, vendar tudi tukaj trend staranja ostaja izrazit.

Prostorska analiza prebivalstva razkriva jasen proces suburbanizacije. Rast prebivalstva se seli iz obalnih urbanih središč v njihovo zaledje, predvsem v naselja v vplivnem območju Kopra ter v prometno dobro dostopna kraška območja (Hrpelje-Kozina, Divača). Ta območja beležijo nadpovprečno rast in relativno ugodnejšo starostno strukturo, kar kaže na njihovo vse večjo vlogo kot bivalnega zaledja.

Na drugi strani so obalna naselja prostorsko zasičena in rastejo počasneje, v nekaterih primerih pa celo izgubljajo prebivalstvo (npr. Piran). V teh območjih se poleg staranja kaže tudi proces zamenjave prebivalstva, kjer odhajajoče domače prebivalstvo nadomeščajo priseljenci iz tujine.

Reliefni in prometni dejavniki dodatno poglabljajo razlike znotraj območja. Prometno dobro dostopna območja ob glavnih koridorjih beležijo rast, medtem ko reliefno zahtevnejša in slabše dostopna območja (zlasti Brkini in robna kraška naselja) zaostajajo.

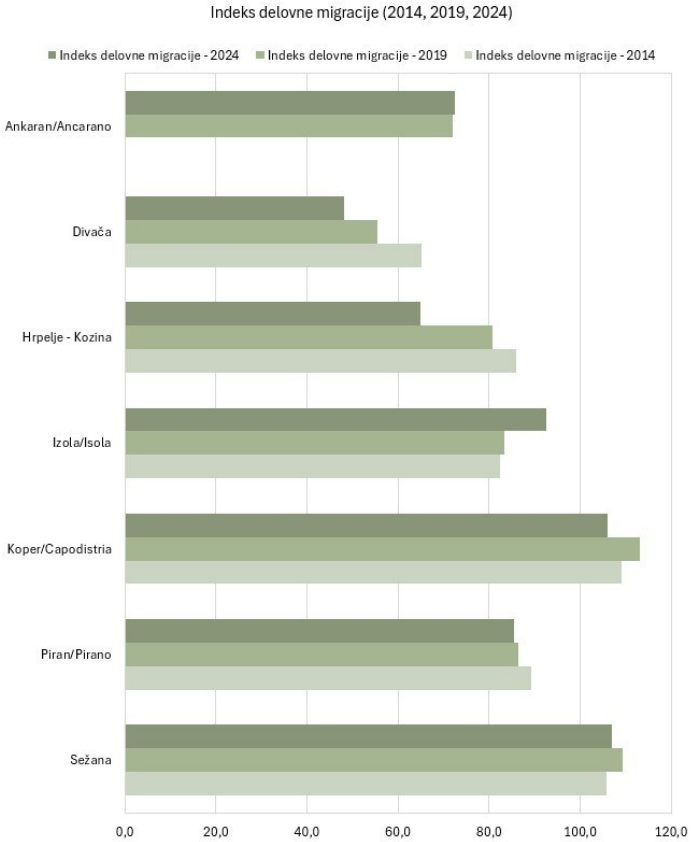
3.2 OCENA STRATEŠKE VLOGE IN POLOŽAJA ŠMO V ŠIRŠEM PROSTORU

3.2.1 Prostorski vidiki gospodarskega in družbenega razvoja ŠMO in regije kot celote

Indeks delovnih migracij je kazalnik, ki povezuje število delovnih mest na določenem območju s številom delovno aktivnih prebivalcev glede na njihovo prebivališče. Kaže razmerje med številom zaposlenih, ki v občini delajo, in številom delovno aktivnih prebivalcev, ki v občini prebivajo, pri čemer meri le zunanje delovne migracije med posameznimi teritorialnimi enotami. Notranje delovne migracije znotraj iste občine ali regije niso zajete. Kazalnik tako ponuja vpogled v funkcijsko vlogo občin – ali gre predvsem za bivalna ali za delovna okolja.

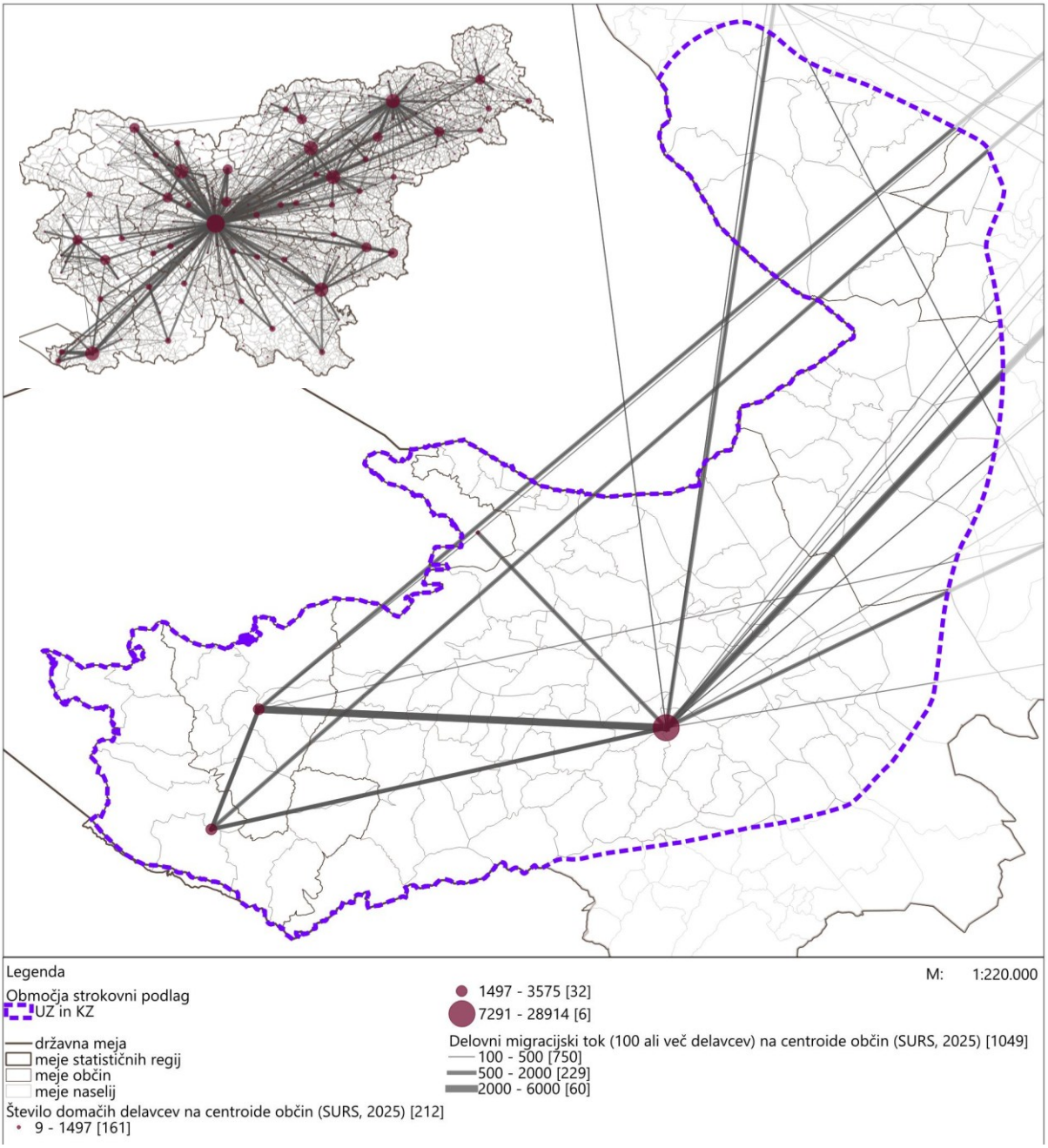
Indeks delovnih migracij v ŠMO se je med letoma 2014 in 2024 v občinah gibal različno. Najizrazitejšo rast beleži Izola, manjšo pa tudi Ankaran. Na drugi strani so nekatere občine zabeležile upad indeksa, predvsem Divača z očitnim padcem indeksa od leta 2014, Hrpelje-Kozina, tudi Koper

napram letu 2014, Piran, delno tudi Sežana, kar kaže na zmanjšanje njihove vloge v dnevnih delovnih migracijah.

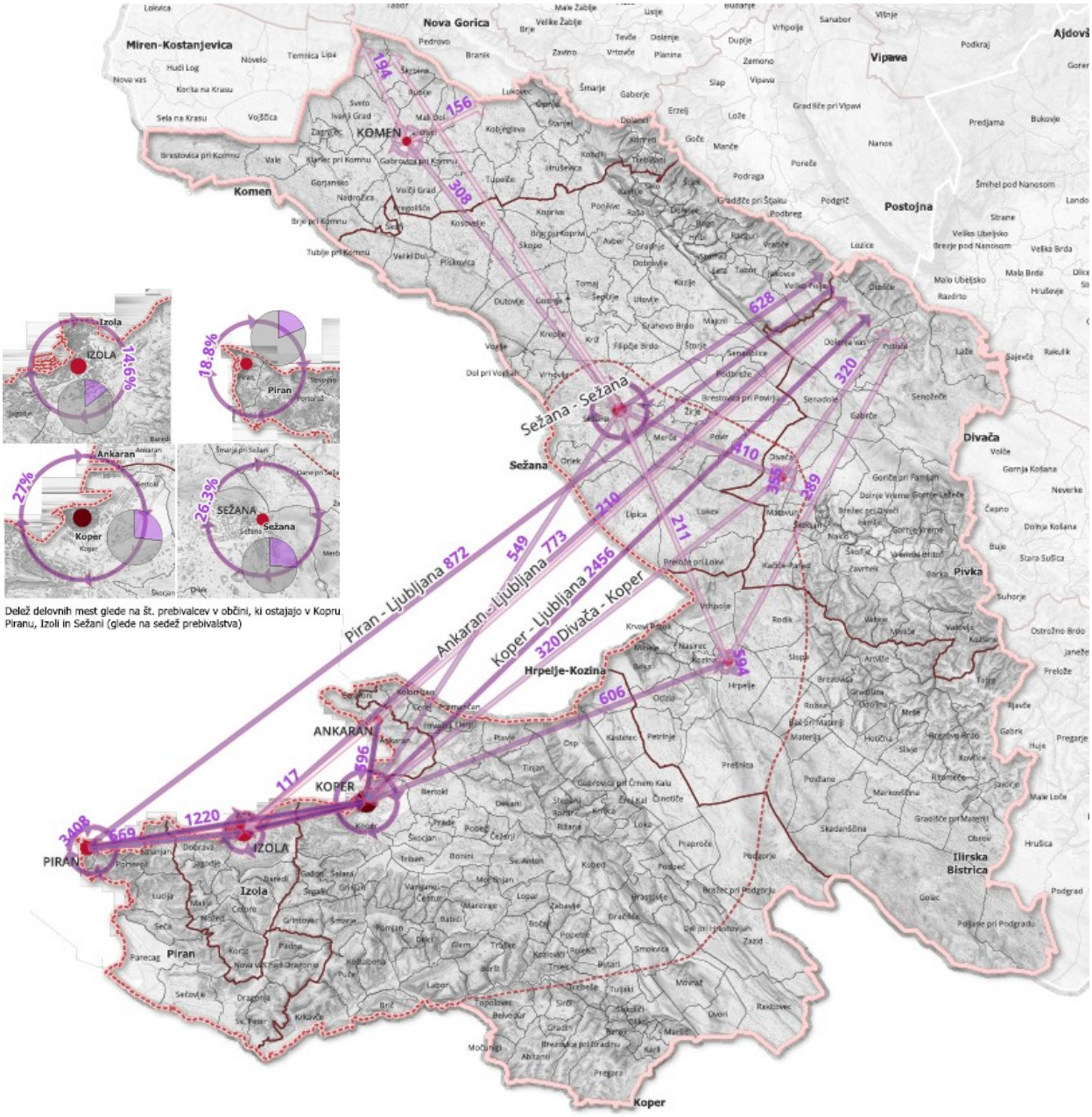

Slika 19: Prikaz indeksa delovnih migracij po občinah v ŠMO za leta 2014, 2019, 2024 (SURS, 2024)

Analiza delovnih migracijskih tokov prikazuje, kam in v kolikšnem obsegu se prebivalci posamezne občine odpravljajo na delo v druge občine. Tokovi so prikazani z linijami, katerih debelina ponazarja intenzivnost migracij, s čimer je mogoče razbrati glavne smeri dnevnih migracij in povezanost med občinami znotraj regije. Takšna analiza omogoča razumevanje prostorskih vzorcev zaposlovanja, saj kaže, katera središča privabljajo največ delovne sile in iz katerih območij se prebivalci najpogosteje vozijo na delo drugam.

Slika 20: Prikaz delovnih migracijskih tokov (100 ali več delavcev) na centroide občin (GURS, SURS, 2025)

Slika 21: Prikaz smeri in številčnosti delovnih migracijskih tokov (GURS, SURS, 2025)

3.2.2 Možni prostorski vplivi in posledice podnebnih sprememb na ŠMO in regijo kot celoto

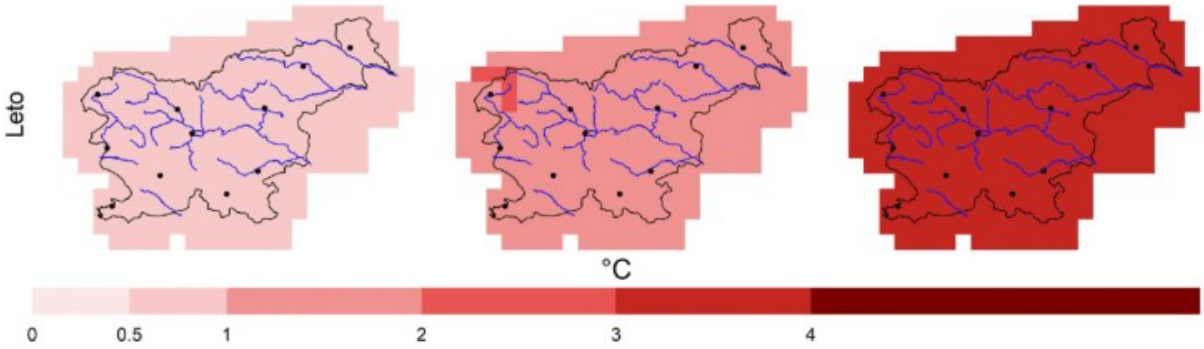
Poročilo »Ocena podnebnih sprememb v Sloveniji do konca 21. stoletja« (ARSO) predstavlja oceno možnih prihodnjih stanj podnebnega sistema v Sloveniji glede na različne scenarije izpustov toplogrednih plinov in globalni družbenogospodarski razvoj. Podnebne projekcije niso natančne napovedi, temveč prikazujejo verjetne trende, ki bodo odvisni predvsem od uspešnosti podnebnih politik, stopnje rasti prebivalstva, gospodarske dejavnosti in tehnološkega napredka.

Pri pripravi projekcij so bili upoštevani trije scenariji izpustov toplogrednih plinov – RCP2.6 (optimistični), RCP4.5 (zmerno optimistični) in RCP8.5 (pesimistični). Ti scenariji opisujejo različne razvojne poti človeške družbe in njihov vpliv na podnebne razmere. Glavni poudarki poročila se

nanašajo na spremembe temperature, padavin, tal in rastlinstva, gozdov, vodnih virov, morja ter pojavnost ekstremnih vremenskih dogodkov.

Temperatura zraka

Vsi scenariji kažejo na znaten dvig povprečne temperature zraka do konca stoletja. V optimističnem scenariju se bo temperatura dvignila za približno 1,3 °C, v zmerno optimističnem za 2 °C, v pesimističnem pa za 4,1 °C glede na obdobje 1981–2010. Največje segrevanje se pričakuje pozimi, nekoliko manj poleti in jeseni. Zaradi višjih temperatur se bo povečalo število vročih dni in trajanje vročinskih valov. Ob koncu stoletja lahko pričakujemo vsaj en izrazit vročinski val letno, primerljiv z letom 2003, kar bo povečalo toplotno obremenitev in zdravstvena tveganja za prebivalstvo.

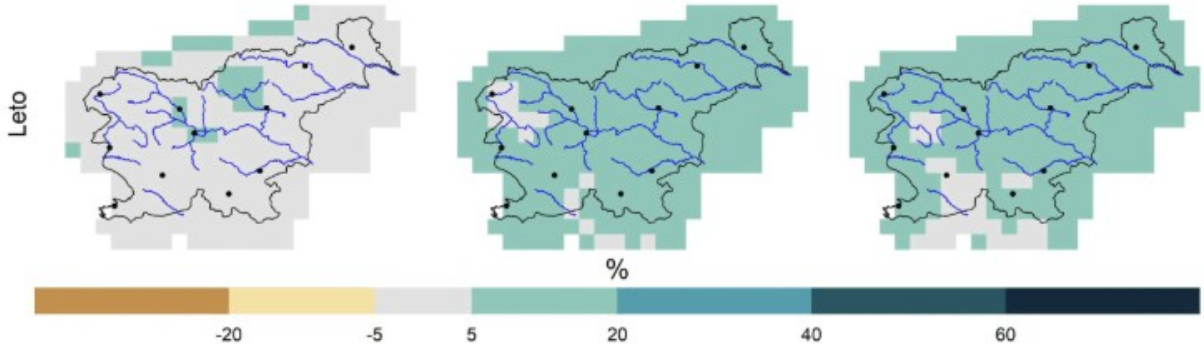
Slika 22: Sprememba povprečne temperature zraka po meteoroloških letnih časih in za celo leto v treh projekcijskih obdobjih glede na obdobje 1981–2010 za pesimistični scenarij izpustov (RCP8.5).

Tla, rastlinstvo in gozdovi

Z višanjem temperature se bo ogreval tudi površinski sloj tal, kar bo vplivalo na fenološki razvoj rastlin in dolžino rastne dobe. Pri srednjem scenariju bo olistanje gozdnih dreves nastopilo približno dva tedna prej kot v referenčnem obdobju, pri pesimističnem scenariju pa celo do 40 dni prej. Zaradi hitrega premika rastlinskih pasov obstaja nevarnost, da se številne vrste ne bodo uspele prilagoditi, kar bo povzročilo zmanjšanje biotske raznovrstnosti. Podnebne spremembe bodo vplivale tudi na sestavo gozdov. Najbolj bodo prizadeti iglavci (smreka, jelka), dolgoročno pa tudi bukev, ki danes prevladuje v slovenskih gozdovih. Povečal se bo delež toploljubnih listavcev in tujerodnih vrst, medtem ko bodo višje temperature in suše prispevale k večji pogostosti požarov, bolezni in škodljivcev (npr. podlubniki).

Padavine in hidrološki režim

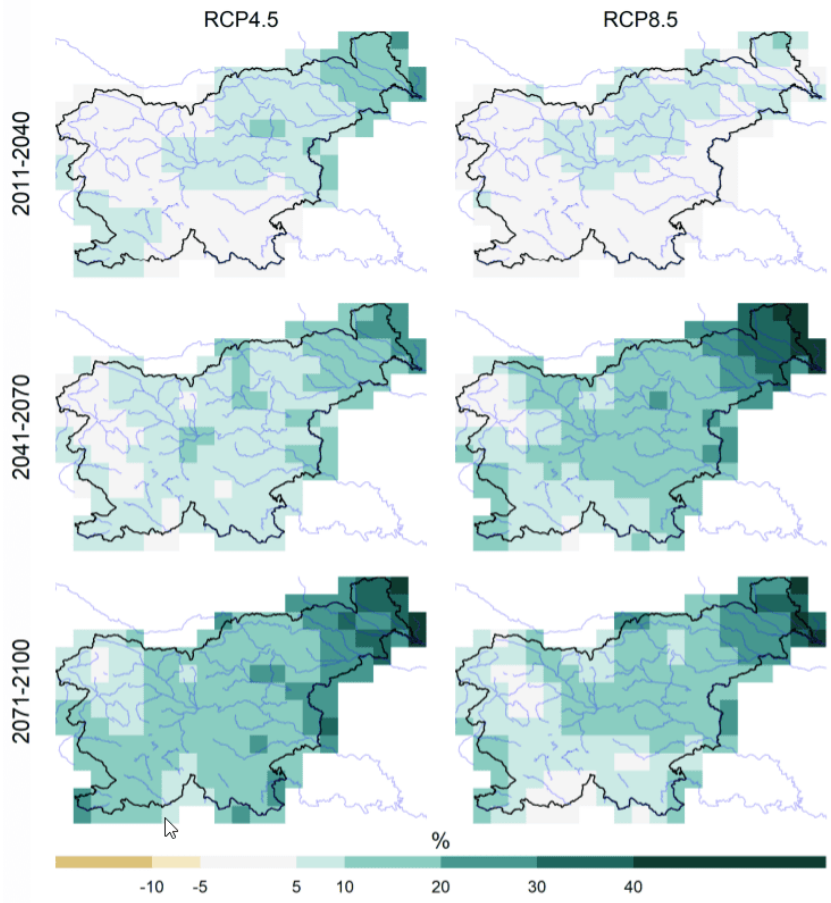
Projekcije kažejo na povečanje letnih količin padavin, zlasti pozimi. Ob koncu stoletja se predvideva do 20 % več padavin na letni ravni in do 60 % več zimskih padavin v vzhodni Sloveniji. Vendar bo zaradi višjih temperatur večji delež zimskih padavin v obliki dežja, kar povečuje nevarnost poplav in zmanjšuje količino snežne odeje, ki deluje kot naravni zadrževalnik vode. Rečni pretoki se bodo povečali za 20–40 %, največ v severovzhodni Sloveniji. Povečalo se bo tudi napajanje podzemne vode, v povprečju do 20 %, na severovzhodu celo do 30 %, kar pomeni, da bo vode dovolj, vendar bo njena razpoložljivost sezonsko neenakomerna. Poleti in jeseni bodo pogostejše suše in sušna obdobja, ki bodo prizadela predvsem kmetijstvo in oskrbo z vodo.

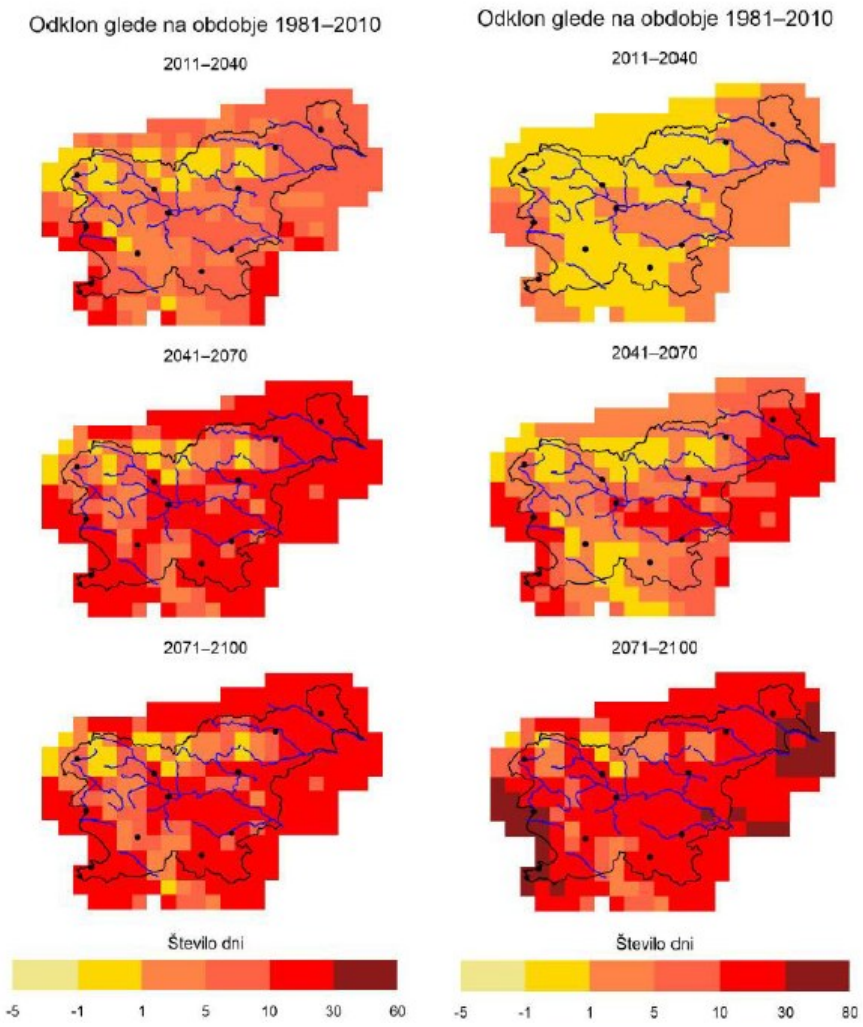
Slika 23: Sprememba povprečne višine padavin po meteoroloških letnih časih in za celo leto v treh projekcijskih obdobjih glede na obdobje 1981–2010 za pesimistični scenarij izpustov (RCP8.5)

Ekstremni vremenski dogodki

Zaradi podnebnih sprememb se bo povečala pogostost in intenzivnost ekstremnih vremenskih pojavov, kot so močni nalivi, toča, vetrolomi, neurja, poplave in suše. Vročinski valovi bodo pogostejši in daljši, sušna obdobja pa intenzivnejša. Takšni dogodki bodo povzročili več škode na infrastrukturi, zmanjšali produktivnost kmetijskih zemljišč in vplivali na kakovost življenja prebivalcev.

Slika 24: Spremembe povprečnega letnega napajanja podzemne vode za tri projekcijska obdobja in dva scenarija izpustov RCP4.5 (levo) in RCP8.5 (desno) glede na primerjalno obdobje 1981–2010

Slika 25: Število vročih dni in število tropskih noči glede na scenarij (RCP4.5)

Vplivi podnebnih sprememb na ŠMO:

Pregled trendov in analiza podnebnih scenarijev nakazujeta, da so nekatere poteze spreminjanja podnebja v višje ležečih in bolj v notranjost pomaknjenih predelih Obsredozemskih pokrajin z zalednim zmerno sredozemskim podnebjem drugačne kot v obalnih predelih. Zaledje izkazuje višjo stopnjo segrevanja ozračja kot kraji ob morju, še posebej v topli polovici leta. Trenda za spomladanske in poletne temperature sta tako bolj podobna trendom v nižjih predelih osrednje Slovenije kakor pa trendom ob obali Tržaškega zaliva.

V zaledju se je količina padavin zmanjševala v vseh letnih časih, najbolj poleti. Pomembno raven zmanjšanja sta dosegli poletna in letna vsota padavin. Ob morju je bilo padavin po letu 1951 tudi vse manj, razen v jeseni, ko so se rahlo povečale, vendar so trendi neznačilni. Povečevanje jesenskih padavin (in zmanjševanje v ostalih letnih časih) je značilnost večine padavinskih postaj v Sloveniji, zaradi česar se krepijo zmerno sredozemske poteze padavinskega režima.

Če primerjamo zadnji dve desetletji s standardnim klimatološkim obdobjem 1961–1990, lahko sklenemo, da tudi podnebje v višje ležečih pokrajinah obsredozemske Slovenije postaja vse toplejše, še posebej spomladi in poleti, ter bolj sušno. Le jeseni postajajo toplejše in bolj vlažne. V zaledju je segrevanje ozračja v topli polovici leta in zmanjševanje letne vsote padavin izrazitejše kot ob obali, povečanje jesenskih padavin pa manj izrazito.

Simulacije klimatskih modelov v projekcijah od 2024 do 2100 kažejo poleg obstoječih opažanj trendov na naslednje ključne spremembe:

- Dvig povprečne letne temperature za 1,5 °C.
- Premik začetka olistanja dreves (-20dni), premik (-15dni) in podaljšanje rastne dobe (+30dni).
- Povečanje števila vročih dni (+20dni) in števila noči s tropskimi temperaturami (+50 dni).
- Okvirno ohranjanje količine letnih padavin z delno prerazporeditvijo po letnih časih (povečanje jesen/zima in zmanjšanje pomlad/poletje) (Krajinska zasnova Krasa, 2024)

Vodni viri:
Spremenjeni padavinski vzorci bodo vplivali na vodne zaloge v kraškem svetu in obalnem zaledju. Na letni ravni naj bi se do konca stoletja povečalo napajanje podzemnih voda (proces infiltracije padavin v vodonosnike), saj več padavin v hladnejšem delu leta pomeni večjo obnovo vodnih zalog. Po projekcijah OPS21 bi se lahko letna količina razpoložljive podzemne vode v jugozahodni Sloveniji do konca stoletja povečala, mestoma za okoli 10–20 %, če bodo izpusti toplogrednih plinov zmerno omejeni.
V Obalno-kraški regiji, kjer je glavni vir pitne vode kraški vodonosnik Rižane in kraški izviri, to nakazuje nekoliko večjo zanesljivost vodne oskrbe v obdobjih večjih zimskih padavin. Vendar se ob tem pomembno poveča tudi izhlapevanje zaradi višjih temperatur. Referenčna evapotranspiracija (kazalnik izgube vode s tal in rastlin) bo do konca stoletja porasla za ~7 % (scenarij z zmernim segrevanjem) oziroma do ~12 % po najbolj pesimističnem scenariju. Porast evapotranspiracije bo nekoliko izrazitejši prav v zahodnih in južnih delih Slovenije, kar zadeva tudi Obalno-kraško regijo. To pomeni, da bo v toplejšem delu leta večja izguba vode v okolju (sušenje tal, rastline bodo potrebovale več vode), zato se lahko pogosteje pojavljajo sušna obdobja kljub nekoliko višji skupni količini padavin.
Praksa kaže, da ta regija že sedaj občasno trpi zaradi pomanjkanja pitne vode v sušnih poletjih – na primer med hudo sušo poleti 2022 je bilo treba del pitne vode za Istro izredno dovažati s cisternami iz oddaljenih virov. V prihodnosti bodo takšne situacije ob vročinskih obdobjih verjetno še pogostejše, če ne bo ustreznih ukrepov za prilagoditev (npr. boljše upravljanje in povezovanje vodnih virov, zajezitve, varčevanje z vodo).

Suše in požari: Južna in jugozahodna Evropa spadata med podnebno najbolj ranljiva območja – sočasno naraščanje temperatur in možen upad padavin v poletni sezoni prispevata k zmanjšani razpoložljivosti vode ter povečujeta tveganje za suše. Obalno-kraška regija bo ob vročih poletjih občutila pritisk sušnih razmer, kar lahko prizadene kmetijstvo (npr. vinogradništvo, sadjarstvo in oljkarstvo) ter vodno oskrbo, kot omenjeno. **Gozdni požari** bodo ob tem resnejša grožnja: sušna in vroča obdobja ustvarjajo ugodne razmere za nastanek in širjenje požarov v naravi. Kraška pokrajina (npr. na območju tržaško-kraške planote in notranjskega krasa) je zaradi kombinacije bujne mediteranske vegetacije in poletne suše zelo izpostavljena požarom – to se je pokazalo v več obsežnih požarih zadnjih let. Pričakovati je, da se bo **nevarnost požarov v naravnem okolju** povečala, požarna sezona pa bo daljša. To terja okrepljene ukrepe na področju gozdnega gospodarjenja in protipožarne zaščite.

Dvig morske gladine:

- Do konca 21. stoletja se pričakuje dvig morske gladine za 20–80 cm, v najslabšem scenariju tudi nad 1 m.
- že pri dvigu za 30–50 cm se bo pogostost obalnih poplav povečala za 10- do 100-krat.
- Obalna mestna jedra (Koper, Izola, Piran) ležijo nizko in so neposredno izpostavljena poplavljanju ob višji plimi ali vetrovnem valu.
- V prihodnosti so možne kronične poplave v najnižjih delih obale brez dodatne zaščite (npr. nasipi, zapornice).
- Povečana bo erozija obale, kar ogroža plaže, soline, zaledna mokrišča in prometno infrastrukturo.
- Pričakovani so vdori slane vode v podtalnico in kanalizacijske sisteme, zlasti ob ekstremni plimi.
- Obstoječa infrastruktura (elektrika, vodovod, prometnice) bo potrebovala dvig ali zaščito pred zalivanjem.
- Potrebni bodo obsežni protipoplavni ukrepi z visoko finančno zahtevnostjo (nasipi, zapornice, črpališča).

3.2.3 Možni prostorski vplivi in posledice naravnih in drugih nesreč na razvoj ŠMO in regije kot celote

Na podlagi ugotovitev iz poročila »Ocena podnebnih sprememb za Slovenijo v 21. stoletju (OPS21)« bo Obalno-kraška regija zaradi svoje lege ob morju, kraške geologije ter prostorske koncentracije poselitve in infrastrukture v urbanih središčih izpostavljena večplastnim posledicam podnebnih sprememb.
Obalna območja Kopra, Izole in Pirana bodo v prihodnjih desetletjih vse bolj ogrožena zaradi dviga morske gladine, pogostejših plimnih poplav in obalne erozije. Projekcije kažejo, da lahko že zmerni scenariji povzročijo kronično poplavljanje nižjih mestnih območij, kar bo zahtevalo obsežne prostorske zaščitne ukrepe ter usmerjanje razvoja v varnejša območja.

V poletnih mesecih se pričakujejo daljša obdobja suše in vročinskih valov, kar bo neposredno vplivalo na vodno oskrbo slovenske Istre, obremenilo zdravstveno in komunalno infrastrukturo ter zmanjšalo kakovost bivanja, zlasti v urbanih toplotnih otokih. Povečano tveganje požarov v naravnem okolju bo zlasti prizadelo kraške gozdove v zaledju Sežane, Divače in Hrpelj-Kozine.
Napovedano povečanje intenzivnosti neurij, toče in vetrolomov bo dodatno ogrožalo prometno in energetsko infrastrukturo, še posebej ob obstoječih logističnih koridorjih proti Luki Koper. V obalnih mestih pa bodo ekstremne padavine povečale nevarnost meteornega poplavljanja.
Skupno gledano bodo podnebno pogojene naravne nesreče postale ključni prostorski dejavnik, ki bo zahteval prilagoditve pri lociranju novih gradenj, načrtovanju infrastrukture, upravljanju z vodnimi viri ter zagotavljanju odpornosti urbanih središč ob morju in v zaledju.

3.2.4 Usmeritve za načrtovanje

Krepitev in ohranjanje zelenega sistema Obalno-kraške regije. Vključevanje v mednarodne programe zaščite in ravnanja, ki naslavljajo problematiko podnebnih sprememb.
Prostorsko načrtovanje mora celovito vključevati vplive podnebnih sprememb. Obalna območja so neposredno izpostavljena poplavni ogroženosti zaradi dviga morske gladine in ekstremnih vremenskih dogodkov. Zato je treba umestitve novih gradenj in infrastrukture načrtovati izven najranljivejših območij, zagotoviti dodatne protipoplavne ukrepe in celovito prenoviti obalno zaščitno infrastrukturo.

V zalednih območjih slovenske Istre in na Krasu je treba v kmetijskem prostoru spodbujati prilagoditvene ukrepe na sušo, povečati učinkovitost namakalnih sistemov ter vzpodbujati uvajanje kulturnih praks, odpornih na podnebne ekstreme. Požarna ogroženost gozdnih območij zahteva sonaravno gospodarjenje z gozdovi, zmanjševanje gorljive biomase in okrepljene protipožarne pasove, zlasti na območju Sežane, Hrpelj in Divače.

V občini Sežana je izgrajen **Vseslovenski center za obvladovanje požarov v naravnem okolju,** ki služi kot osrednja operativno-logistična točka za sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami na nacionalni ravni. Njegova vzpostavitev v Obalno-kraški regiji odraža strateški pomen območja glede na požarno ogroženost kraškega prostora in čezmejne naravne grožnje.

Promet in infrastruktura

Ceste in železnice bodo morale vzdržati bolj ekstremne temperature, zato bodo potrebne prilagoditve vzdrževanja in morebitne tehnične izboljšave. Železniška proga Divača–Koper, ki je ključna za tovorni promet do Luke Koper, je ranljiva za zemeljske plazove in udore na kraškem terenu ob ekstremnih padavinah – to tveganje se bo povečalo. Prav tako bo potrebno spremljati stanje mostov, usekov in predorov ob pogostejših zalednih poplavah. V vročinskih valovih bo močno narasla poraba energije za hlajenje; električno omrežje bo moralo prenašati večje konične obremenitve zaradi klimatskih naprav, kar lahko brez nadgradenj vodi v preobremenitve ali izpade. Komunalna infrastruktura na Obali (kanalizacija, drenažni sistemi) se bo morala prilagoditi tako suši kot poplavam: v sušnih obdobjih koncentracija odplak naraste, ob nalivih pa sedanja kanalizacija pogosto ne zmore vseh meteornih vod, kar povzroča izlive – zato je predvidena posodobitev. Za zaščito obalnih mest pred morjem bo morda potrebna gradnja sistemov za obrambo pred poplavami, podobno kot drugod po svetu (vrata, nasipi, črpalke). Tudi zdravstvena infrastruktura (npr. bolnišnice, domovi za ostarele) bo morala biti pripravljena na več vročinskih valov (ustrezno hlajenje, načrti za oskrbo pri izpadih elektrike) in na morebitne naravne nesreče (načrti evakuacije ob požarih, zaloge vode ob suši).

Dodatne razvojne prioritete in SP resorjev (MOPE – Direktorata za podnebne politike)

Blaženje podnebnih sprememb: umeščanje dejavnosti v prostor, pa tudi urejanje naselij na mikro-ravni, imata lahko veliko vlogo predvsem pri obvladovanju in zmanjševanju obsega emisij toplogrednih plinov. Urejanje prostora lahko bistveno vpliva na promet, ki je v Sloveniji najobsežnejši vir toplogrednih plinov. Višje poselitvene gostote, mešana raba, prostorska bližina območij delovnih mest in poselitve, usmerjanje poselitve ob koridorje javnega potniškega prometa

in industrije ob železnice prispevajo k zmanjševanju potreb po mobilnosti in večji privlačnosti javnega potniškega prometa za potnike in železnice za tovor.

Večstanovanjska gradnja je pozitiven dejavnik energetske učinkovitosti stavb ter prenova in revitalizacija obstoječega stavbnega fonda, ki ni zadostno izkoriščen. Na področju energetike ima urejanje prostora vlogo tudi pri prepoznavanju in zagotavljanju ustreznih proizvodnih lokacij obnovljivih virov energije. Manj poudarjena je vloga urejanja prostora pri ohranjanju in povečevanju ponorov toplogrednih plinov – gre predvsem za ohranjanje gozdov, mokrišč, travnikov in drugih habitatov, ki lahko iz zraka vežejo in skladiščijo CO2. Naloga urejanja prostora na področju prilagajanja podnebnim spremembam je predvsem prispevati k odpornosti grajenih in ostalih človekovih struktur na učinke podnebnih sprememb. Odpornost lahko krepimo z lociranjem dejavnosti na lokacije, varne pred poplavami ali plazovi; na vročinske valove so bolj ozelenjena naselja bolj odporna; pluvialne (padavinske) poplave lahko preprečujemo z za vodo prepustnimi tlaki in ponikovališči. Urejanje prostora ima svojo vlogo tudi pri ravnanju s poplavnimi vodami, in sicer z zagotavljanjem retencijskih površin.

Ohranjanje in varstvo kulturne dediščine lahko pripomore k blaženju podnebnih sprememb, saj se na ta način zmanjšajo potrebe po novogradnjah, hkrati pa je kulturna dediščina ranljiva na podnebne spremembe in jo je potrebno ustrezno zaščititi (naselbinska jedra ob morju in zaščita pred poplavami in podobno)

3.3 POSELITEV IN OSNOVNA MORFOLOŠKO-FUNKCIONALNA STRUKTURA

Poglavje obravnava prostorsko in funkcionalno zasnovo poselitve na območju ŠMO. Obravnavane so značilnosti poselitvenih vzorcev, morfološke strukture in funkcionalne hierarhije naselij, ki skupaj tvorijo osnovo policentričnega sistema ŠMO slovenske Istre z zalednim delom. Analize omogočajo razumevanje prostorskih procesov, ki so oblikovali današnjo strukturo ŠMO in so podlaga za oblikovanje prostorskih usmeritev v okviru Regionalnega prostorskega plana.

Analitični pristop temelji na primerjalni obravnavi naravnih, zgodovinskih, gospodarskih in prometnih dejavnikov, ki so vplivali na razvoj poselitve. Vključena je ocena morfogeneze naselij skozi zgodovinska obdobja, analiza morfološke zgradbe naselbinskega sistema in opredelitev funkcionalne strukture središč različnih ravni. Posebna pozornost je namenjena prepoznavanju sprememb po letu 1990, ko se v prostoru izraziteje pojavljajo procesi suburbanizacije, razpršene gradnje in funkcionalne specializacije posameznih območij.

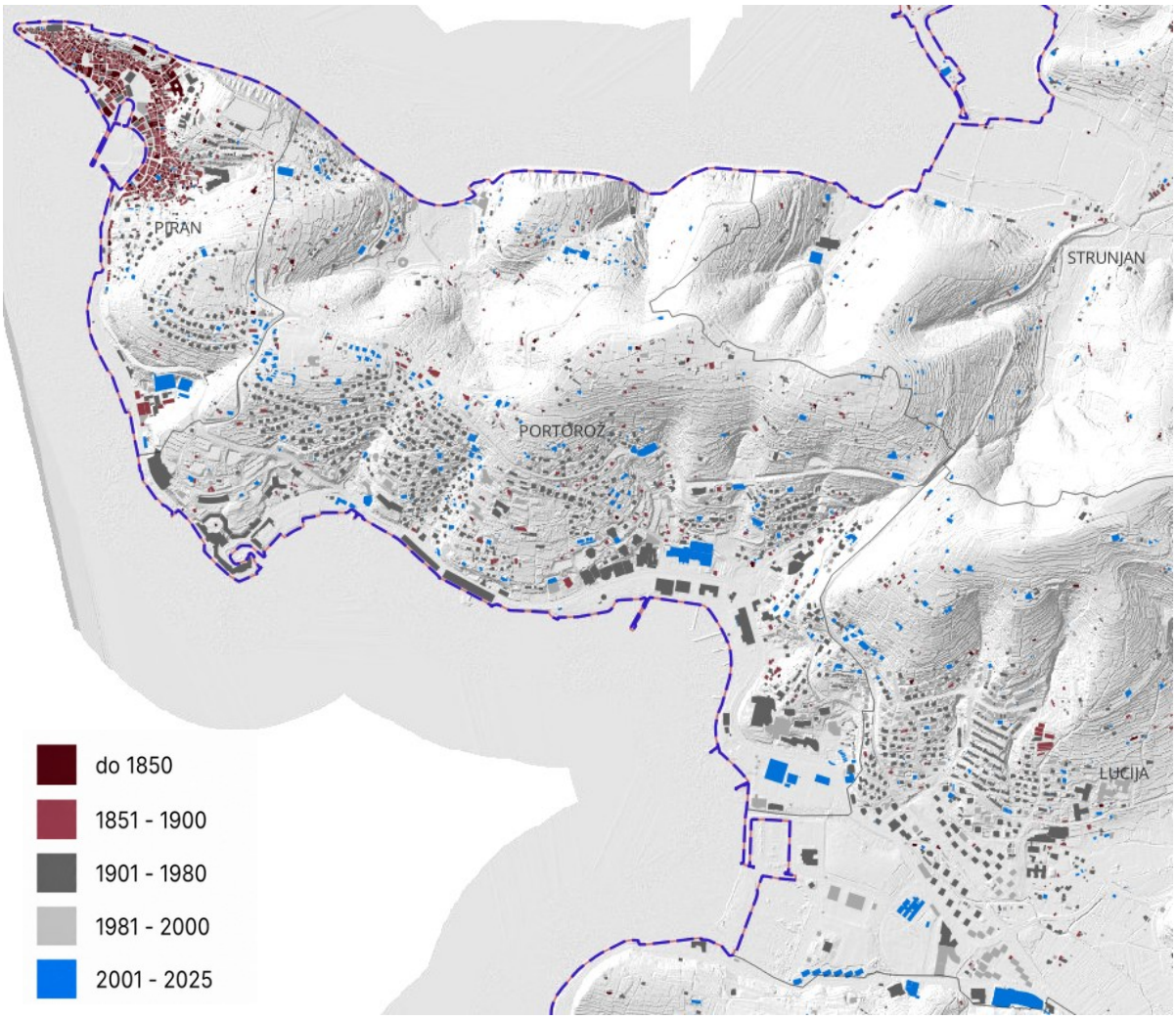
Za pripravo analiz so bili uporabljeni uradni statistični in prostorski podatki Statističnega urada Republike Slovenije (SURS), Geodetske uprave RS (GURS), eProstora, Registra prostorskih enot (RPE) in Ministrstva za naravne vire in prostor (MNVP). Kartografski prikazi temeljijo na dejanski rabi prostora (MKGP) in senčenem prikazu iz LIDAR podatkov (ARSO), dopolnjujejo pa jih podatki iz občinskih prostorskih aktov (OPN), kjer so ti na voljo. V občinah, kjer prostorski akti še niso sprejeti, so bili uporabljeni podatki iz dejanske rabe prostora ter neuradni podatki namenske rabe prostora (MNVP, PISO).

3.3.1 Vpliv dejavnikov na poselitev

Regija je zaradi ugodne lege, možnosti povezovanja in gospodarskega razvoja in klime privlačna tako za bivanje (priseljevanje) kot tudi za turizem.

3.3.2 Morfogeneza

Serija izrezov (občinska središča z okolico ter vzorčnimi primeri manjših naselij) prikazuje morfogenezo stavbne strukture glede na leto izgradnje (KS). Z barvno skalo so prikazana obdobja gradnje stavb, kar omogoča razumevanje časovne dinamike razvoja naselij in interpretacijo razvojnih teženj v prostoru.

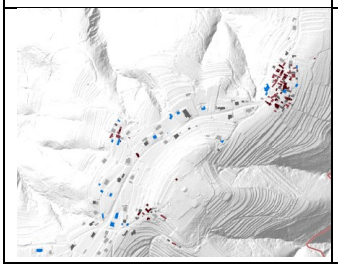
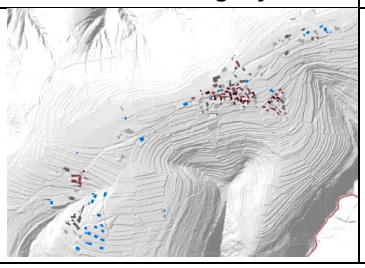
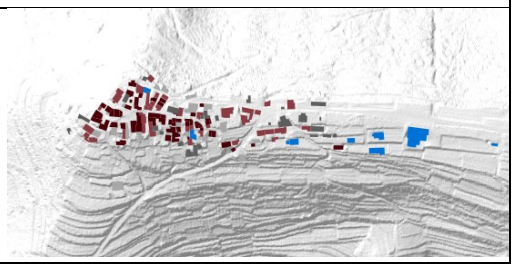

Slika 26: Analiza morfogeneze stavb, izsek somestja PIRAN – PORTOROŽ- LUCIJA (GURS, 2025)

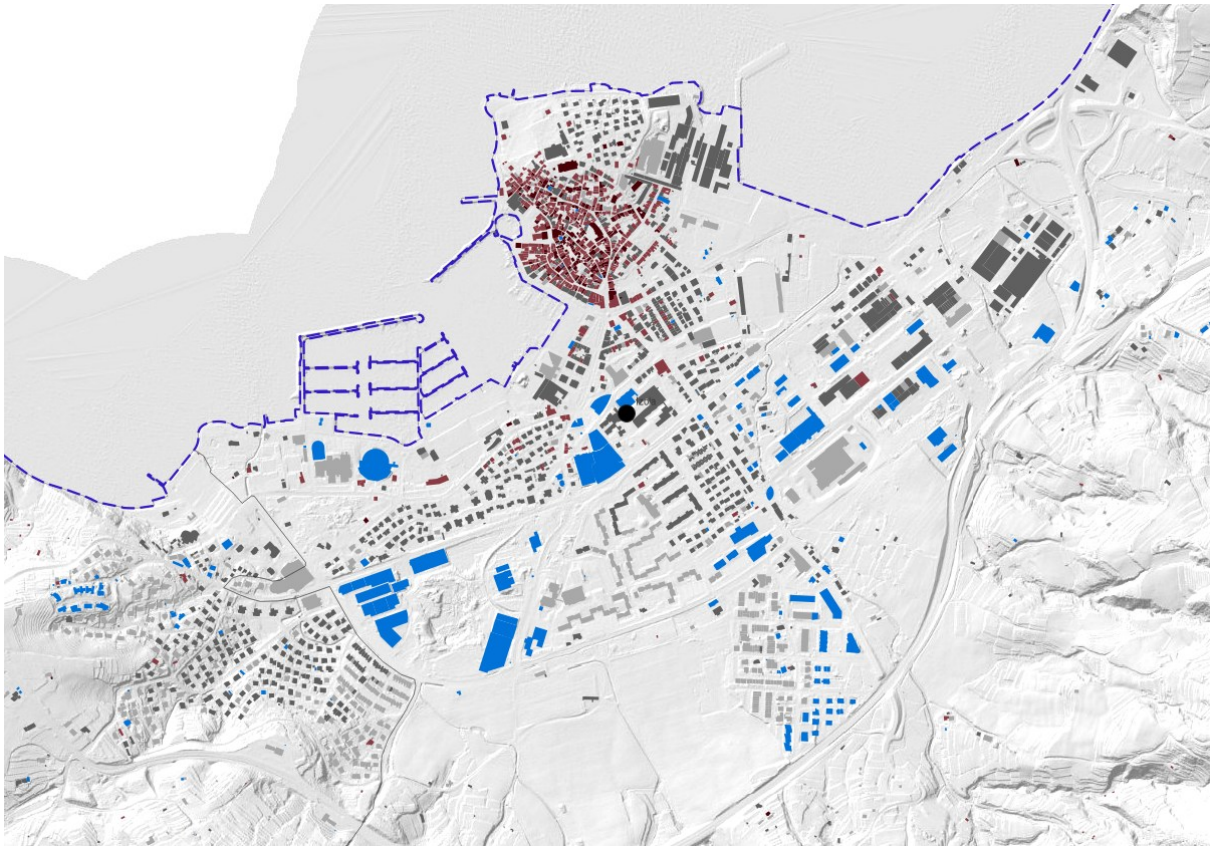
Srednjeveško mestno jedro na rtu predstavlja najstarejšo stavbno strukturo in morfološko najbolj prepoznavno plast Pirana, kjer prevladujejo drobna parcelacija, strnjena obulična pozidava, ozke ulice, prilagajanje stavb reliefu ter obalni liniji.

V obdobju 1901–1980 se razvoj pozidave izraziteje razširi v zaledje in vzdolž prometnih povezav. Stavbna struktura postane bolj razpršena, tlorisi objektov so večji, razmestitev pa manj vezana na historični ulični vzorec. V tem obdobju se oblikujejo večji deli stanovanjskih in spremljajočih območij na prisojnih pobočjih ter v smeri proti Portorožu in Luciji. V drugi polovici 20. stoletja se je somestje

Piran- Portorož- Lucija spojilo v sklenjeno urbanizirano območje, ki sega od Piranske Punte na S do polotoka Seča in Vinjol na jugu. Na južnih pobočjih Piranskega polotoka so se v tem času razvila nova večja stanovanjska naselja. Na urbanizirano obalo se neposredno navezujejo razpršeni ruralni zaselki na grebenu in pobočju polotoka. Nad severno obalo polotoka se nahajajo razpršeni zaselki Fiesa, Pacug in Sv. Duh.
V obdobju 2001–2025 so novejše stavbe razporejene točkovno in fragmentarno, prevladuje novejša stanovanjska in turistična pozidava. Objekti se pojavljajo kot posamezne dopolnitve v zaledju, ob obstoječih prometnih potezah in na robovih že pozidanih območij. Razporeditev je izrazito pogojena z reliefom, cestnim omrežjem in razpoložljivimi stavbnimi zemljišči.
Opazen je trend selitve iz najbolj urbaniziranega obalnega pasu. V manjših naseljih v priobalnem pasu se pojavljajo težnje po razpršeni gradnji stanovanjskih stavb in počitniških hiš. Gradnjo novih objektov je potrebno usmerjati pretežno znotraj poselitvenih območij.

Sv. Peter	Nova vas nad Dragonjo	Padna
		

Majhna ruralna naselja v hribovitem delu občine Piran še ohranjajo značaj slemenskih istrskih vasi z zgodovinskimi jedri in terasasto oblikovano kulturno krajino. Opazen je trend urbanizacije podeželja, ki je povezan s selitvijo z obale na podeželje. Objekti novejšega datuma se vidno umeščajo vzdolž prometne osi ali kot zapolnitev obstoječe strnjene zazidave v vaških jedrih. Za usmerjanje nadaljnjega razvoja in hkratno varovanje kulturne dediščine je ključnega pomena razumevanje meril prostora, ustrezno umeščanje novih objektov tj. zaokroževanje znotraj obstoječih poselitvenih površin, kvalitetna prenova, ohranjanje zelenih preduhov med vasmi in uporaba lokalno značilnih gradnikov (glej poglavje 8: Usmeritve za oblikovanje).

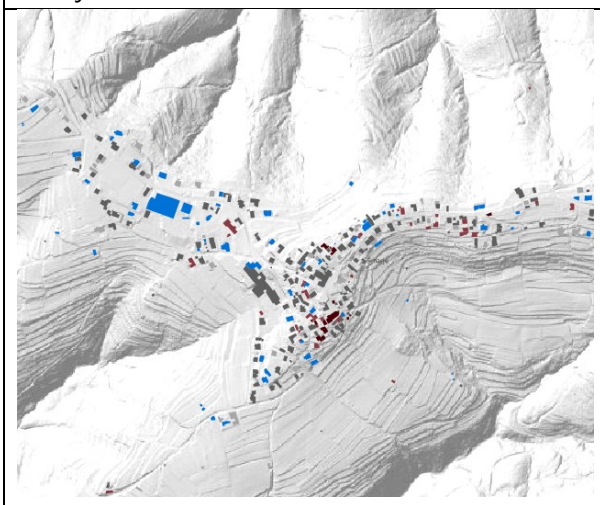
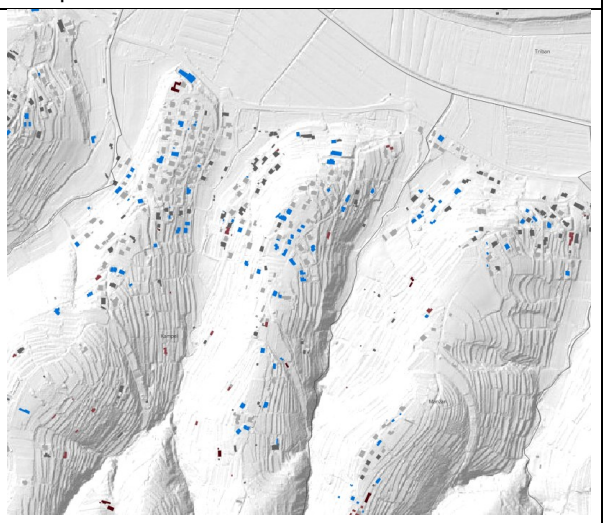
Slika 27 Analiza morfogeneze stavb - Koper (GURS, 2025)

Koper je bil zgodovinsko oblikovan kot otoško mesto, ločeno od kopnega z morskim zatokom in solinskimi površinami. Z nasipavanjem, bonifikacijo in postopnim urejanjem obalnega roba, zlasti v 19. in 20. stoletju, se je nekdanji otok fizično povezal s kopnim; najizrazitejše prostorske spremembe so nastale po drugi svetovni vojni. Takrat se je na severnem robu mesta začelo razvijati pristanišče za mednarodni promet Koper, osrednje slovensko tovorno pristanišče, ki je s pristaniškimi površinami, železniško navezavo in logističnimi dejavnostmi bistveno preoblikovalo prostorsko, gospodarsko in prometno vlogo mesta.

Morfogeneza Kopra kaže jasno razliko med kompaktnim historičnim mestnim jedrom na nekdanjem otoku z gosto srednjeveško obulično pozidavo z drobno parcelacijo, ozkimi ulicami in izrazito mestno strukturo in stanovanjskimi širitvami na pobočjih ter gospodarsko-pristaniškimi območji na severnem in vzhodnem robu mesta.

V obdobju 1901–1980 se je Koper razširil izven historičnega jedra, predvsem proti območjem Semedela, Žusterna, Olmo, Šalara in Markovec, kjer so nastale večje stanovanjske soseske in odprtejša urbana struktura. Hkrati so se na severu in vzhodu razvili večji infrastrukturni in gospodarski sklopi, predvsem pristanišče za mednarodni promet Koper, območje Sermina ter navezave na železniško in cestno omrežje.

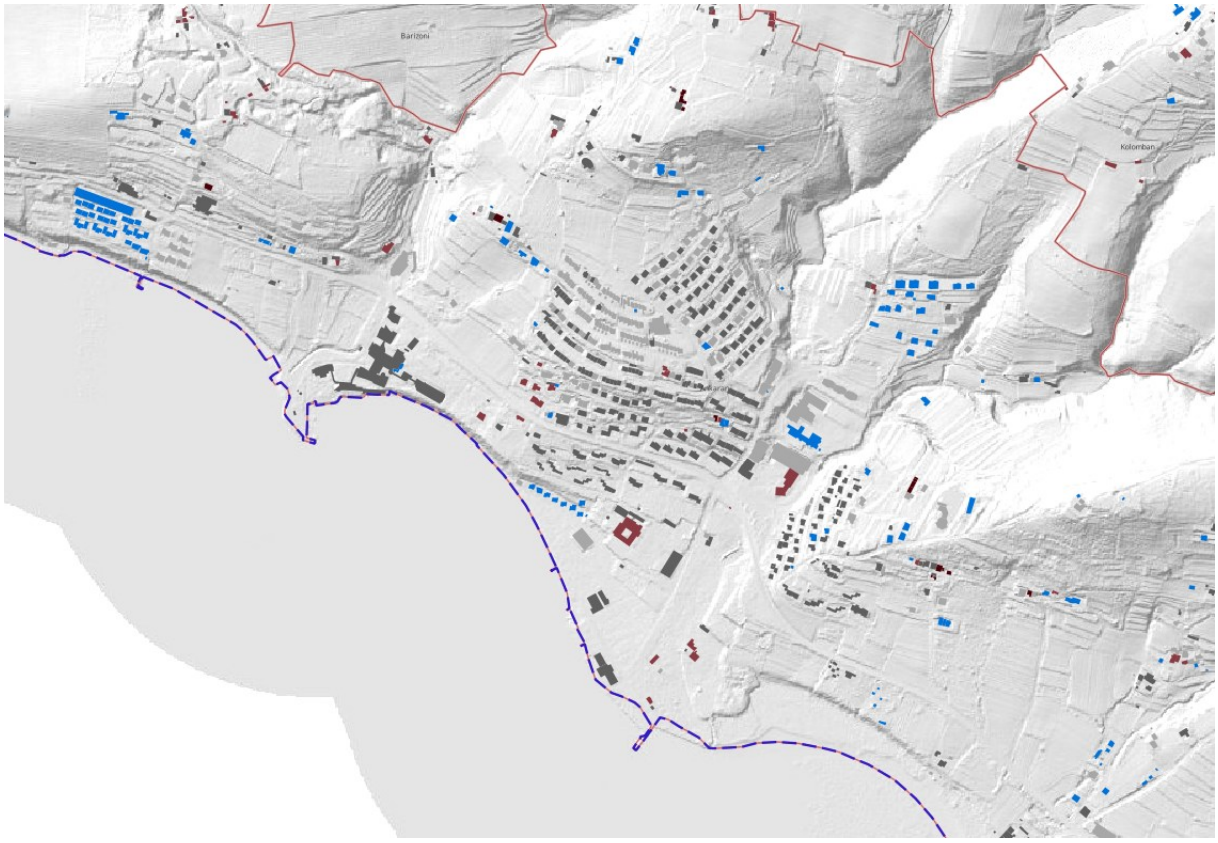
Po letu 1981 se je razvoj nadaljeval z zapolnjevanjem stanovanjskih območij, širitvijo trgovsko-poslovnih con ob glavnih vpadnicah ter krepitvijo pristaniško-logistične funkcije. V obdobju 2001–2025 prevladujejo notranje zapolnitve, prenove, večji poslovno-trgovski objekti in nadaljnja preobrazba robnih gospodarskih območij.

Šmarje	Kampel, Manžan
	

Slika 28: Analiza morfogeneze stavb slemenskega naselja in terasastega poselitvenega pasu (GURS, 2025)

Šmarje ohranjajo značaj strnjenega istrskega slemenskega naselja, z jedrom v osrednjem delu, kjer prevladuje drobna gručasta in obulična pozidava, prilagojena reliefu in terasasti kulturni krajini. Novejša pozidava se razvija predvsem kot linearno dopolnjevanje ob prometni osi in robna širitev naselja, z večjimi objekti, ki mestoma odstopajo od tradicionalnega vaškega merila.

Kampel in Manžan, vzorec, kjer se pozidava nizke gostote razvija vzdolž slemenskih in dostopnih cest ter se prilagaja izrazitemu reliefu in terasirani kulturni krajini. Novejša gradnja se pojavlja predvsem kot točkovno dopolnjevanje obstoječih zaselkov in ob prometnih oseh, pri čemer ohranjanje zelenih cezur in teras ostaja ključno za prepoznavnost naselbinskega vzorca.

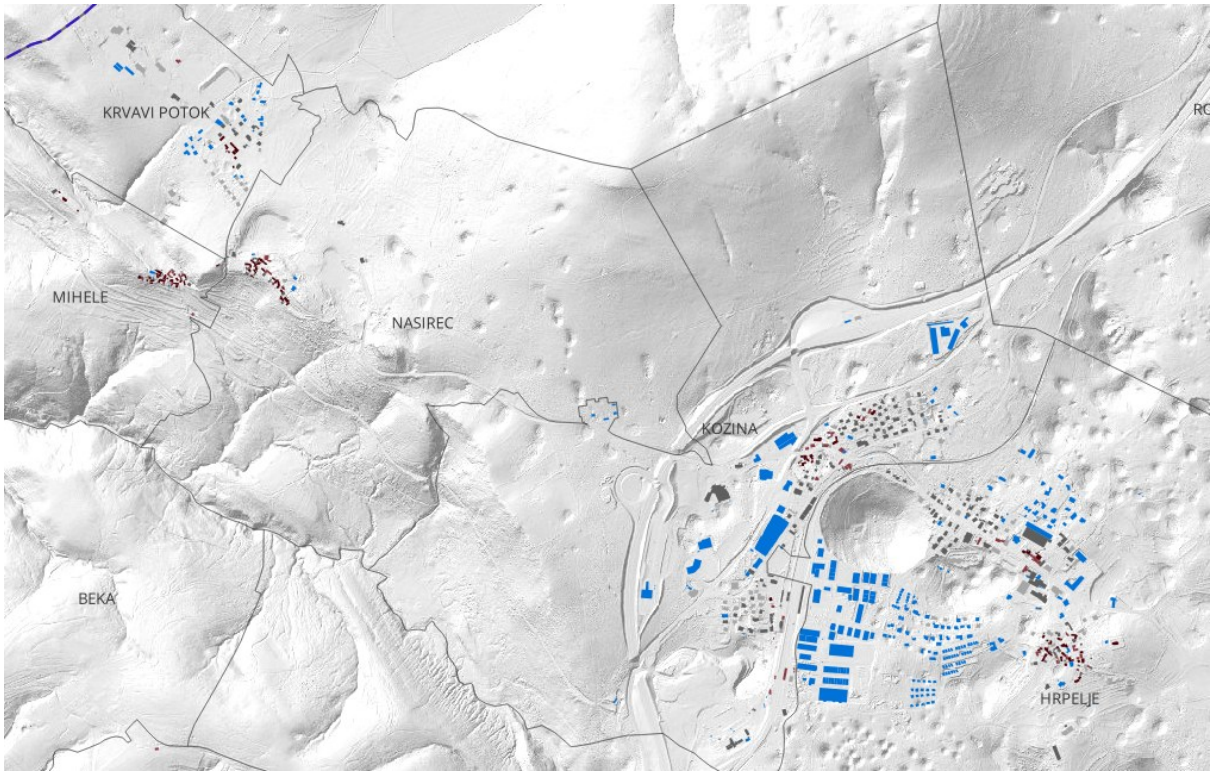
Slika 29 Analiza morfogeneze stavb, izsek Ankaran (GURS, 2025)

ANKARAN

Morfogeneza Ankarana izhaja iz starejše razpršene istrske poselitve na pobočjih, predvsem v območjih Barizoni, Kolomban, Hrvatini in Cerej, kjer prevladujejo manjše gručaste oziroma zaselčne strukture. Do sredine 20. stoletja je bila pozidava razmeroma redka, vezana na obdelovalna zemljišča, pobočne lege in lokalne prometne povezave.

V obdobju 1901–1980 se razvoj izraziteje premakne proti obali. Oblikujeta se območji Valdoltra z zdravstvenim kompleksom in Debeli rtič s turistično-zdraviliško rabo, hkrati pa se krepi osrednji del Ankarana ob obalni prometni osi.

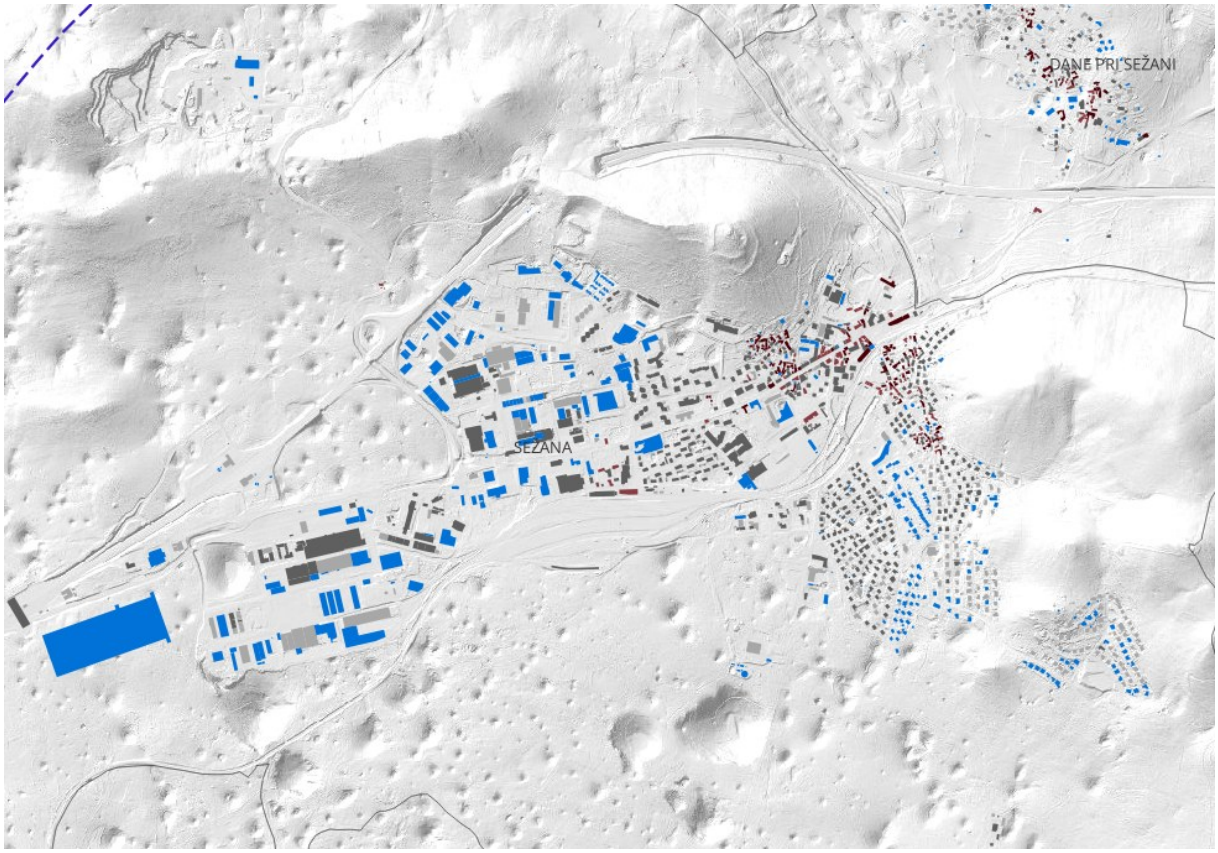
Po letu 1981 se poselitev širi predvsem kot stanovanjska pozidava v območjih Ankaran center, Oltra, Kavaliči in proti Kolombanu, kjer se oblikujejo odprtejše strukture individualne in vrstne gradnje. V obdobju 2001–2025 prevladujejo dopolnitve obstoječih stanovanjskih območij, posamezne novogradnje na robovih naselja ter večji objekti ob obali in prometnih povezavah.

Slika 30 Analiza morfogeneze stavb, izsek Hrpelje-Kozina (GURS, 2025)

HRPELJE- KOZINA

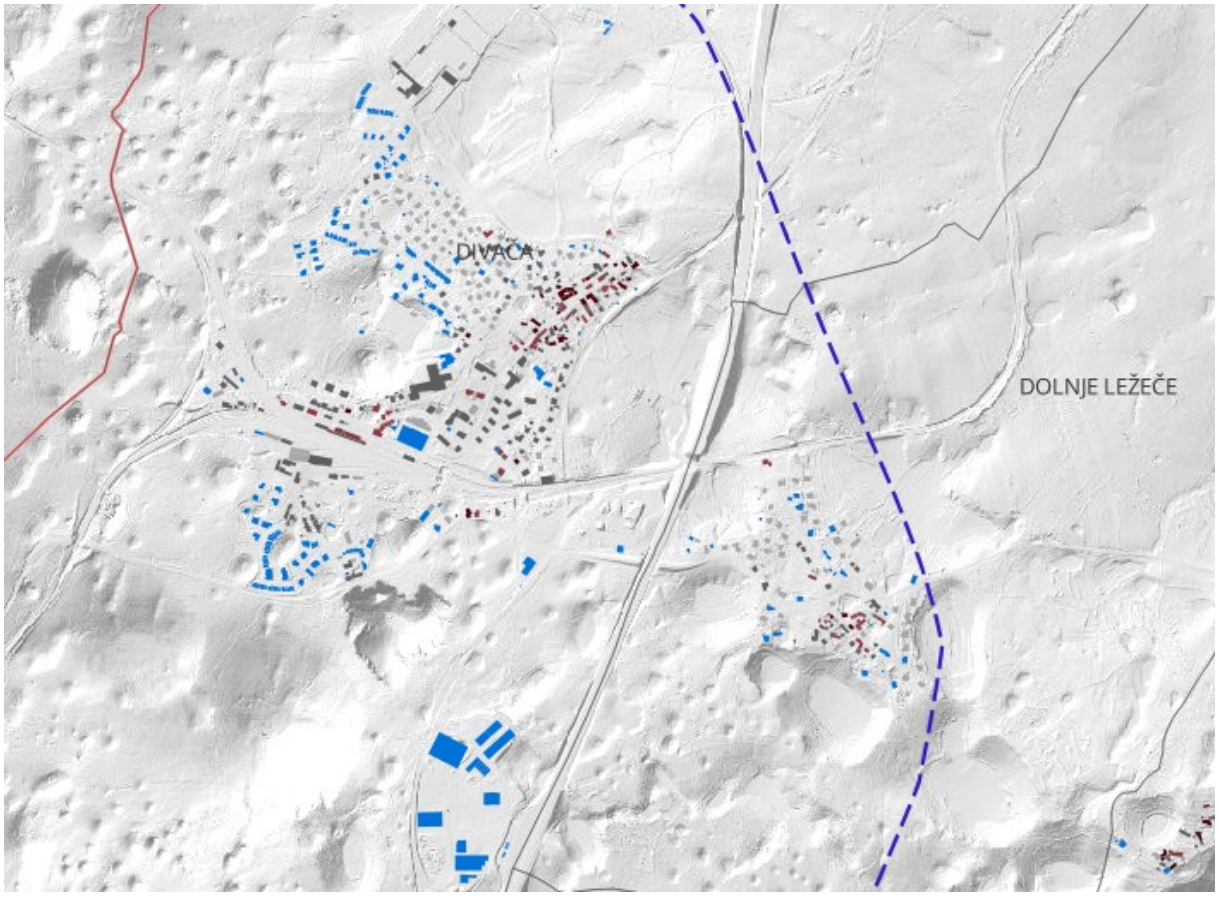
Morfogeneza območja Hrpelje–Kozina kaže izrazit prehod od manjših, zgodovinsko oblikovanih kraških naselij k novejši prometno in gospodarsko pogojeni pozidavi. Najstarejša poselitvena jedra so razvidna v Hrpeljah, Kozini, Mihelah in drugih manjših naseljih, kjer je stavbna struktura bolj drobno členjena, gručasta in prilagojena kraškemu reliefu ter vaškim prometnim potem. V novejšem obdobju se razvoj izrazito navezuje na prometno vozlišče Kozina–Hrpelje, kjer se stikajo pomembne cestne povezave. Ob njih so se oblikovala večja območja novejše stanovanjske pozidave, predvsem med Kozino in Hrpeljami ter na robovih obeh naselij. Posebej izrazita je plast gospodarskih in proizvodno-poslovnih območij, ki se pojavljajo ob glavnih prometnih oseh in na robovih naselij. Zanjo so značilni večji stavbni tlorisi, večje manipulativne površine in neposredna navezava na prometno infrastrukturo. Manjša okoliška naselja, kot so Krvavi Potok, Mihele, Nasirec in Beka, ohranjajo bolj razpršeno, vaško oziroma zaselčno strukturo.

Slika 31 Analiza morfogeneze stavb, izsek Sežana (GURS, 2025)

SEŽANA

Morfogeneza Sežane izhaja iz starejšega kraškega jedra ob območju Tabora, ki se je razvijalo ob zgodovinskih prometnih poteh proti Trstu in notranjosti Krasa. Kasnejša rast je potekala vzdolž glavnih prometnih koridorjev ter ob železniškem in cestnem vozlišču, kar je okrepilo vlogo Sežane kot prehodnega urbanega središča na osi Ljubljana–Koper–Trst. V zahodnem in jugozahodnem delu so se oblikovala obsežnejša gospodarska in proizvodno-poslovna območja, vezana na prometno dostopnost in mejno lego. Stanovanjska širitev se izraža predvsem v južnem in jugovzhodnem delu, na območjih Lenivca, Podmarka in proti Dutoveljski cesti, kjer prevladuje bolj odprta, nizkogosta pozidava. Na severovzhodu se na urbano območje navezuje naselje Dane pri Sežani, ki ohranja bolj vaško, gručasto strukturo.

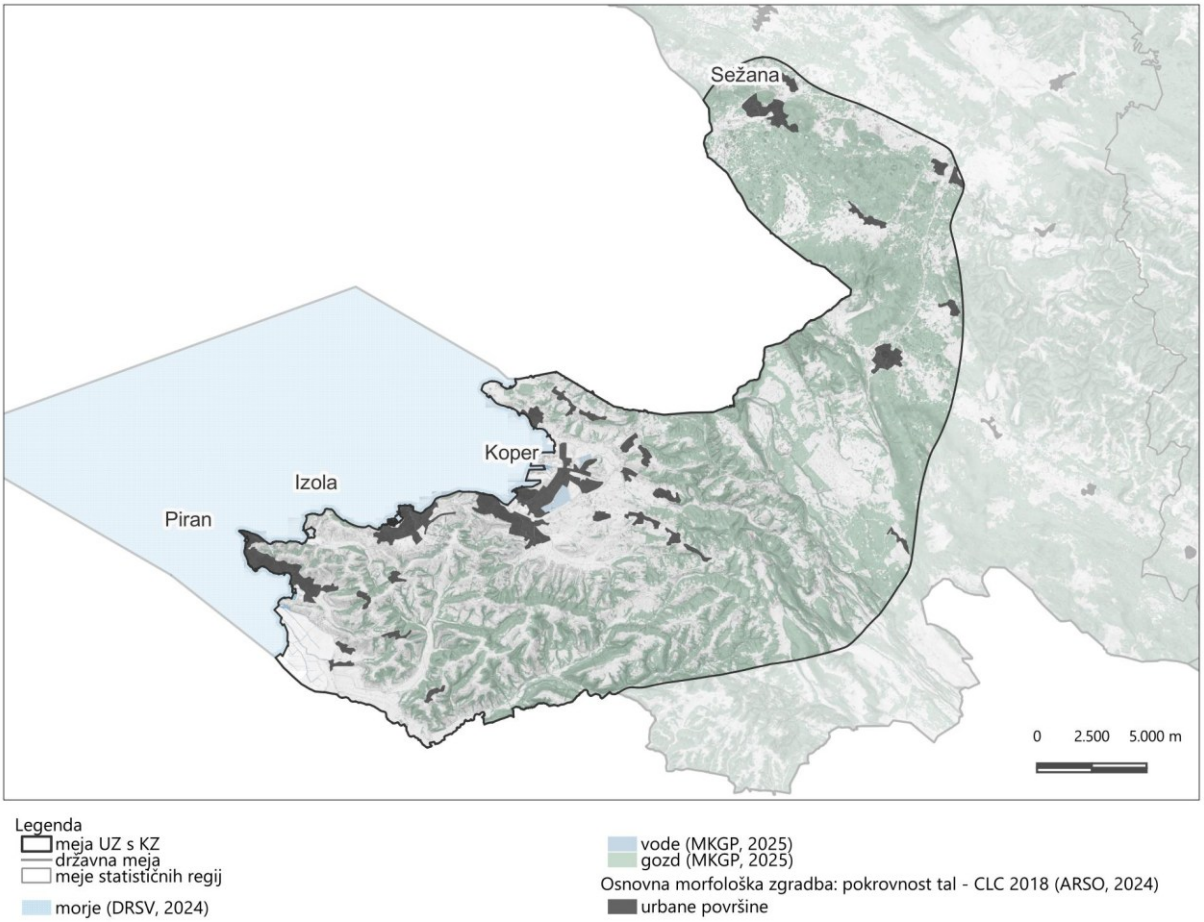
Slika 32: Analiza morfogeneze stavb, izsek Divača (GURS, 2025)

DIVAČA

Morfogeneza Divače izhaja iz starejšega kraškega jedra v območju središča Divače, kjer prevladuje gručasta in drobnejša pozidava. V obdobju 1901–1980 se naselje izraziteje razširi ob prometnih povezavah, predvsem proti železniški postaji, glavni cesti in območju Divaške jame. Po letu 1981 se oblikujejo novejša stanovanjska območja na robovih naselja, zlasti proti severozahodu, jugozahodu in v smeri Dolnjih Ležeč. Najnovejša pozidava po letu 2001 se pojavlja kot zapolnjevanje robov naselja ter kot večji gospodarski oziroma infrastrukturni objekti južno od Divače (gospodarska cona Risnik).

3.3.3 Osnovna morfološka zgradba

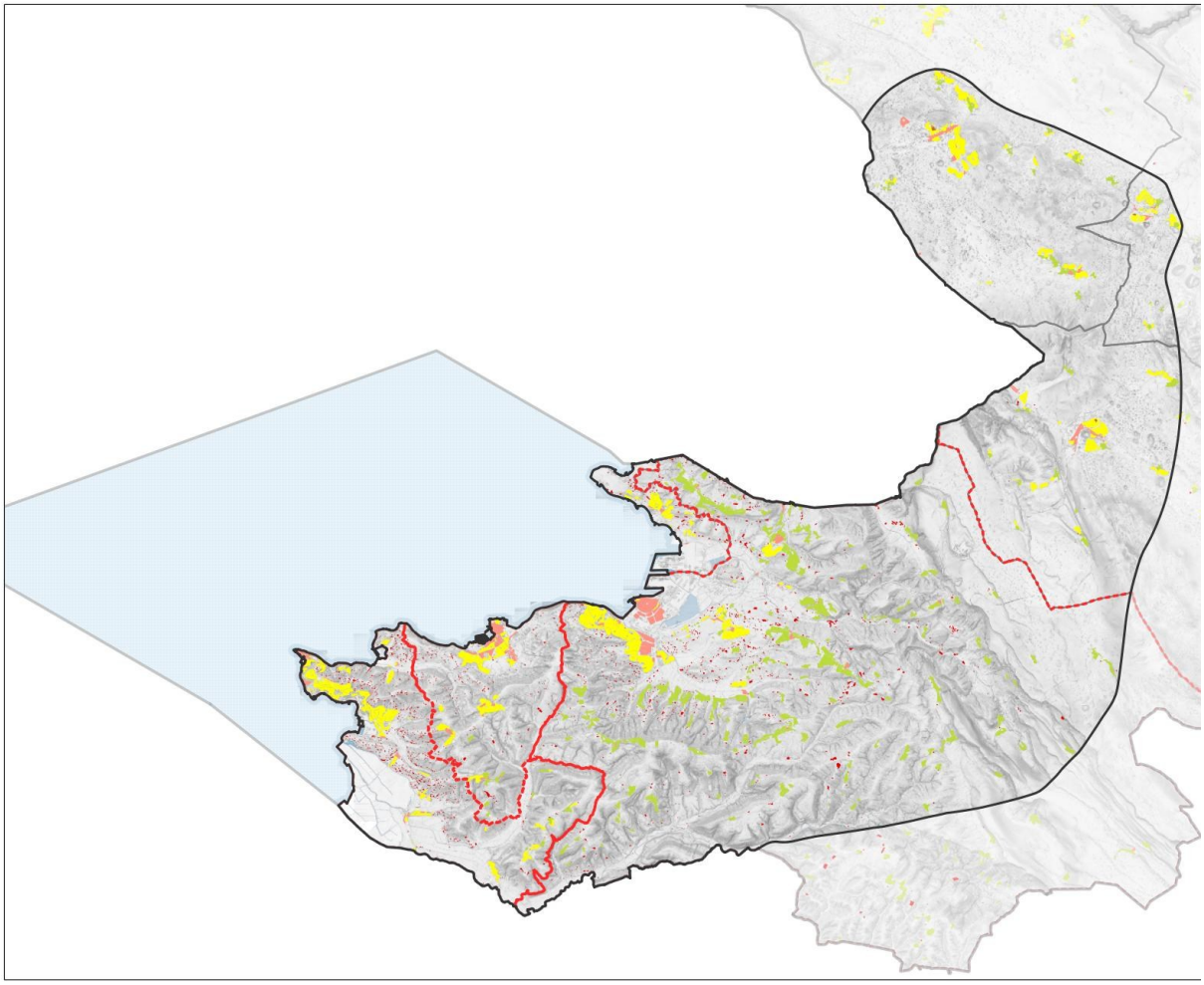
Karta prikazuje morfološko zgradbo naselij, ki ponazarja prostorsko razporeditev, obliko in značilnosti poselitvenih struktur v odnosu do naravnih danosti, kot so relief, vodotoki in prometno omrežje. Z njo je mogoče prepoznati različne tipe poselitve – od gručaste in razložene do razpršene – ter razumeti razlike v gostoti in obliki pozidave.

Slika 33: Prikaz pokrovnosti urbanih površin (ARSO, 2024)

3.3.4 Struktura poselitvenega vzorca

Karta prikazuje strukturo poselitvenega vzorca, ki ponazarja razmerje med urbanimi, suburbanimi in ruralnimi območji. Razvidna so mestna središča z visoko gostoto prebivalstva in razvitimi centralnimi funkcijami, manjša jedrna naselja z lokalno gravitacijsko vlogo ter razpršena poselitev v robnih ali gričevnatih območjih, kjer je pozidava povezana z naravnimi danostmi in kmetijsko rabo prostora. Omogoča razumevanje funkcionalne hierarhije naselij, prostorske organizacije dejavnosti ter povezanosti med posameznimi tipi poselitve, kar predstavlja temelj za načrtovanje uravnoteženega in policentričnega razvoja prostora.

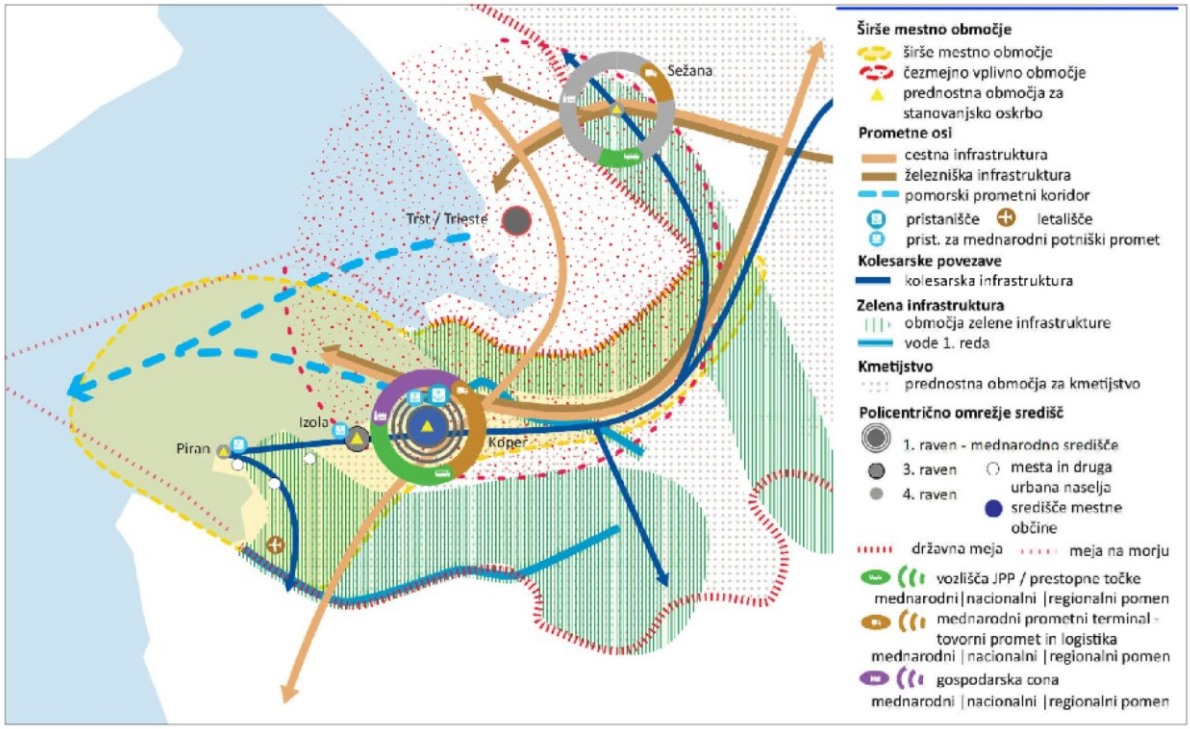
Slika 34: Struktura poselitvenega območja (PISO, 2025)

3.4 POLICENTRIČNI SISTEM URBANIH SREDIŠČ

Koper skupaj z mestoma Izola in Piran ter kraškim zaledjem tvori širše mestno območje slovenske Istre. V okviru širšega mestnega območja se krepijo medsebojne funkcionalne povezave, zlasti na področju javnega prometa in storitev. Obalna mesta in zaledni kraji se povezujejo s celovitim, večmodalnim trajnostnim prometnim sistemom, ki poleg kopenskih oblik javnega prometa omogoča tudi razvoj pomorskega javnega potniškega prometa. Na čezmejni ravni se povezuje s sosednjimi regijami Italije in Hrvaške, oblikuje se severnojadranski mobilnostni koridor. Širše mestno območje svojo konkurenčnost razvija na področju logistike in turizma, večji poudarek daje razvoju izvozno usmerjenih dejavnosti, ki se intenzivneje razvijajo ob boku pristaniške dejavnosti, ter bogati kulturni dediščini, biotski in krajinski pestrosti. Poseben poudarek se nameni ureditvi oskrbe območja s pitno vodo. V čezmejnem prostoru bo posebna pozornost namenjena sodelovanju s slovensko manjšino v tržaški pokrajini pri razreševanju skupnih vprašanj prostorskega razvoja v čezmejnem prostoru.

3.4.1 Sistem poselitve ŠMO v ReSPR50

Sistem urbanih središč v ŠMO temelji na večstopenjski strukturi, skladni s Strategijo prostorskega razvoja Slovenije 2050. Najvišjo raven v regiji predstavlja Koper kot središče prve ravni, na tretji ravni je Izola ter na četrti ravni sta Sežana in Piran (somestje) (glej tudi sliko 5).

Slika 35: ŠMO slovenske Istre v SPRS 2050

Ime naselja	Raven središča	Status mesta
Koper	1	da
Izola	3	da
Piran	4	da
Sežana	4	da

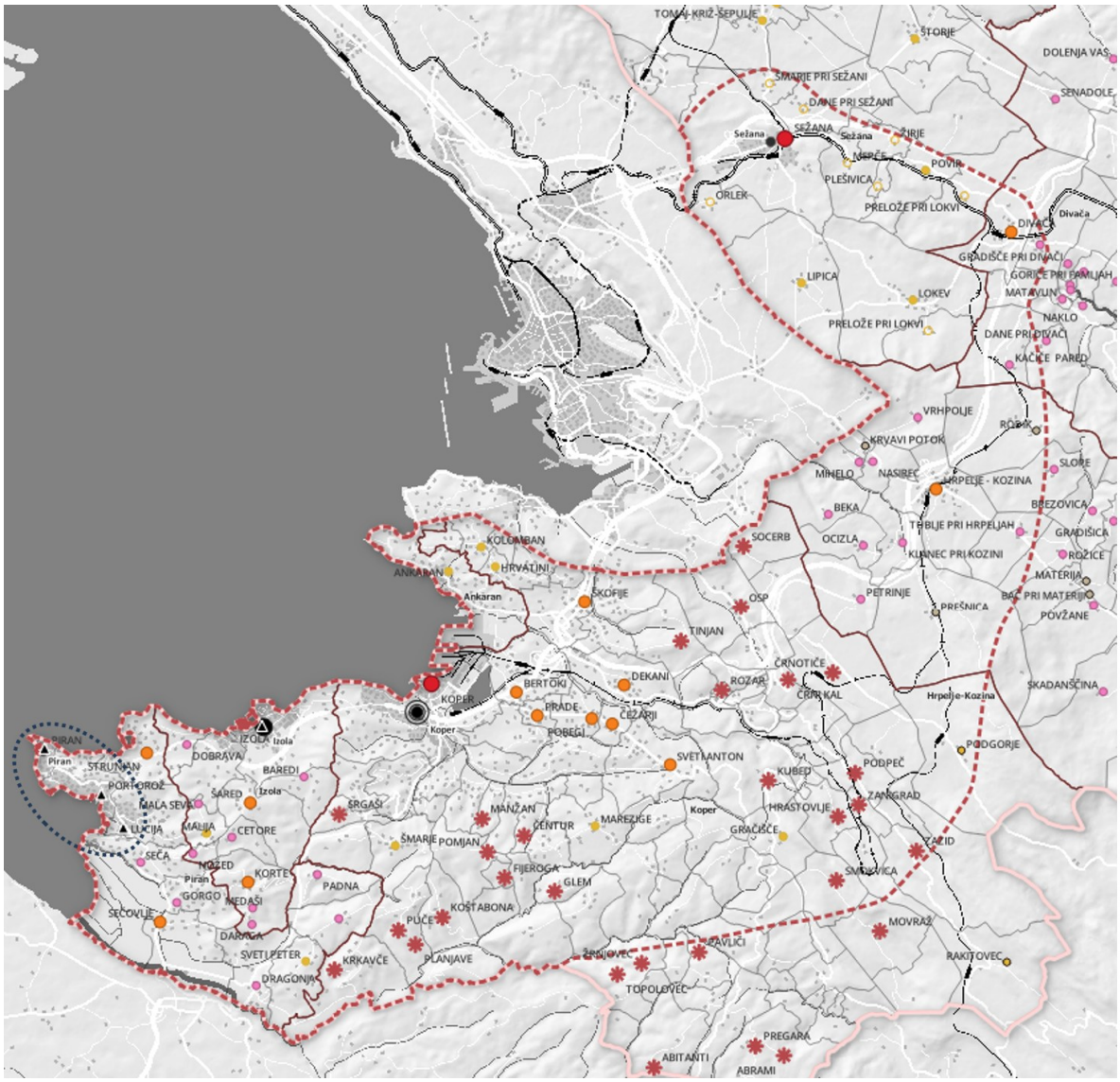
Slika 36: Raven središč s statusom mesta (ReSPRS50)

3.4.2 Sistem poselitve v občinskih prostorskih aktih

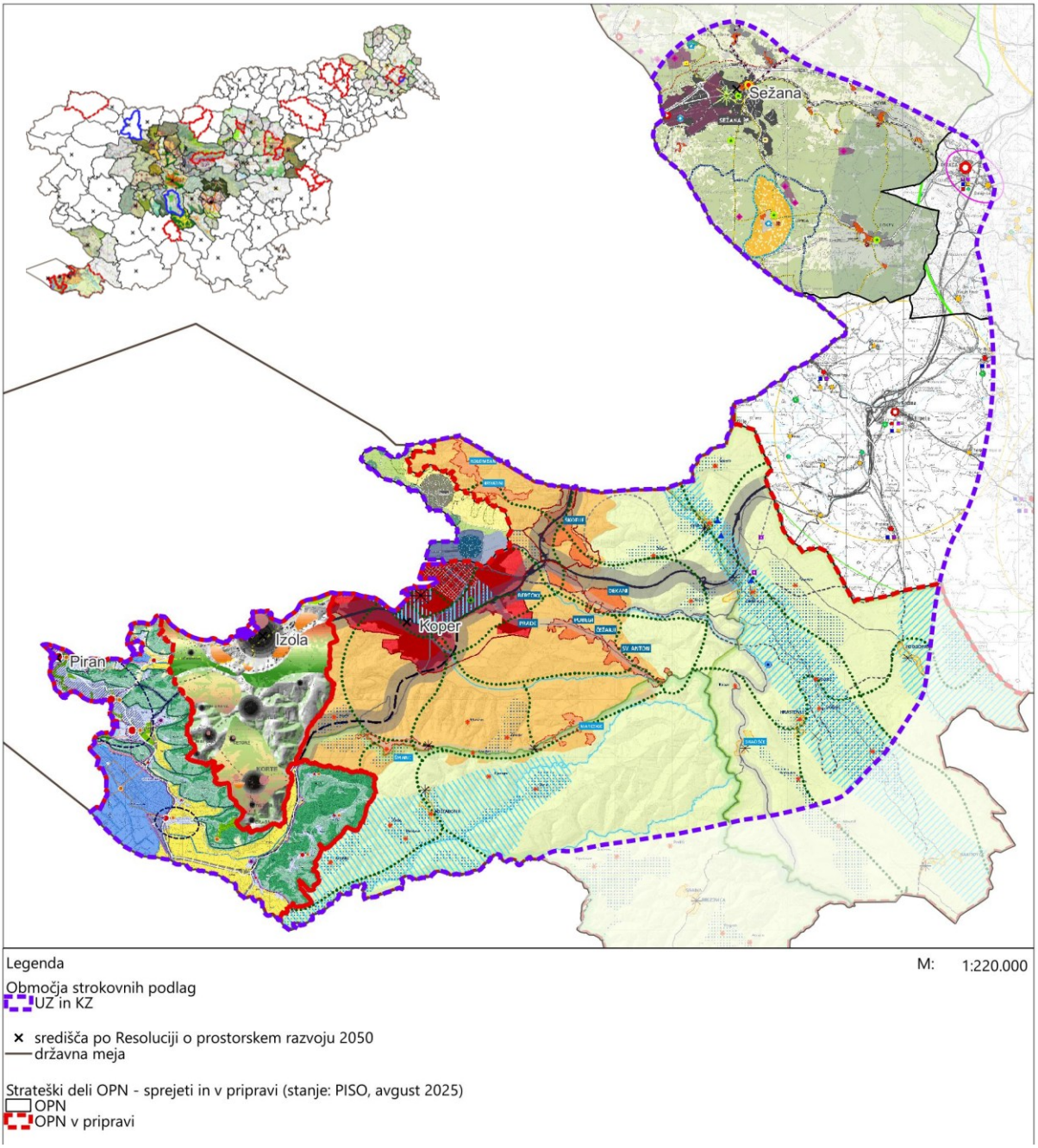
Pregled občinskih prostorskih aktov v ŠMO kaže na raznolikost pristopov pri opredeljevanju središč in razvojnih območij, kar odraža različne lokalne prostorske značilnosti in razvojne prioritete občin. Razlike se kažejo v merilih, kriterijih in načinih kartografske predstavitve, kar vpliva na primerljivost posameznih prostorskih zasnov, a hkrati omogoča vpogled v specifične razvojne usmeritve znotraj regije.

Pri določanju poselitvenih območij, gospodarskih in turističnih con ter območij javnih funkcij so občine večinoma izhajale iz lastnih potreb in razvojnih potencialov, kar ustvarja razpršeno sliko prostorskega razvoja. V prihodnje bo za pripravo regionalnega prostorskega plana pomembno zagotoviti usklajen metodološki okvir, ki bo omogočil primerljivost in povezovanje občinskih prostorskih rešitev v celovit sistem naselij ŠMO ter podpiral policentrični razvoj in funkcionalno povezanost regije.

Karta prikazuje strateške dele občinskih prostorskih načrtov v ŠMO. Razvidna je raznolikost pristopov občin pri opredeljevanju središč in razvojnih območij, kar odraža njihove lokalne značilnosti in prioritete. Za prihodnji regionalni prostorski plan bo pomembno uskladiti metodološki okvir, ki bo omogočil povezan in policentričen razvoj območja.

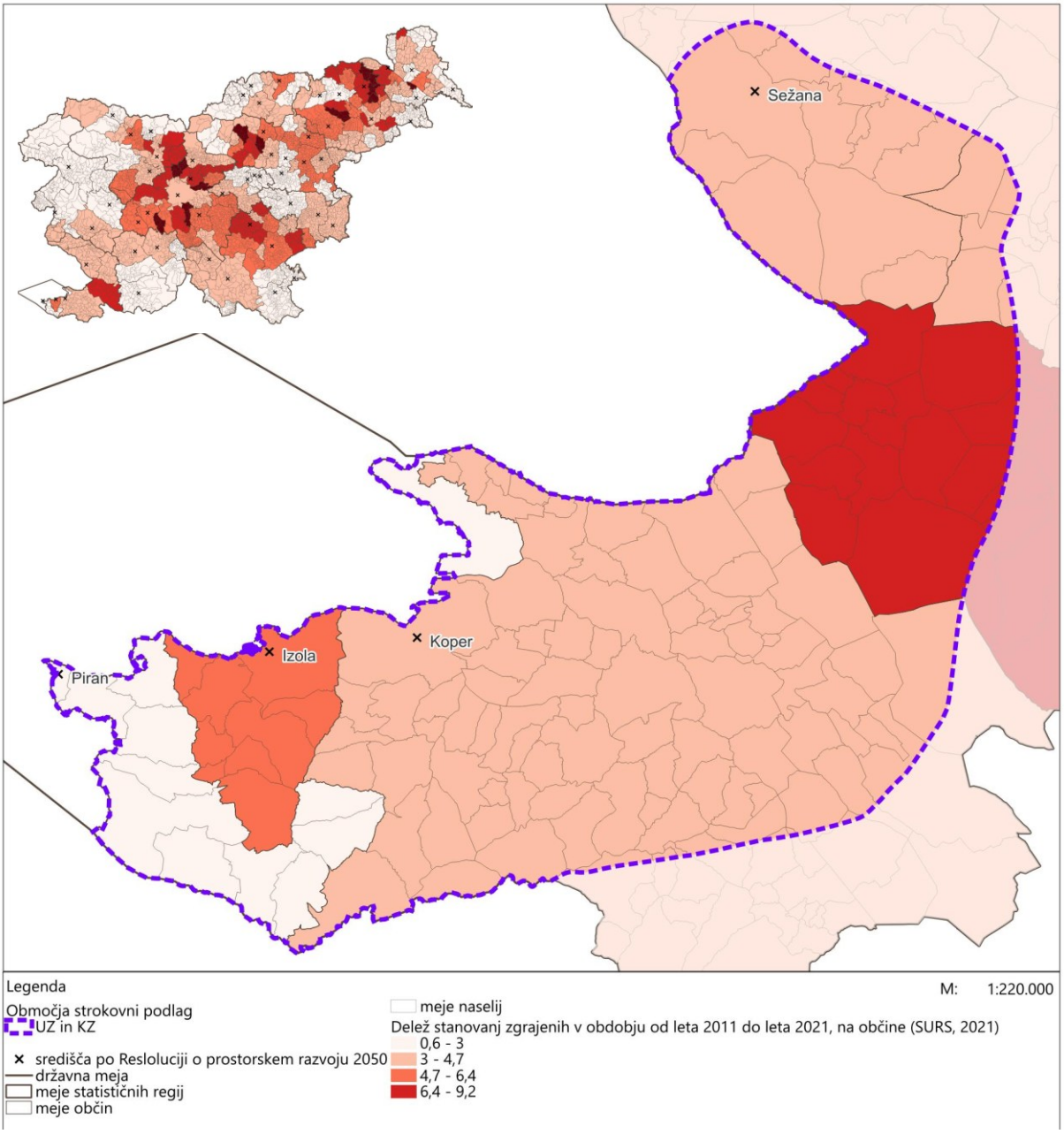
Slika 37: Prikaz središč (prenos iz vsebin OPN)

Slika 38: Prikaz sinteze strateških delov občinskih prostorskih načrtov posameznih občin (PISO, 2025)

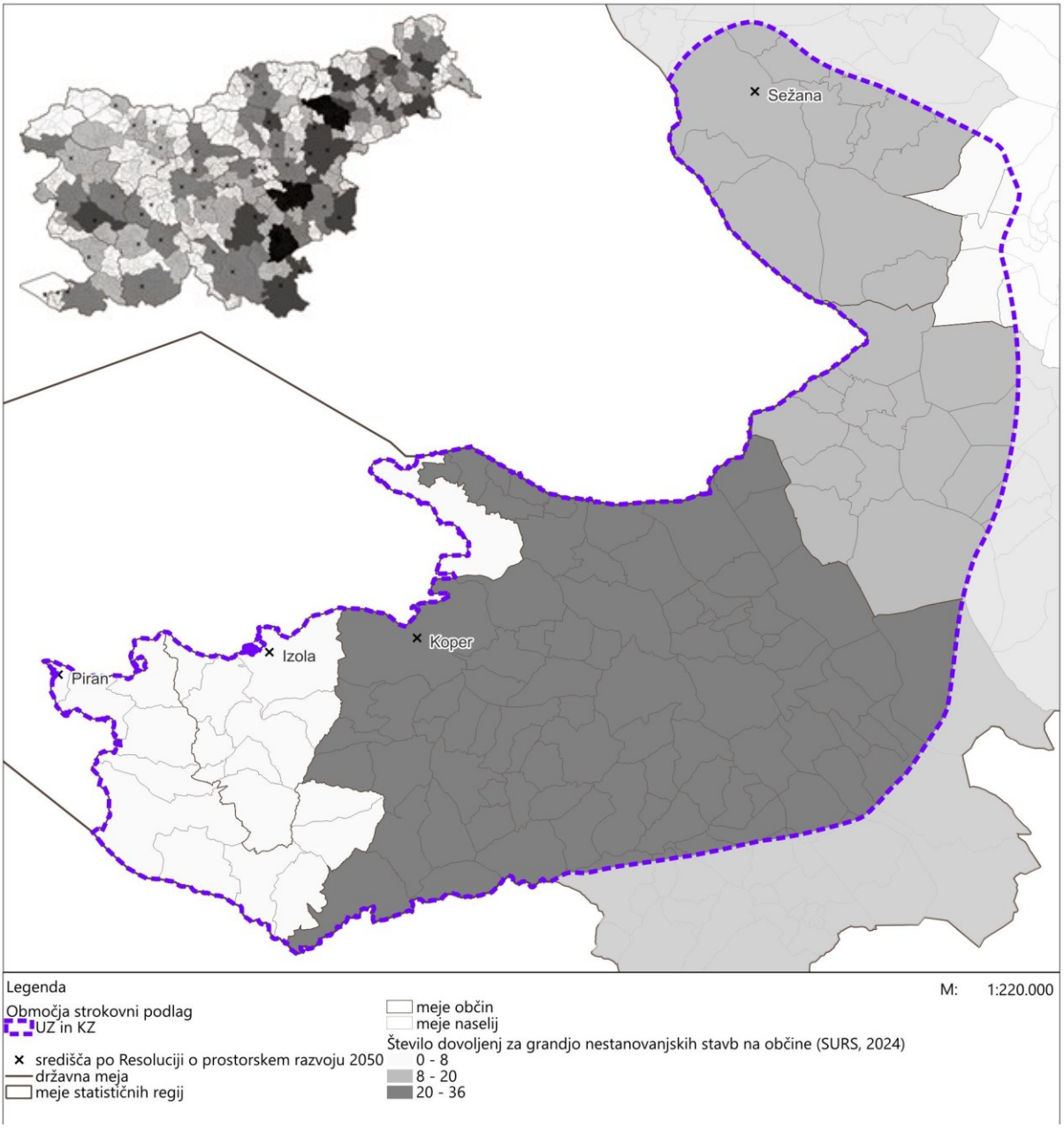
3.4.3 Gradnja stavb (nestanovanjske in stanovanjske stavbe ter stanovanja)

Karta prikazuje deleže stanovanjskih stavb, zgrajenih v zadnjih desetih letih po občinah, kar omogoča vpogled v prostorsko porazdelitev gradbene aktivnosti znotraj ŠMO. Na podlagi prikazanih deležev je mogoče prepoznati občine z izrazitejšo gradbeno dinamiko ter ločiti območja z intenzivnim razvojem od tistih, kjer prevladuje stabilna ali zmerna gradbena aktivnost.

Slika 39: Analiza deleža stanovanj, zgrajenih v obdobju od leta 2011 do leta 2021 na občine (SURS, 2021)

Karta prikazuje število izdanih gradbenih dovoljenj za nestanovanjske stavbe po občinah. Prikaz odraža obseg investicijske in gospodarske dejavnosti ter kaže, v katerih občinah poteka intenzivnejši razvoj poslovnih, industrijskih ali javnih objektov. Večje število dovoljenj nakazuje aktivnejše prostorsko in gospodarsko dogajanje, medtem ko manjše število pomeni omejeno gradbeno aktivnost ali stagnacijo v razvoju nestanovanjskih dejavnosti.

Slika 40: Analiza dovoljenj za gradnjo nestanovanjskih stavb na občine (vir: SURS, 2024)

3.4.4 Vloga središč v sistemu

Koper je opredeljen kot **središče mednarodnega pomena**, kar potrjujejo tudi merila za določitev ravni centralnosti (več kot 20.000 prebivalcev, celovit nabor funkcij uprave, zdravstva, izobraževanja in prometne infrastrukture). Izola je uvrščena med **središča tretje ravni in nacionalnega pomena**, Piran pa kot **središče četrte ravni in nacionalnega pomena**. Analiza ugotavlja, da se obalna mesta **funkcionalno povezujejo v somestje Koper–Izola–Piran-Portorož-Lucija**, ki izkazuje visoko stopnjo medsebojne povezanosti glede na delovne migracije, prometne tokove in delitev storitvenih funkcij.

Stična naselja v obalnem prostoru pomenijo prostorsko zraščena in funkcionalno povezana naselja. V primeru slovenske Istre gre za prostorsko verigo **Koper–Izola–Piran–Lucija**, kjer posamezna središča ohranjajo delno specializirane funkcije (Koper – logistika in uprava, Izola – zdravstvo, Piran – turizem in storitve), vendar delujejo kot enoten urbani sistem. Vsa tri mesta se ponašajo z bogato

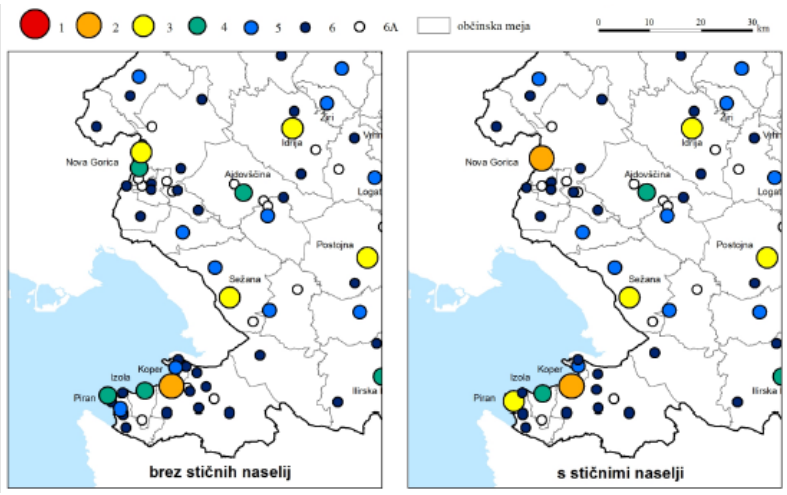
kulturno dediščino. Ta policentrična povezanost zmanjšuje potrebo po razvoju posameznih monofunkcionalnih mest in povečuje prostorsko učinkovitost.

Trendi razvoja kažejo **rast funkcionalne povezanosti obalnega in kraškega prostora**. Ob tem se oblikuje kraška razvojna os Sežana–Divača–Hrpelje– Kozina (severni oziroma kraški pol regije), v kateri se usklajeno načrtujejo poselitev, mobilnost, gospodarski razvoj in oskrbne funkcije. Sežana se prepoznava kot **regionalno središče čezmejnega pomena**, kar povečuje njen vpliv v povezavi s Trstom.

Analize kažejo, da se **Obalno-kraška regija** sooča z izrazito morfološko omejenostjo (morje, kraški rob, zavarovana območja), zato se prostorska rast naselij odvija predvsem v obliki **zgoščevanja in notranje prenove urbanih območij**. Urbanizacijski procesi so najintenzivnejši v občinah Koper in Izola, kjer je evidentirano zgoščanje poselitve in rast storitvenih funkcij.

Vpliv stičnih naselij na razvoj regije je izrazit – oblikujejo **gospodarsko, demografsko in prometno gravitacijsko središče jugozahodne Slovenije**, hkrati pa povečujejo prostorski pritisk in zahtevajo usklajeno prostorsko politiko. Razvojni trendi potrjujejo potrebo po **policentričnem povezovanju obalnega somestja s kraškimi središči**, kar predstavlja osnovo za oblikovanje enotnega regionalnega sistema poselitve in gospodarske infrastrukture Obalno-kraške regije.

Stično naselje Piran, ki je uvrščeno med središča regionalnega pomena, posamično pa bi bil Piran središče medobčinskega pomena, Lucija središče lokalnega pomena in Portorož središče vicinalnega pomena (Policentrično omrežje središč in dostopnost prebivalstva do storitev splošnega in splošnega gospodarskega pomena, 2016)

Slika 41: Stopnja centralnosti glede na povprečje štirih funkcij (SP:»Policentrično omrežje središč in dostopnost…",2016).

Analiza dokumenta Policentrično omrežje središč in dostopnost prebivalstva do storitev splošnega in splošnega gospodarskega pomena, 2016 (vse ugotovitve povzete iz analize policentričnega omrežja slovenskih naselij – UIRS, 2023, strani 89, 106, 178 in spremljajočih tabel o ravneh centralnosti ter funkcionalnih urbanih območjih), kaže, da ima Obalno-kraška regija v policentrični strukturi države pomembno, a prostorsko omejeno vlogo. Osrednji del regije zavzema funkcionalno

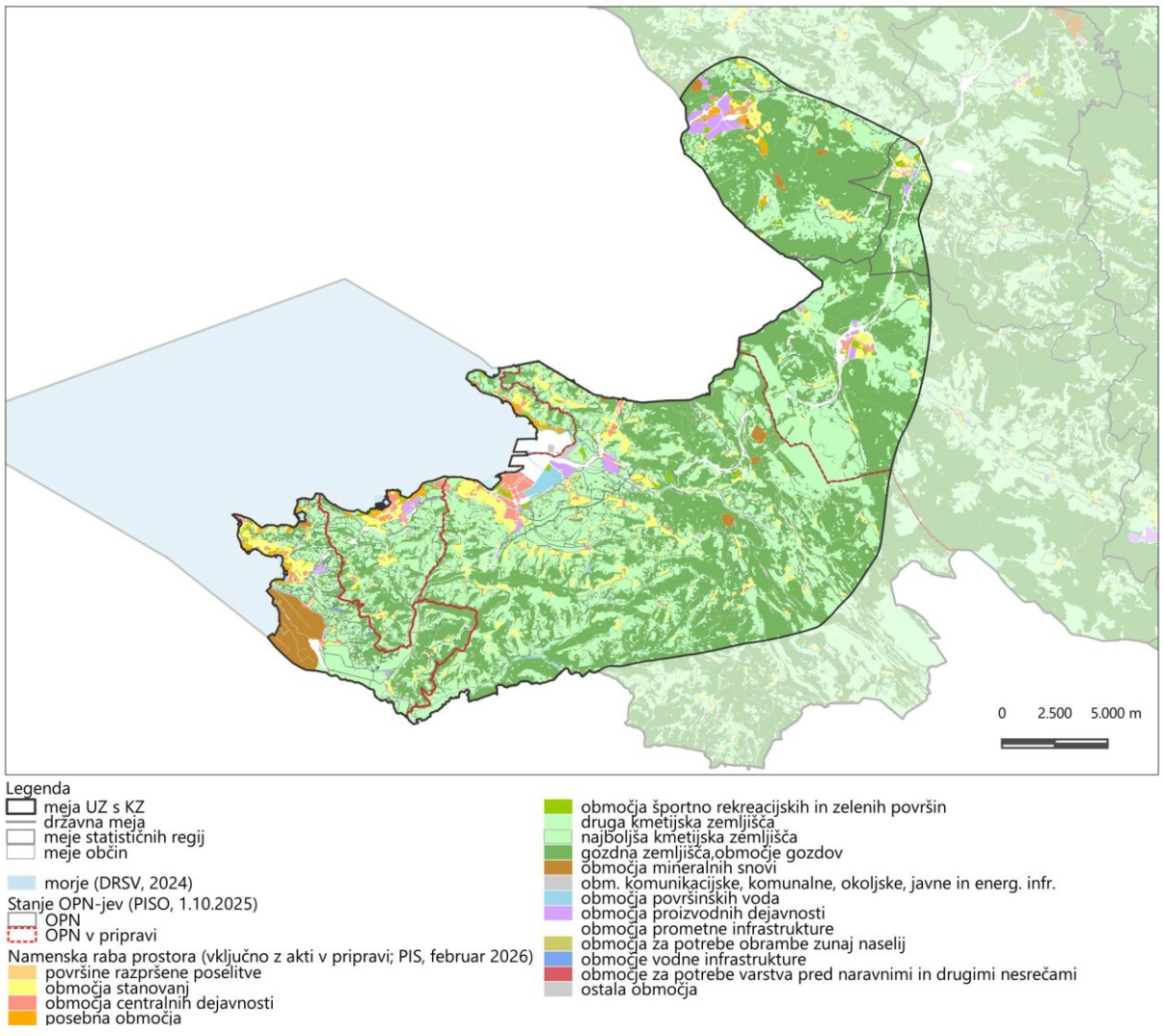
urbano območje (FUA) Koper, ki obsega občine Koper, Izola, Piran in Ankaran, ter sega v stik s kraškimi občinami Sežana, Divača in Komen.

3.5 RABA PROSTORA IN STAVBNA ZEMLJIŠČA

Analizirana je raba prostora z vidika osnovne in podrobne namenske rabe, s poudarkom na prostorskih vzorcih poselitve ter razmerju med pozidanim in nepozidanim delom prostora. Posebna pozornost je namenjena stavbnim zemljiščem in kmetijskim površinam, ki predstavljajo ključna območja rabe v ŠMO ter imajo pomemben vpliv tako na regionalni kot nacionalni ravni. Zaradi pomanjkanja prostorskih aktov v nekaterih občinah so bili za ta območja podatki dopolnjeni z dejansko rabo prostora, pridobljeno iz evidenc GURS.

3.5.1 Raba prostora

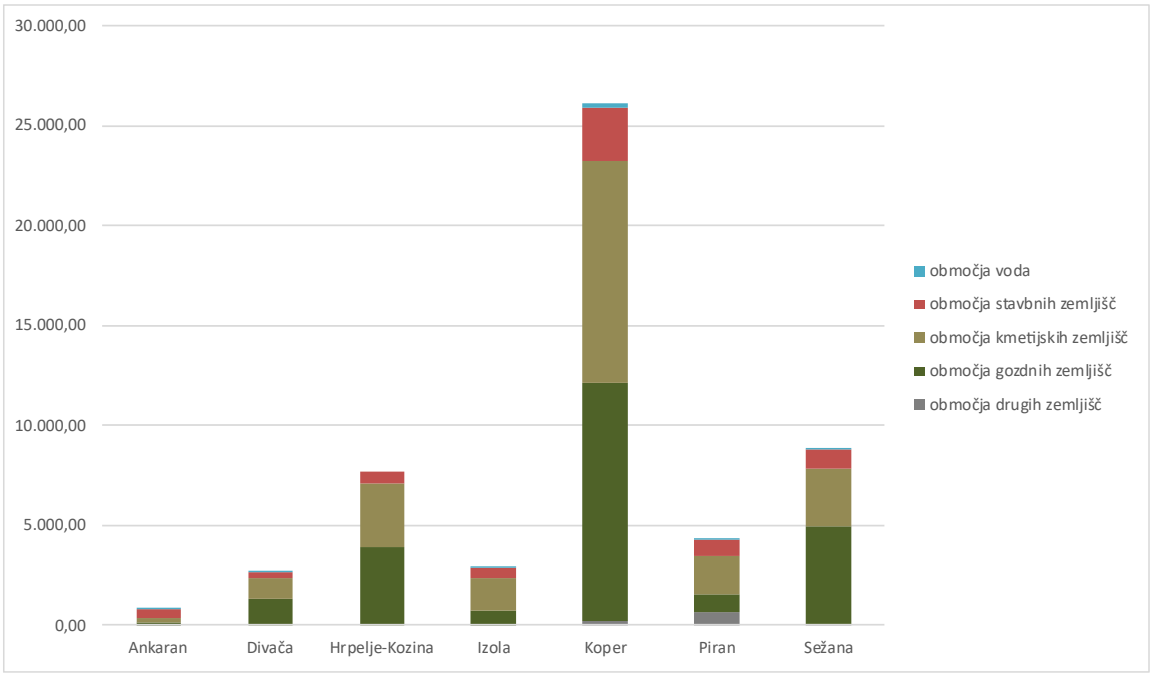
Karta prikazuje namensko rabo prostora v ŠMO, kjer so občinski prostorski akti že sprejeti. Razvidna so stanovanjska in centralna, industrijska območja v večjih naseljih. V ruralnem okolju prevladujejo kmetijske in gozdne površine, ki zasedajo obsežen delež prostora in predstavljajo ključni del prostorske strukture ter krajinske prepoznavnosti območja.

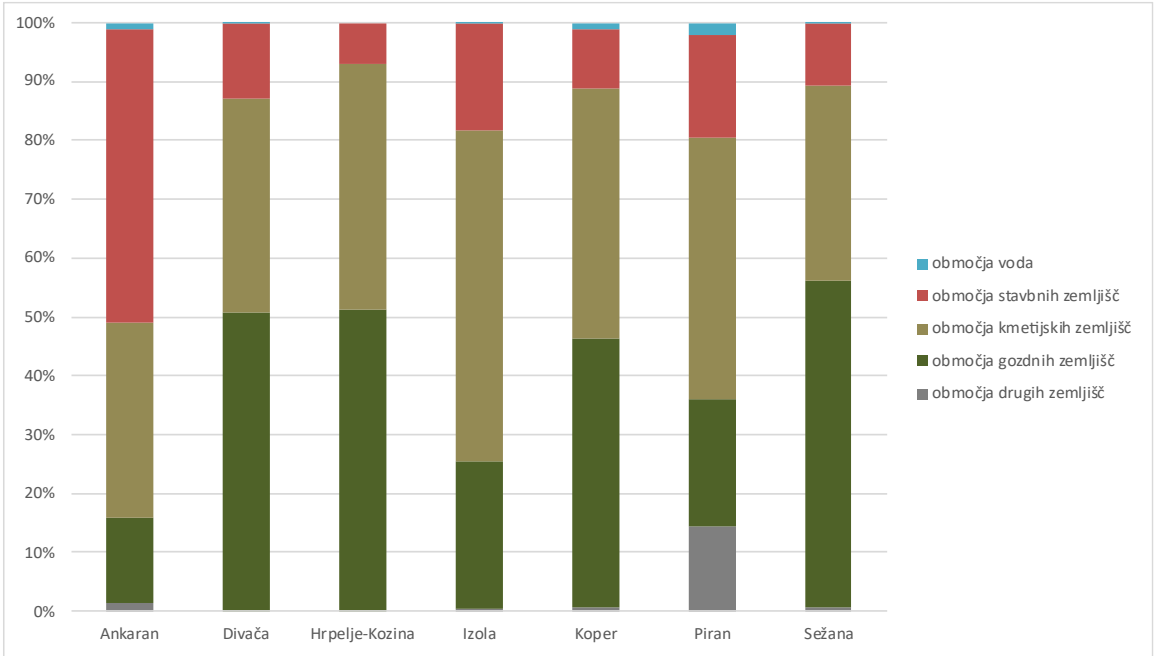
Slika 42: Prikaz namenske rabe prostora (vir: PISO, 2024).

Občine Divača, Hrpelje-Kozina in Ankaran imajo veljavno rabo, medtem ko pa je občinski prostorski načrt še v izdelavi v občinah Koper, Piran in Izola. Za namen primerjave so bili vzeti sloji v fazi izdelave - stanje februar 2026. Faza izdelave v Mestni občini Koper je bila vzeta iz predloga OPN, prav tako za občino Izola, medtem pa za občino Piran je bila ta faza osnutek OPN.*

*Analiza je narejena po naseljih (RPE), ki v celoti ali delno posegajo v mejo ŠMO, analize pa so prikazane po imenih občin, čeprav to ne pomeni, da so celotne površine občin v meji ŠMO.

Slika 43: Namenska raba prostora v ŠMO po velikosti (ha) (vir: PISO, 2024)

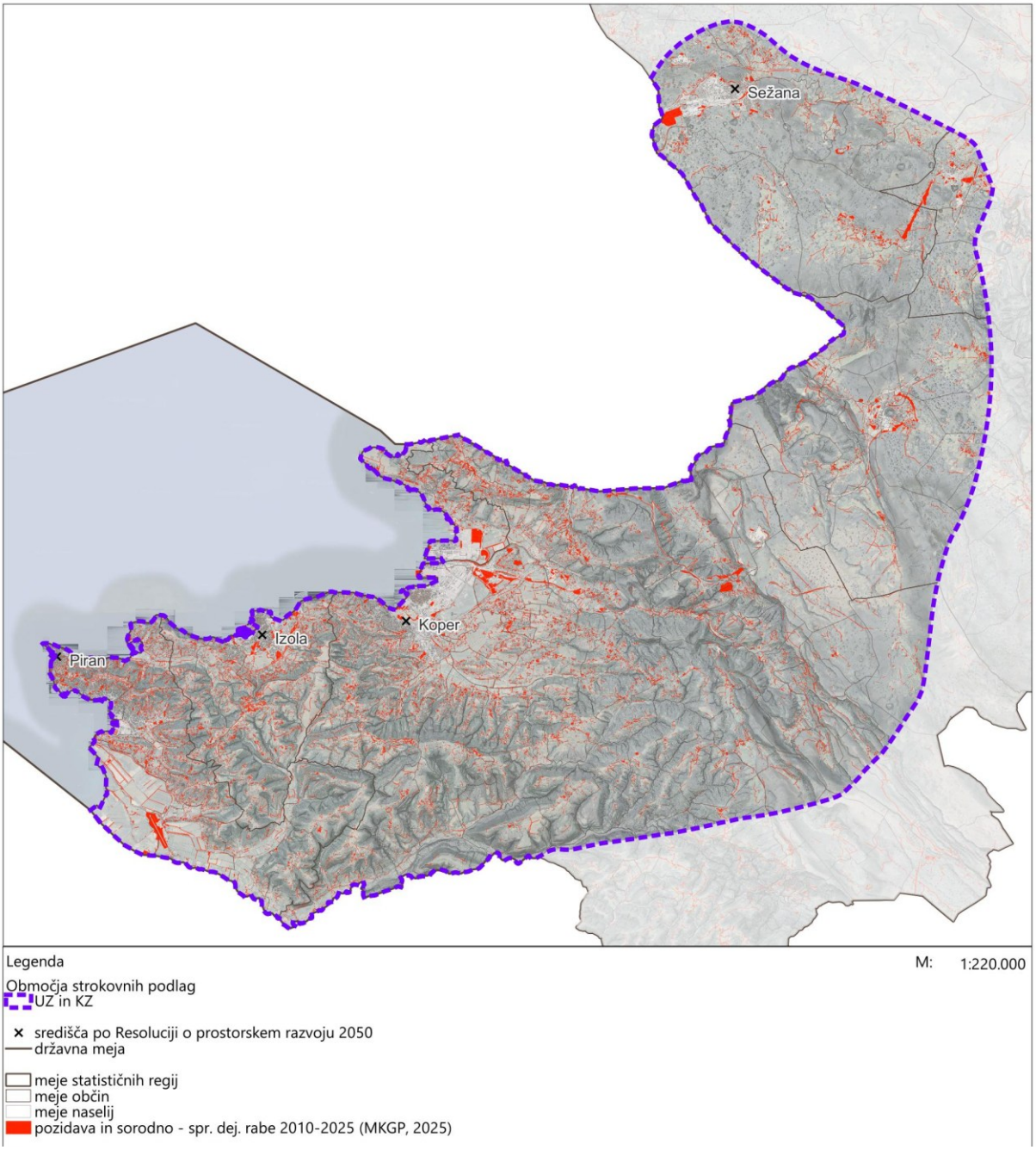

Slika 44: Namenska raba v ŠMO po relativnih razmerjih (%)

Namenska raba na območju ŠMO kaže, da gozdna in kmetijska zemljišča predstavljajo več kot 80 % površine. Poselitev je izrazito koncentrirana v obalnem pasu, kjer so deleži stavbnih zemljišč

bistveno višji, zlasti v Ankaranu, Izoli in Piranu. Kmetijska raba prevladuje v istrskem gričevju, medtem ko kraško zaledje zaznamujejo obsežnejše gozdne površine. Vodne površine so skoraj v celoti vezane na morje, kar dodatno poudarja njeno funkcionalno in prostorsko posebnost. Skupno se tako kaže prostorski gradient od bolj urbanizirane obale proti pretežno naravnemu podeželju.

3.5.2 Stavbna zemljišča

Slika 45: Prikaz novih pozidanih in sorodnih območij – sprememba dejanske rabe od leta 2010 do 2025 (MKGP, 2025)

Struktura stavbnih zemljišč na območju ŠMO kaže, da je koncentracija poselitve vezana na obalni pas.

Centralne dejavnosti so izrazito koncentrirane v Kopru, ki nosi skoraj polovico vseh tovrstnih površin in deluje kot glavno upravno, storitveno in zaposlitveno središče. Ob njem se kot pomembna sekundarna centra pojavljata Izola in Piran, kjer so centralne funkcije vezane predvsem na turizem in lokalne storitve, medtem ko Sežana predstavlja ključno zaledno središče z vidika oskrbe in povezave krasa.

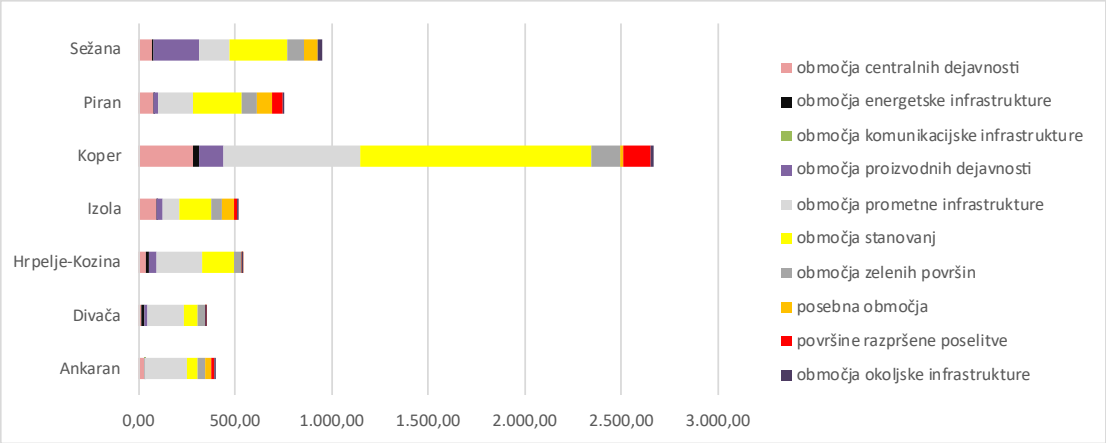
Največ stanovanjskih površin je v Kopru, kjer se koncentrira več kot polovica vseh stanovanjskih zemljišč v ŠMO, sledijo Piran, Izola in Sežana.

Proizvodne dejavnosti so poleg Kopra izrazito skoncentrirane v Sežani, ki izstopa kot najpomembnejše zaledno industrijsko in logistično območje. Vloga Hrpelj-Kozine in Divače je pri tem dopolnilna, predvsem v povezavi s prometnimi koridorji, medtem ko je v obalnih občinah ta raba manj izrazita.

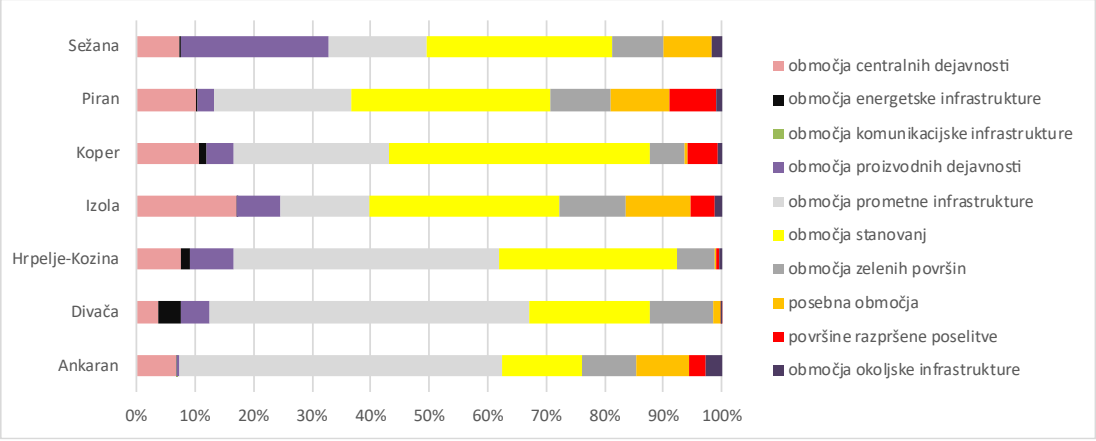
Prometna infrastruktura je najmočnejša v Kopru in relativno v Ankaranu, kjer je neposredno povezana z delovanjem Luke Koper, vendar pomemben delež zavzema tudi v Hrpeljah-Kozini in Divači, kjer potekajo ključne povezave med obalo in notranjostjo Slovenije. To kaže na vlogo ŠMO kot širšega prometno-logističnega vozlišča.

Posebna območja so razpršena med Piranom, Izolo in Sežano, pri čemer so na obali povezana predvsem s turističnimi dejavnostmi (npr. rekreacija, obalni prostori), v zaledju pa z drugimi specifičnimi rabami. Zelenih površin je več v urbanih območjih Kopra, Izole in Pirana.

Površine razpršene poselitve se pojavljajo predvsem v obalnih občinah (Koper in Piran), kjer je območje privlačno za stalno in občasno bivanje predvsem zaradi bližine morja.

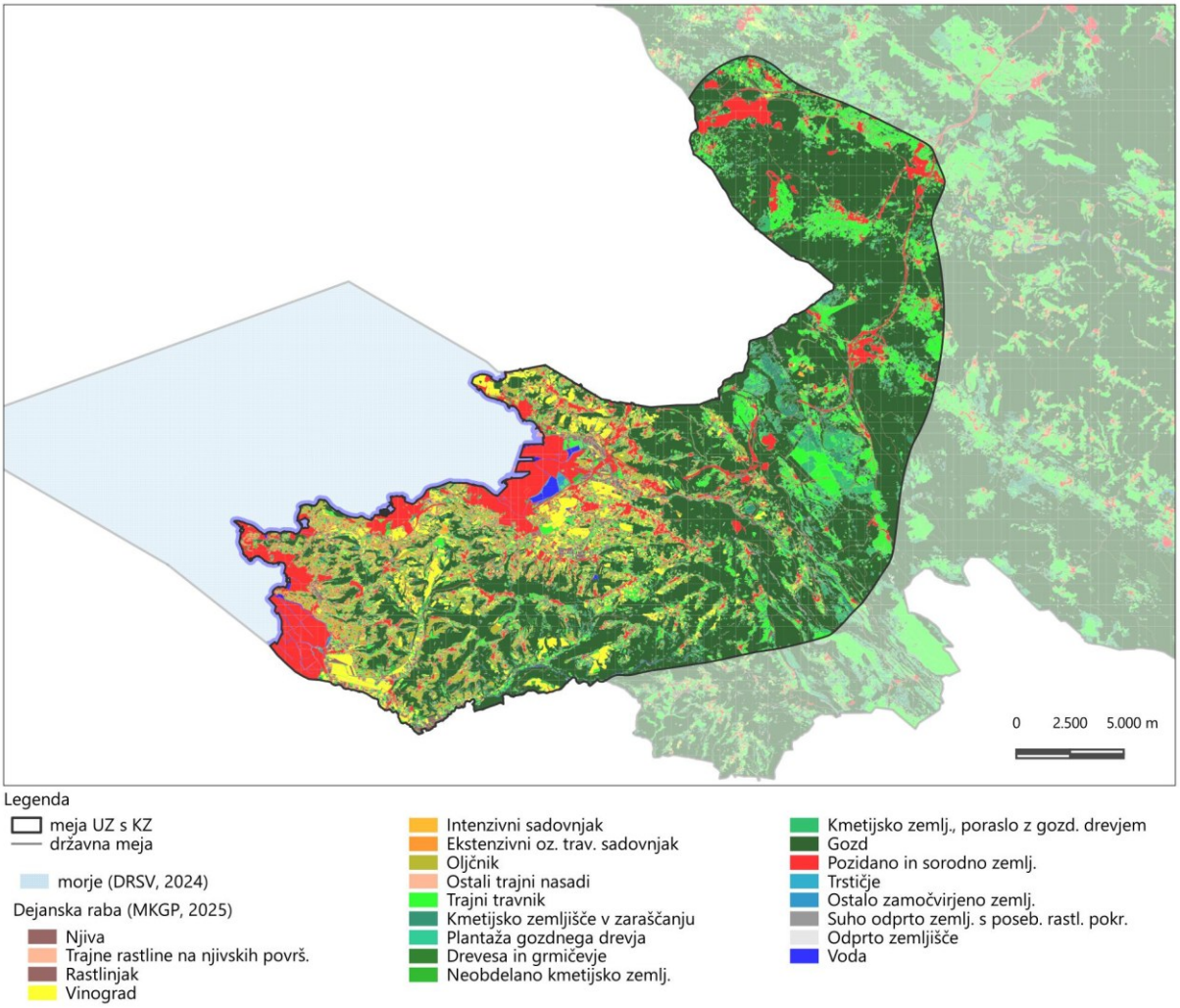

Slika 46: Namenska raba prostora po občinah – glede na površino (PISO, 2025)

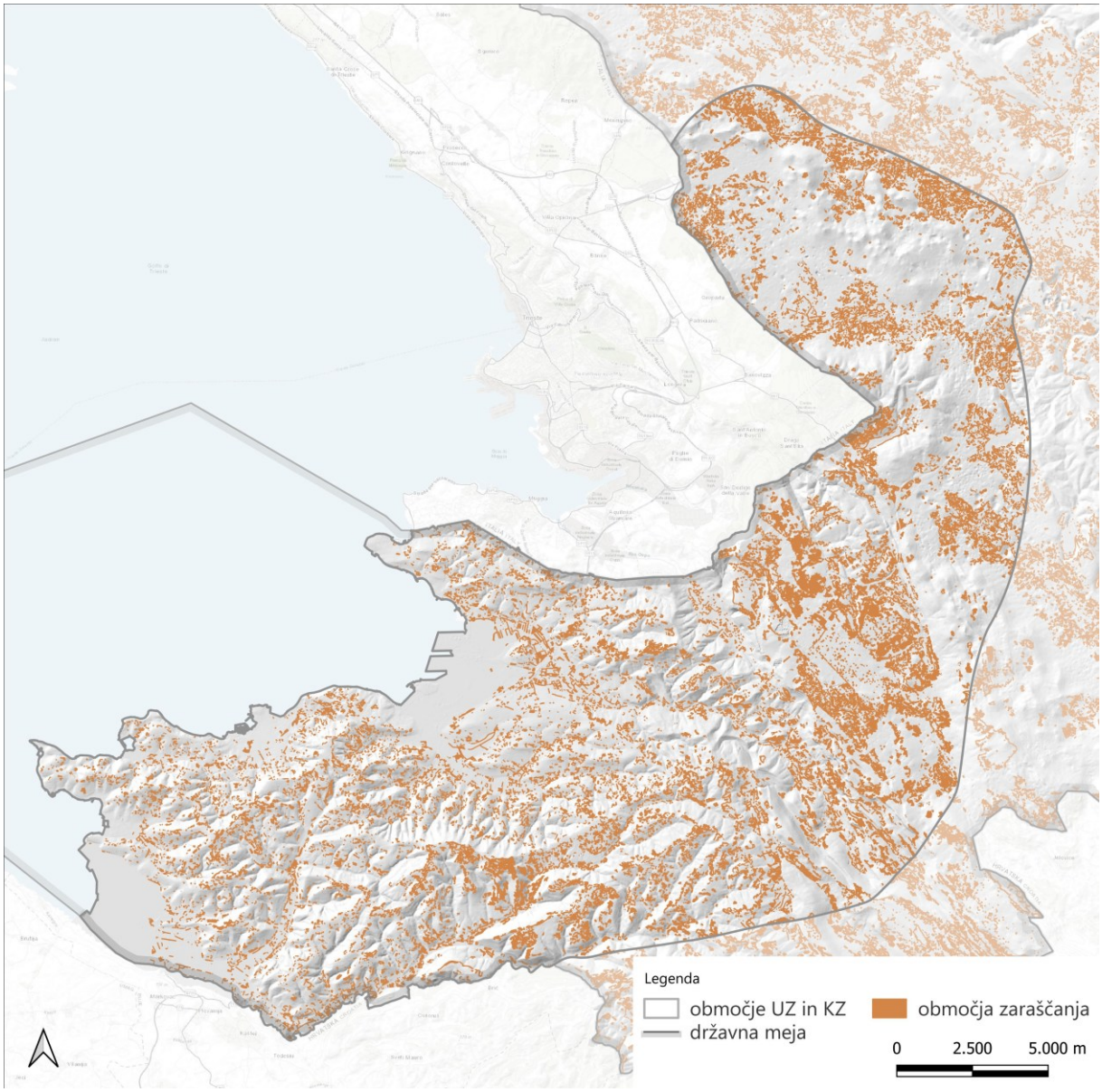

Slika 47: Namenska raba prostora po občinah – relativno (po deležih glede na občino) (PISO, 2025)

3.5.3 Dejanska raba

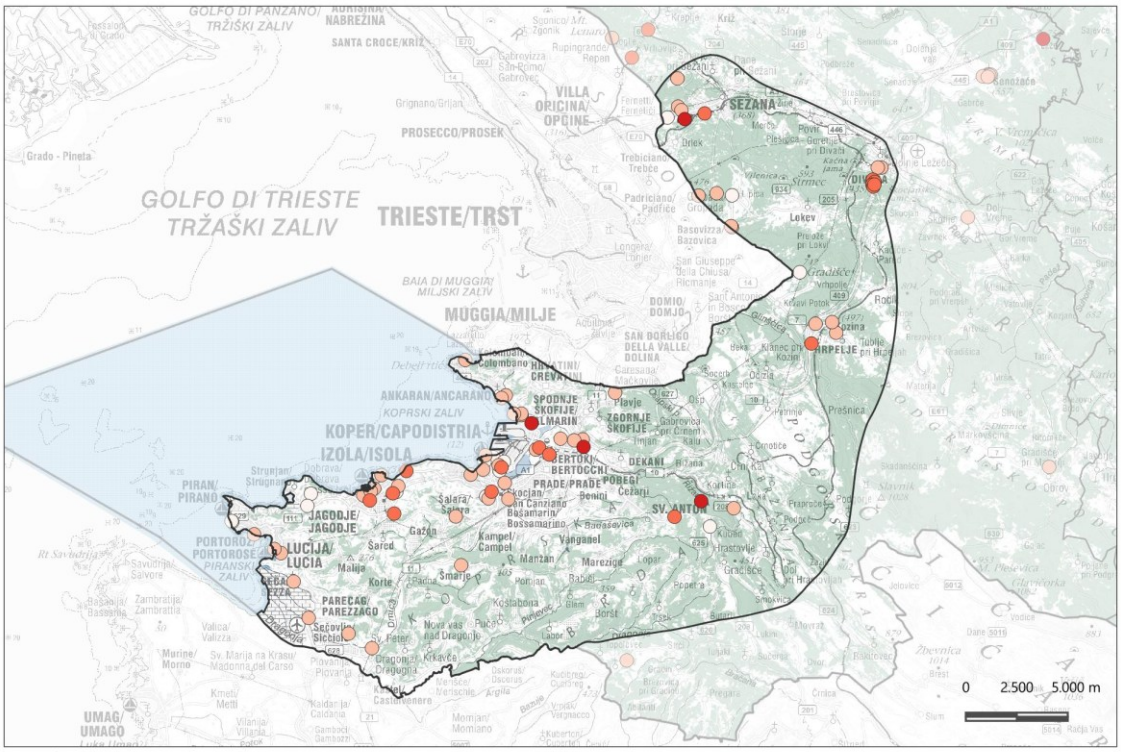
Slika 48: Prikaz dejanske rabe prostora (MKGP, 2025).

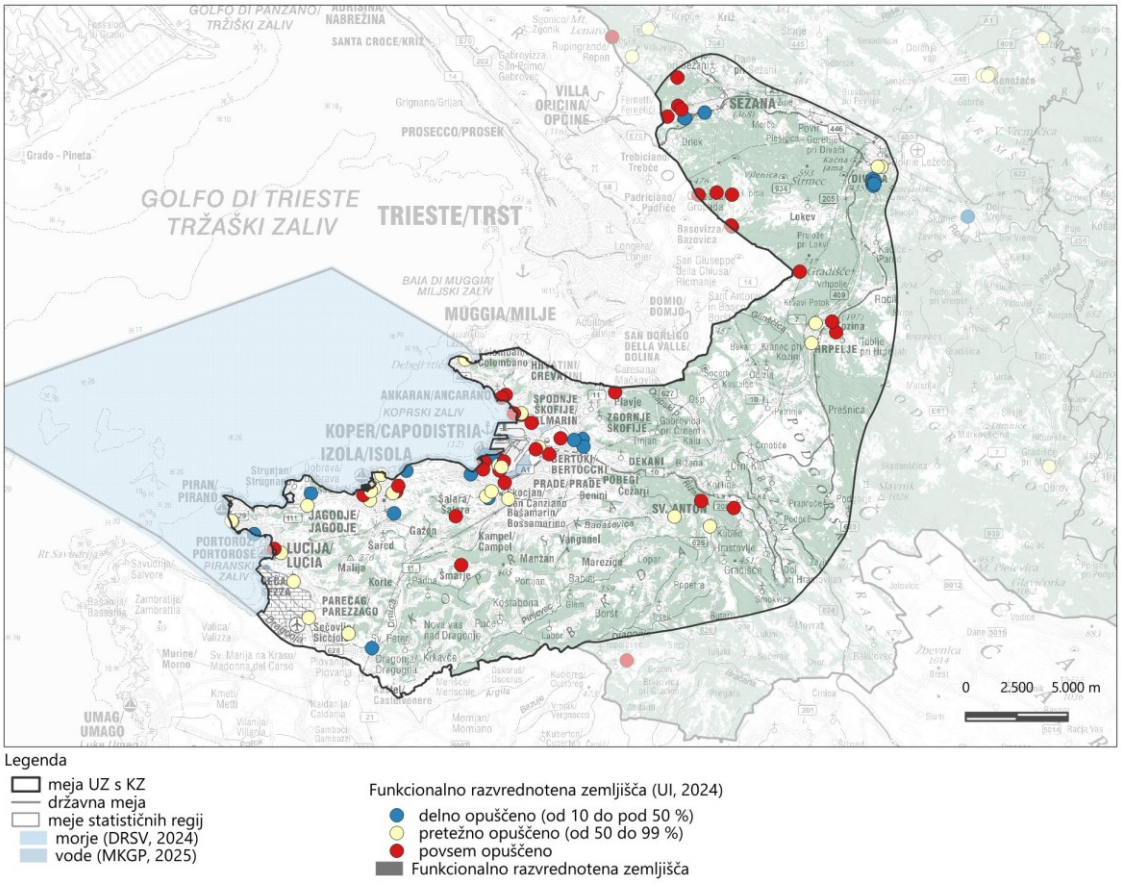
Slika 49: Prikaz zaraščanja območij – sprememba dejanske rabe od leta 2010 do 2025 (MKGP, 2025).

3.6 RAZVREDNOTENA ZEMLJIŠČA

Karta prikazuje razvrednotena območja, kar omogoča vpogled v njihov obseg, lokacijo in stopnjo opuščenosti. Območja so razvrščena kot delno opuščena, pretežno opuščena ali povsem opuščena. Predstavljajo pomemben prostorski potencial za razvoj novih programov, ponovno rabo obstoječe infrastrukture ter trajnostno preoblikovanje prostora z vidika zgoščevanja, prenove in funkcionalne preusmeritve. Nekatera FDO so na območjih kulturne dediščine, kjer mora prenova potekati skladno z varstvenimi režimi za kulturno dediščino.

Slika 50: Prikaz Funkcionalno razvrednotenih območij - obseg (DRSV, 2024; UI, 2024)

Slika 51: Funkcionalno razvrednotena območja po stopnji opuščenosti (DRSV, 2024; UI, 2024)

3.7 STANOVANJSKA OSKRBA

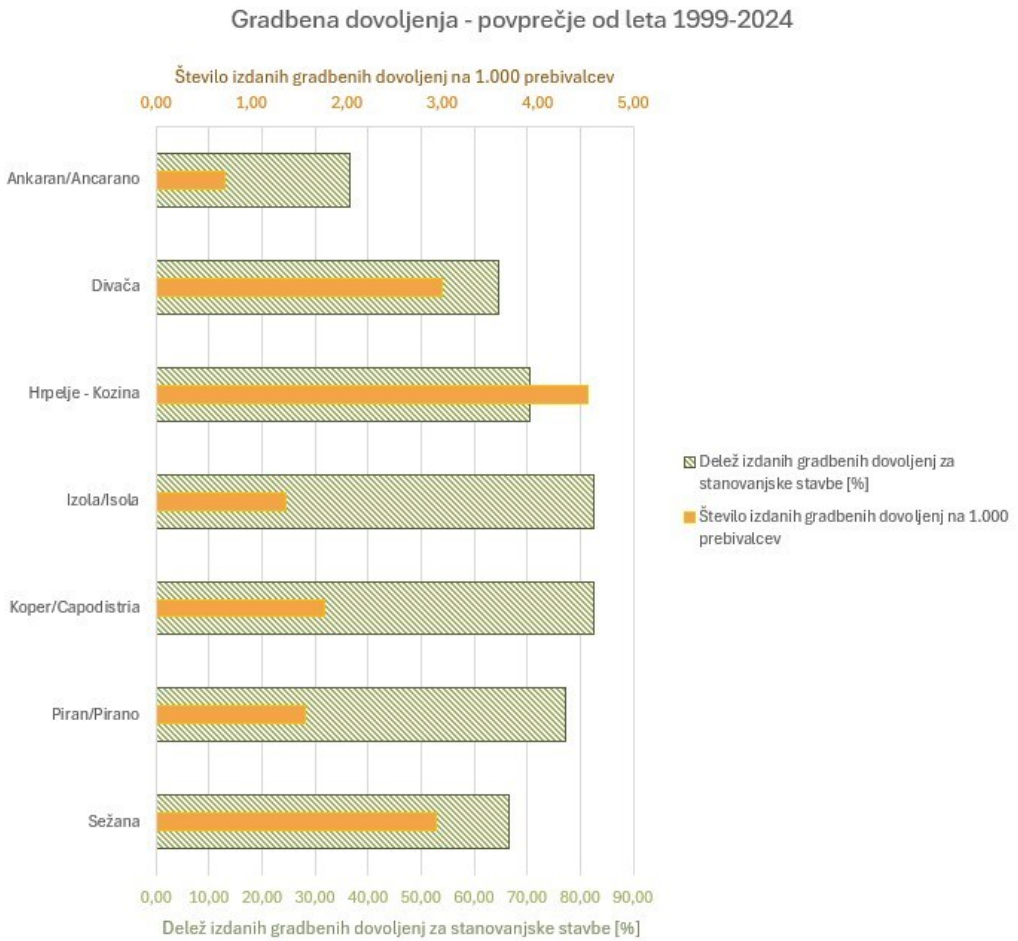
Poglavje obravnava ključne demografske in prostorske kazalnike, povezane z bivalnimi razmerami ter razvojem stanovanjskega fonda v ŠMO.

3.7.1 Gradnja stavb, število naseljenih in nenaseljenih stanovanj

Preglednica prikazuje število stanovanj po občinah, število naseljenih stanovanj in delež nenaseljenih stanovanj ter primerjavo iz leta 2011 in 2021.

		Število stanovanj		Število naseljenih stanovanj	
GEO_NAZIV	LETO	Sum of VREDNOST	Delež od vseh stanovanj (%)	Sum of VREDNOST	Delež od vseh stanovanj (%)
Sežana	2011	5848	100,00%	4403	75,29%
	2021	5943	100,00%	4727	79,54%
Piran/Pirano	2011	10678	100,00%	6904	64,66%
	2021	10493	100,00%	6754	64,37%
Koper/Capodistria	2011	24371	100,00%	18413	75,55%
	2021	23097	100,00%	18179	78,71%
Izola/Isola	2011	8077	100,00%	5879	72,79%
	2021	8407	100,00%	6091	72,45%
Hrpelje - Kozina	2011	2261	100,00%	1451	64,18%
	2021	2337	100,00%	1689	72,27%
Divača	2011	1928	100,00%	1305	67,69%
	2021	1942	100,00%	1485	76,47%
Ankaran/Ancarano	2021	1891	100,00%	1300	68,75%

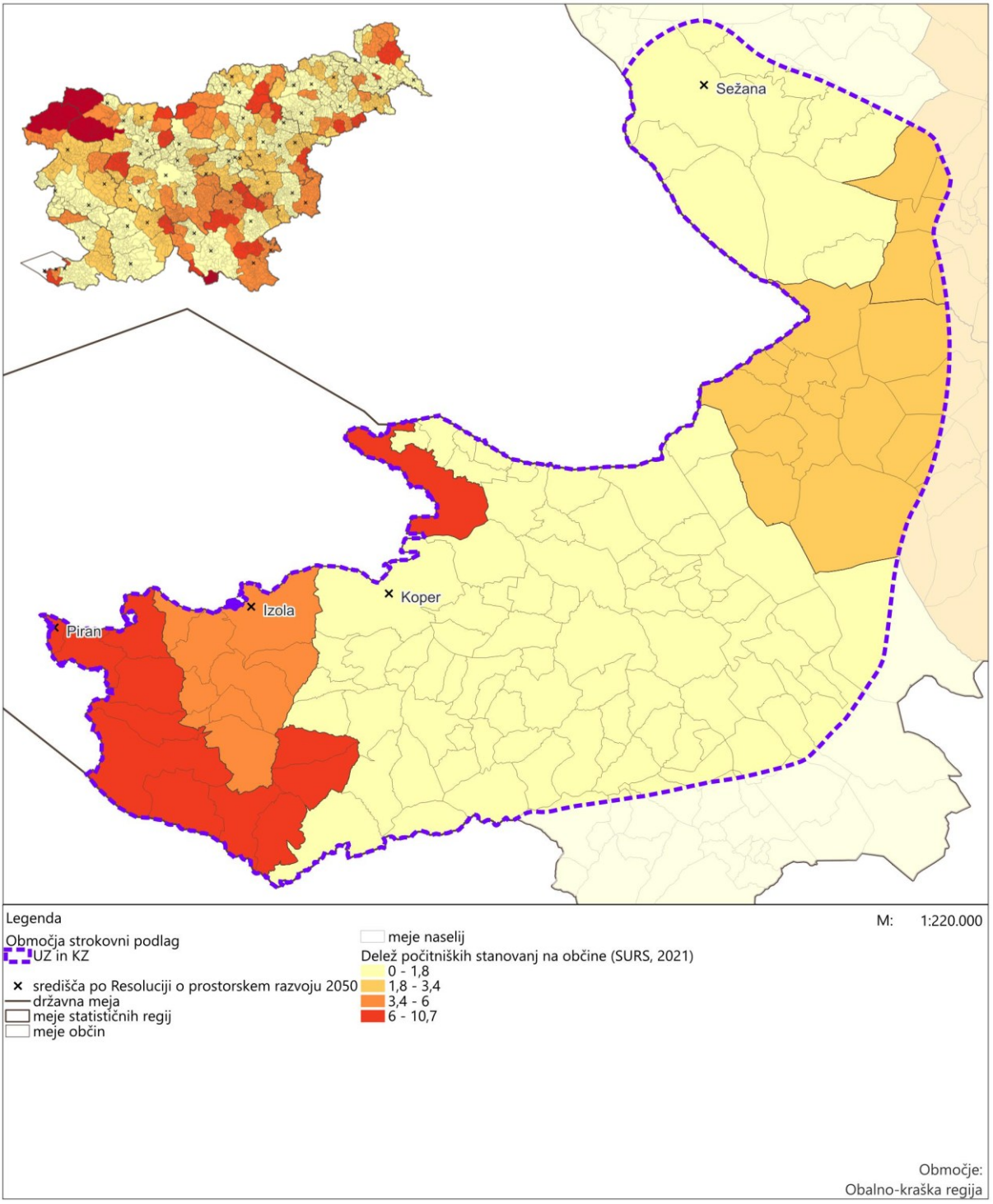
Slika 52: Analiza deleža vseh stanovanj in nenaseljenih stanovanj na občine (SURS, 2021)

Slika 53: Prikaz izdanih gradbenih dovoljenj po občinah v ŠMO (SURS, 2025)

3.7.2 Počitniška stanovanja

Karta prikazuje delež počitniških stanovanj od vseh stanovanj na občino. Temnejši rdeči odtenki označujejo občine z večjim deležem nenaseljenih stanovanj, medtem ko rumeni odtenki ponazarjajo območja z nižjim deležem počitniških stanovanj. S slike občin obravnave in občin celotne države je razvidno, da imata občini Ankaran in Piran višje deleže počitniških stanovanj v regiji in na nivoju celotne Slovenije.

Slika 54: Prikaz deleža počitniških stanovanj na občine (SURS, 2021)

3.8 DRUŽBENA INFRASTRUKTURA

Regija gradi na konceptu policentričnega razvoja z okrepitvijo vloge urbanih središč Koper, Izola, Piran, Ankaran, Sežana, Divača, Hrpelje–Kozina in Komen ter z izboljšanjem povezav med obalnim pasom in njegovim zaledjem. Namen je zagotavljanje usklajenega prostorskega, gospodarskega in infrastrukturnega razvoja, ki temelji na trajnostni rabi prostora ter ohranjanju naravne in kulturne dediščine.

ReSPRS50 določa, da ogrodje policentričnega sistema tvorijo središča različnih ravni, ki so v strategiji umeščena glede na poselitveni, gospodarski in prometni potencial in opremljena skladno z njihovo funkcijo. To omogoča enakomernejši razvoj mreže storitev, boljšo dostopnost in skladnejši regionalni razvoj. Naslednja tabela prikazuje primerno opremljenost središč s storitvami splošnega pomena. Za potrebe analiz opremljenosti je bila izvorna tabela iz ReSPR50 ustrezno dopolnjena.

raven središča	*zdravstvo*	*socialno varstvo*	*izobraževanje*	*sodstvo*	*kultura*	*državna in javna uprava*
1	Dejavnosti klinik, Kliničnih inštitutov/oddelkov, Specialistična ambulanta in bolnišnična dejavnost; Osnovna zdravstvena in lekarniška dejavnost Urgentni center, Satelitski urgentni center	Zavodi in strokovni centri za otroke ali osebe s posebnimi potrebami, Varstveno delovni center Dom starejših občanov,	Sedež javne univerze, raziskovalne institucije	Vrhovno, višje	Univerzitetna knjižnica, narodno gledališče, muzeji in galerije	Vladne službe, Diplomatska predstavništva ali generalni konzulati,[1] ministrstva
2	Specialistična ambulantna in bolnišnična dejavnost; Osnovna zdravstvena in lekarniška dejavnost Satelitski urgentni center	Zavodi in strokovni centri za otroke ali osebe s posebnimi potrebami, Varstveno delovni center Dom starejših občanov	Sedež visoke šole, fakultete, akademije	višje	Ljudsko gledališče, pokrajinski muzej, Splošna knjižnica	Ministrstva, Izpostava ministrstva ali zavodov
3	Specialistična ambulanta in bolnišnična dejavnost; Osnovna zdravstvena in lekarniška dejavnost	Dom starejših občanov	Sedež višje šole, sedež srednje šole	Okrožno, okrajno	Muzej, galerija, splošna knjižnica	Izpostava ministrstva ali zavodov
4	Osnovna zdravstvena in lekarniška dejavnost	Dom starejših občanov	Sedež srednje šole	okrajno	Muzej, galerija, splošna knjižnica	Teritorialna organizacija (dekoncentracija) državne uprave

Preglednica 3: Opremljenost središč s storitvami splošnega pomena (Vir: ReSPR2050)

3.8.1 Izhodišča

Analiza obstoječe družbene infrastrukture predstavlja ključno izhodišče za načrtovanje nadaljnjega razvoja regije. Z njo se pridobi celovit pregled nad prostorsko razporeditvijo, zmogljivostjo in kakovostjo obstoječih objektov ter nad dostopnostjo osnovnih javnih storitev, kot so zdravstvo, socialno varstvo, vzgoja in izobraževanje, kultura, javna in državna uprava. Analiza omogoča prepoznavo prostorskih neenakosti, preobremenjenih ali podhranjenih območij ter vrzeli v dostopnosti storitev, kar je temelj za usmerjanje investicij in posodobitev mreže objektov. Na ta način se razvoj družbene infrastrukture usklajuje z demografskimi spremembami, prostorskimi značilnostmi in razvojnimi cilji regije ter prispeva k uravnoteženemu, funkcionalno povezanemu in socialno vključujočemu prostorskemu razvoju.

Preglednica prikazuje opremljenost pomembnejših središč ŠMO slovenske Istre z naslednjimi storitvami splošnega pomena: zdravstvo (urgentni centri, načrtovani satelitski urgentni centri, splošne in specialistične bolnišnice, zdravstveni domovi z zdravstvenimi postajami ter zdravilišča, ki zagotavljajo zdraviliško zdravljenje iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, lekarne in objekti za paliativno in hospic oskrbo); socialno varstvo (Strokovni centri za otroke s posebnimi potrebami, zavodi za otroke in osebe s posebnimi potrebami, varstveno delovni centri ter domovi za starejše občane); izobraževanje in raziskovanje (javne raziskovalne ustanove, univerze, visoke šole, višje šole, srednje šole ter posebno osnovnošolsko izobraževanje); kultura (območne in osrednje knjižnice, muzeji, galerije in gledališča državnega, regionalnega in subregionalnega pomena, kulturni centri in kulturni domovi ter javni arhivi); sodstvo (vrhovno sodišče, višja, okrožna in okrajna sodišča) in državna uprava (ministrstva, izpostave ministrstev ali zavodov, diplomatska predstavništva ali generalni konzulati, upravne enote, centri za socialno delo ter policijske postaje).

Preglednica 3: Opremljenost središč ŠMO s storitvami splošnega pomena (Vir: ReSPR2050)

dejavnost	*središče*	*Koper (1. raven)*	*Izola (3. raven)*	*Piran (4. raven)*	***Sežana (4. raven)***
zdravstvo	UC		x		
	SUC				x
	Bolnišnica		x		x
	Zdravstveni dom/ Zdravstvena postaja[2]	x	x	****	x
	Zdravilišče	*			
	Lekarna	x	x	x	x
	Paliativna/hospic oskrba	x	x		x
socialno varstvo	SC za otroke s posebnimi potrebami				
	Zavod za **otroke** s posebnimi potrebami			x	
	Zavod za **osebe** s posebnimi potrebami				*****
	Varstveno delovni center	x	x		x

dejavnost	*središče*	*Koper (1. raven)*	*Izola (3. raven)*	*Piran (4. raven)*	***Sežana (4. raven)***
	Dom starejših občanov	x	x	**	x
izobraževanje	Univerza	x		x	
	Javna raziskovalna ustanova	x			
	Visoka šola			x	X
	Višja šola				x
	Srednja šola	x	x	x	x
	OŠ za otroke s posebnimi potrebami			***	
	OŠ s posebnim programom				x
kultura	Knjižnica	x	x	x	x
	Muzej	x		x	x
	Galerija	x	x	x	
	Gledališče	x		x	
	Kulturni center/kulturni dom	x	x	x	x
	Arhiv	x			
sodstvo	Vrhovno sodišče				
	Višje sodišče	x			
	Okrožno sodišče	x			
	Okrajno sodišče	x		x	x
državna uprava	Ministrstvo				
	Izpostava ministrstva/zavoda	x	x	x	x
	Diplomatsko predstavništvo/generalni konzulat	x			
	Sedež upravne enote	x	x	****	x
	CSD	x	x	x	x
	policijska postaja	x	x	x	x

*v Portorožu in Strunjanu
**v Luciji
***v Strunjanu
****v Luciji
*****v Dutovljah

Seznam okrajšav:

UC – Urgentni center,

SUC – Satelitski urgentni center,

SC – Strokovni center,

OŠ – Osnovna šola,

CSD – Center za socialno delo,

UE – Upravna enota

Družbena infrastruktura je najbolj skoncentrirana v Kopru, ki je v regiji opredeljeno kot središče najvišje ravni (1. raven). Obmorska središča Koper, Izola in Piran skupaj tvorijo močno mrežo družbene infrastrukture. Med središči višje ravni izstopa Sežana, ki je razmeroma dobro opremljena s storitvami, tudi zaradi svoje vloge čezmejnega logističnega in izobraževalnega središča. Sežana je geografsko precej oddaljena od ostalih središč višjega pomena, zato je tu pomembno krepiti družbeno infrastrukturo, kar bo zagotavljalo bolj enakomerno dostopnost do splošnih storitev za celotno regijo.

Iz analize zdravstvenih dejavnosti in dejavnosti socialnega varstva je razvidno, da je infrastruktura razvita na dveh delih Obalno-kraške regije, ob t. i. Obalni urbani osi Koper – Izola – Piran – Lucija ter trikotniku Sežana – Divača – Hrpelje – Kozina. Zdravstveni domovi in Zdravstvene postaje, ki so del primarnega zdravstva in zagotavljajo osnovno zdravstveno oskrbo prebivalcev, so slabo dostopni v oddaljenih podeželskih naseljih. V regiji na splošno primanjkuje storitev socialnega varstva, natančneje strokovnih centrov in zavodov za otroke in osebe s posebnimi potrebami. Cilj je, da se storitve socialne varnosti razvijajo po celotni regiji, tako ob obalni urbani osi kot v kraškem zaledju. Od središč, ki niso v omrežju najpomembnejših središč (do 4. ravni) izstopata Divača (z občasno zdravstveno ambulanto v Senožečah) in Hrpelje-Kozina, ki imata svoji zdravstveni ambulanti ZD Sežana. Z zdravstveno dejavnostjo je pokrit tudi severni del regije z ambulantami ZD Sežana v Dutovljah in Komnu (naselji se nahajata izven grafičnega območja ŠMO). Paliativno in hospic oskrbo je treba razvijati v celotni regiji ob upoštevanju dostopnosti, bližine zdravstvenih ustanov in kakovostnega bivalnega okolja. Trenutno medicinsko paliativno oskrbo, ki vključuje ambulanto, negovalni oddelek ali mobilni tim, izvajata Splošna bolnišnica Sežana in Splošna bolnišnica Izola, medtem ko Slovensko društvo Hospic deluje na socialnovarstveni in psihosocialni ravni s pomočjo strokovnih delavcev in prostovoljcev. Mrežo infrastrukture za paliativno in hospic oskrbo je treba sistematično razvijati tako na državni kot na regionalni ravni, in sicer v vseh regijah. V obalno-kraški regiji je treba enakomerno razvijati predvsem infrastrukturo hospic hiš, saj je le tako mogoče zagotoviti dostopno, enakopravno, dostojanstveno in strokovno oskrbo ob koncu življenja. Gre za razpršeno in naraščajočo potrebo, na katero je treba odgovoriti z ustrezno mrežo storitev in prostorskih zmogljivosti. Tak razvoj bi razbremenil bolnišnice in domove za starejše, podprl svojce ter zagotovil enakomernejšo regionalno pokritost, hkrati pa bi hospic hiše delovale kot pomemben del uravnotežene zdravstveno-socialne mreže.

V Sežani se načrtuje umestitev satelitskega urgentnega centra v okviru Splošne bolnišnice Sežana. V Kopru se načrtuje nov Zdravstveni center na območju Urbanega središča Braka, ki bo deloval na primarni ravni zdravstvene oskrbe (osnovna zdravstvena dejavnost in lekarniška dejavnost). V občini Hrpelje - Kozina se načrtuje izgradnja doma starejših občanov (DSO).

Izobraževalne ustanove se koncentrirajo v priobalnih mestih ter Sežani. V Izoli se načrtuje Medicinska fakulteta ob Splošni bolnišnici Izola.

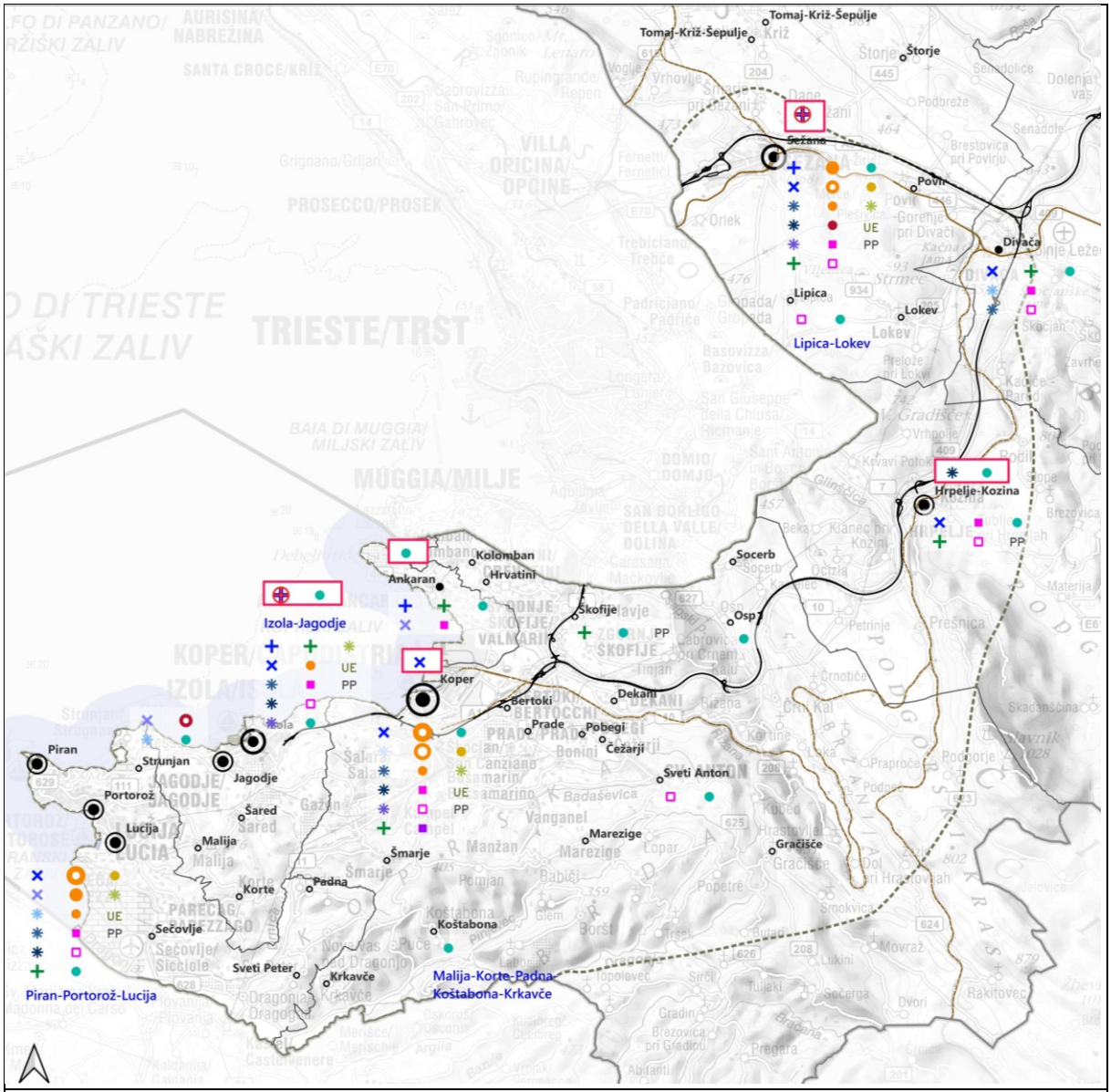
Kulturne ustanove (muzeji, galerije, gledališča in kulturni centri oz. kulturni domovi) državnega, regionalnega in subregionalnega pomena ter knjižnice (splošne knjižnice) so locirane v štirih središčih višje ravni: Koper, Izola, Piran in Sežana ter Lipici (Kobilarna Lipica – kulturna dediščina in

spomenik državnega pomena, reja lipicancev – Unesco nesnovna kulturna dediščina). Splošne knjižnice in njihove dislocirane enote se nahajajo tudi v Divači, Kozini in Ankaranu.

Sodstvo je ustrezno razporejeno, saj so sodišča vezana na središča višje ravni posameznih regij. V Kopru, ki je središče 1. ravni, je poleg okrožnega in okrajnega locirano tudi eno izmed šestih višjih sodišč v državi.

Dejavnosti državne uprave so prav tako vezane na središča višje ravni v posamezni regiji, ta je razmeroma dobro organizirana. V Kopru, kot središču 1. ravni, se pričakuje organizacija državne uprave višje ravni, ki je trenutno koncentrirana v Ljubljani.

Športna infrastruktura je razmeroma dobro razvita po celotni regiji glede na potrebe prebivalstva. V Ankaranu se načrtuje športni center za odbojko na mivki. V Izoli se načrtuje površine za šport na območju ladjedelnice, prav tako se načrtuje razvoj športne infrastrukture v naselju Hrpelje-Kozina (športni center s stadionom, bazenom in drugimi športnimi objekti v bližini osnovne šole). V Divači se dogradi športna dvorana in uredi športni park.

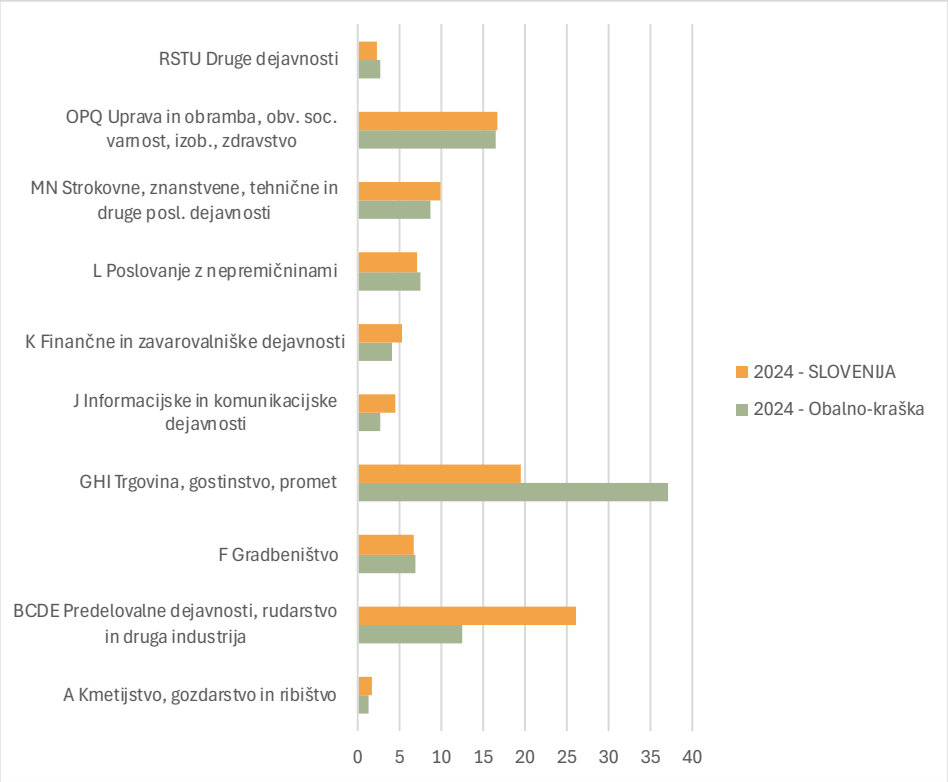
Regijsko pomembna družbena infrastruktura

- Univerza
- Javna raziskovalna ustanova
- Visoka šola
- Visja šola
- Srednja šola
- OŠ za otroke posebnimi potrebami
- OŠ s prilagojenim programom
- Knjižnica
- Muzej, gledališče, galerija, kulturni center, kulturni dom
- Arhiv
- Šport in rekreacija
- Sodišče
- Center za socialno delo
- UE Upravna enota
- PP Policijska postaja
- Urgentni center
- Satelitski urgentni center
- Bolnišnica
- Zdr. dom/zdr. postaja
- Zdravilišče
- Lekarna
- SC za otr. in mlad. s pos. potr.
- Zavod za otroke s pos. potr.
- Zavod za osebe s pos. potr
- VDC
- Dom starejših občanov
- Paliativna in hospic oskrba

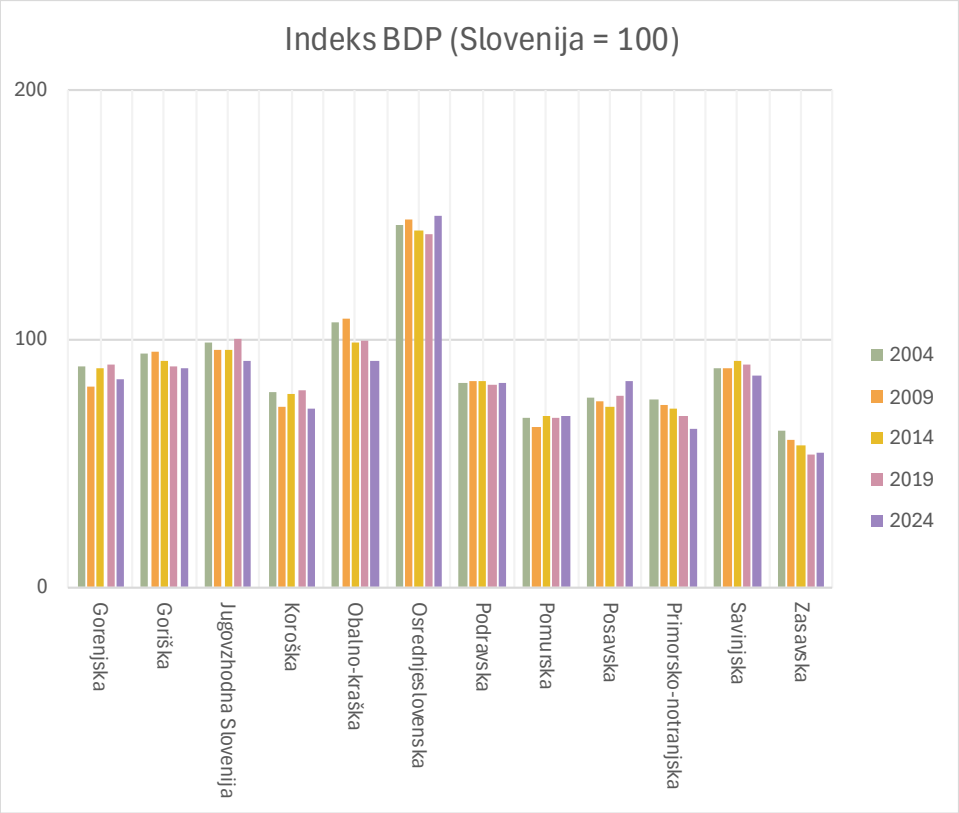
Načrtovane družbene dejavnosti v središčih /naseljih

Slika 55: Prikaz opremljenosti središč z regijsko pomembno družbeno infrastrukturo

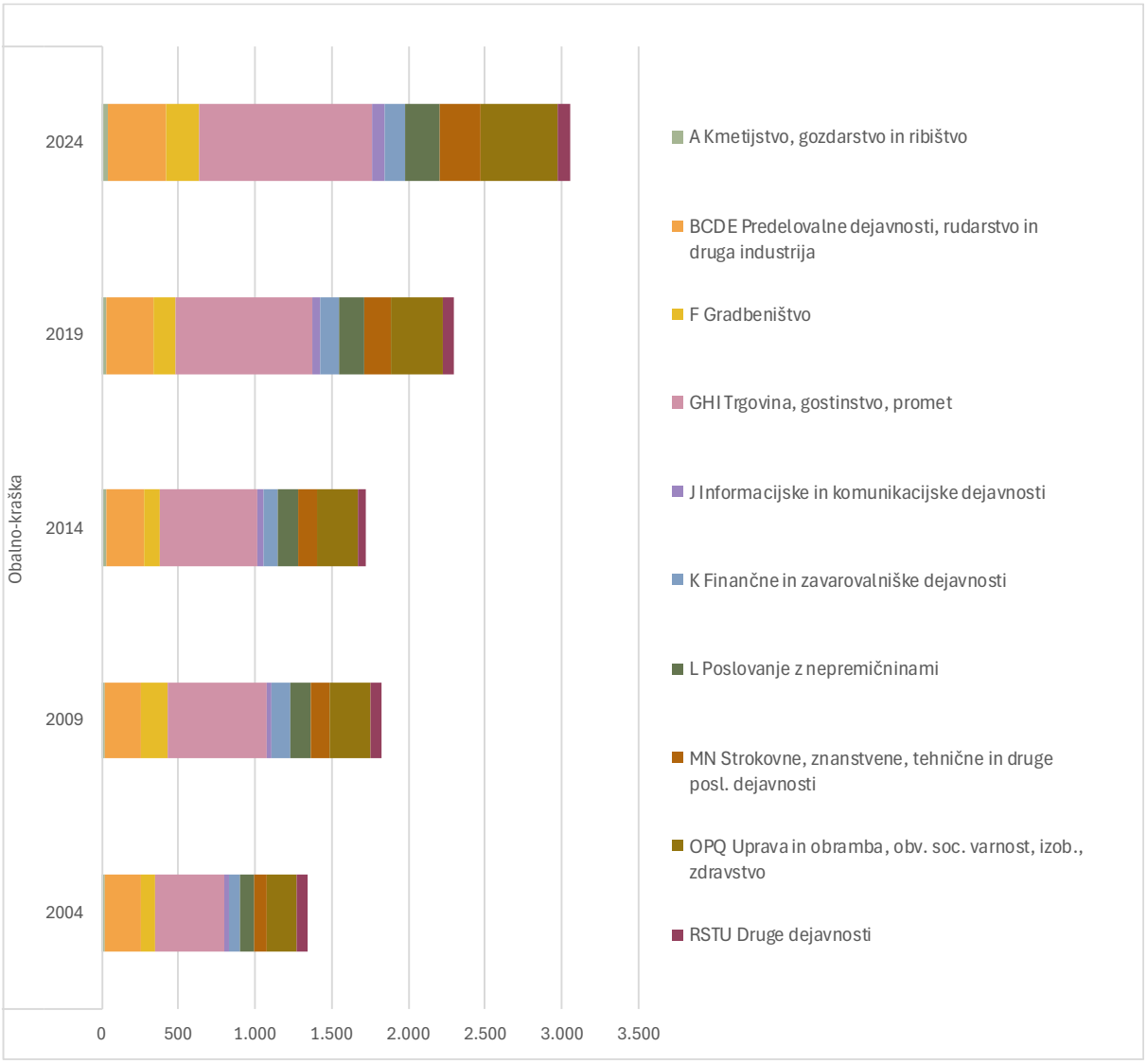
3.9 GOSPODARSTVO

Slika 56: Prikaz strukture gospodarstva v ŠMO v primerjavi s Slovenijo (SURS, 2024)

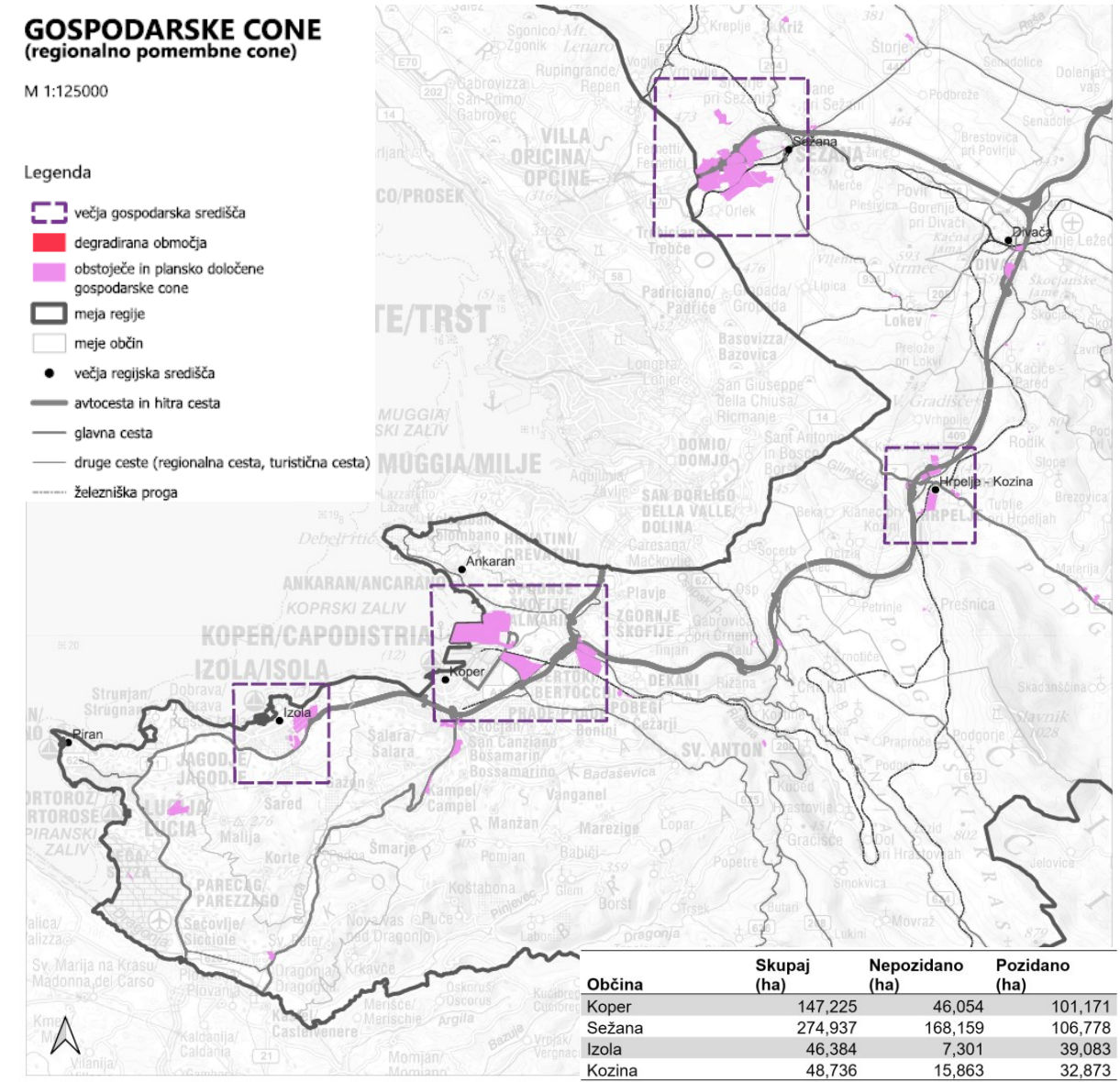
Slika 57: Indeks BDP v razvojnih regijah v letih 2004 - 2024

Slika 58:Prikaz strukture gospodarstva v ŠMO za leta 2004, 2009, 2014, 2019 in 2024 (SURS, 2024)

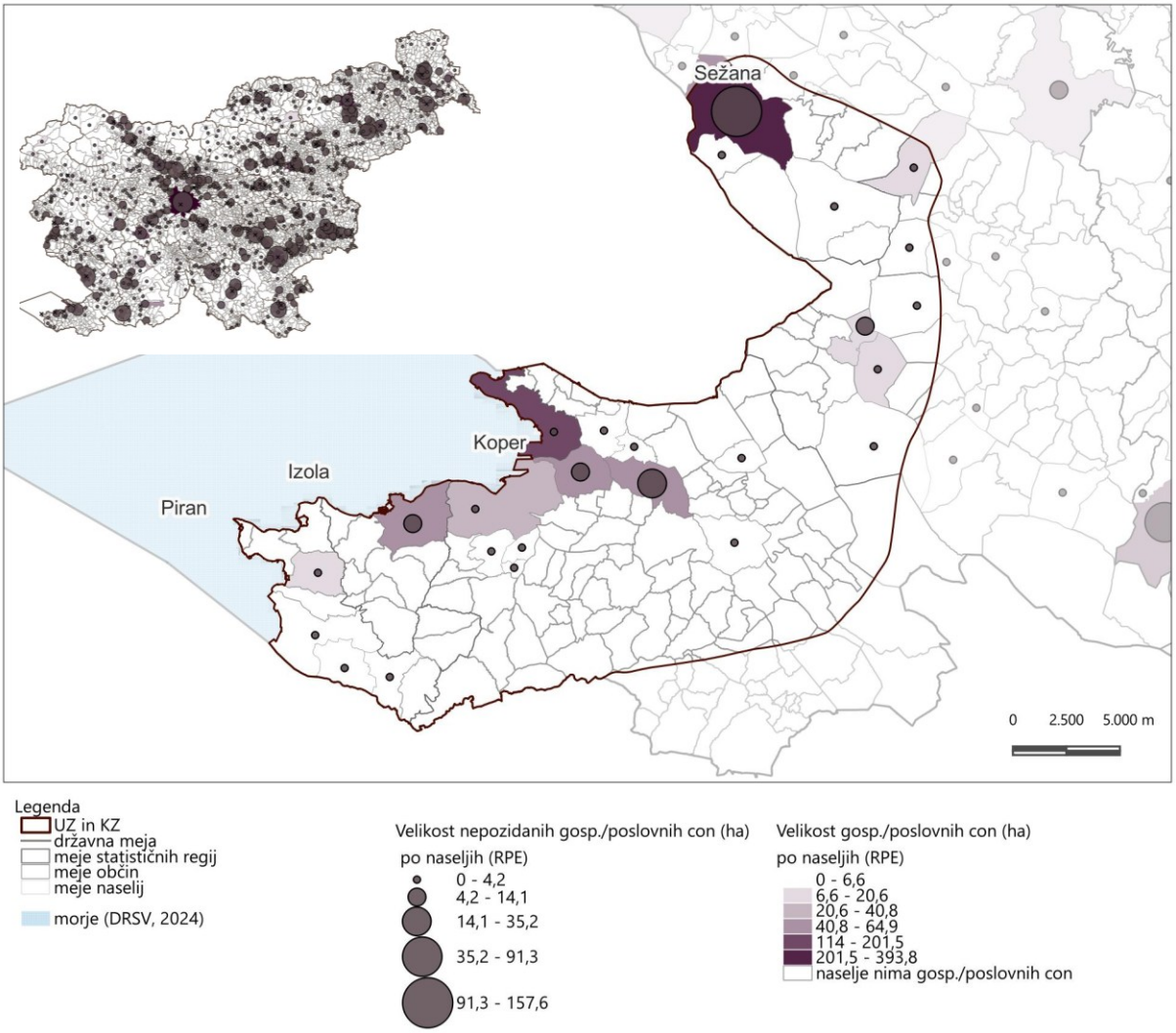
3.9.1 Poslovne cone

Karti prikazujeta velikost nepozidanih gospodarskih in poslovnih con ter njihovo razvrstitev po velikostnih razredih. Prikaz omogoča vpogled v prostorske rezerve za gospodarski razvoj in pomaga prepoznati območja z največjim potencialom za širitev ali vzpostavitev novih dejavnosti. S tem je mogoča ocena o razpoložljivosti zemljišč za nadaljnje načrtovanje in usmerjanje prostorskega razvoja znotraj regije. Prikaz Slovenije omogoča primerjavo s sosednjimi regijami in celotnim državnim nivojem.

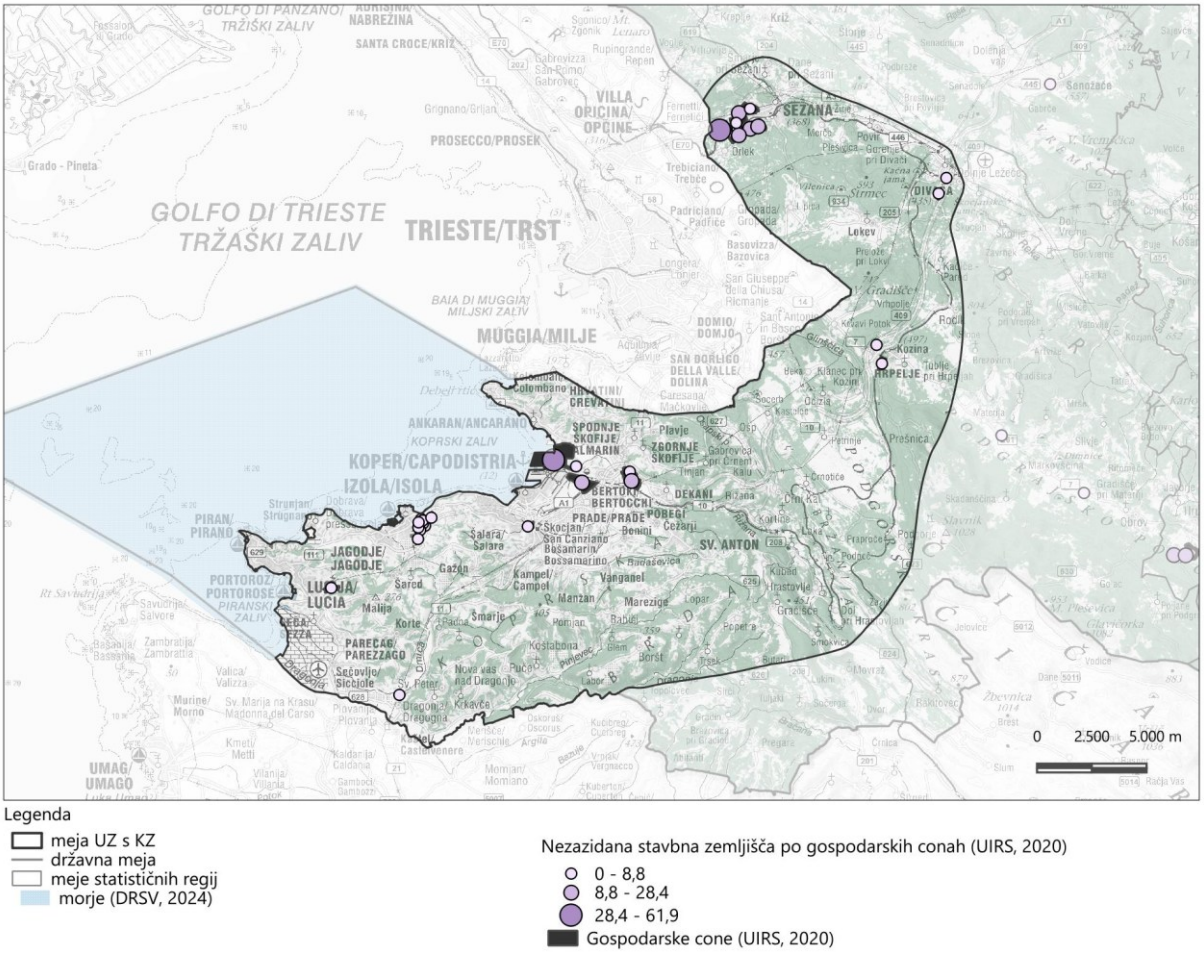
Občina	Skupaj (ha)	Nepozidano (ha)	Pozidano (ha)
Koper	147,225	46,054	101,171
Sežana	274,937	168,159	106,778
Izola	46,384	7,301	39,083
Kozina	48,736	15,863	32,873

Slika 59 : Prikaz gospodarskih con (LUZ, 2025)

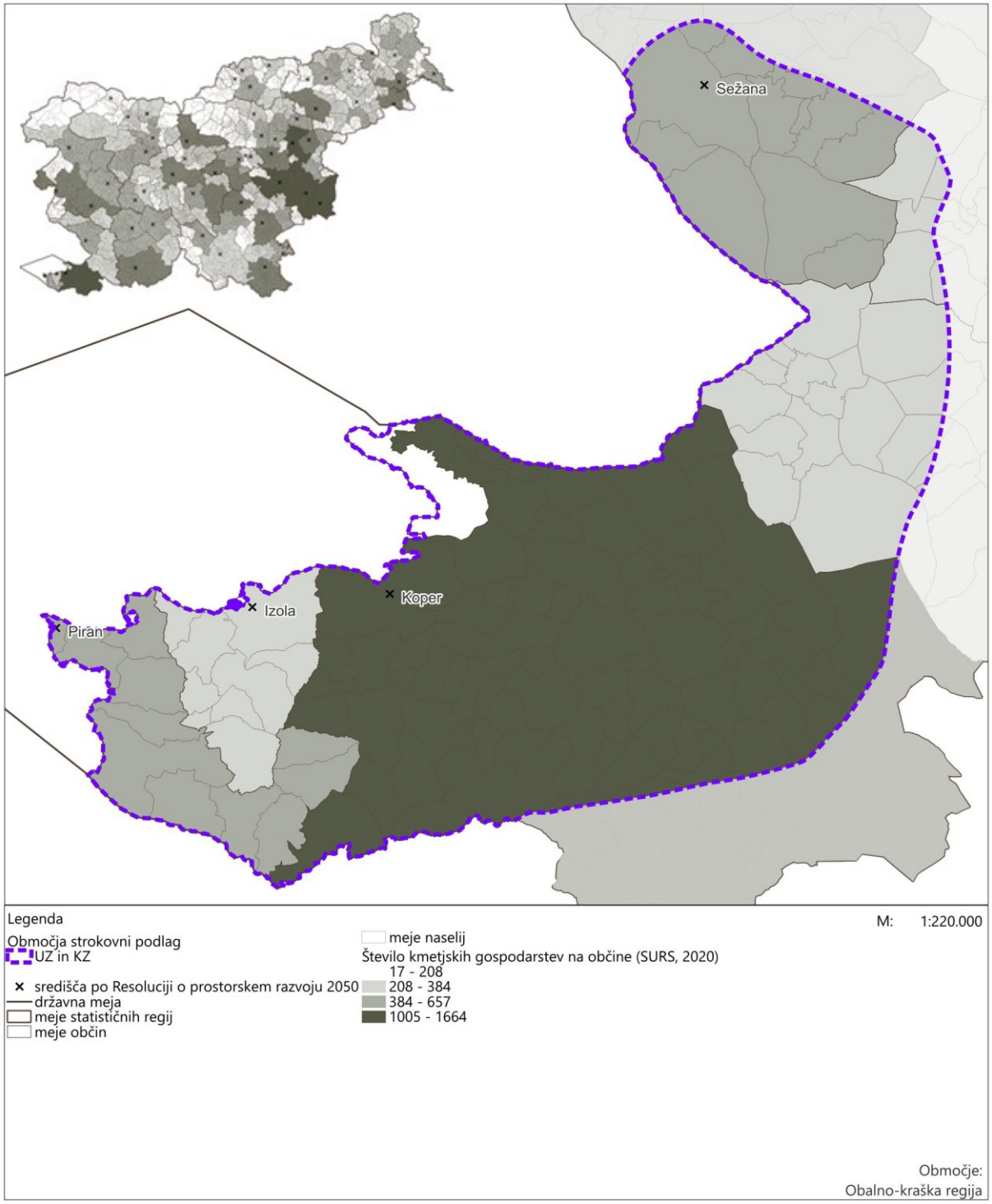
Slika 60: Prikaz velikosti gospodarskih/poslovnih con po naseljih in velikosti njihovih nepozidanih delov (vir: RPE, 2025).

Karta prikazuje nepozidana stavbna zemljišča znotraj gospodarskih con v širšem mestnem območju. Analiza omogoča vpogled v dejanske prostorske rezerve za gospodarski razvoj ter pomaga prepoznati območja z največjim potencialom za širitev poslovnih dejavnosti ali umeščanje novih investicij.

Slika 61: Prikaz nezazidanih stavbnih zemljišč po gospodarskih conah (vir: UIRS, 2020)

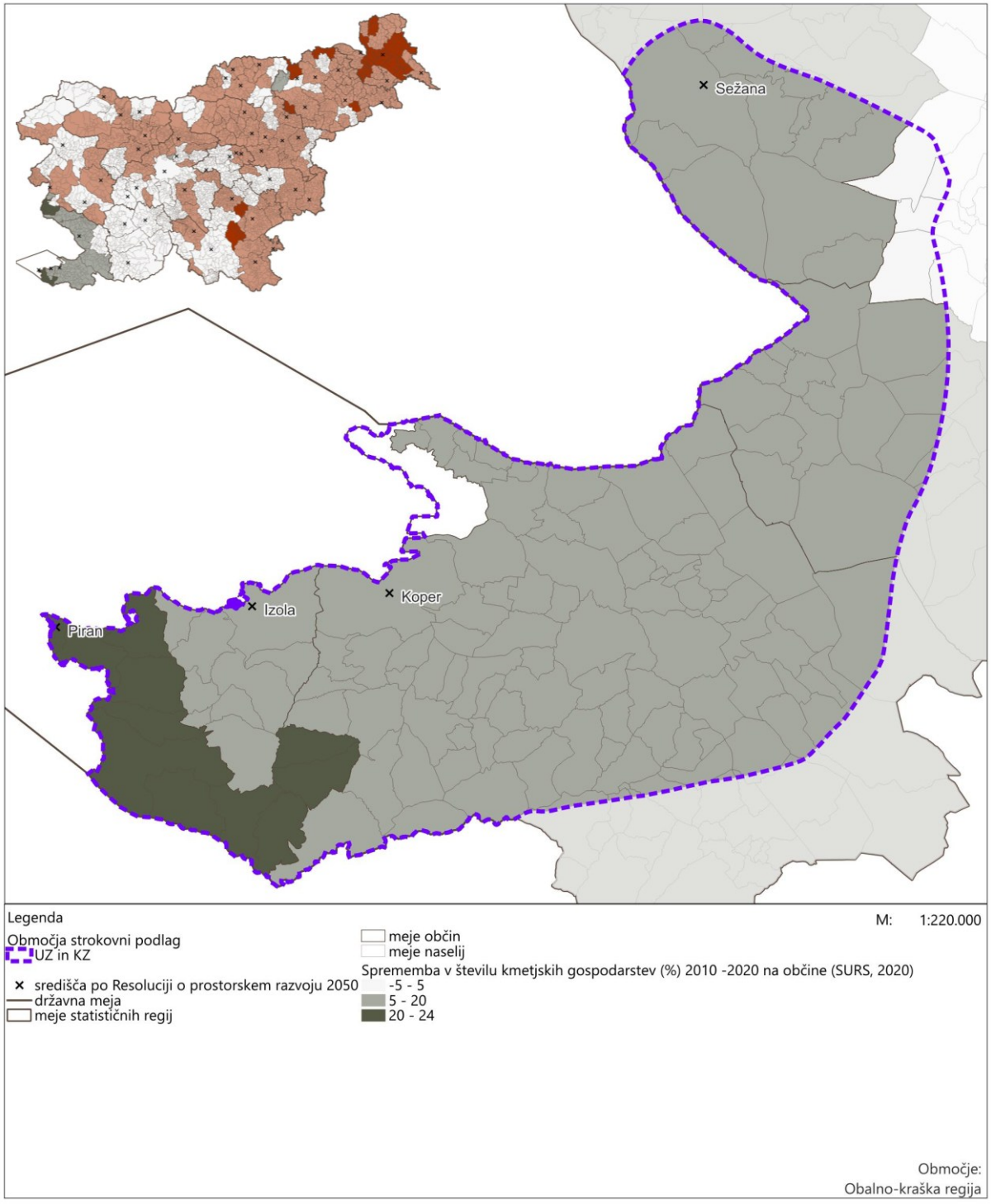
3.9.2 Kmetijstvo

Slika 62: Prikaz števila kmetijskih gospodarstev na občine (vir: SURS, 2020)

Karta prikazuje spremembo števila kmetijskih gospodarstev po občinah (v odstotkih) v obdobju 2010-2020, ki ponazarja, v kolikšni meri se je število kmetijskih gospodarstev povečalo ali zmanjšalo v določenem obdobju. Temnejši odtenki označujejo občine z večjim upadom kmetijskih gospodarstev, medtem ko svetlejši odtenki prikazujejo manjši upad ali rast. Takšen prikaz omogoča vpogled v trende preoblikovanja kmetijske dejavnosti, prepoznavanje območij, kjer kmetijstvo

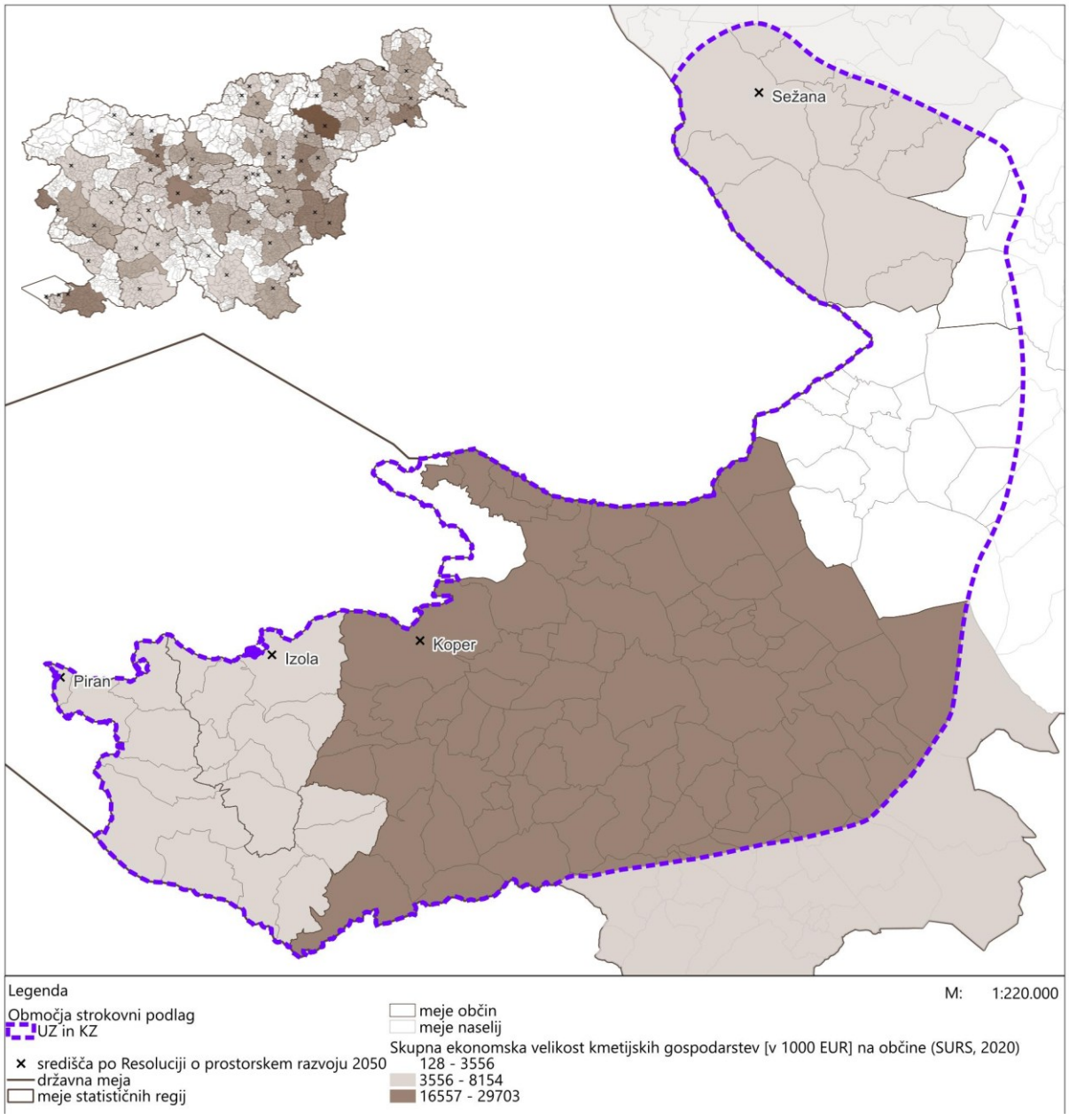
izgublja gospodarski pomen, ter tistih, kjer se dejavnost ohranja ali postopno krepi. Prikaz celotne Slovenije dodatno omogoča primerjavo s sosednjimi regijami in državnim povprečjem.

Slika 63: Analiza spremembe v številu kmetijskih gospodarstev (%) 2010-2020 na občine (vir: SURS, 2020)

Karta prikazuje skupno ekonomsko velikost kmetijskih gospodarstev (v 1.000 EUR) po občinah v širšem mestnem območju, kar ponazarja gospodarsko moč in obseg kmetijske dejavnosti v posameznih območjih. Temnejši odtenki označujejo občine z večjo ekonomsko velikostjo kmetijskih gospodarstev, kjer je kmetijska proizvodnja intenzivnejša in tržno usmerjena, medtem ko svetlejši

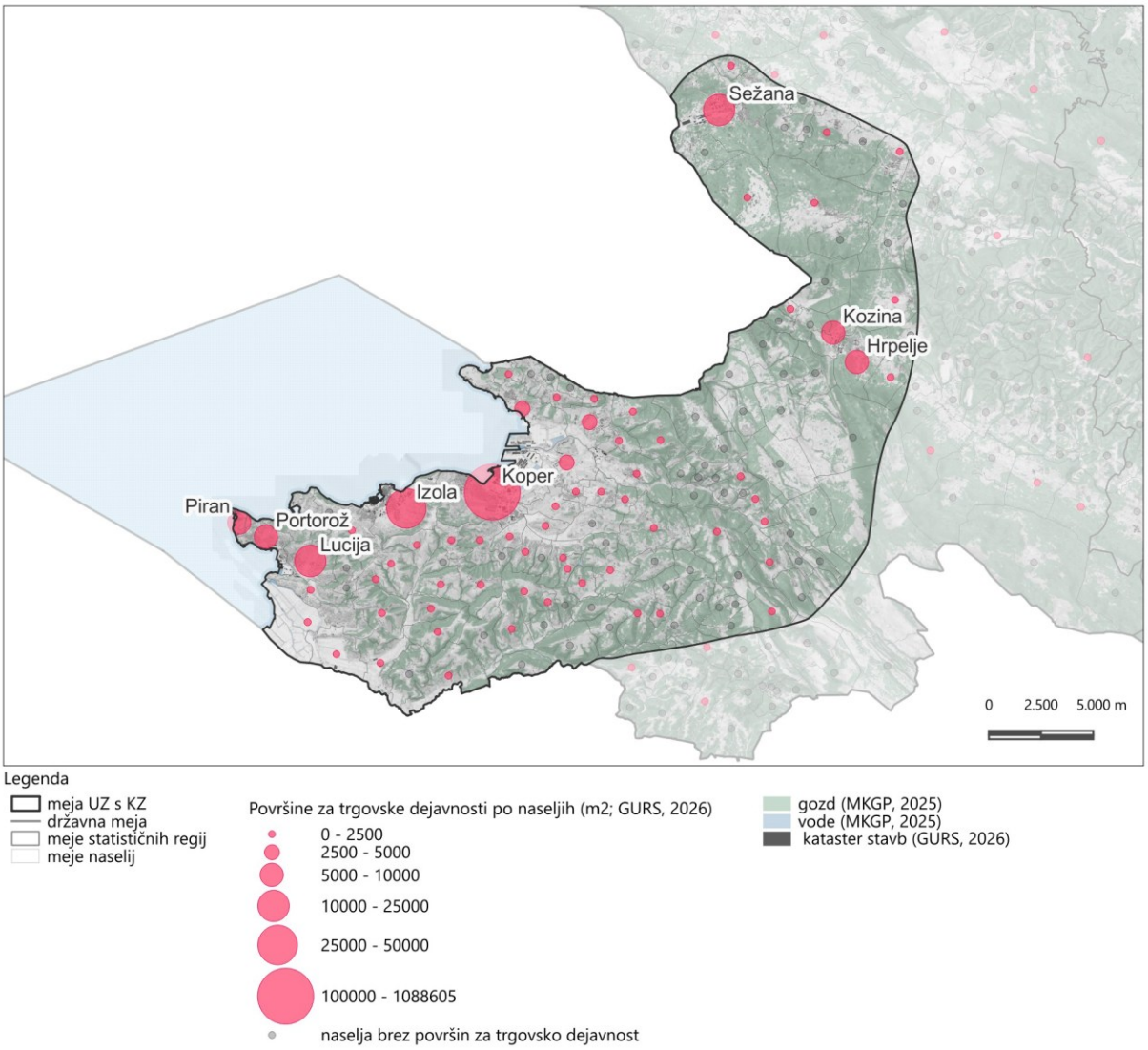
odtenki kažejo na manjši gospodarski obseg ter pretežno manjše, samooskrbne kmetije. Takšen prikaz omogoča oceno prostorske razporeditve gospodarsko močnejših kmetijskih območij in prispeva k razumevanju razlik v razvitosti in strukturi kmetijstva med občinami. Prikaz celotne Slovenije dodatno omogoča primerjavo s sosednjimi regijami in državnim povprečjem.

Slika 64: Analiza skupne ekonomske velikosti kmetijskih gospodarstev (v 1000 EUR) na občine (SURS, 2020)

3.10 NAKUPOVALNA SREDIŠČA

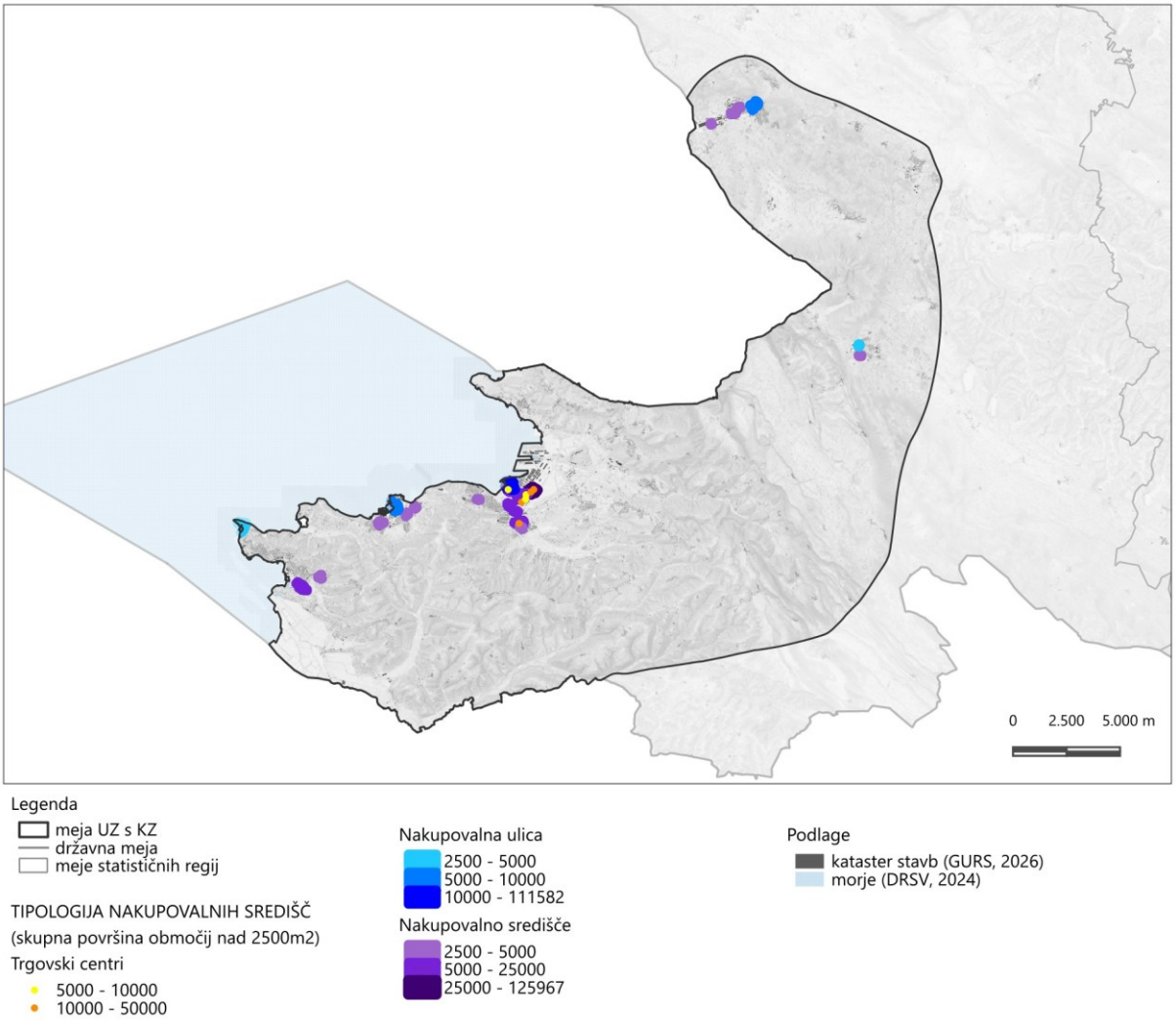
3.10.1 Površine trgovskih dejavnosti

Slika 65: Površine trgovskih dejavnosti po naseljih

Površine trgovske dejavnosti so bile določene na podlagi evidentirane dejanske rabe delov stavb za trgovinsko dejavnost, pri čemer je bil vir podatkov GURS (2026). Upoštevane so bile vse stavbe, ki imajo v vsaj enem delu stavbe evidentirano dejansko trgovsko rabo, ne glede na velikost trgovske površine ali tip trgovskega objekta. Za posamezno stavbo je bila upoštevana vsota površin vseh delov stavbe z evidentirano trgovsko rabo. Tako določene trgovske površine so bile nato prostorsko preračunane na raven naselij po Registru prostorskih enot (RPE), pri čemer je bila za vsako naselje določena skupna površina vseh evidentiranih trgovskih delov stavb. Prikaz tako omogoča primerjavo obsega in prostorske koncentracije trgovskih dejavnosti med posameznimi naselji obravnavanega območja.

3.10.2 Tipologija nakupovalnih središč

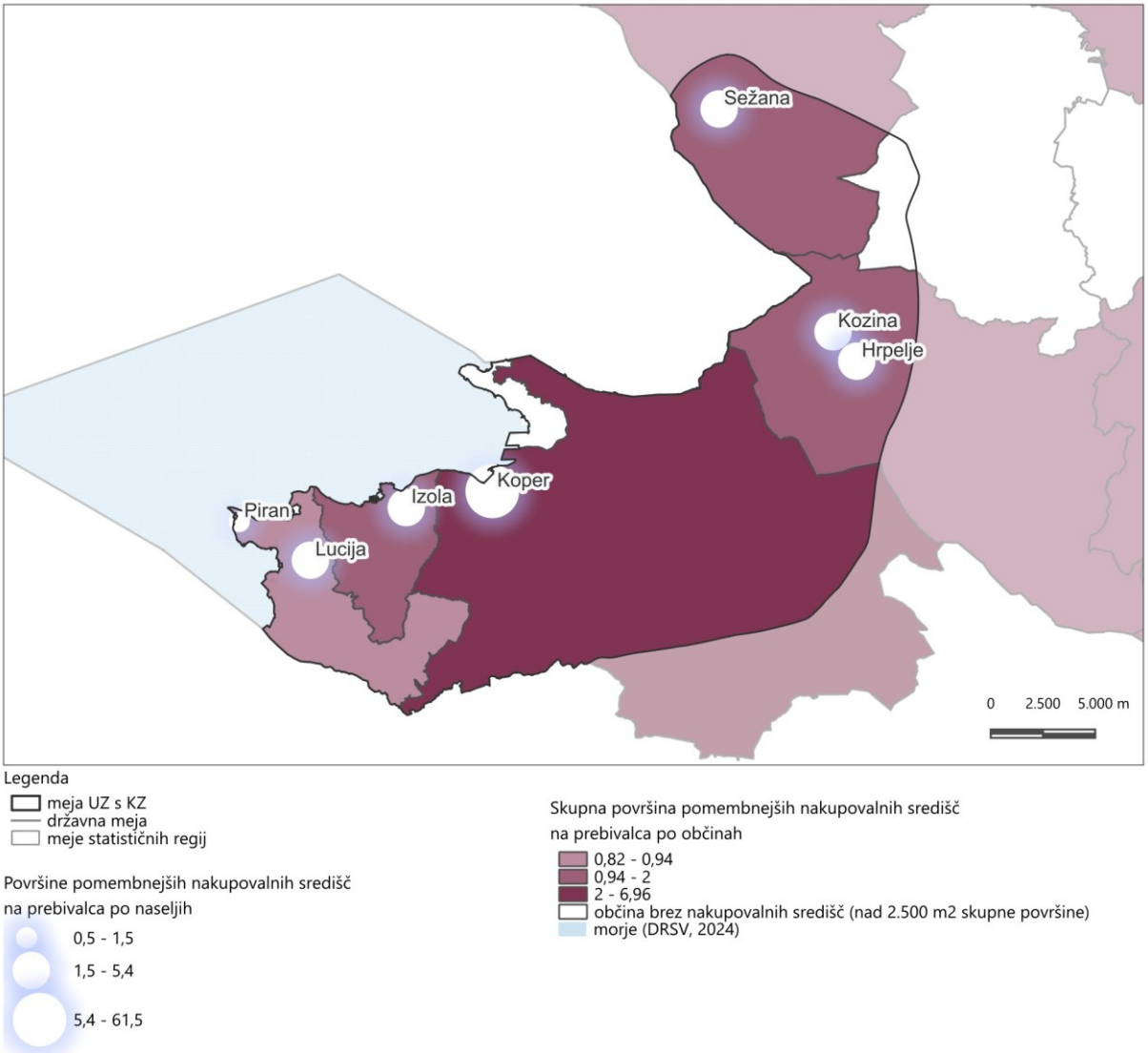

Slika 66: Tipologija nakupovalnih središč

Nakupovalna območja so bila določena na podlagi evidentirane dejanske rabe delov stavb za trgovinsko dejavnost, pri čemer je bil vir podatkov GURS (2026). V analizo so bile vključene vse stavbe z evidentirano trgovsko rabo, brez minimalnega praga površine posamezne stavbe. Posamezne stavbe z najmanj 2.500 m² trgovskih površin so bile opredeljene kot samostojni trgovski centri. Preostala večstavbna območja so bila določena s prostorskim grupiranjem trgovskih stavb na podlagi največ 50 m medsebojne oddaljenosti. Kot nakupovalna središča so bile upoštevane skupine najmanj dveh stavb s skupno najmanj 2.500 m² trgovskih površin. Tako določena območja so bila na podlagi strokovne presoje razvrščena med nakupovalna središča ali nakupovalne ulice.

3.10.3 NAKUPOVALNA SREDIŠČA NA RAVNI NASELIJ

Naslednji prikaz prikazuje prostorsko združene površine vseh treh opredeljenih vrst nakupovalnih središč na ravni naselij po Registru prostorskih enot (RPE). Za posamezno naselje je bila izračunana skupna površina vseh nakupovalnih središč, ki se nahajajo znotraj njegovega območja, ne glede na posamezno tipologijo. Na ta način je prikazana skupna koncentracija nakupovalnih površin po naseljih ter omogočena primerjava njihove prostorske razporeditve znotraj obravnavanega območja.

Slika 67: Prostorska razporeditev pomembnejših nakupovalnih središč (površina na prebivalca)

Najvišje vrednosti ima Mestna občina Koper, ki spada v razred približno 2–6,96 m²/prebivalca. Občine Sežana, Hrpelje-Kozina ter del obalnih občin imajo nižje vrednosti, praviloma pod približno 2 m²/prebivalca. Nekatere občine oziroma območja so brez pomembnejših nakupovalnih središč nad 2.500 m² skupne površine. Prostorski vzorec kaže precejšnjo koncentracijo trgovskih površin v nekaj regionalnih oziroma subregionalnih središčih. Koper izstopa predvsem na ravni občine, saj ima veliko skupno ponudbo trgovskih površin glede na število prebivalcev. Sežana pa zelo izrazito izstopa na ravni naselja, kar pomeni, da je količina večjih trgovskih površin glede na število prebivalcev samega naselja zelo velika. To je verjetno povezano tudi s tem, da trgovska ponudba teh središč ni namenjena samo lokalnemu prebivalstvu, temveč širšemu gravitacijskemu zaledju.

3.10.4 Ugotovitve in razvojni trendi

Analize kažejo, da na umeščanje nakupovalnih središč vplivajo predvsem prometna dostopnost, bližina večjih naselij in koncentracija potencialnih uporabnikov. Na območju ŠMO slovenske Istre se večje trgovske površine izrazito koncentrirajo predvsem v Kopru in Sežani, ki zaradi svoje lege, prometne dostopnosti in širšega gravitacijskega zaledja prevzemata pomembnejšo oskrbno vlogo.

Manjša trgovska središča so prisotna še v Izoli, Luciji, Piranu ter na območju Kozine in Hrpelj, kjer imajo predvsem lokalno oziroma dopolnilno vlogo.
Glede na obstoječo razvitost trgovske ponudbe je nadaljnji razvoj večjih nakupovalnih središč smiselno prostorsko omejevati in usmerjati predvsem v prenovo ter dopolnjevanje obstoječih trgovskih območij, na razvrednotena oziroma že pozidana zemljišča ter na lokacije z dobro prometno dostopnostjo. Posebej pomembno je preprečevanje širjenja trgovskih dejavnosti na kmetijska in druga odprta zemljišča, saj večji trgovski kompleksi zaradi velikih stavbnih volumnov, parkirnih površin, dostavnega prometa in povečanih prometnih tokov predstavljajo izrazit prostorski in okoljski pritisk.
Pri nadaljnjem urejanju trgovskih območij je treba več pozornosti nameniti tudi prilagajanju podnebnim spremembam. Velike nezasenčene in neozelenjene parkirne površine prispevajo k pregrevanju prostora, zato je smiselno povečati delež drevesne vegetacije, prepustnih površin in drugih elementov zelene infrastrukture. Ravne strehe večjih trgovskih objektov pa predstavljajo pomemben potencial za umeščanje naprav za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, predvsem sončnih elektrarn. Prostorsko načrtovanje naj zato razvoj trgovskih dejavnosti prednostno usmerja v racionalnejšo rabo že urbaniziranega prostora, prenovo obstoječih območij ter izboljšanje njihove okoljske in energetske učinkovitosti.

3.11 TURIZEM

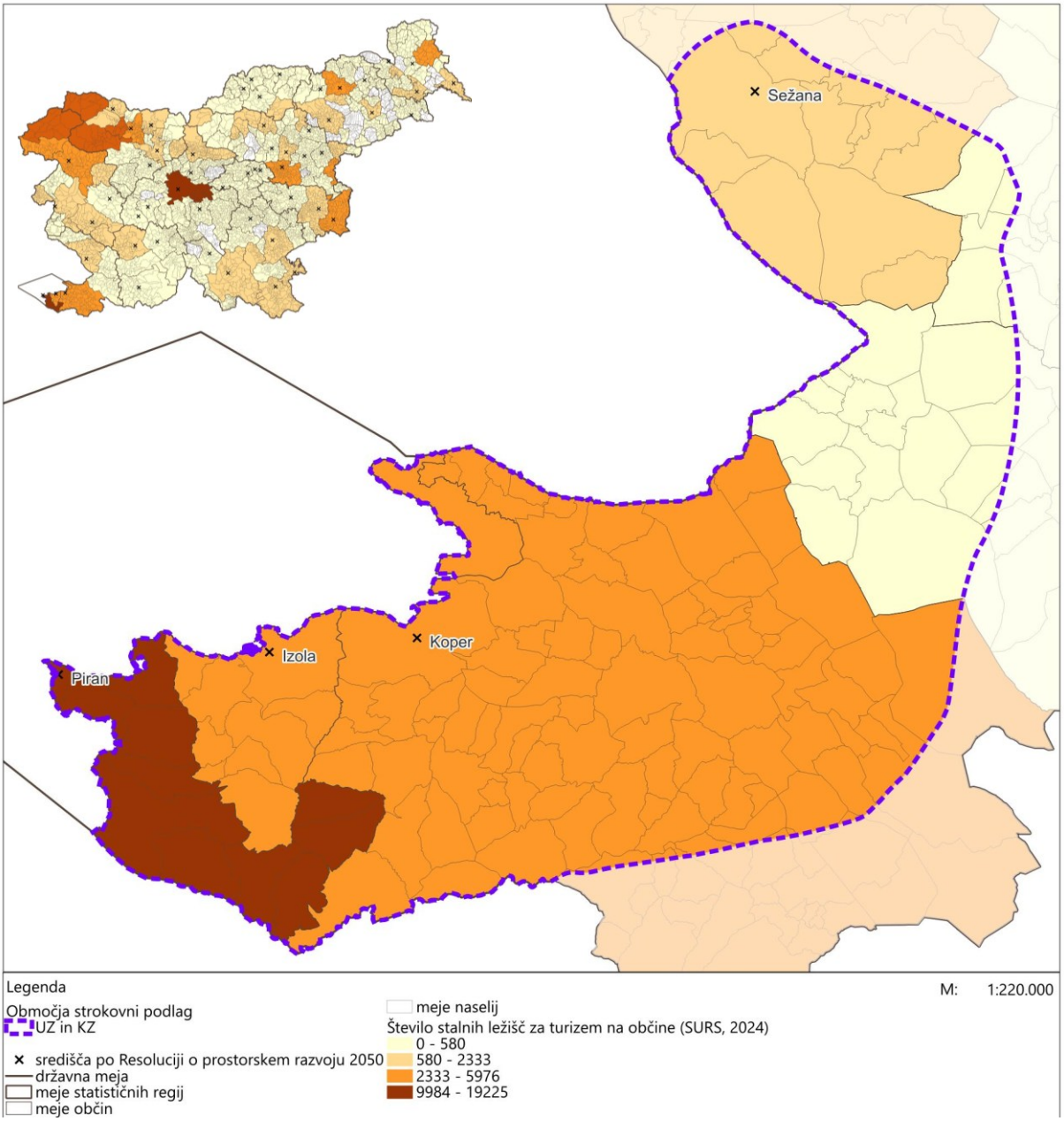
Turizem v ŠMO slovenske Istre predstavlja ključen del gospodarske in prostorske strukture Obalno-kraške regije. Dejavnost je prostorsko razpršena in tesno povezana z naravnimi danostmi, kulturno dediščino ter obstoječo zdraviliško, kopališko, rekreacijsko in nastanitveno infrastrukturo. Glavna območja turističnega razvoja so zgodovinska mestna jedra Pirana, Izole in Kopra, obalna območja Portoroža in Lucije, Ankaran ter naravne krajine in kulturne dediščine v zaledju, kot so Sečoveljske in Strunjanske soline, Škocjanski zatok, kraški rob, vinorodna območja slovenske Istre ter kulturna krajina Krasa z izjemno krajino Lipico, Škocjanskimi jamami idr.

Portorož se razvija kot mednarodno prepoznavno kopališko, zdraviliško in kongresno središče, Piran kot kulturna in arhitekturna ikona, medtem ko se v gričevnatem podeželju spodbuja razvoj butičnega in trajnostno naravnanega turizma, temelječega na krajinski identiteti, kulturni dediščini, gastronomiji in tradicionalni poselitvi. Kraški del regije z območji Divače, Lipice (v navezavi z Lokvijo) in Sežane dopolnjuje ponudbo z naravnimi znamenitostmi, kulturno dediščino, pohodništvom in vinsko-turističnimi potmi, Brkini pa z razvojem trajnostnega podeželskega turizma, ki temelji na sadjarstvu, ohranjeni kulturni krajini ter mreži pohodniških in kolesarskih poti
Turizem v ŠMO ima potencial za nadaljnji razvoj v okviru trajnostnega in povezanega prostorskega sistema, ki vključuje urbana, zdraviliška in rekreacijska območja ter prispeva k uravnoteženemu razvoju regije.

3.11.1 Analiza in razvojni trendi turizma

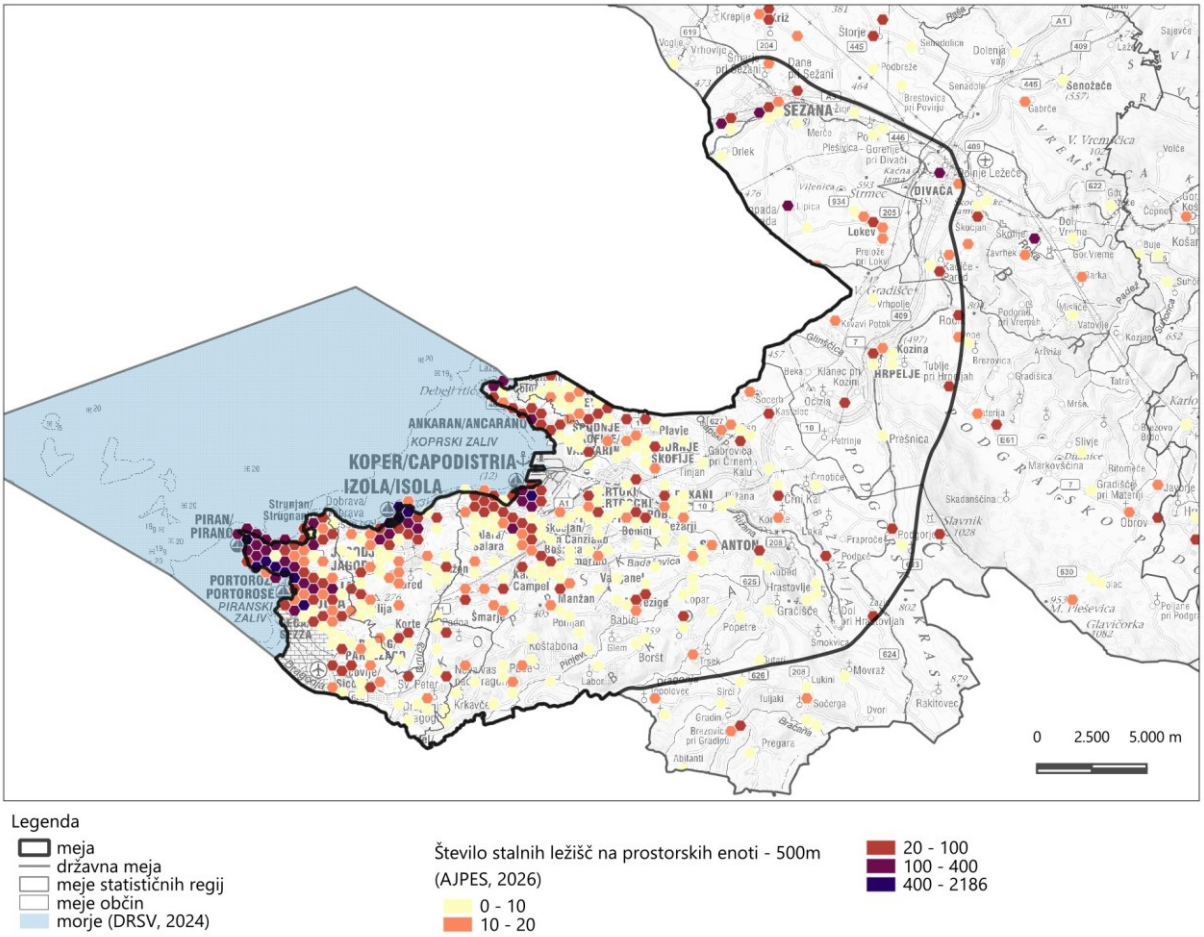
Karta prikazuje občine, razvrščene glede na število stalnih ležišč za turizem, kar omogoča vpogled v prostorsko razporeditev turistične nastanitvene zmogljivosti. Na podlagi prikazanih podatkov je mogoče prepoznati občine z višjo koncentracijo turistične infrastrukture, ki so praviloma turistično bolj obiskane, ter območja z manjšo ponudbo ležišč, kjer je turistična dejavnost manj izrazita.

Takšen prikaz omogoča primerjavo med občinami in oceno prostorske porazdelitve turistične dejavnosti znotraj regije. Prikaz celotne Slovenije dodatno omogoča primerjavo s sosednjimi regijami in državnim povprečjem.

Slika 68: Analiza števila stalnih ležišč za turizem na občine (vir: SURS, 2024).

Prikaz kaže **izrazito koncentracijo stalnih turističnih ležišč v obalnih občinah**. Najbolj izstopa občina Piran, ki se uvršča v najvišji razred (9.984–19.225 ležišč). Koper, Izola in Ankaran sodijo v razred 2.333–5.976 ležišč, Sežana v razred 580–2.333, Divača in Hrpelje - Kozina pa v najnižji razred, do 580 ležišč. Razporeditev kaže na izrazito prevlado obalnega prostora v nastanitveni ponudbi ter manjši obseg nastanitvenih zmogljivosti v kraškem zaledju.

Slika 69: Število stalnih ležišč na prostorski enoti 500 m

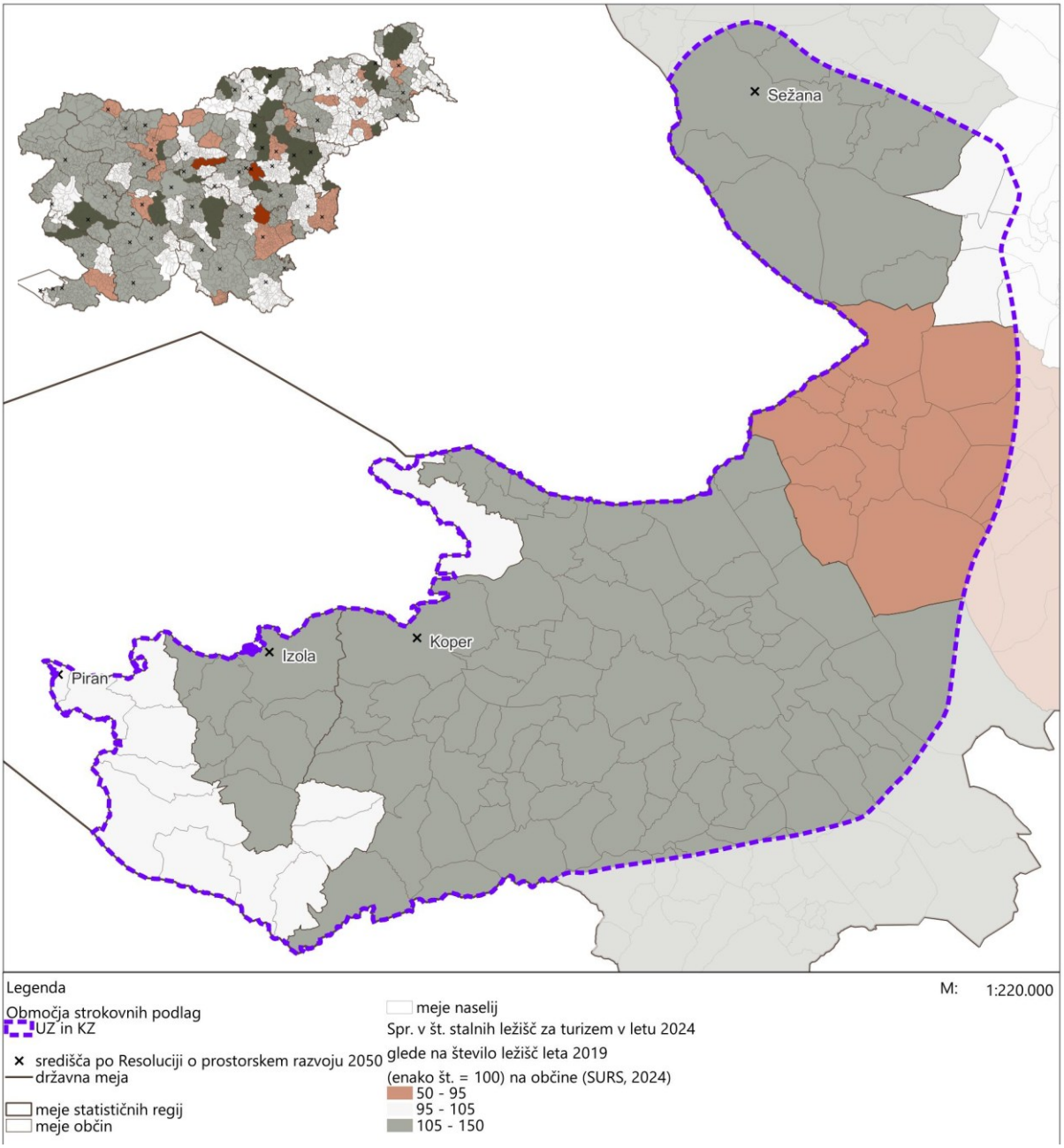
Podatek izhaja iz registra nastanitvenih obratov, evidenco vodi AJPES. AJPES je v skladu s 15.b členom Zakona o gostinstvu in 2. členom Pravilnika o registru nastanitvenih obratov s 1. 12.2017 vzpostavil in upravlja Register nastanitvenih obratov (v nadaljevanju: register), v katerega izvajalci nastanitvene dejavnosti (v nadaljevanju: zavezanci) vpisujejo nastanitvene obrate.

Karta je narejena na prostorske enote heksagona s premerom 500 m – prostor je razdeljen na enake prostorske enote – torej koliko je skupno stalnih ležišč v posamezni prostorski enoti (gostota).
Nastanitveni obrati so:

- gostinski obrati, ki gostom nudijo nastanitev (hoteli, moteli, penzioni, prenočišča, gostišča, hotelska in apartmajska naselja, planinski in drugi domovi ter kampi),
- prostori za goste pri sobodajalcih,
- kmetije (nosilci dopolnilne dejavnosti na kmetiji), ki gostom nudijo nastanitev in marine
- skupna ležišča v planinskih domovih in kočah,
- ležišča na kampirnih prostorih; če število ni določeno, se praviloma upoštevajo 4 stalna ležišča na kampirni prostor.

Število stalnih ležišč pomeni število ležišč, ki so redno pripravljena za oddajanje turistom. Eno ležišče pomeni eno posteljo, pri čemer se npr. zakonska oziroma dvojna postelja šteje kot dve ležišči.
Prikaz razporeditve stalnih turističnih ležišč v prostorskih enotah velikosti 500 m kaže najizrazitejšo koncentracijo na območju Pirana in Portoroža, večje zgostitve pa tudi v Izoli, Kopru in Ankaranu. V istrskem zaledju so nastanitvene zmogljivosti bolj razpršene in pretežno manjšega obsega. Na

kraškem delu se lokalno zgoščajo predvsem na območju Sežane, drugod pa so redkejše. Karta tako razkriva izrazit obalni nastanitveni pas ter razpršeno ponudbo v podeželskem zaledju (AJPES, 2026).

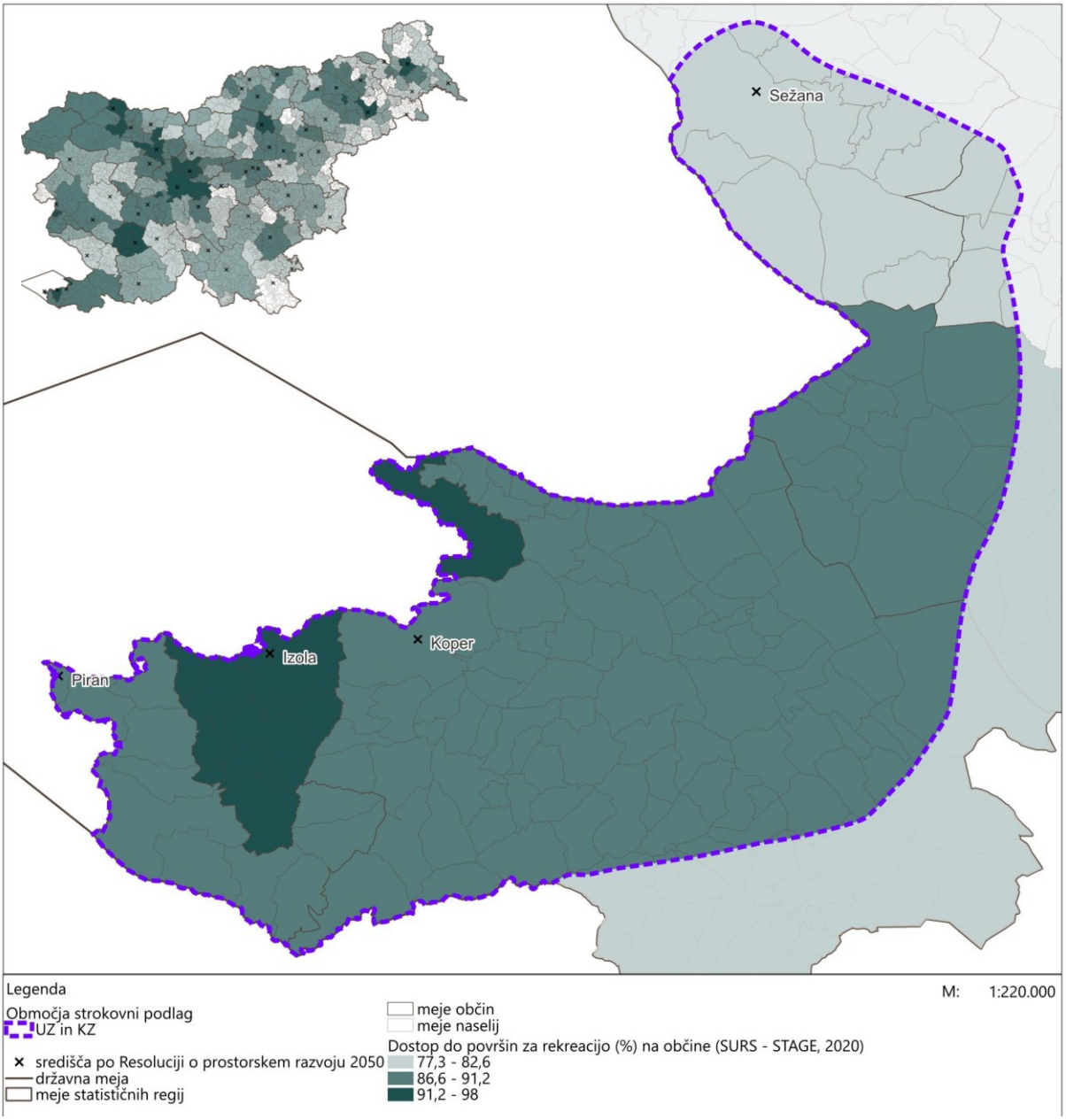

Slika 70: Analiza sprememb v številu stalnih ležišč za turizem v letu 2024 glede na število ležišč leta 2019 na občine (SURS, 2024).

Karta prikazuje trend spremembe v številu stalnih turističnih ležišč v letu 2024 glede na leto 2019 po občinah. Prikaz omogoča vpogled v rast turistične dejavnosti na posameznih območjih ter omogoča primerjavo občin glede na spremembe v nastanitvenih zmogljivostih. Na ta način je razvidno, v katerih delih regije se turistična infrastruktura širi in kje ostaja na enaki ravni. Prikaz celotne Slovenije dodatno omogoča primerjavo s sosednjimi regijami in državnim povprečjem.

Med letoma 2019 in 2024 se je število stalnih turističnih ležišč **povečalo v občinah Koper, Izola, Ankaran in Sežana** (indeks 105–150). V Piranu in Divači je ostalo približno na ravni leta 2019 (indeks

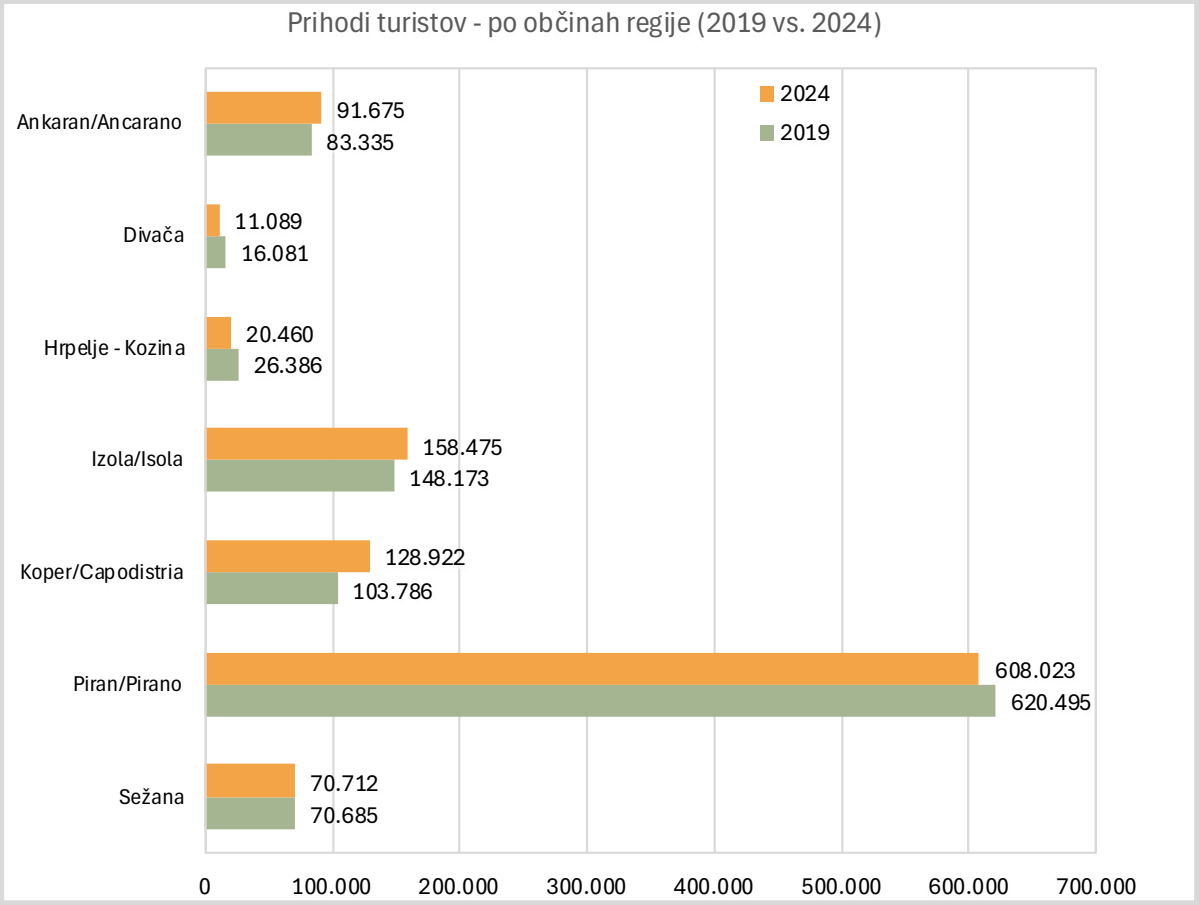
95–105), v občini Hrpelje - Kozina pa se je zmanjšalo (indeks 50–95). Prikaz kaže rast nastanitvenih zmogljivosti v večjem delu obalnega prostora in na območju Sežane, medtem ko Piran, ki ima največ ležišč, ohranja razmeroma stabilen obseg ponudbe (SURS, 2024)

Slika 71: Dostop do površin za rekreacijo na občine (SURS, 2020)

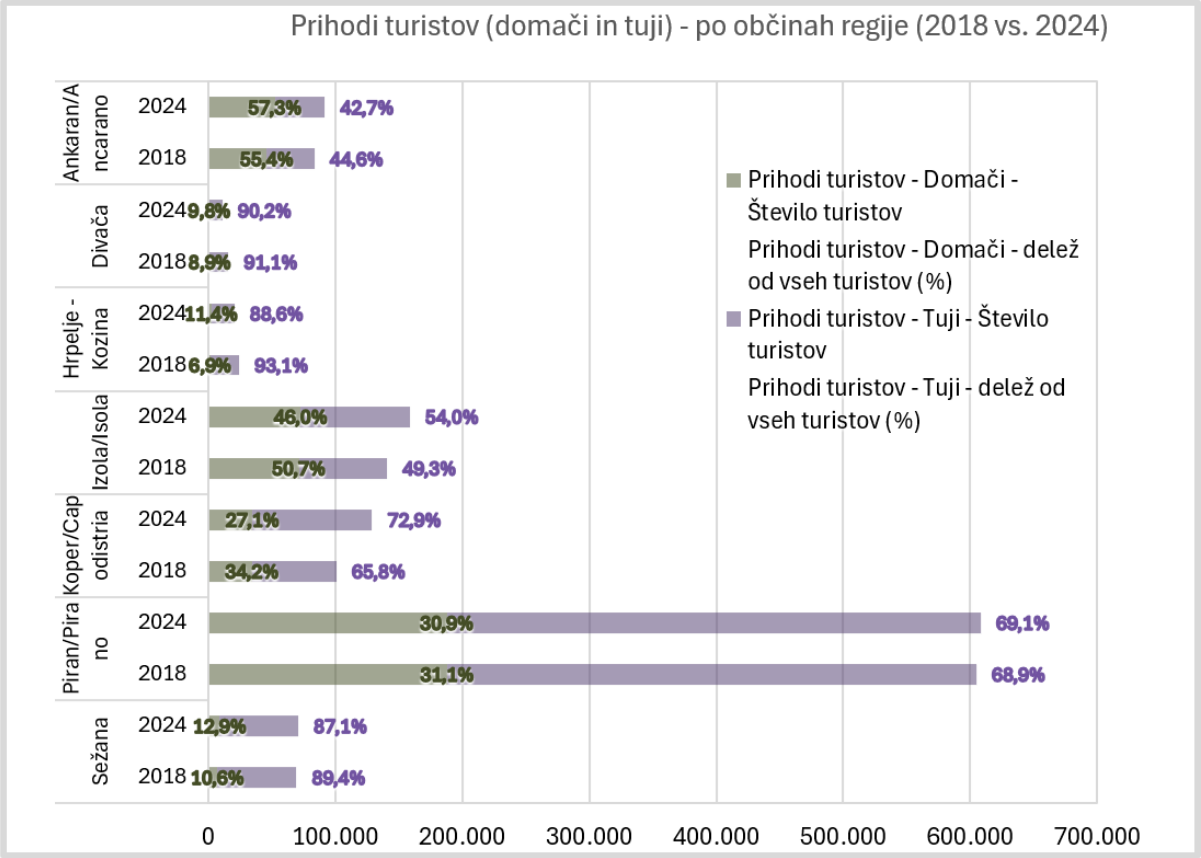
3.11.2 Število turistov

Prihodi turistov (število prihodov v nastanitvene obrate) kažejo, da se turistični tokovi še naprej koncentrirajo v obalnem prostoru.

Slika 72: Prihodi turistov po občinah – primerjava 2019 in 2024 (SURS, 2025)

Največji turistični center ostaja Piran, ki kljub rahlemu upadu (-2,01 %) ohranja daleč največji delež obiskov, kar potrjuje njegovo dominantno vlogo. Nasprotno pa Koper (+25.136; +24,22 %) beleži rast, kar kaže na krepitev njegove turistične funkcije in večjo diverzifikacijo ponudbe. Rast je prisotna tudi v Izoli (+10.302; +6,95 %) in Ankaranu (+8.340; +10,01 %).

Slika 73: Prihodi turistov – domači in tuji po občinah – primerjava 2019 in 2024 (SURS, 2025)

Na ravni Slovenije se delež tujih turistov povečuje (74,6 % → 76,8 %), kar kaže na nadaljnjo internacionalizacijo turističnih tokov. Na obravnavanem območju ponekod prednjačijo tuji, ponekod pa domači gostje. Občine Sežana, Hrpelje-Kozina in Divača imajo izrazito visok delež tujih prihodov (okoli 87–93 %).

V obalnih občinah podatki kažejo:

- Piran ostaja stabilno mednarodno usmerjena destinacija (~69 % tujih prihodov)
- Koper beleži izrazit porast deleža tujih prihodov (66 % → 73 %), kar kaže na krepitev njegove vloge v mednarodnih turističnih tokovih
- Izola prehaja iz skoraj uravnotežene strukture v rahlo prevlado tujih prihodov (54 %)

Ankaran izstopa kot edina občina z večinskim deležem domačih prihodov (~57 %), kar kaže na izrazitejšo usmerjenost v notranji turizem.

Podatek pomembno dopolnjuje tudi razmerje med prenočitvami in prihodi turistov.

GEO_NAZIV	PRENOČITVE - DRŽAVA - SKUPAJ	PRIHODI TURISTOV - DRŽAVA - SKUPAJ	SKUPAJ	PRENOČITVE/ PRIHODI
SLOVENIJA	16853075	6583274	23436349	2,56
SEŽANA	119566	70712	190278	1,69
PIRAN/PIRANO	1864603	608023	2472626	3,07

KOPER/CAPODISTRIA	370848	128922	499770	2,88
IZOLA/ISOLA	566243	158475	724718	3,57
HRPELJE - KOZINA	32106	20460	52566	1,57
DIVAČA	23446	11089	34535	2,11
ANKARAN/ANCARANO	351881	91675	443556	3,84

Preglednica 3: Prenočitve (SURS, 2024)

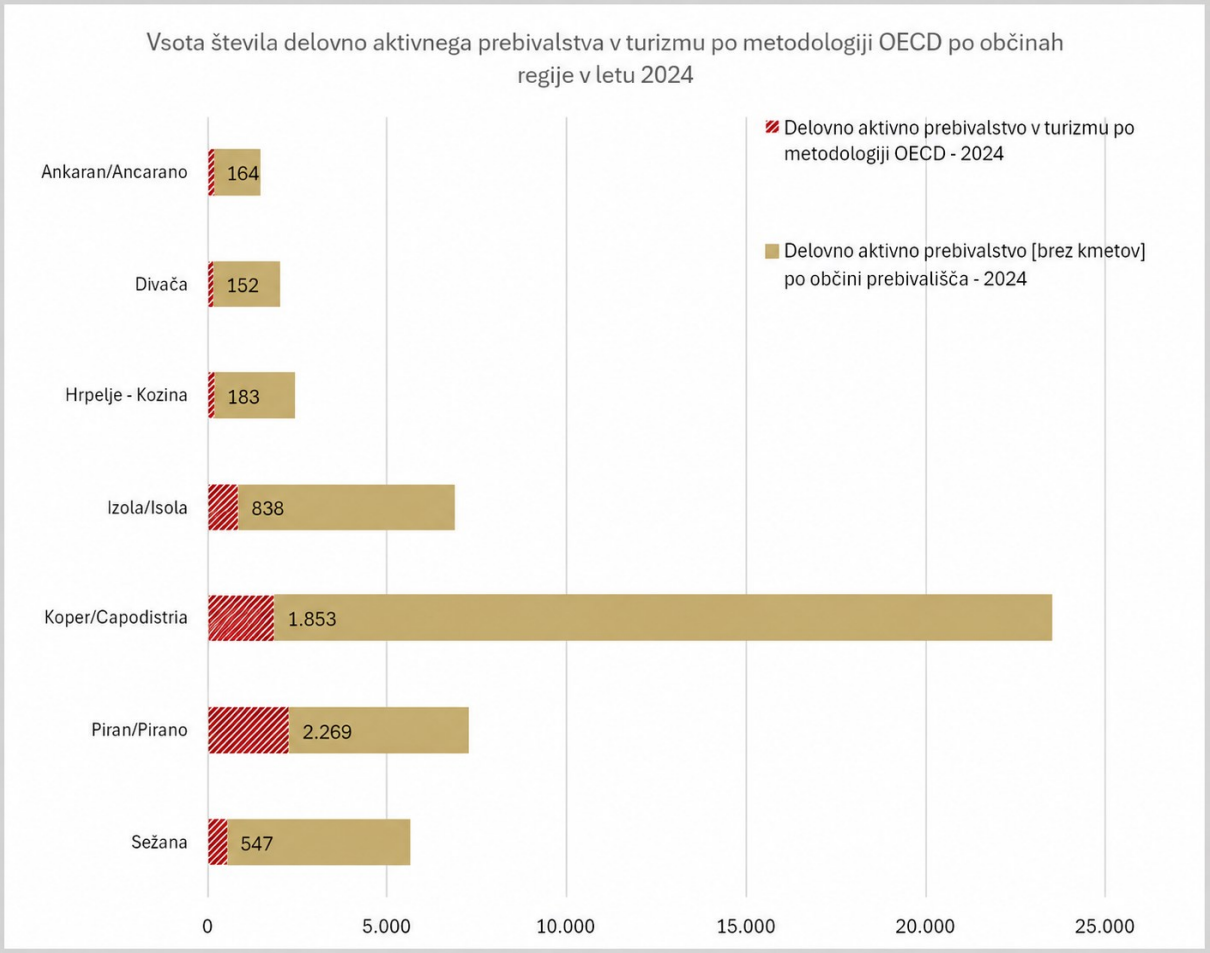
Razmerje med prenočitvami in prihodi turistov za leto 2024 kaže na jasne razlike v dolžini bivanja med posameznimi občinami. Na ravni Slovenije znaša povprečno število prenočitev na turista 2,56, kar predstavlja referenčno vrednost za primerjavo.

Občine Sežana (1,69) in Hrpelje-Kozina (1,57) izrazito odstopajo navzdol, kar pomeni, da turisti tam ostanejo zelo kratek čas. To potrjuje prevladujočo tranzitno funkcijo teh območij, kjer gre predvsem za kratkotrajne postanke in ne za dejansko turistično destinacijo.
Pod slovenskim povprečjem je tudi Divača (2,11), kar kaže na omejeno zadrževanje turistov, čeprav je turistična funkcija že nekoliko bolj izražena kot v preostalih zalednih občinah.

Na drugi strani Koper (2,88) presega slovensko povprečje, kar kaže na daljše bivanje turistov in bolj razvito turistično funkcijo, vendar še vedno ne dosega ravni izrazitih turističnih destinacij.
Najvišje vrednosti beležijo obalne občine, kjer je bivanje turistov bistveno daljše: Piran (3,07), Izola (3,57) in zlasti Ankaran (3,84). To jasno kaže na značaj klasičnega počitniškega turizma, kjer turisti ostajajo več dni. Ankaran izstopa z najdaljšim povprečnim bivanjem, kar je skladno z njegovo usmerjenostjo v bolj miren, počitniški turizem, pogosto vezan na domače goste.

Skupno gledano kazalnik potrjuje izrazito funkcionalno delitev prostora: zaledje deluje kot tranzitno območje s kratkimi obiski, medtem ko obalni pas predstavlja turistično destinacijo z daljšim zadrževanjem obiskovalcev, pri čemer Koper in Divača zavzemata vmesni položaj.

3.11.3 Zaposlenost v turizmu

Slika 74: Delovno aktivno prebivalstvo v turizmu (OECD, SURS, 2024)

Kazalnik "delovno aktivno prebivalstvo v turizmu (OECD)" zajema število zaposlenih v dejavnostih, povezanih s turizmom (nastanitve, gostinstvo, deloma trgovina, promet ipd.). Na ravni Slovenije je v turizmu zaposlenih 7,51 % delovno aktivnega prebivalstva, kar predstavlja referenčno izhodišče za primerjavo.

V obravnavani regiji so razlike med občinami izrazite in jasno kažejo na prostorsko specializacijo turizma. Najbolj izstopa Piran, kjer delež zaposlenih v turizmu dosega kar 31,27 %, kar je več kot štirikrat nad slovenskim povprečjem. To potrjuje izrazito odvisnost lokalnega gospodarstva od turizma in njegovo dominantno vlogo v prostoru. Nadpovprečne deleže beležijo tudi:

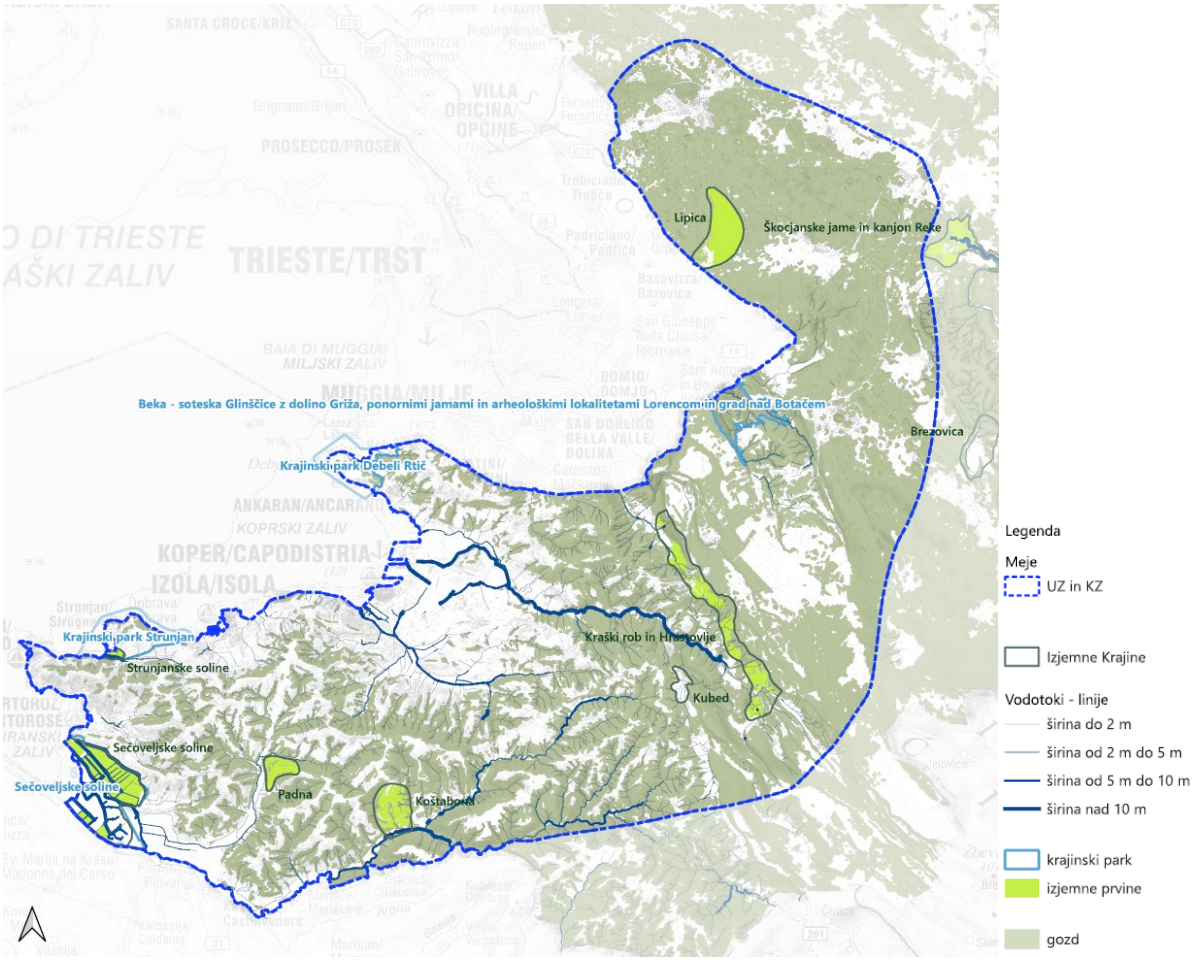
- Izola (12,21 %)
- Ankaran (11,47 %)
- Sežana (9,73 %)
- Koper (7,87 %) se giblje tik nad slovenskim povprečjem, kar potrjuje njegovo funkcionalno raznolikost – turizem je prisoten, vendar ne dominanten, saj ima pomembno vlogo tudi pristaniška, logistična in upravna funkcija.

Občini Hrpelje-Kozina (7,67 %) in Divača (7,65 %) sta zelo blizu slovenskemu povprečju, kar kaže, da turizem nima takšne izrazite razvojne vloge kot pa jo ima v obalnih občinah.

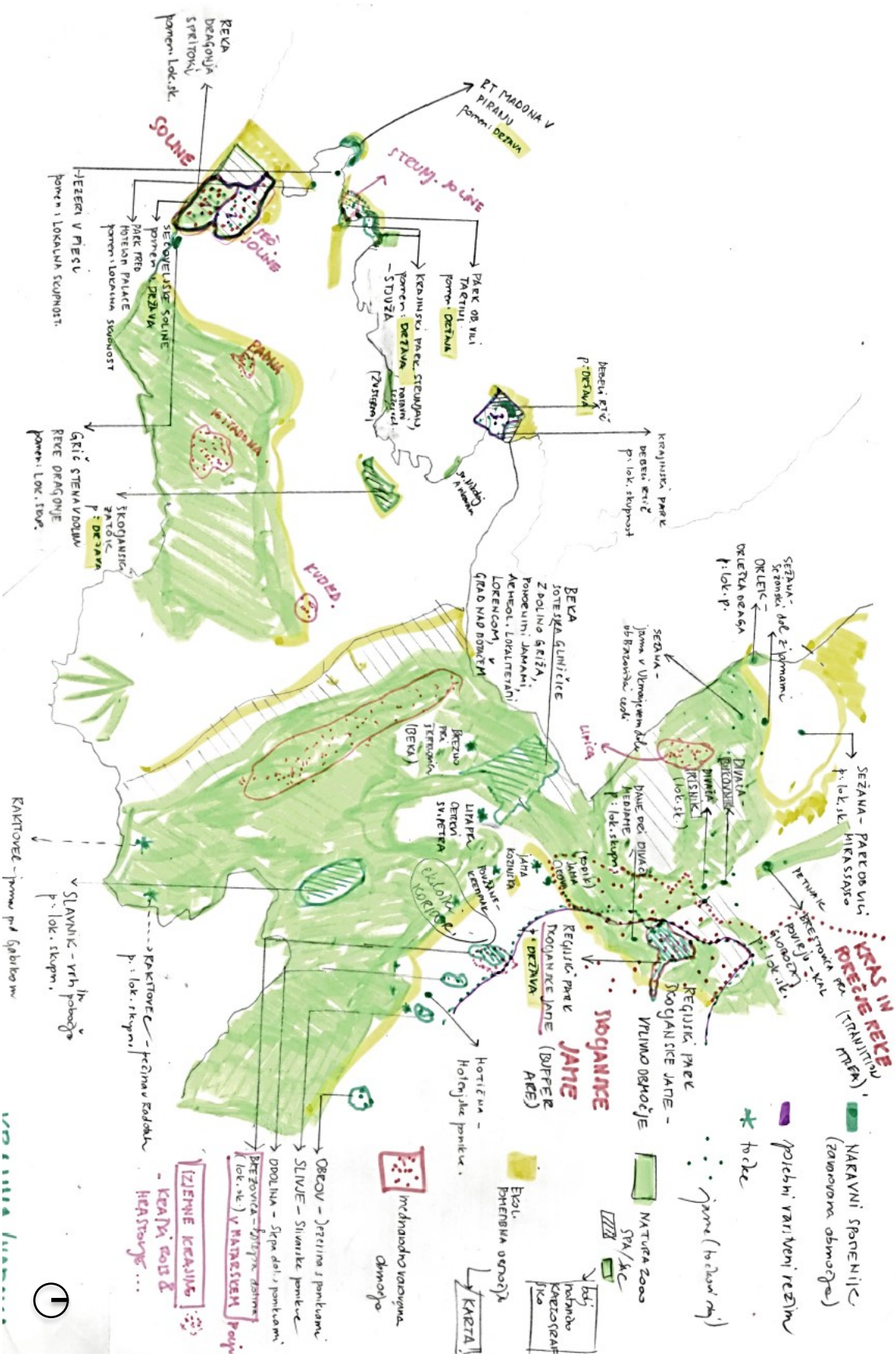
3.12 KRAJINA IN ZELENI SISTEM

3.12.1 Analiza stanja po funkcijah zelenega sistema

Območje opredeljujejo tri glavne krajinske enote: kras, kraški rob, slovenska Istra (obalni del). Značilnost kraškega dela je planota in prvine kraškega sveta (v območju je izjemna krajina Lipica), ki meji na območja Škocjanskih jam. Obalni del je pretežno gričevnat svet z vodotoki (Rižana, Dragonja), na t. i. pomolih (slemenih) so prepoznane izjemne krajine (Padna, Koštabona, Kubed), ter priobalnimi ravnicami (s krajinskimi parki in z izjemnimi krajinami, npr. Sečoveljske soline varovanimi tudi kot dediščinska kulturna krajina).

Slika 75: Vodotoki, gozdovi, relief, krajinski parki in izjemne krajine

Slika 76: Skica zavarovane narave, analitični del (Natura 2000), ekološko pomembnih območij, izjemnih krajin, krajinskih parkov, solin (LUZ, 2025)

Območje med Tržaškim zalivom, gričevnato Slovensko Istro in kraškim zaledjem do Sežane predstavlja **prostorsko prehodno in izrazito členjeno krajinsko območje, kjer se stikajo obalni, gričevnati in visoki kraški prostori**. Gre za prostor, kjer se prepletajo različni naravnogeografski, kulturni in čezmejni vplivi, kar oblikuje **kompleksno prostorsko identiteto regije**.

Obalni pas (Koper, Izola, Piran, Lucija) je prostor intenzivne urbanizacije, gospodarskih dejavnosti (pristanišče, turizem) ter prometne in energetske infrastrukture. **Reliefno** gre za nizko flišno obalo s posameznimi klifi in obalnimi ravninami. Značilen je izrazit prostorski pritisk, delno izgubljena krajinska struktura ter hkratna prisotnost pomembnih naravnih območij in dediščinskih kulturnih krajin (Škocjanski zatok, Sečoveljske in Strunjanske soline). Vizualna grajena prepoznavnost se ohranja predvsem v vedutah mestnih jeder in zgodovinskih (slemenskih) silhuetah karakterističnih naselij.

Gričevnata krajina slovenske Istre (Šmarje, Krkavče, Koštabona, Pomjan, Nova vas nad Dragonjo) oblikuje povezovalni pas med obalo in kraškim robom. Griči flišne zgradbe s terasastimi oljčniki in vinogradi, razpršeno avtohtono poselitvijo ter bogato agrarno strukturo **ohranjajo izrazit značaj kulturne krajine sredozemskega tipa. Zaradi zgodovinske rabe, krajinske členjenosti in vizualne razpoznavnosti ima območje visok krajinski potencial, a je hkrati podvrženo zaraščanju in posamični suburbanizaciji.**

Kraški rob, ki poteka od Milj in Socerba prek Ospa, Črnega Kala do Podpeči in Zazida, predstavlja **reliefno in vizualno najizrazitejšo krajinsko enoto v regiji**. Ta apnenčasta pregrada z značilnimi klifi, suhozidi, naravni previsi in ekstenzivnimi rastišči nosi visoko geomorfološko, habitatno in simbolno vrednost. V krajinskem sistemu deluje kot ločnica in prehod med nižjim istrskim prostorom in planoto Krasa, hkrati **pa kot krajinsko izpostavljen in zaščiten pas z izjemno občutljivostjo za posege.**

Kraška planota med Kozino, Hrpeljami, Divačo in Sežano zaključuje prostorski sistem proti severu. Ta naravna enota z značilnimi kraškimi pojavi, gozdno strukturo, sušnimi travniki, dolinami in redko poselitvijo (Lokev, Škocjan, Tomaj) **nosi visok naravovarstveni, kulturnovarstveni in podzemni vodovarstveni pomen.** Kulturna krajina z močno identiteto temelji na avtohtoni gradnji, razpršeni agrarni rabi in varovanih območjih (npr. Škocjanske jame, naselbinska jedra in druga kulturna dediščina). Območje je deloma pod pritiskom požarne ogroženosti in novih prometnih infrastrukturnih koridorjev (2. tir, avtocesta).

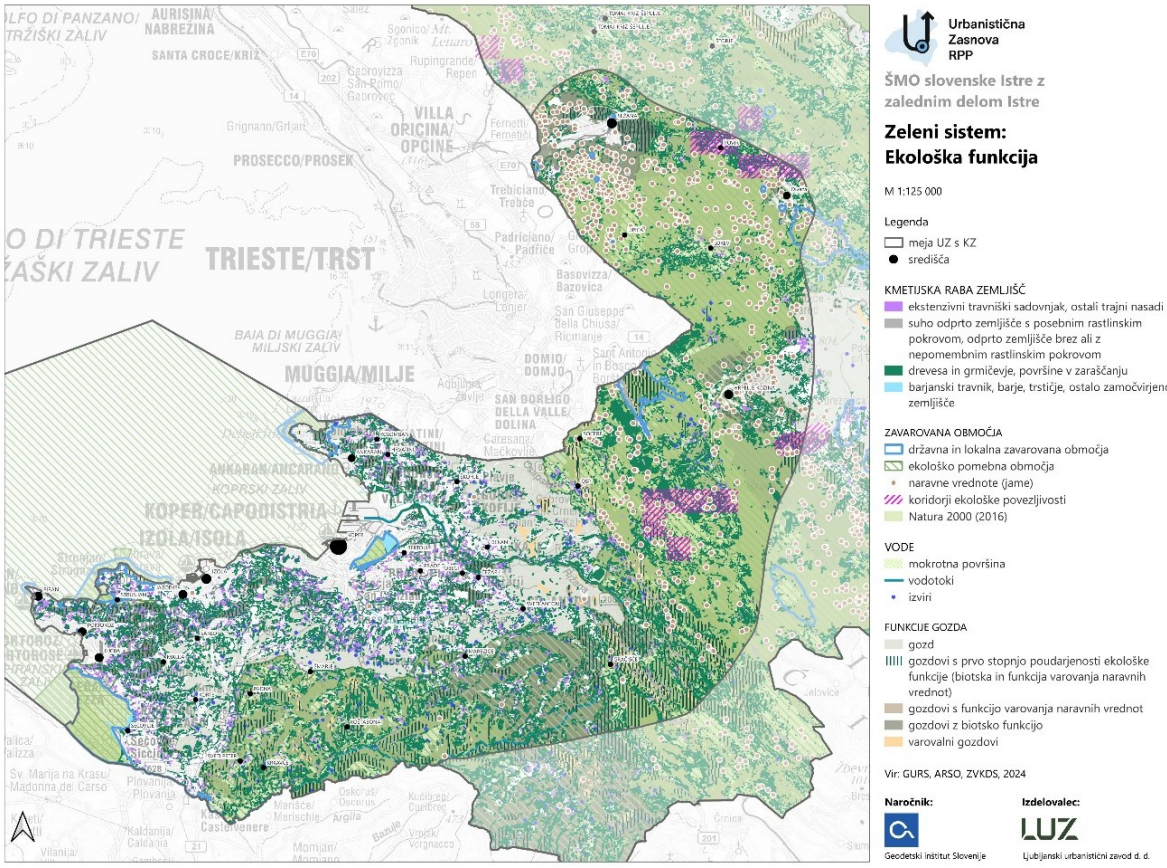
Vpliv Trsta je zaznaven zlasti v severozahodnem robu slovenske Istre (Škofije, Hrvatini, Plavje), kjer prevladuje suburbanizirana krajina pod pritiskom dnevnih migracij in stanovanjskega širjenja. Krajinska struktura se tu razkraja, ohranjajo pa se še posamezni vizualno izpostavljeni griči in zeleni robovi v Sežani, Lokvi ter obmejnih naseljih občine Hrpelje-Kozina (agrovoltaika v Krvavem potoku). Južni rob regije, z dolino Dragonje, Sečovljami in zalednimi vasmi, predstavlja pretežno agrarno krajino s čezmejnim značajem**. Terasirana polja, vinogradi in mejni prostori tvorijo zamejen prostor s poudarjenimi čezmejnimi potenciali, kulturno tradicijo in zmerno občutljivostjo za razvoj.**

3.11.1.1 Ekološka funkcija zelenega sistema

Zaradi raznolikosti območja (kras, kraški rob, slovenska Istra), ekološko funkcijo zelenega sistema v območju prevzemajo različna območja; v obalnem pasu je to predvsem morje s priobalnim pasom ter gozd, ki ima vlogo varovanja naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti. Gozdni kompleksi prekrivajo gričevnate in hribovite predele, v dolinah so povečini manjša območja gozdov v zaplatah. Gozdovi s prvo stopnjo poudarjenosti ekološke funkcije pa so zgoščeni tudi na območju Kraškega roba, v dolini Beka, ob Dragonji in kot zeleni klini v okolici središč slovenske Istre (Ankaran, Koper, Izola, Piran, Portorož in Lucija). Ekološko funkcijo prevzemajo ekološko pomembna območja (ohranjanje narave) in območja Natura 2000, predvsem so to morje s solinami in gozdni kompleksi Slovenske Istre, Podgorskega krasa in Krasa.

V severnem in vzhodnem delu območja prevladujejo gozdovi toploljubnih listavcev, ki se mestoma mešajo z gozdovi toploljubnih listavcev – borovi gozdovi in z gozdovi toploljubnih listavcev – gozdovi na rodovitnejših rastiščih. Ti so značilni tudi za južni in vzhodni del območja.

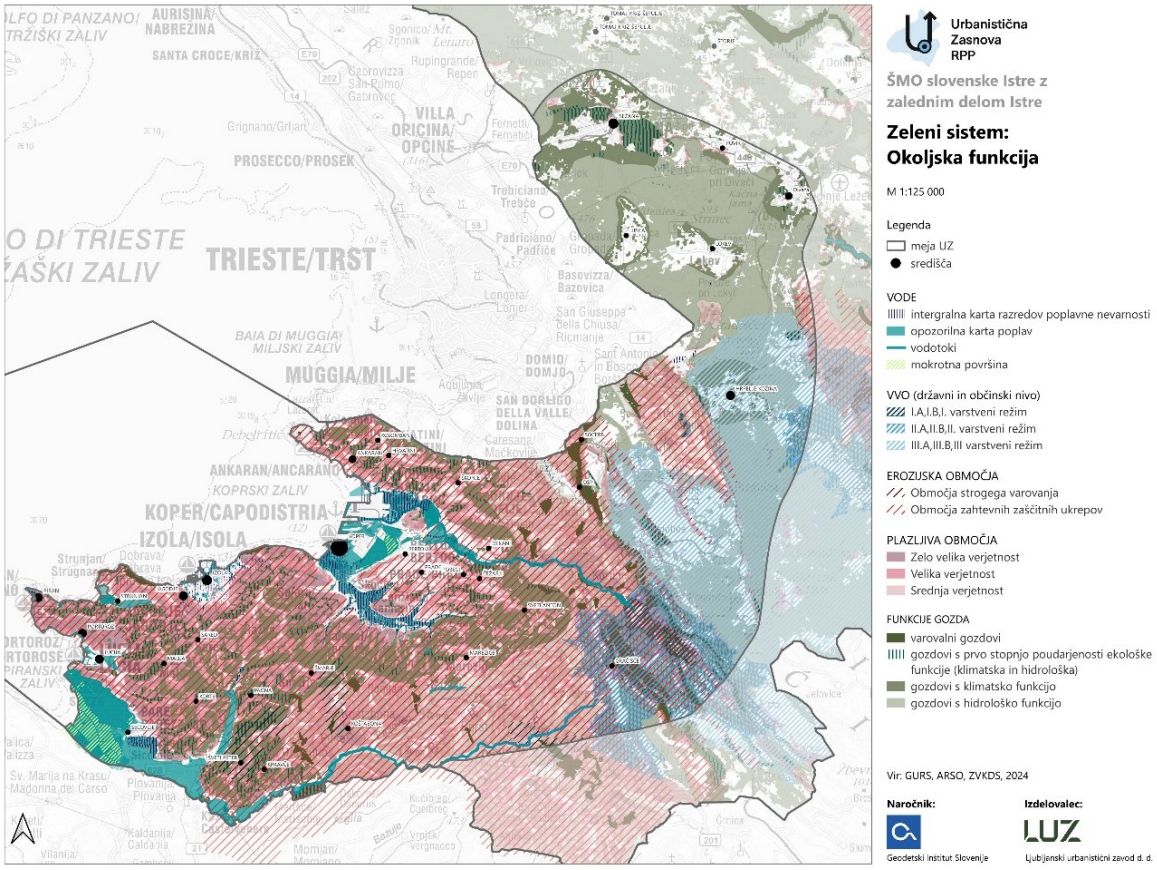
Ostanki gozdov med Črnim Kalom in Prešnico ter Materijo so prepoznani kot ključni »stopalni kamni« ekoloških koridorjev prehoda velikih živali in so pomembni tudi na meddržavni ravni (Hrvaška -Slovenija-Italija).

Slika 77: Ekološka funkcija zelenega sistema

3.11.1.2 Okoljska funkcija zelenega sistema

Pomembno okoljsko funkcijo nosi morje s priobalnimi zemljišči ter gozdovi s poudarjeno klimatsko in hidrološko funkcijo, med katerimi izstopajo gozdovi Kraškega roba, doline Dragonje in gozdovi ob obalnih središčih (Ankaran, Koper, Izola, Piran, Portorož in Lucija). Strnjeni gozdni sestavi zagotavljajo ustrezno mikroklimo ter varovanje tal pred erozijo na pobočjih v gričevnatem in hribovitem pasu Slovenske Istre, Kraškega roba in Podgorskega Krasa. Še posebej so pomembni za vodovarstveno območje, ki se razteza preko vzhodno sredinskega dela območja. V ravninskem delu Slovenske Istre, kjer sicer prevladujejo antropogene rabe, je ključna povezava manjših in srednje velikih gozdnih zaplat zaradi zagotavljanja hlajenja in kakovostnega zraka. Izjemno pomembno okoljsko funkcijo imajo tudi soline in območja brakičnih mokrišč, ki poleg bogate biodiverzitete omogočajo ohranjanje občutljivih območij površinskih vod in mokrišč, ter uravnavajo krogotok vode.

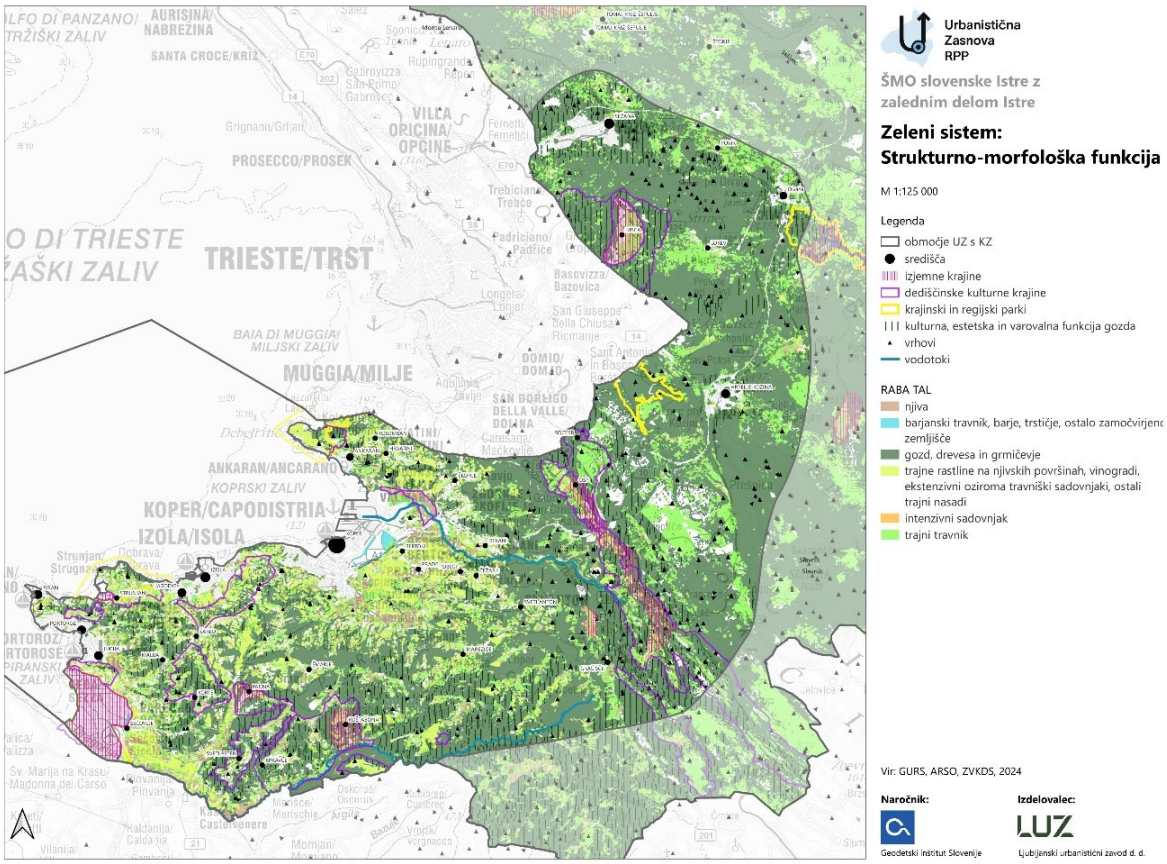

Slika 78: Okoljska funkcija zelenega sistema

3.11.1.3 Strukturno morfološka funkcija zelenega sistema

Najizrazitejšo strukturno morfološko funkcijo nosita Kraški rob, ki s svojo morfološko posebnostjo jasno začrta spremembo v prostoru, ter morje. Med pomembna območja spadajo Sečoveljske soline, okolica reke Dragonje in Rižane, kraška kulturna krajina Lipice, urbana območja mest Piran, Izola, Koper, Hrpelje, Divača in Sežana ter njihova neposredna okolica, ki s svojo zgodovinsko, kulturno in urbanistično pomembnostjo izstopajo v prostoru.

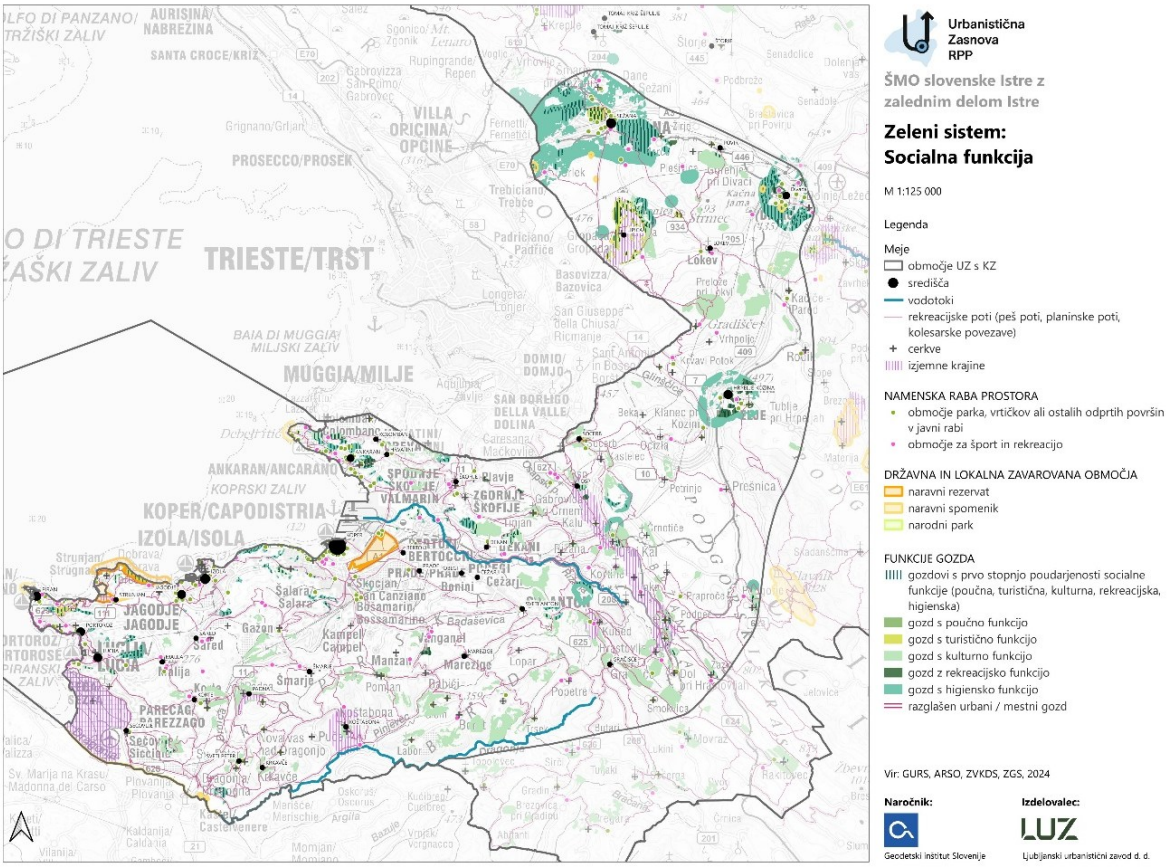
Mozaična krajina Slovenske Istre, Brkinov in Krasa ima posebno vrednost. Na teh območjih prihaja do izrazite mešane rabe prostora. Tu se prepletajo kmetijska raba, naravne in poselitvene površine, vse to pa ustvarja značilen mozaični vzorec, dragocen z vidika krajinske raznolikosti in estetske vrednosti.

Slika 79: Strukturno morfološka funkcija zelenega sistema

3.11.1.4 Socialna/družbena funkcija zelenega sistema

Gradniki zelenega sistema, ki v območju zagotavljajo oz. omogočajo socialne funkcije, so, poleg rekreacijskih območij, gozdov, vrhov, morja, tudi daljinske rekreacijske, kolesarske poti in pešpoti (Slovenska turnokolesarska pot, Parenzana, Slovanska planinska pot). Še posebej so priljubljene poti ob obali (Koper-Piran) na območju solin, v KP Strunjan, Lipici in drugi naravni ter kulturni krajini (Sečoveljske in Strunjanske soline, Kraški rob in Hrastovlje), izletniške točke (npr. Koštabona, Padna, Kubed, Lipica, Škocjanske jame) ter razgledišča (npr. Piranska Punta, Padna, Koštabona, Črni Kal, sedla ali vrhovi vzpetin, cerkve na vzpetinah).

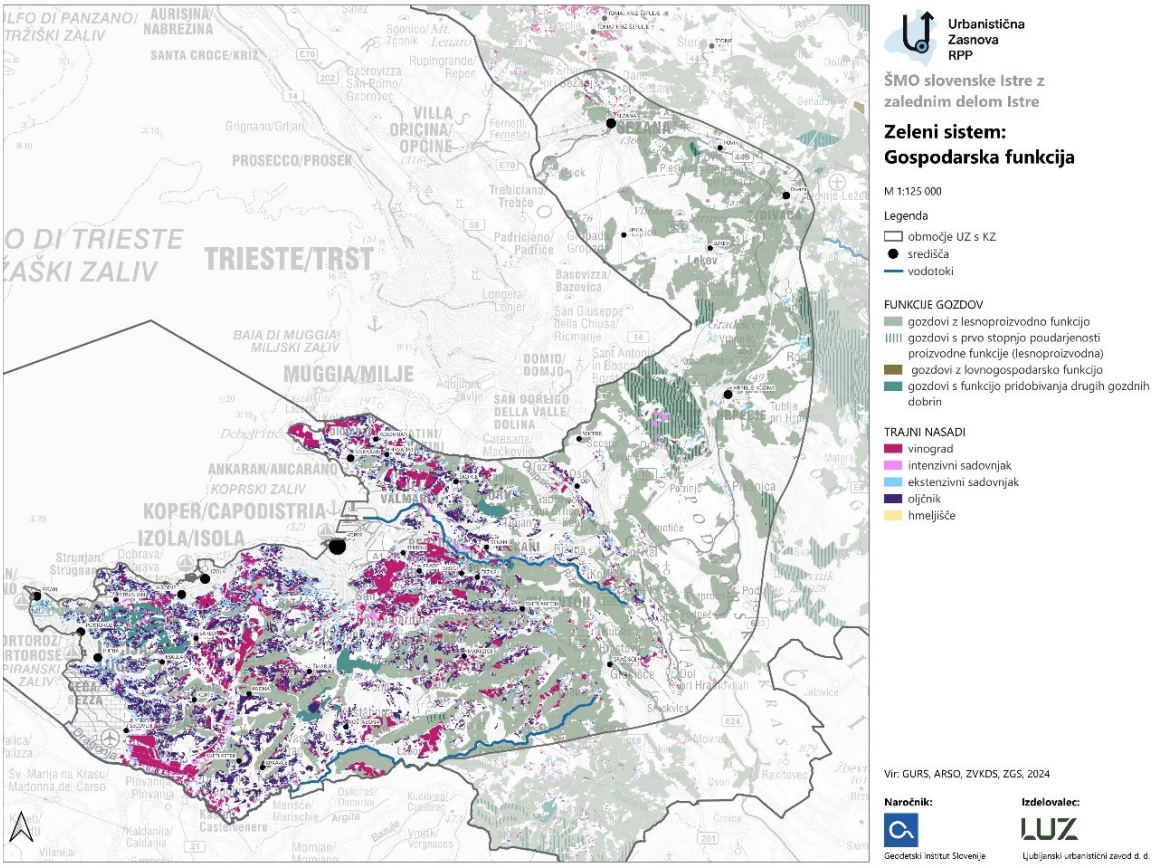

Slika 80: Socialna/ družbena funkcija zelenega sistema

3.11.1.5 Gospodarska funkcija krajine/ odprtega prostora

Na kopnem je posebej izrazita funkcija trajnih nasadov. Gospodarska funkcija gozdov vključuje proizvodnjo lesa in pridobivanje drugih gozdnih dobrin, pri čemer je potencial za proizvodnjo lesa in lesenih proizvodov majhen. Potencialne zaloge lesa se nahajajo na območju doline Glinščice, v okolici vrha Gradišče in v zaledju Rodika. Pri pridobivanju drugih gozdnih dobrin je največji potencial v zaledju Lucije (Jagodje), na območju Šmarij in na območju med Zg. Škofijami in Tinjanom. Na območju ŠMO lovno-gospodarska funkcija ni med izrazitimi.

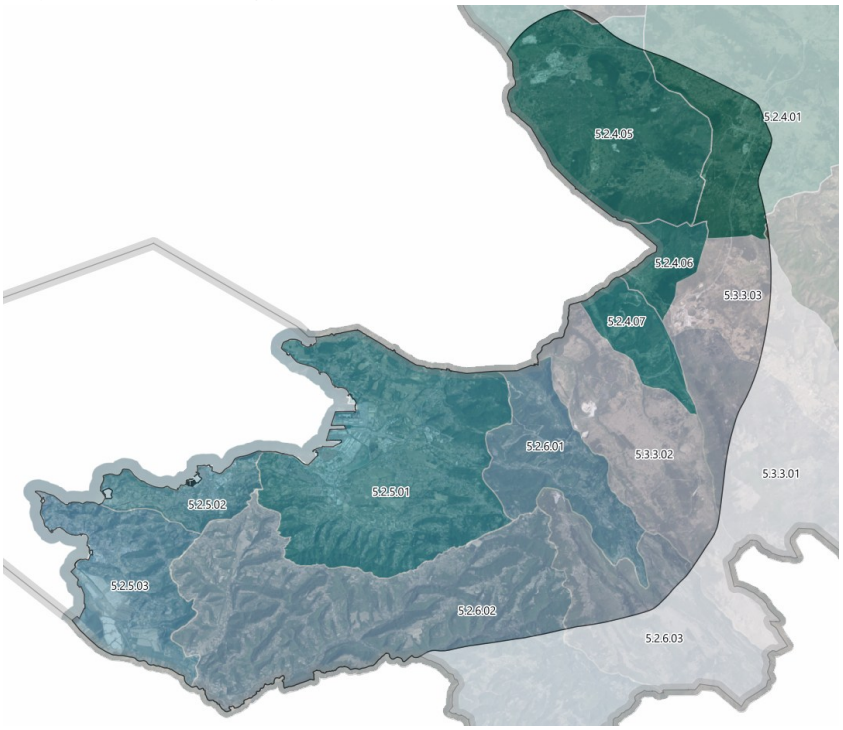
Največji potencial za razvoj gospodarske funkcije na kopnem predstavljajo trajni nasadi. To so vinogradi Koprskih brd in koprsko obalno območje ter zaledje Sežane, intenzivni sadovnjaki (na območju od Hrpelj-Kozine do Lucije), ekstenzivni sadovnjaki in oljčniki (najbolj skoncentrirani na območju Slovenske obale in Slovenske Istre).

Slika 81: Gospodarska funkcija krajine/ odprtega prostora

3.12.2 Regionalna razdelitev krajinskih tipov

Glede na prenovljeno Regionalno razdelitev krajinskih tipov (Golobič idr. 2024) območje sodi v krajine primorske regije.

Slika 82: Krajinske podenote v KZ slovenska Istra (vir: Regionalna razdelitev krajinskih tipov in izjemnih krajin Slovenije (CRP V5-2135)

5. Krajine primorske regije	5.2. Osrednje primorske krajine	5.2.4. Kras	5.2.4.01 Divaško-Senožeški Kras
			5.2.4.05 Sežanski Kras
			5.2.4.06 Rodiški Kras
			5.2.4.07 Dolina Glinščice
		5.2.5. Slovenska obala	5.2.5.01 Koprsko obalno območje in Severna Koprska brda
			5.2.5.02 Izolski amfiteater
			5.2.5.03 Piransko-Portoroško obalno območje
		5.2.6. Slovenska Istra	5.2.6.01 Kraški rob in Bržanija
			5.2.6.02 Južna Koprska brda s Pregarsko planoto
			5.2.6.03 Gračiško podolje in Movraška vala
	5.3. Subdinarske primorske krajine	5.3.3. Podgorski kras, Podgrajsko podolje in Čičarija	5.3.3.01 Čičarija s Slavnikom
			5.3.3.02 Podgorski kras

3.12.3 Območja nacionalne prepoznavnosti

Na območju KZ je osem krajinskih podenot, ki so nacionalno prepoznavne. To so naslednje podenote:

KRAJINSKA PODENOTA	ZGODOVINSKI POMEN	SIMBOLNA VREDNOST	VIZUALNA VREDNOST	PREPOZNAVNI VZORCI	PREPOZNAVNE PRVINE
DIVAŠKO-SENOŽEŠKI KRAS	Lega Divače ob južni železnici.	Kanjon reke Reke in Škocjanske jame sta na seznamu UNESCO-ve dediščine in se uvrščata med najbolj prepoznavna območja Slovenije.	Kraška krajina na valovitem in mestoma vrtačastem terenu, prepletena z značilnimi suhozidi in živicami na prehodu iz primorske v celinsko Slovenijo.	mozaične krajine na valovitem kraškem terenu kraške gmajne	infrastrukturni koridorji rečna korita in kanjoni vrtače - kraške kotanje suhozidi reke ponikalnice
SEŽANSKI KRAS	Krajina Lipice je bila z namenom vzreje konj za dunajski dvor vzpostavljena že leta 1580. Že pred tem je bila na tem mestu manjša vas in rezidenca tržaškega škofa. Vzreja konj v kobilarni poteka neprekinjeno že več kot 400 let.	Lipica je prepoznavna po edinstveni kulturni krajini, ki jo zamejuje širok suhozid, pomembni elementi so še ograje, drevoredi ter posamezna hrastova drevesa.	/	/	/
KOPRSKO OBALNO OBMOČJE IN SEVERNA KOPRSKA BRDA	Staro mestno jedro Kopra, ki je bil zgrajen na otoku. Osuševanje mokrotnih zemljišč v zaledju, širjenje mesta proti Škocjanskemu zatoku.	Morje ima simbolno vrednost okna v svet, vsa tri obalna mesta (Koper v tej podenoti) pa so pomembna zgodovinska središča tega območja.	Odprtost obalnega območja s Koprom in Luko na obalni črti, Škocjanskim zatokom v njunem zaledju ter kmetijskimi površinami, ki iz priobalnih ravnic prehajajo v flišno gričevje, so	morje grajena in poseljena obala	gručasta naselja , logistični terminali

KRAJINSKA PODENOTA	ZGODOVINSKI POMEN	SIMBOLNA VREDNOST	VIZUALNA VREDNOST	PREPOZNAVNI VZORCI	PREPOZNAVNE PRVINE
			razpoznavni elementi tega območja.		
IZOLSKI AMFITEATER	Staro mestno jedro Izole, zgrajeno na otoku. V preteklosti sta bili prepoznavni dejavnosti ladjedelništvo in predelava rib, danes predvsem razvoj turizma (marina).	Izola kot eno od treh zgodovinskih primorskih mest.	Edinstveno območje obalne ravnice oklepajo grebeni in ustvarjajo amfiteater. Pobočja so terasirana, na njih se nahajajo trajni nasadi (oljke, vinska trta). Na zahodu se območje zaključi z znamenitim Strunjanskim klifom.	/	/
PIRANSKO-PORTOROŠKO OBALNO OBMOČJE	Zgodovinsko mesto Piran, tradicija pridelave soli v Sečoveljskih solinah, tehniška dediščina, danes tudi naravovarstveni pomen.	Najzahodnejši del slovenske obale, Piran - eno od treh zgodovinskih obalnih mest.	Predvsem Piran in Sečoveljske soline. Piran s cerkvijo in Tartinijevim trgom je zagotovo eden najprepoznavnejših motivov Slovenije. Sečoveljske soline prav tako ustvarjajo edinstven prepoznaven vzorec s pravilnim rastrom solnih polj in solinarskimi hišicami.	grajena in poseljena obala mozaične krajine s trajnimi nasadi na gričevju strma obala s klifi morje soline	solinarske hišice kopališča podprte terase klifi morje solinska polja
KRAŠKI ROB IN BRŽANIJA	Podenota je prepoznavna po cerkvi Sv. Trojice v Hrastovljah, kjer je ohranjena freska imenovana Mrtvaški ples iz 15. stol.	Kraški rob tudi simbolno jasno loči Slovensko Istro in Slovensko obalo od preostalega dela Slovenije.	Edinstven je pogled na odsekane gole stene Kraškega roba, ki predstavlja v naravi izrazito zaznavno ločnico med dvema enotama. Slikovitost in kompleksnost prizorišču dodajajo gručaste vasi, ki so vpete v položnejše pobočje pod njim ter strukture cestnega in železniškega viadukta.	/	gručasta naselja skalnate stene in pečine (tudi kraški rob)
GRAČIŠKO PODOLJE IN MOVRAŠKA VALA	Ostanki delno pretekle rabe so kali na pašnih površinah, ki se zaraščajo.	Prostor poznamo po mejnem prehodu Sočerga in Ušesih Istre.	/	/	gručasta naselja skalnate stene in pečine (tudi kraški rob)
JUŽNA KOPRSKA BRDA S PREGARSKO PLANOTO	Na nekaj mestih se je ohranila značilna mešana kultura, terase so še v obdelavi, vitalna je kmetijska raba v dolini Dragonje z tradicionalnimi kulturami (vinogradi, kaki)	/	S hrbtov se odpirajo privlačni in značilni pogledi na gručasta naselja na vrhovih ali pomolih hrbtov in obdajajočo kulturno krajino.	/	/

(vir: povzeto po Regionalni razdelitvi krajinskih tipov in izjemnih krajin Slovenije (CRP V5-2135), Golobič s sod., 2024)

Izjemne krajine

Na območju ŠMO Obalno-kraške regije je prepoznanih sedem izjemnih krajin. Izjemne krajine so:

IZJEMNA KRAJINA	ZNAČILNOST
LIPICA	Krajina Lipice se od okolice jasno razloči, saj gre za območje s specifičnimi naravnimi razmerami, dodatno preurejeno z namenom vzreje konj. Zaradi zaraščanja okoliške krajine je jasno vidna razlika med polnim - praznim. Lipico omejuje širok suhozid, značilne so tudi bele ograje, ki delijo posamezne pašnike. Dostope poudarjajo drevoredi. Lipiška kulturna krajina je edinstven primer kobilarne v Sloveniji. Je tudi izjemno slikovita. Najbolj značilni so vzorci s kombinacijo drevoredov, ograj ter posameznih dreves. K doživljajski vrednosti doprinesejo tudi črede konj na paši.
ŠKOCJANSKE JAME IN KANJON REKE*	Globok kanjon Reke in njen ponor v Škocjanskih jamah, globoke in izrazite vrtače. Škocjanske jame z globokim podzemnim kanjonom Reke so uvrščene na seznam svetovne dediščine in eden najznamenitejših jamskih sistemov. Slikovitost kanjona (tako nad- kot tudi podzemnega) ter lega naselij Matavun, Škocjan in Betajna nad njim.
SEČOVELJSKE SOLINE	So največje soline na Slovenskem, na skrajni južni meji obalnega območja. Nahajajo se ob izlivu Dragonje med Savudrijskim in Piranskim polotokom. Ohranjena ortogonalna struktura solnih polj iz začetka 20. stoletja na severnem delu (Lera) in starejša, srednjeveška, na južnem delu (Fontanigge), skupaj s posameznimi solinarskimi hišicami, predstavljata kontrast homogeni površini morja. Lega med dvema reliefnima hrbtoma omogoča poglede na pravilni raster solnih polj, ki se nadaljuje v morje na eni in uravnano dolinsko dno na drugi strani. Območje je izjemno slikovito in vizualno privlačno.
STRUNJANSKE SOLINE	Strunjanske soline so po površini manjše od Sečoveljskih, a prav tako izjemne, umeščene v obalno plitvino med Piranskim in Strunjanskim polotokom. Značilen vzorec solinskih polj, z ohranjeno ortogonalno strukturo, predstavlja kontrast homogeni površini morja. Območje je slikovito zaradi pravilnega rastra in kontrasta z gričevnato okolico. S solin se odpirajo pogledi tudi na Piranski zvonik.
KRAŠKI ROB IN HRASTOVLJE	Jasno je prepoznavna krajinska zgradba, kjer si z vzhoda proti zahodu sledijo ravne kraške police, strm, navpičen skalnat kraški rob, valovito vznožje s terasastimi gručastimi vasmi in uravnana dolina reke Rižane. Krajinsko pestrost povečujejo obdelovalne površine v terasah v bližini gručastih naselij. Kraški rob je edinstven pojav v takem merilu in razsežnostih v Sloveniji. Krajina ima skladna razmerja in je vizualno privlačna. Infrastrukturni posegi (predvsem cestni viadukt) poudarjajo veliko merilo prostora ter s tehnično dovršenostjo in prečno smerjo ustvarjajo močan kontrast naravnemu kraškemu robu. Pogledi so slikoviti tako iz krajine kot na njo.
PADNA	Strnjeno gručasto naselje je umeščeno na hrbtu s cerkvijo na najvišji točki. Pobočja pomola so na južni strani urejena v obdelovalnih terasah, ki sledijo terenu, zasajena s trajnimi nasadi, pretežno oljčniki, ki na strmejših in severnih pobočjih prehajajo v gozd. Krajina je obenem reprezentativen predstavnik Istrskega gričevja z gručastim naseljem v ovršni legi in obdelovalnimi površinami na prisojnih pobočjih ter poseben pojav, saj je naselje zraslo na pomolu hrbta in ne le na njegovem uravnanem vrhu.
KOŠTABONA	Pomol hrbta je na severni in delno tudi zahodni strani porasel z gozdom, na južni pa so obdelovalne terase trajnih nasadov, ki sledijo terenu in se mestoma nekoliko zaraščajo. Strnjeno gručasto naselje je zraslo na vrhu vzpetine z eno cerkvijo na koncu pomola in z drugo v začetnem delu vasi. Krajina je obenem reprezentativen predstavnik Istrskega gričevja z gručastim naseljem v ovršni legi in obdelovalnimi površinami na sončnih pobočjih ter poseben pojav, saj je naselje zraslo na pomolu hrbta in ne le na njegovem uravnanem vrhu.
KUBED	Vas, ki leži na stiku kraškega in flišnega sveta, je razporejena na pobočju vzpetine Grad. V pogledu dominirata srednjeveška utrdba ter cerkev sv. Florjana na skalni pečini, v ozadju pa je izrazit kraški rob. Zelo slikoviti so tako pogledi na vas kot tudi razgledi iz vasi proti morju.

(vir: povzeto po Regionalni razdelitvi krajinskih tipov in izjemnih krajin Slovenije (CRP V5-2135), Golobič s sod., 2024)

LIPICA
(vir: Kobilarna Lipica, IG profil)

SEČOVELJSKE SOLINE S POBOČIJ NAD SEČO
(foto: Nadja Penko Seidl)

STRUNJANSKE SOLINE
(vir: Google zemljevid, J. Kravanja)

KRAŠKI ROB IN HRASTOVLJE
(foto: Mojca Golobič)

PADNA
(foto: Klara Brecelj)

KOŠTABONA
(foto: Klara Brecelj)

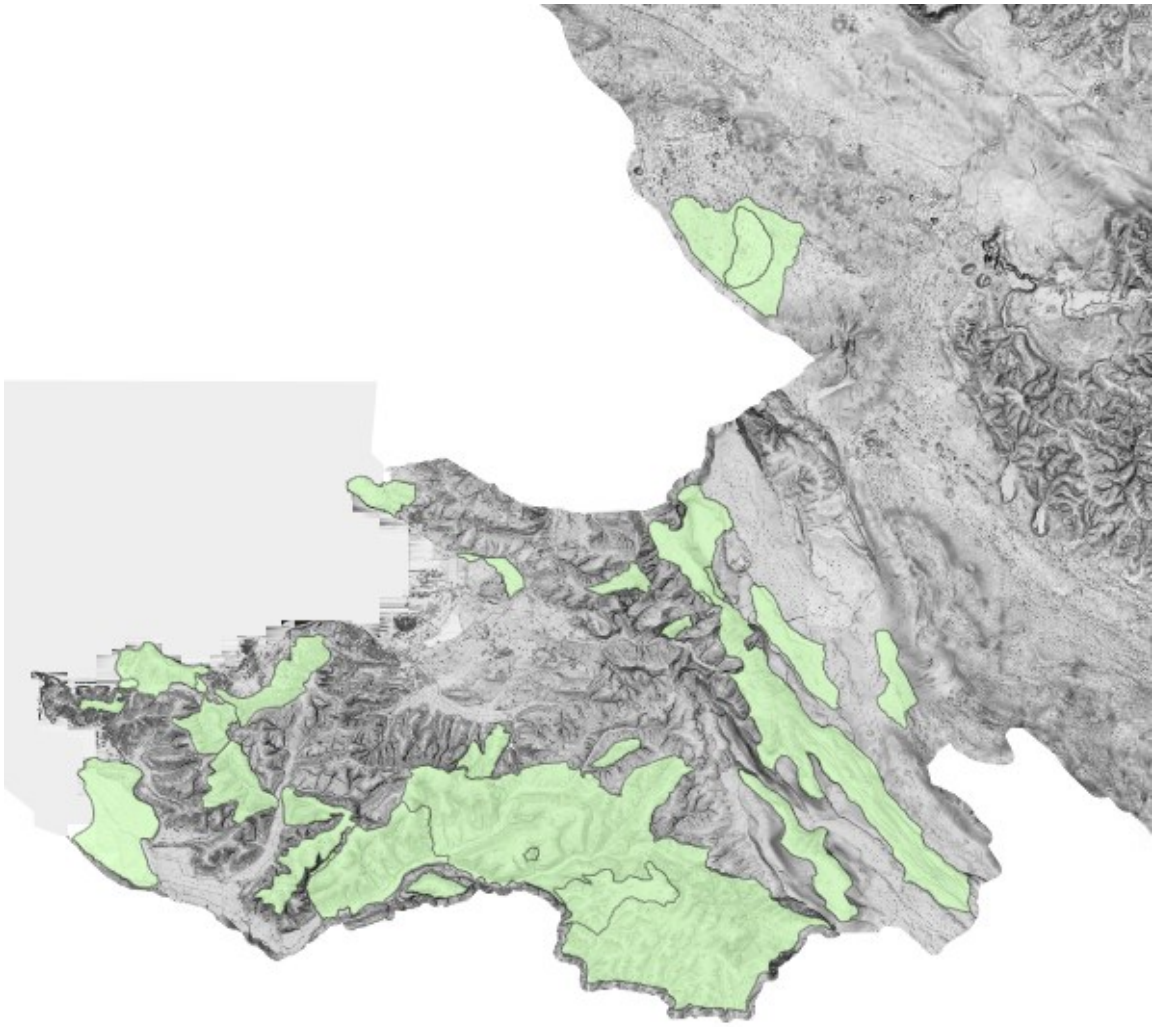

KUBED
(pogled iz Zanigrada, foto P.K. Petrović Jesenovec)

Dediščinske kulturne krajine (vir: eVrd)

EID	IME
1-01293	Rožar - Kulturna krajina
1-01299	Tinjan - Kulturna krajina
1-09761	Izola - Kulturna krajina Izolski amfiteater
1-13925	Ankaran - Kulturna krajina Ankaranska bonifika
1-15085	Ankaran - Kulturna krajina Debeli rtič
1-15086	Čentur - Kulturna krajina
1-15087	Podpeč pri Črnem Kalu - Kulturna krajina Kraški rob
1-15089	Boršt nad Dragonjo - Kulturna krajina notranja slovenska Istra
1-15090	Puče - Kulturna krajina Krkavče - Koštabona
1-15678	Brič - Območje drevoredov cipres
1-21627	Korte - Kulturna krajina Cetore-Korte
1-28262	Strunjan - Kulturna krajina Strunjan
1-28600	Portorož - Kulturna krajina Šentjane
1-24521	Lipica-Kraška kulturna krajina
1-7245	Lipica - Kobilarna Lipica (kulturna krajina z grajenimi strukturami)
1-28601	Seča - Kulturna krajina Seča polotok
1-07868	Sečovlje - Sečoveljske soline
1-08077	Strunjan - Strunjanske soline
1-15088	Movraž - Kulturna krajina Movraška vala
1-31118	Črnotiče - Kulturna krajina Črnotiče
1-31119	Topolovec - Kulturna krajina Belvedur
1-31120	Boršt nad Dragonjo - Kulturna krajina Glem - Boršt
1-31122	Podgorje - Kulturna krajina podgorski kras
1-31123	Lopar - Kulturna krajina Lopar
1-28602	Sveti Peter - Kulturna krajina Sveti Peter-Padna-Nova vas

Slika 83: Dediščinska kulturna krajina znotraj UZ z elementi KZ za ŠMO slovenske Istre z zalednim delom (vir: https://geohub.gov.si/ghapp/giskd/)

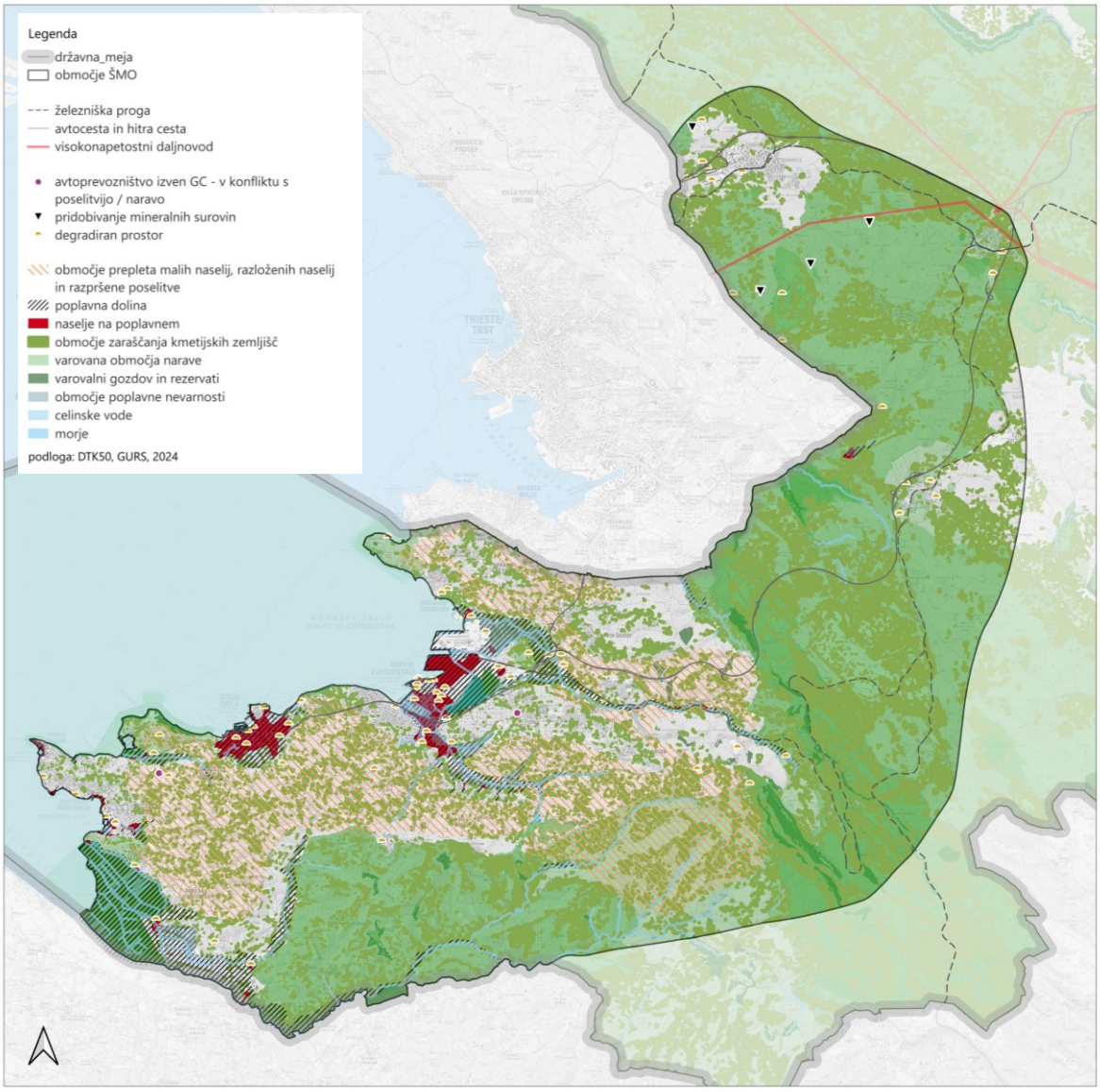
Zgodovinske kulturne krajine

EID	IME
1-01283	Gabrovica pri Črnem Kalu - Zgodovinsko območje Gabrovica - Osp
1-01445	Labor - zgodovinsko območje Hrpeljci

Dokumentarno arhivsko varstvo

EID	IME
1-01293	Rožar - Kulturna krajina
1-01299	Tinjan - Kulturna krajina
1-15086	Čentur - Kulturna krajina
1-15089	Boršt nad Dragonjo - Kulturna krajina notranja Slovenska Istra

3.12.4 Problemska analiza

Slika 84: Prikaz problemskih konfliktov v prostoru

3.12.5 Vrednostna analiza

Vrednostna analiza vključuje vrednotenje z dveh vidikov:

- naravna ohranjenost in biotska pestrost ter
- prepoznavnost krajine.

Vrednostna analiza je po posameznih merilih pripravljena kot kombinacija pripisovanja vrednosti.

Naravna ohranjenost in biotska pestrost

Vrednejša so območja z večjo naravno ohranjenostjo in biotsko pestrostjo. Vrednotenje je opravljeno na podlagi območij, (za)varovanih po predpisih o ohranjanju narave, podatkov ZRSVN, podatkov o habitatnih tipih, podatkov ARSO, DRSV, ZGS in MKGP.

Najbolj vredna območja (razred 5):

- naravne vrednote, Natura 2000, zavarovano območje (naravni spomenik, naravni rezervat), habitatni tipi (mokrotni travniki, mejice), naravni in delno naravni vodotoki,

Vredna območja (razred 4):

- gozd s poudarjeno funkcijo varovanja (gozdni rezervati, varovalni gozdovi),
- območja pomembnejših visokodebelnih travniških sadovnjakov,
- gozdne zaplate/otoki v odprti krajini,

Srednje vredna območja (razred 3):

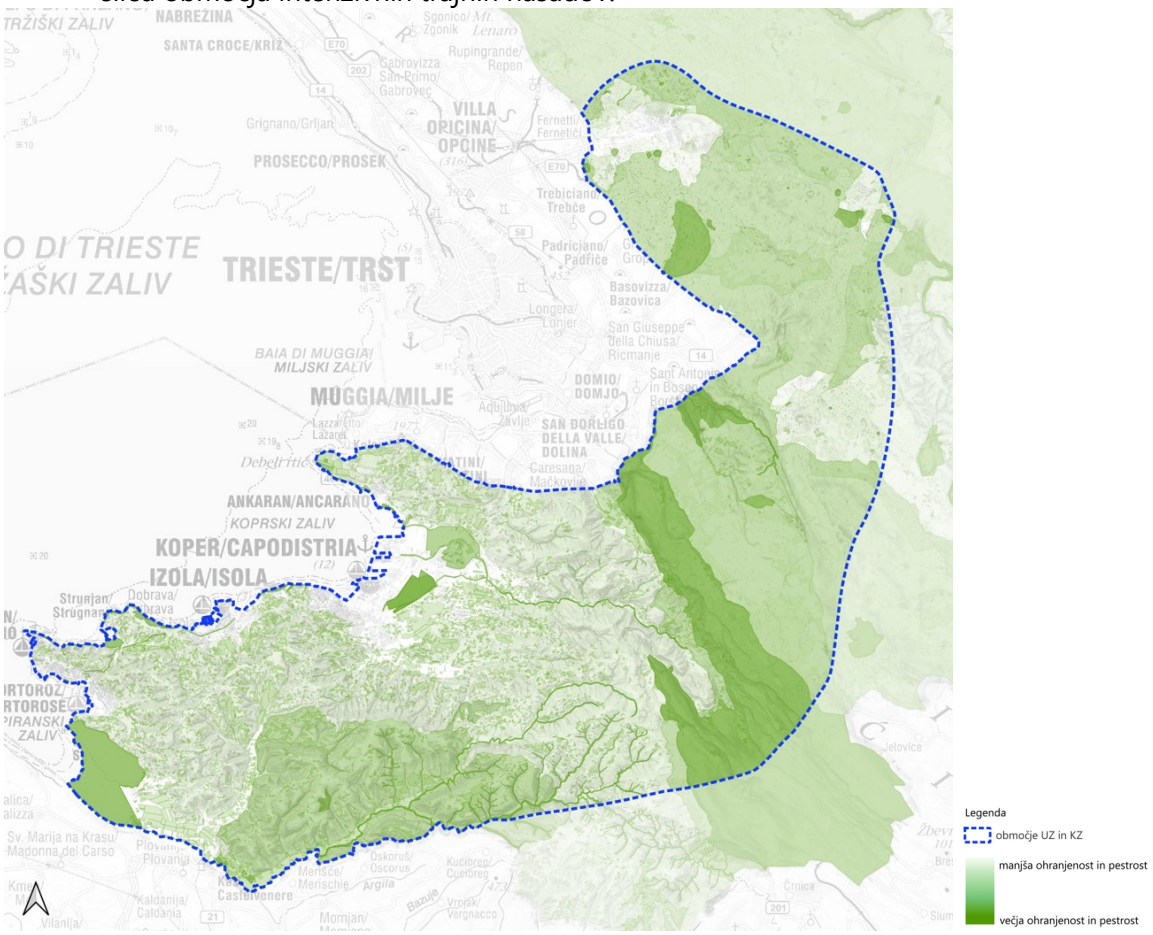
- območje opuščanja kmetijske rabe in območja zaraščanja (strateško manj pomembna območja za kmetijstvo – manjše zaplate, večje zaplate, izmenjava ožjih izravnav in zaplat),

Malo vredna območja (razred 2):

- intenzivneje obdelana mozaična kulturna krajina na gričevju z večjim deležem trajnih nasadov (vinogradi, sadovnjaki),
- območja pretežno pašnih in travnatih površin na gričevju,

Manj vredna območja (razred 1):

- območja nečlenjene kulturne krajine (njive, travniki),
- širša območja intenzivnih trajnih nasadov.

Slika 85: Vrednostna analiza – naravna ohranjenost in biotska pestrost

Prepoznavnost

Vrednejša so izjemna (enkratna, reprezentativna) območja, območja bistvenih zgodovinskih in/ali simbolnih vrednosti/pomena. Vrednotenje je opravljeno na podlagi prenovljene Regionalne razdelitve krajinskih tipov in izjemnih krajin v Sloveniji (Golobič idr., 2024), podatkov o kulturni dediščini, dejanske in namenske rabe, ortofoto.

Najbolj vredna območja (razred 5):

- kulturna krajina izjemnega pomena (naselbinska dediščina, kulturna krajina, vrtnoarhitekturna dediščina, zgodovinske krajine, izjemne krajine),
- območja nacionalne prepoznavnosti,

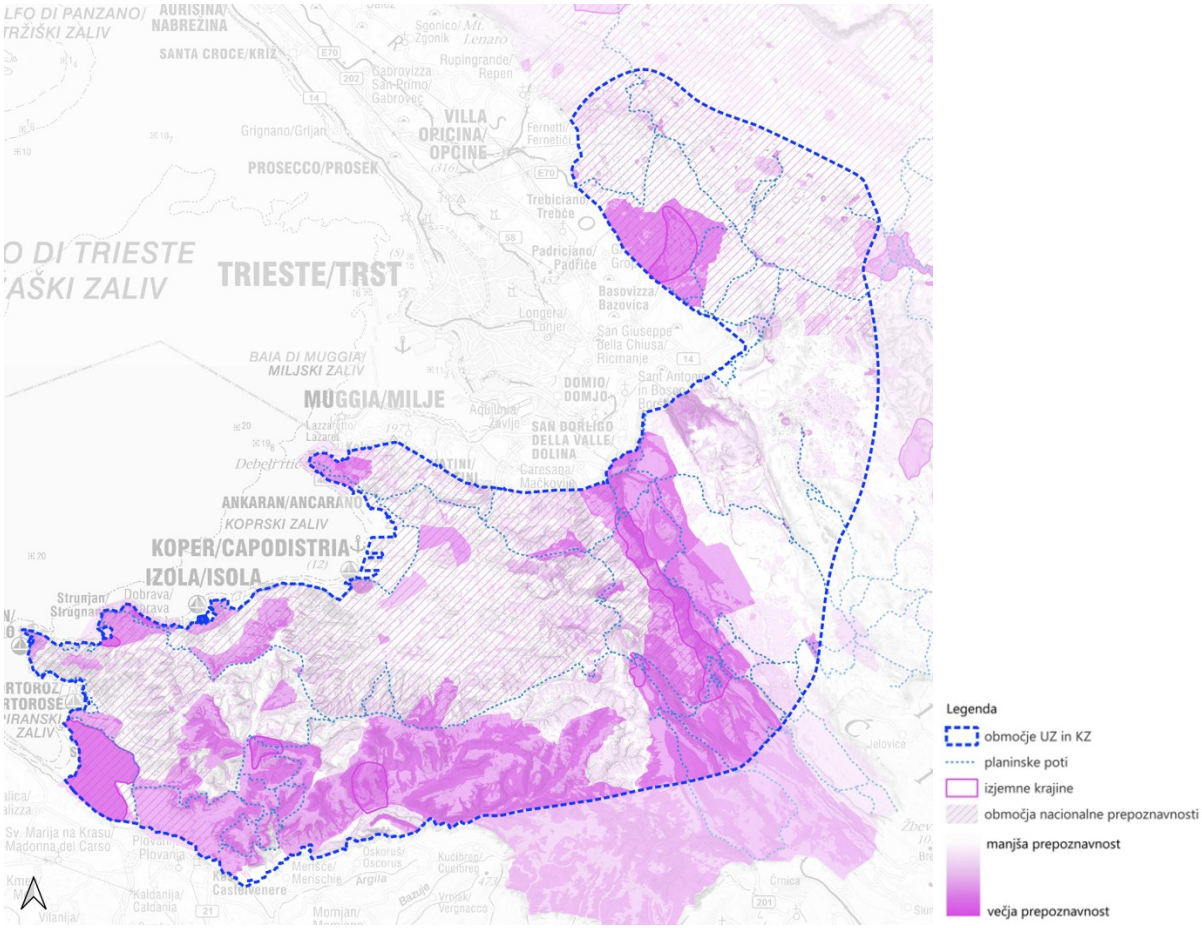
Vredna območja (razred 4):

- območja mozaične kulturne krajine,
- območja strnjenih gozdnih površin v hribovitem svetu,

Srednje vredna (razred 3):

- hribovit svet poraščen s strnjenim gozdom

Drugo: pohodne in planinske poti.

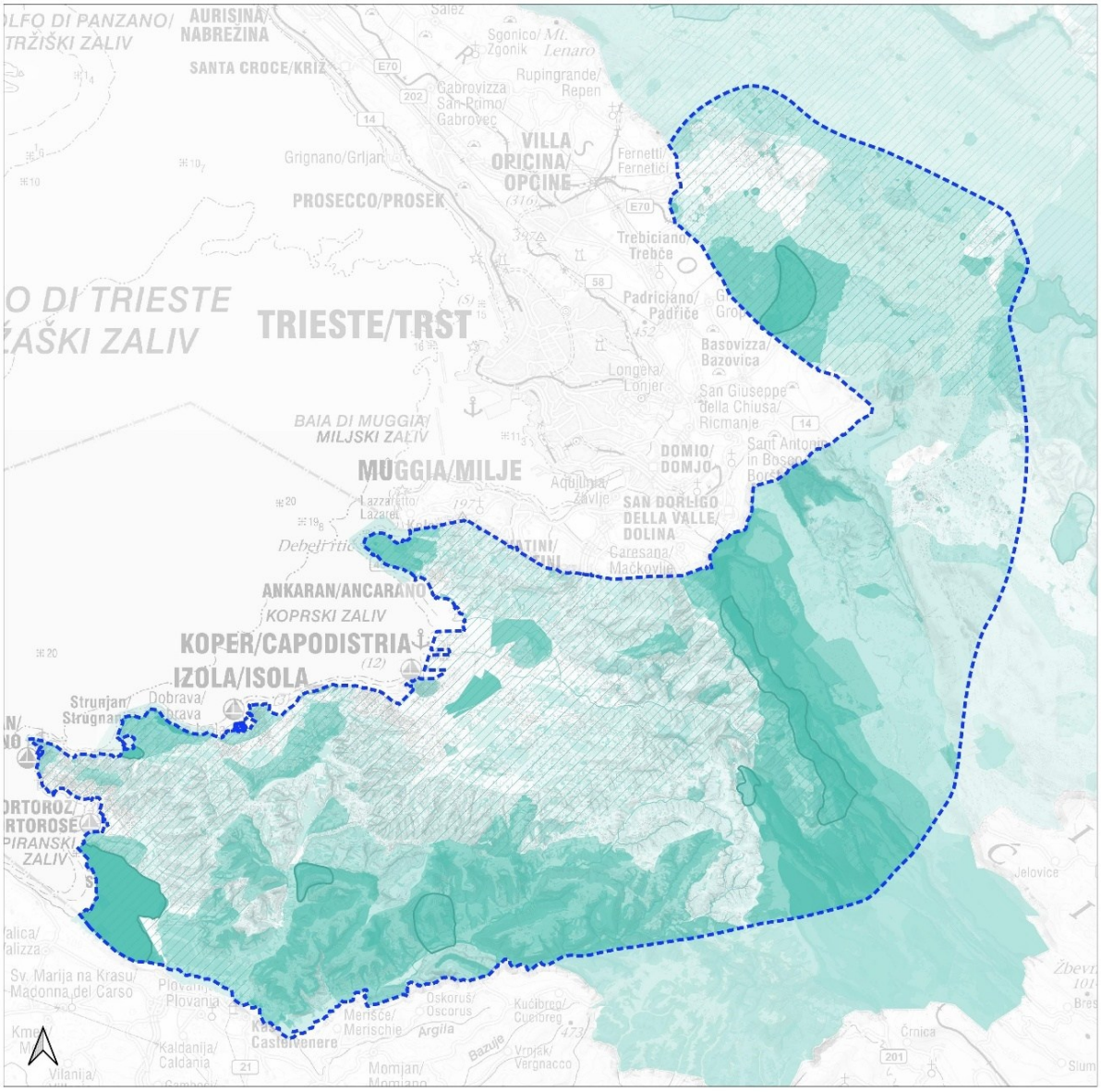

Slika 86: Vrednostna analiza – prepoznavnost

Vrednostna analiza: skupna vrednost

Vrednotenje po obeh sklopih (naravna ohranjenost in biotska pestrost ter prepoznavnost) je združeno v skupno vrednotenje po principu pogostosti najvišjih vrednosti.

Izstopajo naravno ohranjena območja, naravne vrednote in prvine, kulturno-dediščinska območja in izjemne krajine: Lipica, kraški rob, Regijski park Škocjanske jame, dolina Dragonje s širšim zaledjem in izjemnima krajinama Padno in Koštabono, Škocjanski zatok, osamelec Srmin, Debeli rtič, Strunjanske in Sečoveljske soline, mestna jedra Koper, Izola, Piran.

Slika 87: Vrednostna analiza – prepoznavnost

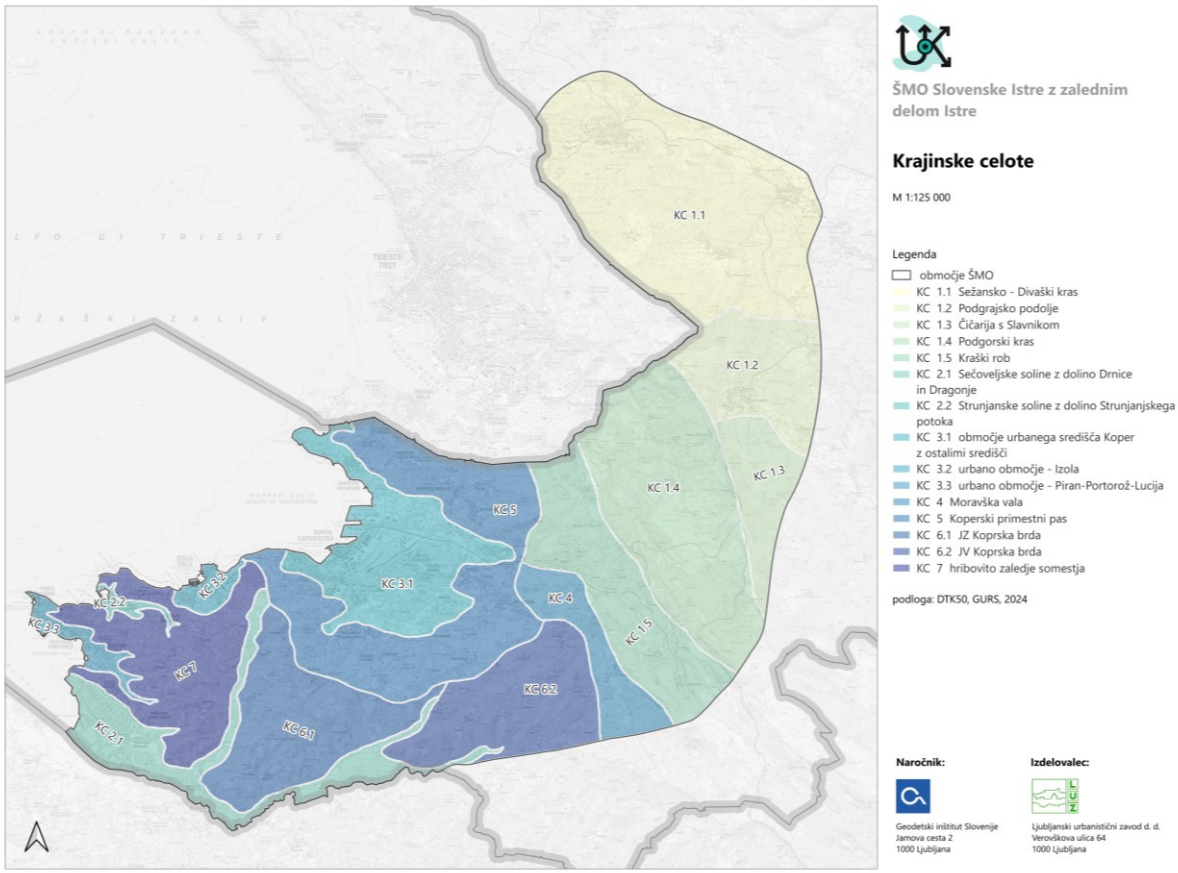
3.12. Členitev na krajinske celote in krajinski vzorci

Členitev na krajinske celote povzema in zaokroža analizo in vrednotenje, hkrati pa (v nadaljevanju KZ) odraža/podpira koncept in zasnovo razvoja in varstva prostora, saj bodo na njej temeljile podane usmeritve in ukrepi.

3.12.1. Krajinske celote

Na krajinske celote je vezana opredelitev prevladujočega krajinskega vzorca – tipa krajine. Celota ima lahko en ali več vzorcev. Meje krajinskih celot in območij vzorcev se praviloma prekrivajo, ni pa to nujno, saj vzorec odraža obstoječe stanje v prostoru, na krajinsko celoto pa je vezano želeno stanje (usmeritve, pogoji).

Območje UZ s KZ je razdeljeno na naslednje prevladujoče krajinske celote:

Slika 88: Krajinske celote ŠMO (grafična priloga UZ z elementi KZ))

3.12.2. Krajinski vzorci

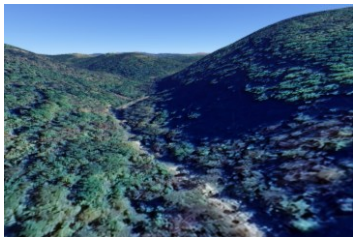
Opredelitev vzorca izhaja predvsem iz značilnosti reliefa ter rabe prostora (površinskega pokrova). Vzorec predstavlja okvir krajinske prepoznavnosti – ohranjanje in vzpostavljanje vrednot in prepoznavnih značilnosti krajine ter razmeščanje dejavnosti tako, da je mogoče krepiti prepoznavnost prostora in njegovo upravljanje.

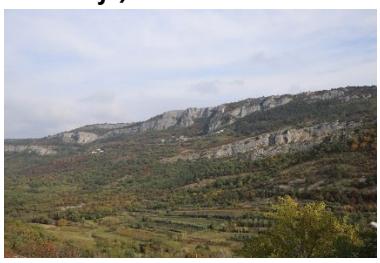
Na območju UZ s KZ so prepoznani naslednji prevladujoči krajinski vzorci:

Obala

Morje Pogled na obmorsko turistično mesto Piran (Foto: Arijana Haskaj, 2022)	**Strma obala s klifi** Pogled na zahodni del Strunjanskega klifa z Mesečevim zalivom. (Foto: Nadja Penko Seidl, Regionalna razdelitev)	**Soline** Strunjanske soline (Vir: Javni zavod Krajinski park Strunjan)
Grajena in poseljena obala (močna urbanizacija) Pogled na poseljeno območje mesta Koper (Vir: Google Zemlja)	**Terasirana, gozdnata, razpršeno poseljena gričevja ob obali** Pacug (Foto: Arijana Haskaj, 2022)	**Izjemna krajina (Sečoveljske soline, Strunjanske soline)** Izjemna krajina Sečoveljske soline (Foto: Črtomir Rosić, 2022)
Kopališča Strunjan (Foto: Arijana Haskaj, 2022)	**Mozaične ravninske krajine** Pogled na dolino reke Dragonje (Foto: Klara Brecelj, Regionalna razdelitev)	**Mozaične krajine s trajnimi nasadi na gričevju (terasirano)** Pobočje nad Sečovljami (Foto: Arijana Haskaj, 2022)

Slovenska Istra (obalno zaledje, Kraški rob)

Ozke rečne doline z gozdnimi pobočji Povirni del reke Dragonje z gozdnimi pobočji(Vir: Google Zemlja)	**Široke rečne doline v kmetijski rabi** Pogled na rečno dolino reke Drnice iz Dragonje s kmetijsko rabo (Vir: Google Zemlja)	**Mozaična kmetijska krajina na gričevju** Puče z okolico (Vir: Google Zemlja)

Gozdnata gričevja Dolina Rižane z obdajajočimi gozdnatimi griči (Foto: Mojca Golobič, Regionalna razdelitev),	**Gričevja s trajnimi nasadi (vinogradi, sadovnjaki, oljčniki) na prisojnih pobočjih** Pogled s Hrvatinov (Foto: Jakob Klemenčič, 2019)	**Izjemna krajina (Padna, Koštabona, Kraški rob in Hrastovlje)** Pogled na severni del Kraškega roba (Foto: Klara Brecelj, Regionalna razdelitev)
Skalnate stene Kraškega roba (Vir: KZ Koper)	**Strnjena naselja ob Kraškem robu** Črni Kal (Foto: Petra Vertelj Nared, 2019)	**Strnjena naselja na pobočjih s kulturno krajino** (Vir: KZ Koper)

Kras

Mozaične ravninske krajine (travniki, njive)

Mozaična krajina pod vasjo Podgorje (Foto: Nadja Penko Seidl, Regionalna razdelitev)

Mozaične krajine na valovitem kraškem terenu

Mozaična krajina pri vasi Slope v Podgrajskem podolju (Foto: Nadja Penko Seidl, Regionalna razdelitev)

Mozaične krajine kraških polj, travnikov

Mozaična krajina pri vasi Senadole, kraško polje (Foto: Nadja Penko Seidl, Regionalna razdelitev)

Travnata slemena, vrhovi in pobočja v hribovitem svetu

Vrh Slavnika (Foto: Mateja Kregar Tršar, Regionalna razdelitev)

Gozdnata hribovja (Brkini)

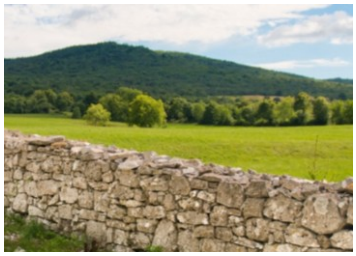
Pogled s Prema na obdelovalne terase z visokodebelnimi sadovnjaki, gozdnata hribovja (Foto: Nadja Penko Seidl, Regionalna razdelitev)

Ozke rečne doline z gozdnimi pobočji

Uravnan svet doline Glinščice (Foto: Nadja Penko Seidl, Regionalna razdelitev)

Kraške gmajne

Kraška gmajna in suhozid (vir: Visitkras.info)

Pojavnost kraških vrtač in udornic

(Vir: KZ Koper)

Pojavnost podzemnih kraških pojavov (jame)

Ostenja nad Škocjanskimi jamami (Foto: Nadja Penko Seidl, Regionalna razdelitev)

Gručasta naselja vpeta v pobočja

Podgorje (Vir: Google Zemlja)

Urbanizirane krajine na razgibanem terenu

Sežana (Vir: Google Zemlja)

Izjemna krajina (Lipica)

Kobilarna Lipica (Foto: Nadja Penko Seidl, Regionalna razdelitev)

3.13 PROMETNI SISTEM IN DOSTOPNOST DO TRAJNOSTNIH OBLIK PROMETA

3.13.1 Izhodišča

Območje slovenske Istre je zaradi svoje lege, Luke Koper in turizma izpostavljeno močnim prometnim obremenitvam. Glavno prometno infrastrukturo predstavljajo ceste, železnica, pristanišče Koper in letališče v Sečovljah.

Regija je močno odvisna od osebnega avtomobila, saj se z njim opravi kar 77 % vseh poti. Pešačenje predstavlja 17 %, kolesarjenje in javni promet pa skupaj le okoli 5 %. Železniški promet ima zanemarljiv delež.

Takšna prometna slika povzroča veliko prostorsko porabo ter okoljske, gospodarske in socialne težave, zlasti v gosto poseljenih in turistično obremenjenih območjih ob obali.

Čeprav so nove ceste izboljšale promet zunaj sezone, se med poletno turistično sezono prometne obremenitve močno povečajo – med Koprom in Piranom do 20 %, proti Ankaranu do 12 %, skozi Debeli rtič pa celo do 45 %.

3.13.2 Analiza omrežja državnih in občinskih cest

Cestno omrežje v Slovenski Istri sestavljajo državne ceste vseh kategorij in lokalne ceste, ki povezujejo naselja znotraj regije ter jo povezujejo z drugimi deli Slovenije, Italijo in Hrvaško.

Glavno prometno hrbtenico regije tvorijo:

- avtocesti A1 in A3, ki sta del evropskega prometnega omrežja TEN-T,
- hitra cesta H5 (Škofije–Sermin–Koper) in
- hitra cesta H6 (Koper–Izola–Jagodje).

Omrežje dopolnjujejo glavne ceste proti mejnim prehodom (Kozina–Starod, Koper–Dragonja, Izola–Lucija–Sečovlje, Koper–pristanišče za mednarodni promet Koper) ter regionalne ceste, ki povezujejo občinska središča, turistične in obmejne kraje ter pogosto služijo kot brezcestninska alternativa avtocestam.

Na avtocestnem omrežju se načrtuje ureditev varnih parkirišč za tovorna vozila, predvsem z razširitvijo obstoječih počivališč.

Pomembna načrtovana projekta sta dograditvi hitrih cest:

- H5 Koper–Dragonja, ki bo prevzela glavnino tranzitnega prometa proti Hrvaški in zmanjšala obremenitve mestnega prometa v Kopru,
- H6 Jagodje–Lucija, s katero bo dokončana povezava Koper–Izola–Piran.

Poleg tega so načrtovane tudi obvoznice za razbremenitev naselij:

- Severna obvoznica Divača,
- Obvoznica Komen, ki bo omogočila ureditev središča kraja,
- Obvoznica Kobdilj, ki bo umirila promet v starem vaškem jedru.,
- Južna obvoznica Sežane, ki se navezuje na AC priključek Sežana- zahod ter se z nadvozom nad železniško progo Sežana-državna meja preko Orleške ceste naveže na RT Sežana-Lipica ter razbremeni Partizansko cesto,
- Cestna povezava med RT Sežana- Lipica in RC Divača-Lokev-Lipica obvoznica Kobilarne Lipica (vzhodno od posesti)

Ti ukrepi bodo prispevali k večji prometni varnosti, boljši pretočnosti in zmanjšanju vplivov prometa na kakovost bivanja v regiji.
Obstoječe ceste, ki potekajo vzporedno z novimi ali načrtovanimi cestami, bodo po izgradnji teh prekategorizirane v ceste nižjega pomena. V središčih naselij se bo sproščeni cestni prostor namenil pešcem in kolesarjem.
Državne in lokalne ceste, ki ne izpolnjujejo varnostnih standardov (zaradi poškodovanih vozišč, slabega odvodnjavanja ali nestabilnih brežin), bodo rekonstruirane in posodobljene.
Poleg tega se načrtuje ureditev površin za pešce in kolesarje, ter izgradnja avtobusnih postajališč in izogibališč, kar bo prispevalo k večji prometni varnosti in boljši dostopnosti javnega prometa.

Potovalne navade in delovne migracije

Delež potovanj, ki se začnejo in končajo znotraj regije, je 88,8 %. Največ potovanj pred analizo povratka domov se opravi zaradi odhoda na delo (27 %), zaradi nakupov se opravi 20,3 % potovanj in 17,5 % zaradi prostega časa. Del delovno aktivnega prebivalstva se vozi na delo v druge regije. Ob koncu leta 2023 je bilo 22,4 % delovno aktivnega prebivalstva medregijskih delovnih migrantov. V komenski občini je največji delež delovno aktivnih, ki so zaposleni izven regije. Sledita mu Hrpelje-Kozina in Ankaran. Najbolj uporabljeno prevozno sredstvo je avto. Z avtomobilom se vozi 78 % prebivalcev, peš jih hodi 14 %, javni prevoz uporablja 4 % prebivalcev in prav toliko jih tudi kolesari. (Strokovne podlage, PNZ 2025)

3.13.3 Analiza železniškega omrežja

Železniško omrežje v Obalno-kraški regiji sestavljata dve glavni železniški progi, ki sta del vseevropskega prometnega omrežja TEN-T, in več regionalnih železniških prog:

- glavna proga E70 (Ljubljana–Sežana–meja),
- glavna proga E69 (Divača–Koper),
- regionalne železniške proge Prešnica – Rakitovec – državna meja (Buzet), Jesenice – Nova Gorica – Sežana, cepišče Kreplje – Repentabor – državna meja (Villa Opicina).

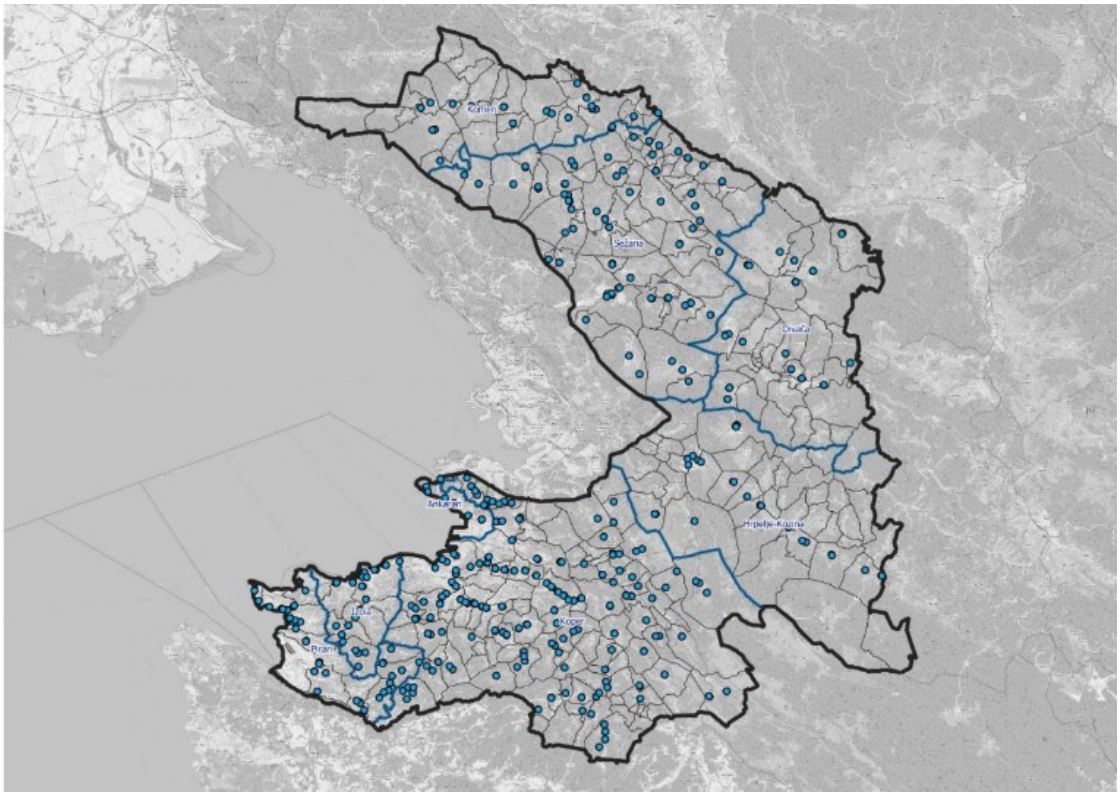
Zaradi preobremenjenosti glavnih prog, zlasti na odseku Divača–Koper, je predvidena celovita nadgradnja železniške infrastrukture. Nadgradnje bodo omogočile večjo zmogljivost in varnost, hitrejše povezave, več potnikov in tovora ter boljšo povezanost z integriranim javnim potniškim prometom. Na TEN-T progah bodo uvedeni evropski tehnični standardi, kot so višje hitrosti, večje osne obremenitve, sodobni signalnovarnostni sistemi in dostopnost za invalide.
V načrtu je nadgradnja nove trase železniške proge Divača–Koper, ki je trenutno v gradnji, v dvotirno progo, elektrifikacija regionalne proge Nova Gorica–Sežana ter ureditev novih signalno-varnostnih naprav na vseh progah, kjer posodobitve še niso bile izvedene.
Ob železniških progah se bodo uredila izvennivojska križanja in posodobitve postajališč ter vozlišč, s posodobitvami in nadgradnjami pa se bodo lahko uvedli taktni vozni redi z večjo pogostostjo vlakov. Nadgradnje bodo pomembno prispevale k trajnostni mobilnosti in zmanjšanju cestnega prometa v regiji.
Gospodarske in industrijske cone, logistični centri ter terminali za pretovor blaga bodo na železniško omrežje povezani preko industrijskih tirov, kar bo omogočilo učinkovitejši pretok tovora. Tovorni terminal v Luki Koper se bo posodobil in razširil v skladu z državnim prostorskim načrtom (DPN), s čimer se bo zadostilo povečanim prometnim in logističnim potrebam.

Poleg obstoječega prometno logističnega terminala nacionalnega pomena v pristanišču Koper je s strani Luke Koper predvidena izgradnja intermodalnega- logističnega centra na območju mesta Sežana kot podporna infrastruktura pristanišču.

3.13.4 Analiza javnega potniškega prometa

Na območju slovenske Istre delujeta železniški in avtobusni javni potniški promet, vendar vozni redi med njima večinoma niso usklajeni, saj se prevozi ne izvajajo po taktnem voznem redu. To zmanjšuje zanesljivost in povezanost sistema ter spodbuja uporabo osebnih vozil.
Dostopnost do javnega prevoza se postopoma izboljšuje – približno 71 % prebivalcev ima zadovoljivo, 38 % pa primerno dostopnost. Kljub temu imajo prebivalci kraških občin (Hrpelje-Kozina, Divača, Sežana, Komen) še vedno slabšo prometno povezanost. Uporaba javnega avtobusnega prometa upada zaradi prevlade avtomobilov, redkih voženj in pomanjkanja linij ob koncih tedna, kar zmanjšuje dostopnost do delovnih mest in storitev ter slabi turistično mobilnost.
Za izboljšanje razmer se načrtujejo ukrepi, kot so uvedba dodatnih avtobusnih linij, skrajšanje intervalov med vožnjami, taktni vozni redi in hitre povezave med mesti slovenske Istre. Cilj je povečati potovalne hitrosti, izboljšati usklajenost med prevoznimi načini in zmanjšati odvisnost od avtomobilov.

Vzpostavlja se mreža mobilnostnih točk, ki omogočajo prestop med različnimi vrstami prevoza (P+R, sopotništvo, izposoja koles in avtomobilov, polnilnice za e-vozila, kolesarnice, paketomati). Takšne točke bodo urejene v Kopru, Ankaranu, Luciji, Divači in Sežani ter ob železniških postajah, kjer bodo nastala vozlišča Parkiraj in pelji (P+R). Ob avtocestnih priključkih bodo parkirišča za sopotništvo, v Kopru pa prestrezna parkirišča za preusmerjanje prometa na javni prevoz.
Del strategije vključuje tudi potniško pristanišče v Kopru za pomorski promet ter lokalne mobilnostne točke pri nakupovalnih središčih, gospodarskih conah in mestnih središčih. V manj poseljenih območjih – zaledje slovenske Istre, Brkini, sever občine Sežana in Komen – se bo uvedel prevoz na poziv, ki bo izboljšal dostopnost in dopolnil obstoječe linije.
Z nadgradnjo infrastrukture, uvedbo novih povezav in boljšim usklajevanjem sistema bo regija pridobila sodoben, trajnosten in povezan javni potniški promet, ki bo zmanjšal cestne obremenitve ter izboljšal kakovost življenja in mobilnost prebivalcev.
Na območju regije je evidentiranih 302 avtobusnih in 21 železniških postaj ali postajališč. Sorazmerno z velikostjo občine in poselitvijo se največ avtobusnih postajališč nahaja v Mestni občini Koper in najmanj v občini Ankaran.

Slika 89: *Prikaz avtobusnih postaj oz. postajališč v Obalno-kraški regiji (PNZ, 2025)*

3.13.5 Analiza kolesarskega omrežja

Kolesarsko omrežje v Obalno-kraški regiji je zasnovano tako, da omogoča varno, povezano in udobno vožnjo. Sestavljajo ga državne, regionalne in medobčinske kolesarske povezave, ki skupaj tvorijo osnovo za razvoj trajnostne mobilnosti.

Državno kolesarsko omrežje vključuje tri daljinske poti:

- D1: Šentilj – Maribor – Celje – Ljubljana – Koper – Sečovlje (del poti EuroVelo 9),
- D6: Škofije – Koper – Sečovlje (EuroVelo 8) in
- D7: Robič – Kobarid – Most na Soči – Nova Gorica – Komen – Divača – Ilirska Bistrica – Jelšane (Soško–Kraško–Jadranska pot).

Regionalne kolesarske poti so:

- R4: Logatec – Col – Ajdovščina – Komen,
- R5: Črni Kal – Gračišče – (Sočerga) – Dragonja,
- R34: Koper – Ankaran – državna meja.
-

Omrežje dopolnjujejo medobčinske kolesarske povezave, regijo pa prečka tudi Slovenska turnokolesarska pot v petih etapah: Trstelj – Kokoš – Piran – Marezige – Slavnik – Sviščaki.

Kolesarska infrastruktura v regiji je premalo razvita, da bi lahko imela pomembnejšo vlogo v vsakodnevni mobilnosti. Ločenih, varnih in povezanih kolesarskih poti je premalo, predvsem v zaledju slovenske Istre in na Krasu in Brkinih, prav tako pa primanjkuje varnih parkirnih mest za kolesa ob železniških in avtobusnih postajališčih.

Za izboljšanje stanja je prednostno predvidena gradnja ključnih državnih kolesarskih povezav na trasah D1 (odsek Razdrto – Divača – Kozina – Črni Kal – Koper), D7 (odsek Nova Gorica – Komen – Sežana – Divača), R4 (odsek Kobdilj – Gradišče – Komen) in R5 (odsek Črni Kal – Sočerga) ter povezav

Trst–Kozina–Starod in Koper–Šalara–Dragonja. Ob preusmeritvi železniške proge Divača–Koper se bo obstoječi tir uporabil za novo državno kolesarsko pot.
Kolesarske poti bodo povezane z vozlišči javnega prometa in parkirišči za sopotništvo, ob naseljih pa bodo urejene tudi dostopne povezave. Na ravninskih območjih se načrtuje gradnja hitrih kolesarskih poti, ki bodo omogočale varno in tekoče kolesarjenje.
Večjo pozornost je treba nameniti razvoju trajnostne turistične infrastrukture, zlasti povezovanju kolesarskega omrežja na regionalni in čezmejni ravni. V okviru povezave Trst–Kozina–Starod se predlaga dopolnitev kolesarskega omrežja v smeri sever–jug po trasi stare glavne ceste Prem–Buzet, ki prek odseka Obrov–Golac–Vodice povezuje Brkine s hrvaško Istro. Povezava ima pomemben potencial za razvoj rekreativnega in turističnega kolesarstva ter za povezovanje dolin reke Reke in reke Mirne. Pri nadaljnjem načrtovanju naj se ta povezava upošteva tudi v navezavi na Regionalno celostno prometno strategijo (RCPS), ki je v pripravi.

3.13.6 Analiza letalskega prometa

Letališče Portorož je eno od treh slovenskih letališč z dovoljenjem za mednarodni zračni promet. Namenjeno je predvsem splošnemu letalstvu in manjšim poslovnim letalom, poleg potniških letov pa omogoča tudi vzdrževanje, garažiranje (hangariranje) in parkiranje letal in drugih zrakoplovov.
V prihodnjih letih je predvidena celovita prenova letališča, ki vključuje posodobitev terminala, kontrolnega stolpa, hangarjev in parkirišč, ter razširitev letališke ploščadi in vzletno-pristajalne steze. Posodobljeni bodo tudi navigacijski sistemi in komunalna infrastruktura, vse skladno z državnimi razvojnimi dokumenti.
V regiji se nahaja tudi letališče Divača, kjer je pri načrtovanju razvoja potrebno upoštevati varstvene režime Regijskega parka Škocjanske jame in območja Natura 2000. Poleg tega se v regiji vzdržujejo in posodabljajo vzletišča za športno in rekreativno letalstvo. Pri nadaljnji prostorski širitvi naselij pa je pomembno zagotoviti, da novogradnje ne ovirajo delovanja letališč in vzletišč.

3.13.7 Vodni promet

Slovensko morje je vključeno v shemo ločene plovbe (TSS), ki je bila vzpostavljena s sporazumom med Slovenijo, Hrvaško in Italijo za učinkovitejše in varnejše upravljanje prometa v severnem Jadranu. Ključno prometno in gospodarsko središče regije je pristanišče za mednarodni promet Koper, jedrno pristanišče Evropske unije na vseevropskem prometnem omrežju TEN-T, ki leži na križišču Sredozemskega in Baltsko-jadranskega koridorja. Prek njega potekajo multimodalni tokovi blaga, ki povezujejo pomorski, železniški in cestni promet. Koper z okolico ima vlogo vstopno-izstopne točke EU, pomembne za gospodarski razvoj Slovenije in širšega zaledja.
Na območju slovenske Istre se ohranjajo in nadgrajujejo plovni koridorji, območja ločene plovbe, sidrišča in pristanišča, pri čemer se prostorske ureditve usklajujejo z drugimi rabami morja – varstvom narave, turizmom, ribištvom in marikulturo. Razvija se tudi ladjedelništvo in vzdrževanje plovil na vseh obstoječih lokacijah, zlasti v manjših servisnih ladjedelnicah, ki skrbijo za čolne, manjše ladje in ribiška plovila. V Izoli se ohranja del območja ladjedelnice za vzdrževanje večjih plovil in zatočišče za ladje v stiski, hkrati pa se predvideva možnost ureditve mednarodnega potniškega pristanišča in infrastrukture za javne službe varovanja morja.
Razvoj pomorskih dejavnosti temelji na načelu trajnostnega upravljanja morja, upoštevajoč naravne in prostorske omejitve – kakovost morske vode, biotsko raznovrstnost, varstvo kulturne dediščine

in prostorsko ustreznost obalnih območij. Predvideni so tudi ukrepi za preprečevanje onesnaževanja z balastnimi vodami in širjenja invazivnih vrst. Na področju pomorskega prometa so jasno opredeljena območja pristanišč za mednarodni promet (Koper, Izola, Piran), sidrišča v Koprskem zalivu, plovni koridorji, varnostni objekti ter območja posebnih pristanišč. Na teh območjih ima pomorski promet prednost pred dejavnostmi, kot so ribištvo, marikultura ali turizem. Poudarek razvoja je tudi na javnem pomorskem potniškem prometu, ki ima prednost pred turistično in športno plovbo. V pasu do ene navtične milje od obale ima turistična plovba prednost pred marikulturo, razen na območjih s podeljenimi vodnimi pravicami. Posebne dejavnosti, kot so regate, ribiška tekmovanja, raziskave in prireditve na morju, koordinira Uprava za pomorstvo.
Na obravnavanem območju se vzdržujejo in posodabljajo marine in pristaniške zmogljivosti: v Sečovljah krajevno pristanišče, v Portorožu marina in ribiško pristanišče, v Strunjanu in Izoli pristanišča za ribištvo, marikulturo in potniški promet, v Piranu ribiško in potniško pristanišče, ter v Kopru kompleksna pristaniška infrastruktura z mednarodnim potniškim terminalom. Pristanišče za mednarodni promet Koper bo dodatno nadgrajeno z gradnjo tretjega pomola, podaljšanjem obstoječih pomolov, poglabljanjem plovnih poti, povečanjem skladiščnih kapacitet in elektrifikacijo pristanišča za napajanje ladij z obale.
Poleti so mesta Ankaran, Koper, Izola in Piran povezana z javnim ladijskim prometom, ki se v prihodnosti načrtuje tudi kot trajna in čezmejna pomorska povezava z Italijo in Hrvaško. V okviru projekta LAS Istre so bili vzpostavljeni t. i. »morski prevozi po meri«, v okviru katerih ribiči in lastniki plovil ponujajo prevoze med slovenskimi mesti. Takšne pobude prispevajo k razvoju trajnostne obalne mobilnosti in večji povezanosti mest slovenske Istre preko morja.
Celovito upravljanje in razvoj pomorskega prometa na območju slovenske Istre temeljita na uravnoteženem pristopu med gospodarskim razvojem, varstvom okolja in prostorskim načrtovanjem. Regija tako postopno gradi sistem, ki krepi vlogo slovenskega morja kot prometnega, gospodarskega in turističnega prostora ob hkratnem ohranjanju njegove naravne in kulturne vrednosti.

3.13.8 Ključne ugotovitve

Mestna občina Koper

Ugotovljene pomanjkljivosti v ponudbi JPP v Mestni občini Koper so nizka frekvenca voženj medkrajevnih avtobusov, slaba povezanost z zalednimi kraji (ni vzpostavljenega sistema prevoza na klica ali javne taksi službe), zamude avtobusov in neusklajenost z voznim redom, neustrezno urejena avtobusna postajališča in pomanjkljive informacije za potnike. Frekvenca voženj vlakov je nizka, kar zmanjšuje možnosti integracije med različnimi vrstami javnega prevoza.
Priložnosti za izboljšanje JPP v občini se kažejo v pripravljenosti prebivalstva na večjo uporabo javnega prevoza, če bi bil bolj dostopen in učinkovit; v uvedbi aplikacij za spremljanje prihodov in odhodov v realnem času, v uvedbi možnosti digitalnega plačevanja vozovnic in uporabe integriranih vozovnic za različne vrste prevozov. Ponuditi bi bilo treba možnost prevoza koles na avtobusih, zagotoviti dostopnost za invalide in ranljive skupine z uporabo nizkopodnih avtobusov. Izboljšati bi bilo treba povezanost s sosednjimi občinami. Pomembna bi bila nadgradnja železniške infrastrukture.

Občina Piran

V občini se ugotavlja nezadostno povezljivost z zalednimi naselji, še posebej ob koncih tedna in izven poletne turistične sezone. Več avtobusnih postajališč je slabo urejenih. Uvedba plačljivega prevoza na liniji Fornače-Piran je za šolarje, dijake in starejše iz drugih naselij neugodna. Vozni redi so premalo usklajeni s potrebami prebivalcev in obiskovalcev, posebej poleti. Informacije o voznih redih in potekih linij niso dovolj pregledne.
Izboljšave bi bile dobrodošle pri optimizaciji in širitvi linij JPP, predvsem v povezavi z ruralnimi območji, ter z razvojem bolj prilagodljivih oblik prevoza na zahtevo. Digitalizirati bi bilo treba infrastrukturo postajališč (pametni zasloni, aplikacija za spremljanje prihodov in odhodov v realnem času). Javni promet bi se moral bolj povezovati z drugimi oblikami prometa.

Občina Izola
Izkazuje se neustrezna frekvenca voženj izven glavnih prometnih konic, ob vikendih in izven turistične sezone, med mestnim jedrom in zaledjem ter med mestom in bolnišnico. Storitev prevoza na klic (Kurjerca) ni dovolj učinkovita. Ni razvite celostne mestne linije. Avtobusna postajališča so neustrezno opremljena, uporabniki nimajo zadostnih informacij o JPP.
Treba bi bilo boljše časovno razporediti vožnje avtobusnih linij, lahko bi vzpostavili mestno linijo ter okrepili sistem prevozov na zahtevo za podeželska območja. Okrepiti je treba informacijsko podporo.

Občina Ankaran
Za ankaransko občino je bila ugotovljena slaba dostopnost do JPP znotraj naselja in zalednih območij, obstoječi JPP ni dovolj povezan z regionalnim omrežjem in ne pokriva celotne občine, frekvenca odhodov avtobusov je nezadostna, izpostavljena je odsotnost notranjih linij znotraj naselja.
Sedanje razmere bi izboljšali uvedba krožne notranje avtobusne linije, boljša dostopnost do železniškega omrežja, pilotna uvedba morskega JPP, infrastrukturne izboljšave avtobusnih postajališč, razvoj aplikacije za spremljanje voznih redov v realnem času, uvedba integriranih vozovnic in digitalnega plačevanja.

Občina Sežana
V občini imajo prevoze na zahtevo in subvencionirane prevoze za izbrane skupine. Ključna težava JPP pa je nizka frekvenca avtobusnih prevozov, zlasti zvečer, ob koncih tedna in praznikih. Linije so neustrezno razporejene, poleg tega ne sledijo potrebam potnikov, manjkajo postajališča, obstoječa so slabo opremljena ali neustrezno umeščena. Avtobusni in železniški promet nista časovno usklajena. Glede voznih redov se ugotavlja pomanjkanje informacij in odsotnost digitalnih rešitev.
Možne izboljšave so v uvedbi manjših električnih avtobusov, ki bi vozili na mestnih in primestnih relacijah. Razširiti se namerava prevoze na zahtevo, nadgraditi železniško progo in postaje, digitalizirati vozne rede ter izboljšati fizično infrastrukturo postajališč. Prenoviti je treba linije in povečati frekvenco voženj, zlasti med središčem in zalednimi naselji.

Občina Hrpelje-Kozina
Glavna težava JPP v občini Hrpelje-Kozina je nezadostna frekvenca odhodov, predvsem ob koncih tedna in praznikih. Občani zato uporabljajo prevoz na zahtevo. Omrežje avtobusnih linij ni ustrezno,

številna naselja predvsem v Brkinih ostajajo prometno izolirana. Prestopne možnosti so slabe, ni usklajenih povezav z železniškim prometom. Dostopnost do JPP je omejena prostorsko in časovno. Sistem digitalnih informacij ni vzpostavljen.
V občini bi bilo treba povečati frekvenco voženj na vseh ključnih relacijah, zlasti v popoldanskem času in ob koncih tedna, z linijami je treba bolje povezati naselja med seboj in z regijskimi centri ter uporabnikom ponuditi digitalne rešitve.

Občina Divača
Tudi v občini Divača so frekvence voženj JPP nizke, linije slabo povezujejo predvsem naselja v zaledju oz. so nekatera izključena iz omrežja JPP. Število voženj ob koncih tedna in praznikih je minimalno. Avtobusne linije niso ustrezno načrtovane in niso integrirane z železniškim prometom. Primanjkuje ustrezne infrastrukture in informacij za potnike.
Za boljšo uporabniško izkušnjo bi bilo treba uvesti dodatne avtobusne linije do zalednih naselij in povečati frekvenco voženj. Z večjim obsegom prevozov na zahtevo bi lahko pokrili redko poseljena območja. Železniška postaja Divača bi lahko postala multimodalno vozlišče. Razviti bi bilo treba digitalna orodja za informiranje.
(Poglavje povzeto po : Študija o javnih linijskih prevozih potnikov v notranjem in mednarodnem cestnem in železniškem prometu v Obalno-kraški regiji (PNZ, junij 2025))

3.14 OSTALA GOSPODARSKA JAVNA INFRASTRUKTURA

3.14.1 Izhodišče

Zaradi pomembne lokacije območja UZ in relativno visoke gostote prebivalcev je ostala gospodarska javna infrastruktura (ostala GJI, ki jo predstavlja vodovodno, kanalizacijsko, elektroenergetsko, toplovodno, plinovodno in elektronsko komunikacijsko omrežje ter sistem ravnanja z odpadki) glede na stanje v Sloveniji dobro razvita in razen oskrbe z vodo v poletnih mesecih na ustrezni kapacitativni ravni. Ne glede na to pa se zaradi novih izzivov prihodnosti (prilagajanje podnebnim spremembam, zmanjšanje in učinkovitost porabe in obremenjevanja virov, podnebna nevtralnost, zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, razogljičenje, povečanje deleža obnovljivih virov energije, zagotavljanje trajnostne oskrbe, odpornost in robustnost sistemov…) in zagotavljanja standardov komunalne, energetske in elektronsko komunikacijske infrastrukture oskrbe pričakuje pomemben napredek pri izvajanju storitev oskrbe ter zagotavljanju pogojev ter objektov in naprav za to.

3.14.2 Oskrba z vodo

Oskrba s pitno vodo je skladno z Zakonom o oskrbi s pitno vodo ter odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode - ZOPVOOV (Uradni list RS, št. 21/25) obvezna gospodarska javna služba, ki jo zagotavljajo občine.

Na območju ŠMO se nahajajo trije vodooskrbni sistemi in sicer Rižanski vodovod, ki oskrbuje obalne občine, Kraški vodovod, ki oskrbuje kraške občine, ter ilirskobistriški vodovod, ki oskrbuje območje Ilirske Bistrice, del občine Pivka in del kraških občin na Brkinih. Vsi se združijo v isti točki in sicer na vodohranu Rodik, ki je glavna vozliščna točka sistema.

Slovenska Istra predstavlja eno izmed najbolj vododeficitarnih območij v Sloveniji. Predvsem v poletnih mesecih se sooča s pomanjkanjem vode v vodovodnem sistemu zaradi pomanjkanja padavin, ki zagotavljajo ustrezno količino vode na zajetjih. Pomanjkanje vode na zajetjih sovpada s povečano porabo vode zaradi poletnega turizma in tudi povečane porabe vode prebivalstva.

Zajetje na območju Rižane je edini lastni vodni vir (na ozemlju slovenske Istre) in v obdobju največje porabe vode beleži najmanjšo izdatnost, vsako leto premajhno za zadostno oskrbo z vodo. Vodni vir Rižana bo dolgoročno, zaradi podnebnih sprememb, še bolj izpostavljen daljšim ekstremnim (sušnim) obdobjem. Zaradi nezadostnih lastnih količin vode v sušnih obdobjih je slovenska Istra odvisna od dovajanja manjkajočih količin vode iz sosednjega vodovodnega sistema, ki ga upravlja Kraški vodovod Sežana, s črpališčem v Klaričih in od uvoza iz vodovodnega sistema Istarskega vodovoda Buzet iz Hrvaške. Pri tem je zanesljiv le dotok iz istrskega vodovoda preko vodohrana Kaldanija, ki potrebne količine vode zagotavlja iz zajetja Gradole.

Težave z varno oskrbo so tudi pri vodnih virih na Krasu, saj zaradi vodovarstvenega območja, ki sega preko meje z Italijo, vodni viri niso popolnoma zaščiteni. Poleg tega pa poteka črpanje vode v vodnjaku, katerega ustje je na koti približno 16 metrov nad morjem. Nevarnosti onesnaženja je veliko, saj lahko, v kolikor pride do onesnaženja reke Soče, območje ostane brez vodnega vira oziroma tamkajšnji prebivalci brez oskrbe s pitno vodo iz javnega vodovodnega sistema.

Problematika varnosti vodnega vira je prisotna tudi na postojnsko-pivškem vodovodu. Ker vodovodni sistem nima urejenega rezervnega napajanja, obstaja nevarnost, da v primeru onesnaženja, pri čemer predstavlja največjo nevarnost OSVAD Poček, sledi izpad vodovodnega sistema, tamkajšnji prebivalci pa ostanejo brez pitne vode.

Rezervnega vodnega vira nima niti vodovodni sistem na območju Ilirske Bistrice, pri čemer obstaja tudi tam možnost onesnaženja vodnega vira, saj je le-ta zelo pod vplivom padavinskih vod na območju Snežnika.

3.14.3 Odvajanje in čiščenje odpadne vode

Odvajanje in čiščenje odpadne vode je skladno z Zakonom o oskrbi s pitno vodo ter odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode - ZOPVOOV (Uradni list RS, št. 21/25) obvezna gospodarska javna služba, ki jo zagotavljajo občine. Praviloma se odvajanje in čiščenje odpadne vode zagotavlja prek manjših sistemov, praviloma lokalnih in vezanih na aglomeracijo, za katero je zahtevano urejeno odvajanje in čiščenje odpadne vode (skladno z Operativnim programom za odvajanje in čiščenje odpadne vode).

Kanalizacijski sistemi so zaradi pretežno gravitacijskega odvoda vode praviloma vezani na manjša oskrbna območja, s čimer so tudi sistemi manjšega obsega kot npr. vodovodni sistemi. V primeru ugodnih lokalnih razmer se lahko manjši sistemi tudi združujejo v večje, medobčinske (subregionalne) ali regionalne sisteme.

Odvajanje in čiščenje odpadne vode se izvaja v več sistemih, pri čemer sta dva obsežnejša – Centralni kanalizacijski sistem Koper – Izola – Ankaran, ki ima značaj (sub)regionalnega sistema in kanalizacijski sistem Piran. Ostali sistemi (Sežana, Divača, Sečovlje) so manjši in lokalnega značaja.

Čistilna naprava (ČN)	**Zmogljivost (v PE)**
CČN Koper (Občine Koper, Izola, Ankaran)	84 500 PE
ČN Piran	33 000 PE
ČN Sečovlje	2 000 PE
ČN Sežana	6 000 PE
ČN Divača	1.500 PE

Zaradi obsežnosti vodovarstvenega območja naj bi imela vsa naselja na vodovarstvenih območjih skladno z državnim operativnim programom za odvajanje in čiščenje odpadne vode urejene kanalizacijske sisteme, kar bo treba v prihodnosti za nekatera naselja še zagotoviti.

3.14.4 Upravljanje z odpadki

Na območju Obalno-kraške regije glede na povprečne podatke zadnjih 5 let nastane 558 kg odpadkov na prebivalca, kar je 9 % več od državnega povprečja. Od tega je ločeno zbranih le 63 % od nastalih, kar je 15 % manj od državnega povprečja, odloži pa se jih 32 %, kar je v okvirih državnega povprečja.

	2020-2024		
	Nastali komunalni odpadki (kg/prebivalca)	**Ločeno zbrani komunalni odpadki (% od nastalih)**	**Odloženi komunalni odpadki (kg/ prebivalca)**
SLOVENIJA	509,4	73,3	33,1
Obalno-kraška	557,6	62,6	31,9
delež	109 %	85 %	96 %

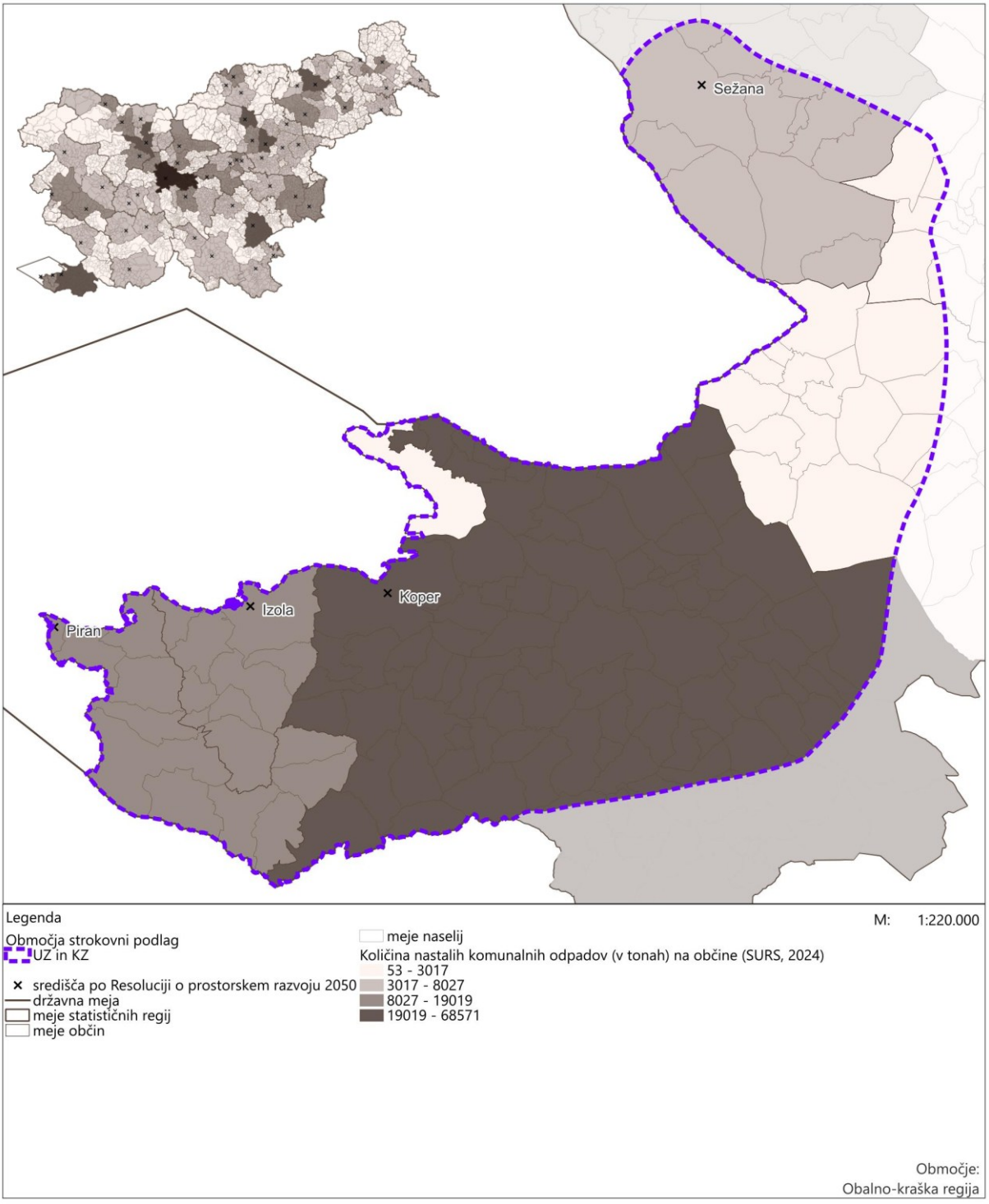
Sodobni koncept ravnanja z odpadki kot glavno značilnost upošteva hierarhijo ravnanja: najprej preprečevanje nastajanja odpadkov, potem ločeno zbiranje že na izvoru, priprava odpadkov za ponovno uporabo, recikliranje, energetsko izkoriščanje in šele na koncu, če ni druge možnosti, končno odlaganje. S tem je zagotovljen prehod v krožno gospodarstvo, ko odpadki niso zgolj odpadek, temveč vir za nove materiale ali energijo.

Zakon o varstvu okolja med obvezne gospodarske javne službe varstva okolja uvršča zbiranje, obdelavo in odlaganje ostankov obdelanih komunalnih odpadkov, kar občinam nalaga izvajanje nalog s tega področja. Iz dolgoletne prakse je razvidno, da je zbiranje še možno urediti na lokalnem nivoju, obdelava in predelava odpadkov pa sta dejavnosti, ki ju je zaradi specifičnih tehnoloških zahtev težko izvajati in zagotavljati na lokalni ravni, zato se občine že danes povezujejo na medobčinskem oziroma regionalnem nivoju. S tem se povečujejo zmogljivosti za recikliranje in

ponovno uporabo ter končno snovno izrabo v krožnem gospodarstvu. Na območju UZ tak pristop ni v veljavi, vsak upravljavec sistema deluje sam.

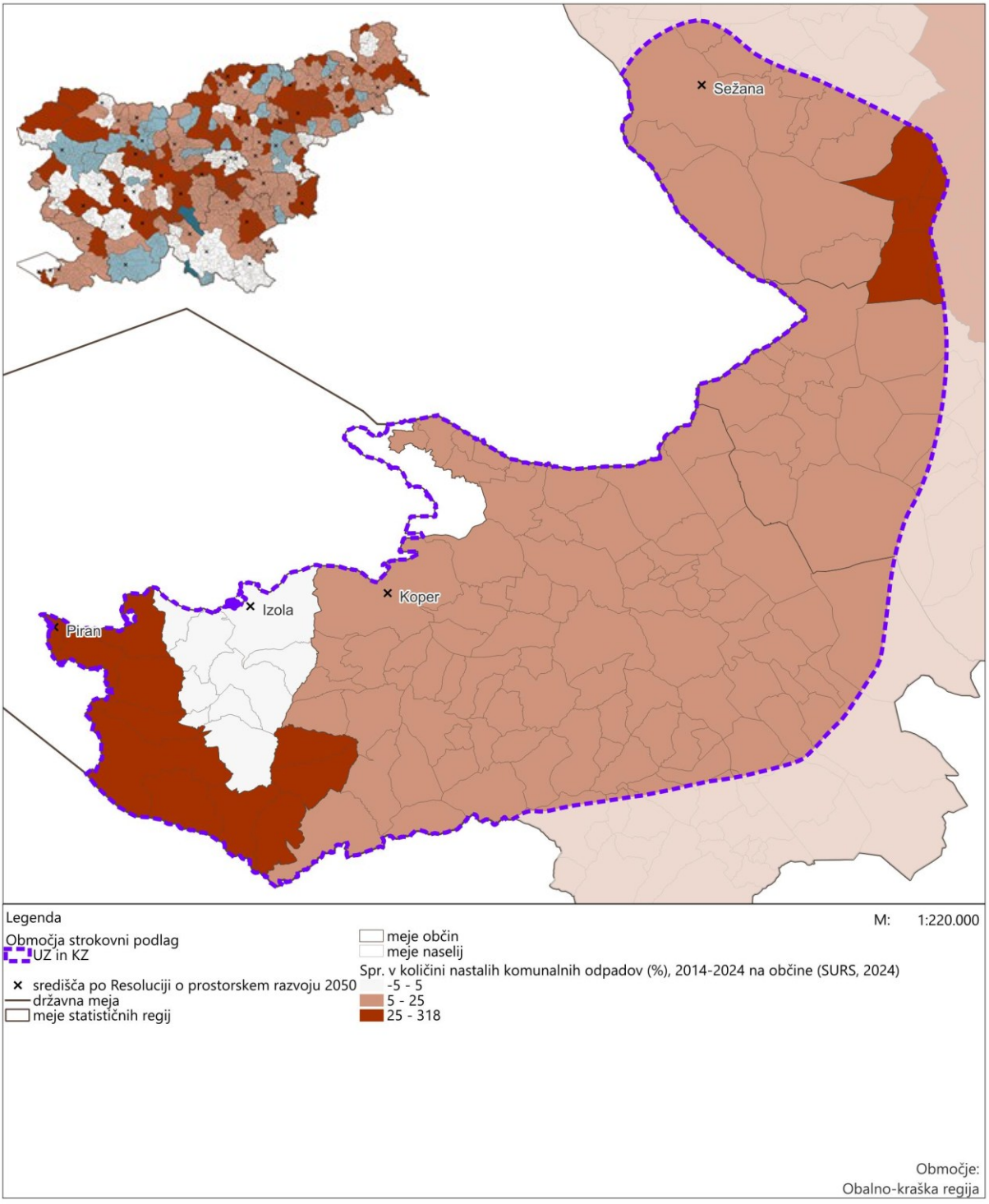
Območje slovenske Istre in kraškega zaledja nima regionalnega centra za odpadke, v katerem bi izvajali postopke sortiranja, predelave, recikliranja itd. odpadkov. Na območjih starih odlagališč, ki so sedaj zaprta (Dragonja v Piranu, Dvori v Kopru, Livade v Izoli, Sežana) so urejeni zbirni centri, v Izoli tudi center za predelavo gradbenih odpadkov. Zbirni centri so urejeni še na ankaranski bonifiki ter v Hrpeljah in Divači.

Analiza prikazuje količino nastalih komunalnih odpadkov (v tonah) po posameznih občinah. Temneje obarvane občine proizvedejo več komunalnih odpadkov, medtem ko svetlejše občine ustvarijo manj. S tem je mogoče prepoznavanje območij z večjo obremenitvijo okolja ter lahko nakazuje na večjo gostoto prebivalstva, stopnjo urbanizacije ali različne navade prebivalcev glede ravnanja z odpadki. Prikaz celotne Slovenije dodatno omogoča primerjavo s sosednjimi regijami in državnim povprečjem.

Slika 90: Analiza količine nastalih komunalnih odpadkov (v tonah) na občine (vir: SURS, 2024).

Analiza prikazuje spremembo količine nastalih komunalnih odpadkov (v %) po občinah v obdobju 2014–2024. Občine, kjer se je količina odpadkov povečala, so obarvane rdeče oz. rjavo, tiste z zmanjšanjem količine pa modro, kar omogoča primerjavo trendov med občinami in prepoznavo območij, kjer se je ravnanje z odpadki izboljšalo ali poslabšalo.

Slika 91: Analiza sprememb v količini nastalih komunalnih odpadkov (%) v obdobju 2014-2024 na občine (SURS, 2024).

3.14.5 Energetska infrastruktura

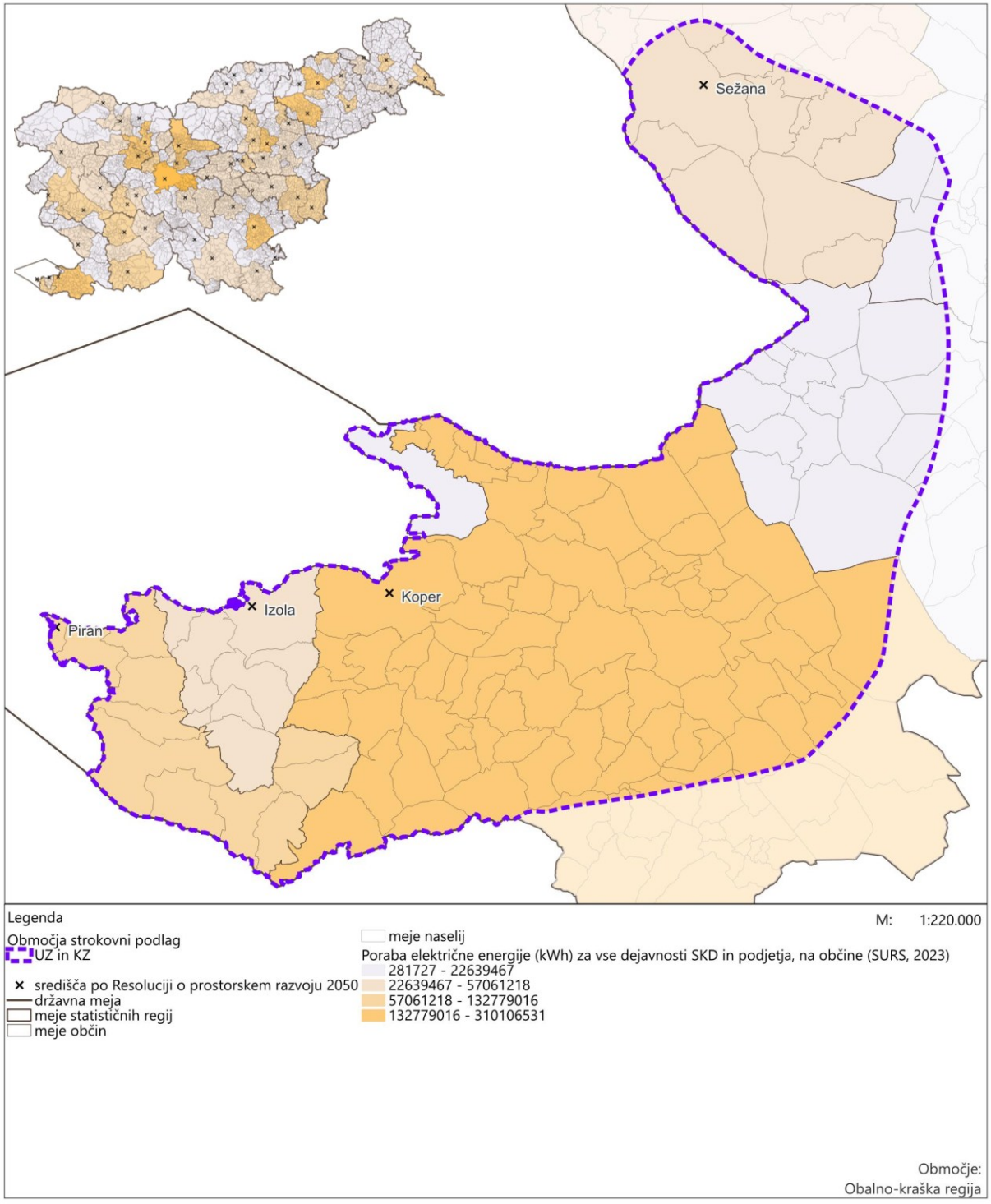
Območje ŠMO se nahaja na robnem delu Slovenije, zato se vsi energetski sistemi zaključijo v tem območju. Zaradi turistično gospodarskega značaja območja je poraba energentov velika.

Električna energija

Območje slovenske Istre se napaja iz RTP Divača ter prek dveh daljnovodov iz smeri Divače, 2x110 kV Divača – Dekani – Koper II in 110 kV Divača – Koper. Iz RTP Koper je nato izvedena 110 kV kabelska povezava v hitri cesti ter nadzemni daljnovod 110 kV okrog Markovca do RTP Izola. Od RTP Izola nato do RTP Lucija poteka nadzemni vod.

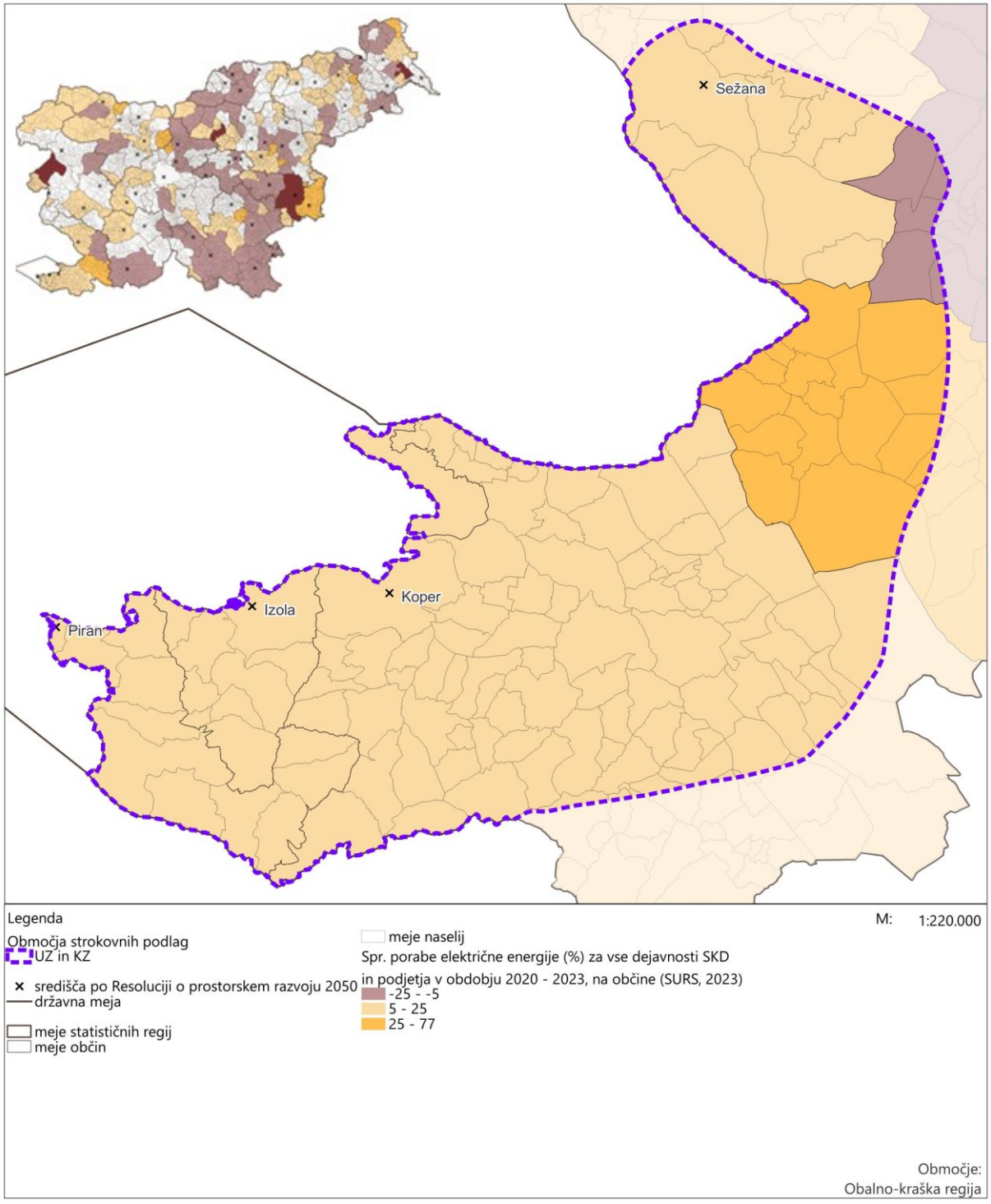
Območje Divače in Hrpelj-Kozine se napaja neposredno iz RTP Divača, območje Sežane pa prek 110 kV daljnovoda iz Divače prek RTP Sežana.

Analiza prikazuje porabo električne energije (v kWh) za vse dejavnosti SKD ter za podjetja po občinah. Občine z večjo porabo električne energije so obarvane temneje, tiste z manjšo porabo pa svetleje. Tak prikaz omogoča vpogled v prostorsko porazdelitev energetske porabe in prepoznavo območij z večjo gospodarsko ali industrijsko aktivnostjo.

Slika 92: Analiza porabe električne energije (kWh) za vse dejavnosti SKD in podjetja na občine (vir: SURS, 2023).

Analiza prikazuje spremembo porabe električne energije (v %) za vse dejavnosti SKD in podjetja po občinah v obdobju 2020–2023. Občine, obarvane v rjavih odtenkih, beležijo zmanjšanje porabe električne energije, medtem ko tiste v rumenih odtenkih izkazujejo povečanje porabe. Tak prikaz omogoča vpogled v energetske trende po občinah ter pomaga pri prepoznavanju območij z večjo gospodarsko rastjo, spremembami v industrijski dejavnosti ali učinkovitejšim energetskim upravljanjem.

Slika 93: Analiza spremembe porabe električne energije (%) za vse dejavnosti SKD in podjetja v obdobju 2020-2023 (vir: SURS, 2023).

Zemeljski plin

Na območju ŠMO ni prenosnega plinovodnega omrežja ali energetskih objektov - virov - za proizvodnjo toplote v večjem obsegu.

Na območju Sežane in Divače je zgrajeno distribucijsko plinovodno omrežje, upravljavec sistema je Petrol. Omrežje v Sežani je navezano na italijansko plinovodno omrežje.

Od kompresorske postaje Ajdovščina do Lucije je načrtovana gradnja regionalnega prenosnega plinovoda M6 Ajdovščina – Lucija, za katerega je sprejeta Uredba o državnem prostorskem načrtu za prenosni plinovod M6 od Ajdovščine do Lucije (Uradni list RS, št. 88/12). Prenosni plinovod M6 (v nadaljnjem besedilu: plinovod M6) premera do vključno 600 mm s tlačno stopnjo do vključno 70 barov poteka od obstoječe kompresorske postaje Ajdovščina, merilno-regulacijske postaje Kozina in mejne merilno-regulacijske postaje Osp do merilno-regulacijske postaje (MRP) Dekani. Od MRP Dekani poteka plinovod premera do vključno 200 mm s tlačno stopnjo do vključno 25 barov do MRP Koper in se nato nadaljuje do MRP Izola in MRP Lucija, ki se nahaja v Liminjanu. Na območju Sežane je urejena navezava proti območju Sežane.
Ko (če) bo plinovod zgrajen, bo možna nadaljnja širitev omrežja na urbaniziranih območjih slovenske obale in prehod obstoječih sistemov uporabe UNP na zemeljski plin . Del plinovoda je že v izgradnji, aprila 2026 je bil do Sežane namreč že zgrajen prvi del plinovoda M6 Ajdovščina – Lucija v delu med Ajdovščino in Sežano. Plinovod trenutno (april 2026) še ne obratuje, bo pa kasneje najprej možna navezava plinovodnega omrežja Sežane na ta plinovod.

Toplota

Na območju Lucije so tri kotlovnice z razvejanim toplovodnim omrežjem za potrebe ogrevanja večstanovanjskih objektov na tem območju, in sicer:

- kotlovnica Liminjan na Čokovi ulici oskrbuje s toploto 12 večstanovanjskih stavb,
- kotlovnica Šolska na Šolski ulici oskrbuje s toploto 27 večstanovanjskih stavb in
- kotlovnica Obala na ulici Obala oskrbuje s toploto 15 večstanovanjskih stavb.

Kotlovnice za potrebe ogrevanja večstanovanjskih objektov kot energent uporabljajo UNP. Ko in če bo v občini zagotovljena možnost uporabe zemeljskega plina, se kotlovnice preveže na sistem zemeljskega plina.
Na območju Sežane so tri kotlovnice, ki oskrbujejo dele območij večstanovanjske gradnje.
Dodatno se načrtuje daljinsko ogrevanje z lesno biomaso (ena kotlovnica v Sežani ter ena v Dutovljah).

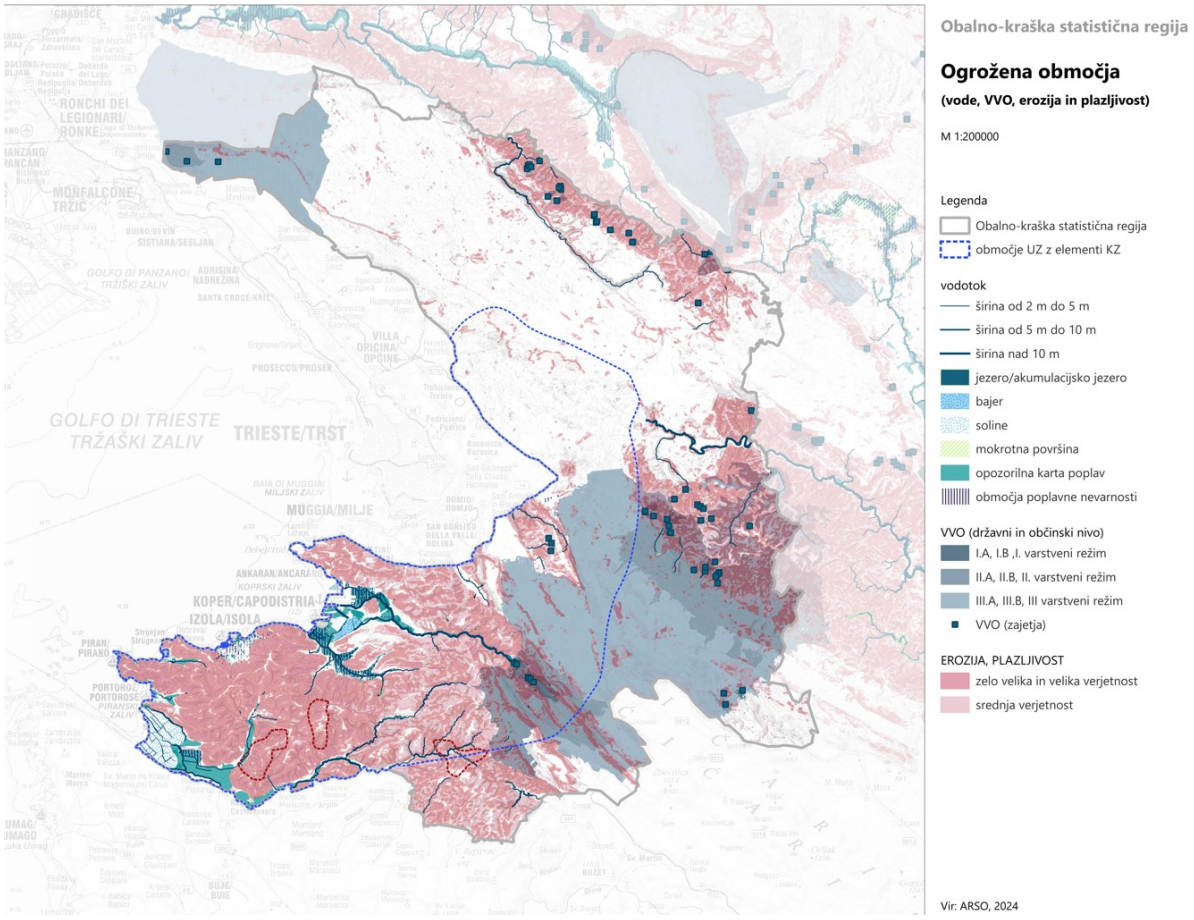
Skladišča naftnih derivatov

Skladišče naftnih derivatov Sermin se nahaja v bližini Kopra in predstavlja pomemben del slovenske infrastrukture za oskrbo z naftnimi derivati. Namenjeno je predvsem sprejemu, skladiščenju in distribuciji goriv, kot so bencin, dizelsko gorivo in drugi naftni derivati. Zaradi lege ob Luki Koper omogoča učinkovit pretovor goriv ter njihovo nadaljnjo distribucijo po Sloveniji in širši regiji.

3.14.6 Komunikacijska infrastruktura

Elektronsko komunikacijsko omrežje je v občini urejeno v urbanih območjih pretežno v podzemni kabelski izvedbi ter v nadzemni izvedbi v vaških naseljih in izven naselij. Omrežje se stalno posodablja, dograjuje in prilagaja razvoju poselitve in potrebam uporabnikov.

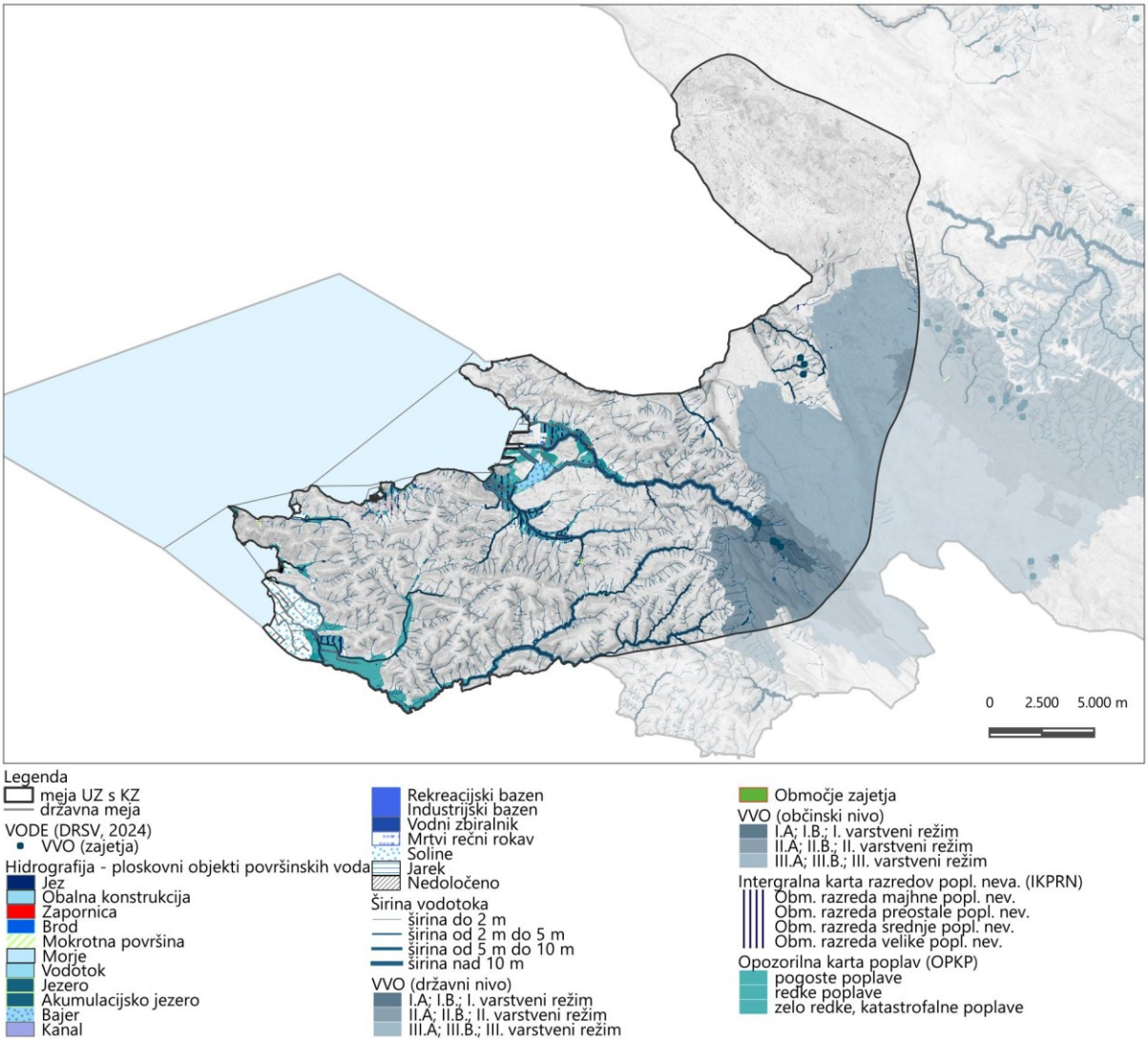
3.15 VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Slika 94: Prikaz ogroženih območij (vir: DRSV, 2024)

3.15.1 Poplave

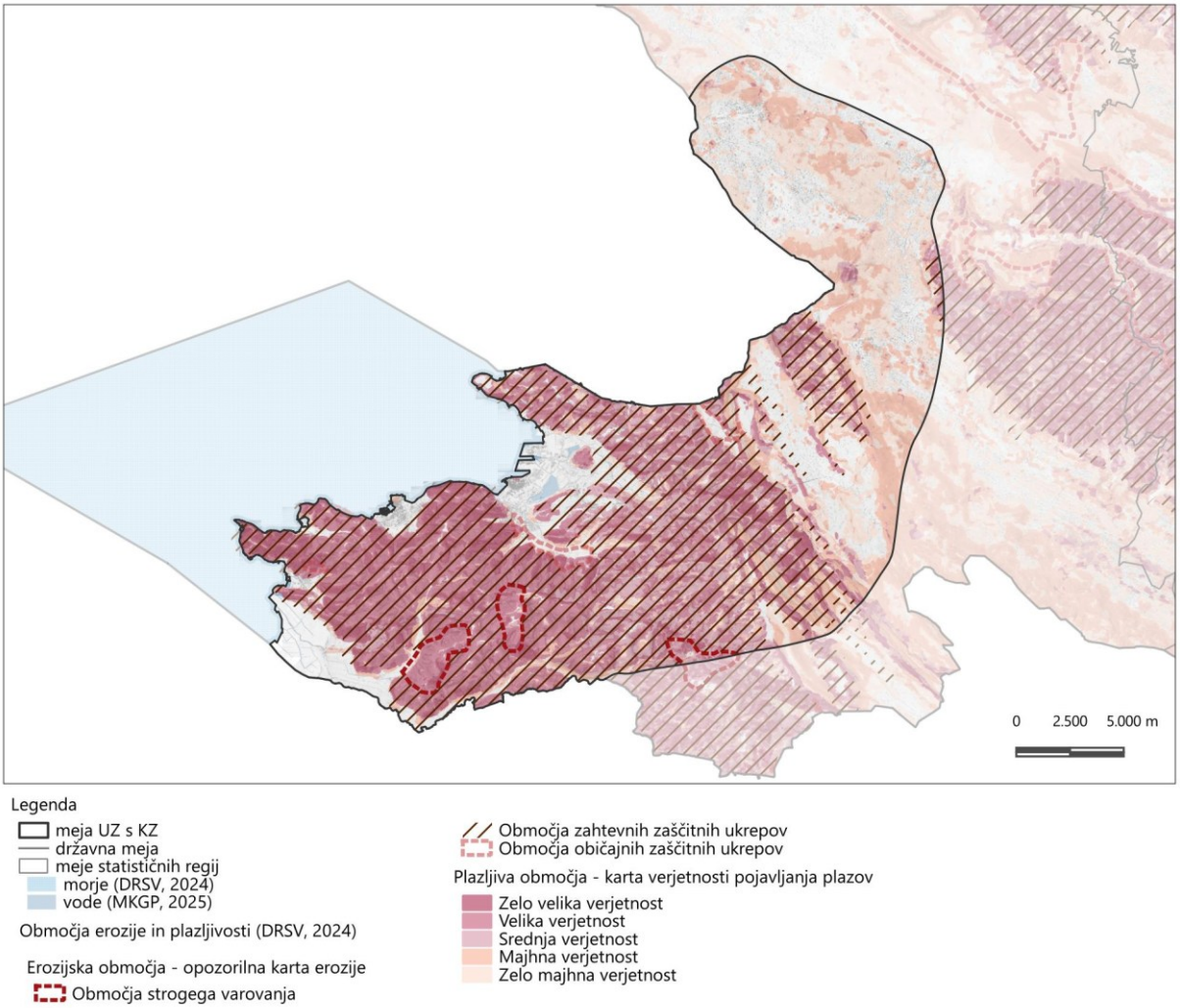
Karta poplavne ogroženosti vključuje razrede poplavne nevarnosti ter omogoča celovit vpogled v obvodna območja, izpostavljena poplavljanju. Na karti so označena območja z majhno, srednjo, veliko ter preostalo poplavno nevarnostjo, kar omogoča razumevanje prostorskega obsega in intenzivnosti poplavnih vplivov. Hkrati karta prikazuje opozorilna območja poplav, razvrščena glede na pogostost in intenzivnost poplavnih pojavov. Označena so območja, kjer se pojavljajo pogoste, redke in katastrofalne poplave, kar omogoča oceno verjetnosti poplavnih dogodkov ter njihovih prostorskih posledic. V karto je vključena tudi linija opozorilne meje poplav, ki določa prostorski doseg najvišjih zabeleženih vodnih stanj.

Slika 95: Vodovja in poplavne ogroženosti (DRSV, 2024)

3.15.2 Erozija in plazljivost

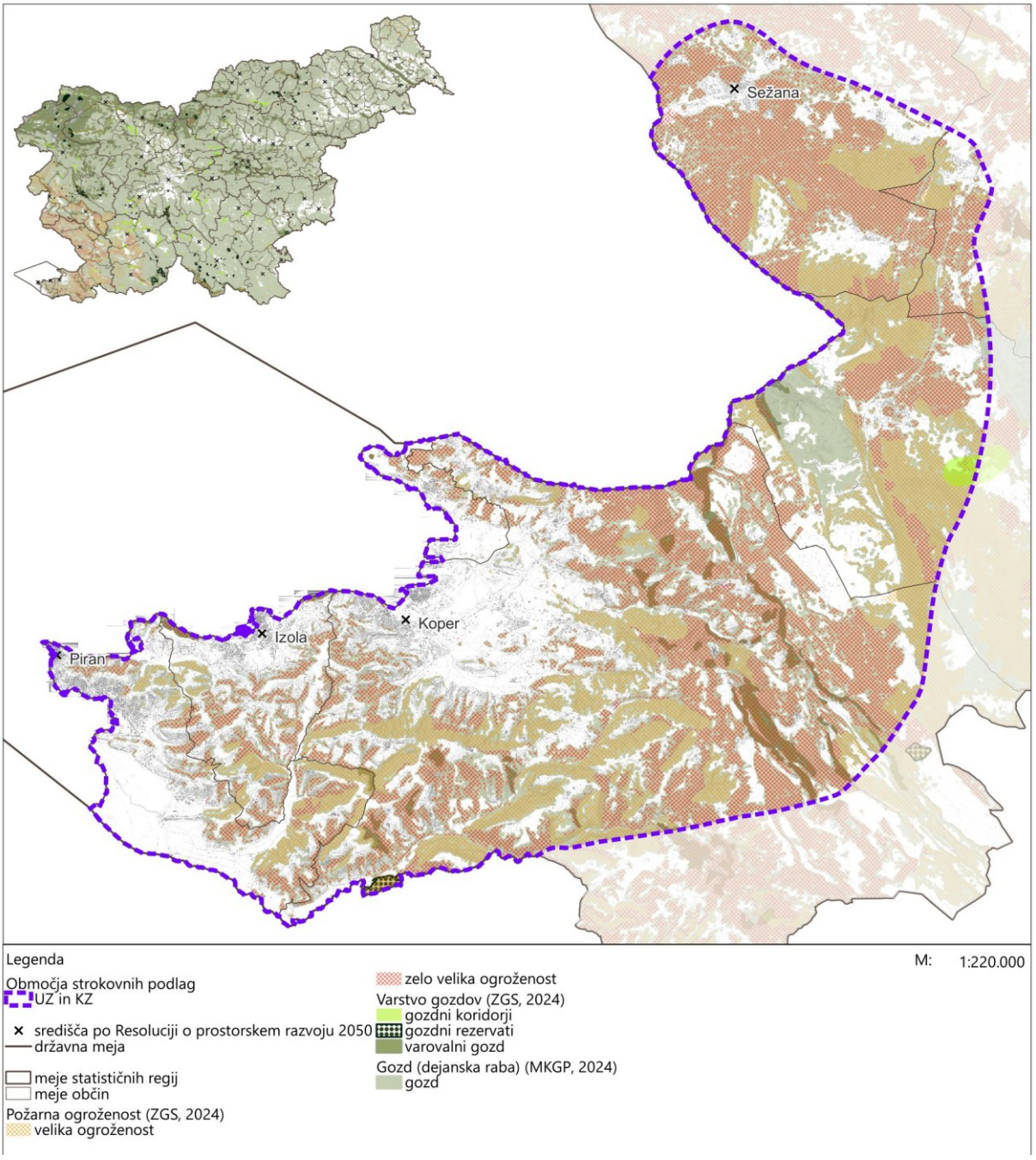
Karta prikazuje opozorilna območja erozije, razvrščena glede na stopnjo erozijske ogroženosti. Označena so območja strogega varovanja, območja zahtevnih zaščitnih ukrepov ter območja običajnih zaščitnih ukrepov, kar omogoča prepoznavanje delov prostora, kjer je potrebno okrepiti varovalne ukrepe in prilagoditi rabo zemljišč.

Slika 96: Verjetnosti pojavljanja plazov (DRSV, 2024)

3.15.3 Požarna ogroženost in varstvo gozdov

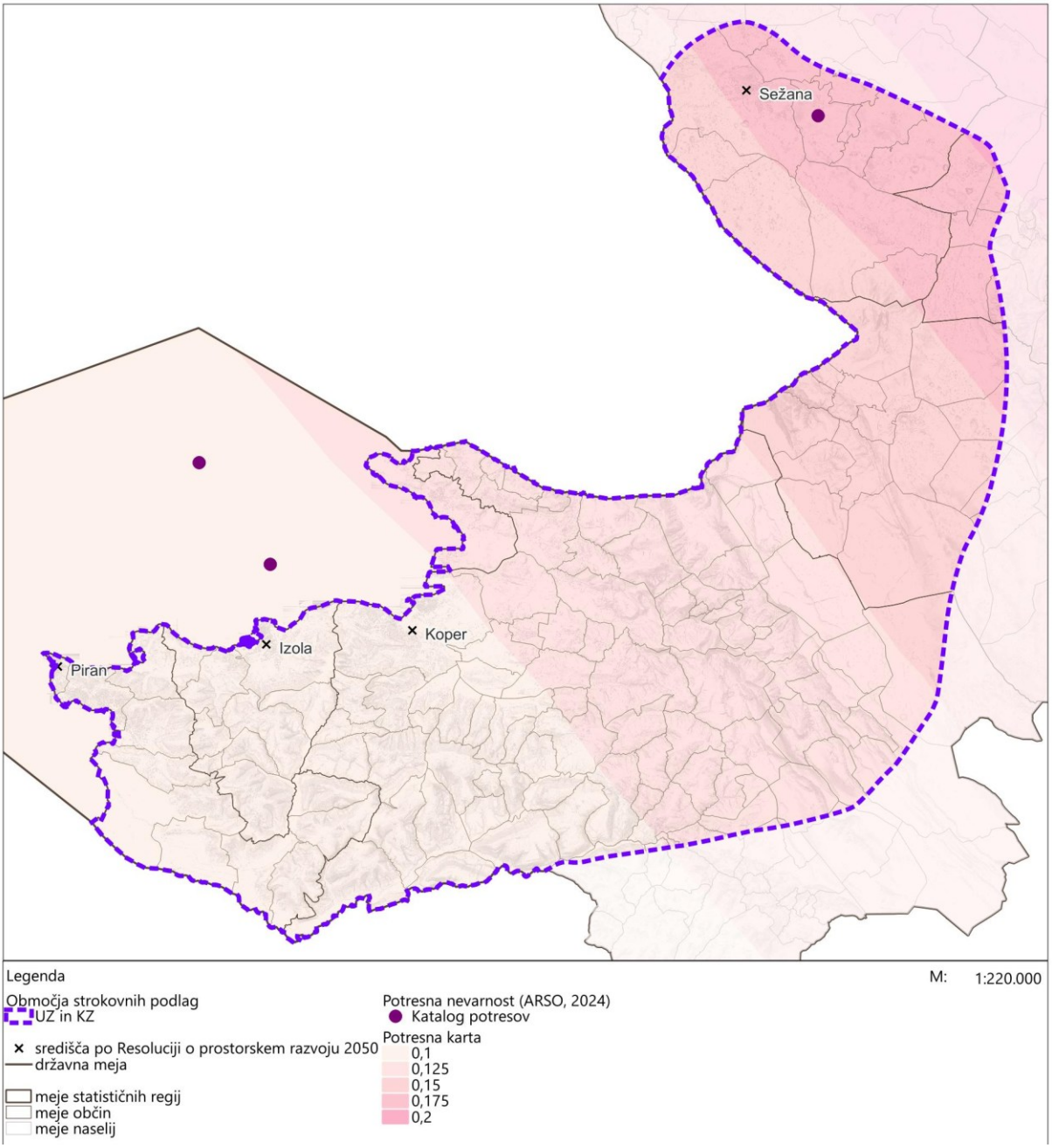
Karta prikazuje gozdove, vključno z varstvenimi režimi gozdov, ter požarno ogroženost.

Slika 97: Prikaz gozda ter varstvenih režimov in požarne ogroženosti gozdov (ZGS, 2024)

3.15.4 Potres

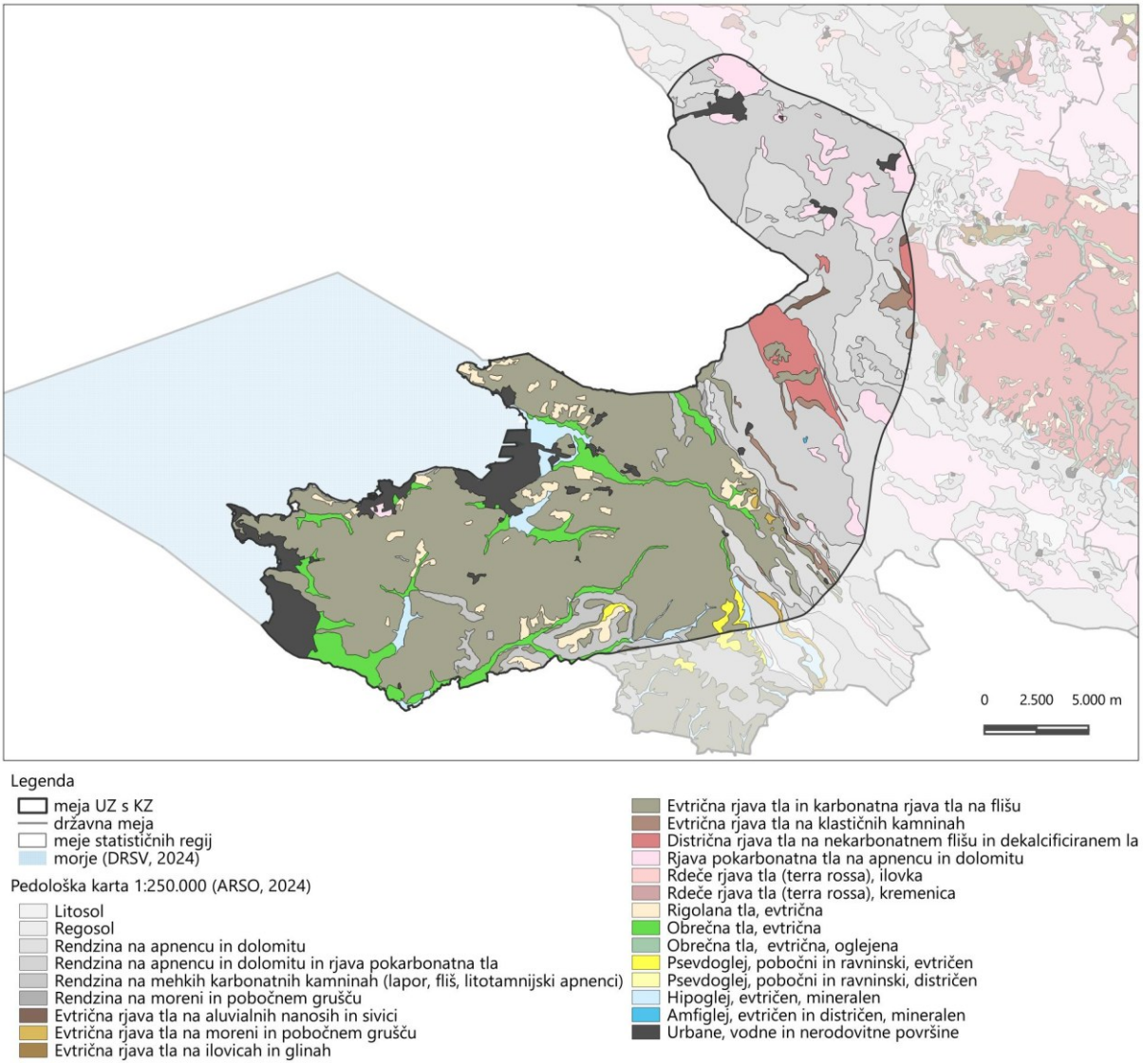
Karta prikazuje potresno nevarnost Slovenije, izraženo z vrednostmi vršnega pospeška tal, ki označuje moč potresnega tresenja na površju. Na podlagi teh vrednosti so območja razvrščena glede na stopnjo potresne ogroženosti, kar omogoča oceno tveganja za posamezne dele države.

Slika 98: Analiza razredov potresne nevarnosti (vir: ARSO, 2024).

3.15.5 Tla

Pedološka karta prikazuje razporeditev tal oziroma prsti na obravnavanem območju. Na podlagi tipov in lastnosti tal omogoča vpogled v pedološko zgradbo prostora, kar je pomembno za načrtovanje rabe zemljišč, kmetijsko dejavnost in varstvo okolja. Pedološka karta tako prikazuje prostorsko raznolikost talnih tipov ter omogoča oceno njihove rodovitnosti, občutljivosti in primernosti za različne oblike rabe prostora.

Slika 99: Pedološka karta (vir: ARSO, 2024).

3.15.6 Območja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami

V ŠMO slovenske Istre so ključne naravne nevarnosti povezane s poplavami, erozijo tal, požarno ogroženostjo in potresno nevarnostjo. Poplavna ogroženost je najizrazitejša na območjih ob izlivih kraških vodotokov, zlasti vzdolž reke Dragonje, v nižinskem delu Sečovelj, ob Rižani in Škocjanskem zatoku ter v obalnih urbanih območjih Kopra, Izole in Pirana, kjer so prisotni vsi razredi poplavne nevarnosti, vključno z vplivom visokega morja in dviga morske gladine. V mestih, kot sta Koper in Lucija, so zaradi pomanjkljive odvodnje dodatno prisotne meteorne poplave.

Erozijska nevarnost je zmerna do visoka predvsem v gričevnatem delu slovenske Istre, na klifnih obalnih stenah in na kraškem robu, kjer razgiban relief, plitva prst in obremenjenost z rabo tal povečujejo tveganje za površinsko erozijo. Območja med Hrpeljami, Gračiščem in zaledjem Izole zahtevajo previdno načrtovanje rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč.

Požarna ogroženost je zaradi sušnih poletij in značilne vegetacije visoka zlasti v kraškem zaledju Sežane, Divače in Kozine, kjer suhi in vetrovni pogoji pospešujejo širjenje požarov v naravnem okolju.

Potresna nevarnost v regiji je zmerna do razmeroma visoka, še posebej na območjih Sežane in Divače, ki ležita v vplivnem območju severnojadranskega seizmičnega loka. Vrednosti vršnega pospeška tal v posameznih delih regije lahko dosežejo nad 0,25 g, zato so pri prostorskem načrtovanju, gradnji in obnovi objektov nujni ukrepi za zagotavljanje potresne odpornosti.
Zaradi navedenega je v območju potrebna stalna pozornost pri umeščanju dejavnosti, gradnji in načrtovanju prostora, zlasti na območjih z večjo naravno izpostavljenostjo.

3.15.7 Povzetek analitičnih ugotovitev ter cilji in usmeritve za razvoj

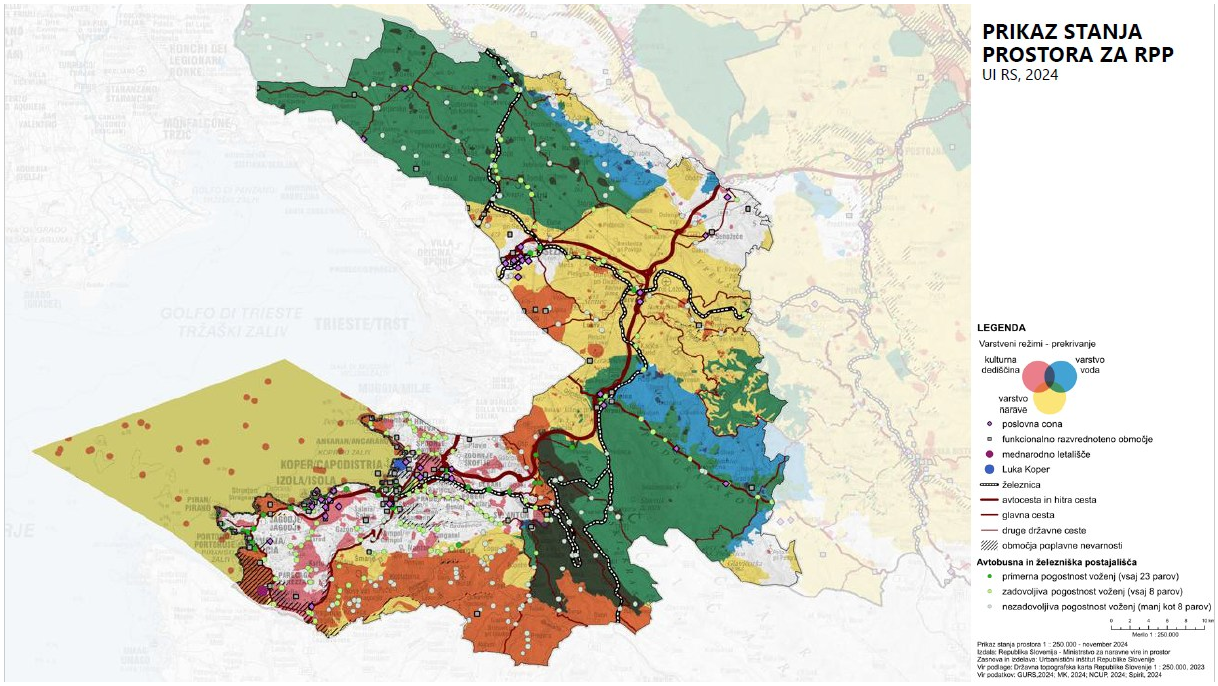
Analiza kaže, da je ŠMO pod vplivom več naravnih tveganj, pri čemer izstopajo poplavna in požarna ogroženost ter erozijska nevarnost. Ključni izzivi se nanašajo na prostorsko načrtovanje v dolinskih in urbanih območjih, kjer se prepletajo visoka gostota prebivalstva, gospodarske dejavnosti in naravne omejitve prostora.

Cilji razvoja naj zato vključujejo:

- zagotavljanje varnosti prebivalcev in premoženja in kulturne dediščine z upoštevanjem naravnih omejitev pri prostorskem načrtovanju,
- ohranjanje in upravljanje poplavnih ravnic ter izboljšanje vodne infrastrukture,
- krepitev preventivnih in zaščitnih ukrepov na erozijsko občutljivih območjih,
- upoštevanje potresne ogroženosti pri načrtovanju novih objektov in infrastrukture in pri prenovi obstoječega stavbnega fonda, posebno stavb kulturne dediščine kot pomembne nosilke identitete regije
- ter povečanje odpornosti naselij in kulturne dediščine z uvajanjem trajnostnih rešitev in sodelovanjem med občinami.

Tak pristop omogoča usklajevanje prostorskega razvoja s cilji varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter prispeva k dolgoročni trajnostni in varni rabi prostora v ŠMO.

3.16 USTVARJENE DANOSTI IN OMEJITVE V PROSTORU

Slika 100: Prikaz stanja prostora z RPP Obalno-kraške regije (vir: UIRS, 2024).

3.16.1 Območja varstva kulturne dediščine

Pri prostorskem načrtovanju na regionalni ravni je potrebno kulturno dediščino obravnavati kot dejavnik kakovosti prostora ter kot vir blaginje in priložnosti za razvoj. Načrtovanje prostorskih ureditev na regionalni ravni mora temeljiti na poznavanju lastnosti dediščine in zgodovinskih značilnosti prostora. Dediščino naj se varuje na mestu samem, načrtovani posegi pa naj prispevajo k trajni ohranitvi in povečanju njene vrednosti.

Širše mestno območje slovenske Istre je bogato in prepredeno s kulturno dediščino. Po pomenu izstopajo trije naselbinski spomeniki, Koper, Izola in Piran z množico stavbne dediščine, ki jo vključujejo. Pri nadaljnjem urbanem razvoju somestja je treba slediti načelu trajnostnega razvoja Posebno pozornost je potrebno posvetiti preprečevanju zamiranja starih mestnih jeder.

Kras je v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije opredeljen kot območje kompleksnega varstva kulturne dediščine v odprtem prostoru. Kras je svetovni fenomen tako zaradi edinstvene naravne kot zaradi kulturne dediščine. Značilna je visoka gostota kulturne dediščine, ki je precej enakomerno razporejena po celotnem območju Krasa. Najpogostejši tipi kulturne dediščine na Krasu v Sloveniji so: arheološka najdišča (gradišča), naselbinska, memorialna (vojaška pokopališča, spomeniki iz prve in druge svetovne vojne,…), stavbna dediščina (profana in sakralna) in kulturna krajina.
Najpomembnejša območja ohranjanja kulturne dediščine na slovenskem delu Krasa so: kulturna krajina Dolnjega Krasa s krajinskim parkom Štanjel in srednjeveško naselbino Štanjel, Kobilarna Lipica (kot spomenik državnega pomena je edinstven primer kulturne krajine, ki združuje konjeniško tradicijo, kraško krajino in turizem) in širše območje s Parkom Škocjanske jame v Sloveniji. Ena pomembnejših značilnosti Krasa je tipična naselbinska in stavbna dediščina, ki temeljita na značilni kraški arhitekturi.

Med naselji po svoji strukturi kot zasnovi izstopata vas Škocjan (EID: 1-04996) kot spomenik državnega pomena in Štanjel (EID: 1-00760) s spomenikom državnega pomena Ferrarijevim vrtom (EID: 1-07901) kot unikatnim primerom krajinske arhitekture na Slovenskem. Domačije so se iz preprostih enoprostornih stavb razvile v domačije zaprtega tipa kot najbolj dovršene oblike bivališč, okrašene s kamnoseškimi detajli. Ob tem izpostavljamo spomenike Tupelče 4 EID: 1- 09459, Volčji Grad 52 EID: 1-07360, Kobjeglava 57 EID: 1-07342, Šmarje pri Sežani 2 EID: 1-00750, Kmečki dvorec Tomaj 33 EID: 1-00768, Lokev 138 EID: 1-00414, Naklo pri Divači 14 EID: 1-09455)
(območje tudi izven ŠMO).

Za slovensko Istro je značilna visoka gostota kulturne dediščine, ki se izraža predvsem v naselbinski dediščini starih mestnih jeder in istrskih vasi, stavbni dediščini, arheoloških najdiščih, solinarski dediščini, sakralnih objektih, tradicionalni kulturni krajini ter posameznih primerih tehniške in gospodarske dediščine.

Med naselji, ki so pomembni gradniki kulturne krajine in pričevalci o tradicionalnem graditeljstvu, ki je nastajalo v skladu z naravnim okoljem, po meri človeka in z ozirom na naravne danosti, izstopajo poleg mestnega jedra:

- Piran (EID:1-00513),
- Izola (EID: 1-00193)
- Koper (EID:1-00235)
- Krkavče (EID:1-00291),
- Koštabona (EID: 1-00268),
- Pomjan (EID: 1-01530),
- Podpeč pri Črnem Kalu (EID: 1-00542),
- Črni Kal (EID: 1-00080),
- Abitanti (EID: 1-00001).

Pomemben gradnik kulturne krajine in njenih vidnejših poudarkov so poleg priobalnih mest tudi druga naselja. V predelu flišne Istre se naselja nahajajo na ravnicah in pobočjih, v dolinah, na slemenih in naravnih pomolih. V kraškem svetu so naselja ob robovih val, na pobočjih in planotah, na kraškem robu pa večkrat pod previsnimi skalnimi stenami. Med najznačilnejšimi stavbnimi elementi lokalne arhitekture je kamnita gradnja; na krasu iz apnenca, v Istri iz flišnega kamna – peščenjaka.

V širšem prostoru prepoznavni spomeniki državnega pomena so tudi: Cerkev sv. Jurija v Piranu (EID: 1-00516), Krstilnica sv. Janeza Krstnika v Piranu (EID:1-03873), Zvonik sv. Jurija v Piranu (EID: 1-07188), Samostan Santorinijeva 9 v Kopru (EID: 1-08346), ter Območje gradu Socerb (EID: 1-11170) z gradom na Socerbu (EID: 1-00671).

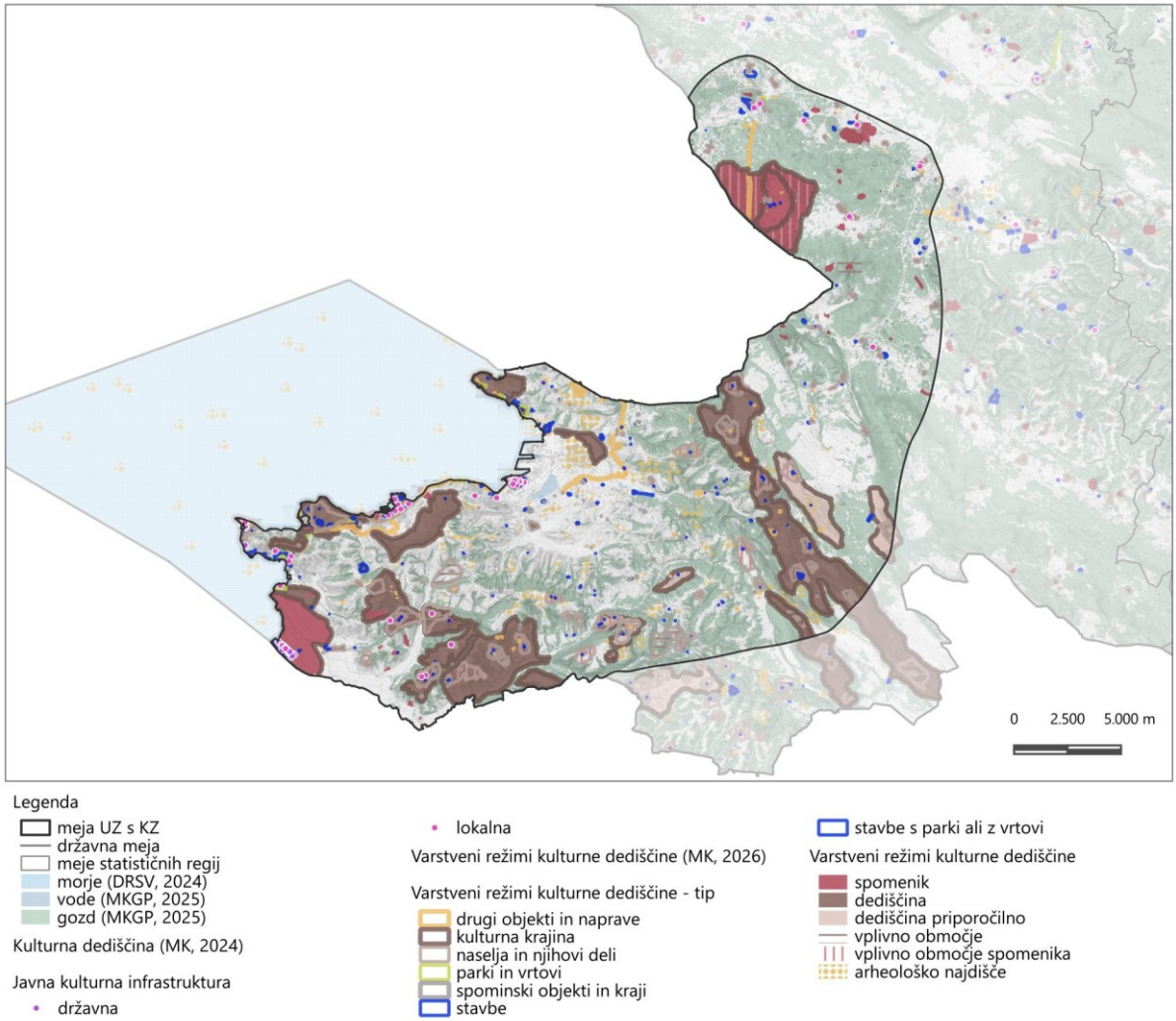
Muzej solinarstva v Sečoveljskih solinah (EID:1-07868) je kot spomenik državnega pomena edinstven primer obmorske kulturne krajine s posebnimi ekološkimi vrednotami, kjer na območju Fontanigg ob kanalu Giassi pridobivanje soli poteka na tradicionalen, srednjeveški način.

Opuščeni objekti dediščine z razvojnim potencialom

V regiji so prisotni opuščeni objekti kulturne dediščine, ki potrebujejo obnovo in oživitev:

- Sečovlje – Rudnik,
- Piran – Tovarna Salvetti,
- Izola – Tovarna Droga,
- Izola – Tovarna Delamaris.

Karta prikazuje status kulturne dediščine, zvrsti, ki se v največji meri pojavljajo na območjih poselitve v manjših in večjih naseljih. S prikazom je omogočen vpogled v prostorsko razporeditev območij kulturne dediščine ter prepoznavanje delov prostora z večjo koncentracijo varovanih enot.
Karta predstavlja pomembno podlago za usklajevanje razvojnih posegov z varstvenimi zahtevami ter za načrtovanje prenove in upravljanja prostora na območjih z dediščinskimi vrednotami.

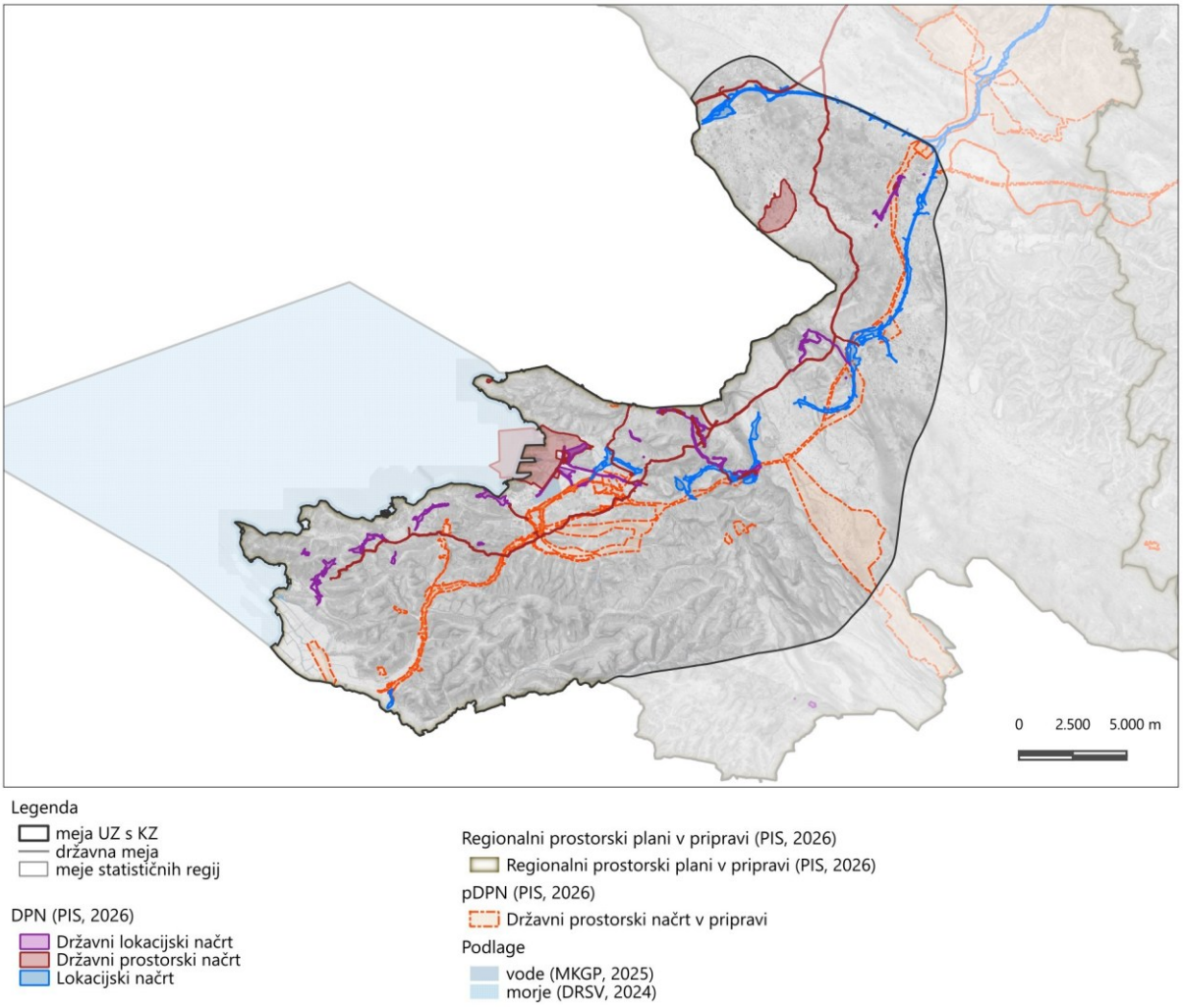
Slika 101: Analiza varstvenih režimov kulturne dediščine (MK, 2024 in 2026)

Varstveni režimi kulturne dediščine so prisotni v vseh občinah ŠMO in določajo pogoje za posege v varovane objekte, naselja, krajine ter njihova vplivna območja. To lahko omeji obseg posega oz. določa način poseganja, zlasti v večjih urbanih središčih in varovanih trških jedrih. Kljub temu je kulturna dediščina pomembna nosilka identitete krajev, zato je ohranjanje in vzdrževanje ključno.

Raznolika kulturna krajina, zgodovinska jedra ter stavbna in druga dediščina dajejo podlago za prenovo naselij, kulturni turizem in ponovno uporabo praznih objektov, s čimer predstavljajo pomemben razvojni potencial.
Veljajo splošne smernice, da je treba nove posege zgodaj uskladiti z varstvenimi režimi in območji državnih prostorskih načrtov. Prednost naj imata prenova in ponovna uporaba obstoječih objektov, pri novih ureditvah pa ohranjanje značilne podobe naselij in krajin. Prometne, energetske in protipoplavne projekte je smiselno načrtovati skupaj z razvojem naselij, da izboljšave infrastrukture hkrati podprejo varovanje in dostopnost dediščine.

3.16.2 Območja načrtovanih prostorskih načrtov

Na območju ŠMO je umeščenih več obstoječih in načrtovanih državnih prostorskih načrtov (DPN), ki imajo pomemben vpliv na razvoj prometne, energetske in okoljske infrastrukture regije. Prostor za druge rabe omejujejo tudi območja državnih prostorskih načrtov za ceste, železnice, energetiko in protipoplavne ureditve.

Slika 102: Državni prostorski načrti (2026)

Državni prostorski načrti v veljavi (PIS, 2026):

- Načrt prostorskih ureditev za območje Kobilarne Lipica – I. del (l. sprej. 2008)
- Državni prostorski načrt za 1. fazo kamionskega terminala pred novim vhodom v luko Koper (l. sprej. 2009)

- Državni prostorski načrt za kompleks Debeli rtič (l. sprej. 2010)
- Državni prostorski načrt za celovito prostorsko ureditev pristanišča za mednarodni promet v Kopru (l. sprej. 2011)
- Državni prostorski načrt za prenosni plinovod M6 od Ajdovščine do Lucije (l. sprej. 2012)

- Lokacijski načrt za avtocesto Razdrto–Fernetiči (l. sprej. 1989)
- Spremembe in dopolnitve lokacijskega načrta za avtocesto Razdrto-Fernetiči (Uradni list SRS, št. 23/89), na odseku Dane-Fernetiči od km 18,250 do km 23,060 (l. sprej. 1994)
- Lokacijski načrt za avtocesto na odseku Divača–Kozina (l. sprej. 1996)
- Lokacijski načrt za avtocesto na odseku Kozina–Klanec (l. sprej. 1998)
- Lokacijski načrt za avtocesto na odseku Klanec–Srmin (l. sprej. 1999)
- Lokacijski načrt za mednarodni mejni prehod Dragonja (l. sprej. 2006)
- Lokacijski načrt za obvozno cesto mimo naselja Dragonja na mednarodnem mejnem prehodu Dragonja (l. sprej. 2007)

- Državni prostorski načrt za kablovod 110 kV od RTP 110/20 kV Dekani do slovensko-italijanske meje pri mednarodnem mejnem prehodu Škofije (l. sprej. 2016)
- Državni prostorski načrt za 110 kV kablovod v MO Koper (l. sprej. 2019)
- Spremembe in dopolnitve državnega prostorskega načrta za 110 kV kablovod v MO Koper (l. sprej. 2019)
- Spremembe državnega prostorskega načrta za 110 kV kablovod v MO Koper (l. sprej. 2020)
- Spremembe in dopolnitve državnega lokacijskega načrta za drugi tir železniške proge na odseku Divača–Koper (l. sprej. 2024)

- Dopolnitev državnega lokacijskega načrta za navezavo luke Koper na avtocestno omrežje (l. sprej. 2004)
- Državni lokacijski načrt za hitro cesto Koper–Izola (l. sprej. 2004)
- Državni lokacijski načrt za navezavo luke Koper na avtocestno omrežje (l. sprej. 2004)
- Državni lokacijski načrt za drugi tir železniške proge na odseku Divača–Koper (l. sprej. 2005)

- Državni lokacijski načrt za hitro cesto na odseku Jagodje–Lucija in priključno cesto za Piran (l. sprej. 2008)
- Spremembe in dopolnitve državnega lokacijskega načrta za drugi tir železniške proge na odseku Divača–Koper (l. sprej. 2014)

Državni prostorski načrti v pripravi:

- Državni prostorski načrt za DV 110 kV Divača - Koper I s prehodom na 2 × 110 kV
- Državni prostorski načrt za hitro cesto Koper-Dragonja *(Dopolnitev smernic | DPN - Javna razgrnitev)*
- Državni prostorski načrt za letališče Portorož *(Pobuda)*
- Državni prostorski načrt za nadgradnjo železniške proge na odseku Postojna – Divača *(Pobuda)*
- Državni prostorski načrt za park vetrnih elektrarn Senožeška Brda *(Analiza podatkov in usmeritev)*
- Državni prostorski načrt za polje vetrnih elektrarn Golič *(Pobuda - (Predlog za zaustavitev postopka))*
- Državni prostorski načrt za polje vetrnih elektrarn Zajčica Državni prostorski načrt za polje vetrnih elektrarn Zajčica *(Pobuda – Smernice)*
- Državni prostorski načrt za RTP Luka Koper s priključnim vodom (*Pobuda)*

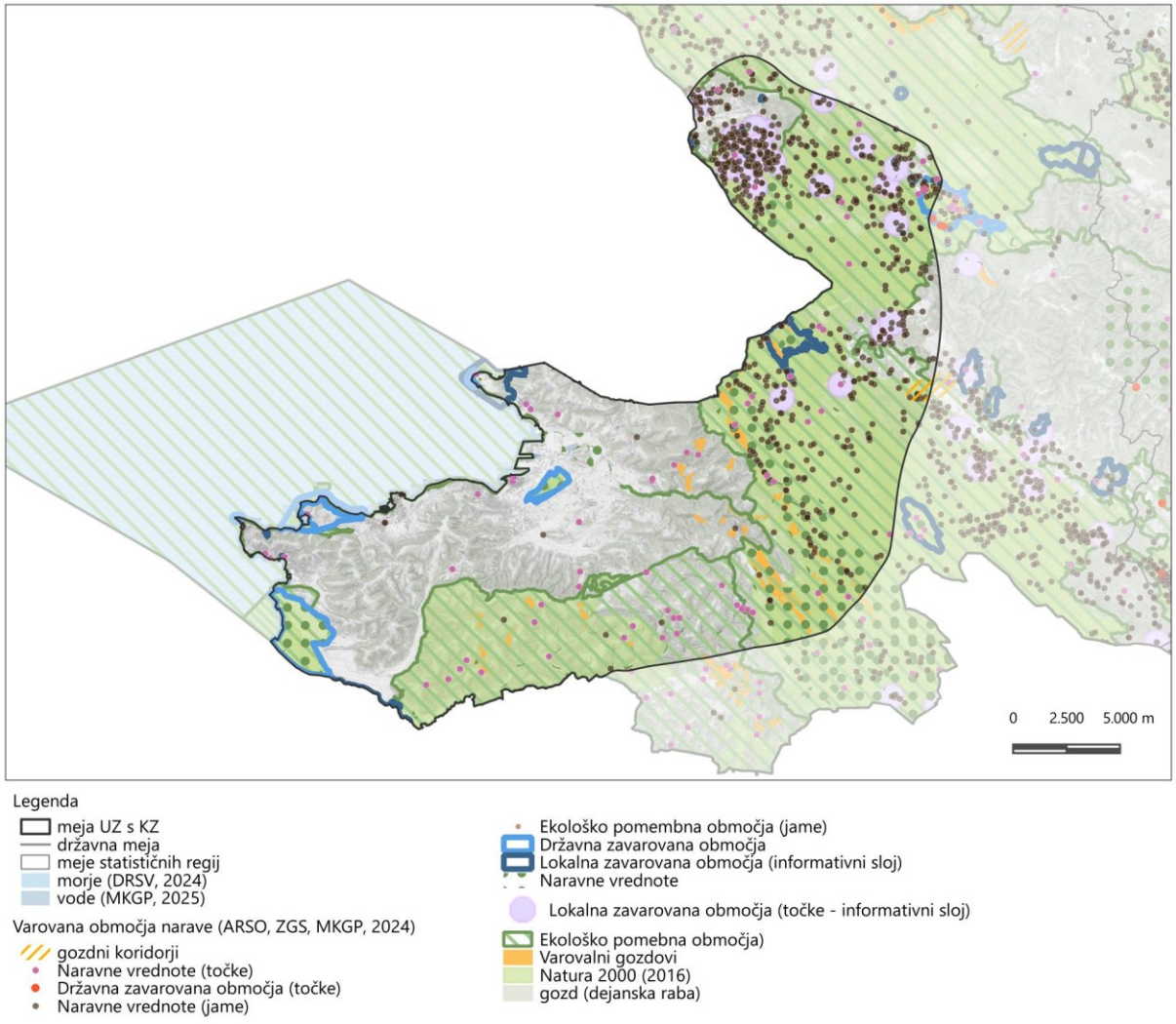
3.17 VARSTVO OKOLJA IN NARAVE

Naravne danosti in varstveni režimi pomembno usmerjajo prostorski razvoj ŠMO. Varovana območja narave, kakovostna kmetijska zemljišča, varovalni gozdovi in vodni viri so ključni za ohranjanje biotske raznovrstnosti, pridelavo hrane ter varno oskrbo s pitno vodo. Pri načrtovanju posegov v prostor in pri ohranjanju ter varstvu okolja je potrebno upoštevati veljavna določila in

zakonodajo. Poglavje prikazuje njihovo prostorsko razporeditev in pomen ter podaja izhodišča za usklajevanje varstva naravnih virov z razvojem poselitve in dejavnosti.

3.17.1 Varovana območja narave

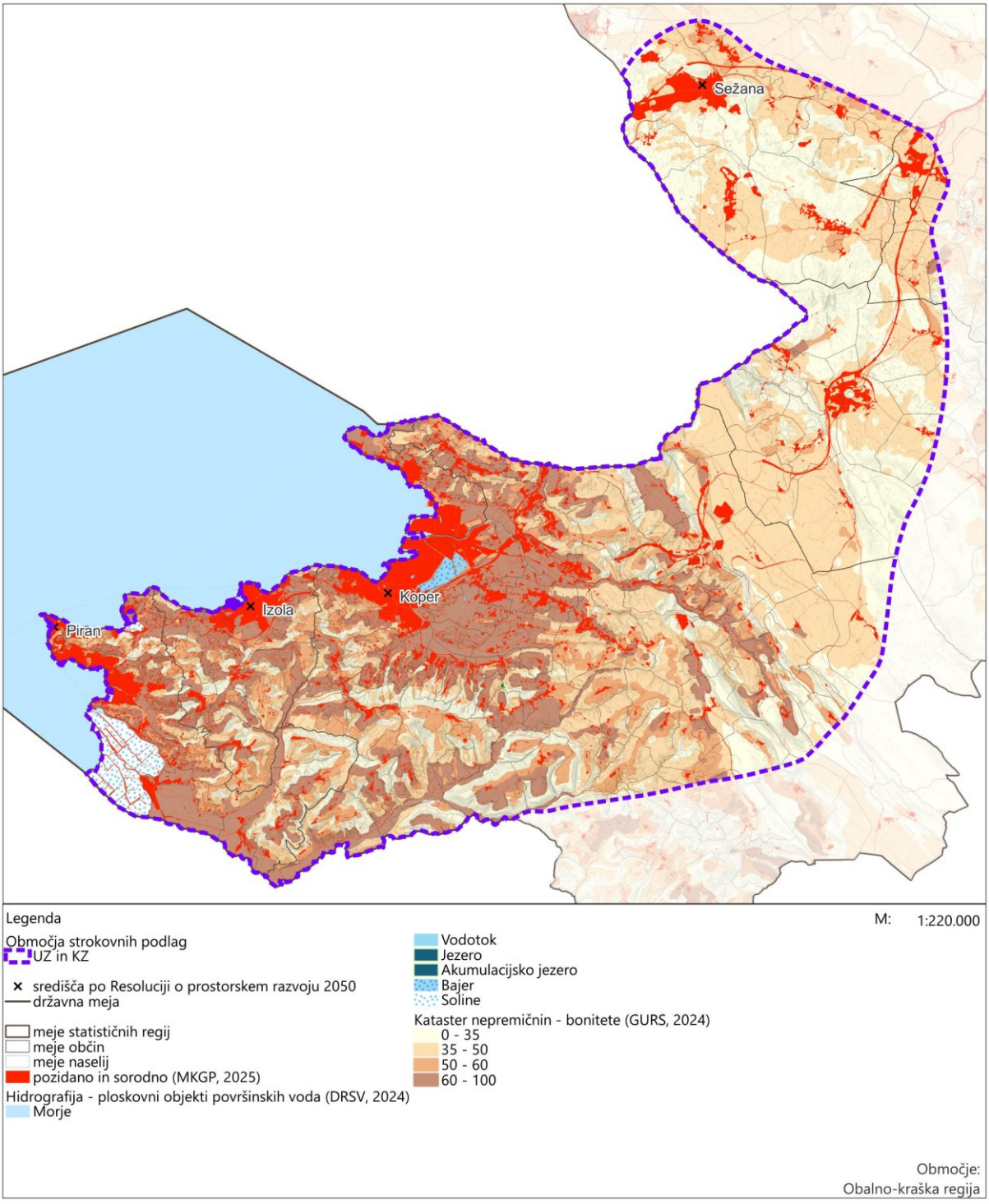
Karta prikazuje varovana območja narave, ki združujejo podatke o naravnih vrednotah, naravnih vrednotah jam, ekološko pomembnih območjih, območjih Nature 2000 ter državnih zavarovanih območjih. Prikaz omogoča celovit vpogled v razporeditev varovanih območij in njihovo povezanost v prostorski sistem varovanja in upravljanja narave.

Slika 103: Analiza varstvenih območij narave (ARSO, ZGS, MKGP, 2024).

3.17.2 Varstvo kmetijskih zemljišč

Karta varstva kmetijskih zemljišč prikazuje razporeditev kmetijskih zemljišč glede na bonitetne točke, ki izražajo njihovo naravno rodovitnost in primernost za kmetijsko rabo. Višje bonitetne ocene označujejo kakovostnejša zemljišča z večjim pridelovalnim potencialom, medtem ko nižje bonitete kažejo na manj ugodne pogoje za obdelavo. Bonitetne točke omogočajo oceno pridelovalne sposobnosti tal in s tem razumevanje prostorskih omejitev ter možnosti razvoja.

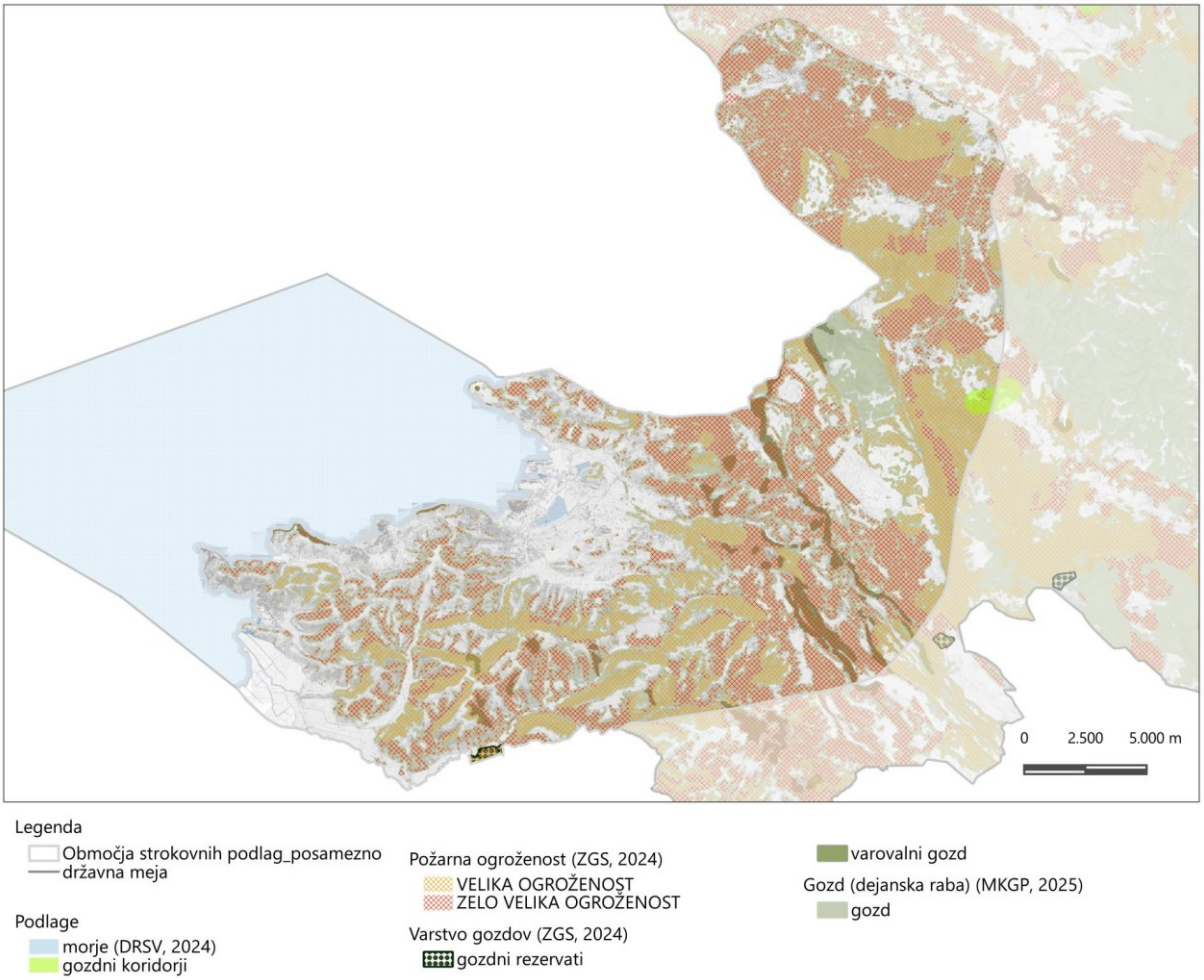

Slika 104: Analiza tal glede na bonitetne točke (vir: GURS, 2024)

3.17.3 Varstvo gozdov

Karta prikazuje zavarovana gozdna območja, med katerimi so gozdni rezervati in varovalni gozdovi. Gozdni rezervati so namenjeni ohranjanju naravnih gozdnih procesov in biotske raznovrstnosti, varovalni gozdovi pa opravljajo zaščitno funkcijo pred erozijo, plazovi, poplavami in drugimi naravnimi vplivi.

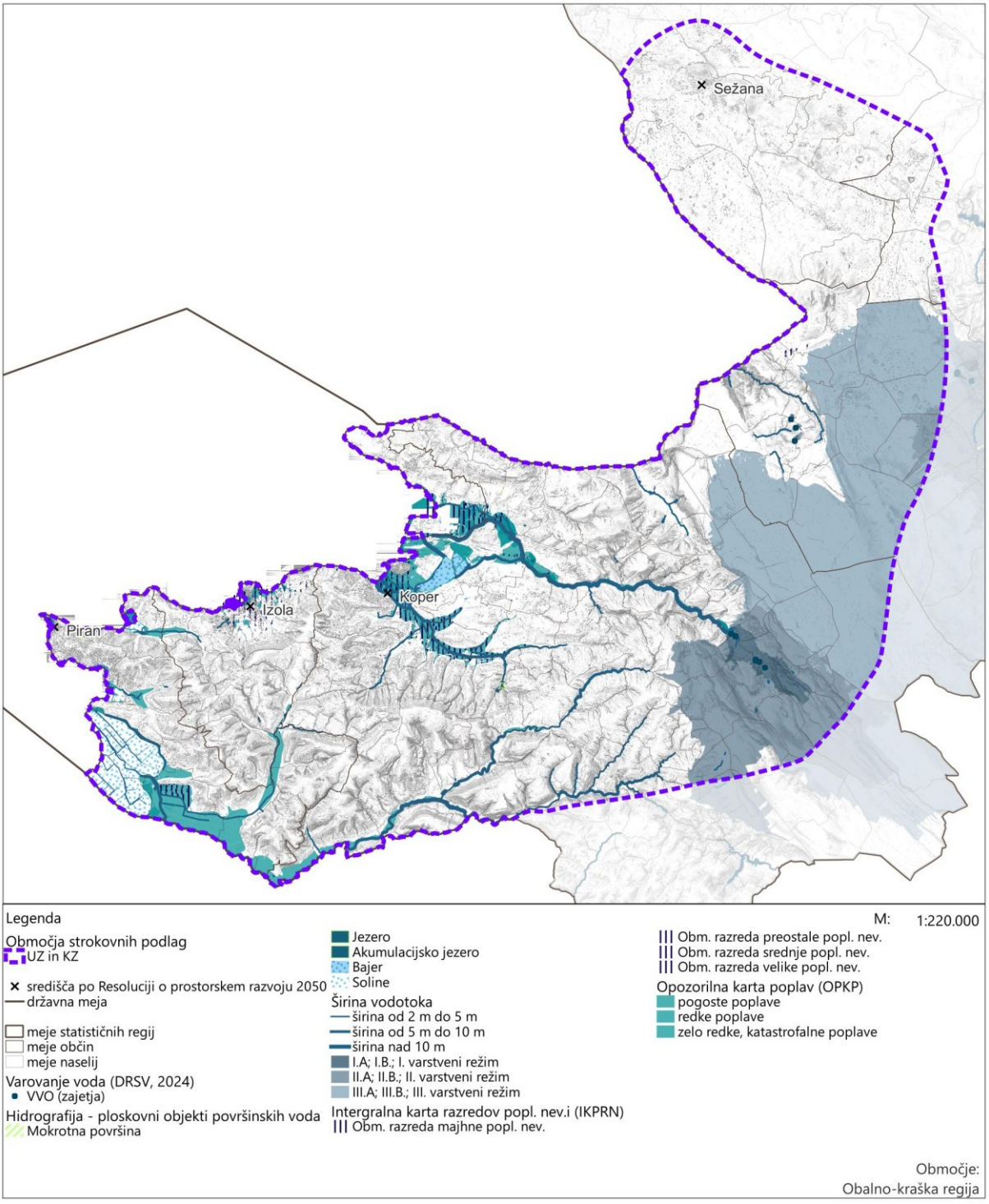
Večji del gozda v regiji je požarno ogrožen (glej tudi poglavje 3.15.3).

Slika 105: Analiza varstva gozdov (vir: ZGS, 2024, MKGP, 2024)

3.17.4 Varstvo vodnih virov

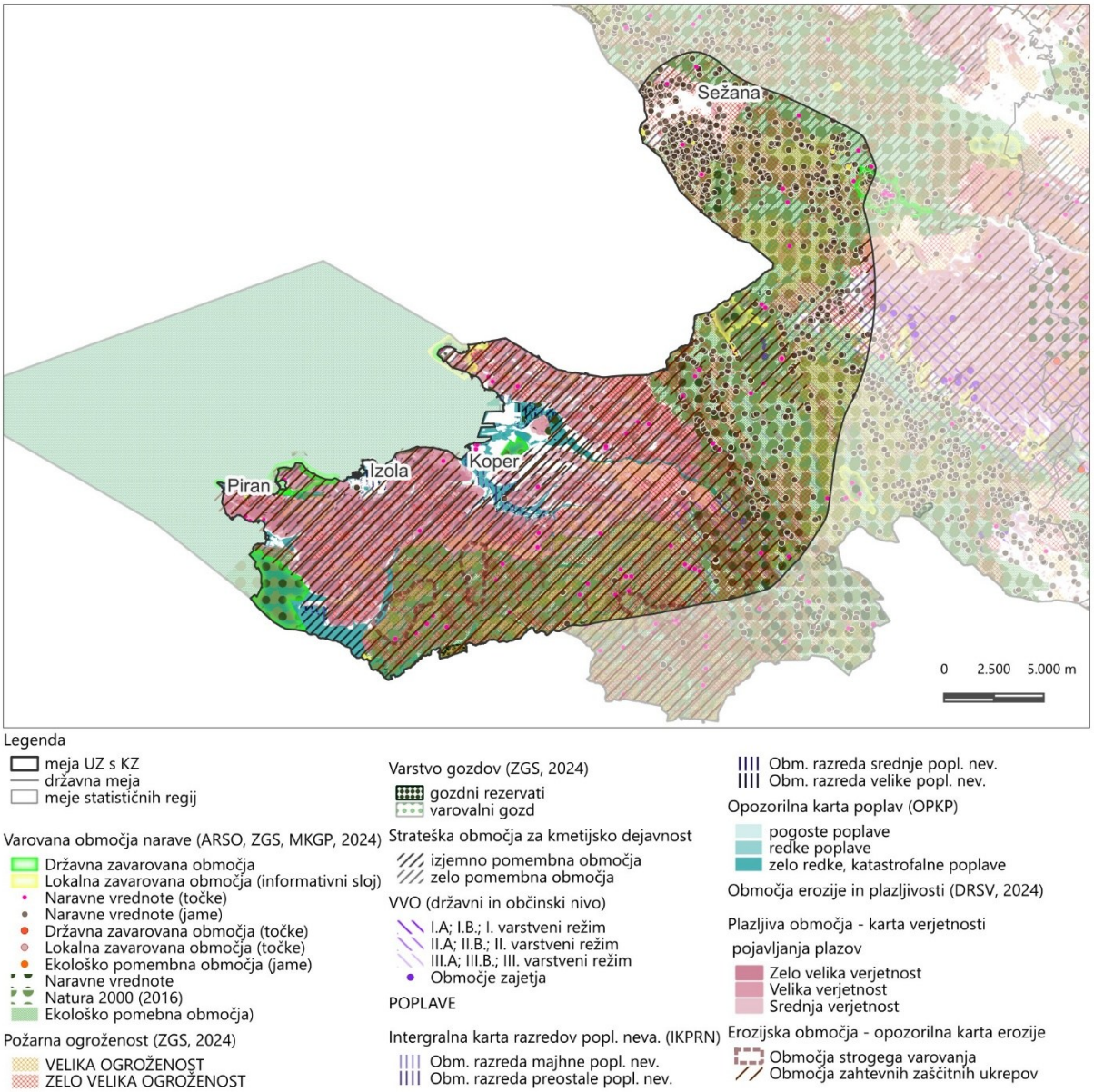
Karta prikazuje varstvo vodnih virov, ki glede na stopnjo varovanja določajo dopustne posege in dejavnosti v prostoru. Vključuje vodna zajetja, arteške vodonosnike ter vodovarstvena območja vseh razredov na državni in občinski ravni. Prikaz omogoča celovit vpogled v prostorsko razporeditev vodovarstvenih režimov ter predstavlja podlago za načrtovanje rabe prostora in upravljanje z vodnimi viri v skladu z varstvenimi zahtevami.

Slika 106: Analiza varstva vodnih virov (DRSV, 2024)

3.17.5 Sintezni prikaz naravnih danosti

V ŠMO so možnosti prostorskega razvoja pogojene z naravnimi značilnostmi in obstoječimi varstvenimi režimi. Sintezni prikaz kaže, da je ŠMO območje izrazite prostorske omejenosti, kjer je treba razvoj uravnotežiti z ohranjanjem ključnih naravnih virov in okoljskih funkcij prostora. Nadaljnje načrtovanje mora temeljiti na usklajevanju prostorskih potreb z varstvom narave, kmetijskih zemljišč, gozdov in vodnih virov ter na trajnostnem upravljanju prostora, ki zagotavlja dolgoročno kakovost bivanja in stabilen razvoj regije.

Slika 107: Sintezni prikaz območij varstva okolja in naravnih danosti.

3.17.6 Sintezni prikaz: naravne in ustvarjene omejitve v prostoru

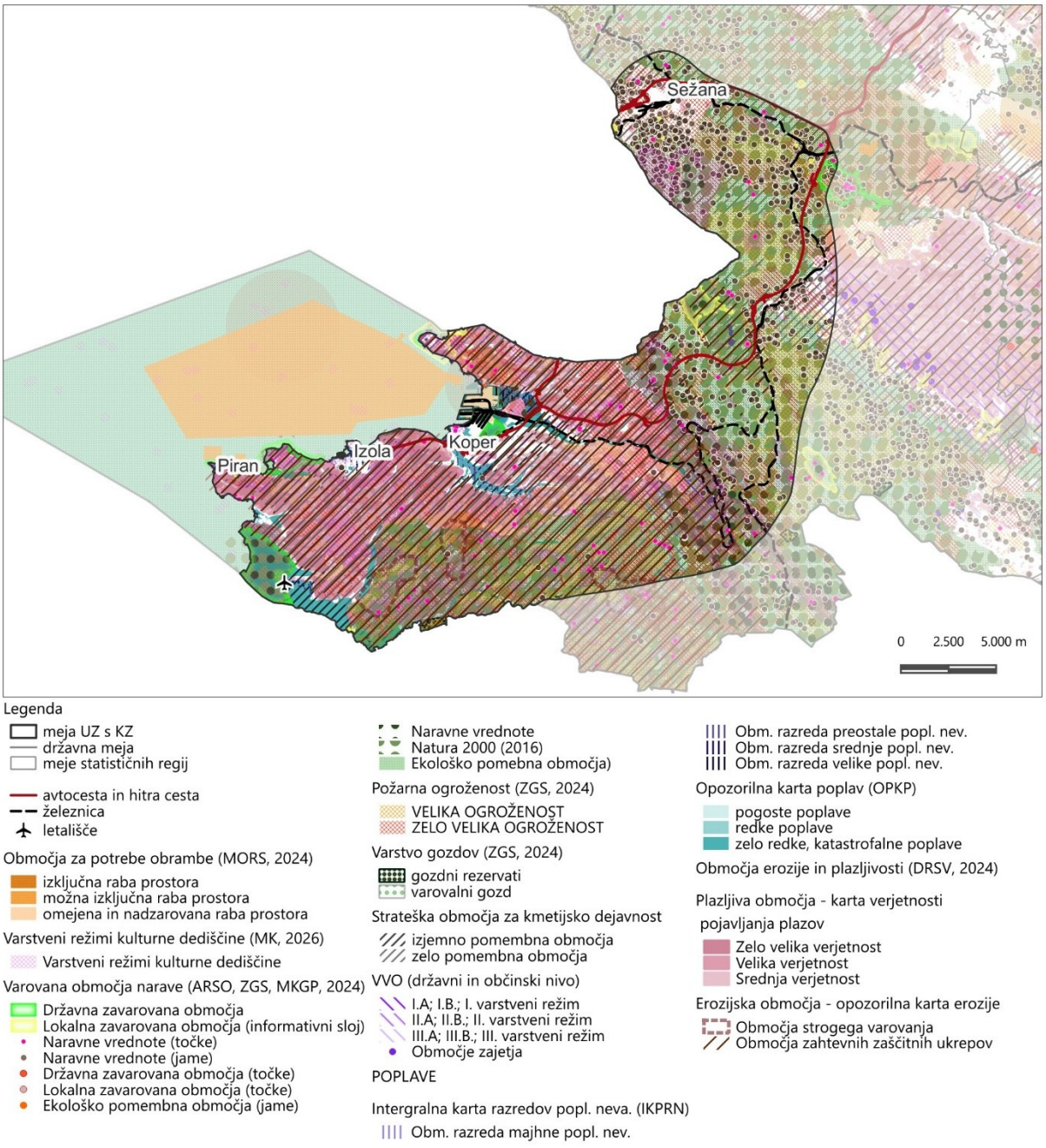
Sintezni prikaz naravnih in ustvarjenih omejitev kaže, da možnosti prostorskega razvoja v širšem mestnem območju slovenske Istre določajo prekrivanja varstvenih režimov, naravnih nevarnosti in obstoječih prostorskih ureditev. Posebej izrazita so v obalnem pasu in njegovem zaledju, kjer se na razmeroma majhnem prostoru srečujejo poselitev, prometne povezave, pristaniška dejavnost, kmetijska zemljišča ter območja varstva narave in kulturne dediščine.

Na območju obalnih mest in v gričevnatem zaledju med Piranom, Izolo in Koprom karta poleg strateško pomembnih območij za kmetijsko dejavnost prikazuje obsežna območja plazljivosti. V nižje ležečih delih, zlasti ob vodotokih in obali, so prikazana tudi območja poplavne nevarnosti. Pri načrtovanju širitev naselij, infrastrukture in drugih posegov je zato treba poleg varovanja kmetijskih zemljišč upoštevati tudi stopnjo naravne ogroženosti ter pogoje za varno rabo prostora.

V severnem delu območja, proti Sežani, se v večjem obsegu prepletajo območja Nature 2000, ekološko pomembna območja in naravne vrednote. Prisotna so tudi območja požarne ogroženosti gozdov in posamezna vodovarstvena območja. Na skrajnem jugozahodu, v okolici Sečovelj,

izstopajo zavarovana območja narave in območja poplavne nevarnosti. Razporeditev omejitev se tako med kraškim, obalnim in istrskim delom ŠMO razlikuje; za celotno območje ni ustrezna ena sama prostorska usmeritev.

Med ustvarjenimi omejitvami so na prikazu pomembnejše cestne in železniške povezave, varstveni režimi kulturne dediščine ter območja za potrebe obrambe, vključno s prikazanim območjem na morju. V okolici Kopra se te vsebine srečujejo z drugimi rabami in varstvenimi zahtevami, zato je usklajevanje posegov tam posebej zahtevno. Sintezni prikaz predstavlja pregled območij, na katerih je treba v nadaljnjem načrtovanju preveriti več pogojev hkrati; sam po sebi ne določa, ali je posamezen poseg dopusten.

Slika 108: Sintezna karta: naravne in ustvarjene omejitve v prostoru

4 PROSTORSKO-RAZVOJNI IZZIVI

Ključni prostorsko-razvojni izzivi Obalno-kraške regije (Izhodišča, RRC Koper) so:

1. **OSKRBA S PITNO VODO** (povezava vodovodnih sistemov, zagotovitev dolgoročnega strateškega vodnega vira in rezervnega vodnega vira)
2. **RAZVOJ GOSPODARSTVA IN INOVATIVNOSTI** (določitev gospodarskih con regionalnega pomena ter regijskega tehnološkega parka, nadgradnja poslovnih con)
3. **VARSTVO KRAJINE, NARAVE IN SAMOOSKRBA S HRANO** (ohranjanje regionalne identitete prostora, varstvo in zaščita kmetijskih površin, vzpostavitev sistema »pridelava – predelava – skladiščenje – distribucija hrane«)
4. **PROMET TER JAVNI POTNIŠKI PROMET** (čezmejna povezanost, ureditev ozkih grl, zmanjšanje preobremenjenosti s tranzitom, nadgradnja cest lokalnega pomena, dograditev sistemov trajnostne mobilnosti, vključno s kolesarskimi povezavami ter čezmejnim in lokalnim (morskim) potniškim prometom, ustvarjanje bolj hodljivih in prijaznejših okolij za pešce in kolesarje, še posebej v središčih naselij)
5. **PREDNOSTNA OBMOČJA ZA STANOVANJSKO OSKRBO** (policentrični razvoj, dograditev družbene infrastrukture)
6. **POPLAVNA VARNOST** (celostno upravljanje voda, upravljanje obalnega območja)

1. Oskrba s pitno vodo

Ključni izziv regije je zagotovitev dolgoročnega strateškega vodnega vira ter zanesljivega rezervnega sistema oskrbe. Vodovodni sistemi slovenske Istre so razdrobljeni in infrastrukturno dotrajani, regija pa je v sušnih obdobjih izrazito vodno deficitarna. Obstoječi viri Rižanskega vodovoda ne zadoščajo več potrebam stalnega prebivalstva in turistične sezone, zato je regija močno odvisna od dovajanja vode iz Kraškega vodovoda Sežana ter iz Istarskega vodovoda Buzet na Hrvaškem.

Ukrepi so usmerjeni v povezovanje vodovodnih sistemov Rižanskega, Kraškega, Postojnskega in Ilirskobistriškega vodovoda v enoten regijski sistem, ki bi omogočal vzajemno oskrbo in večjo odpornost na podnebne spremembe. **Prednostni projekt predstavlja vzpostavitev trajnega strateškega vodnega vira slovenske Istre, ki bo dolgoročno nadomestil izgubljeni vodni vir v Sečovljah**. Ključni so tudi ukrepi obnove vodovodnega omrežja za zmanjšanje izgub, zagotavljanje ustrezne varnostne zaščite vodovarstvenih območij ter čezmejno sodelovanje z Italijo in Hrvaško pri varovanju vodonosnikov (Brestovica, Klariči).

Sočasno je potrebno izboljšati nadzor nad transportom nevarnih tovorov na območju varstvenih pasov Rižane ter zagotoviti odvajanje padavinskih voda v ustrezne kanalizacijske sisteme. Celovita ureditev oskrbe z vodo predstavlja predpogoj za stabilen gospodarski, turistični in demografski razvoj regije.

2. Razvoj gospodarstva in inovativnosti

Gospodarska struktura Obalno-kraške regije temelji na logistiki, turizmu, pristaniški dejavnosti in obrtno-industrijskih conah, vendar se sooča z omejenim prostorskim potencialom ter pomanjkanjem razvojno usmerjenih območij. Za dvig konkurenčnosti regije je ključno

prestrukturiranje gospodarskih con, njihova tehnološka nadgradnja in oblikovanje novih razvojnih jeder, vezanih na čezmejno sodelovanje.
Ukrepi vključujejo določitev gospodarskih con regionalnega pomena in vzpostavitev regijskega tehnološkega parka, s posebnim poudarkom na območjih Sežane, Divače in Hrpelj-Kozine, kjer prostorske in prometne povezave omogočajo razvoj visokotehnoloških dejavnosti. Poudarek je na panogah zelene in modre ekonomije, kreativnih industrijah, digitalizaciji, zelenih tehnologijah ter raziskovalno-razvojnih dejavnostih.
Kot prioritetni projekti se predvidevajo nadgradnja obstoječih poslovnih con, prostorska prenova degradiranih območij (predvsem v Kopru in zaledju obalnih mest), ter oblikovanje regijske mreže podpornih središč za inovacije in podjetništvo. Pomemben razvojni potencial predstavlja čezmejno sodelovanje s Trstom, Furlanijo–Julijsko krajino in Istro, z usmeritvijo v skupno konkurenčnost severnojadranskega prostora

3. Varstvo krajine, narave in samooskrba s hrano
Regionalna identiteta Obalno-kraške regije je vezana na obmorsko lego ter temelji na krajinski raznolikosti, kmetijski pridelavi, oljkarstvu, vinogradništvu in tradicionalni kulturni krajini Krasa, kulturni krajini slovenske Istre, Šavrinskega gričevja in Brkinov. Pritisk urbanizacije, širitev turističnih dejavnosti in zaraščanje kmetijskih površin ogrožajo tradicionalno rabo prostora in sposobnost lokalne samooskrbe.
Prednostni ukrepi zajemajo ohranjanje kmetijskih zemljišč in kmetijskih gospodarstev, posebno tistih, ki so kulturna dediščina ter določitev potencialnih območij za intenzivnejšo pridelavo in namakanje. Vzpostaviti je treba celovit sistem »pridelava – predelava – skladiščenje – distribucija hrane«, ki povezuje pridelovalce, predelovalce in lokalne trge, predvsem v okviru javnih zavodov in regijskih zadrug.
Poudarek je na varovanju dediščinskih kulturnih krajin in kulturne dediščine, ki je pomembna nosilka identitete regije; zlasti zgodovinskih mestnih jeder in vinogradniških ter oljčnih krajin, ter na določitvi zelenega sistema regije, ki povezuje urbana območja z naravnimi in agrarnimi zaledji in elementi vrtnoarhitekturne dediščine in dediščinske kulturne krajine. Projekti vključujejo ukrepe proti zaraščanju kmetijskih površin, prenovo degradiranih območij, vzpostavitev sistemov namakanja ter krepitev blagovnih znamk kakovostne lokalne hrane.

4. Promet ter javni potniški promet
Regija je prometno zelo obremenjena zaradi lege na tranzitnih poteh med Italijo in Hrvaško, pristaniške dejavnosti v Kopru ter sezonskega turizma. Posledica so prometna zasičenost, obremenjenost cestnega in železniškega omrežja, hrupna obremenitev izpostavljenih naselij ter nizka raven trajnostne mobilnosti.
Ukrepi so usmerjeni v modernizacijo prometne infrastrukture z dokončanjem drugega tira Divača–Koper, izboljšanjem cestnih povezav proti Italiji (Sežana–Fernetiči) in Hrvaški (Koper–Dragonja, Postojna/Divača–Jelšane) ter preusmeritvijo tranzitnega prometa z lokalnih cest na avtoceste.
Ključna usmeritev je razvoj trajnostne mobilnosti – okrepitev javnega potniškega prometa z vzpostavitvijo pogostejših linij med mesti in zaledjem, razvojem primestnih in pomorskih potniških povezav, uvedbo multimodalnih prestopnih točk in gradnjo kolesarske infrastrukture, povezane z državno mrežo. Predvidena je tudi priprava celostne prometne strategije regije in revizija vinjetnega

sistema za mejne odseke, s čimer se izboljša čezmejna povezanost in zmanjšajo negativni vplivi tranzita.

5. Prednostna območja za stanovanjsko oskrbo

Obalno-kraška regija se sooča z izrazitim pomanjkanjem cenovno dostopnih stanovanj, še posebej v obalnih mestih, kjer visoko povpraševanje in turistična gentrifikacija povzročata dvig cen in izrinjanje lokalnega prebivalstva

Cilj je uravnotežiti stanovanjsko ponudbo v skladu s policentrično strukturo poselitve. Stanovanjska gradnja naj se usmerja ob prometna vozlišča in v območja z javnim prevozom, delovnimi mesti ter storitvami. Potrebna je dograditev družbene infrastrukture – vrtci, šole, zdravstveni domovi, športni in rekreacijski objekti – zlasti v območjih priseljevanja in demografskega pritiska.

Spodbujati je treba alternativne stanovanjske modele (zadružna gradnja, deljeno lastništvo, prenova degradiranih območij) ter ukrepi za trajnostno rabo nepremičnin in preprečevanje razpršene gradnje. Pomemben projekt bo priprava regijske stanovanjske podlage, ki bo določila prednostna območja za stanovanjsko oskrbo in območja za prenovo obstoječega stavbnega fonda, ter uskladila prostorski in demografski razvoj s socialnimi potrebami prebivalstva.

6. Poplavna varnost

Podnebne spremembe in dvig morske gladine povečujejo ogroženost obalnih območij, medtem ko notranjost regije vse pogosteje prizadenejo poplave vodotokov in zalednih voda.

Zato je nujno celostno upravljanje z vodami in obalnim območjem, z usmeritvami v preventivne in na naravi temelječe rešitve. Potrebna je priprava hidrološko-hidravličnih študij na ravni regije ter posebej za poplavno varnost slovenske obale, oblikovanje sistemov za odvod in zadrževanje poplavnih voda, ter krepitev obalnih zaščitnih sistemov.

Posebno pozornost zahteva prilagajanje na dvig morske gladine. Izdelati je treba celovito študijo ter na podlagi izdelanega Akcijskega načrta prilagajanja rabe in dejavnosti izvesti ukrepe na slovenski obali zaradi dviga morske gladine. Pomembni ukrepi so tudi varovanje naravnih območij, ki delujejo kot zadrževalniki vode, preprečevanje gradnje na poplavno ogroženih območjih, preprečevanje spreminjanja kletnih prostorov v stanovanja v starih mestnih jedrih (Izola, Piran).

ter načrtovanje infrastrukture, ki zmanjšuje vplive ekstremnih vremenskih dogodkov.

Cilj je oblikovati odporen in prilagodljiv prostor, ki bo z ustreznim upravljanjem voda, obalnega pasu in zelenih površin zagotavljal varnost, okoljsko stabilnost in dolgoročno kakovost bivanja.

5 SCENARIJI PROSTORSKEGA RAZVOJA

Regija beleži zmerno demografsko rast. Zaradi ugodne lege (tranzitne poti) predstavlja potencial za nadaljnji razvoj poselitve in gospodarstva. Eden glavnih izzivov regije je zagotovitev dolgoročnega strateškega vodnega vira, saj je oskrba z vodo ključen predpogoj za stabilen gospodarski, turistični in demografski razvoj regije. Hkrati se regija, predvsem na obalnem delu, sooča z neenakomernim razvojem in s pritiskom urbanizacije, širitvijo turističnih dejavnosti predvsem na obalnem delu. Pričakovati je nadaljevanje rasti potreb po stanovanjih, v povezavi z razvojem gospodarstva v regiji. Cilj regije je uravnotežiti razvoj poselitve (stanovanjsko ponudbo, razvoj gospodarstva) v skladu s policentrično strukturo poselitve tako, da se bolj uravnoteženo razvijata tako obalni kot tudi kraški del regije. Usmerjanje poselitve in bolj uravnotežen razvoj sta eden ključnih razvojnih izzivov v regiji.

Scenariji prostorskega razvoja se zato nanašajo na preveritev možnosti razvoja središč in predvidevajo tri možnosti:

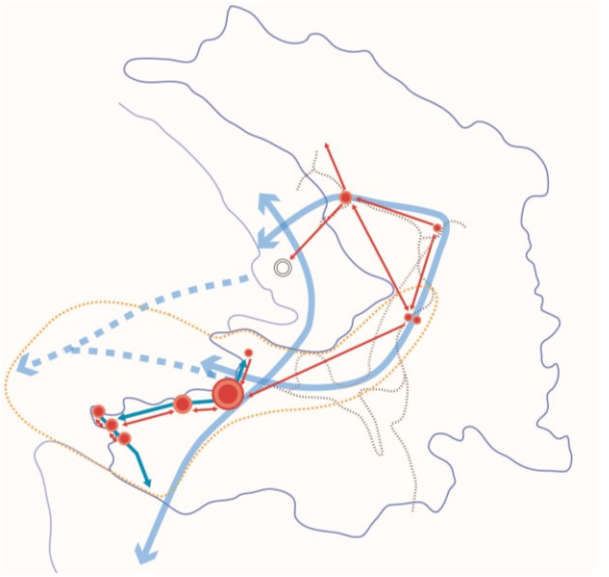
- 1. scenarij: "**policentrični razvoj – SPRS50**": vključuje možnost razvoja urbanih središč, kot jih določa veljavna ReSPRS50. Pri tem se ohranja poudarek na somestju Koper – Izola – Piran, ki s kraškim zaledjem (do somestja Hrpelje-Kozina) tvori širše mestno območje slovenske Istre. Scenarij na kraškem delu regije ohranja funkcije središč, določene v ReSPRS50. S tem dolgoročno ne prispeva k cilju regije po bolj uravnoteženem razvoju obalnega in kraškega dela regije.

- 2. scenarij: "**policentrični razvoj – SPRS50+"**: pomeni nadgradnjo trenutnega sistema središč v ReSPRS50 tako, da dviguje Sežano kot središče 3. ravni (v trenutno veljavni ReSPRS50 je Sežana opredeljena kot središče 4. ravni). S tem pomeni prepoznavo in določitev funkcij središč, kot jih naselja že dosegajo. Pomeni nadaljevanje trenda razvoja regije v bolj uravnoteženo, policentrično smer razvoja obalnega in kraškega dela regije, območje ŠMO pa se razširi do Divače in Sežane. Središča se med seboj tudi bolj funkcionalno dopolnjujejo.

- 3. scenarij: "**policentrični razvoj – SPRS50++"**: predvideva dodaten dvig ravni naselij Hrpelje-Kozina in pomeni še bolj smel razvoj središč tudi izven obalne linije v kraški del. Gre za dodatno krepitev policentričnega sistema ReSPRS50 na nivoju regije, središča pa se med seboj še bolj funkcionalno dopolnjujejo in prevzemajo nekatere bolj specializirane vloge.

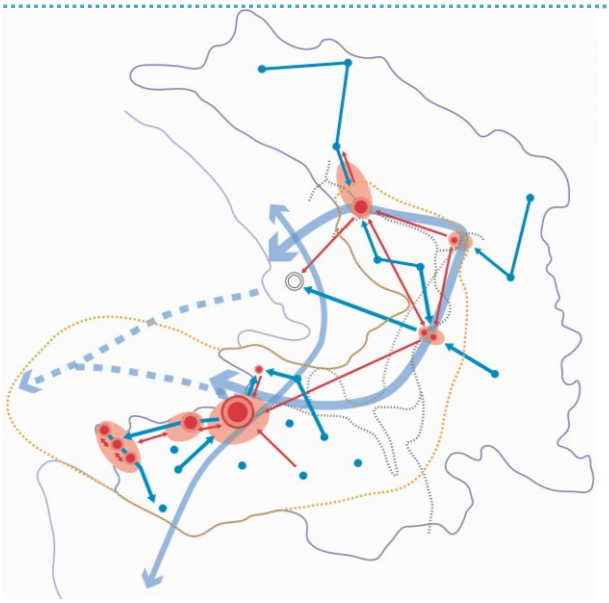
Izbran scenarij

Občinam so bili na drugi delavnici (5.3.2026) predstavljeni predvideni scenariji. Trenutno kot najbolj realen scenarij vidijo scenarij 2: "**policentrični razvoj – SPRS50+**", ocenjujejo pa, da bi regija dolgoročno lahko dosegla tudi razvoj, ki je predviden v scenariju 3 (še nekoliko bolj ambiciozen razvoj središč izven obalne linije, z dvigom ravni središč tako Sežane kot Hrpelje-Kozina).

Policentrični razvoj – SPRS50

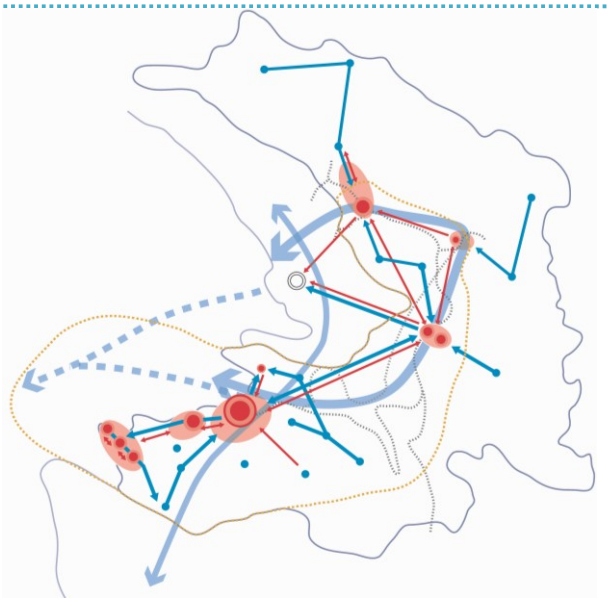
- ravni naselij **kot v ReSPRS50** (Koper 1., Izola 3., Piran in Sežana 4. raven)
- povezovanje med središči najvišjih ravni (obalno oziroma kraško območje)
- manjše ŠMO

Policentrični razvoj – SPRS50+

- ravni naselij kot v ReSPRS50 **+ dvig Sežane na 3. raven**
- delitev dejavnosti, dopolnjevanje
- povezovanje med središči različnih ravni – med subregijama in čezmejno
- večje ŠMO (+ Sežana + Divača)

Policentrični razvoj – SPRS50++

- ravni naselij kot v ReSPRS50 **+ dvig Sežane na 3. raven + dvig Hrpelje-Kozina**
- **uravnotežen razvoj v regiji**
- delitev dejavnosti, dopolnjevanje
- povezovanje med središči različnih ravni – med subregijama in čezmejno
- večje ŠMO (+ Sežana + Divača)

6 VIZIJA IN STRATEŠKI RAZVOJNI CILJI

ŠMO slovenske Istre stremi k **uravnoteženju gospodarskih, prostorskih in okoljskih procesov** ter na **doseganju večje funkcionalne povezanosti med obalnim in kraškim delom regije**. Ključna razvojna usmeritev je oblikovanje trajnostno uravnoteženega regionalnega sistema, ki zagotavlja **gospodarsko konkurenčnost, kakovost bivanja in varovanje prostora.** Prizadeva za **učinkovit policentrični razvoj**, ki temelji na krepitvi urbanih središč Koper, Izola, Piran, Ankaran, Sežana, Divača, Hrpelje–Kozina ter na izboljšanju prostorskih in infrastrukturnih povezav med obalnim pasom in zaledjem. Cilj je zagotoviti prostorsko usklajen razvoj poselitve, gospodarstva, turizma in infrastrukture, ob sočasnem varovanju naravnih in kulturnih virov.

Vizija je prilagojena in povzeta po Regionalnem razvojnem programu Obalno-kraške regije 2021-2027 (Regionalni razvojni center Koper, maj 2022), ki presega časovni okvir dokumenta:

»Obalno-kraška regija: dinamična, pametna in ustvarjalna regija, z lastno identiteto, dobro povezana doma in s svetom, z visoko kakovostjo bivanja, ki temelji na socialni pravičnosti ter trajnostnem načinu življenja in delu skupnosti.«

6.1 USMERITVE STRATEŠKIH RAZVOJNIH CILJEV

5 STRATEŠKIH CILJEV ReSPRS50:

1. vzpostaviti ustrezne razmere za prehod v podnebno nevtralno družbo
2. doseči mednarodno konkurenčnost slovenskih mest
3. zagotoviti kakovost življenja na urbanih in podeželskih območjih
4. okrepiti prostorsko identiteto
5. zboljšati odpornost in prilagodljivost prostora na spremembe.

RAZVOJNI STRATEŠKI CILJI REGIJE (RRP Obalno kraške regije 2021-2027):

CILJ 1 Hitrejši razvoj regije od povprečnega razvoja v EU
CILJ 2: Izboljšati inovacijski potencial regije
CILJ 3: Izboljšati kakovost življenja v regiji
CILJ 4: Ohraniti poseljenost, krepiti identiteto in vitalnost podeželja
CILJ 5: Regija z razvito prometno infrastrukturo
CILJ 6: Regija s trajnostnim gospodarjenjem z energijo, okoljem, prostorom

Med razvojne cilje sodijo:

- dvig gospodarske konkurenčnoti z razvojem pristaniške, logistične in podjetniške dejavnosti ter s spodbujanjem inovacij in zelenih tehnologij,
- povečanje prometne dostopnosti in povezljivosti regije, zlasti s posodobitvijo železniške povezave Divača–Koper ter izboljšanjem cestnih in javnoprometnih sistemov,
- uravnotežen prostorski razvoj, ki zmanjšuje razlike med obalnim in kraškim delom regije,
- trajnostno upravljanje naravnih virov in izboljšanje odpornosti prostora na podnebne spremembe,
- dvig kakovosti bivanja z razvojem stanovanj, kvalitetno prenovo obstoječega stavbnega fonda, javnih storitev in družbene infrastrukture,
- ohranjanje krajinske in kulturne identitete prostora,
- uravnotežen prostorski razvoj kot široko prepoznane, vitalne krajine s kvalitetnim
- bivalnim okoljem in razvitim lokalnim gospodarstvom, ki upošteva tako izjemne naravne in
- kulturne prvine ter bogato tradicijo kot tudi napredne in inovativne tehnologije

- razvoj naj zagotavlja krepitev identitete krajine in njene prepoznavnosti ter
- konkurenčnosti v širšem prostoru.
- spodbujanje stikov in vztrajanje pri sodelovanju deležnikov razvoja (medobčinsko, regionalno sodelovanje)
- Ravnanje s prostorom (krajino in naselji) kot z omejeno dobrino ter smiselno
- upoštevanje tradicionalne rabe prostora, prilagojeno naravnim danostim in podnebju.

Razvojni cilji so usmerjeni v vzpostavitev **funkcionalno povezanega in prostorsko usklajenega regionalnega sistema**, ki bo omogočal trajnostno rast, večjo medobčinsko povezanost in večjo odpornost prostora na okoljske, gospodarske in demografske spremembe.

6.2 RAZVOJNE PRIORITETE Z UKREPI IN PROJEKTI

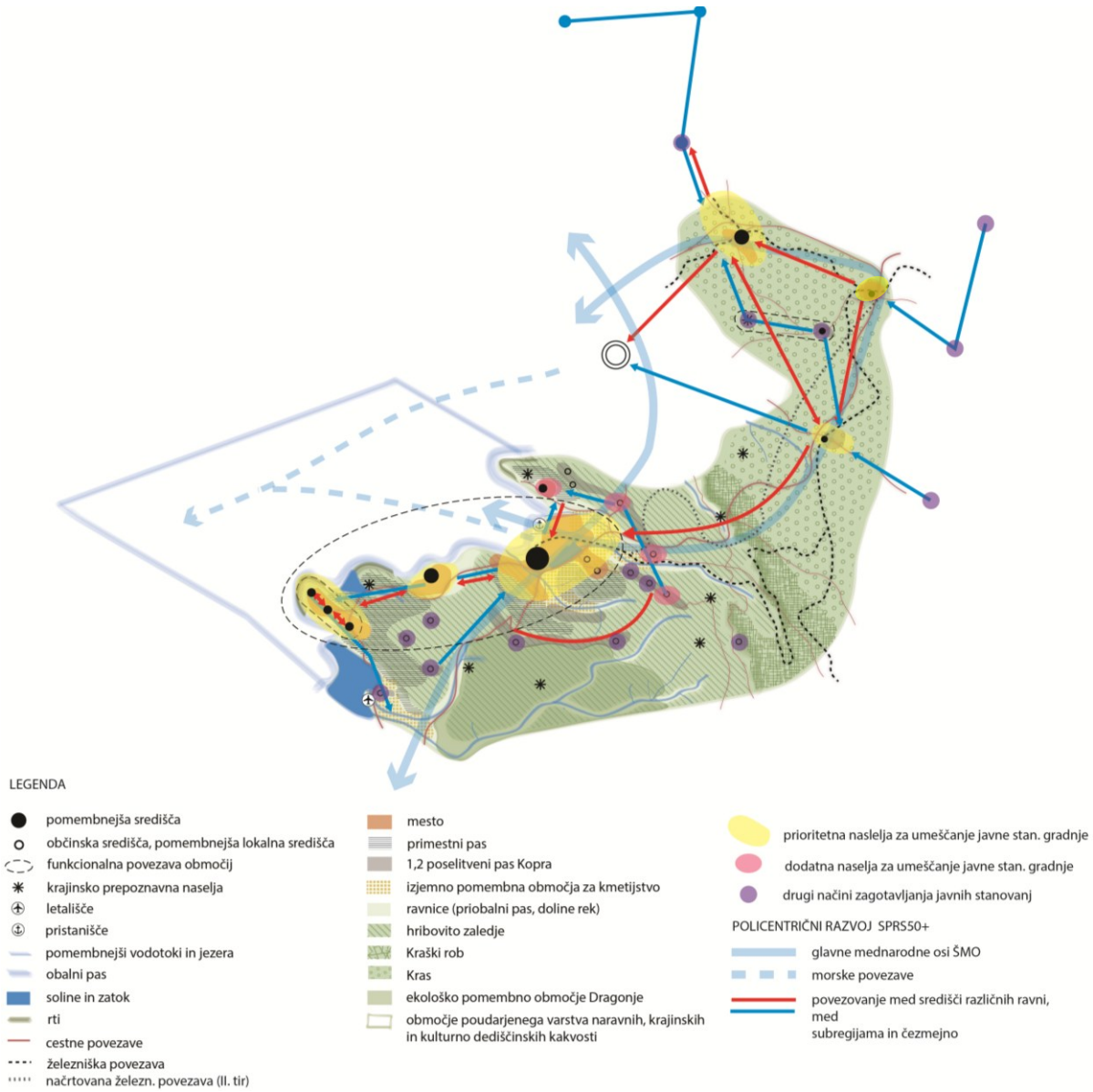
Razvojne prioritete so usmerjene v ukrepe, ki bodo okrepili odpornost in konkurenčnost regije, s ciljem ustvariti povezano, varno in inovativno regijo, ki omogoča kakovostno življenje in trajnostno rast:

RRP Obalno kraške regije 2021-2027:
1. Konkurenčna regija
2. Ustvarjalna, inovativna regija
3. Ljudem prijazna, vključujoča regija
4. Regija z razvitim podeželjem in trajnostnim gospodarjenjem z naravnimi in kulturnimi dobrinami
5. Regija z razvito prometno infrastrukturo
6. Regija s trajnostnim gospodarjenjem z energijo, okoljem, prostorom

Ključni izzivi,(Izhodišča za pripravo RPP Obalno-kraške regije, 2025):
1. Oskrba s pitno vodo
2. Razvoj gospodarstva in inovativnosti
3. Varstvo krajine, narave in samooskrba s hrano
4. Promet ter javni potniški promet
5. Prednostna območja za stanovanjsko oskrbo
6. Poplavna varnost

7 ZASNOVA PROSTORSKEGA RAZVOJA

Glej: / KARTA 1: Sintezna karta /

Slika 109: Shema zasnove prostorskega razvoja ŠMO slovenske Istre z zalednim delom

Prostorski razvoj širšega mestnega območja slovenske Istre bo usmerjen v zagotavljanje prostorske in funkcionalne uravnoteženosti med obalnim in kraškim delom regije. Obalni prostor je prostorsko omejen, gospodarsko intenziven in podvržen demografskemu pritisku. Ključni izziv je usklajevanje stanovanjskih, gospodarskih in turističnih interesov v prostorsko omejenem obalnem pasu ob hkratnem zagotavljanju razvoja kraškega zaledja.

Podnebne spremembe, dvig morske gladine, suše in erozijski procesi zahtevajo celovito upravljanje obalnega prostora, usmerjeno v varstvo naravnih virov, zmanjševanje tveganj ter zaščito ustvarjenih dobrin. Gospodarska rast, zlasti razvoj pristanišča Koper in logističnih dejavnosti, mora biti prostorsko usklajena z varstvom krajine, biotske raznovrstnosti, kulturne dediščine in kakovosti

bivanja. Urbanistični izziv predstavlja prednostna prenova obstoječega stavbnega fonda, usmerjanje zgoščevanja ob hkratnem zagotavljanju zadostnih komunalno opremljenih zemljišč, dostopnih stanovanj ter javnih storitev.

Razvoj javnega potniškega prometa in krepitev prometne osi Koper–Kozina–Sežana sta ključna za zmanjšanje prometne odvisnosti obalnega prostora ter za funkcionalno povezovanje regije. Prostorski razvoj mora podpirati tudi čezmejne povezave z Italijo (občine Muggia- Milje in San Dorligo della Valle-Dolina) in hrvaško Istro (občine Lanišće, Buzet, Oprtalj, Grožnjan in Buje) ter skupne projekte na področju mobilnosti, energetike in kulturne krajine.

Z vidika dolgoročne prostorske odpornosti je prednostna naloga uskladitev urbanih in krajinskih sistemov, oblikovanje sklenjene zelene infrastrukture ter ohranitev kulturne identitete kraškega in obalnega prostora. Vzpostavitev policentričnega, povezanega in okoljsko vzdržnega regionalnega sistema predstavlja temelj prihodnjega prostorskega razvoja slovenske Istre.

7.1 IZHODIŠČE ZA OPREDELITEV VLOGE ŠMO

Zasnova prostorskega razvoja ŠMO izhaja iz poglobljenih analiz družbenih, gospodarskih, okoljskih in prostorskih dejavnikov, ki so bili predstavljeni v predhodnih poglavjih. Namen tega poglavja je preiti od analitičnega dela k oblikovanju celovitih razvojnih usmeritev, ki povezujejo prostorsko, gospodarsko, okoljsko in družbeno dimenzijo razvoja regije. ŠMO se obravnava kot ključni prostorski in funkcionalni sistem Obalno-kraške regije, ki s svojim policentričnim značajem in strateško lego predstavlja nosilni okvir za usklajen regionalni razvoj.

Izhodišča za opredelitev vloge območja temeljijo na načelih uravnoteženega prostorskega razvoja, trajnostne rabe prostora, medsebojne povezanosti središč in varovanja naravnih virov ter bogate kulturne dediščine in drugih ustvarjenih dobrin. Cilj zasnove je oblikovati prostorski model, ki omogoča nadaljnji gospodarski in družbeni razvoj ob hkratnem ohranjanju prostorske identitete, krajinskih vrednot, kulturne dediščine in okoljske stabilnosti. Pri tem se zasnova ne omejuje le na ključna mestna središča, temveč vključuje tudi njihovo širše zaledje – podeželska naselja, zelene povezave, gospodarske in turistične osi, ter naravne, kulturne in infrastrukturne sisteme, ki skupaj tvorijo enoten prostorski organizem regije.

ŠMO bo v nadaljnjem prostorskem razvoju usmerjeno v utrjevanje svoje vloge regijskega vozlišča z močno urbano mrežo, v oblikovanje kvalitetnega bivalnega okolja, povezano prometno in energetsko infrastrukturo ter raznovrstnim gospodarskim temeljem. Ob tem se spodbuja razvoj podpornih funkcij – turizma, trajnostnega kmetijstva, obnovljivih virov energije in inovativnih gospodarskih dejavnosti, ki povečujejo odpornost prostora in ustvarjajo nova delovna mesta.

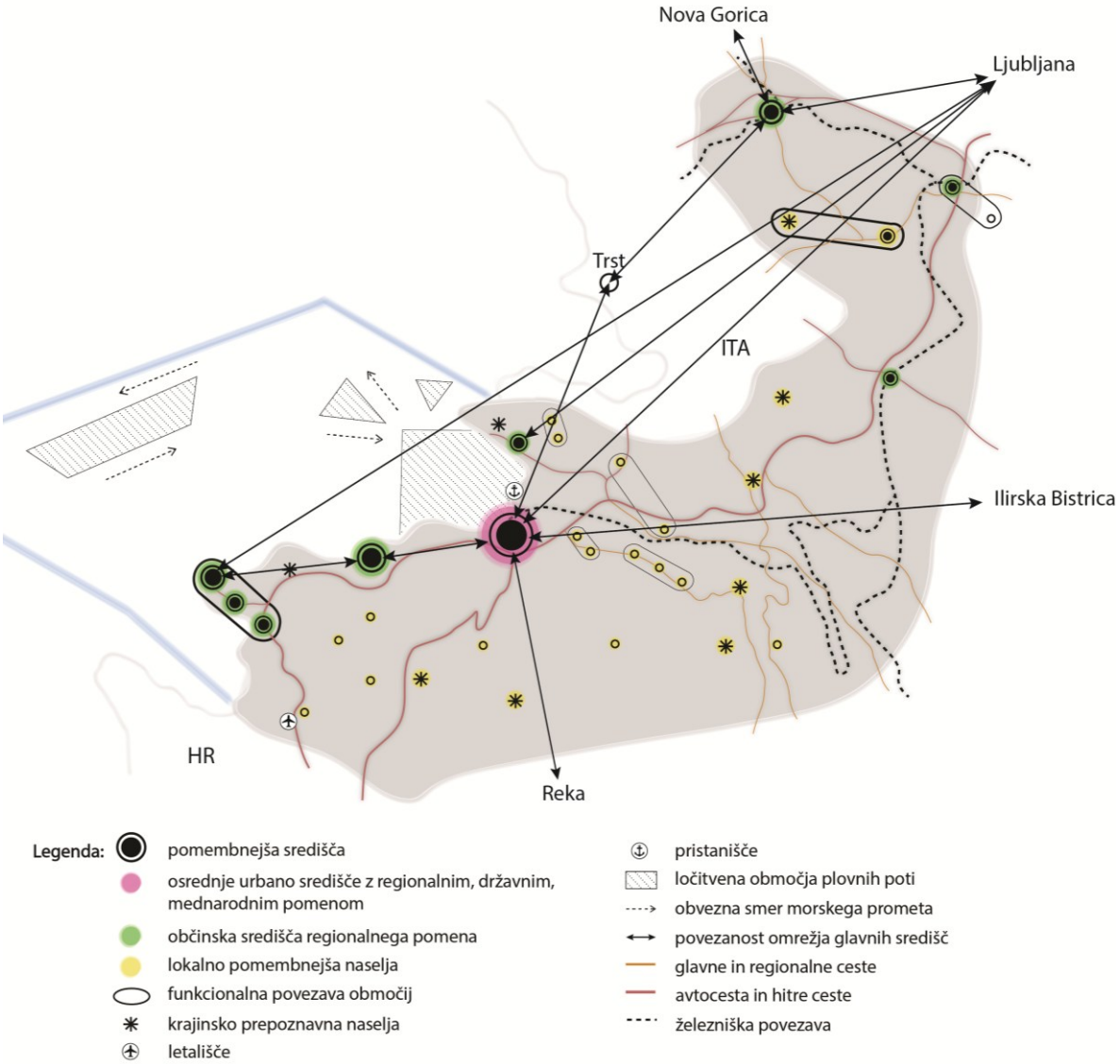
Zasnova prostorskega razvoja je zasnovana tako, da ne zapira možnosti razvoja ostalih delov regije, temveč vzpostavlja okvir, ki spodbuja medobčinsko sodelovanje, funkcionalno dopolnjevanje med središči in prostorsko povezanost med mestnimi ter podeželskimi območji. Tak pristop omogoča, da ŠMO deluje kot motor regionalnega razvoja, hkrati pa zagotavlja prostorsko, okoljsko in socialno ravnovesje med posameznimi deli Obalno-kraške regije.

Razvoj dejavnosti in posegi v prostor morajo prispevati k ohranjanju identitete območja in upoštevati nosilno sposobnost okolja. Identiteta območja se v prostoru kaže skozi krajino, ki jo določajo izrazito prepletanje kulturnih in naravnih prvin, pomembna območja ohranjanja kulturne dediščine in velika koncentracija naravnih območij.

7.2 ZASNOVA PROSTORSKEGA RAZVOJA ŠMO – KLJUČNI STRATEŠKI VIDIKI

Vsebina poglavja je že vključena v poglavju 6. Vizija in strateški razvojni cilji.

7.3 VLOGA IN POLOŽAJ ŠMO V ŠIRŠEM PROSTORU

Slika 110: Shema: prikaz vloge in položaja ŠMO v slovenski Istri

Robni prehodi in medregionalne povezave

Na severozahodu se ŠMO SI navezuje na **mestno območje Trsta**, kar ustvarja močno čezmejno gravitacijo na področjih prometa, gospodarstva in izobraževanja. Meja je funkcionalno porozna, kar omogoča razvoj čezmejnih prostorskih sistemov.

Na severovzhodu regija vzpostavlja povezave z **Vipavsko dolino** in Goriško regijo preko Sežane in Senožeč. Na jugovzhodu se vzpostavljajo funkcionalne povezave z **Brkini in Notranjsko–**

kraško regijo, predvsem v okviru mobilnosti in preskrbe z naravnimi viri. Na jugu se obalni del regije povezuje s **Hrvaško Istro**, zlasti v turističnem in prometnem smislu, kjer potekajo tokovi v smeri Umag–Buje–Koper.

V širšem nacionalnem in mednarodnem okviru ŠMO deluje kot vozlišče severnojadranskih razvojnih tokov. Obalna urbana os Trst–Koper–Izola–Piran–Umag omogoča koncentracijo logistike, turizma in storitev, kraška os Sežana–Divača–Hrpelje–Kozina pa povezuje notranjost Slovenije, Furlanijo-Julijsko krajino in Istro. Čezmejno sodelovanje se uresničuje v mobilnosti, upravljanju vodnih virov, energetiki, zeleni infrastrukturi in kulturni krajini, medobčinsko pa v usklajevanju stanovanjskih, infrastrukturnih in turističnih projektov. V takšnem položaju je naloga ŠMO, da kot "regionalni motor" krepi notranjo kohezijo in hkrati deluje kot odprta, mednarodno konkurenčna urbana regija.

Medobčinsko in meddržavno sodelovanje:

- Sodelovanje med občinami v regiji (npr. med obalnimi in kraškimi občinami) je ključno za prostorsko usklajevanje stanovanjskih, infrastrukturnih in turističnih razvojnih pobud.
- Na meddržavni ravni regija sodeluje s sosednjimi območji – na italijanski strani s Furlanijo - Julijsko krajino-, na hrvaški strani z Istro – zlasti v okviru čezmejnih infrastrukturnih ureditev, mobilnosti in kulturne povezanosti.

Razvoj širšega mestnega območja Slovenske Istre je tesno povezan **z medobčinskim sodelovanjem ter čezmejnim povezovanjem z Italijo in Hrvaško**. Občine Koper, Izola, Piran, Ankaran, Sežana, Divača, Hrpelje–Kozina in Komen (izven ŠMO; a je čezmejni funkcionalni prostor severnega Krasa) delujejo v okviru regijskega razvojnega partnerstva, ki usklajuje prostorske, infrastrukturne in okoljske projekte skupnega pomena. Čezmejno sodelovanje se krepi v okviru programov Interreg Italia–Slovenia, Inter Bike III, EUSAIR in ADRION, z usmeritvami v trajnostno mobilnost, modro gospodarstvo, prilagajanje na podnebne spremembe in zaščito obalnega prostora pred dvigom morske gladine.

Obalni pas Trst–Koper–Izola–Piran–Umag deluje kot povezovalna čezmejna urbana os severnega Jadrana, kjer potekajo skupni projekti na področjih prometa, turizma, energetike in okolja. Kraški del regije, zlasti Sežana, Divača in Komen, sodeluje z območji Trsta in Furlanije–Julijske krajine pri varovanju kulturne krajine Krasa, ohranjanju suhozidov in razvoju trajnostnega turizma. Povezave s Hrvaško Istro so usmerjene v razvoj obalne kolesarske mreže Parenzana, v skupno upravljanje vodnih virov ter v kulturno sodelovanje slovenskih in hrvaških manjšin.

Regija se vključuje v mednarodne projekte, ki naslavljajo podnebne spremembe, krožno gospodarstvo, energetsko učinkovitost, zeleno infrastrukturo in prilagajanje obalnih območij. Ti projekti krepijo vlogo Obalno-kraške regije kot čezmejnega stičišča gospodarskih, okoljskih in kulturnih procesov severnega Jadrana.

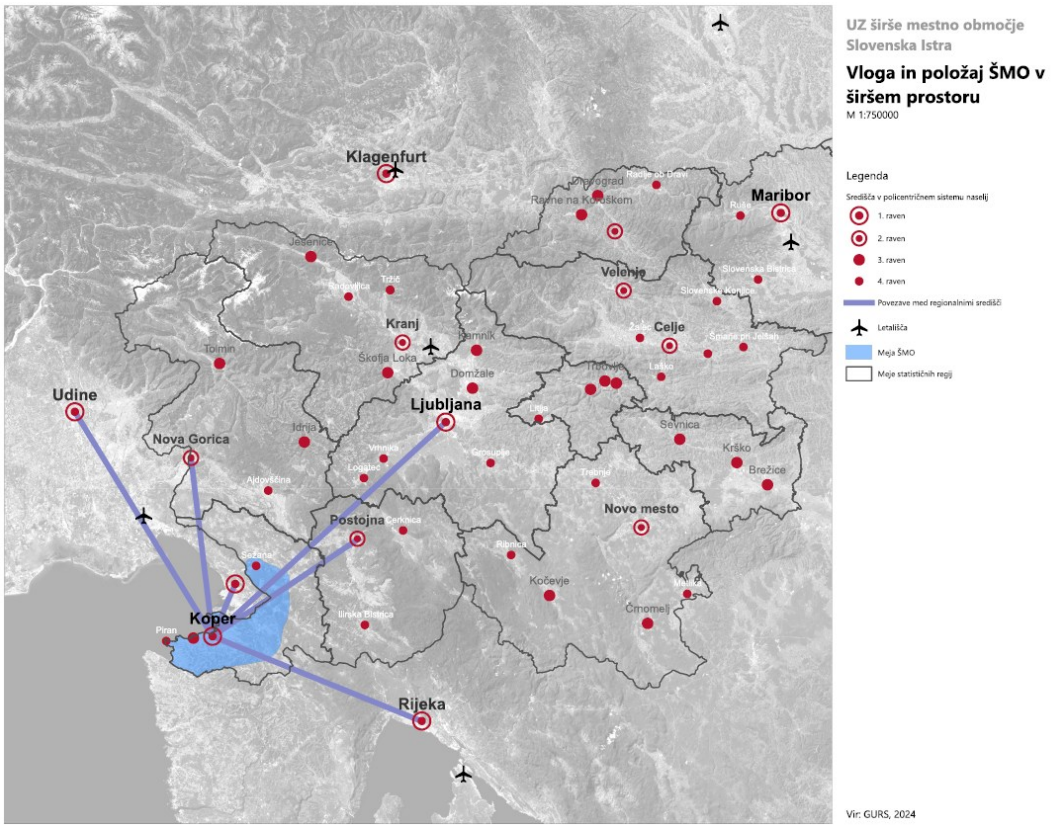
Aktualni mednarodni strateški projekti in usmeritve

- Projekt Inter Bike III (na območju Krasa in Brkinov, povezan tudi z obalno regijo) se osredotoča na kolesarske povezave in promoviranje trajnostnega kolesarskega turizma v čezmejnem območju.
- V Sloveniji je aktiven projekt LIFE4ADAPT, ki obravnava prilagajanje na podnebne spremembe in lahko vpliva tudi na regijo, saj vključuje ranljivost naselij, poplave, suše in požare.
- Na področju trajnostne mobilnosti in kolesarske infrastrukture je država vzpostavila okvir za krovno državno kolesarsko omrežje, kar ima pomen tudi za regijo.(Portal GOV.SI
- Čezmejni projekti in razvojni dogovori za regijo navajajo področja trajnostne mobilnosti, zelene infrastrukture in vodne oskrbe kot ključna področja sofinanciranja v okviru regijskega dogovora.

1. Tabela: ključni mednarodni in strateški projekti, pomembni za Obalno-kraško regijo

Projekt / program	Področje	Vključena območja	Ključni cilji in ukrepi	Status / obdobje
Interreg Italia–Slovenia 2021–2027	Čezmejno sodelovanje, trajnostni razvoj	Obalno-kraška regija, Furlanija–Julijska krajina	Krepitev prometnih, gospodarskih in turističnih povezav; projekti zelene infrastrukture in modrega gospodarstva; prilagajanje obalnega prostora na podnebne spremembe	Aktivno, 2021–2027
Inter Bike III	Trajnostna mobilnost, kolesarska infrastruktura	Koper, Izola, Sežana, Divača, Brkini, Furlanija–Julijska krajina	Vzpostavitev čezmejnih kolesarskih koridorjev Trst–Koper–Hrpelje–Ilirska Bistrica; promocija trajnostnega turizma	Zaključna faza, 2024
LIFE4ADAPT	Podnebne spremembe, upravljanje voda	Obalno-kraška in Notranjsko-kraška regija	Prilagajanje naselij na podnebne spremembe, preprečevanje poplav, suš in erozije; zelena infrastruktura ob vodotokih	Aktivno, 2023–2028
ADRION – Blue Growth	Gospodarstvo, morje, raziskave	Koper, Ankaran, Furlanija–Julijska krajina, Istra (HR)	Spodbujanje modrega gospodarstva, čiste energije in trajnostne uporabe morja; spremljanje dviga morske gladine	Aktivno, 2022–2027
Čezmejni projekt Kras-Carso	Krajina, kulturna dediščina	Sežana, Komen, Trst	Ohranitev kraške krajine, suhih zidov in tradicionalnih rabe prostora; čezmejni turizem in dediščina	Zaključen, 2022
Regijski dogovor za razvoj 2021–2027	Gospodarstvo, mobilnost, voda, turizem	Celotna regija	Financiranje regionalnih projektov: energetska prenova stavb, vodna oskrba, mobilnost Koper–Sežana, razvoj turističnih produktov	Aktivno, 2021–2027
GreenKarst	Krajina, biodiverziteta	Kras, Brkini, Škocjanske jame	Razvoj zelene infrastrukture in trajnostne rabe krajine, povezovanje naravnih parkov	Zaključen, 2020
EUSAIR – Jadransko-jonska strategija EU	Makroregionalno sodelovanje	Severni Jadran (Koper, Trst, Reka)	Čezmejni razvoj pristanišč, povezava koridorjev TEN-T, modro gospodarstvo in okoljska odpornost obalnih območij	Aktivno, 2021–2030

Slika 111: Tabela mednarodnih projektov

Slika 112: Prikazi vloge in položaja ŠMO v Slovenski Istri in širšem prostoru

7.4 POSELITEV IN OSNOVNA MORFOLOŠKO-FUNKCIONALNA STRUKTURA ŠMO

Glej: / KARTA 2: Zasnova prostorskega razvoja /

Prostorska organizacija širšega mestnega območja slovenske Istre temelji na jasno prepoznavnih prostorskih osnih strukturah, gravitacijskih območjih in robnih prehodih, ki skupaj opredeljujejo delovanje regije kot enotnega policentričnega sistema.

Glavne prostorske osi

- **Obalna urbana os Koper–Izola–Piran–Lucija**
  Predstavlja primarno urbano hrbtenico regije. Poteka vzdolž obale Jadranskega morja in združuje glavna urbana središča slovenske Istre. Naselbinska jedra so pomembna kulturna dediščina, ne le v smislu turizma, pač pa kot temelj bivalne kulture na širšem območju. Os je prostorsko zvezna, z visoko gostoto prebivalstva, delovnih mest in storitvenih dejavnosti. V urbanističnem smislu tvori *stično somestje* s specializiranimi funkcijami: Koper – upravno-logistični center, Izola – stanovanjsko in zdravstveno središče, Piran–Portorož – turistično središče nacionalnega pomena. Znotraj te osi je značilna linearna urbanizacija, omejena z morjem na jugozahodu in z reliefnim dvigom proti kraškemu robu na severovzhodu. Prostorska rast se usmerja v notranjo prenovo obstoječega stavbnega fonda in zemljišč ter v zgoščevanje. Na obalnem pasu se pojavljajo intenzivne poselitve, pritiski na še nepozidana stavbna zemljišča pa tudi na zemljišča primarne rabe. Aktualen je izziv usklajevanja različnih rab morja in obalnega pasu, zato **je trajnostno pomorsko prostorsko načrtovanje in celostno upravljanje obalnega območja ključnega pomena**.

- **Povezovalna os Koper–Kozina–Sežana**
  Predstavlja ključno **regionalno prometno in razvojno povezavo** med obalnim in kraškim delom regije. Povezuje pristanišče Koper z notranjostjo države ter z Italijo in predstavlja glavno os za pretok blaga, delovne sile in dnevne migracije. Na osi se vzpostavljajo sekundarna urbana vozlišča: Hrpelje–Kozina kot logistično središče, Divača kot železniško in prometno križišče ter Sežana kot regionalno središče čezmejnega pomena. Ta os je ključna za uravnoteženje prostorskega in gospodarskega razvoja regije.

- **Prečna os Sežana–Divača–Ilirska Bistrica**
  Funkcionalno povezuje kraško zaledje z Notranjsko–kraško regijo in ima vlogo notranjega prometnega koridorja ter razvojnega povezovalnika z Brkini. Služi kot podpora gospodarskim območjem Sežane in Divače ter kot rezervni prometni koridor v primeru preobremenitve obalnih povezav.

Gravitacijska območja
Prostorski sistem ŠMO slovenske Istre oblikujejo tri gravitacijska območja, določena z značilnostmi mobilnosti, zaposlitvene strukture in dostopa do storitev:

- **Obalno gravitacijsko območje** – zajema občine Koper, Izola, Piran in Ankaran; obsega več kot 65 % prebivalcev regije in 80 % delovnih mest. V njem prevladuje terciarni sektor (storitve, logistika, turizem).
- **»Kraško« gravitacijsko območje** – vključuje Sežano, Divačo, Hrpelje–Kozino; prevladujejo logistične, proizvodne in podjetniške dejavnosti ter stanovanjske funkcije znotraj dnevne migracije proti obali.
- **Prehodno območje kraškega roba** – obsega pas med Dekani, Črnim Kalom in Rodikom; deluje kot prehodno območje med zgoščeno obalno poselitvijo in razpršenim kraškim prostorom. Je območje intenzivne prometne infrastrukture in ključni prehodni pas za energetske in komunalne koridorje.

Prostorska struktura širšega mestnega območja slovenske Istre temelji na **dvoosnem sistemu**: obalna urbana os in notranja kraška povezovalna os. Med njima se oblikuje **vertikalni gravitacijski prehod** ob kraškem robu, ki ima vlogo prostorskega regulatorja med urbaniziranim obalnim pasom in naravno krajino zaledja.

Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050 (ReSPRS50) uvaja tipološko delitev poselitvenih območij v kategorije širših mestnih območij (ŠMO), podeželskih naselij s poudarjeno funkcionalno vlogo ter podeželskih razpršenih območij. V nadaljevanju so obravnavana izbrana naselja v Obalno-kraški regiji (slovenska Istra in Kras) glede na to delitev, z oceno prostorske skladnosti poselitve, osnovnimi demografskimi/ funkcionalnimi kazalniki ter usmeritvami razvoja glede na urbanistično vlogo kraja:

Obalna urbana naselja Koper, Izola in Piran (vključno s Portorožem in Lucijo) skupaj z zaledjem tvorijo širše mestno območje slovenske Istre. Vsa tri mesta so opredeljena kot naselbinska dediščina. Pri opredeljevanju vloge naselij in določanju okvirnih območij za njihov dolgoročni razvoj

je treba zagotoviti celostno ohranjanje njihovih varovanih vrednot. Stremeti je potrebno k ohranjanju avtentičnosti naselbinske dediščine, pri čemer je poleg materialne substance in prostorske identitete potrebno ohranjati tudi izvirne in tradicionalne funkcije naselij (izogibati se je potrebno preoblikovanju v monofunkcionalna turistična mesta in spalna naselja). Zagotavlja se objekte za javno kulturno infrastrukturo.
To območje je eno izmed širših mestnih območij nacionalnega pomena v Sloveniji, saj predstavlja intenzivno urbanizirano, funkcionalno povezano konurbacijo ob morju. Koper (približno 26.400 prebivalcev leta 2025; 53.000 v celotni mestni občini) je osrednje mesto regije in prvo-rangirano središče (1. ravni) z razvejeno mrežo institucij lokalnega, regionalnega in državnega pomena. Kot največje mesto slovenske obale ima Koper edino komercialno morsko pristanišče v državi (pristanišče za mednarodni promet Koper) ter se razvija kot pomembno zaposlitveno, izobraževalno, logistično, športno, kulturno in turistično središče ter mednarodno prometno vozlišče. Strategija poudarja razvoj Kopra ob nadgrajeni železniški povezavi (drugi tir Divača–Koper) za boljše vključevanje v vseevropske koridorje. Izola (okrog 11.000 prebivalcev v mestu; 16.500 v občini) in Piran (občina Piran ~18.000 preb.) sta manjši obalni mesti, ki z dopolnilnimi funkcijami tvorita urbano mrežo z jedrom v Kopru. V Izoli in Piranu se zagotavlja infrastruktura predvsem za sekundarno/terciarno zdravstveno oskrbo (v Izoli je regijska bolnišnica), visoko šolstvo, pravosodne in upravne službe ter raziskovalne institucije, v povezavi s koprskim središčem. Portorož in Lucija kot turistično stanovanjsko (Lucija) središče znotraj piranske občine imata poudarjeno funkcijo gostiteljstva (kongresni turizem, wellness, igralništvo, navtični turizem) – občina Piran je turistično najbolj razvita slovenska občina ter eno pomembnejših središč tovrstnega turizma v severnem Sredozemlju.

Prostorska skladnost: Poselitev v ŠMO je policentrična in linearno razporejena ob obali. Mesti Koper in Izola sta med seboj ločeni s pasom zelene infrastrukture (Markovec–Strunjan), prav tako je somestje Piran–Portorož–Lucija fizično ločeno od Izole z zaščitenim krajinskim parkom Strunjan. Kljub relativni zgostitvi je ohranjena prostorska členitev z vmesnimi zelenimi območji – grajena struktura se prepleta z zeleno infrastrukturo na ravni regije in mest. Obalna mesta in njihovo zaledje so dobro funkcionalno povezana: dnevne migracije potekajo med Koprom, Izolo in Piranom (npr. na delo, v šole), kar povzroča obsežne prometne tokove znotraj tega gravitacijskega območja. Zato ReSPRS50 predvideva razvoj celovitega večmodalnega prometnega sistema (nadgradnja javnega prevoza, tudi pomorski potniški promet med obalnimi kraji). Prostorsko gledano je poselitev v ŠMO slovenske Istre dovolj skladna z usmeritvami: večina urbanizacije je zgoščena v obstoječih naseljih, ki se prenavljajo navznoter, medtem ko se varujejo obalni naravni sistemi pred prekomerno pozidavo.

Ključni kazalniki in usmeritve: Širše mestno območje Slovenske Istre šteje skupno okrog 80.000 prebivalcev. Gostota poselitve v mestu Piran dosega preko 5.300 prebivalcev/km² (najgosteje poseljeno mestno naselje v Sloveniji), Koper kot mestna občina ima povprečno gostoto ~150 preb./km², kar kaže na koncentracijo prebivalstva v obalnem pasu. Funkcionalno območje odlikuje geostrateška lega ob morju in meji – Koper in Trst v Italiji dejansko tvorita čezmejno urbano območje, zato je v strategiji poudarek na okrepitvi sodelovanja s Trstom (npr. čezmejne linije javnega prevoza). Prednostna gospodarska stebra razvoja sta logistika (nadaljnja krepitev pristaniške dejavnosti in zalednih distribucijskih con) ter turizem, ob varovanju bogate kulturne dediščine in krajinske pestrosti. Usmeritve za prihodnost vključujejo: razvoj izvozno usmerjenih

dejavnosti vezanih na pristanišče, zagotovitev stabilne oskrbe s pitno vodo za vso obalo, trajnostno mobilnost (železnica, kolesarske povezave, pomorski prevoz) in čezmejno prostorsko načrtovanje. Kot osrednje urbano območje jugozahodne Slovenije bo ŠMO slovenska Istra še naprej prevzemalo urbanistično vlogo regionalnega središča: tu se koncentrirajo zaposlitve, izobraževalne ustanove (Univerza na Primorskem s sedežem v Kopru), bolnišnice in upravne funkcije, kulturne (predvsem javna kulturna infrastruktura) obenem pa bo prostorski razvoj usmerjen v uravnoteženje prostorskega razvoja Istre in Krasa.

Podeželska naselja s poudarjeno funkcionalno vlogo (lokalna središča v zaledju): Po merilih ReSPRS50 večina naselij spada med središča 4. ravni (manjša urbana naselja, običajno sedeži občin) ali so opredeljena kot druga pomembna naselja za razvoj regije. V ŠMO SI gre zlasti za Sežano, Divačo, Senožeče (v regiji) ter Hrpelje-Kozino. Ta naselja imajo nekaj tisoč prebivalcev in služijo kot vozlišča lokalnega razvoja na kraškem robu.

Sežana (središče Krasa)

Po klasifikaciji središčnih naselij je na Krasu najvišje uvrščena Sežana, ki ima značaj občinskega središča s ponudbo na mikroregionalni ravni. Prebivalstvo zahodnega dela planote v glavnem gravitira proti Novi Gorici in Kopru oziroma njeni aglomeraciji, prebivalstvo Podgorskega krasa in Čičarije pa h Kopru. V podeželska središča so se razvila naselja Divača, Hrpelje-Kozina (Dutovlje in Komen), ki zadovoljujejo potrebe na ravni posameznih zaokroženih območij kraške planote. Kot krajevna središča lahko opredelimo še kraje Lokev, Pliskovica, Povir, Senožeče, Gračišče in Črni Kal, Vremski Britof idr. V njih najdemo le ponudbo za oskrbo na najnižji, krajevni ravni.

Sežana (okrog 6.200 prebivalcev v mestu; 13.800 v občini) je sedež občine na Krasu in tipično središče s poudarjeno vlogo v širšem prostoru. ReSPRS50 jo uvršča med središča 4. ravni , v regijskih izhodiščih pa je izpostavljena kot urbano središče Krasa z močno funkcionalno povezanostjo s sosednjim Trstom v Italiji. Sežana ima pomembne transportne in logistične funkcije: leži ob glavni železniški progi in avtocesti med Ljubljano in Trstom, blizu državne meje. Opredeljena je kot eno izmed logističnih vozlišč za razvoj gospodarskih dejavnosti (intermodalni terminali, skladiščne cone). V kraju deluje tudi mednarodni carinski terminal in s tem povezane službe. Poleg tega je Sežana lokalno upravno-izobraževalno središče (sedež občine, upravne enote, srednja šola, Kosovelova knjižnica , višja šola, strokovna šola, bolnišnica idr..) ter nudi osnovno zdravstveno oskrbo (zdravstveni dom) in druge storitve javnega pomena. Prostorsko ima Sežana kompaktno obliko naselja, jedro je urbano oblikovano ob stari magistrali in železnici, novejša individualna stanovanjska območja so se razširila proti obrobju, a so še precej strnjena. V okolici naselja so opazne gospodarske cone ob prometnicah, skladno z namensko rabo prostora.

Usmeritev: Kot največje naselje na Krasu bo Sežana še naprej usmerjala razvoj svojega gravitacijskega območja. Prostorska vizija predvideva krepitev vloge Sežane kot regijskega logistično-poslovnega centra na stičišču mednarodnih koridorjev. Prav tako je cilj izboljšati čezmejno povezljivost – npr. sodelovanje s Tržaškim zaledjem pri prostorskem načrtovanju (Sežansko-Tržaški funkcionalni prostor) in okrepiti javni potniški promet čez mejo. Hkrati bo Sežana ohranjala vlogo lokalnega upravnega in oskrbnega središča: v skladu z usmeritvami za središča IV. ravni mora zagotavljati vsaj zdravstveni dom in izpostave državnih uradov ter ostalo osnovno infrastrukturo (šole, vrtce, kulturne ustanove) za kakovost življenja lokalnega prebivalstva. Ker Sežana že sedaj zagotavlja opremljenost 3. ravni, predlagamo dvig ravni iz 4. v 3. raven. Zaradi lege na Krasu ostaja pomembno tudi trajnostno upravljanje vodnih virov in skrb za ohranjanje kraške krajine, zato se nadaljnja širitev pozidave načrtuje premišljeno, z zgoščevanjem znotraj obstoječih zazidljivih območij.

merilo (ReSPRS50)	Prag za 3. raven (ReSPRS50)	Sežana	primerjava
Število prebivalcev v središču	5.000	Naselje Sežana ima približno 6.000 prebivalcev.	Izpolnjeno
Število prebivalcev v občini	10.000	Občina Sežana ima približno 13.700 prebivalcev.	Izpolnjeno
Število prebivalcev v širšem mestnem območju	50.000	Sežana sama tega praga ne dosega; širše kraško zaledje je redkeje poseljeno.	šibko
Število delovnih mest v občini	3.000	Občina Sežana ima več kot 5.000 delovnih mest.	Izpolnjeno
Prometno vozlišče	regionalno	Sežana je pomembno cestno-železniško vozlišče na osi Ljubljana–Koper–Trst, z navezavo proti Italiji in Krasu.	Izpolnjeno / izrazita prednost
Lega – cestna infrastruktura	Ni posebej določena	Sežana leži ob pomembni avtocestni in regionalni cestni povezavi proti Trstu, Divači, Kopru in notranjosti Krasa.	Ugodno
Lega – železniška infrastruktura mednarodna	Ni obvezna za 3. raven	Sežana ima pomembno železniško lego na povezavi proti Trstu, Divači, Ljubljani in Kopru.	Ugodno, nadpovprečna prednost
Dodatni kriteriji	Obmejnost, obsežno podeželsko zaledje, oddaljenost od drugih središč iste ali višje ravni, pomembno prometno vozlišče	Sežana je obmejno središče ob Italiji, z gravitacijskim vplivom na Kras, Divačo, Komen in del kraškega zaledja; hkrati je prometno vozlišče proti Trstu, Kopru in Ljubljani.	Izpolnjeno

Primerjava s preglednico 1 v ReSPRS50, predlog dviga ranga Sežane v 3. raven

PODROČJE	ZAHTEVA ZA 3. RAVEN	SEŽANA	PRIMERJAVA
Zdravstvo	Specialistična ambulantna in bolnišnična dejavnost; osnovna zdravstvena in lekarniška dejavnost	Sežana ima zdravstveni dom, lekarniško dejavnost in Bolnišnico Sežana s specializiranimi bolnišničnimi programi.	Večinoma izpolnjeno, vendar z značajem specializirane bolnišnice, ne splošne bolnišnice.
Šolstvo	Sedež višje šole, sedež srednje šole	V Sežani deluje Šolski center Srečka Kosovela Sežana s srednješolskimi in višješolskimi programi.	Izpolnjeno.

Javna uprava	Izpostava ministrstva ali zavoda	V Sežani deluje upravna enota; prisotne so tudi posamezne izpostave oziroma javne službe nadlokalnega pomena.	Delno do pretežno izpolnjeno, odvisno od upoštevanih izpostav.
Sodstvo	Okrožno, okrajno	V Sežani deluje okrajno sodišče.	Delno izpolnjeno; okrajna raven je prisotna, okrožna ne.
Kultura	Muzej, galerija, splošna knjižnica	Sežana ima splošno knjižnico, kulturne ustanove in muzejsko-galerijske vsebine, vendar nima izrazite pokrajinske kulturne institucije.	Delno izpolnjeno; osnovna kulturna opremljenost je prisotna, regionalna teža je šibkejša.

Primerjava s preglednico 2 v ReSPRS50, predlog dviga ranga Sežane v 3. raven

Divača

Divača (naselje ~1.900 preb., občina ~4.500 preb.) leži na stičišču prometnih poti med Krasom, Istro in osrednjo Slovenijo. Kljub majhni velikosti opravlja disproporcionalno pomembno prometno vlogo: pri Divači se križata avtocesta A1 proti Kopru in proga glavne železniške magistrale, tu bo tudi navezava novega drugega tira do koprskega pristanišča. Divača je znana kot vstopna točka v kraški turistični svet – v bližini meji na Regijski park Škocjanske jame, kar privablja obiskovalce (Divača kot izhodišče, z Muzejem slovenskih filmskih igralcev in drugimi vsebinami). Naselje je sedež majhne občine, zato ima tudi osnovne upravne in oskrbne funkcije (občinska uprava, osnovna šola, vrtec, knjižnica, pošta, zdravstvena postaja, javna kulturna infrastruktura itd.), čeprav višje storitve prebivalci iščejo v večjih središčih (Sežana, Postojna, Koper). Prostorsko je Divača tradicionalno jedrnato naselje ob železniški progi, z nekaj novejšimi stanovanjskimi soseskami na robu. Skladnost poselitve je razmeroma dobra – večina novih gradenj je bila usmerjena v zapolnjevanje znotraj naselja, medtem ko širša okolica ostaja kmetijska/kraška krajina.

Usmeritev: Divača bo tudi v prihodnje ohranila vlogo občinskega središča, krepila vlogo drugega naselja pomembnega za razvoj v regiji, se razvijala kot nacionalno pomembno prometno vozlišče ter pomembno turistično izhodišče za Kras in Škocjanske jame. Prostorski razvoj se usmerja v nadgradnjo železniške postaje v sodobno intermodalno vozlišče, urejanje cestnih navezav na avtocesto, razvoj poslovno-logističnih dejavnosti ob prometnih koridorjih, zagotavljanje ustrezne stanovanjske oskrbe ter vzpostavitev gospodarskih con za lokalne podjetnike.

Pomembna razvojna usmeritev je tudi krepitev turistične ponudbe in podpornih storitev (nastanitve, turistično-informacijski center ipd.). Poselitev se usmerja v zgoščevanje obstoječega naselja kot tudi v njegovo načrtovano širitev, ob racionalni izrabi obstoječe in načrtovane gospodarske javne infrastrukture ter ob upoštevanju varstvenih in krajinskih omejitev. Obenem se krepijo oskrbne, zaposlitvene in javne funkcije Divače za širše gravitacijsko zaledje, zlasti Brkine, Vremsko dolino in Senožeško podolje, s ciljem ohranjanja poseljenosti, izboljšanja kakovosti bivanja ter krepitve vitalnosti podeželja.

Hrpelje-Kozina

Hrpelje-Kozina (naselje Kozina ~2.000 preb.; občina ~5.200 preb.) je središče občine na skrajnem jugu slovenskega Krasa. Krajevno središče Kozina leži na pomembnem cestnem križišču: tukaj se stikajo poti iz smeri Trsta (Italija), notranjosti Slovenije (Postojna) in proti Istri (Reka/Buzet). Zaradi tega ima Kozina izrazito prometno tranzitno vlogo – v okolici so razvite dejavnosti vezane na cestni

promet (bencinske črpalke, servisi, logistična podjetja). Kljub temu je naselje relativno majhno; svojo funkcionalno vlogo udejanja predvsem kot lokalno oskrbno središče za razgibano kraško podeželje (občina obsega več vasi v Matarskem podolju in hribih Čičarije). V Kozini so osnovna šola, vrtec, zdravstvena ambulanta, trgovine in občinska uprava – te storitve so ključne za okoliške prebivalce, ki sicer odhajajo na delo tudi v večja urbana središča (Koper, Trst). Poselitev je nekoliko razpršena ob cestah: osrednje območje Kozine se je razvilo ob stari magistralni cesti, v smeri proti Hrpeljam in proti Petrinjam pa se vrstijo zaselki in individualne hiše. Tako naselje nima tako kompaktnega urbanega jedra kot npr. Divača, temveč bolj trakasto pozidavo, kar nekoliko zmanjšuje prostorsko skladnost (usmeritev: prenova jedra in oblikovanje jasnih naselbinskih robov).

Usmeritev: Hrpelje-Kozina bo ostala pomembno obmejno in medkoridorno vozlišče – v prometnem smislu predstavlja povezavo med avtocestnim omrežjem in bližnjim mejnim prehodom Krvavi Potok (Trst–Reka). Prostorske usmeritve dajejo poudarek uravnavanju tranzita: težki tovorni promet naj se preusmerja na avtoceste (ne skozi naselje), s čimer se zagotovi kakovost bivanja v kraju. V občinskem merilu je cilj okrepiti gospodarske cone ob glavni cesti izven stanovanjskih območij, da se ustvarijo nova delovna mesta za lokalno prebivalstvo in izkoristi lega (možnost logističnih centrov, servis turizma za potnike). Kozina zagotavlja osnovne javne storitve **– pomembno je, da se vzdržuje mreža javnega prometa (avtobusne povezave) do drugih središč**, saj mnogo prebivalcev dnevno migrira. Hrpelje-**Kozina ima zabeležen največji prirast prebivalstva**, zaradi svoje lege in dostopnejših stanovanj. Urbanistično naj prevladuje prenova ter zapolnitev obstoječih pozidanih površin (ureditev središča Kozine, večja prostorska integracija s sosednjimi Hrpeljami) namesto širjenja razpršene gradnje. Kot občinsko središče je Hrpelje-Kozina v strategijah deležno podobnih smernic kot drugi mali kraji: skrb za dostopnost javnih storitev, spodbujanje lokalne podjetniške pobude (npr. turistične kmetije v okolici) ter učinkovita raba prostora. Predlog dviga ranga na 4. raven in krepitev družbene infrastrukture.

Podeželska razpršena območja (hribovite vasi in zaselki slovenske Istre) Tretja kategorija obsega najbolj ruralne dele Obalno-kraške regije, kjer prevladuje razpršena poselitev v obliki majhnih vasi in samotnih zaselkov. To je značilno zlasti za gričevnati del slovenske Istre – notranjost obalnih občin, ki se dviguje od obalne ravnice proti meji s Hrvaško (šavrinska brda, kraški rob). Primeri so slikovite istrske vasi Krkavče, Nova vas nad Dragonjo, Padna, Šmarje in številne manjše naselbine na pobočjih vinorodnih gričev. Večina teh naselij ima le nekaj deset do nekaj sto prebivalcev, večinoma starejšega prebivalstva (npr. Krkavče ~300 preb., Padna ~200). Poselitev je razpršena in fragmentirana – vasi so pogosto strnjene na vrhu gričev, posamične kmetije in domačije pa so posejane po dolinah in pobočjih. Prostorska skladnost poselitve tu odraža tradicionalno rabo prostora: hiše so se gradile ob rodovitnih terasah in vodnih virih, kar je vodilo do mozaika majhnih zaselkov, vendar brez izrazitega urbanega središča (kjer ni vaških jeder). Na videz deluje poselitev razdrobljeno, a ima kulturno-logično strukturo (vsaka vasica z župnijsko cerkvijo, trgom ali vaškim jedrom). Izziv predstavlja moderiranje novogradenj: v zadnjih desetletjih prihaja do gradnje vikendov ali sodobnih hiš izven strnjenih jeder, kar ruši tradicionalno krajinsko podobo ter značilno arhitekturno tipologijo. Strategija zato priporoča, da se podeželska naselja urejajo prednostno s prenovo in notranjim razvojem – kvalitetno obnovo obstoječih stavb, izboljšanjem komunalne opremljenosti in prilagoditvijo novogradenj lokalni značilni arhitekturi. V sklopu prenove naj se določijo tudi vasi, kjer je mogoč razvoj turizma v povezavi s primarnimi dejavnostmi (kmetijstvom), ob upoštevanju kulturne dediščine, biotske raznovrstnosti in krajine. Prav istrske hribovite vasi so potencialne za agroturizem in trajnostni zeleni turizem – že danes tam uspešno delujejo turistične kmetije (vino, oljčno olje, kulinarika) in nastanitve, kar prispeva k ohranjanju poseljenosti.

Usmeritev: Podeželska razpršena območja slovenske Istre so po ReSPRS50 obravnavana kot odmaknjeno podeželje z omejenimi prostorskimi zmogljivostmi. Glavni cilji prostorskega razvoja

so: ohraniti poselitev in spodbujati prenovo obstoječega stavbnega fonda z zagotavljanjem osnovne infrastrukture in storitev, varovati krajinsko prepoznavnost (tradicionalni vzorec terasastih vinogradov, oljčnikov, kamnitih vasi) ter spodbujati dopolnilne dejavnosti (turizem, domača obrt) kot ekonomsko osnovo. Načrtovanje je usmerjeno v ohranjanje kulturne in naravne dediščine – večina teh območij spada v krajine posebne vrednosti, nekatere tudi v Natura 2000 zaradi visoke biotske pestrosti, nekatere pa tudi v naselbinska jedra in druga pomembna območja kulturne dediščine. To pomeni strogo varovanje pred nepremišljeno pozidavo: občinski prostorski akti praviloma prepovedujejo razpršeno gradnjo izven obstoječih zaselkov, razen za nujne kmetijske potrebe. Namesto tega se nove nastanitve spodbuja v okviru obstoječih stavb, posebno stavb kulturne dediščine, ki je pomembna nosilka identitete regije. Demografsko se predvideva postopno staranje populacije, zato je potreben razvoj prilagojenih storitev (npr. mobilne zdravstvene ekipe, dostopnost IKT za delo od doma). V sklopu širšega regijskega razvoja se vasi vključujejo v promocijo zelene Istre – npr. povezovanje v tematske poti (vinske ceste, kolesarske poti) in skupne blagovne znamke lokalnih produktov. Urbanistično gledano te vasi ne bodo rasle v mesta, temveč bodo ostale sidrišča poselitve v sicer razprtem prostoru, usmeritve pa bodo vsak poseg skrbno prilagodile naravnemu okolju in ustvarjenim kvalitetam prostora, s krepitvijo skladnosti med grajenim in naravnim prostorom.

Ankaran

Ankaran je občinsko središče in ima osnovno lokalno-upravno vlogo, umeščen je v širše mestno območje slovenske Istre. Ankaran je funkcionalno vezan na Koper ter obalno urbano območje Koper–Izola–Piran. V Ankaranu so prisotne pomembne zdravstvene oziroma zdraviliške vsebine, Valdoltra in Debeli rtič. Prisotne so lokalne družbene dejavnosti; razvojno se poudarja šport, zdravstvo in lokalna javna infrastruktura. Gospodarska vloga Ankarana je povezana predvsem s turizmom, zdraviliškimi programi, lokalnimi storitvami.

Usmeritev: Za Ankaran je ključno varovanje zelenega blažilnega pasu do mednarodnega pristanišča Koper, hrupna sanacija in zmanjševanje vplivov pristaniške dejavnosti. Pri razvoju je pomembna racionalna raba prostora in notranji razvoj. Občina ima omejen prostor med morjem, pristaniščem, zavarovanimi območji in pobočnim zaledjem. Njegova razvojna vloga ni toliko v krepitvi klasičnega urbanega ranga, temveč v kakovostnem urejanju omejenega obalnega prostora, zapolnjevanju notranjih rezerv, varovanju zelenega blažilnega pasu do mednarodnega pristanišča, hrupni sanaciji, razvoju družbenih in športnih dejavnosti ter varovanju Debelega rtiča kot enega ključnih krajinskih in naravovarstvenih območij slovenske obale.

Strunjan in Sečovlje

Med ruralna območja posebne vrste lahko prištejemo tudi Strunjan in Sečovlje, čeprav ležita na obali. Gre za manjši naselji z razpršeno strukturo (Strunjan) in s slemensko strukturo (Sečovlje) z manjšim jedrom, ki pa imata velik pomen zaradi naravnih vrednot in svoje vloge v širšem prostoru.

Strunjan (približno 500 prebivalcev) leži znotraj Krajinskega parka Strunjan – zaščitenega območja, ki vključuje Strunjanske soline, klifne obale in laguno. Poselitev Strunjana (deli naselja Stara Šaleta, center ob cerkvi, turistični kompleks Salinera), obseg in namembnost gradenj pa so strogo omejeni zaradi varstva narave.

Sečovlje (naselje s ~600 preb.) se razprostira ob južnem robu Sečoveljskih solin pri izlivu Dragonje, kjer poteka tudi glavni mednarodni mejni prehod s Hrvaško in leži manjše letališče Portorož. Obe območji sta primer, kjer je nujno usklajevati prostorski razvoj z varstvom okolja in kulturne dediščine . Strategija razvoja morja in obalnih območij izrecno poudarja, da se morajo dejavnosti, vezane na morje in obalo (ribištvo, solinarstvo, promet, turizem), prostorsko in po obsegu uravnotežiti tako,

da se dolgoročno ohranijo naravovarstveno pomembna območja obalnega pasu in območja kulturne dediščine. V Strunjanu in Sečovljah se ne načrtuje novih stanovanjskih sosesk ali industrije – razvoj je usmerjen predvsem v ohranjanje tradicionalnih dejavnosti (pridelava soli v obeh solinah, ki sta tudi kulturna dediščina, tako nepremična kot tudi nesnovna) in mehki trajnostni turizem (učne poti, zdraviliški turizem v Strunjanu). Prostorska skladnost poselitve na teh območjih je relativno visoka, saj je gradnja zgodovinsko pogojena z naravnimi danostmi: hiše in infrastruktura stojijo na robovih solin ali na ozkih obalnih terasah, preostalo ozemlje ostaja odprto. Grožnjo predstavljajo le potencialni pritiski (npr. širitev infrastrukture mejnega prehoda v Sečovljah, širitev letališča, turistični objekti v Strunjanu).

Usmeritev: Strunjan in Sečovlje bosta tudi v prihodnje obravnavana kot območji, kjer je varovanje okolja in kulturne dediščine prednostno. Urbanistično to pomeni zelo restriktiven režim gradnje – nove posege se dovoli le, če so nujni za ohranitev in razvoj tradicionalnega solinarstva, ohranitev ali interpretacijo dediščine (npr. muzejski objekti solinarstva) izboljšanje trajnostne mobilnosti (kolesarske steze, nadgradnja cest za lokalni promet). Usmeritve glede urbanistične vloge so tu specifične: Strunjan ostaja turistično-rekreacijsko naselje z zdraviliščem in hotelom, a z omejeno rastjo – poudarek je na kakovosti doživetja in ne kvantiteti turistov. Sečovlje pa imajo vlogo pretežno infrastrukturnega vozlišča (meja, letališče) in malo lokalnih prebivalcev; kljub temu se načrtuje ureditev naselja tako, da bo prijazno za tamkajšnje občane (npr. boljša cestna razrešitev prometa, zmanjšanje vplivov prometa na vas). Predvidena je ohranitev solin kot produkcijskega in ekološkega sistema – soline so namreč hkrati gospodarski objekt (pridobivanje soli) in habitat (Natura 2000 območje). Zato prostorski akti prepovedujejo vsako dejavnost, ki bi lahko ogrozila ravnovesje (onesnaževanje vode, pozidava nasipov ipd.). Namesto tega se vlaganja usmerjajo v sanacijo in vzdrževanje solinarske infrastrukture , ureditev interpretacijskih centrov za obiskovalce. Strunjan in Sečovlje tako ostajata posebni prostorski enoti znotraj obalnega prostora – njuna vrednost za regijo je v tem, da zagotavljata okoljsko ravnovesje, privlačnost za turizem višjega kakovostnega razreda in identiteto prostora (soline kot del krajinske identitete slovenske Istre). Njuna urbanistična vloga ni klasično razvojna, temveč varovalno-razvojna: skrb za naravno in kulturno dediščino ob hkratnem omogočanju omejenega trajnostnega razvoja v dobro lokalne skupnosti in obiskovalcev.

Sklep

Obalno-kraška regija prikazuje pestro paleto poselitvenih tipov skladno s ReSPRS50. **Širše mestno območje slovenske Istre** deluje kot dinamično nacionalno središče z mednarodnim pomenom, kjer se koncentrirajo gospodarske in urbane funkcije, kjer je pomembno integrirano načrtovanje (policentrični urbani razvoj, prometna povezanost, čezmejno sodelovanje). **Podeželska funkcionalna središča oz. t.i. kraška razvojna os (Sežana, Divača, Hrpelje-Kozina), v kateri se usklajeno načrtujejo poselitev, mobilnost, gospodarski razvoj in oskrbne funkcije,** so nepogrešljiva za policentrični razvoj – kot vozlišča zagotavljajo storitve in delovna mesta za svoje zaledje ter pomagajo uravnotežiti razvoj tako, da se ta ne skoncentrira zgolj v večjih priobalnih mestih. Njihova prostorska usmeritev je jasna: okrepiti lokalne prednosti (npr. logistika v Sežani , turizem ter pomen prometnega vozlišča v Divači), krepiti lokalno gospodarstvo, izboljšati infrastrukturno dostopnost in hkrati varovati kakovost bivanja z zamejevanjem razpršene pozidave. **Ruralna razpršena naselja istrskega zaledja** in Krasa ter strnjena slemenska naselja slovenske Istre s terasastimi obdelovalnimi površinami ostajajo dragocen del kulturne krajine, zato strategija zagovarja njihov previden razvoj skozi prenovo, ne pa širitev – cilj je ohraniti poselitev in identiteto prostora, ohranja naj se homogenost pozidave in jasni robovi naselij ob omejenem, premišljenem vključevanju novih dejavnosti (npr. butični turizem).

7.5 POLICENTRIČNI SISTEM URBANIH SREDIŠČ V ŠMO

Prostorska struktura širšega mestnega območja Slovenske Istre temelji na dveh komplementarnih prostorskih enotah – **obalnem somestju** in **kraško-brkinskem zaledju**. Gre za policentrično urejen sistem, v katerem se prepletajo različne funkcije, intenzivnosti rabe prostora in stopnje urbanizacije. Strukturo opredeljujejo jasno prepoznavne morfološke in funkcionalne osi, ki povezujejo gospodarska, stanovanjska, prometna in krajinska območja v enoten regijski sistem.

Obalno somestje obsega mestna središča **Koper, Izola, Piran in Ankaran**, ki tvorijo prostorsko zvezno urbano območje ob severnojadranski obali. Poselitev je kontinuirana, delno zraščena, z izrazito koncentracijo gospodarskih, upravnih, storitvenih in turističnih funkcij.

- **Koper** deluje kot osrednje urbano jedro, pomembno naselbinsko jedro s funkcijo regionalnega in državnega središča. Vključuje pristanišče, logistično zaledje, upravne in gospodarske funkcije ter univerzitetno in kulturno središče.
- **Izola,** pomembno naselbinsko jedro, ima zdravstveno, stanovanjsko in oskrbno vlogo, z visoko koncentracijo javnih storitev in stanovanjskih območij.
- **Piran s Portorožem in Lucijo,** pomembno naselbinsko jedro in kulturno funkcijo**,** ohranja izrazito turistično funkcijo, z osredotočenostjo na zdraviliški, hotelski in kongresni turizem.
- **Ankaran** dopolnjuje sistem z zdravstveno-rehabilitacijskimi, bivalnimi in logističnimi funkcijami ter predstavlja severni vhod v obalno somestje.

Skupaj ta naselja oblikujejo **stično urbano območje**, ki združuje več kot **65 % prebivalcev regije** in skoraj **80 % delovnih mest**, s prostorsko strukturo, osredotočeno ob glavni obalni prometnici in zalednih dostopih proti Kozini in Sežani. Zaradi omejenosti obalnega prostora je prostorska rast usmerjena v **notranjo prenovo in zgoščevanje urbanih območij**, ne v širitev v odprt prostor.

Kraško zaledje vključuje občine **Sežana, Divača, Hrpelje–Kozina**, ki tvorijo del širšega mestnega območja. Za območje Krasa (in Brkinov) je značilen tip gručaste poselitve (tip poselitvenega vzorca, kjer so stavbe v naselju tesno skupaj).

- **Sežana** ima vlogo regionalnega središča čezmejnega pomena, z logističnimi, podjetniškimi in izobraževalnimi funkcijami ter močno prometno vlogo v smeri Trst–Ljubljana.
- **Divača** je pomembno prometno in infrastrukturno vozlišče z železniškim in avtocestnim križiščem in dostopom do obstoječih gospodarskih con.
- **Hrpelje–Kozina** imata izrazito prometno funkcijo kot križišče mednarodnih cestnih smeri ter logistično središče v prehodu med obalnim in notranjim delom regije.ter preprečevanje nadaljnje prostorske polarizacije med obalnimi in notranjimi območji.

7.6 RAZVREDNOTENA OBMOČJA ZA ŠMO

Razvrednotena območja predstavljajo pomemben prostorski potencial za trajnostno prenovo in racionalno rabo prostora. Gre predvsem za opuščene industrijske in gospodarske komplekse, kamnolome, območja nekdanje proizvodnje, vojaške objekte, rudniške površine ter obsežna infrastrukturna območja, ki so izgubila svojo osnovno funkcijo in vplivajo na kakovost prostora ter

podobo naselij. Nekatera od teh so na območju kulturne dediščine, kjer mora biti prenova usklajena z režimi varstva kulturne dediščine.

Pri večjih mestnih središčih, kot so Koper, Izola, Sežana in Piran (s Portorožem, Lucijo) so razvrednotena območja opredeljena kot prostorska rezerva za notranji razvoj, v katero je treba usmerjati vlaganja v prenovo obstoječega stavbnega fonda, infrastrukture, zelenih površin in poslovnih funkcij. Pomembno je tudi preprečevanje nadaljnje degradacije obstoječih industrijskih con ter usklajevanje prenov z načeli krožnega gospodarstva, zlasti z uporabo obstoječe stavbne mase in infrastrukture. V okviru prenove je mogoča izvedba različnih prostorskih procesov:

- **Reurbanizacije**, ki pomeni proces ponovne poselitve, funkcionalne prenove in prostorskega oživljanja mestnih območij (npr. umeščanje novih programov, delovnih mest ipd.);
- **Renaturacije**, ki obsega obnovo naravnih procesov, struktur in funkcij prostora (npr. čiščenje tal na opuščenih industrijskih območjih, zazelenitev, pogozditev ipd.);
- **Rekultivacije**, ki pomeni proces ponovne vzpostavitve kulturnih (človekovih) rab in vzorcev v prostoru, ki so bili opuščeni ali spremenjeni, pri čemer se prostor ponovno vključuje v kulturno-krajinski sistem z novo ali prilagojeno funkcijo (npr. ureditev sprehajalnih poti, športnih površin ipd.).

7.7 STANOVANJSKA OSKRBA

Obalno-kraška regija se sooča z izrazitim pomanjkanjem cenovno dostopnih stanovanj, še posebej v obalnih mestih, kjer visoko povpraševanje in turistična gentrifikacija povzročata dvig cen in izrinjanje lokalnega prebivalstva. Obalno-kraška regija izkazuje nadpovprečno izražen strukturni primanjklaj javnega fonda. Največja razvojna vrzel je zaznana v segmentu stanovanj za mlade in drugih stanovanj, kjer regija generira največji delež nacionalnih potreb. Obstoječi fond neprofitnih najemnih stanovanj je količinsko skoraj izenačen z dodatno ocenjenimi potrebami, kar kaže na dolgoročno podinvestiranost. Segment stanovanj za starejše je izrazito poddimenzioniran glede na demografske trende. Število prebivalcev se je v občinah regije zvišalo. Od leta 2008 do 2025 se je zvišalo za dobrih 10,12 % oziroma za 11.751 prebivalcev.

Od leta 2015 (podatki za Ankaran so od leta 2015) do leta 2025 se je število prebivalcev najbolj povečalo v občini Koper za 3.528 prebivalcev. Za več kot tisoč prebivalcev pa se je v desetih letih povečalo v občini Hrpelje – Kozina. Relativno, glede na število prebivalstva v letu 2015, pa se je v desetih letih povečalo v občini Hrpelje – Kozina (skoraj 20 %) in Divača (12,8 %), najmanj pa v občini Piran.

Cilj je uravnotežiti stanovanjsko ponudbo v skladu s policentrično strukturo poselitve. Pomemben projekt bo priprava oz. posodobitev regijske stanovanjske podlage, ki bo določila prednostna območja za stanovanjsko oskrbo ter uskladila prostorski in demografski razvoj s socialnimi potrebami prebivalstva. V urbanih naseljih se zagotavlja zadostno število stanovanj in primerne površine za stanovanjsko gradnjo. Prednostno se jih zagotavlja s prenovo razvrednotenih območij

ali s prenovo obstoječega stavbnega fonda, posebno stavb kulturne dediščine kot pomembne nosilke identitete prostora in zgoščanjem obstoječih stanovanjskih območij nizke gostote.

Prednostna razvojna območja za stanovanjsko oskrbo (v nadaljnjem besedilu: PROSO) se na regionalni ravni usmerja v središča, kjer so potrebe po javnih najemnih stanovanjih največje. Prioritetna naselja za umeščanje javne stanovanjske gradnje so največja območja, namenjena za stanovanjsko oskrbo z javnimi najemnimi stanovanji, ki se prednostno umeščajo v središča **do četrte ravni**: Koper, Izolo, Piran (somestje Portorož-Lucija), Sežano.

PROSO se umešča tudi v naselja v bližini prometnih vozlišč in prestopnih točk javnega potniškega prometa, z raznolikimi delovnimi mesti v naselju ali bližini naselja ter ustrezno opremljenostjo s storitvami splošnega in splošnega gospodarskega pomena (**Divača, Hrpelje-Kozina**). Glede na izkazane potrebe in izdelane ustrezne strokovne podlage se PROSO lahko usmerja tudi v druga urbana naselja v regiji.

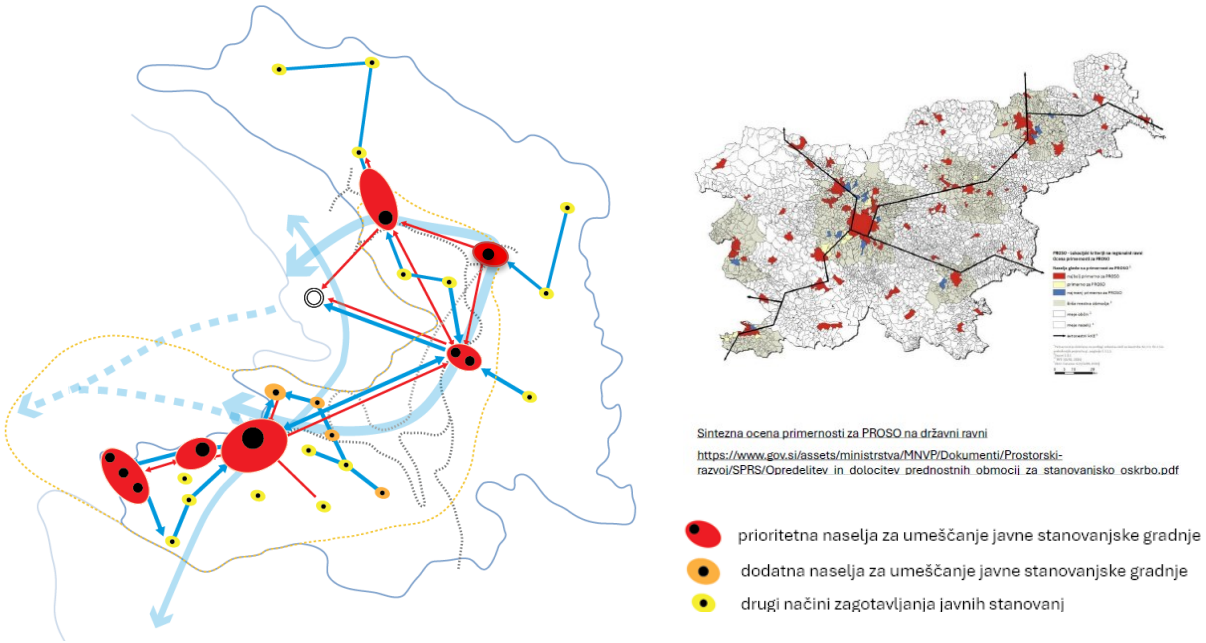
V naseljih, v katera se usmerja PROSO, se povečuje fond javnih najemnih stanovanj, spodbuja prenovo obstoječega stanovanjskega fonda in gradnjo novih javnih najemnih stanovanj.
Stanovanjskim območjem se zagotavlja primerno opremljenost z oskrbnimi in storitvenimi dejavnostmi, družbeno infrastrukturo, športnimi objekti ter rekreacijskimi in zelenimi površinami. V stanovanjska območja se lahko umešča dejavnosti osnovnega šolstva in zdravstva, socialno-varstvene dejavnosti, dejavnosti za starejše, varstvo otrok, športne in rekreacijske, trgovske, poslovne, uslužno-obrtne, gostinske, turistične, upravne dejavnosti, dejavnosti intelektualnih in umetniških storitev, kulturne dejavnosti (javna kulturna infrastruktura) ter druge dejavnosti, ki so potrebne za dnevno oskrbo prebivalcev, ne poslabšujejo kakovosti bivalnega okolja in prispevajo k bolj racionalni izrabi površin, komunalnih in prometnih omrežij ter celovitemu delovanju naselja.

Na stanovanjskih območjih se zaradi mešanja socialne in starostne sestave stanovalcev zagotavlja različne tipologije stanovanj. Preprečujejo se socialna segregacija, gentrifikacija in getoizacija.

V stanovanjskih območjih je treba zagotavljati kakovostno in varno bivalno okolje s primerno gostoto zazidave, kakovostnim arhitekturnim oblikovanjem posameznih stavb in celotnega stanovanjskega območja. Razvija se prenova in oblike stanovanjske zazidave, s katerimi se spodbuja socialne stike med prebivalci in hkrati zagotovi racionalno rabo prostora ter ustrezno gostoto zazidave, pri čemer je treba zagotoviti dovolj javnih odprtih in zelenih površin. Stanovanjskim območjem se omogoča peš dostopne vse potrebne vsakodnevne storitve.

Razvoj stanovanjskih območij je mogoč tudi s preobrazbo razvrednotenih območij in prenovo območij kulturne dediščine. Ohranjanje stavbne in naselbinske dediščine ima pri tem pomembno vlogo tudi pri blaženju podnebnih sprememb. Prenova, oživljanje in ponovna uporaba obstoječih stavb ter njihovo prilagajanje sodobnim bivalnim potrebam zmanjšujejo potrebe po novih stavbnih zemljiščih in širjenju naselij na nepozidane površine. Z dajanjem prednosti prenovi se ohranjajo obstoječe stavbe in vgrajeni materiali, s čimer se zmanjšujejo potrebe po surovinah ter proizvodnji, prevozu in vgradnji novih gradbenih materialov. Takšen pristop prispeva k manjši porabi energije,

nastajanju manj gradbenih odpadkov in zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov, povezanih z gradnjo. Stanovanjski razvoj mora spremljati tudi sočasen razvoj trajnostne mobilnosti. Celostno ohranjanje kulturne dediščine tako povezuje varstvo kulturnih vrednot in prostorske identitete z učinkovitejšo rabo prostora in naravnih virov ter prehodom v krožno in podnebno nevtralno družbo.

Slika 113: Prednostna območja za stanovanjsko oskrbo (usmeritve MSP)

S stališča trajnostnega razvoja in iz demografskih napovedi v Sloveniji kot prostorski razvojni potencial za zagotavljanje stanovanj štejejo: 1) PROSO, 2) funkcionalno ali gradbeno neustrezna območja (razvrednotena območja), ki se lahko preoblikujejo v nove stanovanjske soseske, 3) nenaseljena stanovanja in 4) nepozidana stavbna zemljišča stanovanjske rabe.
Treba je zagotoviti kakovostno bivalno okolje, ki poleg samega stanovanja ponuja tudi potrebne oskrbne storitve, rekreativne površine, enostaven in hiter dostop do kraja zaposlitve in drugih aktivnosti ter zdravo, varno in vključujoče življenjsko okolje za vse prebivalce ŠMO.

7.8 DRUŽBENA INFRASTRUKTURA

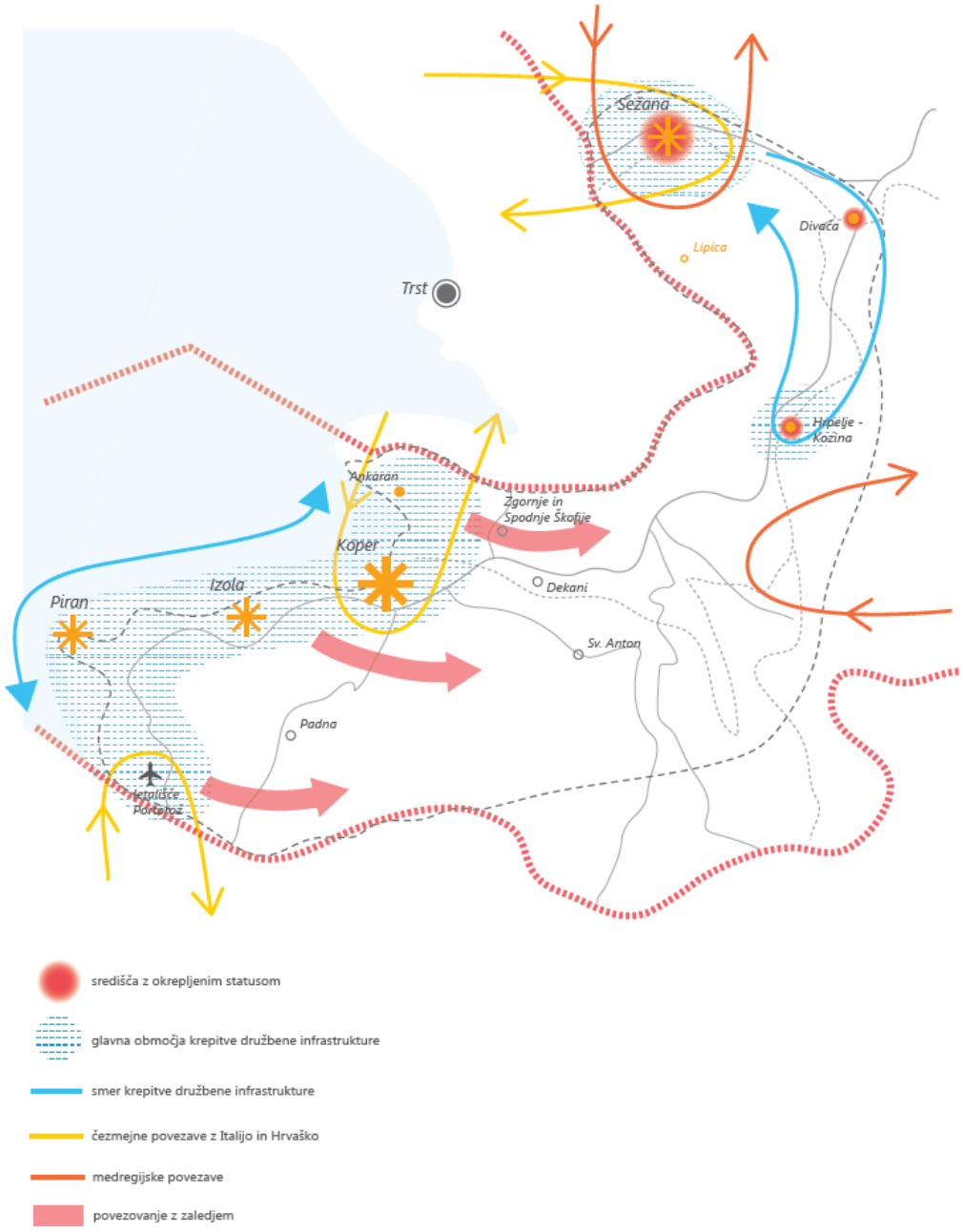
V splošnem prostorski model oblikujeta dve glavni prostorski osi in pripadajoča mreža središč različnih ravni. Obalna urbana os Koper–Izola–Piran–Lucija kjer ima Koper funkcijo regionalnega središča državnega pomena ter notranja kraška os Sežana–Divača–Hrpelje–Kozina.

Načrtovanje konkretnih ukrepov za razvoj družbene infrastrukture temelji na analizi obstoječih kapacitet ključnih družbenih dejavnosti in njihovem usklajevanju z razvojnimi cilji regije.

Prostorska zasnova družbene infrastrukture:

- Krepitev **Sežane** kot središča (3. ravni) kraškega zaledja,
- **Decentralizacija** družbene infrastrukture v obalnem urbanem pasu,
- Zagotavljanje **primarnega zdravstva** v podeželskem delu regije (npr. zdravstvene postaje),

- Infrastruktura obalne urbane osi s središčem v Kopru naj se vsaj z bistvenimi družbenimi dejavnostmi **razširi v** druga naselja, pomembna za regijo.
- Krepitev prostorskih kapacitet za nevladni sektor ter ostale kulturne dejavnosti

Slika 114: Zasnova družbene sheme

Obalna središča Koper, Izola in Piran skupaj z Lucijo tvorijo močno in funkcionalno povezano mrežo družbene infrastrukture obalne urbane osi. V prihodnje naj se razvoj te osi usmerja v večjo funkcionalno specializacijo posameznih središč in bolj uravnoteženo razporeditev dejavnosti. Koper naj ohranja in krepi funkcije najvišjega regionalnega pomena, Izola naj razvija predvsem zdravstvene, izobraževalne in raziskovalne funkcije, povezane tudi s Splošno bolnišnico Izola, Piran pa naj poleg osnovnih javnih storitev krepi kulturne, izobraževalne in druge dejavnosti, povezane z njegovo specifično urbano, kulturno in turistično vlogo. Lucija naj se razvija predvsem kot

pomembno lokalno središče za zagotavljanje vsakodnevnih javnih in družbenih storitev prebivalcem širšega območja občine Piran.

Sežana ima kot središče 3. ravni ključno vlogo pri zagotavljanju družbene infrastrukture v kraškem delu regije. Zaradi svoje geografske oddaljenosti od obalne urbane osi mora biti razvoj družbene infrastrukture v Sežani nadpovprečno okrepljen. Sežana naj zagotavlja čim širši nabor zdravstvenih, socialnih, izobraževalnih, kulturnih, upravnih in športno-rekreativnih storitev za širše kraško zaledje ter s tem zmanjšuje potrebo prebivalcev po vsakodnevnih potovanjih proti obali. Posebej pomembna sta nadaljnji razvoj Splošne bolnišnice Sežana in načrtovana umestitev satelitskega urgentnega centra. Zaradi čezmejne lege in povezav naj Sežana nadalje krepi tudi svojo vlogo izobraževalnega, logističnega in čezmejnega storitvenega središča.

Divača in Hrpelje-Kozina imata pomembno dopolnilno vlogo znotraj notranje kraške osi Sežana–Divača–Hrpelje-Kozina. Čeprav ne sodita med najvišja središča regionalnega omrežja, je zaradi njune lege in obsežnega podeželskega zaledja pomembno ohranjati in razvijati osnovne družbene dejavnosti. V Divači naj se prednostno zagotavlja dostopnost do osnovnega zdravstva, socialnih in drugih javnih storitev za prebivalce osrednjega kraškega območja, pri čemer ima pomembno dopolnilno vlogo tudi zdravstvena ambulanta v Senožečah. Hrpelje-Kozina naj se razvija kot pomembno lokalno središče južnega dela kraškega zaledja, zlasti na področju zdravstva, oskrbe starejših, izobraževanja, športa in lokalnih javnih storitev. Načrtovana izgradnja doma starejših občanov ter razvoj športnega centra dodatno krepita njegovo vlogo za širše gravitacijsko območje.

Ankaran naj se glede na svojo velikost in lego razvija predvsem kot kakovostno lokalno središče z dobro dostopnimi osnovnimi družbenimi dejavnostmi za prebivalce, pri čemer naj se zaradi prostorskih omejitev in bližine Kopra ne podvaja dejavnosti višjega ranga, temveč krepi komplementarne funkcije, predvsem na področju športa, rekreacije, lokalne kulture ter oskrbe starejših.

Pred poseganjem na nove nepozidane površine imajo pri zagotavljanju kvalitetne družbene infrastrukture prednost prenova in reaktivacija opuščenih, neizkoriščenih ali slabo izkoriščenih stavb in zemljišč v naseljih. Prebivalcem drugih naselij se dostopnost do centralnih dejavnosti in družbene infrastrukture zagotovi s sistemi IJPP. Pri nadaljnjem razvoju naselij se zagotavlja povezovanje in dopolnjevanje družbene in storitvene infrastrukture predvsem z vidika dostopnosti, bližine, cenovne dostopnosti in kakovosti javnih storitev za različne uporabnike – za prebivalce in gospodarstvo.

7.9 POSLOVNE CONE – GOSPODARSKE CONE

Gospodarska struktura Obalno-kraške regije temelji na logistiki, turizmu, pristaniški dejavnosti in obrtno-industrijskih conah, vendar se sooča z omejenim prostorskim potencialom ter pomanjkanjem razvojno usmerjenih območij. Za dvig konkurenčnosti regije je ključno prestrukturiranje gospodarskih con, njihova tehnološka nadgradnja in oblikovanje novih razvojnih jeder, vezanih na čezmejno sodelovanje.

Ukrepi vključujejo določitev gospodarskih con regionalnega pomena in vzpostavitev regijskega tehnološkega parka, s posebnim poudarkom na območjih Sežane, Divače in Hrpelj-Kozine, kjer prostorske in prometne povezave omogočajo razvoj visokotehnoloških dejavnosti. Poudarek je na panogah zelene in modre ekonomije, kreativnih industrijah, digitalizaciji, zelenih tehnologijah ter raziskovalno-razvojnih dejavnostih.
Kot prioritetni projekti se predvidevajo nadgradnja obstoječih poslovnih con, prostorska prenova degradiranih območij (predvsem v Kopru in zaledju obalnih mest) v skladu z varstvenimi režimi posameznih območij kulturne dediščine, kadar se načrtujejo na območjih dediščine, ter oblikovanje regijske mreže podpornih središč za inovacije in podjetništvo. Pomemben razvojni potencial predstavlja čezmejno sodelovanje s Trstom, Furlanijo–Julijsko krajino in Istro, z usmeritvijo v skupno konkurenčnost severnojadranskega prostora.

Razvoj gospodarstva se usmerja zlasti v spodbujanje raznolikih dejavnosti ter različno velikih podjetij z namenom razvoja mešanih gospodarsko-poslovnih con, ki omogočajo razvoj v simbiozi širšega nabora dejavnosti, spodbuja krožno gospodarstvo ter nudi širok nabor zaposlitvenih mest. V sklopu razvoja se spodbuja sodelovanje in povezovanje gospodarstva z znanostjo, inovacijami in tehnologijo za sledenje EU trendom z usmerjanjem v Industrijo 5.0.

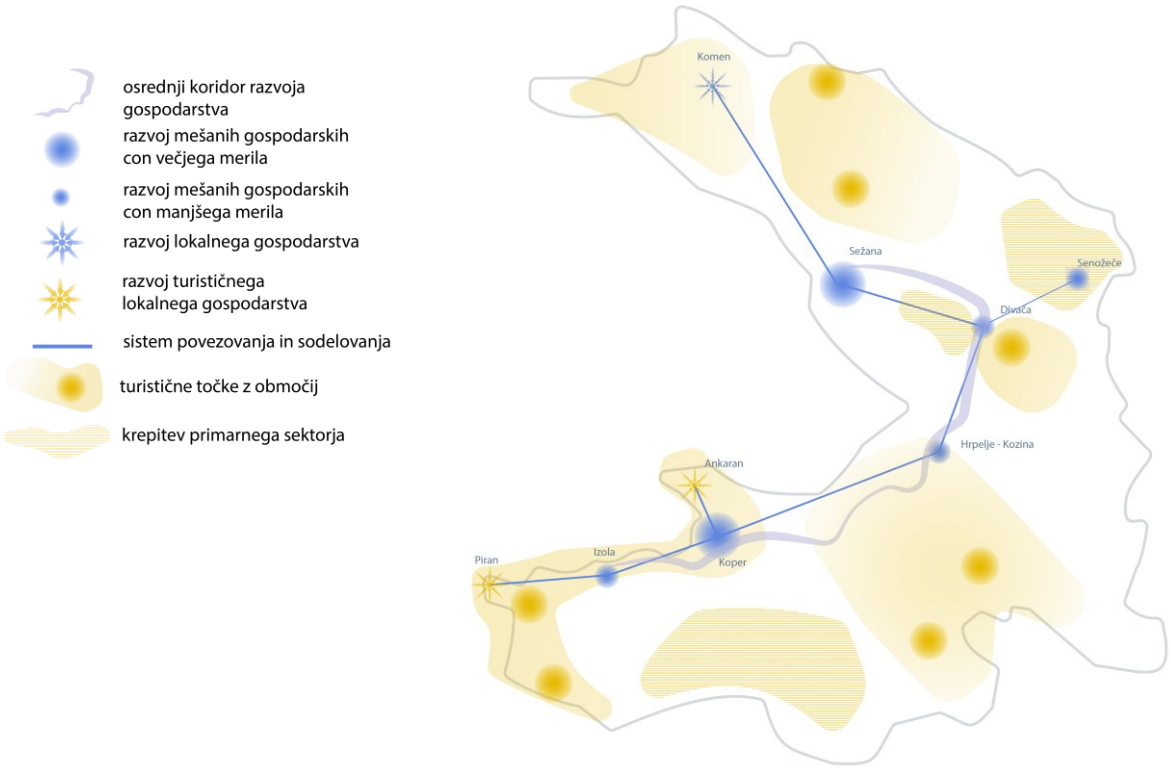
Prednostno se obstoječe gospodarske cone prenavlja in razvija znotraj že opredeljenih gospodarskih con skladno s trajnostnimi načeli (energetsko učinkovite stavbe, kvalitetna modro-zelena infrastruktura, navezanost trajnostne mobilnosti…), potencialna nova razvojna območja pa se usmerja na razvrednotena območja, skladno z usmeritvami za oblikovanje (zelena cezura, neizpostavljene lokacije, gabariti, ozelenitve robnih delov gospodarskih con, ohranjanje robov naselij idr.). Glede na strukturo gospodarskih dejavnosti se prostorsko in okoljsko manj obremenjujoče gospodarske dejavnosti (kot npr. poslovni prostori, trgovine,..) umešča v mešana območja, industrijo, logistiko in ostale prostorsko in okoljsko bolj obremenjujoče gospodarske dejavnosti pa v zaledje.

Osrednje vodilo razvoja in prostorskega določanja gospodarsko pomembnejših območij je zlasti bližina prometne in energetske infrastrukture ter središč z razvito in izobraženo delovno silo ter storitveno strukturo. Največje koncentracije gospodarskih dejavnosti so v Sežani in Kopru (središče modre ekonomije in logistike, Sežana kot središče startupov, čezmejnega sodelovanja, krožnega gospodarstva in materialov) ter **Divači, Kozini in Izoli,** kar odraža njihovo **vlogo regionalnih inovacijskih in gospodarskih središč**. Koridor, ki povezuje večja regionalna gospodarska središča (zlasti Sežano in Koper) definira območja ob večjih prometnicah in železniški povezavi ter predstavlja potencial za prednosten razvoj logističnih, proizvodnih in skladiščnih dejavnosti.

Obstoječe gospodarske cone v večjih središčih – predvsem Koper in Sežana ter Divača, Kozina in Izola – bodo v prihodnje ohranjale svojo funkcijo ter se nadalje razvijale kot mešana gospodarska območja večjega in manjšega merila. Pomembna usmeritev za ta območja je zlasti **reaktivacija zemljišč, racionalna pozidava ter prenova skladno s trajnostnimi principi razvoja**. Potencialne širitve con se prednostno usmerjajo na razvrednotena območja. Mešane cone v prostoru pomenijo zlasti spodbujanje umeščanja širšega nabora dejavnosti, ki omogoča povezovanje in sodelovanje

gospodarstev ter z druženjem drugih storitvenih, poslovnih, trgovskih, gostinskih, družbenih dejavnosti zagotavljajo racionalno rabo prostora ter kvaliteten prostor.

Zaradi svoje obmorske lokacije je gospodarstvo regije že danes usmerjeno v turizem kar se nadalje razvija zlasti v zalednih delih, kjer velik potencial nudi rekreacijski, kulinarični in agroturizem. Turistične dejavnosti se navezuje na preostale gospodarske dejavnosti, zlasti na primarni sektor in se enakomerno porazdeli med obalo (Ankaran – Koper – Izola – Piran – Portorož – Soline) in Krasom. V predelih regije kjer je razvoj gospodarskih dejavnosti omejen bodisi zaradi dostopnosti, varovanih naravnih virov ali ogroženih predelov se spodbuja razvoj lokalnega gospodarstva s podporo mikro in majhnim podjetjem – zlasti poslovnim in storitvenim dejavnostim ter manjšim obrtnikom. Ta območja se povezujejo v širši sistem gospodarstva ter zagotavljajo zaposlitvena mesta zlasti za zaledna naselja.
Sistem gospodarskih con regije temelji na povezovanju središč različnih ravni. Večja mestna središča zagotavljajo prostorsko in infrastrukturno podporo večjim gospodarskim sistemom, manjša središča in podeželske občine pa nudijo okolje za manjša podjetja in obrtne dejavnosti, kar omogoča celovito in uravnoteženo gospodarsko mrežo. Takšen pristop omogoča razvoj podjetniškega okolja, ki podpira tako rast velikih gospodarskih akterjev kot tudi razvoj lokalnih podjetij in inovativnih pobud.

Slika 115: Shema- koncept zasnove gospodarskih con

7.10 TURIZEM

Namesto odpiranja novih območij se razvoj turizma usmerja v že obstoječe destinacije.

Glej: / KARTA 3: Turizem /

Turistična območja:

- kopališki, kongresni, kulinarični in športni turizem slovenske Istre,
- ureditev še neurejenih delov obale,
- naravna in kulturna krajina in kulturna dediščina: Štanjel, Hrastovlje, Škocjanske jame in Lipica,
- Brkini -razvoj ekoturizma, pohodništvo, lov in ribolov..

Na območju celotne regije se ureja kolesarske in pohodniške poti-povezovanje že obstoječih odsekov v celovite mreže. Predlaga se dopolnitev evropske pešpoti E6 (od Baltika do Jadrana) z novim odsekom skozi Čičarijo. Predlagana nova trasa bi povezala občini Hrpelje - Kozino in Lanišče. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti valorizaciji in povezovanju že obstoječih pohodniških in kolesarskih poti, kot sta Brkinska sadna pot in Pot Istrskega odreda, ter promociji in povezovanju gorskokolesarskih dogodkov, kot so MTB Slavnik, Biči po Čiči in mednarodna transbalkanska kolesarska dirka Trans Balkan Race, ki povezuje območja od Italije do Črne Gore. V okviru razvoja kolesarskih poti predlagamo vključitev povezave Prešnica – Slavnik – planina Jegno – Povžane ter navezave na poti proti Skadanščini. Kot posebno turistično zanimivost bi bilo mogoče izpostaviti tudi tradicionalne vodne objekte, ki so za območje Čičarije značilni, vendar danes niso več v izobilju oziroma so se ohranili le še posamezni primeri, kot so kali, studenci in naravni izviri.

Na območju regije se umeščajo interpretacijski centri in vozlišča z informacijami, družabnimi prostori in podporno infrastrukturo za obiskovalce.

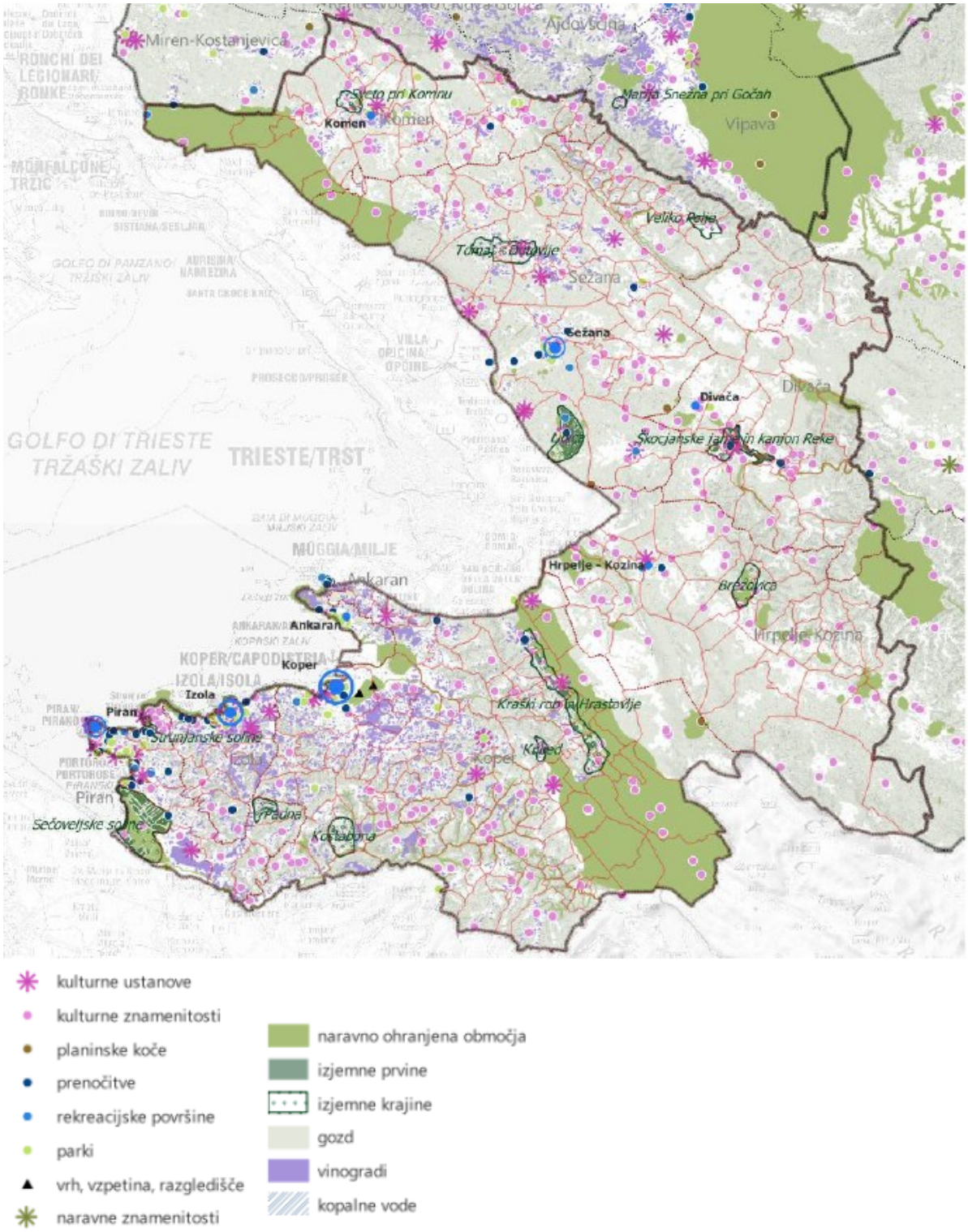
Velik del turistične dejavnosti je močno skoncentriran v ozkem obalnem pasu, zlasti v obalnih mestih (Koper, Izola, Piran s Portorožem, Ankaran). Turistično ponudbo ob obali sestavljajo morsko kopališki turizem, navtični turizem (marine) ter kongresni in igralniški turizem (Portorož), dopolnjujejo pa jo naravne znamenitosti (npr. soline Sečovlje, krajinski park Strunjan) in bogata kulturna dediščina obalnih mest. Regija je tako ena vodilnih turističnih regij v Sloveniji.

Notranjost kraške planote (občine Sežana, Divača, Komen, Hrpelje-Kozina) ima zaenkrat bistveno skromnejši turistični obisk. Tam najdemo predvsem izletniški in podeželski turizem z nekaj manjšimi nastanitvami, kmečkimi turizmi, vinotoči ter urejenimi pohodniškimi in kolesarskimi potmi. Pomembne točke so naravne in kulturne znamenitosti: svetovno znane Škocjanske jame (Unesco) pri Divači, zgodovinska kobilarna Lipica s tradicijo konjereje (občina Sežana), slikovita kraška vas Štanjel z gradom (občina Komen) ter muzeji in tematski parki (npr. Mitski park Rodik v Brkinih, Muzej tovorništva in prevozništva v Senožečah ter Muzej slovenskih filmskih igralcev v Divači). Brkinsko-kraške občine razvijajo trajnostne turistične produkte (vino Teran in kulinarika (kraški pršut), pohodništvo, kolesarjenje) in tako postopno postajajo del širše destinacije Kras in Brkini, čeprav po številu gostov in nočitev zaostajajo za obalo.

Kulturna krajina slovenske Istre: Podeželsko zaledje Istre (znotraj koprske in izolske občine) ohranja tradicionalno mozaično kulturno krajino z nasadi oljk, vinogradi, suhozidno gradnjo in terasastimi

polji. Tamkajšnje istrske vasi (npr. Padna, Krkavče, Hrastovlje, z znano cerkvijo) ponujajo avtentično doživetje kulturne dediščine in običajev, nesnovne dediščine (tradicionalne rabe krajine, obrtna znanja, praznovanja, ustno izročilo, pridelovalne in gospodarske prakse ter druge oblike skupnostnega življenja.) Turistična raba je pretežno butična in dnevno izletniška – kmečki turizem z lokalno značilno kulinariko, vinskimi cestami in oljkarskimi potmi, festivali (denimo Praznik olja in bledeža) ter pohodniške poti po slikovitih dolinah (Dragonja) in gričevnatih vinorodnih območjih. To zaledje zaenkrat služi predvsem kot cilj enodnevnih izletov za obiskovalce obale, a ima velik potencial za razpršitev turistične ponudbe izven obalne linije (**usmerjen razvoj,razvojne usmeritve itd**.)

Regija razpolaga z izjemnimi naravnimi območji, ki so tudi turistične atrakcije. Poleg že omenjenih Škocjanskih jam (700 m podzemnega kanjona) (izven območja ŠMO, vplivno območje) so tu Sečoveljske soline (krajinski park in habitat ptic) in Strunjanski klif (najvišji flišni klif ob Jadranu) kot dela obalne naravne dediščine. Posebnost je tudi Škocjanski zatok pri Kopru (mokrišče, urejeno v naravni rezervat za ornitološki turizem). Naravna in kulturna krajina sta v regiji prepleteni in predstavljata temelj turistične privlačnosti – prav ohranjena kulturna krajina in kulturna dediščina sta ključen kapital za turizem, ki krepita prepoznavnost Slovenije kot zelene in zdrave destinacije.

Slika 116: Prikaz ključnih krajinskih elementov, ki tvorijo turistično zasnovo območja

Kljub gospodarskemu pomenu pa je turizem trenutno podcenjen – pogosto velja za panogo z manj kakovostnimi delovnimi mesti. Strategija poudarja, da mora npr. Koper turizem pozicionirati kot ključno gospodarsko panogo, ki poleg prihodkov prinaša tudi širše družbene koristi: izboljšuje kakovost bivanja, krepi lokalno identiteto in pridelavo ter omogoča zaposlitev v kulturnih, kreativnih in storitvenih dejavnostih, za vse generacijske skupine.

Ključni izzivi

- prostorska preobremenjenost obale
- infrastrukturne omejitve
- degradacija obal
- izrazita sezonskost
- oskrba s pitno vodo

Izziv je tudi **sanacija degradiranih območij** (npr. nekdanjih industrijskih ali vojaških con) in varovanje preostalih naravnih delov obale. Strategije narekujejo omejevanje dejavnosti, ki bi dalje spreminjale naravno obalo ali zapirale dostop do morja. Prav tako je nujno preprečevati onesnaževanje morja (iz ladij, komunalnih izpustov) in vizualno degradacijo obale (z gosto pozidavo, ki zastira pogled na morje). Obvladovanje posegov v priobalnem pasu je torej ključno, da se ohrani krajinska kakovost in privlačnost za domačine in turiste**.**

Za nadaljnji razvoj turizma v Obalno-kraški regiji je ključno, da prostorsko načrtovanje usmeri turizem na uravnotežen, kakovosten in krajinsko občutljiv način. **V ospredju koncepta je dvig kakovosti, razpršenost ponudbe ter ohranitev prostorskih vrednot**:

- **Uravnotežena razpršitev turistične ponudbe**: Spodbujati razvoj turističnih vsebin tudi izven obale – v zaledju Istre, na Krasu in Brkinih –, da se obremenitve porazdelijo. Načrtuje naj se policentrična mreža turističnih središč: ob obstoječih obalnih mestih okrepiti manjša kraška in istrska naselja (npr. Štanjel, Lokev, Padna) z ustrezno infrastrukturo za obiskovalce. Razvoj podeželskega turizma in tematskih poti bo razpršil tokove obiskovalcev in povezal obalo z zaledjem. Pomen dobre povezave z javnim prevozom in kolesarskimi potmi je ključen za trajnostno mobilnost obiskovalcev med obalo in notranjostjo.
- **Dvig kakovosti in trajnosti v prostoru**: Novi turistični projekti in prenove naj sledijo principom trajnostnega oblikovanja. To vključuje arhitekturno umeščenost v prostor (spoštovanje mediteranske in kraške arhitekture), majhen prostorski odtis (prej prenova obstoječih objektov kot novogradnja na prostih površinah) ter visoke okoljske standarde (energijska učinkovitost, upravljanje voda in odpadkov). Namesto množične pozidave se podpira butična ureditev: manjše enote nastanitev v historičnih stavbah ali ambientalno oblikovanih kompleksih, ki ohranjajo značaj prostora. S tem se poveča kakovost bivanja tako turistov kot prebivalcev.
- **Ohranjanje naravnih in kulturnih vrednot**: Vsa prostorska zasnova turizma mora izhajati iz načela varovanja okolja in dediščine kot neobnovljivih virov. Varovana območja (krajinski parki, Natura 2000, kulturni spomeniki, naselbinska dediščina, kulturne krajine, arheološka najdišča) je treba strogo zavarovati pred prekomerno pozidavo ali obremenitvami – turistične aktivnosti se tam usmerja v doživljajsko interpretacijo in izobraževanje, ne v množično rabo. Posebno pozornost namenjamo obalnemu pasu: ohranjati je treba odprtost in javni dostop do morja, nove posege v priobalju omejiti na tiste, ki so vezani na morje in nimajo alternativ drugje (npr. male ribiške infrastrukture). Razvrednotena območja obale (morebitne opuščene industrijske površine) naj se sanirajo v rekreacijske ali zelene površine, kjer je to mogoče, s čimer se povrne krajinska vrednost obale. Ohranjena istrska kulturna

krajina in kraška arhitektura pa naj se aktivno vključujeta v nove turistične projekte (obnove starih kmetij, domačij) kot priložnost ohranjanja arhitekturne dediščine.

Trajnostni turizem v ŠMO slovenske Istre oz. v Obalno-kraški regiji je treba obravnavati kot razvojno, prostorsko, okoljsko in družbeno vprašanje, ki presega ozko sektorsko razumevanje turistične promocije in destinacijskega trženja. Sodobne evropske prakse kažejo, da trajnostni turizem ni več usmerjen predvsem v povečevanje števila obiskovalcev, **temveč v uravnoteženje med gospodarskimi koristmi turizma, nosilnostjo prostora, kakovostjo bivanja prebivalcev, ohranjanjem identitete krajev ter dolgoročno podnebno in družbeno odpornostjo destinacij.** V tem smislu se kot posebej relevantni kažejo pristopi, ki združujejo upravljanje turističnih tokov, merjenje okoljskih in prostorskih učinkov, krepitev lokalnih vrednostnih verig, vključevanje prebivalcev ter razvoj dostopnih in vključujočih oblik turistične ponudbe.

Razvojne usmeritve:

- vzpostavitev sistema upravljanja turističnih tokov in spremljanja nosilne zmogljivosti prostora (“observatorij turizma”, ki bi na ravni regije spremljal sezonske in dnevne obremenitve obalnih mestnih jeder, prometne tokove, parkirne pritiske, zasedenost nastanitvenih kapacitet in obremenitve najbolj izpostavljenih obalnih in krajinskih območij. Takšen sistem bi predstavljal osnovo za odločanje o prometni regulaciji, upravljanju dostopov, usmerjanju obiskovalcev in časovni razpršitvi turistične obremenitve.)
- pomen celovite trajnostne strategije, merjenja in spremljanja ogljičnega odtisa turizma ter vključevanja načel krožnega gospodarstva,
- prehod visoko obremenjene turistične destinacije v podnebno pametnejše upravljanje vode, energije in rabe prostora,
- sooblikovanje turističnih praks in vključevanje lokalne skupnosti omogočata prehod k modelu, v katerem je trajnostna izbira tudi najbolj enostavna in družbeno sprejeta,
- premik od količinskega vrednotenja turizma k vrednotenju ustvarjene vrednosti,
- pomen integriranega podatkovnega ekosistema (povezovanje projektov in podatkov) namenjen podpori strateškemu odločanju na področju turizma,
- pomen digitalnih in jezikovnih tehnologij ter izboljševanja storitev,
- uravnoteženje med turistično odvisnostjo, lokalno identiteto in celoletno vitalnostjo manjših sezonskih destinacij
- sistematično izboljševanje fizične in informacijske dostopnosti, razvoj prilagojenih produktov za različne skupine uporabnikov ter usklajena prometna/mobilna dostopnost-povezljivost posameznih destinacijskih točk. Premik od deklarativne k operativni vključujočnosti turističnega razvoja
- stanovanjska, prostorska in družbena regulacija turističnih pritiskov, saj je razvoj turizma tesno povezan s pritiskom na stanovanjski fond, s sezonsko gentrifikacijo ter z zmanjševanjem deleža stalnega prebivalstva v zgodovinskih jedrih in turistično atraktivnih območjih. Zato mora biti prihodnji regionalni pristop do trajnostnega turizma povezan tudi z usmeritvami stanovanjske politike, urejanjem kratkoročnih najemov ter z varovanjem večfunkcionalnosti urbanih središč. Brez tega trajnostni turizem ostaja nepopoln koncept, saj ne naslavlja enega ključnih prostorskih in družbenih učinkov turistične rasti),

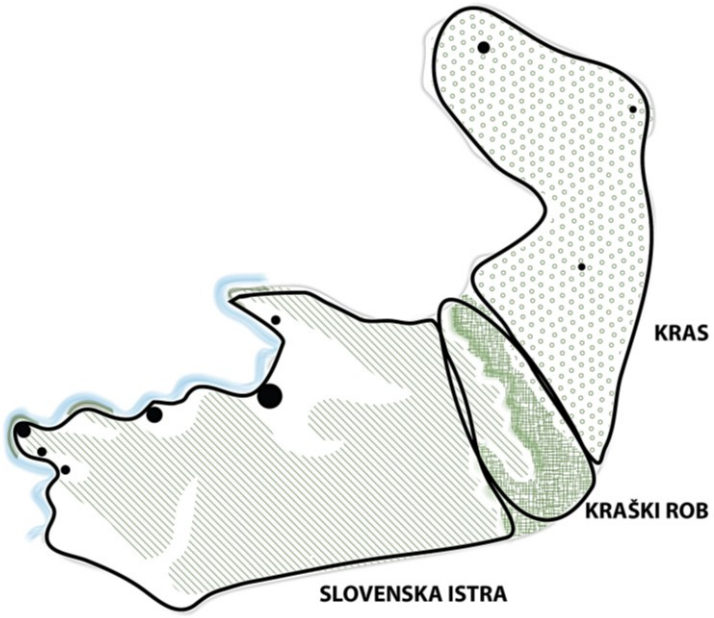
- podnebna odpornost turističnega sistema (**trajnostnega turizma ni mogoče razvijati brez aktivnega upravljanja z vodo, energijo, mobilnostjo in rabo prostora**). Turistični razvoj usklajevati z ukrepi za zmanjšanje sezonskih prometnih obremenitev, z učinkovitejšo rabo vode v nastanitvenem in gostinskem sektorju, z uvajanjem »mehke mobilnosti«, s krepitvijo javnega potniškega prometa ter z usmerjanjem turistične rasti v manj obremenjena obdobja leta. Poseben poudarek je treba nameniti tudi razvoju turističnih produktov zunaj vrhunca poletne sezone.

ŠMO slovenske Istre je prostor izrazitih razvojnih kontrastov med obalnim pasom z največjo koncentracijo turističnih pritiskov in zalednimi območji, kjer so turistični potenciali prostorsko in sezonsko manj izkoriščeni. Ključni razvojni izziv regije zato ni zgolj povečanje prepoznavnosti, temveč predvsem vzpostavitev bolj uravnoteženega, prostorsko diferenciranega in upravljavsko podprtega modela turizma. Tak model mora na eni strani razbremenjevati najbolj obremenjena obalna središča, na drugi strani pa spodbujati razvoj kakovostnih, identitetno utemeljenih in okoljsko vzdržnih turističnih produktov v zaledju, zlasti na Krasu, v Brkinih ter v notranjih delih slovenske Istre. V tem okviru je treba turizem, kot pomembnejšo gospodarsko panogo regije razumeti kot razvojni potencial regije, vendar pod pogojem, da ne povzroča nadaljnje prostorske, prometne, stanovanjske in okoljske degradacije najbolj občutljivih območij.

Prehod od količinskega merjenja turistične uspešnosti k **vrednotenju dejanskih učinkov turizma na lokalno gospodarstvo, kakovost bivanja, dostopnost, podnebno odpornost in ohranjanje identitete prostora.**

7.11 KRAJINA IN ZELENI SISTEM

Krajina je v bistvu razvojnih prioritet in ciljev razvoja regije, saj se velika večina ciljev navezuje prav na krajino, npr.: varovanje naravnih in krajinskih vrednot, trajnostno upravljanje naravnih virov in prilagajanje podnebnim spremembam ter uravnotežen razvoj turistične ponudbe z vključevanjem zaledja (povezovanje obalnega turizma s kraškim podeželjem). Usmeritve za varstvo in razvoj krajine ter zelenega sistema in naravnih virov se nanašajo na vse tri glavne krajinske enote v območju: kras, kraški rob, slovenska Istra (obalni del).

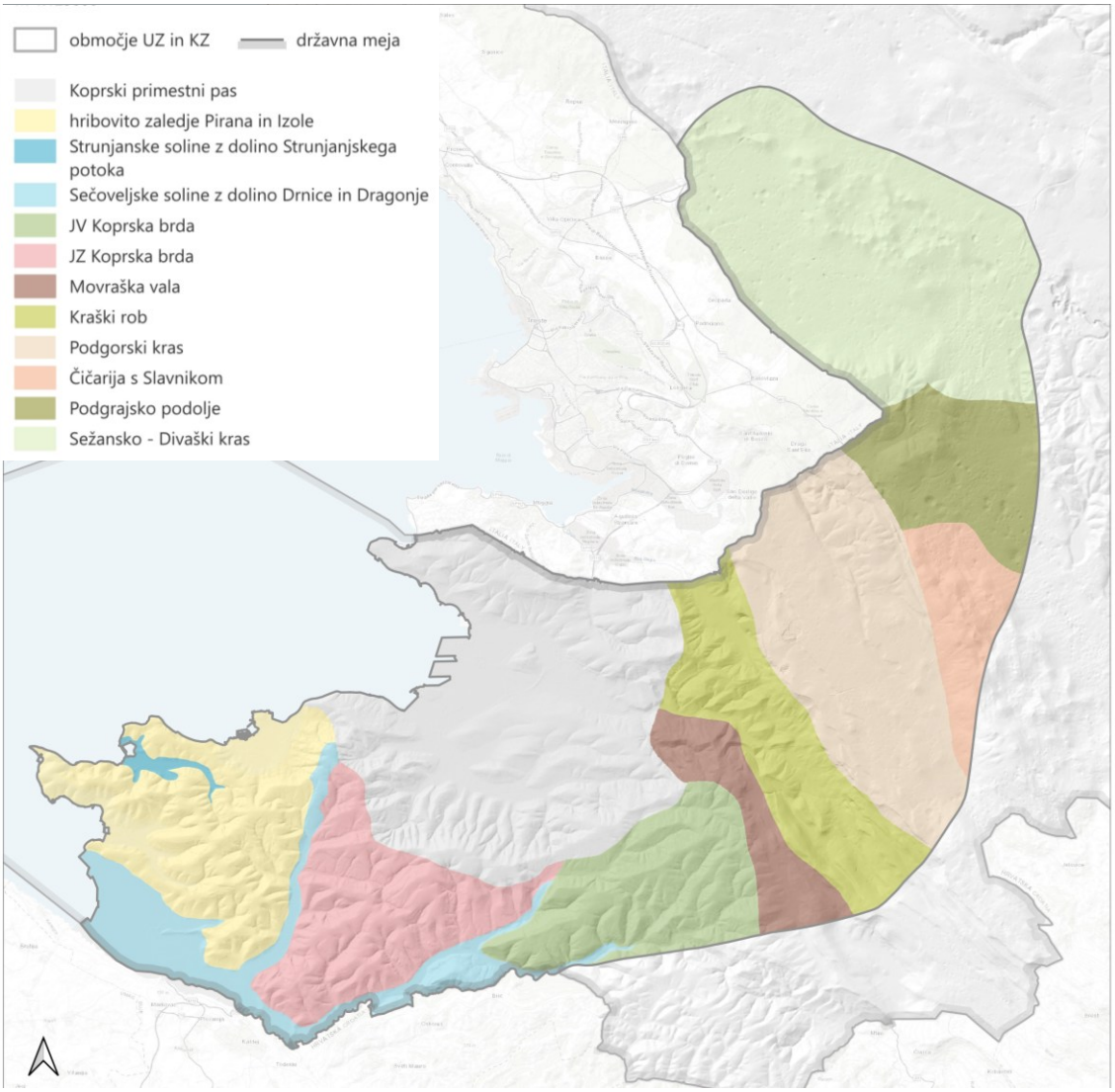

Slika 117: Delitev zelenega sistema v ŠMO na tri makroenote

7.11.1 Razvojni in varstveni koncept

Razvojni in varstveni koncept ter zasnova določata način celovitega urejanja območja. Izražata predstavo o tem, kaj početi z obravnavanim krajinskim območjem kot celoto in njegovimi posameznimi deli – katera območja in prostorske prvine se bodo strateško ohranjale in katera območja prostorsko razvijala – spreminjala. Koncept in zasnova odražata želeno stanje krajine ter uresničitev ciljev razvoja in varstva. Razvojni in varstveni koncept določa osnovno idejo urejanja območja:

- **Ohranjanje ravnotežja med kulturnimi prvinami in naravo** za ohranjanje značilnosti kulturne krajine, identitete prostora, vitalnih mest in vitalnosti podeželja.
- **Celostna obravnava območja Krasa** (regijsko in meddržavno) ter krepitev prepoznavnosti Krasa, saj določa podobo prostora v velikem merilu, preplet naravnih in kulturnih prvin, ki skupaj določajo Kras kot celosten prostor,
- **Celostna obravnava slovenske Istre in obalnega območja**, kjer se prostor zaradi naravne in kulturne privlačnosti, ugodne klime in dobre dostopnosti sooča z vedno večjimi pritiski in konflikti v rabi.
- **Ohranjanje dejavnosti, ki so bistvene za ohranitev kulturne krajine** (npr. kmetijstvo).
- **Usmerjanje razvoja poselitve v obstoječa središča, ohranjanje avtohtonega vzorca razpršene poselitve na podeželju, jedrno-gručaste poselitve na krasu, omejevanje pritiska razvoja poselitve na naravno in kulturno dediščinska najbolj prepoznavna območja.**

Slika 118: Krajinske enote

V nadaljevanju so opisane podrobnejše zasnove varstva in razvoja krajine, zelenega sistema in naravnih virov. Celotno delovanje urejanja krajine mora odgovarjati na izzive podnebnih sprememb, tako v smislu odpornosti zelenega sistema regije ali naselij, kot tudi dejavnosti v krajini (kmetijstvo, vodni viri, gozdarstvo) in upoštevati trenutne, pa tudi prihodnje izzive podnebnih sprememb (ogroženost dejavnosti in območij zaradi višanja temperature, suš, poplav, plazov in požarov idr.).
Varstvo in razvoj v krajini se v splošnem udejanja preko aktivnosti (kaj dolgoročno početi z nekim območjem) in se loči na: ohranjanje oz. aktivno varstvo; krepitev ali nove ureditve; prenove oz. sanacijo; omejevanje.
V zelenem sistemu je poudarek na okoljskih, družbenih in morfoloških funkcijah, na naravni ohranjenosti in povezljivosti, biodiverziteti ter prepoznavnosti ter v usmeritvah za razvoj dejavnosti, vezanih na naravne vire (dejavnosti, ki ključno prispevajo k varstvu ali razvoju v krajini, kot so kmetijstvo, gozdarstvo, upravljanje z vodami, turizem in rekreacija ipd.).

Ohranjanje

Ohranjajo oz. aktivno se varujejo:

- ključni gradniki zelenega sistema:

    - prepoznana vredna območja (bolj naravno ohranjena območja in območja večje prepoznavnosti)
    - ekološka povezanost ekosistemov (ekološko pomembnih območij, ekokoridorjev za živali, biotsko ohranjenih območij, ter tudi manjših območij in krajinskih prvin, ki prispevajo k povezanosti, kot so npr. mejice)
    - jedrna območja zelenega sistema (območja Natura 2000, območja naravnih vrednot, gozdni otoki, gozdna območja)
- soline
- območja prepoznavnosti
- vode (vodotoki, jezera) in območja vodnih virov
- zavarovana območja narave in območja kulturne dediščine (naravna in kulturna krajina)
- strateška območja za kmetijstvo, ki so pomembna za prehransko varnost in lokalno oskrbo s kakovostno hrano koridorji in območja, pomembna za odpornost regije in naselij na podnebne spremembe.

Nove prostorske ureditve

Krepijo ali na novo se vzpostavljajo:

- ekokoridorji (zeleni in modri) in območja, ki zagotavljajo povezljivost sistema (jedrnih območij zelenega sistema), tudi v povezavi z naselji (povezanost z zelenimi sistemi naselij)
- povezanost z drugimi regionalnimi zelenimi sistemi s sosednjimi regijami (npr. zaradi ohranitve območij varstva vodnih tokov, podzemnih voda, vodnih virov, varstva pred poplavami)
- območja in koridorji, prepoznani za odpornost na podnebne spremembe (prezračevalni koridorji, koridorji za varstvo pred požari ipd.).

Prenova ali sanacija

Prenavljajo ali sanirajo se:

- razvrednotena območja v krajini (nelegalni kopi, odlagališča ipd.)
- koridorji ob vodotokih z namenom zagotovitve večje naravne ohranjenosti vodotokov
- območja, ogrožena zaradi naravnih nesreč (poplave, plazovi – postopno umikanje dejavnosti iz ogroženih območij)
- odprti javni prostor v naseljih, ki pomeni potencial za nove zelene površine in zeleno infrastrukturo, pomembno za regijo.

Omejitve

Omejuje se:

- pozidanost na območjih, ki jih je treba ohranjati nepozidana, npr.
    - med naselji kot zeleni preduhi zaradi preprečevanja zraščanja naselij in varstva naravnih virov (kmetijska zemljišča, gozdovi, tla, vode) in odpornost na podnebne spremembe
    - na ogroženih območjih zaradi poplav ali plazljivosti in erozije
- prekomeren pritisk na posamezne točke zaradi prevelikega obiska turizma in rekreacije
- krčenje gozdov na ogroženih območjih (npr. plazljiva, poplavna območja)
- . umeščanje objektov za izrabo obnovljivih virov energije (zlasti prostostoječih sončnih in vetrnih elektrarn) v krajino.

7.11.2 Zasnova razvoja in varstva krajine

Glej: / KARTA 4.1: Zasnova razvoja in varstva krajine /

Zasnova varstva in razvoja v krajini izhaja iz prepoznanih značilnosti v prostoru ter njenih potencialov. Regija je krajinsko pestra, saj vključuje tako obalni in priobalni del, kraški rob ter območje krasa. Naravne in kulturne značilnosti se varujejo preko prepoznave ključnih tipov krajine, območij prepoznavnosti ter določitve posebnih ukrepov, ki veljajo na posameznih območjih. Pomemben gradnik razvoja in varstva v krajini je kulturna dediščina, ki s prepletenostjo človekovega delovanja skozi čas oblikuje identiteto prostora in krajine. Ključni gradnik zelenega sistema je tudi dediščinska kulturna krajina in vrtnoarhitekturna dediščina (drevoredi, parki, vrtovi in drugo).

Zasnova razvoja in varstva krajine vključuje:

OBMOČJA OHRANJANJA IN OBNOVE ZNAČAJA KRAJINE

Območje Krasa:
Na območju krasa se ohranjajo značilni tipi kulturne in naravne krajine, vezani na kraški svet (mozaične krajine na valovitem kraškem terenu, v ravninah in na kraških poljih, travnata slemena in vrhovi ter pobočja, gozdnata gričevja, suhi travniki ter kraške gmajne, nadzemni in podzemni kraški pojavi) ter značilni elementi gradnje (kot so suhozidi) ali umeščanja poselitve (gručasta naselja ali slemenska poselitev ter njihov stik s kulturno krajino). Ohranjanje vključuje naslednje prepoznavne enote:

- Sežansko – Divaški kras: usmeritve so podane v poglavju »Območja nacionalne prepoznavnosti – Sežanski Kras in Divaško-Senožeški Kras«,
- Podgrajsko podolje: Z vidika ohranjanja značaja krajine in zagotavljanja požarne varnosti, je opuščanje rabe in nekontrolirano zaraščanje teh območij nezaželeno. Ekstenzifikacija kmetijstva je v skladu z značajem krajine. Preprečuje se zaraščanje v bližini vasi in na območjih, ki so primerna za ekstenzivno kmetijstvo (pašništvo),
- Čičarija s Slavnikom: Energetsko infrastrukturo je treba umeščati brez večjih posegov v geomorfologijo in gozd,
- Podgorski kras: Z vidika ohranjanja krajinske pestrosti je opuščanje rabe (travinja) v teh območjih nezaželeno. Ohranjati je treba videz golega krasa. Ekstenzifikacija kmetijske rabe se izvaja, dokler se z njo ohranja krajinski vzorec.

Kraški rob:
Posebna značilnost regije je (poleg morja) reliefno in vizualno najizrazitejša posebnost – kraški rob. Ohranjajo se značilni klifi, suhozidi, naravni previsi in ekstenzivna rastišča, ki nosijo visoko geomorfološko, habitatno in simbolno vrednost. Umeščanje dejavnosti je podrejeno varstvu teh posebnih značilnosti.

Slovenska Istra in obala:
Regija je edina v Sloveniji z morjem, zato je tudi v državnem merilu posebna. Opredeljuje jo edinstven preplet naravnih značilnosti ter kulturne krajine (gričevnata slovenska Istra, obdelovalne površine na terasah in gričevjih, kjer prevladujejo oljke in vinogradi, vale in doline z večjim deležem obdelovalnih površin, usmerjenih predvsem v sadjarstvo). Ohranja se mozaična kmetijska kulturna krajina ter gričevja s trajnimi nasadi (vinogradi, sadovnjaki, oljčniki). Na priobalnih ravnicah je kmetijstvo intenzivnejše. Soline so pričevalec znanja, tradicije in spoja narave ter kulture. Zelo raznolika enota vključuje značilne krajinske tipe:

- Movraška vala: usmeritve so podane v poglavju »Območja nacionalne prepoznavnosti – Gračiško podolje in Movraška vala«,

- JV in JZ Koprska brda: usmeritve so podane v poglavju »Območja nacionalne prepoznavnosti – Južna Koprska brda s Pregarsko planoto«,
- Sečoveljske soline z dolino Drnice in Dragonje: usmeritve so podane v poglavjih »Območja nacionalne prepoznavnosti – Južna Koprska brda s Pregarsko planoto in Piransko-Portoroško obalno območje«,
- Strunjanske soline z dolino Strunjanskega potoka: usmeritve so podane v poglavju »Območja nacionalne prepoznavnosti – Izolski amfiteater«,
- Hribovita zaledja Pirana in Izole ter Koprski primestni pas: usmeritve so podane v poglavjih »Območja nacionalne prepoznavnosti – Koprsko obalno območje in Severna Koprska brda, Južna Koprska brda s Pregarsko planoto in Piransko-Portoroško obalno območje«.

OBMOČJA POUDARJENEGA VARSTVA KRAJINE

Območja nacionalne prepoznavnosti predstavljajo skupek značilnosti krajinske zgradbe in njenih simbolnih pomenov (vrednosti), po katerih je neko krajinsko območje mogoče prepoznati, ter je reprezentativno za državo ali regijo. Kot taka je prepoznavnost izrazito vezana na značaj krajine, slednjega pa določamo in opisujemo na ravni krajinskih podenot. Povzeto po CRP prenove Regionalne razdelitve krajinskih tipov (Golobič s sod., 2024) spadajo mednje podenote

- Izolski amfiteater: Pozidava se usmerja znotraj obstoječih ureditvenih območij naselij, širjenje posamične poselitve in spreminjanje manjših gospodarskih objektov v bivalne se preprečuje. V zaledju klifov je opuščanje kmetijske rabe nezaželeno. Nove turistične infrastrukture se ne umešča v neposredno in vplivno območje nad in pod klifi, s čimer se ohranja prepoznavne in tipične poglede na morje. Območje trajnih nasadov nad Izolo naj se ohrani v čim večji meri nepozidano,
- Piransko-Portoroško obalno območje: Pozidava se usmerja znotraj obstoječih ureditvenih območij naselij, gradnja mora dopuščati čim širši nepozidan priobalni pas in ustvarjati kakovostne prehode iz grajenega na obalo. Nove turistične infrastrukture se ne umešča v neposredno in vplivno območje nad in pod klifi, prav tako se umeščanje turističnih nastanitev umika od obalnega pasu - ohranja naj se obalna linija,
- Koprsko obalno območje in Severna Koprska brda: Pozidava se usmerja znotraj obstoječih ureditvenih območij naselij. Gradnjo počitniških hiš in stanovanjskih zgradb naj se usmerja na pobočja, ki ležijo na južnih legah, usmerjenih proti obali. Z vidika ohranjanja značaja krajine je opuščanje rabe v teh območjih nezaželeno, a je ustrezno v obsegu in na način, da se ohranja značilni mozaični vzorec. Novo turistično infrastrukturo se umešča v obstoječa poselitvena območja, upoštevajoč poselitveni vzorec. Značilnih krajinskih prvin (skupine dreves, posamična drevesa, drevoredi, živice itd.) se pri tem ne odstranjuje,
- Kraški rob in Bržanija: Z vidika ohranjanja značaja krajine je opuščanje rabe v teh območjih dopustno na predelih, ki so manj primerni za kmetijsko proizvodnjo (npr. mokrotna oz. zamočvirjena zemljišča) a pomembni za zagotavljanje biotske raznovrstnosti. Turistične nastanitve naj se umeščajo znotraj ureditvenih območij naselij. Infrastruktura naj podpira usmerjanje obiska v naravnem okolju zunaj mirnih območij. ,
- Sežanski Kras: Prednost pred širitvijo se daje zgostitvam ter prenovam degradiranih območij. Urbani razvoj s širitvijo poselitve naj se usmerja v skladu s prostorskimi omejitvami ter z značajem krajine in poselitve in sicer na površine, kjer z novo pozidavo ne bodo razvrednoteni kakovostni in vidno izpostavljeni robovi naselij. Ohranja naj se razmerje med odprtim in zaprtim prostorom in vzdržuje območja v okolici naselij v kmetijski rabi, ter ohranja vedute na hriboviti obod. Turistične nastanitve in druga infrastruktura naj se umeščajo znotraj ureditvenih območij naselij. Ekstenzifikacija kmetijstva se izvaja z namenom večanja pestrosti krajine,

- Divaško-Senožeški Kras: Z vidika ohranjanja krajinske pestrosti je opuščanje kmetijske rabe v teh območjih nezaželeno. Pri umeščanju nove turistične infrastrukture se ohranja vzorec (razmerje med gozdom in travinjem), gabarite objektov in uporablja lokalno značilna gradiva. Ekstenzifikacija kmetijske rabe je dopustna, a se izvaja v obsegu in na način, da se ohranja značilni vzorec,
- Južna Koprska brda s Pregarsko planoto: Ohranja in vzdržuje se obstoječi gozdni rob, opuščanje rabe zemljišč je z vidika krajinske pestrosti nezaželeno. Novo turistično infrastrukturo se umešča v omejenem obsegu v obstoječa turistična območja in brez večjih posegov v značilne krajinske prvine,
- Gračiško podolje in Movraška vala: Z vidika ohranjanja značaja krajine in zagotavljanja požarne varnosti je opuščanje rabe in zaraščanje teh območij nezaželeno, saj že izginja značilni mozaični vzorec. Pridobivanje gradbenega materiala in mineralov naj poteka na vidno manj izpostavljenih lokacijah. Ohranjajo naj se kraški pojavi. Posebno pozornost je treba nameniti varstvu podzemnih voda in zveznosti gozdnega prostora.

Za **izjemne krajine** so razglašene tiste krajine, ki izpolnjujejo eno izmed naštetih meril - jasnost in dovršenost krajinske zgradbe, edinstvenost ali slikovitost. Jasnost in dovršenost krajinske zgradbe se kaže v jasno izraženi in prepoznavni strukturi, zanjo sta značilna tako pestrost kot prostorski red. Raba prostora in uporabljeni materiali so usklajeni z naravnimi značilnostmi. Edinstvenost pomeni, da je krajina idealen, reprezentativen predstavnik območja s podobnimi značilnostmi ali pa poseben oziroma redek pojav. Slikovitost se izraža v vizualni privlačnosti krajine, ki izhaja iz naravne zgradbe ali grajenih prvin, njihovih oblik, dimenzij ali kompozicije, zlasti v značilnih vedutah. Izjemne krajine niso nujno vezane na prepoznavnost ali simbolni pomen. Povzeto po CRP prenove Regionalne razdelitve krajinskih tipov (Golobič s sod., 2024) spadajo mednje:

- Lipica: Ker gre za dediščinsko kulturno krajino, se posegi izvajajo skladno z varstvenim režimom kulturne dediščine. Ohranjata se raba prostora in značilni vzorci s kombinacijo drevoredov, ograj ter posameznih dreves. Prav tako se ohranja jasno vidna razlika med polnim-praznim, ki je nastala zaradi zaraščanja okoliške krajine,
- Kraški rob in Hrastovlje: Ker gre za dediščinsko kulturno krajino, se posegi izvajajo skladno z varstvenim režimom kulturne dediščine. Ohranjajo se slikovite vedute na in iz krajine,
- Kubed: Ker gre za območje kulturne dediščine – naselja in njihovi deli, se posegi izvajajo skladno z varstvenim režimom kulturne dediščine. Ohranjajo se slikovite vedute na vas kot tudi razgledi iz vasi proti morju,
- Padna: Ker gre za dediščinsko kulturno krajino, se posegi izvajajo skladno z varstvenim režimom kulturne dediščine. Ohranja se edinstven izgled izstopajočega vzorca in barve oljčnih dreves, ki so v izrazitem kontrastu s travnimi ploskvami pod njimi in z gozdnim okvirjem,
- Koštabona: Ker gre za območje kulturne dediščine – naselja in njihovi deli, se posegi izvajajo skladno z varstvenim režimom kulturne dediščine. Ohranjajo se vedute na mozaično kmetijsko krajino in gručasto naselje,
- Sečoveljske soline: Ker gre za dediščinsko kulturno krajino in krajinski park, se posegi izvajajo skladno z varstvenim režimom kulturne dediščine in zavarovanih območij.
- Strunjanske soline: Ker gre za dediščinsko kulturno krajino in krajinski park, se posegi izvajajo skladno z varstvenim režimom kulturne dediščine in zavarovanih območij.

Območja prepoznavnih značilnosti so glede na zgodovinski pomen in pričevalnost, kontinuiteto rabe, simbolno vrednost ali značilno (vizualno) podobo, prepoznana kot vrednejša na regionalni ravni:

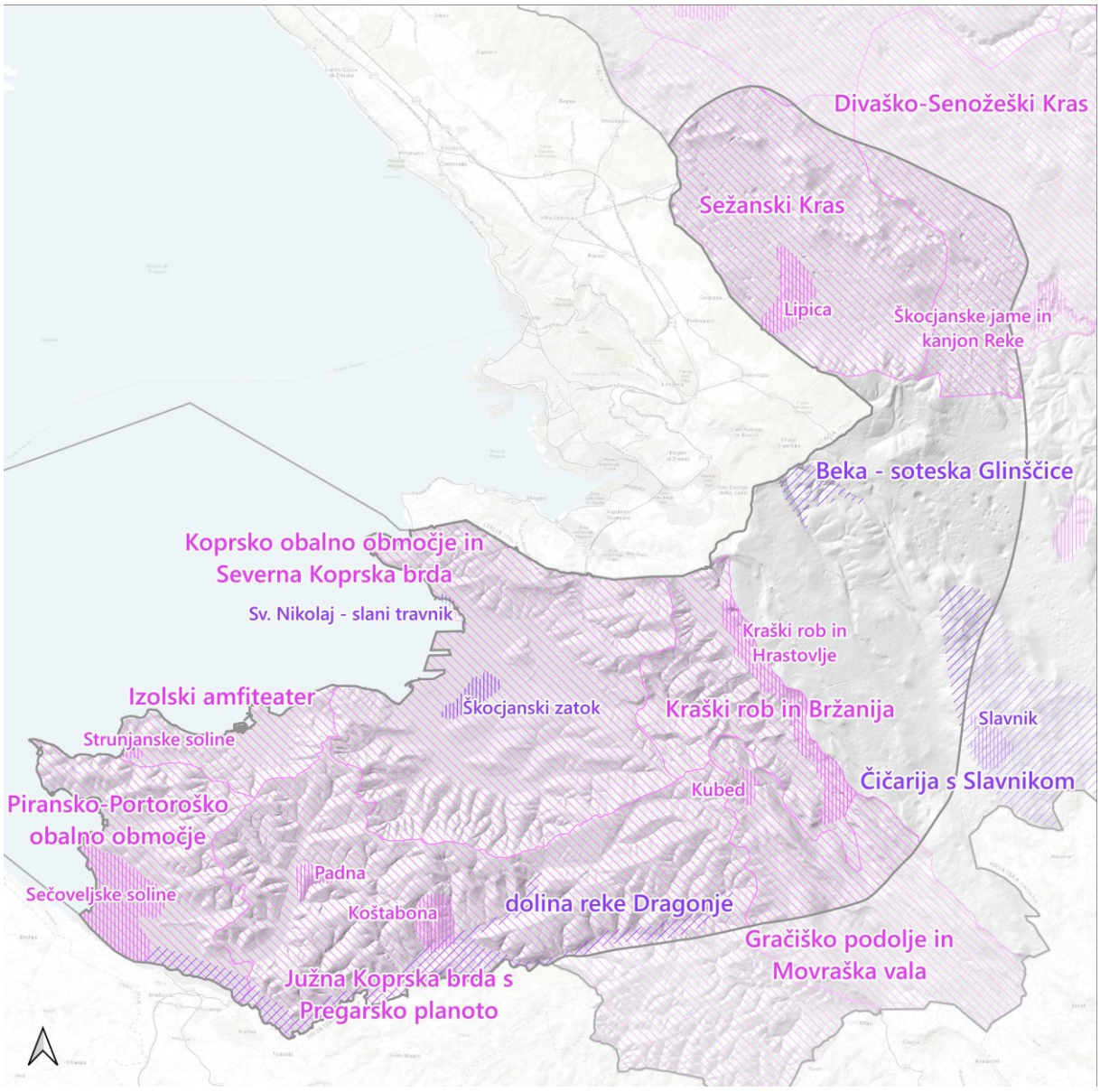
- Dolina reke Dragonje: Kot taka je zaradi ohranjene rečne doline prepoznana dolina reke Dragonje, širše območje pa se predlaga za razglasitev krajinskega parka Dragonja. V dolini

reke opuščanja zemljišč še ni opaziti, kmetijska raba s tradicionalnimi kulturami (vinogradi, kaki) naj ostaja prioritetna. Novo turistično infrastrukturo se umešča v omejenem obsegu v obstoječa turistična območja in brez večjih posegov v značilne krajinske prvine.

- Čičarija s Slavnikom: Regionalno pomembna z vidika območij prepoznavnih značilnosti je tudi Čičarija s Slavnikom, ki izstopa zaradi značilnih travnatih grebenov; Slavnik obenem deluje kot orientacijska točka primorske Slovenije. Ohranja se neprekinjena gozdnatost pobočij.
- Beka – soteska Glinščice: Med območji prepoznavnih značilnosti izstopa tudi območje Beke s sotesko Glinščice in dolino Griža, ponornimi jamami in arheološkimi lokalitetami Lorencon in gradu nad Botačem. Ker gre za krajinski park, se posegi izvajajo skladno s predpisanim varstvenim režimom (zavarovano območje).

Merila za določanje **krajin regionalnega pomena** so enaka, kot za določanje izjemnih krajin, le da so te pomembne na regionalnem nivoju. Med takšne krajine so uvrščeni:

- Slavnik: Ohranja se travnat greben Slavnika kot pomembna orientacijska točka primorske Slovenije,
- Škocjanski zatok: Ker gre za naravni rezervat, se posegi izvajajo skladno s predpisanim varstvenim režimom. Obstoječ sistem turistične infrastrukture se vzdržuje in nadgrajuje.
- Sv. Nikolaj – slani travnik v Ankaranu: ohranja se habitate in habitatne tipe redkih rastlinskih in živalskih vrst.

Slika 119: Območja poudarjenega varstva krajine

OBMOČJA POSEBNIH UKREPOV

V regiji so prepoznana območja ali tematska področja, za katera se izvajajo posebni ukrepi. To so:

- **Izjemno pomembna območja za kmetijstvo**: vezana so predvsem na rečne doline in ravnice (npr. dolina Dragonje, Vanganel, Ankaranska in Koprska Bonifika) oziroma širše izravnave v zaledju Kopra.
- **Namakalni in osuševalni sistemi**: se načrtujejo s ciljem zagotavljanja stabilnejše in kvalitetnejše kmetijske pridelave na območjih najkakovostnejših kmetijskih zemljišč v slovenski Istri (Ankaranska in Koprska Bonifika, Vanganelska dolina - Škocjan, Livade, Polje – Izola, dolini Dragonje in Drnice, Parecag – Sečovlje).
- **Zadržan razvoj poselitve**: se izvaja predvsem tam, kjer gre za preplet posamične poselitve in mozaične kulturne krajine (sadovnjaki, vinogradi, oljčniki) in je zaradi atraktivne lege zaznati večje pritiske za gradnjo (gričevnato zaledje mest v slovenski Istri). Širjenje razpršene gradnje (posamične poselitve) se omejuje.

- **Slemenska poselitev – preprečevanje zlivanja**: z ukrepi za usmerjanje poselitve se preprečuje zlivanje naselij tako, da se med posameznimi poselitvenimi enotami ohranjajo zeleni preduhi.
- **Sanacija območij izkoriščanja mineralnih surovin**: Sanira se funkcionalno razvrednotena območja pridobivanja in izkoriščanja mineralnih surovin, kot so Laporokop Sermin, Laporokop Gažon, Rudnik Sečovlje, Kamnolom Griža, Kamnolom Bazovščina.
- **Območja ohranjanja sklenjenega gozda**: se določa na vseh območjih, kjer gozd prevzema varovalno funkcijo (območja erozije in plazov), predvsem pa na obsežnejših gozdnih območjih, ki so pomembni migracijski koridorji in življenjsko okolje divjih živali. Večji gozdni kompleksi potekajo od porečja Dragonje, Šavrinskega gričevja, Movraške Vale preko Kraškega roba in Slavniškega pogorja ter Čičarije, vzhodno proti Brkinom in severno proti Divaškemu in Sežanskemu Krasu.
- **Protipožarne preseke** za protipožarno varnost gozdov: Za potrebe varovanja naravnega okolja pred požari se vzdržuje in vzpostavlja protipožarne preseke - gozdne ceste in tiste protipožarne poti, ki omogočajo dostop manjšim in večjim gasilskim vozilom. Desetletja opuščanja tradicionalne rabe paše in sečnje grmovnih vrst so povzročila nenadzorovano rast in nakopičene količine biomase (črni bor, grmovna vegetacija, suha lesna masa).
- **Predlog krajinskega parka Dragonja**: porečje Dragonje se zaradi kompleksnosti in občutljivosti območja ter številnih razvojnih interesov predlaga kot krajinski park, kjer se usklajuje varovanje območja in celovito upravljanje (tudi v povezavi s turizmom).
- **Predlog krajinskega parka Kraški rob**: Območje se predlaga kot krajinski park, saj je na njem treba dodatno spodbujati ohranjanje in vzdrževanje kulturne krajine ter biotske pestrosti v povezavi s sonaravnim kmetijstvom (ekstenzivna živinoreja, vinogradništvo) in trajnostnim turizmom s poudarkom na rekreaciji in aktivnem preživljanju prostega časa.
- **Območja dediščinske kulturne krajine**: Prenovi ali sanira se krajinske značilnosti, ki so (bile) pomembne za opredelitev dediščinske vrednosti kulturne krajine. Išče se možnosti podpore v okviru podpore kmetijstvu, ohranjanju narave, kulturne dediščine.
- **Predlog podrobnejše preveritve / ureditve obalne promenade**: V priobalnem pasu je predvidena izvedba obalne promenade, ki poteka od hrvaške meje na jugu do italijanske meje na severu kot del severnojadranskega mobilnega koridorja, ki povezuje prostor med Puljem in Benetkami. Obalna promenada se načrtuje skladno z usmeritvami iz PPP in ob predhodni pridobitvi soglasij nosilcev urejanja prostora. Za umestitev promenade se ob upoštevanju ranljivosti, privlačnosti in ustreznosti obalnega pasu izdela krajinska zasnova, v okviru katere se preučijo variantne rešitve trase promenade. Obalna promenada se izvede v priobalnem pasu, razen na območjih varovanih pristanišč ali fizične omejenosti, kjer jih obkroži.

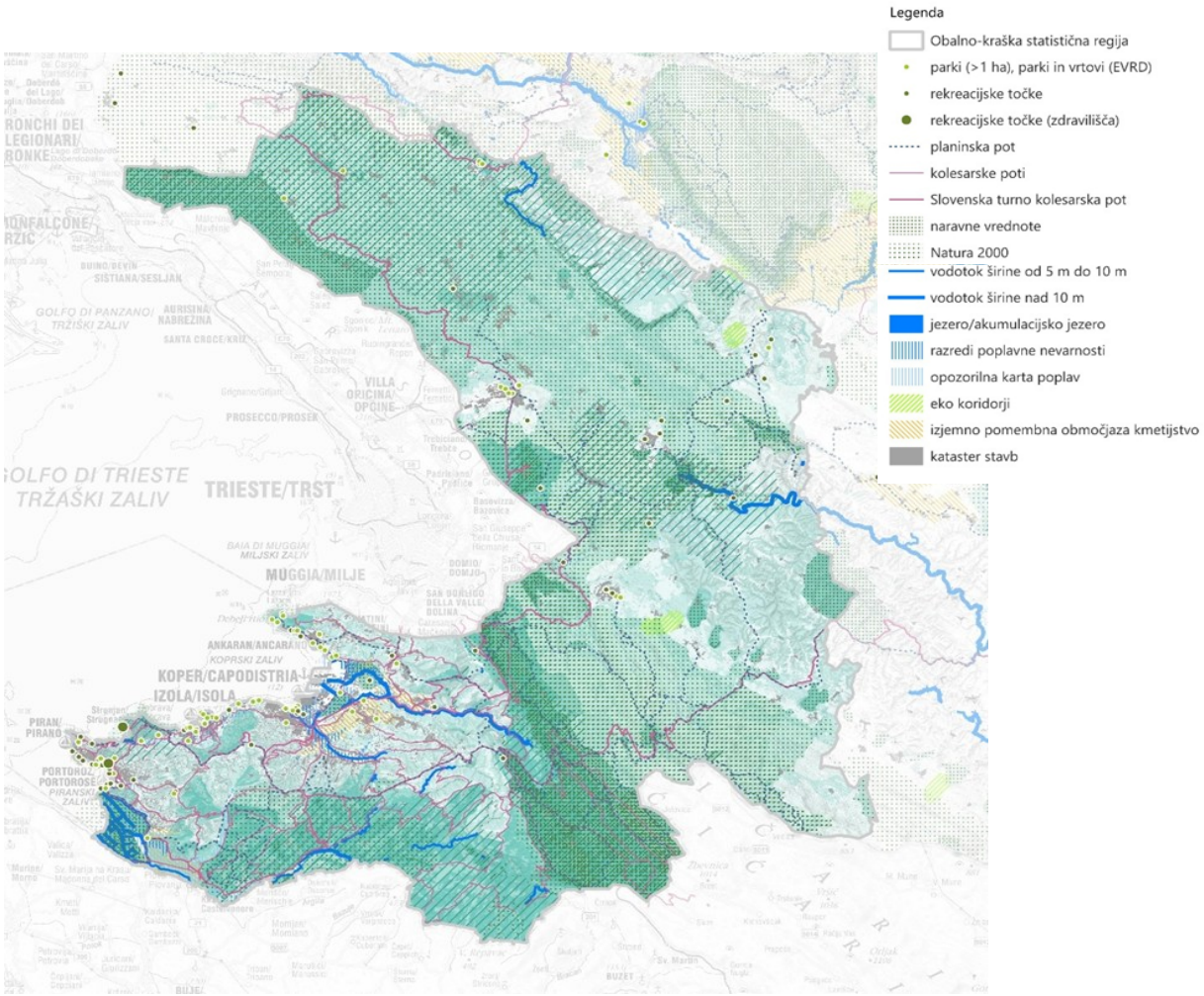
7.11.2.1 Zasnova zelenega sistema

Glej: / KARTA 4.2: Zasnova zelenega sistema /

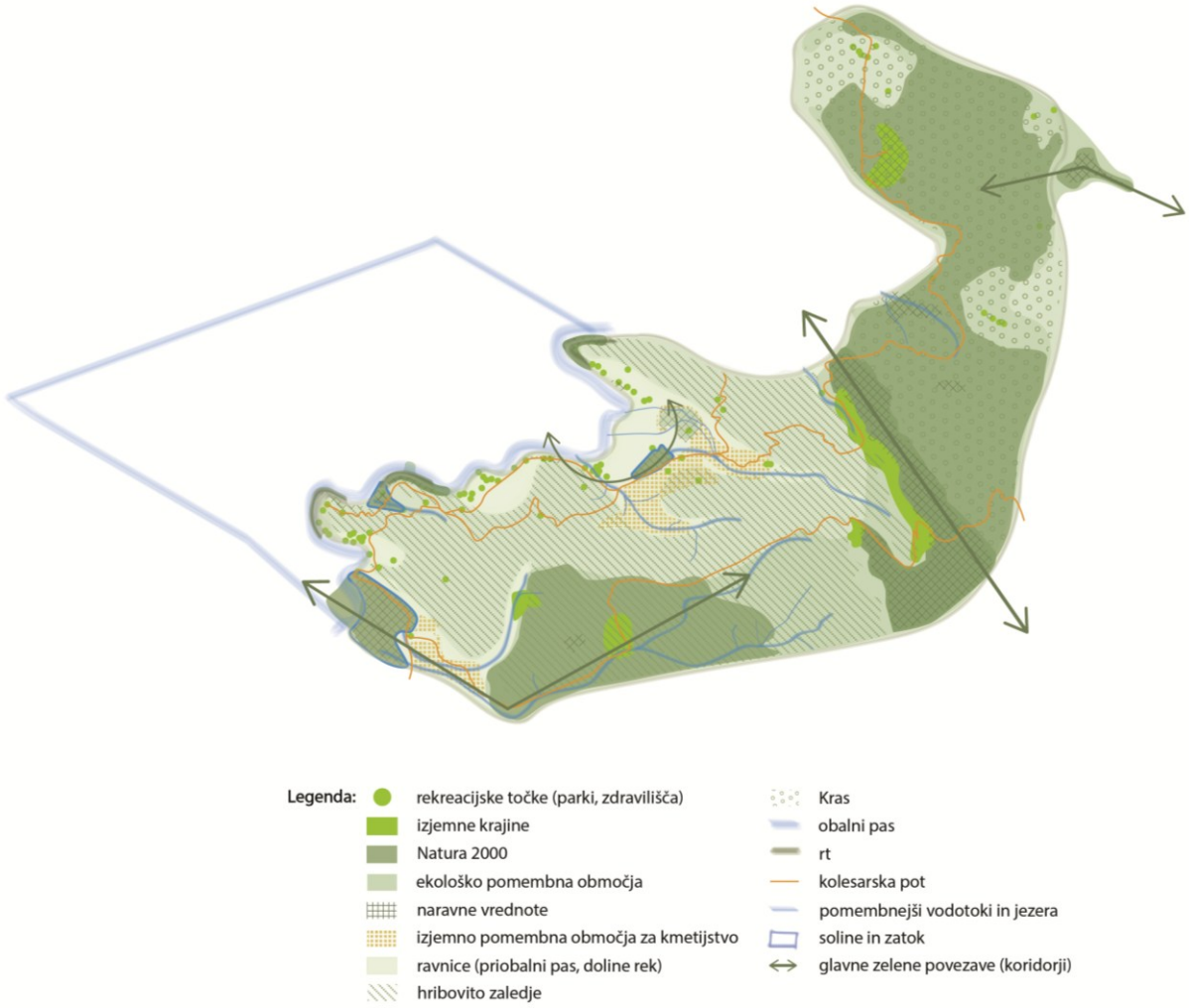
Zeleni sistem obsega morfološki, ekološki in socialni vidik. Osnova za pripravo so naravno bolj ohranjena območja (večja naravna ohranjenost in biodiverziteta) ter območja s poudarjenimi družbenimi funkcijami. Vključuje ohranjanje ključnih elementov zelenega sistema, omogoča trajnostno ohranjanje habitatov in biodiverzitete ter odgovarja na potrebe po ohranitvi ali vzpostavitvi ekosistemskih storitev. Pomemben vidik zelenega sistema je odpornost na podnebne spremembe.

Zasnova zelenega sistema Obalno-kraškega širšega mestnega območja izhaja iz prepoznanih funkcij, in sicer je izpostavljeno ohranjanje in povezovanje morja s priobalnim pasom, solin in mokrišč, gozdnih kompleksov ter značilnih krajinskih struktur Krasa, Kraškega roba in Slovenske Istre. Ključni nosilci ekološke povezanosti so obalni in morski prostor, gozdovi Kraškega roba, dolin

Dragonje in Beke ter zeleni klini ob urbanih središčih, pomembno vlogo pa imajo tudi gozdne zaplate, ki vzpostavljajo čezmejne ekološke povezave med Slovenijo, Hrvaško in Italijo.
Zeleni sistem krepi okoljske funkcije z varovanjem priobalnih in mokriščnih območij, vodnih virov, gozdov na erozijsko občutljivih pobočjih ter s povezovanjem razdrobljenih zelenih površin v bolj urbaniziranem obalnem pasu. Posebno pomembna je vloga solin in brakičnih mokrišč pri ohranjanju biodiverzitete in vodnega režima ter vloga gozdov pri uravnavanju mikroklime in zmanjševanju pregrevanja.
Na ravni krajinske prepoznavnosti so ključni Kraški rob, morje, Sečoveljske soline, dolini Dragonje in Rižane ter mozaična kulturna krajina Slovenske Istre, Brkinov in Krasa. Družbene funkcije zelenega sistema se navezujejo na obalni prostor, rekreacijske in daljinske poti, naravne in kulturne znamenitosti ter razgledne točke.
Zeleni sistem Obalno-kraške regije temelji na prepoznanih značilnostih, med njimi najbolj izstopajo Kras in kraška planota, kraški rob, Dragonja s širšim zaledjem, soline idr. naravno ohranjena območja, območja kulturne dediščine in krajinsko zaključena območja.

Slika 120: Ključni elementi zelenega sistema

Slika 121: Shema zelenega sistema

Zasnova zelenega sistema vključuje:

OBMOČJA POUDARJENEGA OHRANJANJA EKOLOŠKIH FUNKCIJ IN PRILAGAJANJA NA PODNEBNE SPREMEMBE:

Jedrna gozdna območja so pomembna z vidika varovanja pred erozijo in plazovi ter zaradi zagotavljanja življenjskega okolja divjih živali.

Med zavarovanimi območji in območji varstva narave je potrebno vzdrževati in vzpostavljati mrežo ekoloških koridorjev **– medregijskih povezav**, ki je sestavljena iz rek in obrečnih pasov, gozdnih zaplat in otokov, travnikov in mokrišč.

Glavni ekološki koridorji na obravnavanem območju potekajo preko Dragonje, planote Krasa in se proti severu nadaljujejo čez jedrna gozdna območja med Sežano in Divačo (PlanToConnect, 2025). Ohranjajo se gozdovi, ki nosijo pomembne varovalne in morfološke funkcije. V bližini naselij tvorijo zelene kline in zato poleg ekoloških funkcij ter prilagajanja na podnebne spremembe nosijo tudi pomembne družbene funkcije. Lokalni **ekokoridorji** predstavljajo ključne ali potencialne prehode za vrste živali, ki se jim zagotavlja prehajanje med jedrnimi gozdnimi območji čez kulturno krajino podeželja.

Rečni koridorji ter vodne in obvodne krajine so pomembne večfunkcijske povezave in območja, tako zaradi varstva pred poplavami, zagotavljanja naravne ohranjenosti obvodnega prostora, kot

tudi zaradi rekreacije in drugih vidikov, npr. klima, prezračevalni tokovi ipd. Med njimi so ključni koridorji ob Dragonji, Rižani in Glinščici ter manjši kot na primer Drnica, kanal Sv. Jerneja, Fazan, Strunjanski potok, Rokava in Badaševica. Rabo vodnega in obvodnega prostora v turistične namene se prilagodi zahtevam varnosti pred nevarnim delovanjem voda in naravnim značilnostim voda in obvodnega prostora, kot so morfologija brežin in vegetacija.

Zeleni klini poleg rečnih koridorjev zagotavljajo ekološke, klimatske in funkcionalne povezave urbanega dela mesta z njegovim naravnim zaledjem. Iz zaledja prodirajo v urbano tkivo in so pomembni z vidika ekoloških in tudi družbenih funkcij. V strukturi mest se ohranjajo kot zelene, pretežno nepozidane površine. Izraziti zeleni klini so Krajinski park Strunjan, Dragonja, Grinjan – klif med Žusterno in Izolo, območje mestnega parka in športnega parka Bonifika, Škocjanski zatok in Debeli rtič.

Kras zaznamuje valovit in mestoma vrtačast teren, prepleten z značilnimi (naravnimi in kulturnimi) kraškimi pojavi.

Ohranjajo se **soline**, ki se varujejo skladno s predpisi o zavarovanju in načrtom upravljanja. Kot **posebno območje ohranjanja** je prepoznano širše območje Kraškega roba, širše območje Dragonje in območje od Lipice do Orleka.

Ohranja se večfunkcionalnost rabe **morja**, skladno z ukrepi Pomorskega prostorskega plana Slovenije, ter omogoča nemoten dostop do obale. **Klife**, kot posebno reliefno obliko, se ohranja zaradi njihove posebne oblike, sestave (prepadne, večinoma flišne stene, prodna obala ob vznožju), kot tudi zaradi njihove naravovarstvene funkcije (biotska raznovrstnost), predvsem tam, kjer so (skupaj s poraščenim robom in pasom morja) razglašeni za naravni rezervat.

OBMOČJE KREPITVE DRUŽBENIH FUNKCIJ

Obala in priobalni pas sta območji, kjer prihaja do največjih pritiskov in s tem tudi do konfliktov v rabah. Še posebno v tem delu je potrebno usklajeno in uravnoteženo umeščanje dejavnosti ter tiste, ki niso nujno vezane na lego ob morju, usmerjati drugam. Prednost imajo dejavnosti v širšem javnem interesu. Vzdolž celotne obale se pojavljajo **kopališča**, ki so številčno zastopana in dopolnjujejo rekreacijsko-turistično ponudbo prostora.

Družbene funkcije se povezujejo tako z (vsakodnevnim) bivanjem (**parkovne, rekreacijske površine** naselij za prebivalce), kot z usmerjanjem turistične ponudbe (glej poglavje Zasnova turizma). Kot pomembnejša izstopajo Debeli rtič, športni park Bonifika, Krajinski park Strunjan in Sečoveljske soline.

V okviru zelenega sistema so izpostavljena le ključna **turistično rekreacijska območja s koridorji**, vezana na dejavnosti v krajini. V vodnem in obvodnem prostoru reke Dragonje in njenih pritokov se razvija vodni turizem s poudarkom na ohranjanju narave, na območju kulturne krajine podeželja pa podeželski turizem povezan s trajnimi nasadi in vaškimi jedri. Izpostavljeni sta tudi območji Kraškega roba s poudarkom na športnem turizmu in Lipice. Vsa območja med seboj povezuje razvejano omrežje planinskih, kolesarskih in tematskih poti (**Parenzana, Slovenska planinska pot, Slovenska turnokolesarska pot**), ki vzpostavlja koridorje med obalo, vodnimi in obvodnimi krajinami, kulturno krajino podeželja in krasom, pri čemer se prioritetno krepijo povezave s kraškim svetom. Dejavnosti je treba v prostor umeščati in razvijati tako, da se ohranja prepoznavnost naselij in krajine ter da ne prihaja do razvrednotenj naravnih ekosistemov.

Na območju **kulturne krajine podeželja**, se ohranja za preplet delovanja dejavnosti kmetijske rabe in poselitve ter varstva kulturne in naravne krajine.
Na območjih **urbane krajine** se urejajo zelene površine skladno z načrti urejanja naselij (urbanistične zasnove, krajinske zasnove, zasnove zelenega sistema naselij).

Vrtnoarhitekturna dediščina (spomenik ali dediščina): Številni obmorski parki, vrtovi in drevoredi imajo pomembno vlogo pri sooblikovanju identitete Obalno-kraške regije in so evidentirani kot vrtnoarhitekturna dediščina in zavarovani pod režimom spomenik ali dediščina. Med njimi izstopajo Park hotela Palace in Park Rastelli v Portorožu, Park Arrigoni v Izoli, Vrt ob vili Tartini in Drevored pinij v Strunjanu ter Arboretum Debeli rtič v Ankaranu. V kraškem delu regije izstopa zlasti Botanični vrt v Sežani.

Vrtnoarhitekturna dediščina:

- Ankaran – Drevored cipres
- Koper – Drevored pinij
- Izola – Park Arrigoni
- Izola – Park Punta
- Izola – Park ob Drevoredu 1. maja
- Izola – Drevored 1. maja
- Izola – Dvojni drevored pri cerkvi sv. Mavra
- Izola – Park Trga padlih za svobodo
- Portorož – Drevored pinij od Valete do križišča za Beli Križ
- Strunjan – Drevored pinij od Strunjana do Portoroža
- Izola – Drevored pinij med Koprom in Izolo
- Dobrava nad Izolo – Drevored pinij
- Portorož – Drevored ob Koprski cesti
- Portorož – Park Rastelli
- Ankaran – Arboretum Debeli rtič
- Izola – Drevored pinij od Vilžana do Loreta
- Strunjan – Vrt ob vili Tartini
- Strunjan – Drevored pinij
- Sežana – Botanični vrt
- Seča – Forma viva
- Portorož – Park hotela Palace

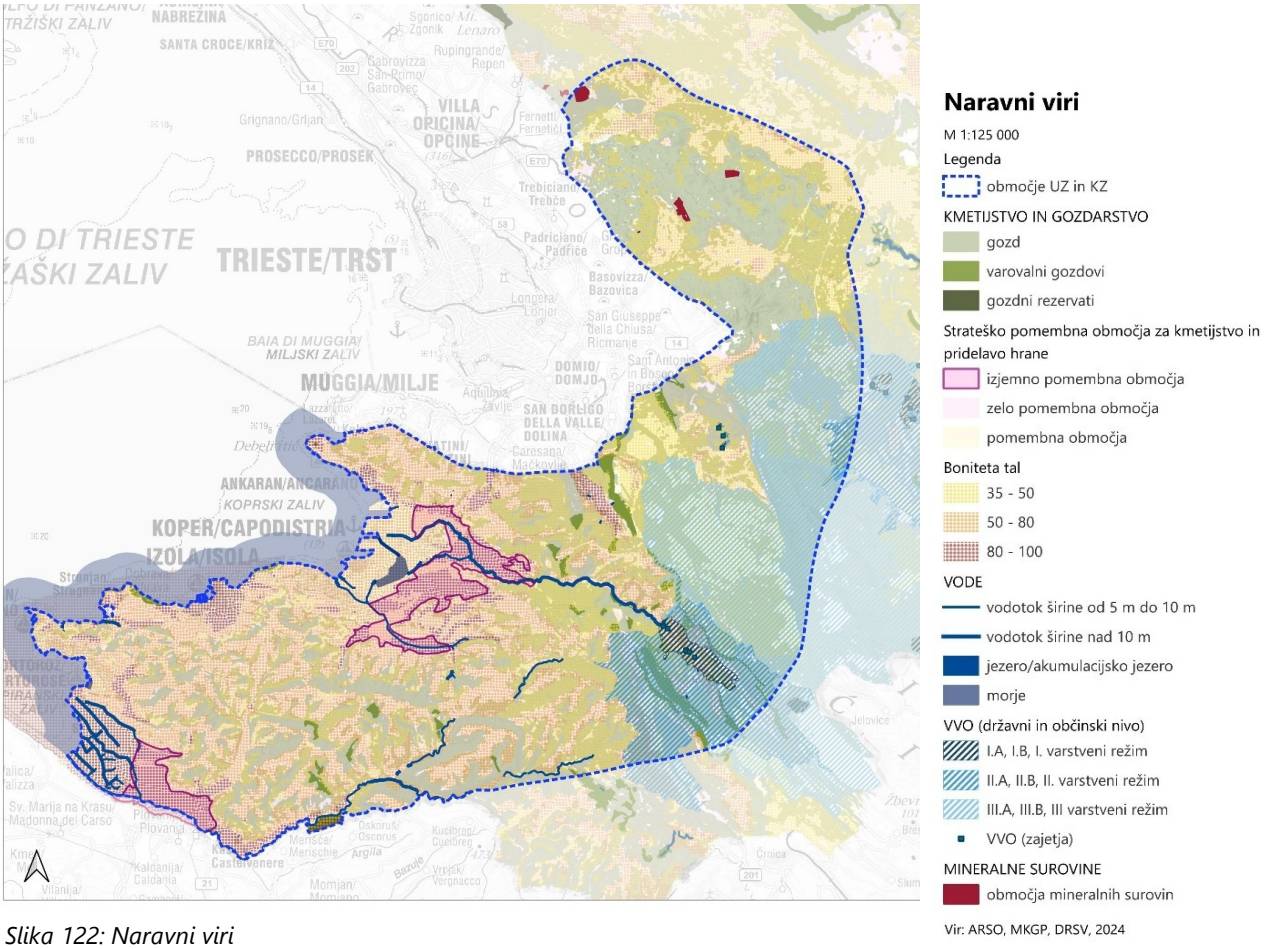
OBMOČJA ČEZMEJNEGA POVEZOVANJA

Območja čezmejnega povezovanja so območja ob državni meji, kjer je zaradi povezanosti naravnih sistemov in prostorskih struktur potrebno usklajeno načrtovanje in upravljanje med državami. Gre za prostore, kjer se habitati, ekosistemi in selitvene poti vrst ne končajo na državnih mejah, zato jih je treba obravnavati v medsebojnem sodelovanju. Takšna območja niso pomembna le z vidika ekološke povezanosti, temveč tudi z vidika prepoznavnosti prostora in razvoja turizma. Takšni območji sta območje **ob reki Dragonji** na meji s Hrvaško in območje **potencialnega regijskega parka Geokras** / GeoKarst na meji z Italijo. Ustanavlja se EZTS Kras-Carso (Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje) z namenom enotnega upravljanja matičnega Krasa preko državne meje (med pomembnimi nalogami je tudi upravljanje geoparka Kras–Carso in priprava kandidature za vključitev v **UNESCO Global Geoparks Network.)**

7.11.2.2 Naravni viri in usmeritve za razvoj dejavnosti

Glej: / KARTA 4.3: Naravni viri /

Dejavnosti, ki so izrazito vezane na prostor kot naravni vir, pomembno sooblikujejo rabo in podobo krajine (npr. kmetijstvo, gozdarstvo, upravljanje voda, mineralne surovine). Za učinkovito in trajnostno upravljanje z naravnimi viri, ki bo odgovarjalo na vse sedanje in prihodnje izzive, povezane npr. s podnebnimi spremembami, in hkrati ohranjalo in poudarjalo obstoječe značilnosti in identiteto krajine, prebivalcem pa nudilo dolgoročni vir, je ključno usklajeno delovanje različnih resorjev. Ustrezno gospodarjenje z naravnimi viri namreč zagotavlja varstvo in zaščito, blaginjo, pa tudi prehransko varnost in energetsko samooskrbo sedanjim in prihodnjim generacijam. Pri sistemu urejanja krajine in trajnostnega gospodarjenja z naravnimi viri, ki učinkovito odgovarja na gospodarnost rabe in izzive podnebnih sprememb (npr. prilagoditve načinov pridelave hrane in pridobivanja energije), pa je poleg zagotavljanja trajnostne rabe vira pomemben vidik tudi vpliv na podobo krajine. Aktivnosti za trajnostno rabo naravnih virov zaradi vsega naštetega zato poleg prostorskih nujno vključujejo tudi organizacijske in sistemske ukrepe.

Slika 122: Naravni viri

Kmetijstvo

Vzpodbuja se kmetijstvo, še posebno na območjih z največjim pridelovalnim potencialom (izjemna in zelo pomembna območja za pridelavo hrane).

Načrtujejo in izvajajo se namakalni sistemi, kot ključni hidromelioracijski ukrepi za učinkovitost kmetijske pridelave, ki so posebej pomembni v regiji zaradi vododeficitarnosti in vpliva podnebnih sprememb (distribucija padavin skozi leto se bo bistveno spremenila – daljša obdobja viškov padavin po eni in suše po drugi strani, čeprav naj bi po pričakovanjih količina padavin na letni ravni ostala podobna).

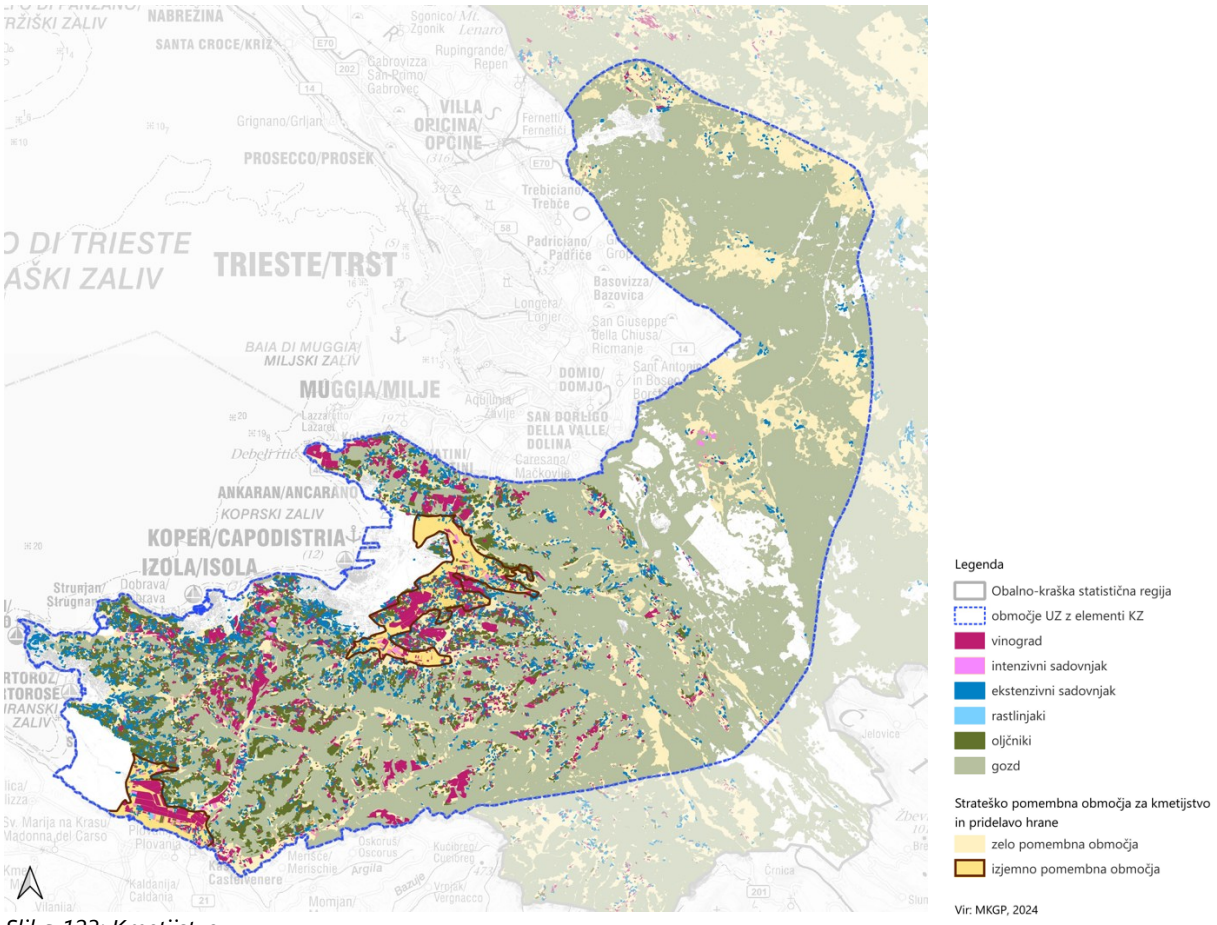
Prav tako so za kmetijstvo pomembna tudi območja v gričevnatem svetu slovenske Istre (oljkarstvo, vinogradništvo) in na Krasu (sadjarstvo, ovčjereja), zaradi ohranjanja dejavnosti na podeželju in ohranjanja kulturne krajine (vzpodbujanje samooskrbe, preprečevanje zaraščanja, ohranjanje značilne poseljenosti podeželja). Poudarek je tudi na spodbujanju sonaravnega kmetovanja, ki temelji na načelih samooskrbe, kolobarjenja ter večjem deležu ročnega dela.

Varujejo se tla kot naravni vir zaradi prehranske samooskrbe in lokalno pridelane hrane.

Spodbuja se sistem verig lokalno pridelane hrane (sistem »pridelava-predelava-skladiščenje-distribucija« hrane) ter ustvarjanje kratkih lokalnih dobavnih verig. Krepijo se blagovne znamke kakovostnih lokalnih proizvodov (tudi skozi gastronomski in enološki turizem, prireditve, festivale, turistične produkte ipd.).

V kmetijskem prostoru spodbujati prilagoditvene ukrepe na sušo, povečati učinkovitost namakalnih sistemov, uporabo sekundarnih virov vode za namakanje ter vzpodbujati uvajanje kulturnih praks, odpornih na podnebne ekstreme.

Pomožni kmetijsko gozdarski objekti na kmetijskih zemljiščih se dovoljujejo izključno za kmetijsko rabo. Preprečuje in izvaja se nadzor nad nedovoljenimi spremembami namembnosti kmetijskih objektov v bivalne (ali turistične) enote.

Slika 123: Kmetijstvo

Gozdarstvo

Pri gospodarjenju z gozdovi in pri drugih posegih v prostor je treba upoštevati njihove ekološke, varovalne, socialne in proizvodne funkcije. Pomembna funkcija je tudi strukturno morfološka.

Ohranja se večja sklenjena območja gozda (ekološka funkcija), območja gozdov, ki nosijo pomembne varovalne funkcije (plazovi, erozija), gozdovi na posebnih območjih ohranjanja (klifi, kraški rob, strma pobočja nad rečnimi dolinami) ali so pomembni zaradi njihovih družbenih funkcij (bližina naselij).

Zaradi velike požarne ogroženosti se ohranjajo in vzdržujejo ter izvajajo nove protipožarne preseke.

Upravljanje voda

Poplavna ogroženost:

Obalna območja so neposredno izpostavljena poplavni ogroženosti zaradi dviga morske gladine in ekstremnih vremenskih dogodkov. Izvajajo se ukrepi za zaščito pred dvigom morske gladine in ogroženostjo zaradi negativnega delovanja morja:

- Preveritev in načrtovanje ukrepov za zaščito obalnih naselij pred morjem (izdelava (državnih) strokovnih podlag za krepitev odpornosti in ukrepe za zaščito obalnih naselij pred neugodnimi vplivi morja (dvig gladine, poplavljanje ipd.) ter po potrebi gradnja sistemov za obrambo pred poplavami zaradi dviga morske gladine: priprava hidrološko-hidravličnih študij na ravni regije, oblikovanje sistemov za odvod in zadrževanje poplavnih

voda, ter krepitev obalnih zaščitnih sistemov; priprava in sprejetje Akcijskega načrta prilagajanja rabe in dejavnosti na slovenski obali zaradi dviga morske gladine.
- Sodelovanje pri pripravi regionalnih in državnih projektov in ukrepov za protipoplavno zaščito in zaščito pred dvigom morske vode.
- generalna zaveza za izdelavo celovitih SP na državnem nivoju za »Prilagajanje - ukrepi ob dvigu morske gladine, poplavljanja, prilagajanje na podnebne spremembe idr.« .

Oskrba s pitno vodo:
Zagotavlja se celovito oskrbo s pitno vodo, učinkovito odvajanje in čiščenje odpadnih voda ter skupno načrtovanje komunalne infrastrukture na medobčinski in regionalni ravni. Izvajajo se ukrepi za zmanjšanje izgub vode in vodnih virov. Še posebno se zagotovi dolgoročni strateški vodni vir ter zanesljiv rezervni sistem oskrbe s pripravo potrebnih korakov za ureditev lastnega vodnega vira oz. izgradnjo povezovalnega vodovoda za potrebe oskrbe slovenske Istre in kraškega območja s pitno vodo.

Namakanje: (glej poglavje Kmetijstvo)
(glej tudi poglavje7.13.1.)

Mineralne surovine

Gospodarjenje z mineralnimi surovinami na regionalni ravni temelji na usmeritvah Strategije prostorskega razvoja Slovenije. Naravni viri se varujejo za prihodnje generacije. Novi objekti se odpirajo le, če gre za večje povečanje potreb v državi, ki jih ni mogoče zadostiti z že odprtimi objekti na območju gospodarne transportne oddaljenosti ali z rabo recikliranih sekundarnih virov.

V obalno-kraški regiji so številna območja izkoriščanja mineralnih surovin. Regionalno pomembni pridobivalni prostori mineralnih surovin v območju ali na robu ŠMO so:
- Tehnični kamen – apnenec: Črni Kal – Črnotiče, Mali Medvejk 2, Lesično, Laže, Razdrto.
- Naravni kamen – apnenec: Lipica II, Debela Griža pri Povirju, Doline – repen,
- Soline: Strunjanske soline, Sečoveljske soline.

Obnovljivi viri energije

Energija vetra in sonca:
Umeščanja novih vetrnih elektrarn v regiji se ne dopusti na območjih vizualne izpostavljenosti v turistično intenzivnem okolju slovenske Istre in zaradi ranljivosti območja Krasa zaradi posebnih geomorfoloških oblik, posebnih pestrih habitatov, prepoznane izjemne krajine, velike gostote naravne in kulturne dediščine ter poseljenosti in s tem povezanimi okoljskimi vplivi. Vetrne elektrarne ne sodijo v bližino naselij, na lokacije, kjer posegajo v vidno zaznavanje kulturne krajine, na vidno izpostavljene lokacije grebenov in slemen v Brkinih ter odprte planote ali območja posebnih reliefnih pojavov.
Sončne elektrarne se prednostno umešča na stavbe in na gradbeno inženirske objekte obstoječe infrastrukture (npr. prometne infrastrukture), izjemoma pa kot nove posege, in sicer le na prostorsko in okoljsko razvrednotena območja, npr. na območja nekdanjih deponij, opuščena območja izkoriščanja mineralnih surovin ipd., ki so pretežno že opredeljena kot stavbna zemljišča ali druga zemljišča. Vsak tak poseg umeščanja sončnih elektrarn v prostor mora biti presojan tudi z vidika vpliva na širši prostor in krajino (vizualni vpliv na krajinsko sliko, značilne poglede, bleščanje).
Za namen samooskrbe z električno energijo iz obnovljivih virov energije se spodbuja postavitev naprav za proizvodnjo električne energije na strehe stavb v različnih oblikah; kot individualna

samooskrba, samooskrba večstanovanjskih stavb in kot skupnosti za oskrbo z energijo (skupnostne sončne elektrarne).

7.12 PROMETNI SISTEM IN DOSTOPNOST DO TRAJNOSTNIH OBLIK PROMETA

Glej: / KARTA 5.2: Sistem trajnostne mobilnosti /
KARTA 5.3: Zasnova ostale gospodarske javne infrastrukture /

V širšem mestnem območju slovenske Istre se prednostno ureja prometna infrastruktura za zagotovitev zadostne kapacitete prometnic, zlasti na železnici, in pretočnosti potniškega in tovornega prometa med pristaniščem Koper, notranjostjo države in čezmejnimi koridorji. Povezava pristanišča Koper kot vhodno-izhodnega pristanišča v omrežju TEN-T z osrednjo Slovenijo je opredeljena kot prednostno razvojno območje, ob tem pa se krepijo tudi funkcijske povezave obalnih mest ter prek Sežane kot druge vstopne točke do Italije in Hrvaške. Nosilne naložbe vključujejo dokončanje in nadgradnjo železniških povezav (povezava Divača–Koper z nadgradnjo na dvotirnost, elektrifikacija in posodobitev smeri Nova Gorica–Sežana, nova proga za visoke hitrosti Ljubljana–Divača–Trst ter širok paket ukrepov trajnostne mobilnosti (npr. mreža večmodalnih točk, polnilnice za e-vozila, kolesarnice). Nadgradi se tudi glavna železniška proga Ljubljana - Sežana na odseku Divača-Sežana-državna meja ter na odseku Divača- Postojna. V Kopru se razvija in krepi sodoben potniški intermodalni terminal ter mednarodni JPP po morju s pristanišči Koper, Izola in Piran in trajne lokalne ter čezmejne pomorske povezave (Ankaran–Koper–Izola–Piran in proti sosednji Italiji ter Hrvaški), za tovor pa se nadgrajuje intermodalni terminal z železniško-pomorsko navezavo in pristaniščem za mednarodni promet Koper (tretji pomol, poglabljanje plovnih poti, podaljšave pomolov, elektrifikacija obale, povečanje skladiščnih kapacitet). Na cestnem omrežju so predvidene dograditve hitrih cest H5 (Koper–Dragonja) in H6 (Jagodje–Lucija), ter preureditev sproščenega cestnega prostora v prednostne površine za pešce in kolesarje ob hkratnem sklenjenju kolesarskih povezav (državne D1 Razdrto–Kozina–Koper in D7 Nova Gorica–Sežana–Divača, regionalna R5 in nova državna kolesarska povezava po v bodoče opuščeni trasi Divača–Koper), z ohranjanjem trase železniške proge Divača-Pula, dopolnilno pa tudi celovita prenova letališča Portorož (terminal, stolp, hangarji, ploščadi/steza, navigacija) za podporo turističnim in gospodarskim dejavnostim. V luči elektrifikacije prometa, predvsem tovornega, je smiselna postavitev zmogljivejših polnilnic na večjih vozliščnih točkah (Koper, Divača, Sežana) z navezavo na avtocestno omrežje in Luko Koper, lahko tudi v povezavi s hranilniki električne energije in proizvodnimi lokacijami obnovljivih virov energije (npr. sončne elektrarne).

Kot možne rešitve naj se preverijo lahka železnica, tramvaj, BRT ali druga primerljiva oblika visokozmogljivega javnega prevoza. Izbira tehnologije in podrobnejši potek koridorja naj se določita na podlagi nadaljnjih strokovnih preveritev in študije izvedljivosti.
Polnilna infrastruktura naj se načrtuje kot regijsko usklajeno omrežje. Pripravi se regijska strokovna podlaga, ki bo preverila prostorsko primernost lokacij, potrebne površine, dostopnost, možnosti priključevanja na elektroenergetsko omrežje ter povezovanje s P+R, multimodalnimi vozlišči in drugimi prometnimi terminali. Obstoječa železniška trasa med Divačo oziroma Kozino in Koprom je izjemno pomemben prostorski in infrastrukturni koridor, ki ga je treba dolgoročno varovati; predlaga se strokovna preveritev različnih scenarijev njegove prihodnje uporabe.

V Obalno-kraški regiji je v pripravi Regionalna celostna prometna strategija (RCPS), ki bo opredelila skupne cilje, usmeritve in ukrepe na področju mobilnosti ter prometnega povezovanja na regionalni ravni. Pri nadaljnjem prostorskem in razvojnem načrtovanju regije je zato smiselno upoštevati njene usmeritve ter zagotavljati medsebojno usklajenost prostorskega in prometnega razvoja.

7.13 OSTALA GOSPODARSKA JAVNA INFRASTRUKTURA

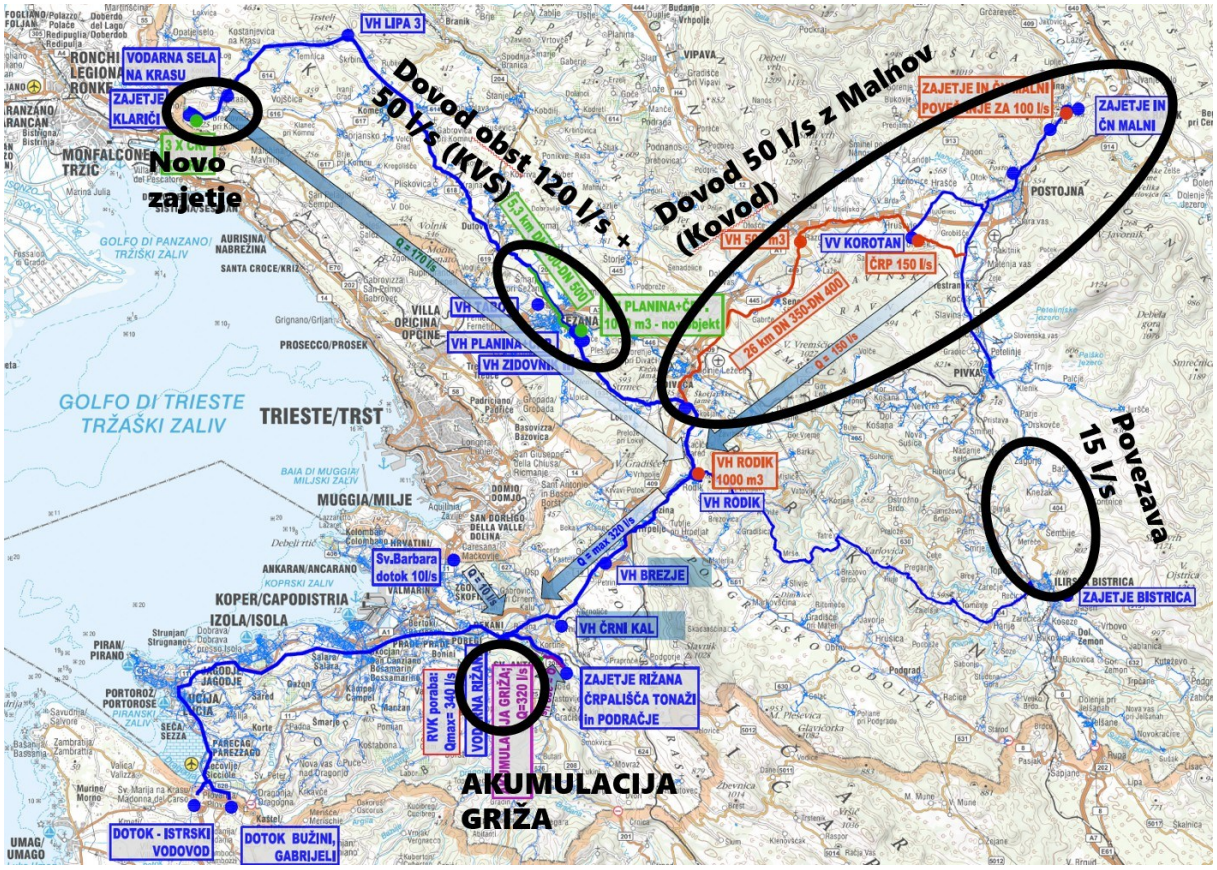
Glej: / KARTA 5.3.1: Oskrba z vodo /
KARTA 5.3.2: Odvajanje in čiščenje odpadne vode ter sistem ravnanja z odpadki /
KARTA 5.3.3: Oskrba z električno energijo /
KARTA 5.3.4: Oskrba s toploto in zemeljskim plinom /

7.13.1 Oskrba z vodo

Zaradi vododeficitarnosti slovenske Istre ter pomanjkanja rezervnih vodnih virov so se občine Ankaran, Divača, Hrpelje – Kozina, Ilirska Bistrica, Izola, Komen, Koper, Miren-Kostanjevica, Piran, Pivka, Postojna in Sežana odločile, da pristopijo k reševanju dolgoletne problematike in zagotovijo varno oskrbo s pitno vodo iz javnih vodovodnih sistemov za prebivalce slovenske Istre in Krasa s povezovanjem vodovodnih sistemov Rižanskega vodovoda Koper d.o.o., Kraškega vodovoda Sežana d.o.o., Kovoda Postojna d.o.o. in Komunale Ilirska Bistrica d. o. o. ter da ob tem z obnovo vodovodnih sistemov zmanjšajo tudi izgube na obstoječih vodovodnih sistemih. Tako bodo občine slovenske Istre do zagotovitve zadostnega lastnega vodnega vira uporabljale navedene povezave kot dodatni in zadostni vodni vir v času poletnega manjka pitne vode, vsak vodovodni sistem pa bo s tem tudi pridobil možnost rezervnega vodnega vira za oskrbo v primeru motenj lastnega vira.

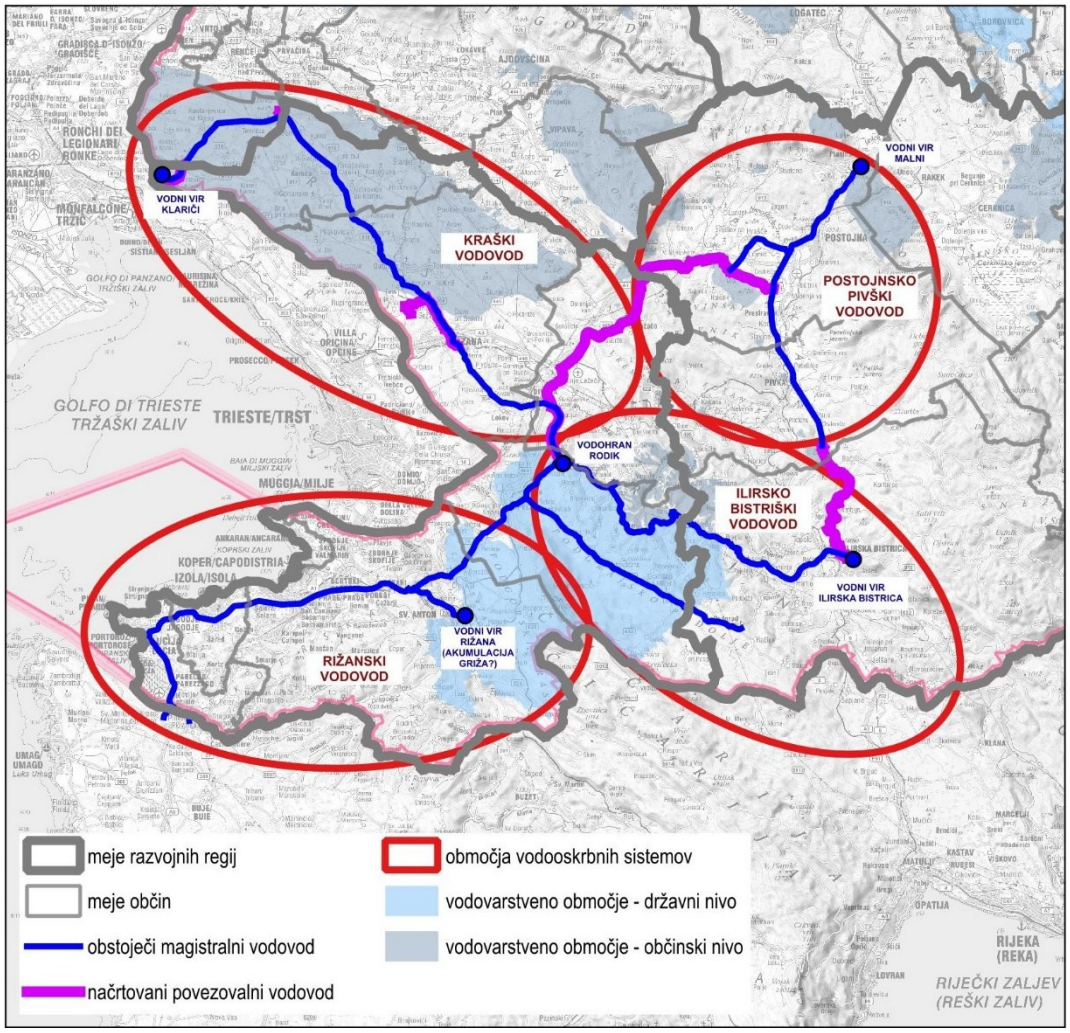
Izbrana rešitev (varianta 6 iz študije Vodooskrba slovenske Istre ter Krasa - Dokument identifikacije investicijskega projekta, Espri d.o.o., oktober 2024) povezovanja vodovodov in nastajanja regionalnega vodovodnega sistema obsega:

- povezava vodovodnega sistema Postojna - Pivka (Kovod) z vodovodnim sistemom Kraški vodovod Sežana z novim cevovodom, zmogljivost 50 l/s
- Povečanje zmogljivosti Kraškega vodovodnega sistema za 50 l/s (ob že sedanjem pretoku 120 l/s) z ureditvijo novih črpališč v Klaričih ter rekonstrukcijo vodovodov in vodohranov na območju Sežane
- Povezava vodovodnega sistema Kovod z vodovodom Ilirska Bistrica s cevovodom na območju Knežaka, zmogljivost 15 l/s.

Slika 124: Prikaz regionalnega sistema povezovalnih vodovodov in akumulacije Griža

Ob upoštevanju navedenega pa je predpogoj za ureditev oskrbe Istre s pitno vodo (in sodelovanja državnega nivoja pri tem) izvedba vseh ukrepov za zmanjšanje današnje porabe vode najprej z vidika zmanjšanja izgub v vodovodnem omrežju in evidentiranja vse porabljene vode, predvsem za javne potrebe, ter z vidika manjše porabe pri samih porabnikih z uporabo drugih virov vode, predvsem padavinske in reciklirane vode ter s spremembo navad. Na lokalni ravni je treba predpisati ukrepe za zmanjšanje porabe in hranjenje ter ponovno uporabo vode.

Slika 125: Prikaz funkcionalnih povezav vodovodov

Z ureditvijo regionalnih povezav bo prišlo do funkcionalnega povezovanja vodovodov v luči nadomestnih in rezervnih vodnih virov. Del potrebnih količin pitne vode se danes zagotavlja iz virov na območju Republike Hrvaške ter v manjši meri iz virov na območju Republike Italije; po ureditvi regionalnega vodovoda praviloma to ne bo več potrebno in se bo uporabljalo le kot dodaten redundantni vir.

Ključni izziv pa je zagotovitev trajnega strateškega vodnega vira za oskrbo s pitno vodo s pripravo potrebnih korakov za ureditev lastnega vodnega vira, praviloma akumulacije Griža v istoimenskem kamnolomu. Ta naloga je dolgoročna in predmet nadaljnjih faz.

Poleg ureditve regionalnih povezav in začetka postopkovnih korakov za izvedbo akumulacije Griža, je prioritetna ureditev izgub na omrežju ter zagotavljanje rabe reciklirane vode za določene potrebe, da se s tem zmanjša potreba po pitni vodi. Za to bo potrebna aktivacija vseh prebivalcev, turistov in gospodarstva in bo ena ključnih nalog v prihodnje.

Za zagotavljanje ustrezne kvalitete vode je regionalna prioriteta zaščita vodnega vira Klariči z vodovarstvenim pasom v Italiji. Vodovarstveni pas je namreč uveljavljen samo v Sloveniji, v Italiji pa ne.

7.13.2 Odvajanje in čiščenje odpadne vode

Na celotnem območju je treba zagotavljati dograditev kanalizacijskih sistemov tako, da se najprej dogradi manjkajočo kanalizacijo glede na državni operativni program ter na ostalih območjih s sistemom ustreznega nadzora upravljavcev odvajanja in čiščenja odpadne vode zagotovi ugodne okoljske razmere tudi na območjih, kjer kanalizacijski sistemi niso zgrajeni in se odvajanje in čiščenje odpadne vode izvaja individualno. Te ureditve so predmet lokalnega občinskega nivoja predvsem zaradi turističnega značaja območja in bližine morja. Posebej pomembno je urejanje kanalizacije na območjih kopalnih voda, kjer je treba preprečiti vsakršno razbremenjevanje odpadne vode v morje.

Stara mestna jedra ob obali se soočajo s problemom dotrajane kanalizacije mešanega sistema, kar povzroča predvsem ob plimi in obilnejših padavinah močno obremenjevanje morja z odpadnimi vodami. V obalni kanalizacijski sistem vdira slana/morska voda, kar se bo v prihodnosti še povečalo zaradi klimatskih sprememb in dvigovanja gladine morja. Potrebno je izdelati podroben načrt morebitne sanacije stanja, ki pa mora biti povezana tudi s sanacijo območij proti dvigu gladine morske vode.

Kanalizacijsko omrežje se dograjuje z ločenimi kanalizacijskimi sistemi za odpadno padavinsko vodo, pri čemer se najprej zagotovi zadrževanje te vode na mestu nastanka, šele kasneje je dopustno odvajanje v ločene sisteme in njihov izpust v okolje. Na območju kopalnih vod je treba preprečiti prelivanje odpadne vode, zato je na teh območjih ureditev ločenih sistemov in zadrževanja vode še bolj nujna.

7.13.3 Upravljanje z odpadki

Koncept ravnanja s komunalnimi odpadki na območju razvojne regije sledi načelom zmanjševanja količine odpadkov na izvoru, predvsem s preprečevanjem njihovega nastajanja, ponovno uporabo in podaljševanjem življenjske dobe proizvodov, ločenim zbiranjem, predelavo ter oddajo preostanka v obdelavo.

Prioritetna naloga Obalno-kraške regije bi morala biti ustanovitev regionalnega centra za odpadke, v katerem bi občine za svoje potrebe uredile potrebne aktivnosti do faze predaje končno obdelanih odpadkov ali kot reciklat ali kot uporabno surovino. Ne glede na dejstvo, da pretežni del območja sestavlja kras, bi morala biti določitev lokacije za tak center ena od prioritet regije.

Glede na Program ravnanja z odpadki in program preprečevanja odpadkov Republike Slovenije (2022) je na območju Slovenije predvidena še gradnja naprav za termično obdelavo odpadkov, pri čemer so v v letu 2025 sprejeti Uredbi o opravljanju obvezne državne gospodarske javne službe sežiganja komunalnih odpadkov (Uradni list RS, št. 26/25) opredeljena tri območja za izvajanje sežiga in sicer:
1. območje izvajanja gospodarske javne službe: občine osrednjeslovenske, gorenjske, goriške, obalno-kraške, primorsko-notranjske, posavske in zasavske statistične regije ter statistične regije jugovzhodna Slovenija,
2. območje izvajanja gospodarske javne službe: občine savinjske statistične regije in

območje izvajanja gospodarske javne službe: občine koroške, podravske in pomurske statistične regije.

V letu 2025 je bil objavljen tudi javni razpis za izbiro koncesionarjev za izvajanje gospodarske javne službe sežiganja komunalnih odpadkov. Mestna občina Ljubljana oz. JP Energetika in JP VOKA Snaga se je v februarju 2026 prijavila za 1. območje izvajanja, v aprilu 2026 pa je bila potrjena formalna usposobljenost prijavitelja. V nadaljnjih fazah bo ugotovljena tudi vsebinska ustreznost, vzporedno pa se izvaja postopek umeščanja sežigalnice v prostor. Ker se vsi odpadki iz območja UZ odvažajo na predelavo v druge centre za ravnanje z odpadki se upošteva, da se za celotno območje Slovenske Istre in kraškega zaledja upošteva, da se energetsko izrabljivi del preostanka odpadkov iz regije energetsko izkoristi na 1. območju izvajanja, v sklopu sežigalnice praviloma na območju Mestne občine Ljubljana.

Pri ravnanju z odpadki so možne tudi čezmejne povezave (delujoča povezava s Trstom), pri čemer pa se na regionalni ravni daje poudarek na oskrbo znotraj Slovenije, čezmejno pa le izjemoma.

Vsaka občina mora imeti urejen vsaj en zbirni center za odpadke za zagotavljanje celovitega upravljanja z odpadki na lokalni ravni. Zbirni center Sermin se zaradi lokacije v občutljivem obmorskem okolju čim prej preseli na novo lokacijo, takoj ko bo ta določena in ustrezno opremljena, urejena ter pridobljena dovoljenja za vzpostavitev novega zbirnega centra odpadkov.

V sklopu regionalnih ureditev je potrebno tudi obravnavati območja za gradbene odpadke (npr. Sežana za kraške občine).

7.13.4 Energetska infrastruktura

Električna energija

Razvoj elektroenergetskega sistema predstavlja enega ključnih pogojev za prostorski in gospodarski razvoj. Sistem se razvija v smeri večje robustnosti, redundantnosti in odpornosti, pri čemer se zagotavljajo zanesljiva oskrba, zmanjševanje izgub v prenosu ter večja učinkovitost delovanja omrežja. S tem se krepi energetska varnost regije ter omogoča dolgoročna podpora razvojnim, okoljskim in digitalnim ciljem prostora. Umeščanje energetskih prenosnih in distribucijskih omrežij ter objektov za pretvorbo in hrambo energije se prioritetno zagotavlja znotraj že obstoječih infrastrukturnih koridorjev in na območjih z večjo porabo ter večjim proizvodnim potencialom. Za izrabo obnovljivih virov energije je nujno tudi povečanje prenosne infrastrukture ter sistemov za shranjevanje te energije, pri čemer se prednostno izkoristi prostorske možnosti, ki jih daje obstoječa gospodarska javna infrastruktura, grajene javne površine, stavbe ter razvrednotena območja.

Zaradi povečanja potreb po elektroenergetski oskrbi na širšem območju Kopra in priključevanja ladij v pristanišču na elektroenergetsko omrežje, se daljnovod 110 DV rekonstruira in nadgradi v 2x110 kV, ob tem pa se prilagodi traso tako, da je okoljsko primernejša. Za to se trenutno vodi DPN. V Luki Koper je za povečanje obremenitev načrtovana nova RTP, ki se vključi v daljnovod 2x110 kV Divača – Koper II. Postopek je v fazi pobude za DPN.

Na območju Kozine se predvidi nova RTP, ki je predmet DPN za nadgradnjo 110 kV daljnovoda Divača – Koper.

Večjih proizvodnih objektov za proizvodnjo električne energije na območju UZ ni.

Obnovljivi viri energije

Sončna energija

Območje je izrazito primerno za pridobivanje električne energije iz sončnih elektrarn, pri čemer se fotovoltaične naprave umešča na stavbe (prednostno na razvrednotena območja, na območjih kulturne dediščine pa se le-te umeščajo skladno z Usmeritvami https://www.zvkds.si/wp-content/uploads/2024/03/vestnik_31_smernice_web.pdf in rezultati projekta Dedis http://dedis.uirs.si/sl-si/Dogodki-in-rezultati/objavljeni-glavni-rezultati-projekta-dedis in obstoječo infrastrukturo),

S sprejemom Zakona o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE) (Uradni list RS, št. 78/23, 95/24 in 77/25) se kot predpisana prednostna območja za umeščanje fotonapetostnih naprav štejejo:

1. strehe objektov in utrjene površine parkirišč na stavbnih zemljiščih, katerih tlorisna površina je 1.000 m^2 ali več, in ki se nahajajo na poselitvenih območjih, zlasti v mestih in drugih urbanih naseljih;
2. območje cestnih zemljišč, cestnih objektov, oskrbnih postaj javnih cest in servisnih prometnih površin;
3. železniško območje, kot ga opredeljuje zakon, ki ureja varnost železniškega prometa;
4. območja objektov za proizvodnjo elektrike ter območje razdelilnih transformatorskih postaj in razdelilnih postaj, ki segajo največ 5 m od roba najbolj zunanjega energetskega objekta;
5. območja zaprtih odlagališč.
6. območja opuščenih in nekdanjih površinskih kopov mineralnih surovin, ki niso zalita z vodo, če postavitev teh naprav ni v nasprotju s prostorskim izvedbenim aktom, ter
7. obstoječa neaktivna odlagališča odpadkov in opuščena odlagališča odpadkov, če postavitev teh naprav ni v nasprotju s prostorskim izvedbenim aktom.

S predmetnim določilom se, še posebej za prvih pet točk, kjer se lahko umešča fotonapetostne naprave brez ugotavljanja skladnosti s prostorskim izvedbenim aktom, že odpirajo možnosti za umestitev fotovoltaičnih sistemov brez bistvene prostorske presoje, če je investitor ni pripravljen izdelati. Zato je smiselno v RPP uvesti vsaj osnovna pravila umeščanja (znotraj območij varstva kulturne dediščine obvezno v skladu z varstvenimi režimi) in predvsem morebitna območja, ki za umeščanje fotovoltaike niso primerna (dediščinske kulturne krajine, kulturni spomeniki in njihova vplivna območja), ter to v postopku usklajevanj z resorjem energetike tudi dokazati/ potrditi. Ob tem se smiselno upošteva priporočila Uredbe o podrobnejših pravilih urejanja prostora za umeščanje fotonapetostnih naprav in sprejemnikov sončne energije (Uradni list RS, št. 27/24). Na

omenjeni način je predvidena gradnja dveh večjih sončnih elektrarn na deponiji pri AC predoru Markovec in v AC razcepu Divača.

Med drugim Uredba (Uradni list RS, št. 27/24) v 7. členu določa:
1) Umeščanje fotonapetostnih naprav na objektih ali območjih, ki imajo v skladu s predpisi določen pravni režim varstva, ali na območjih omejene rabe, ne sme biti v nasprotju s temi predpisi.
(2) Za umeščanje fotonapetostnih naprav je treba predhodno pridobiti projektne pogoje, pridobiti mnenje ali soglasje pristojnega organa oziroma upravljavca gospodarske javne infrastrukture, če to določajo predpisi s teh področij (ceste, železnice, zračni promet, energetika, okolje, narava, kulturna dediščina, elektronske komunikacije in podobno), razen če je ta pristojni organ oziroma upravljavec gospodarske javne infrastrukture hkrati tudi investitor fotonapetostnih naprav.
(3) Na kulturni dediščini in v vplivnih območjih kulturne dediščine je umeščanje fotonapetostnih naprav dopustno po pridobitvi kulturnovarstvenih pogojev in pridobitvi kulturnovarstvenega soglasja v skladu s predpisi, ki urejajo kulturno dediščino.
(4) V primeru neskladja določb te uredbe z varstvenimi režimi, ki veljajo za kulturni spomenik, varstvena območja dediščine ali kulturno dediščino, varovano na podlagi prostorskih izvedbenih aktov, veljajo prostorski izvedbeni pogoji, določeni z varstvenim režimom v aktu o razglasitvi, v aktu o določitvi varstvenih območij dediščine ali v prostorskem izvedbenem aktu.
(5) Če je posamezni prostorski izvedbeni pogoj v prostorskem izvedbenem aktu bistven za uresničevanje javnega interesa na področju zdravja ljudi, prometne varnosti, varstva okolja, kulturne dediščine ali narave, tak prostorski izvedbeni pogoj prevlada nad prostorskimi izvedbenimi pogoji, določenimi v tej uredbi.
Pri izvedbi sončnih elektrarn na strehah je pod že navedenimi omejitvenimi pogoji smiselno združevanje le-teh v večje, skupnostne sisteme, za preprečevanje stihijskega umeščanja na posamezne objekte.
Pri načrtovanju sončnih elektrarn se zaradi njihove občasne proizvodnje spodbuja sočasno načrtovanje sistemov za shranjevanje električne energije, ki omogočajo prenos proizvedene energije iz obdobja dneva v obdobje noči ter zagotavljajo temeljne sistemske ukrepe za stabilnost oskrbe z električno energijo. Umeščanje sistemov mora biti urejeno tako, da so vizualno nemoteči, ne smejo se pojavljati v odprti krajini, potrebno pa je zagotoviti ustrezno požarno varstvo ter odmik od drugih objektov.
Sektorska strokovna podlaga za umeščanje proizvodnih naprav OVE v prostor je bila izdelana leta 2023 v sklopu projekta RES Slovenija, kjer je bila izvedena celovita analiza potenciala rabe OVE za proizvodnjo električne energije ob upoštevanju občutljivosti in ranljivosti zavarovanih vrst in habitatov, zavarovanih območij in drugih območij pod različnimi varstvenimi režimi. Na podlagi prekrivanja analize občutljivosti in proizvodnega potenciala je bilo rangirano tveganje za vplive na varstvene kriterije z ocenami 0 – brez tveganja, 1- nižje tveganje, 2 - višje tveganje in 3 – zelo visoko tveganje, rangiranje pa je bilo izvedeno za sončno, vetrno in hidroenergijo.
Upoštevanje rezultatov RES v UZ obravnava dva ključna kriterija umestitve v prostor: sončna elektrarna na tleh in vetrne elektrarne. V območju UZ so lokacije za SE na tleh predvsem koridorji železniških prog, usmeritev pa je, da se sončne elektrarne prednostno umešča na stavbe in na gradbeno inženirske objekte obstoječe infrastrukture (npr. prometne infrastrukture), izjemoma pa kot nove posege, in sicer le na prostorsko in okoljsko razvrednotena območja, npr. na območja

nekdanjih deponij, opuščena območja izkoriščanja mineralnih surovin ipd., ki so pretežno že opredeljena kot stavbna zemljišča ali druga zemljišča. Vsak tak poseg umeščanja sončnih elektrarn v prostor mora biti presojan tudi z vidika vpliva na širši prostor in krajino (vizualni vpliv na krajinsko sliko, na značilne poglede, na bleščanje).

Vetrna energija

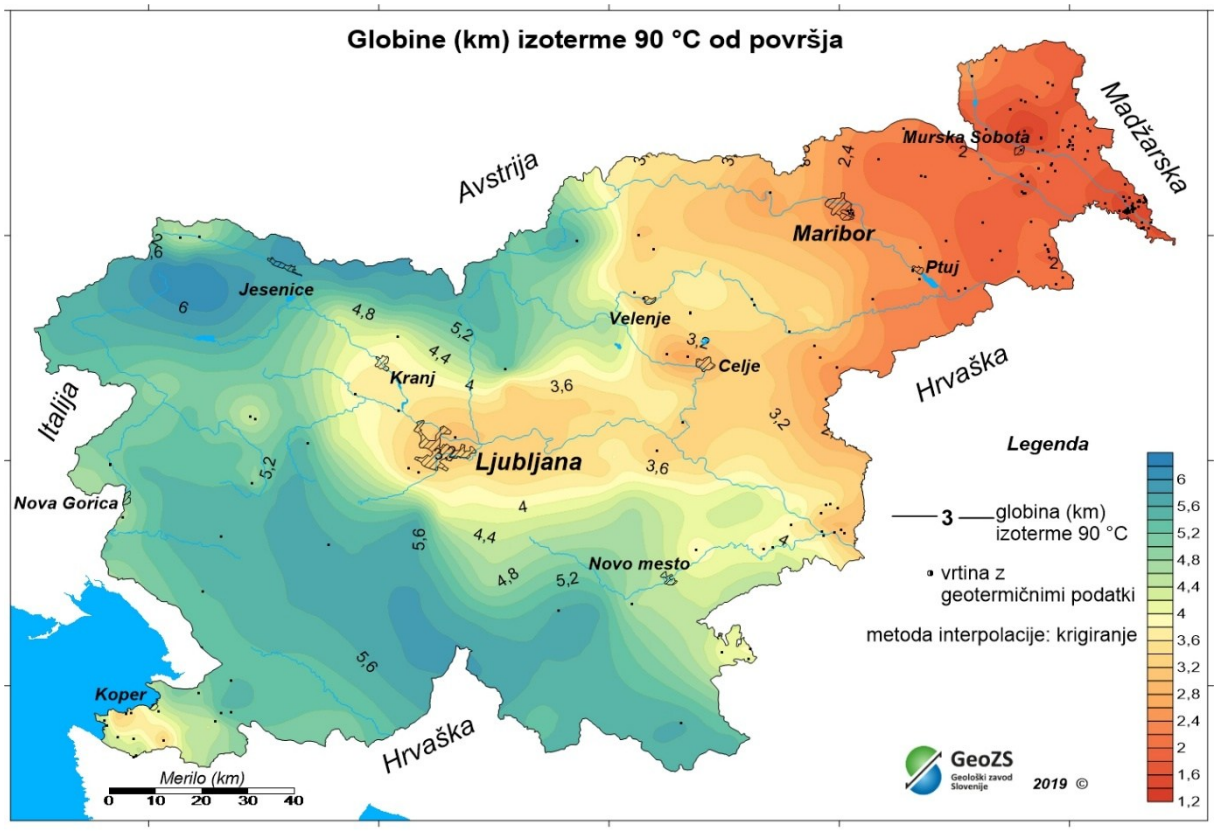
Rezultati že omenjenega projekta RES izkazujejo kot potencialno območje za izrabo vetrne energije zahodni rob Brkinov. Stališče regije je, da se umeščanja novih večjih vetrnih elektrarn v regiji ne dopusti zaradi vizualne izpostavljenosti v turistično intenzivnem okolju slovenske Istre in zaradi ranljivosti Krasa zaradi posebnih geomorfoloških oblik, posebnih pestrih habitatov, prepoznane izjemne krajine, velike gostote naravne in kulturne dediščine ter poseljenosti in s tem povezanimi okoljskimi vplivi. Vetrne elektrarne ne sodijo v bližino naselij, na lokacije, kjer posegajo v vidno zaznavanje kulturne krajine, na vidno izpostavljene lokacije grebenov in slemen v Brkinih ter na odprte planote ali območja posebnih reliefnih pojavov.

V letih 2025-2026 se načrtuje nadgradnja sistema RES, ki bo predstavljal obvezno državno izhodišče za umeščanje OVE (veter, sonce), za kar bodo pripravljeni tematski akcijski načrti (TAP) kot strateški prostorski akti za pospešeno umeščanje OVE, iz njih pa bodo izhajale Uredbe o najustreznejši varianti za posamezne lokacije.

Geotermalna energija

Uporaba geotermalne energije je smiselna le v plitvih plasteh za izvedbo zaprtih sistemov zemlja-voda, izraba morske vode (obstajata že dva delujoča sistema v hotelskih stavbah) pa izkazuje potencial z izvedbo sistema s toplotno črpalko morje-voda.

Uporaba geotermalne energije se priporoča za nizkotemperaturne sisteme v turizmu, kmetijstvu in za ogrevanje/hlajenje. Geotermalno energijo se uporablja v zdraviliškem turizmu v Portorožu, vendar območje izkazuje potencial, kot je razvidno iz naslednje slike, saj se povišane temperature nahajajo na celotnem obmorskem delu. Zaradi turističnega značaja območja je možna le raba za nizkotemperaturne sisteme.

Slika 126: Globine izoterme 90°C od površja (Vir: Geološki zavod Slovenije)

Lesna biomasa

Lesna biomasa je manj primerna za samostojno proizvodnjo električne energije in je primernejša za uporabo za lokalne daljinske sisteme ogrevanja na območjih večje gostote odjema, praviloma manjšega obsega.

Zemeljski plin

Od kompresorske postaje Ajdovščina do Lucije je trenutno (april 2026) v gradnji regionalni prenosni plinovod M6 Ajdovščina – Lucija s pripadajočimi merilno regulacijskimi postajami in mejnimi sprejemno oddajnimi postajami (Osp, Sežana – za povezavo z Italijo), za katerega je sprejeta Uredba o državnem prostorskem načrtu za prenosni plinovod M6 od Ajdovščine do Lucije (Uradni list RS, št. 88/12). Prenosni plinovod M6 (v nadaljnjem besedilu: plinovod M6) premera do vključno 600 mm s tlačno stopnjo do vključno 70 barov poteka od obstoječe kompresorske postaje Ajdovščina, merilno-regulacijske postaje Kozina in mejne merilno-regulacijske postaje Osp do merilno-regulacijske postaje (MRP) Dekani. Od MRP Dekani poteka plinovod premera do vključno 200 mm s tlačno stopnjo do vključno 25 barov do MRP Koper in se nato nadaljuje do MRP Izola in MRP Lucija, ki se nahaja v Liminjanu. Trenutno je zgrajen odsek Ajdovščina – MRP Sežana, kar bo omogočalo priključitev oskrbnega območja Sežane na slovensko prenosno plinovodno omrežje.

Ko bo prenosni plinovod zgrajen, bo možna nadaljnja širitev omrežja na urbaniziranih območjih Krasa (Sežana, Divača, Hrpelje – Kozina…) in slovenske obale (Dekani, Koper, Izola, Lucija, Piran/Portorož…), načrtovana pa je tudi povezava s prenosnim sistemom na hrvaški strani na območju Dragonje. Po

izgradnji prenosnega plinovoda M6 Ajdovščina-Lucija se kotlovnice v mestnih območjih in manjša lokalna plinovodna omrežja z uporabo UNP preusmeri na uporabo zemeljskega plina.
Razvoj plinovodnega sistema se usmerja skladno s prehodom v nizkoogljično družbo, pri čemer se raba zemeljskega plina kot fosilnega energenta postopno zmanjšuje ter nadomešča z obnovljivimi in nizkoogljičnimi plini. Spodbuja se vključevanje obnovljivih plinov, sintetičnih plinov in drugih nizkoogljičnih plinskih medijev v obstoječe plinovodno omrežje ter njihova uporaba kot element fleksibilnosti energetskega sistema. Nova plinovodna infrastruktura naj bo tehnično prilagojena morebitni prihodnji uporabi obnovljivih plinov (biometan, vodikove mešanice), kjer je to tehnično in ekonomsko izvedljivo. Dolgoročno se preveri možnost priključitve območja mednarodnega pristanišča Koper na prenosno plinovodno omrežje z namenom čim večje energetske učinkovitosti.

Daljinski sistemi za oskrbo s toploto

Daljinski sistemi za oskrbo s toploto so energetsko učinkovit sistem v primeru goste pozidave v središčih naselij. Če bo zagotovljen plin iz M6, se kotlovnice preusmeri na zemeljski plin. Uporaba obnovljivih virov energije za ogrevanje ali proizvodnjo električne energije na območju izkazuje potencial le pri uporabi sonca za proizvodnjo električne energije ter nizkotemperaturno ogrevanje in zagotavljanje tople vode.
Uporaba lesne biomase za ogrevanje je primerna le v kombinaciji z novejšimi kotli, za načrtovanje lokalnih sistemov za daljinsko ogrevanje z lesno biomaso (načrti za eno kotlovnico v Sežani ter eno v Dutovljah). Sistemi nimajo regionalnega potenciala, se pa v regiji spodbuja njihova uporaba.

Skladišča naftnih derivatov

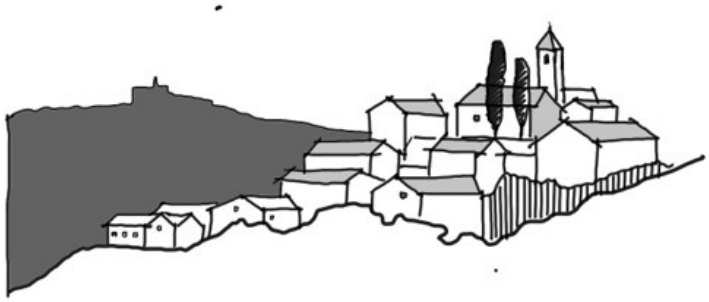
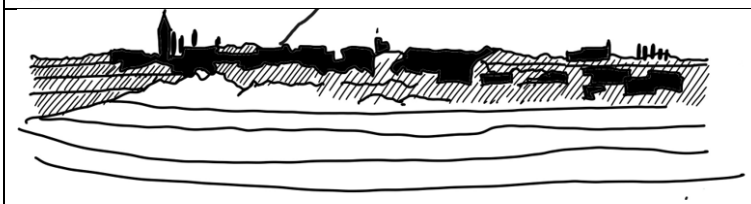
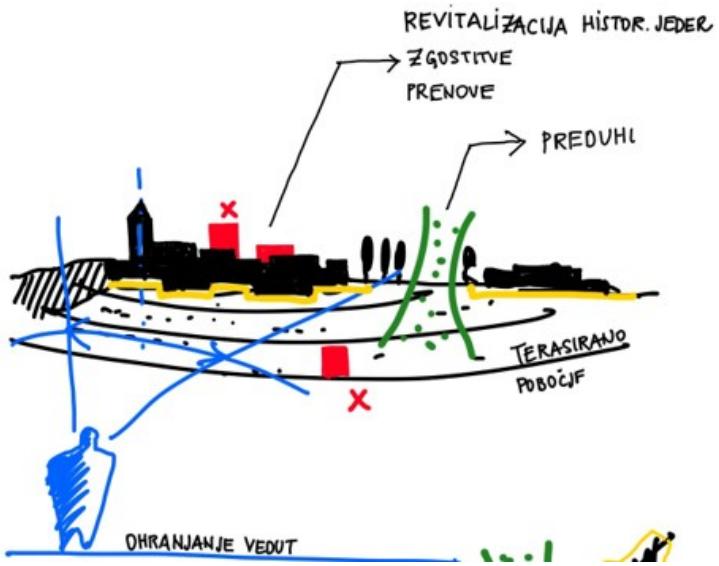
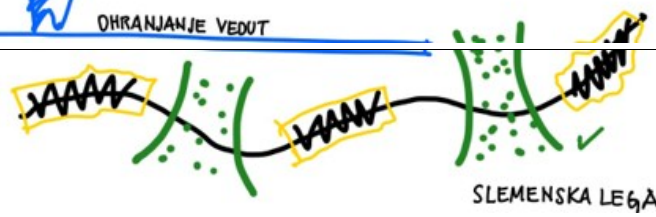
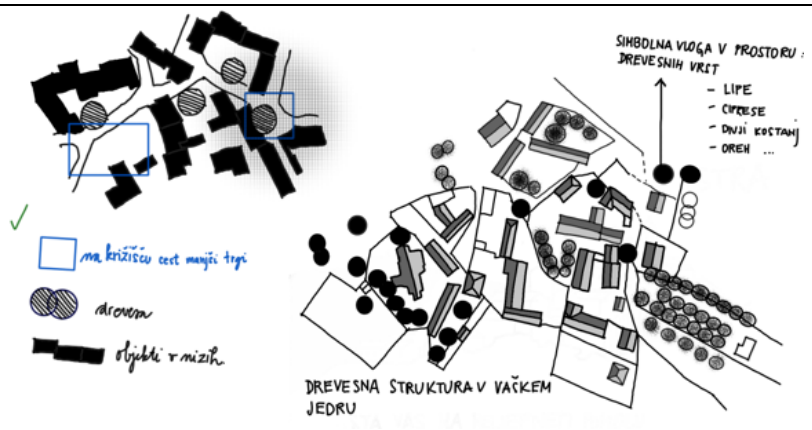
Skladišče naftnih derivatov Sermin se ohranja kot glavna vstopna točka za naftne derivate v Slovenijo in predstavlja eno ključnih kritičnih infrastruktur v Sloveniji. Ohranja se povezanost skladišča z Luko Koper in dobro navezavo na avtocestno in železniško omrežje.

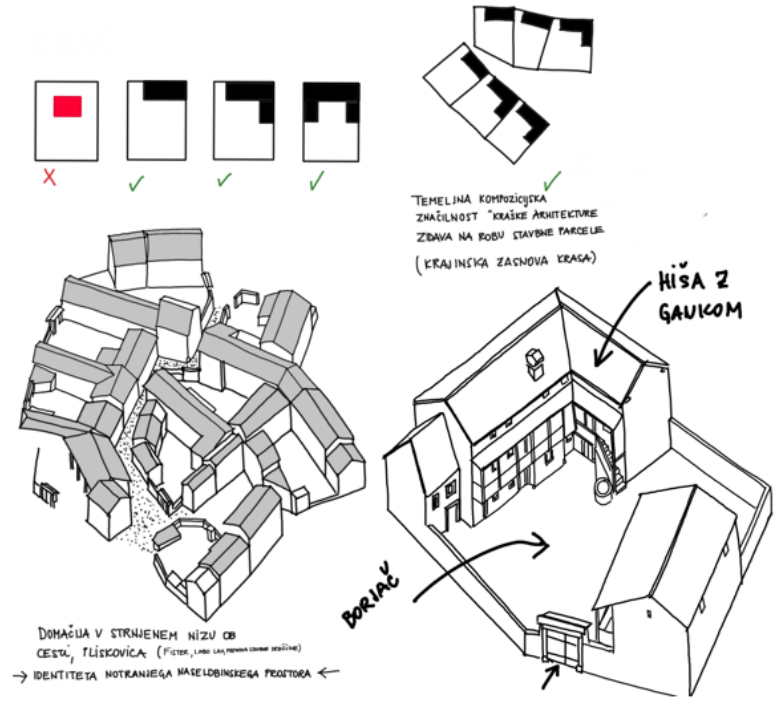
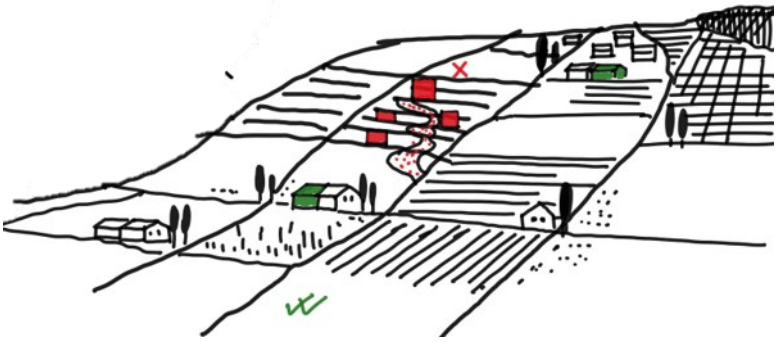
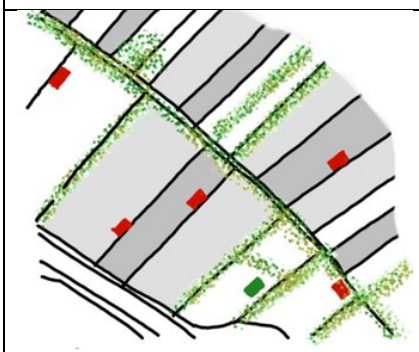
7.13.5 Komunikacijska infrastruktura

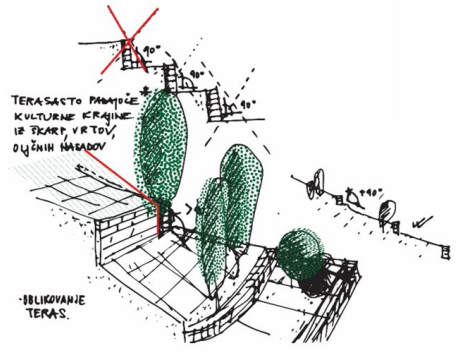
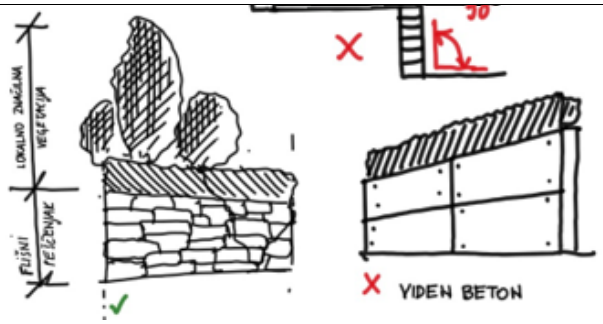
Vsa gosto poseljena in obalna območja v UZ so zaradi centralne lege in turističnega značaja zadostno opremljena z elektronsko komunikacijskimi povezavami. Na obrobju UZ na ruralnem območju so povezave bistveno slabše in ne zadovoljujejo kriterijev digitalne povezanosti.

Na območju Slovenske Istre se razvoj elektronskih komunikacijskih omrežij usmerja v zagotavljanje gigabitne povezljivosti, nadaljnjo izgradnjo in nadgradnjo zelo visokozmogljivih fiksnih omrežij ter razvoj mobilnih omrežij novih generacij. Glede na razmeroma visoko stopnjo obstoječe širokopasovne pokritosti je poudarek predvsem na povečevanju zmogljivosti in kakovosti omrežij ter zagotavljanju povezljivosti posameznih slabše dostopnih območij. Pri načrtovanju novih prostorskih ureditev in rekonstrukcijah gospodarske javne infrastrukture se spodbuja skupna gradnja, souporaba obstoječe fizične infrastrukture in pravočasno zagotavljanje kabelske kanalizacije za elektronska komunikacijska omrežja, s čimer se zmanjšujejo stroški gradnje in število posegov v prostor.

8 USMERITVE ZA URBANISTIČNO, ARHITEKTURNO IN KRAJINSKO OBLIKOVANJE PROSTORSKIH UREDITEV

	Ohranja se značilne urbanistične kakovosti ter arhitekturna in krajinska prepoznavnost prostora. (slovenska Istra)
	Ohranja se značilna tipologija naselij (npr. slemenska lega), identiteta prostora. (slovenska Istra, Brkini)
	Ohranjajo se vedute, prenavljajo stara mestna in vaška jedra. Novi posegi se kakovostno umeščajo, z upoštevanjem lokalnih značilnosti krajine, urbanističnih značilnosti naselij in arhitekturne tipologije. (slovenska Istra)
	Preprečuje se zlivanje naselij.
	Ohranja se značilna tipologija naselij (npr. gručasta naselja), ohranjajo se značilne odprte površine ter robovi naselij. (Kras)

	Ohranja se značilna struktura naselij, parcelacija in postavitev stavb. (Kras)
	Ohranja se mozaična kulturna krajina.
	Umeščanje stavb sledi lokalni tipologiji, prepoznanim kulturnim in naravnim vrednostim. Preprečuje se nova posamična poselitev.
	Omejuje se gradnjo enostavnih in nezahtevnih objektov (le v kmetijske namene) ter preprečuje spremembe namembnosti kmetijskih objektov v bivalne enote.

	Ohranja se neoviran dostop do morja.
	V odprti krajini se ohranjajo suhozidi.
	Uporabljajo se lokalno značilni materiali.

Prostoročne risbe: Arijana Haskaj.

9 UKREPI

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
ZASNOVA PROSTORSKEGA RAZVOJA, SREDIŠČA IN POLICENTRIČNI RAZVOJ, KAKOVOST BIVANJA, IDENTITETA	
uskladitev prostorskih in razvojnih potreb med obalnim in kraškim delom regije zagotavljanje prostorske in funkcionalne uravnoteženosti med obalnim in kraškim delom regije zagotavljanje prostorsko in infrastrukturno povezanega razvoja ter ohranitev arhitekturne in krajinske prepoznavnosti prostora	– Izdelava demografske analize, ki bo osnova za načrtovanje in usmerjanje razvoja poselitve (povezano tudi s stanovanjsko politiko). Z demografsko študijo se ugotovi območja, kjer so potrebni ukrepi za zaščito pred praznjenjem ali prenaseljenostjo. – Zagotoviti funkcije naselij glede na merila za dosego središča posamezne ravni. Poleg usmerjanja poselitve in razvoja dejavnosti, zagotavljanja družbene infrastrukture, dostopnosti in prometne povezanosti zagotoviti tudi razvojne in finančne vzpodbude za razvoj storitev in oskrbe. – Uskladiti raven središč (delitev funkcij med središči): – Krepitev Sežane kot urbanega središča Krasa z decentralizacijo državnih institucij ter zagotavljanje ustrezne dostopnosti storitev z državnimi podporami (zdravstveni center, športna infrastruktura, ...). – Preveritev in morebitna ponovna uskladitev prioritet vrst prostorskega razvoja in usmeritev/specializacije središč po občinah (včasih se je npr. turizem in igralništvo razvijala v Portorožu, Piranu in Izoli, industrija, podjetništvo in obrt pa v Kopru in Izoli. Preveritev in razporeditev funkcij naselij tudi glede na njihove naravne danosti in možnosti). – Ohranjati odprtost in javni dostop do morja, nove posege v obalnem delu omejiti na tiste, ki so vezani na morje, so v javnem interesu in zadovoljujejo širše družbene potrebe (za šport, turizem, rekreacijo, zelene površine ipd.) in nimajo alternativ drugje (npr. so vezane na dejavnosti morja). Razvrednotena območja obale (morebitne opuščene industrijske površine) naj se prednostno sanirajo v odprte rekreacijske ali zelene površine, kjer je to mogoče, s čimer se povrne krajinska vrednost obale, ob ustrezni preveritvi pa (v kolikor je zagotovljen javni interes) tudi v družbene ali turistične površine. – Za ohranjanje poseljenosti podeželja se krepi lokalna središča: spodbujanje lokalne zaposlenosti in izboljšanje kakovosti življenja na podeželju; zagotavlja se ustrezno in enakopravno dostopnost storitev splošnega in splošnega gospodarskega pomena. Razvoj se prednostno usmerja v notranji razvoj in zgoščevanje na nepozidanih stavbnih zemljiščih; prednost ima prenova ter sprememba rabe obstoječih, razvrednotenih in nezadostno izkoriščenih površin pred širjenjem pozidave. Za uresničevanje tega ukrepa bo treba uvesti dodatne ukrepe na sistemski ravni (npr. zemljiška ali davčna politika na nepremičnine, da se aktivirajo nepozidana stavbna zemljišča). – Ohranjanje in krepitev prostorske identitete Obalno-kraške regije ter varovanje tradicionalnih poselitvenih vzorcev (ozaveščanje, izobraževanje, dvig kakovosti gradnje in prenove stavb skozi načrtovanje in gradnjo): spoštovanje mediteranske in kraške identitete, arhitekture in krajine: – Vaška jedra ohranjajo značilne prostorske in arhitekturne elemente, prilagajati gabarite, tlorise in materiale/ gradnike glede na lokalno

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
	značilen poselitveni vzorec, tipologijo objektov ter umeščanja v krajino. – Na kmetijskih zemljiščih se dopusti gradnjo pomožnih kmetijsko gozdarskih objektov, ki so neposredno namenjeni opravljanju kmetijske dejavnosti oz. so podpora kmetijski dejavnosti glede na vrsto kmetijske dejavnosti (pašništvo, vinogradništvo ipd.). – Omejuje se širitev posamične poselitve. – Izven naselij je na stavbnih zemljiščih izjemoma možno umeščanje prostorskih ureditev, če gre za dejavnost, ki jo je primernejše umeščati izven naselij oz. jih zaradi njihove narave ni mogoče umeščati v naselja ter se lokacijo ustrezno vrednoti v fazi načrtovanja. – Omejevanje sprememb kmetijskih objektov na kmetijskih zemljiščih, varstvo pred neustrezno in nekontrolirano rabo za druge namene, kot pa je kmetijstvo. – Posebna pozornost se namenja ohranitvi robov naselij, zelenih preduhov in preprečevanju zlivanja naselij. – Novi posegi se kakovostno umeščajo, z upoštevanjem lokalnih značilnosti krajine, urbanističnih značilnosti naselij in arhitekturne tipologije. – Izobraževanje in ozaveščanje. – Smernice za umeščanje. – Ukrepi za razvoj podeželja - *"pametne vasi":* – izboljšanje digitalne dostopnosti (širokopasovni internet), – pametne rešitve za vsakdanje življenje (skupni prevozi, prevozi na zahtevo, pametna raba energije - npr. skupnostne sončne elektrarne), – razvoj lokalnega gospodarstva (lokalno podjetništvo, spodbujanje turizma in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah), – povezovanje skupnosti (sodelovanje med prebivalci, občino, podjetji, lokalne pobude). – Ustrezna dostopnost (do delovnih mest, storitev) in komunalna urejenost naselij. – Krepitev partnerstva med mesti in podeželjem. – V kolikor je poseganje za namene urbanega razvoja poselitve in infrastrukture v zavarovano območje neizogibno, in v kolikor to akt o zavarovanju posameznega območja dopušča, je treba upoštevati usmeritve, izhodišča in pogoje za varstvo zavarovanih območij narave, ki so podani z varstvenimi režimi v sprejetih aktih o zavarovanju. Z upoštevanjem usmeritve se bo zagotavljalo varovanje zavarovanih območij. – Pri umeščanju infrastrukture za urbani razvoj v prostor se je treba v čim večji meri izogibati umeščanju objektov v območja Natura 2000. V kolikor je poseganje vanje neizogibno, se posege in dejavnosti skladno z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (Območjih Natura 2000) načrtuje na način, da se ohranja ekološke strukture, funkcije in varstveni potencial.

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
REVITALIZACIJA IN OBNOVA KULTURNE DEDIŠČINE IN JAVNE KULTURNE INFRASTRUKTURE	
Kulturna dediščina (snovna, nesnovna) ter javna kulturna infrastruktura kot izjemen razvojni potencial in vir za gospodarsko rast, zaposlovanje in socialno kohezijo	– Z ukrepi v okviru razvojne prioritete bi podprli projekte, ki z bogatenjem kulturne ponudbe in izboljšavami življenjskega okolja prispevajo k večji kvaliteti bivanja, regionalnemu razvoju in h krepitvi socialne kohezije skozi večjo dostopnost do dediščine in kulturnih vsebin, hkrati pa tudi k hitrejšemu in učinkovitejšemu doseganju ciljev podnebne nevtralnosti. Z namenom krepitve vloge kulture bi sredstva namenili celostnemu ohranjanju kulturne dediščine ter izboljšanju prostorskih kapacitet za izvajanje kulturnih dejavnosti (JKI) v regiji, kar se bo konkretiziralo v projektih, ki bodo vključevali trajnostne naložbe v obnovo, vzdrževanje in oživljanje kulturne dediščine in javne kulturne infrastrukture, spodbujalo se bo kulturni turizem in javno dostopnost (fizično in informacijsko) do kulturne dediščine in destinacij.
STANOVANJA	
zagotavljanje zadostnega obsega in kakovosti stanovanj ter v uravnotežen prostorski razvoj poselitve; uravnotežiti stanovanjsko ponudbo v skladu s policentrično strukturo poselitve izboljšanje stanovanjskih razmer v obalnih naseljih in krepitev stanovanjskega razvoja v notranjih območjih regije izboljšanje dostopa do stanovanj,	– Priprava regionalne stanovanjske strokovne podlage, ki bo določila prednostna območja za stanovanjsko oskrbo ter uskladila prostorski in demografski razvoj s socialnimi potrebami prebivalstva (namenska najemna stanovanja za mlade, najemna stanovanja za starejše starostne skupine). – Realizacija PROSO območij: Stanovanjsko oskrbo se prednostno usmerja v urbana naselja, opredeljena kot najprimernejša PROSO. – Stanovanjska gradnja se prednostno usmerja v območja z dobro dostopnostjo do javnega prevoza, delovnih mest in storitev, predvsem ob prometna vozlišča. – Ukrepi za alternativne stanovanjske modele (zadružna gradnja, deljeno lastništvo, prenova degradiranih območij) ter ukrepi za trajnostno rabo nepremičnin in preprečevanje razpršene gradnje. – Spodbujanje obnove zapuščenih objektov – spodbujanje notranjega razvoja naselij in ukrepi za revitalizacijo podeželja. S spodbudami se podpira naseljevanje, ohranjanje stavbne dediščine ter trajnostna raba prostora brez dodatne pozidave. Ukrep prispeva k zmanjševanju prostorske degradacije, aktivaciji notranjih razvojnih potencialov ter celostni revitalizaciji podeželskih območij. – Izdelava demografske analize ali študije za izdelavo plana izgradnje in oskrbe najemnih stanovanj (zagotovitev stanovanja za zaposlene in preprečevanje odseljevanja prebivalcev v druga območja). Ustanovitev občinskih stanovanjskih skladov, ki gradijo potrebna stanovanja glede na potrebe delovnih mest in v skladu s prostorskim planiranjem, ob sodelovanju zasebnega kapitala (podjetij). Planirana in usmerjena gradnja najemnih stanovanj za preprečitev razprodaje stavbnih zemljišč, ki so trenutno še v lasti občin.
DRUŽBENA INFRASTRUKTURA	

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
Krepitev družbene infrastrukture, zdravstvenih in izobraževalnih storitev ter spodbujanje vključujoče družbe, ki temelji na kulturni raznolikosti in čezmejnem sodelovanju.	– Dograditev družbene infrastrukture glede na omrežje središč – šole, srednje šole, vrtci, zdravstveni domovi, športni in rekreacijski objekti – zlasti v območjih priseljevanja in demografskega pritiska ali potreb po dograditvi (npr. novogradnja telovadnice ob Srednji šoli Pietro Coppo v Izoli; nov športni park s centrom vodnih športov na vzhodu naselja Izola; širitev športnega parka južno od železniške proge v Sežani ter gradnja nove/ dodatne osnovne šole v Sežani; izgradnja novega vrtca, športnega parka in doma starejših občanov/varovanih stanovanj v Kozini – Hrpeljah, v Divači se dogradi športna dvorana in uredi športni park). – Zagotavljanje finančnih inštrumentov države, ki bi omogočali dograjevanje družbene infrastrukture. – Izboljšanje dostopnosti Zdravstvenih domov in Zdravstvenih postaj, ki so del primarnega zdravstva in zagotavljajo osnovno zdravstveno oskrbo prebivalcev v oddaljenih podeželskih naseljih. – Izvede se novogradnja Zdravstvenega centra Koper in Zdravstvenega centra Ankaran, kjer se zagotovi dvojna raba novih objektov. V Ankaranu je predvidena širitev kompleksa Ortopedske bolnišnice Valdoltra. V Sežani se načrtuje širitev Bolnišnice Sežana in nov Zdravstveni center, ki bo vključeval Satelitski urgentni center, dejavnost zdravstvenega doma. V Splošni bolnišnici Izola je predvidena prenova in gradnja centralnega operacijskega bloka in enote intenzivne terapije. Dozidava objekta Reševalne službe slovenske Istre v Izoli, v katerem deluje reševalna služba, ki z nujnimi reševalnimi prevozi pokriva območje občin Piran, Izola, Koper in Ankaran. (Središča do 4. ravni so ustrezno opremljena z zdravstveno oskrbo. Od središč, ki niso v omrežju najpomembnejših središč (do 4. ravni), po opremljenosti izstopata Divača (z občasno zdravstveno ambulanto v Senožečah) in Hrpelje-Kozina, ki imata svoji zdravstveni ambulanti ZD Sežana.) Z zdravstveno dejavnostjo je pokrit tudi severni del regije z ambulantami ZD Sežana v Dutovljah in Komnu (naselji se nahajata izven grafičnega območja ŠMO). – Krepitev storitev socialnega varstva, natančneje strokovnih centrov in zavodov za otroke in osebe s posebnimi potrebami; storitve socialne varnosti se razvijajo po celotni regiji, tako ob obalni urbani osi kot v kraškem zaledju. Izvajajo se dozidave oz. dograditev glede na potrebe (npr. dozidava Centra za usposabljanje Elvire Vatovec v Strunjanu, novogradnja doma starejših občanov v Izoli). – Umestitev in izvedba tretje medicinske fakultete: Krepitev območja ob Splošni bolnišnici Izola kot regijsko pomembnega tako z vidika zdravstvene oskrbe kot tudi z vidika izobraževalnih storitev s področja ved o zdravju (Srednja šola Izola in Fakulteta za vede o zdravju, UP).
GOSPODARSTVO	
Krepitev gospodarske strukture z razvojem malih in srednjih podjetij, podporo inovacijam, digitalni	– Prednostna raba degradiranih ali slabo izkoriščenih območij za razvoj gospodarskih dejavnosti: – Revitalizacija degradiranih industrijskih in pristaniških območij za nove gospodarske dejavnosti; – Prestrukturiranje gospodarskih con, njihova tehnološka nadgradnja in oblikovanje novih razvojnih jeder, vezanih na čezmejno sodelovanje;

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
preobrazbi in zeleni rasti Poudarek je na pristaniški in logistični dejavnosti, predelovalni industriji ter razvoju visokotehnoloških in storitvenih dejavnosti, povezanih s turizmom, prometom in energetiko Širitve gospodarskih con le v primeru, da so obstoječe cone zapolnjene (MNVP_1. odzivi)	- Nadgradnja obstoječih poslovnih con, prostorska prenova in komunalno opremljanje zemljišč, prenova degradiranih območij, razvrednotenih območij in funkcionalno neizkoriščenih območij (predvsem v Kopru in ostalih obalnih mestih, npr. v občini Piran: nekdanji tovarniški kompleks Salvetti, nekdanja skladišča soli, območje nekdanje tovarne Droga začimba v Seči, območje nekdanjega rudniškega kompleksa v Sečovljah, nezadostna izraba obstoječe gospodarske cone v Dragonji – nekdanji Kras). – Oblikovanje regijske mreže podpornih središč za inovacije in podjetništvo. Lokalno zaposlenost se spodbuja z izkoriščanjem obstoječih lokacij manjših gospodarskih con s podpornimi ukrepi za gospodarstvo. – Krepi se čezmejno sodelovanje s Trstom, Furlanijo–Julijsko krajino in Istro, z usmeritvijo v skupno konkurenčnost severnojadranskega prostora. – V Kopru se razvija nacionalno pomembna območja tehnoloških parkov, ki so dobro povezani z mednarodnimi terminali za kombinirani promet z železnico, avtocesto, pristaniščem ter skladiščnimi conami. – Razvoj logističnih vozlišč (Koper in Sežana). – Spodbujanje trajnostnega modrega gospodarstva (blue economy), povezanega z morjem, pomorstvom, turizmom, logistiko in raziskavami: – Razvoj logističnih in servisnih dejavnosti, povezanih z maritimnim sektorjem (vzdrževanje plovil, navtične storitve). – Prostorska podpora razvoju inovativnih dejavnosti, zelenih tehnologij in krožnega gospodarstva ter vzpostavitev inovacijskih in podjetniških con za zeleno in modro gospodarstvo (pomorske tehnologije, trajnostni turizem, obnovljivi viri energije). – Razvoj inkubatorjev in coworking prostorov za podjetništvo, zlasti za mlade in kreativne industrije. – Krepitev lokalnih podjetniških ekosistemov ter povezovanje z univerzami in raziskovalnimi institucijami. – Spodbujanje digitalizacije in pametnih rešitev v gospodarstvu (»smart port«, »smart tourism«, pametne logistične rešitve). – Razvoj visokotehnoloških dejavnosti na območjih Sežane, Divače in Hrpelj-Kozine; poudarek je na panogah zelene in modre ekonomije, kreativnih industrijah, digitalizaciji, zelenih tehnologijah ter raziskovalno-razvojnih dejavnostih. V kraškem zaledju se spodbuja razvoj malih in srednjih podjetij ter dopolnilnih dejavnosti v kmetijstvu in turizmu. – Za spodbujanje nadaljnjega razvoja prednostnih razvojnih območij za koncentracijo gospodarskih dejavnosti je treba vlagati v komunalno opremljanje stavbnih zemljišč. Prednost pred poseganjem na nove površine se daje prenovi in reaktivaciji razvrednotenih območij z ustrezno namensko rabo. – Podpora lokalnim verigam vrednosti (kmetijstvo-turizem-gastronomija-lokalni proizvodi). – Spodbujanje energetske učinkovitosti in razogljičenja podjetij.
TURIZEM	
Dvig kakovosti, razpršenost ponudbe	– Razbremenjevanje, prenova in ponovna uporaba obstoječih turističnih kapacitet v smislu večanja kakovosti nastanitev, storitev in programov,

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
ter ohranitev prostorskih vrednot. Uravnotežen razvoj turistične ponudbe z vključevanjem notranjega zaledja ter diverzifikacijo dejavnosti, ki temeljijo na kulturni dediščini, krajinski raznolikosti in gastronomiji. Poseben poudarek je na povezovanju obalnega turizma s podeželjem in na razvoju trajnostnih oblik turizma. Razvoj trajnostnega, celoletnega in butičnega turizma: (povečanje obiska izven sezone ter zmanjšanje obremenjenosti v glavni turistični sezoni).	zmanjševanje rabe vode in odpadkov ter izboljšanje infrastrukture za trajnostno mobilnost in dostopnost z javnimi prevoznimi sredstvi tudi za zadnji kilometer. Izvajajo se konkretni ukrepi za zmanjšanje porabe vode in nastajanja odpadkov: uporaba naprav za varčevanje z vodo ter zbiranje in uporaba deževnice za sanitarno vodo in vzdrževanje zunanjih površin; spodbujanje zmanjševanja odpadkov pri turistični dejavnosti (npr. ponovna raba, manj embalaže, lokalna oskrba) ... Ohranja in krepi se turistični potencial obalnih naselij (Koper, Piran, Izola, Lucija, Ankaran), v povezavi s Slovensko Istro in turističnim potencialom Krasa. Razvoj turističnih vsebin tudi izven obalnega pasu – v slovenski Istri in na Krasu: Razvoj podeželskega, kulturnega in športno rekreacijskega turizma in tematskih poti (povezovanje in vzdrževanje poti, vezanih na kulturno, naravno dediščino, zgodovino, gastronomijo. Ureditev novih konjeniških, pohodniških in kolesarskih tematskih poti). – Na območju obale se prenovi ali revitalizira še neurejene odseke obalnega pasu z namenom povečanja in izboljšanja plažnih površin. Ob tem se ohranjajo nepozidani (naravni, neurbanizirani) deli obale. – Določitev prednostnih območij za razvoj turizma. Pri opredelitvi območij se upoštevajo nosilna zmogljivost prostora, varstveni režimi, ohranjanje narave, kulturne dediščine in krajinskih značilnosti, ter zagotavlja se usmerjanje turističnega razvoja predvsem v obstoječa turistična območja in naselja, kjer je že zagotovljena ustrezna infrastruktura. Razvoj turizma se načrtuje na način, ki ne povzroča prekomernih obremenitev prostora ter prispeva k dolgoročnemu ohranjanju naravnih in kulturnih vrednot. – Vzpostavitev regionalne mreže kolesarskih, pohodniških in morskih turističnih poti; – Ureja se kolesarske in pohodniške poti-povezovanje že obstoječih odsekov v celovite mreže. – Nadgraditev obstoječega sistema tematskih pohodniških in kolesarskih poti po podeželju in povezava do izhodišč le-teh z javnim prevozom (zaradi višinske razlike Obala – Kras se preverijo možnosti javnega prevoza iz nižjih na višje točke. – Skupno znamčenje in trženje mrež poti. – Povezava prostora podeželja slovenske Istre s športnimi vsebinami (nadaljevanje aktivnosti občin MO Koper, Piran, Izola in Hrpelje-Kozina, ki so leta 2018 sprejele Dogovor in sklep o začetku postopka priprave RPN "Adriactive - Adriatic outdoor activities", za "ureditev športnih parkov z ustrezno športno infrastrukturo, namenjeno različnim športnim aktivnostim in različno turistično ponudbo, katere bo povezoval mednarodni trajnostni mobilni koridor z različnimi vsebinami"). – Umeščajo se interpretacijski centri in vozlišča z informacijami, družabnimi prostori in podporno infrastrukturo za obiskovalce. Iskanje ustreznih finančnih sredstev za izvedbo načrtovanih centrov (npr. Vrata Krasa v Divači (poslovna cona Risnik), ki je zasnovan kot vstopna točka nastajajočega Geoparka na Krasu, z interpretacijskim centrom geološke dediščine matičnega Krasa, informacijski center za turiste, trgovina s tipičnimi lokalnimi produkti in spominki idr.).

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
	– Zmanjševanje negativnih vplivov turističnih dejavnosti na okolje z ustreznim usmerjanjem turističnih dejavnosti in prostorskim načrtovanjem: – Usmerjanje turističnega razvoja v obstoječa turistična območja in naselja ter omejevanje širjenja na nova, okoljsko občutljiva območja. – Na turistično preobremenjenih območjih ali posebnih območjih varstva in ohranjanja je širitev turističnih kapacitet na nova območja dopustna le, če so izkoriščene možnosti prenove in nadgradnje obstoječih območij ter je zagotovljena ustrezna trajnostna prometna dostopnost. – Spodbujanje trajnostne mobilnosti (javnega prevoza, peš in kolesarskih povezav) za zmanjšanje prometnih obremenitev. – Usmerjanje obiskovalcev z upravljanjem prostora (vstopne točke, parkirišča na robu območij) z namenom zmanjšanja pritiska na najbolj občutljive dele narave in krajine (npr. Regijski park Škocjanske jame). – Vzpostavitev območij za trajnostni turizem na podeželju v povezavi s kmetijstvom (agroturizem, vinske poti, oljkarstvo, sadjarstvo). – Izboljševanje dostopnosti turističnih središč z razvojem trajnostnih oblik mobilnosti. – Ohranjanje in krepitev čezmejnih povezovalnih projektov z Italijo in Hrvaško. – Večjo pozornost se usmeri v ekoturizem, kar vključuje sistematično spodbujanje trajnostnih oblik turizma, ki temeljijo na ohranjanju naravnega okolja, biotske raznovrstnosti in lokalnih ekosistemov. Ukrep zajema razvoj turističnih produktov z nizkim okoljskim odtisom ter uvajanje trajnostnih praks upravljanja destinacij. Poseben poudarek je na ozaveščanju turistov o pomenu varovanja narave. – Zlasti na podeželskem območju se razvija butični turizem, kar pomeni razvoj manjših, visoko kakovostnih in personaliziranih turističnih doživetij, ki temeljijo na avtentičnosti, lokalni identiteti in individualnem pristopu do gosta. Ukrep spodbuja oblikovanje ekskluzivnih turističnih produktov z visoko dodano vrednostjo, ki vključujejo lokalno gastronomijo, kulturo, tradicijo in naravne posebnosti destinacije. Cilj je zmanjševanje množičnosti turizma ter povečanje njegove ekonomske učinkovitosti ob hkratnem zmanjševanju pritiskov na okolje in infrastrukturo. – Izobraževanje na področju odgovornega ravnanja z naravnimi in kulturnimi viri (v povezavi s turizmom). – Aktivno vključevanje lokalnega prebivalstva v turistično ponudbo.
PROMET	
Izboljšanje prometne dostopnosti regije z notranjostjo države in čezmejnim prostorom. Razvoj javnega potniškega prometa,	– Krepitev prometne osi Koper–Kozina–Sežana in razvoj javnega potniškega prometa (železniški in avtobusni) sta ključna za zmanjšanje prometne odvisnosti obalnega prostora ter za funkcionalno povezovanje regije. Nadgradnja železniškega prometa in ukrepi za izboljšanje regionalne in mednarodne povezljivosti: Prednostna je posodobitev železniške povezave Divača–Koper (trenutno v gradnji), elektrifikacija regionalne

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
kolesarskih povezav ter digitalne infrastrukture. Posodobitev in nadgradnja železniške povezave.	proge Nova Gorica–Sežana ter ureditev novih signalnovarnostnih naprav na vseh progah, kjer posodobitve še niso bile izvedene. Nadgradnja železniške proge med Sežano in Ljubljano z namenom povečanja projektnih hitrosti vlakov ter skrajšanja potovalnih časov. – Umeščanje prometnic in komunalne infrastrukture (vključno s kolesarskimi in pohodnimi potmi) mora upoštevati varovana območja in se jim praviloma izogibati. Pri prečkanju varovanih območij (npr. z mostovi ali potmi) mora biti to izvedeno na način, da so njihove lastnosti ohranjene. Prometna infrastruktura v prostoru ne sme poslabšati biodiverzitete v prostoru ter ogroziti ciljev ohranjanja varovanih območij. – Ob načrtovanju nove prometne infrastrukture je po potrebi potrebno načrtovati prehode za živali. Potrebo za izgradnjo prehodov za živali je potrebno preučiti tudi v primeru rekonstrukcij ali prestavitev cest. – Izgradnja HC Koper – Dragonja za preusmeritev tranzitnega prometa. – Načrtovana je rekonstrukcija obstoječe železniške proge za prilagoditev hitrosti (povezava Sežana-Trst). – Prednosten je razvoj javnega potniškega prometa v obalnem (pomorskem in celinskem) območju (uvedba hitrih avtobusnih linij med obalnimi naselji + večja frekventnost voženj) ter obalnega območja z zalednimi naselji ter izboljšanje medkrajevnih prometnih povezav med Sežano, Kozino, Divačo in Koprom, pa tudi med središči in ključnimi območji družbene infrastrukture in storitev (npr. bolnišnica Izola). JPP je treba razvijati tako za potrebe dnevnih migracij kot tudi za turizem (temu primerno prilagoditi sistemske rešitve, in sicer terminsko, trase, primerni sistemi mobilnosti za določene skupine uporabnikov ipd.): – Posebej se obravnava vpliv turističnih “vrhov” na promet (sezonska bremenitev in z njo povezani ukrepi). Ukrepi za možnost vzpostavitve trajnostnega javnega potniškega prometa in dostopnost do turistično najbolj obremenjenih delov obale (npr. možnost dostopa z električnimi avtonomnimi mini avtobusi). – Uvedba javnega pomorskega potniškega prometa s hitrimi plovili za povezavo mestnih jeder obalnih mest kot del sistema javnega potniškega prometa. – Uskladitev voznih redov med železniškim in avtobusnim javnim potniškim prometom, uvedba dodatnih avtobusnih linij, skrajšanje intervalov med vožnjami, taktni vozni redi in hitre povezave med mesti Slovenske Istre. – Mreža mobilnostnih točk, ki omogočajo prestop med različnimi vrstami prevoza (P+R, sopotništvo, izposoja koles in avtomobilov, polnilnice za e-vozila, kolesarnice, paketomati), npr.: v Kopru, Ankaranu, Luciji, Hrpeljah-Kozini, Divači in Sežani Izola, Portorož, Fornače/Piran, Strunjan ter avtobusna postaja Kozina na avtocestnem počivališču, ki zaradi svoje prometne, turistične in regionalne funkcije predstavljajo ključne prestopne točke med javnim potniškim prometom, pomorskim prometom, kolesarskim prometom, mikromobilnostjo ter sistemi P+R ter ob železniških postajah, kjer bodo nastala vozlišča Parkiraj in pelji (P+R). Ob avtocestnih priključkih ureditev parkirišč za sopotništvo (npr. AC priključek Senožeče), v Kopru pa prestrezna parkirišča za preusmerjanje prometa na javni prevoz.

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
	– Razvoj intermodalnega potniškega terminala v Kopru. Predvidena je izgradnja intermodalnega- logističnega centra na območju mesta Sežana kot podporna infrastruktura pristanišču. – Urejanje lokalnih mobilnostnih točk tudi pri nakupovalnih središčih, gospodarskih conah, mestnih središčih in pred vstopi v naselja. Določitev ciljev in ukrepov za rešitev problema parkiranja (za prebivalce in obiskovalce; Preveritev možnosti umeščanja garažnih parkirnih hiš izven priobalnega pasu, ki bi razbremenile parkiranje v urbanem središču in ob obali, strateško prepletanje lokacij garažnih hiš z načrtovanjem vozlišč javnega potniškega prometa, … V priobalnem pasu se izjemoma dopusti garažne hiše, če so podzemne – javni prostor pa nameni rabam v odprtem prostoru). – Strategija oziroma celovita politika parkiranja: Postopno ukinjanje parkirnih mest za osebna vozila v obalnem pasu, skladno s strategijo parkiranja. – Uvedba prevoza na poziv v manj poseljenih območjih – zaledje obalnih naselij in v slovenski Istri, sever občine Sežana in Komen, Brkini in Čičarija, ki bo izboljšal dostopnost in dopolnil obstoječe linije. – Poleg državnih cest so načrtovane obvoznice za razbremenitev naselij: Severna obvoznica Divača, Obvoznica Komen, ki bo omogočila ureditev središča kraja; Obvoznica Kobdilj, ki bo umirila promet v starem vaškem jedru, južna obvoznica Sežana, cestna povezava med RT Sežana-Lipica in RC Divača-Lokev-Lipica, dostopna cesta do Obrtno-industrijske cone Hrpelje. – Izogibanje tranzitnemu prometu skozi naselja: preusmeritev prometa na prometne povezave izven mest slovenske Istre in Krasa. – Ukrepi za večjo prometno varnost, boljšo pretočnost in zmanjšanje negativnih vplivov prometa na kakovost bivanja v regiji (izvajanje ukrepov protihrupne zaščite v naseljih neposredno ob infrastrukturnih koridorjih, npr. Divača, Dolnje Ležeče). Ureditev obmejnega območja cestnih povezav slovenskega in italijanskega cestnega omrežja (AC omrežje in regionalno cestno omrežje) z ločeno vodenim kamionskim prometom. – Rekonstrukcija in posodobitev državnih in lokalnih cest, ki ne izpolnjujejo varnostnih standardov (zaradi poškodovanih vozišč, slabega odvodnjavanja ali nestabilnih brežin). – Ureditev površin za pešce in kolesarje, ter izgradnja avtobusnih postajališč in izogibališč, kar bo prispevalo k večji prometni varnosti in boljši dostopnosti javnega prometa. – Povezava gospodarskih in industrijskih con, logističnih centrov in terminalov za pretovor blaga na železniško omrežje preko industrijskih tirov, kar bo omogočilo učinkovitejši pretok tovora. – Tovorni terminal v koprskem pristanišču se bo posodobil in razširil v skladu z državnim prostorskim načrtom (DPN). – Urejanje varnih in povezanih kolesarskih poti ter varnih parkirnih mest za kolesa ob železniških in avtobusnih postajališčih. Na ravninskih območjih se načrtuje gradnja hitrih kolesarskih poti, ki bodo omogočale varno in tekoče kolesarjenje.

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
	– Gradnja ključnih državnih kolesarskih povezav na trasah D1 (odsek Razdrto – Divača – Kozina – Črni Kal – Koper), D7 (odsek Nova Gorica – Komen – Sežana – Divača, Rodik – Ilirska Bistrica), R4 (odsek Kobdilj – Gradišče – Komen) in R5 (odsek Črni Kal – Sočerga) ter povezav Trst–Kozina–Starod, Sežana-Trst in Koper–Šalara–Dragonja. Ob preusmeritvi železniške proge Divača–Koper se bo obstoječi tir uporabil za novo državno kolesarsko pot. – Kompatibilna mreža mobilnostnih točk za izposojo koles, skirojev ter e-koles in e-skirojev v regiji. – Celovita prenova letališča Portorož. – Vzdrževanje in posodabljanje letališča Divača in ostalih vzletišč za športno in rekreativno letalstvo. – Ohranitev in nadgradnja plovnih koridorjev, območij ločene plovbe, sidrišč in pristanišč, pri čemer se prostorske ureditve usklajujejo z drugimi rabami morja – varstvom narave, turizmom, ribištvom in marikulturo. – Za mednarodni javni potniški promet so predvidena pristanišča Koper, Izola, Ankaran in Piran. Sidrišča v Koprskem zalivu, plovni koridorji, varnostni objekti ter območja posebnih pristanišč. Na teh območjih ima pomorski promet prednost pred dejavnostmi, kot so ribištvo, marikultura ali turizem. – Razvoj ladjedelništva in vzdrževanja plovil na obstoječih lokacijah, zlasti v manjših servisnih ladjedelnicah, ki skrbijo za čolne, manjše ladje in ribiška plovila. – V Izoli se ohranja del območja ladjedelnice za vzdrževanje manjših plovil in zatočišče za ladje v stiski, hkrati pa se preveri možnost ureditve mednarodnega potniškega pristanišča in infrastrukture za javne službe varovanja morja. Ladjedelništvo iz območja izolske ladjedelnice se postopoma seli na ustreznejšo lokacijo. – Vzdržujejo in posodabljajo se marine in pristaniške zmogljivosti: v Sečovljah krajevno pristanišče, v Portorožu marina in ribiško pristanišče, v Strunjanu in Izoli pristanišča za ribištvo, marikulturo in potniški promet, v Piranu ribiško in potniško pristanišče, ter v Kopru kompleksna pristaniška infrastruktura z mednarodnim potniškim terminalom. – Digitalizacija: Uvedba digitalnega nadzora prometnih tokov; digitalnih rešitev kot so npr. aplikacije za e-vozovnice.
OKOLJSKA, KOMUNALNA GJI, ENERGETSKA UČINKOVITOST	
učinkovito ravnanje z vodo in odpadki ter spodbujanje krožnega gospodarstva in rabe obnovljivih virov energije ter večja energetska samooskrba in učinkovitost	– Zagotoviti celovito oskrbo s pitno vodo, učinkovito odvajanje in čiščenje odpadnih voda ter skupno načrtovanje komunalne infrastrukture na medobčinski in regionalni ravni. – Zagotoviti presojo s stališča prisotnih varovanih območij pri vseh načrtih povezanih z urejanjem vodooskrbe na območju Obalno-kraške regije. Presoja je potrebna tudi v primeru, ko na območje Obalno-Kraške regije sega tudi prispevno območje vodotoka, ki se bo uporabil za zajetje pitne vode.

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
sanacija kanalizacijskega omrežja priobalnih občin	– Priprava in izdelava podrobnega načrta sanacije stanja kanalizacijskega omrežja v priobalnih naseljih, ki vključuje ukrepe proti dvigu gladine morske vode. – Zagotovitev dolgoročnega strateškega vodnega vira ter zanesljivega rezervnega sistema oskrbe s pripravo potrebnih korakov za ureditev lastnega vodnega vira (ureditve regionalnih vodovodnih povezav s Kraškim in Postojnsko-Pivškim vodovodom ter začetek postopkovnih korakov za izvedbo akumulacije Griža za potrebe oskrbe slovenske Istre s pitno vodo in ureditve rezervnih vodovodnih virov/povezav za vse vodooskrbne sisteme na območju). – Zaščita vodnega vira Klariči z vodovarstvenim pasom v Italiji. – Izboljšati nadzor nad transportom nevarnih tovorov na območju varstvenih pasov Rižane. – Zmanjšanje današnje porabe vode najprej z vidika zmanjšanja izgub v vodovodnem omrežju in evidentiranja vse porabljene vode, predvsem za javne potrebe, ter z vidika manjše porabe pri samih porabnikih z uporabo drugih virov vode, predvsem padavinske in reciklirane vode ter s spremembo navad. – Upravljanje z vodo ob viških in v sušnih razmerah z umestitvijo dodatnih zadrževalnikov za vodo predvsem za potrebe urejanja javnih površin in namakanja kmetijskih zemljišč. – Dograditev manjkajočega vodovodnega in kanalizacijskega omrežja v regiji (tudi na območjih razpršene poselitve, obrobnih naselij in območij z neustrezno ali zastarelo infrastrukturo) skladno z državnimi operativnimi programi in prioritetno na občutljivih območjih (območja vodnih virov, kopalnih voda…). Ukrep prispeva k večji dostopnosti do pitne vode, izboljšanju javnega zdravja in varovanju okolja. – Zagotoviti odvajanje padavinskih voda v ustrezne kanalizacijske sisteme ter zagotoviti ustrezno odvajanje padavinskih voda v ločene sisteme (postopna gradnja ločenih sistemov odvodnje). Z ustrezno odvodnjo v bližini morja zagotoviti odvod odpadne vode tako, da ne prihaja do prelivanja onesnaženih vod v kopalne vode. Na krasu, kjer naravne značilnosti omogočajo hitro ponikanje padavinskih voda, je pri načrtovanju ključno varovanje podzemnih vodnih virov in preprečevanje njihovega onesnaženja. – Hramba padavinske vode in ponovna uporaba zaradi zmanjšanja porabe vode ter uporaba za požarno in zalivalno vodo (gradnja vodnih hranilnikov ob/pod/na objektih z namenom ponovne uporabe in zalivanja na gradbenih parcelah, gradnja zadrževalnikov, zajezitvenih sistemov in vodnih hranilnikov, ki se ob izrednih primerih uporabijo tudi za gašenje, zalivanje ipd. na javnih površinah) – Nadgradnja prenosnega omrežja za zemeljski, obnovljive in ogljično nevtralne pline, z namenom zmanjšanja emisij toplogrednih plinov ter zagotavljanja energetske učinkovitosti, zlasti za pristanišče Koper (konkretno: gradnja regionalnega prenosnega plinovoda M6 Ajdovščina – Lucija, skladno z Uredbo (Ur. l. RS, št. 88/12)). – Prehod sistemov za ogrevanje na ekološko manj problematična ogrevala (nafta, les na zemeljski plin, kjer je možno, ali na OVE).

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
	– Ukrepi za preprečevanje nastajanja odpadkov ter uveljavljanje sodobnega koncepta ravnanja z odpadki (hierarhija ravnanja, prehod v krožno gospodarstvo, spodbujanje ponovne uporabe, souporabe in recikliranja). Obravnava obdelave in predelave odpadkov na medobčinski ali regionalni ravni. – Vsaka občina mora imeti urejen vsaj en zbirni center za odpadke za zagotavljanje celovitega upravljanja z odpadki na lokalni ravni. – Preveritev, umestitev in ustanovitev regionalnega centra za odpadke, v katerem bi občine za svoje potrebe uredile potrebne aktivnosti do faze predaje končno obdelanih odpadkov ali kot reciklat ali kot uporabno surovino. – Izboljšanje zanesljivosti oskrbe z električno energijo z vidika kapacitet (npr. povečanje potreb zaradi elektrifikacije pomorskega prometa v Luki Koper, vključevanje novih OVE v omrežje…). – Postopno vključevanje obnovljivih virov, ob upoštevanju prostorskih omejitev, varstvenih zahtev, sprejemljivosti v lokalnem okolju in usmeritev v RPP. Usmeritve so: umeščanje novih večjih vetrnih elektrarn na območju regije se omejuje. Sončne elektrarne naj se prednostno umeščajo na stavbe in gradbenoinženirske objekte obstoječe infrastrukture, izjemoma pa na prostorsko in okoljsko razvrednotena območja, ki so praviloma že opredeljena kot stavbna zemljišča, pri čemer je treba vsak poseg presoditi tudi z vidika vplivov na širši prostor, poselitev in krajino – Določiti je treba kriterije za umeščanje fotovoltaičnih naprav na stavbe (in v manjšem obsegu na tla), skladno z usmeritvami za varstvo (npr. kulturna dediščina) ter sprejemljivosti v lokalnem okolju. Posebej občutljivo je umeščanje fotovoltaičnih naprav na tla: – Za namen samooskrbe z električno energijo iz obnovljivih virov energije se spodbuja postavitev naprav za proizvodnjo električne energije na strehe stavb v različnih oblikah; kot individualna samooskrba, samooskrba večstanovanjskih stavb in kot skupnosti za oskrbo z energijo (skupnostne sončne elektrarne). – Sončne elektrarne se prednostno umešča na stavbe in na gradbeno inženirske objekte obstoječe infrastrukture (npr. prometne infrastrukture), izjemoma pa kot nove posege, in sicer le na prostorsko in okoljsko razvrednotena območja, npr. na območja nekdanjih deponij, opuščena območja izkoriščanja mineralnih surovin ipd., ki so pretežno že opredeljena kot stavbna zemljišča ali druga zemljišča. Posebej občutljivo je umeščanje na tla, kjer se upošteva predpise s področja kmetijstva (trenutno je dopustno umeščanje na kmetijska zemljišča – trajne travnike ali površine v zaraščanju - z boniteto 35 ali manj.) Vsak poseg umeščanja sončnih elektrarn v prostor mora biti presojan tudi z vidika vpliva na širši prostor in krajino (vizualni vpliv na krajinsko sliko, značilne poglede, bleščanje, prepoznavnost prostora, naravne vrednote, kulturno dediščino ter poselitev) – Pri načrtovanju sončnih elektrarn se zaradi njihove občasne proizvodnje spodbuja sočasno načrtovanje sistemov za shranjevanje električne energije, ki omogočajo prenos proizvedene energije iz obdobja dneva v

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
	obdobje noči. Ti sistemi vključujejo mehansko, elektrokemično, kemično, električno, termalno in hibridno shranjevanje energije. Vsi sistemi za shranjevanje električne energije se morajo prednostno umeščati izven varovanih območij, da se v čim večji možni meri zagotavlja ohranjanje kvalifikacijskih vrst in HT na varovanih območjih, ohranjanje vodnih in na vodo vezanih organizmov, ohranjanje habitatov ogroženih in zavarovanih vrst in prednostnih HT na ožjem in širšem območju posega. Zagotoviti je treba prehodnost in povezanost vodotokov za vodne organizme, v čim večji možni meri ohraniti dinamiko reke, prodonosnost, ohranjati naravne ekosistemske značilnosti pritokov in njihovo naravno strukturo. – Pri umeščanju električnih vodov naj se upoštevajo naslednje usmeritve: (1) Daljnovodi naj se izognejo POV območjem, še posebej, če na teh območjih koncentrirano prezimujejo večje skupine ptic, predstavljajo selitvene koridorje ali je območje preletni koridor velikih ptic ter poselitvenim območjem. V primeru, da se območju ni možno izogniti, naj se izvede kabliranje vodov. (2) Priporočljivo je, da se potek daljnovodov načrtuje izven zavarovanih območij in območij Natura 2000. (3) Več daljnovodov naj bo speljanih po istem koridorju ali vsaj vzdolž že obstoječih infrastrukturnih koridorjev. – Določitev kriterijev in omejitev umeščanja vetrnih elektrarn (npr. preprečevanje vizualne izpostavljenosti, ranljivost kraškega in obalnega območja, odmik od poselitvenih območij, izogibanje izjemnim in prepoznavnim krajinam, izogibanje turistično intenzivnemu okolju) skladno s sprejemljivostjo v lokalnem okolju. Stališče regije je, da se umeščanja novih večjih vetrnih elektrarn v regiji ne dopusti zaradi vizualne izpostavljenosti v turistično intenzivnem okolju slovenske Istre in zaradi ranljivosti Krasa zaradi posebnih geomorfoloških oblik, posebnih pestrih habitatov, prepoznane izjemne krajine, velike gostote naravne in kulturne dediščine ter poseljenosti in s tem povezanimi okoljskimi vplivi. Vetrne elektrarne ne sodijo v bližino naselij, na lokacije, kjer posegajo v vidno zaznavanje kulturne krajine, na vidno izpostavljene lokacije grebenov in slemen v Brkinih ter na odprte planote ali območja posebnih reliefnih pojavov. – Aktivno sodelovanje pri pripravi tematskih akcijskih programov za umeščanje OVE v prostor. – Preveritev in ukrepi za geotermalno energijo, ki se uporablja v zdraviliškem turizmu v Portorožu (izkazuje se širši potencial na celotnem obmorskem delu). – Izdelava strokovne podlage za izkoriščanje toplote morja za ogrevanje in hlajenje (toplotne črpalke). – Povečanje odpornosti infrastrukture na ekstremne vremenske pojave. – Zagotavljanje najsodobnejših elektronsko komunikacijskih povezav. – Generalna zaveza za izdelavo celovitih SP na državnem nivoju za »Prilagajanje - ukrepi ob dvigu morske gladine, poplavljanja, prilagajanje na podnebne spremembe idr.«

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
KRAJINA IN ZELENI SISTEM	
varovanje naravnih in krajinskih vrednot; ohranjanje ravnotežja med kulturnimi prvinami in naravo za ohranjanje značilnosti kulturne krajine, identitete prostora, vitalnih mest in vitalnosti podeželja zagotavljanje večfunkcionalne rabe prostora in ohranjanje njegovih ekoloških, okoljskih in rekreacijskih funkcij Sistem prispeva k protipoplavni in protipožarni varnosti, kakovosti zraka, rekreaciji v odprtem prostoru ter ohranjanju krajinske identitete.	– Ohranjanje ugodnega stanja habitatov, zlasti na območjih Natura 2000, prilagajanje na podnebne spremembe, varuje se površine za razlivanje voda in spodbuja naravno obnavljanje tal in gozdov. – Varovanje krajinske in kulturne dediščine, zlasti zgodovinskih mestnih jeder in vinogradniških ter oljčnih krajin in kraške krajine. – Krepitev zelenega sistema regije, ki povezuje urbana območja z naravnimi in agrarnimi zaledji. – Varovanje krajinskih struktur kraškega roba, mozaične kulturne krajine, izjemnih krajin na državni ravni (Lipica, Kraški rob in Hrastovlje, Kubed, Padna, Koštabona, Sečoveljske soline in Strunjanske soline), na regionalni ravni (Slavnik, Škocjanski zatok in slani travnik Sv. Nikolaj v Ankaranu) in območij prepoznavnosti (npr. Škocjanskih jam, Lipice, Štanjela, Šavrinskega gričevja z dolino reke Dragonje, nastajajočega Geoparka ter solin, priobalnega pasu in morja) kot ključnih nosilcev identitete prostora. – Ohranjanje zelenih prehodov med robovi naselij in odprto krajino ter preprečevanje njihovega zaraščanja ali pozidave. Ohranjanje naravnih odsekov morske obale kot večfunkcijskih elementov zelenega sistema (zelene cezure, ekosistemi, varstvo, rekreacija v naravnem okolju, krajinska slika ipd). – Ohranjanje niza zelenih-krajinskih prebojev iz zaledja slovenske Istre do morske obale - zeleni klini (dolina Dragonje, Strunjanska dolina, Grinjan – klif med Žusterno in Izolo, Miljski hribi do Debelega rtiča) – Ukrepi za ustavitev zaraščanja in izgube odprtosti krajine, ki zahtevajo usklajeno upravljanje kmetijskih zemljišč, travišč in gozdov. – Ohranjanje ekološke povezanosti, vzdrževanje suhih travišč (tudi v povezavi s kmetijstvom) ter preprečevanje degradacije prostora zaradi infrastrukturnih in turističnih pritiskov. – Ohranitev in ureditev javnih zelenih in rekreacijskih površin med naselji in v naseljih (urejanje vrtičkov, urbanih vrtov, mestnih zelenih površin in parkov, obalna promenada). – Priprava in izvedba načrtov za podnebne spremembe odporna mesta in v sklopu tega zagotovitev zelenih in drugih javnih površin (odprti prostor, ki je odporen na podnebne spremembe, ozelenjen in senčen z velikimi drevesi, upošteva vidik upravljanja z vodami, dvigovanje višine morja idr.). – Hkrati se poudarja varovanje krajinske in kulturne dediščine, vključno z zgodovinskimi mestnimi jedri ter vinogradniškimi in oljčnimi krajinami, ter varovanje značilnih krajinskih struktur kraškega roba in mozaične kulturne krajine, pri čemer naj se navedejo vse izjemne krajine v regiji. – Urejanje obalne promenade – lungomare (skladno z usmeritvami iz PPP, na podlagi izdelane krajinske zasnove) / in urejanje Parenzane. – Ohranjanje in zaščita zelenih robov klifne obale. – Omejevati gradnjo pomožnih kmetijskih objektov (dopustni le v kmetijske namene) ter preprečiti in nadzorovati spremembe pomožnih objektov v bivalne na območjih ekoloških koridorjev in zelenih klinov. Spremembe namembnosti pomožnih kmetijskih objektov v bivalne na območju kmetijskih zemljišč niso dopustne.

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
	– Ohranjanje zelenih prehodov med robovi naselij in odprto krajino (izven naselij se ohranja odprto krajino, pretežno kmetijskih in gozdnih površin; naselja na robu urbaniziranega območja se razvija vzdržno, med njimi se ohranja zelene cezure). – Skupno načrtovanje resorjev na biodiverzitetno pomembnih območjih (narava, kmetijstvo, upravljanje voda, prostor).
KMETIJSTVO	
varstvo in zaščita kmetijskih površin, vzpostavitev sistema »pridelava – predelava – skladiščenje – distribucija hrane“	– Ohranjanje kmetijskih zemljišč z največjim pridelovalnim potencialom v širšem mestnem območju slovenske Istre (kjer prevladujeta predvsem vinogradništvo in oljkarstvo), zlasti za pridelavo hrane za oskrbo mest, manjšanje transportnih stroškov in obremenjevanja okolja ob podpori sistema zelenega javnega naročanja; ohranjanje kmetijskih zemljišč ter določitev potencialnih območij za intenzivnejšo pridelavo in namakanje; ohranjanje kmetijskih zemljišč za namen preprečevanja zaraščanja. – Kmetijstvo se vzpodbuja tudi v drugih delih regije, npr. v Vremski dolini, Brkinih (sadjarstvo), z namenom ohranjanja kmetijske rabe, preprečevanja zaraščanja in ohranjanja krajinske raznolikosti. – Vzpostaviti je treba celovit sistem za ustvarjanje kratkih lokalnih dobavnih verig: »pridelava – predelava – skladiščenje – distribucija hrane«, ki povezuje pridelovalce, predelovalce in lokalne trge, predvsem v okviru javnih zavodov in regijskih zadrug. Krepitev blagovnih znamk kakovostnih lokalnih proizvodov (tudi skozi gastronomski in enološki turizem, prireditve, festivale, turistične produkte ipd.). – Ukrepi proti zaraščanju kmetijskih površin (npr. spodbujanje ovčjereje za vzdrževanje suhih travišč, subvencije in spodbude za nadaljevanje urejanja in obdelave kmetijskih površin za preprečevanje zaraščanja in izginjanja kulturne krajine, ukrepi in spodbude za mlade prevzemnike kmetij), za sanacijo območij po naravnih in drugih nesrečah (požarišča idr.) ter za prenovo degradiranih območij. – Ukrepi za zadrževanje vode za potrebe namakanja kmetijskih zemljišč (poseben poudarek nameniti izgradnji namakalnih sistemov, zadrževalnikov padavinske vode, pa tudi zadrževanju, tudi čiščenju in shranjevanju viškov za obdobja suše). – Spodbuja se gospodarsko in socialno vlogo kmetijstva pri zagotavljanju vitalnosti in poseljenosti podeželja. – V povezavi s sonaravnim razvojem morja se ponujajo priložnosti v trajnostnem ribištvu in ribogojništvu. – Ohranja in spodbuja se lokalno značilne oblike kmetijske dejavnosti, ki so tesno povezane z naravnimi razmerami in zgodovinskim razvojem kulturnih krajin (ovčjereja- Kras, vinogradništvo, oljkarstvo- Istra, sadjarstvo - Brkini idr.). – Podpora lokalni pridelavi in predelavi hrane ter kratkim dobavnim verigam. Uvedba regionalne logistične platforme (z določenimi in predvidljivimi transportnimi tokovi se bo okrepila raven in kakovost izdelkov). Uvedba logističnih verig v kmetijstvu (hlajenje, skladiščenje, distribucija).

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
	– Poudarek je na spodbujanju sonaravnega kmetovanja, ki predstavlja okolju prijazen način pridelave hrane. Temelji na načelih samooskrbe, kolobarjenja, kompostiranja ter večjem deležu ročnega dela. Takšen pristop podpira naravne ekološke procese, prispeva k ohranjanju rodovitnosti in zdravja tal ter spodbuja biotsko raznovrstnost, s čimer se zagotavlja dolgoročno trajnostna pridelava kakovostne in zdrave hrane. – Izdelava strokovnih podlag za kmetijstvo, na podlagi katerih se bo presojalo in dovoljevalo morebitno gradnjo pomožnih in kmetijskih objektov na kmetijskih in gozdnih zemljiščih (usmeritve za umeščanje: bodisi na ravni regije, medobčinskega sodelovanja, občine ali v okviru priprave Priročnikov za DPR). – Preprečevanje nedovoljene gradnje in omejitev sprememb namembnosti pomožnih kmetijskih objektov v turistične nastanitvene objekte). – Prilagajanje kmetijstva podnebnim spremembam. Neavtohtone kulture s specifičnimi ureditvami, ki spreminjajo podobo krajine, se ne uvajajo oziroma se uvajajo na podlagi priprave programov odpornosti na klimatske spremembe. – Krepitev povezav med kmetijstvom, gastronomijo in turizmom.
PODNEBNE SPREMEMBE ter VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI	
prilagajanje podnebnim spremembam varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami	– Preveritev in načrtovanje ukrepov za zaščito obalnih naselij pred morjem (izdelava (državnih) strokovnih podlag za krepitev odpornosti in ukrepe za zaščito obalnih naselij pred neugodnimi vplivi morja (dvig gladine, poplavljanje ipd.) ter po potrebi gradnja sistemov za obrambo pred poplavami (npr. vrata, nasipi, črpalke) zaradi dviga morske gladine: priprava hidrološko-hidravličnih študij na ravni regije, oblikovanje sistemov za odvod in zadrževanje poplavnih voda, ter krepitev obalnih zaščitnih sistemov; priprava in uveljavitev Strategije ter sprejetje Akcijskega načrta prilagajanja rabe in dejavnosti na slovenski obali zaradi dviga morske gladine. – Obalna območja so neposredno izpostavljena poplavni ogroženosti zaradi dviga morske gladine in ekstremnih vremenskih dogodkov. Umestitve novih gradenj in infrastrukture načrtovati izven najranljivejših območij, zagotoviti dodatne protipoplavne ukrepe in celovito prenoviti obalno zaščitno infrastrukturo. – Ukrepi za zmanjšanje izgub vode in onesnaženja vodnih virov. – V zalednih območjih Slovenske Istre in na Krasu je treba v kmetijskem prostoru spodbujati prilagoditvene ukrepe na sušo, povečati učinkovitost namakalnih sistemov, uporabo sekundarnih virov vode za namakanje ter vzpodbujati uvajanje kulturnih praks, odpornih na podnebne ekstreme. – Ukrepi za zmanjšanje škod zaradi suš in požarov. – Zmanjšanje požarne ogroženosti gozdnih območij s sonaravnim gospodarjenjem z gozdovi, zmanjševanjem gorljive biomase in okrepljenimi protipožarnimi pasovi, zlasti na območju Sežane, Hrpelj in Divače. – Krepitev mednarodnega sodelovanja vseslovenskega centra za obvladovanje požarov v naravnem okolju v občini Sežana (z ITA, HR).

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
	– Prilagoditev cest in železnic ekstremnim temperaturam, prilagoditev vzdrževanja in morebitne tehnične izboljšave. – Zagotovitev zmogljivega električnega omrežja v vročinskih valovih, ko bo močno narasla poraba energije za hlajenje; električno omrežje bo moralo prenašati večje konične obremenitve zaradi klimatskih naprav, kar lahko brez nadgradenj vodi v preobremenitve ali izpade. Razvoj energetsko učinkovitih stavb. – Prilagoditev in posodobitev komunalne infrastrukture v naseljih ob obali v slovenski Istri in na Krasu, in Brkinih (kanalizacija, drenažni sistemi) tako suši kot poplavam: v sušnih obdobjih koncentracija odplak naraste, ob nalivih pa sedanja kanalizacija pogosto ne zmore vseh meteornih vod, kar povzroča izlive. Prilagoditev sistemov odvajanja padavinske vode zaradi ekstremnih vremenskih dogodkov (hipni nalivi z velikimi količinami vode, potencialni prelivi odpadne vode v morje v območja kopalnih vod, prostorske in tehnološke rešitve zaradi pregrevanja tal, zaradi poplavljanja morja in dviga morske gladine - vpliv slanega okolja na GJI). – Zagotavljanje nemotenega delovanja zdravstvene infrastrukture (npr. bolnišnice, domovi za ostarele) v primeru več vročinskih valov (ustrezno hlajenje, načrti za oskrbo pri izpadih elektrike) in morebitnih naravnih nesreč (npr. načrti evakuacije ob požarih, zaloge vode ob suši). – Ukrepi prostorskega načrtovanja in rabe tal: ohranjanje gozdov, mokrišč, travnikov in drugih habitatov, ki lahko iz zraka vežejo in skladiščijo CO2. Umeščanje dejavnosti na lokacije, varne pred poplavami ali plazovi. Ozelenitev mest: na vročinske valove so bolj ozelenjena naselja bolj odporna. Preprečevanje pluvialnih (padavinskih) poplav z za vodo prepustnimi tlaki in ponikovalnicami. Zagotavljanje retencijskih površin. Varovanje naravnih območij, ki delujejo kot zadrževalniki vode, preprečevanje gradnje na poplavno ogroženih območjih ter načrtovanje infrastrukture, ki zmanjšuje vplive ekstremnih vremenskih dogodkov. – Sodelovanje države in občin pri pripravi regionalnih in državnih projektov in ukrepov za protipoplavno zaščito in zaščito pred dvigom morske vode. – Izvajati ukrepe trajnostne mobilnosti, ki prispevajo k blaženju in prilagajanju na podnebne spremembe. – Izvajati ureditve in ukrepe zelenega sistema v naseljih, ki imajo pozitiven vpliv na prilagajanje podnebnim spremembam: Vzpostavitev zelenih koridorjev, ozelenitve mest za zmanjševanje toplotnih otokov v urbanih območjih ipd. - Razvoj sistemov spremljanja podnebnih tveganj. Vzpostavitev sistema opozarjanja prebivalstva na izredne vremenske dogodke. Izdelava strategije evakuacije v primeru izrednih razmer zaradi vpliva podnebnih sprememb.
ZDRAVJE LJUDI	
	– Pri umeščanju novih in širitvi obstoječih prostorskih ureditev, ki so lahko potencialno obremenjujoče za zdravje ljudi (npr. gospodarske cone, infrastrukturni koridorji in druge ureditve, ki so viri hrupa, EMS in drugih emisij) se preprečuje neposreden stik dejavnosti z večjimi vplivi na okolje s stanovanjskimi območji, šolami, vrtci, zdravstvenimi in varstvenimi

cilji	NABOR UKREPOV IN USMERITEV
	ustanovami ter drugimi občutljivimi rabami. Zagotoviti je treba ustrezne odmike. – Pri obstoječih konfliktnih stikih naj se prepreči umeščanje novih občutljivih rab v njihovo neposredno bližino, oz. se preverijo možnosti sanacije, kot so optimizacija tras in lokacij, tehnične prilagoditve, kabliranje, ureditve zelenih barier idr., tam, kjer je to prostorsko, tehnično in ekonomsko izvedljivo.
REGIJSKO, MEDREGIJSKO IN ČEZMEJNO SODELOVANJE	
Povezovanje prostorskih in razvojnih politik občin, regijskih institucij in državnih nosilcev urejanja prostora. Krepitev čezmejnega sodelovanja s Furlanijo–Julijsko krajino na italijanski strani in Istro na hrvaški strani, kjer se spodbuja skupno načrtovanje prometnih, gospodarskih in okoljskih projektov Sodelovanje s slovensko manjšino v Italiji pri skupnih razvojnih vprašanjih. Povezovanje z Goriško in Notranjsko-kraško regijo.	– Krepitev institucionalnega sodelovanja z regijami Furlanije–Julijske krajine in Istre ter skupna priprava prostorskih in razvojnih dokumentov. Sodelovanje na čezmejni ravni pri: • oblikovanju čezmejnega širšega mestnega območja Koper – Trst (I) ter povečevanju čezmejnega vpliva slovenskega obmejnega območja in prispevanju k uravnoteženju vpliva sosednjih mest na čezmejni ravni; • reševanju razvojnih izzivov na čezmejnih, hribovitih in gorskih območjih, ki demografsko in gospodarsko stagnirajo ali nazadujejo. – Čezmejno sodelovanje se krepi v okviru mednarodnih programov (npr. Interreg Italia–Slovenia, Inter Bike III, EUSAIR in ADRION idr.), z usmeritvami v trajnostno mobilnost, modro gospodarstvo, prilagajanje na podnebne spremembe, zaščito obalnega prostora pred dvigom morske gladine idr.. – Krepitev povezav z Goriško regijo preko Sežane in Vipavske doline ter z Notranjsko-kraško regijo preko Divače in Pivke. Medregionalno sodelovanje se osredotoča na promet, turizem, energetiko in varstvo okolja. Sodeluje in se povezuje: • v okviru sistema zelene in modre infrastrukture na regionalni ravni, • v okviru razvoja družbene infrastrukture ter gospodarske javne infrastrukture na področju okolja in prometa. – Ustanovitev in upravljanje čezmejnega geoparka – Geopark Kras Carso, zaradi pomembne prisotnosti geookoljskih virov ter zavzemanja lokalnih skupnosti za ohranjanje in izboljšavo teh virov (zaščita, raziskovanje, izobraževanje ter turizem in promocija klasičnega krasa).

10 KAZALNIKI

CILJI IN PODROBNEJŠI CILJI	KAZALNIKI
ZASNOVA PROSTORSKEGA RAZVOJA, SREDIŠČA IN POLICENTRIČNI RAZVOJ, KAKOVOST BIVANJA, IDENTITETA	
- uskladitev prostorskih in razvojnih potreb med obalnim in kraškim delom regije - zagotavljanje prostorske in funkcionalne uravnoteženosti med obalnim in kraškim delom regije - zagotavljanje prostorsko in infrastrukturno povezanega razvoja -ohranitev arhitekturne in krajinske prepoznavnosti prostora	• Število prebivalcev, gostota poselitve in selitveni prirast, ločeno za obalna urbana naselja, istrsko zaledje in kraški del (št.; preb./km^2; ‰); želeni trend: ohranjanje poseljenosti zaledja ter rast središč, usklajena z zmogljivostjo prostora in infrastrukture. (SURS, prostorska razčlenitev po naseljih) • Selitveni prirast, želeni trend: najmanj nevtralen selitveni prirast • Število in delež središč z ustrezno opremljenostjo glede na njihovo raven (št.; %); želeni trend: povečevanje do ustrezne opremljenosti vseh obravnavanih središč. • Delež prebivalcev, ki v 45 minutah dosežejo središče vsaj IV. ravni, ločeno z JPP in osebnim vozilom (%); želeni trend: povečevanje, zlasti z JPP. • Delež novih stanovanj in poslovnih površin, zagotovljenih s prenovo ali pozidavo znotraj obstoječih naselij (%); želeni trend: povečevanje. (VIR: občine, evidence dovoljenj in izvedenih projektov.) • Neto letna rast pozidanih zemljišč (ha/ leto) in površina razvrednotenih območij (ha); (VIR: evidence dejanske rabe ter evidenca funkcionalno degradiranih območij; želeni trend: zmanjševanje obeh kazalnikov. • Sprejeta SLR (LAS Istra, LAS Krasa in Brkinov)
REVITALIZACIJA IN OBNOVA KULTURNE DEDIŠČINE IN JAVNE KULTURNE INFRASTRUKTURE	
- Kulturna dediščina (snovna, nesnovna) ter javna kulturna infrastruktura kot izjemen razvojni potencial in vir za gospodarsko rast, zaposlovanje in socialno kohezijo	• Št. obnovljenih in revitaliziranih objektov kulturne dediščine in javne kulturne infrastrukture; (Upravljalci, MOP, občine); želeni trend: naraščanje. • Število prenovljenih enot stavbne in naselbinske dediščine ter objektov javne kulturne infrastrukture (št.); želeni trend: naraščanje. • Delež prebivalcev z dostopom do javne kulturne infrastrukture v izbranem času potovanja, ločeno z JPP in osebnim vozilom (%); želeni trend: naraščanje. • Število izvedenih programov ohranjanja in predstavljanja nesnovne kulturne dediščine ter število udeležencev (št./leto); želeni trend: naraščanje. • Število obnovljenih in javno predstavljenih lokalno značilnih dediščinskih sklopov, npr. solin, suhozidnih struktur in tradicionalnih domačij (št.); želeni trend: naraščanje ob ohranitvi njihove avtentičnosti. • Izobraževanje; želeni trend: naraščanje
STANOVANJA	
- zagotavljanje zadostnega obsega in kakovosti stanovanj ter v uravnotežen prostorski razvoj poselitve; - uravnotežiti stanovanjsko ponudbo v skladu s policentrično strukturo poselitve	• Dostopnost stanovanj (število oziroma delež javnih najemnih stanovanj), želeni trend: naraščanje • Stopnja stanovanjske prikrajšanosti po kakovosti stanovanja (inverzivni indeks, SURS, popis; želeni trend: zmanjševanje • Število stanovanj za mlade, starejše in druge skupine s posebnimi stanovanjskimi potrebami (št.); želeni trend: naraščanje • Delež novih stanovanj na prednostnih območjih za stanovanjsko oskrbo in v območjih dobre dostopnosti do JPP, delovnih mest in storitev (%); želeni trend: naraščanje

- izboljšanje stanovanjskih razmer v obalnih naseljih - krepitev stanovanjskega razvoja v notranjih območjih regije - izboljšanje dostopa do stanovanj.	• Število praznih stanovanj in opuščenih stavb, ponovno vključenih v stanovanjsko rabo (št./leto); želeni trend: naraščanje • Število in delež stanovanj, namenjenih stalnemu bivanju oziroma dolgoročnemu najemu, ločeno v obalnih naseljih in zaledju (št.; %); želeni trend: naraščanje dostopne ponudbe za prebivalce.
DRUŽBENA INFRASTRUKTURA	
- Krepitev družbene infrastrukture, zdravstvenih in izobraževalnih storitev ter spodbujanje vključujoče družbe, ki temelji na kulturni raznolikosti in čezmejnem sodelovanju.	• Število središč z ustrezno opremljenostjo (storitve splošnega gospodarskega pomena) – do IV. ravni, želeni trend: ustrezna opremljenost vseh središč do IV. ravni, doseganje kriterijev ReSPRS50 za določeno raven središča • Širitev družbene infrastrukture skladno s konceptom prostorskega razvoja; želeni trend: naraščanje • Stopnja tveganja socialne izključenosti (SURS), želeni trend: zmanjševanje • Število mest v domovih za starejše in v posebnih socialnovarstvenih zavodih vRegiji (Skupnost socialnih zavodov Slovenije, MDDSZ), želeni trend: naraščanje • Delež prebivalcev z dostopom do osnovnega zdravstva, vrtca in osnovne šole v izbranem času potovanja, ločeno po storitvah in načinu prevoza (%); želeni trend: naraščanje • Število novih oziroma obnovljenih mest v vrtcih, šolah in ustanovah socialnega varstva glede na ugotovljene potrebe (št.); želeni trend: zmanjševanje primanjkljaja zmogljivosti. • Število izvedenih projektov novogradenj, dozidav in prenov zdravstvenih, izobraževalnih, športnih in socialnovarstvenih objektov (št.); želeni trend: naraščanje (skladno z ugotovljenimi potrebami). • Stopnja tveganja socialne izključenosti SURS, EU - življenjski pogoji; želeni trend: zmanjševanje • Število obiskov splošnih knjižnic (bibsist.nuk.uni-lj.si), želeni trend: naraščanje
GOSPODARSTVO	
- Krepitev gospodarske strukture z razvojem malih in srednjih podjetij, podporo inovacijam, digitalni preobrazbi in zeleni rasti Poudarek je na pristaniški in logistični dejavnosti, predelovalni industriji ter razvoju visokotehnoloških in storitvenih dejavnosti, povezanih s turizmom, prometom in energetiko Širitve gospodarskih con le v primeru, da so obstoječe cone	• Površina in delež ponovno aktiviranih razvrednotenih območij za gospodarsko rabo (ha; %); želeni trend: naraščanje, ob zmanjševanju skupne površine razvrednotenih območij. • Število prebivalcev, ki lahko dostopa do gospodarske / poslovne cone v časovnem okviru 45 minut (z osebnim vozilom, s sredstvi javnega potniškega prometa (JPP), s kolesom in peš); želeni trend: naraščanje • BDP na preb. v SKM v primerjavi s Slovenijo, Avstrijo, Italijo in Hrvaško - regijami NUTS3, ki mejijo na KRZS (Eurostat, preračuni UMAR); želeni trend: naraščanje • Število podjetij v regiji, vključenih v SRIP (MIZŠ); želeni trend: naraščanje • Število raziskovalcev v regiji (SURS); želeni trend: naraščanje • Stopnja delovne aktivnosti prebivalstva (SURS), želeni trend: naraščanje • Zasedenost obstoječih gospodarskih con in obseg neizkoriščenih komunalno opremljenih zemljišč v njih (%; ha); želeni trend: večja izkoriščenost pred odpiranjem novih površin. • Delež prebivalcev, ki v 45 minutah dosežejo poslovno cono, ločeno z JPP, osebnim vozilom, kolesom in peš (%); želeni trend: naraščanje

zapolnjene (MNVP_1. odzivi)	• Število delujočih inkubatorjev, podpornih središč in skupnih delovnih prostorov ter število vključenih podjetij (št.); želeni trend: naraščanje • Število izvedenih projektov povezovanja podjetij z univerzami in raziskovalnimi ustanovami (št./leto); želeni trend: naraščanje. • Emisije toplogrednih plinov na enoto dodane vrednosti v spremljanih gospodarskih dejavnostih (t CO_2 ekv./mio EUR); želeni trend: zmanjševanje. • Število delujočih podjetij oziroma projektov trajnostnega modrega gospodarstva, povezanih s pomorstvom, morskimi tehnologijami in raziskavami (št.); želeni trend: narašččanje ob zmanjševanju okoljskih obremenitev. • Število delovnih mest v visokotehnoloških, raziskovalnih in zelenih dejavnostih, želeni trend: naraščanje.
TURIZEM	
Dvig kakovosti, razpršenost ponudbe ter ohranitev prostorskih vrednot. Uravnotežen razvoj turistične ponudbe z vključevanjem notranjega zaledja ter diverzifikacijo dejavnosti, ki temeljijo na kulturni dediščini, krajinski raznolikosti in gastronomiji. Poseben poudarek je na povezovanju obalnega turizma s podeželjem in na razvoju trajnostnih oblik turizma. Razvoj trajnostnega, celoletnega in butičnega turizma: (povečanje obiska izven sezone ter zmanjšanje obremenjenosti v glavni turistični sezoni).	• Stopnja rasti prihodov turistov, želeni trend: usmerjena zmerna rast • Stopnja rasti nočitev turistov, želeni trend: usmerjena zmerna rast • Povprečna doba prebivanja turistov, želeni trend: usmerjena zmerna rast • Število turističnih prihodov in nočitev po mesecih ter ločeno za obalo, istrsko zaledje in Kras (št.); želeni trend: usmerjena zmerna rast zunaj glavne sezone in zmanjšanje pritiskov na preobremenjene lokacije, brez splošnega cilja rasti obiska. • Delež nočitev zunaj glavne turistične sezone (%; glavna sezona se za spremljanje enotno opredeli); želeni trend: usmerjena zmerna rast • Poraba pitne vode in količina nastalih odpadkov na turistično nočitev (l/nočitev; kg/nočitev); želeni trend: zmanjševanje. • Število dni preseganja dogovorjene nosilne zmogljivosti na spremljanih lokacijah (dni/leto); želeni trend: zmanjševanje; spremljanje po določitvi zmogljivosti. • Delež obiskovalcev, ki do turističnih območij prispejo z JPP, peš ali s kolesom (%); želeni trend: naraščanje • Dolžina povezanih in urejenih tematskih poti med obalo, istrskim zaledjem in Krasom ter število izhodišč z dostopom z JPP (km; št.); želeni trend: naraščanje povezanosti in dostopnosti ob varovanju občutljivih območij.
PROMET	
- Izboljšanje prometne dostopnosti regije z notranjostjo države in čezmejnim prostorom. - Razvoj javnega potniškega prometa, kolesarskih povezav ter digitalne infrastrukture.	• Delež prebivalcev v razdalji do 1 km od postajališča JPP z zadovoljivo frekvenco (%); želeni trend: naraščanje. • Gibanje števila osebnih vozil na 100 prebivalcev v občini, želeni trend: zmanjševanje. • Delež poti z JPP, kolesom in peš ter število osebnih vozil na 100 prebivalcev (%; št.); želeni trend: naraščanje trajnostnih načinov in zmanjševanje avtomobilske odvisnosti. • Dolžina sklenjenih in varnih kolesarskih povezav ter število opremljenih prestopnih vozlišč (km; št.); želeni trend: naraščanje • Površina nepozidanih stavbnih zemljišč v razdalji enega kilometra od postajališča z vsaj zadovoljivim številom voženj, želeni trend: naraščanje

-Posodobitev in nadgradnja železniške povezave.	• Vzpostavljen medobčinski center za upravljanje mobilnosti • Modalni razrez: delež hoje pri vsakodnevnih potovanjih (anketa), želeni trend: naraščanje • Obseg cestnega prometa na spremljanih odsekih obalnih naselij v glavni sezoni in zunaj nje (vozil/dan); želeni trend: zmanjševanje sezonskih konic in tranzita skozi naselja. • Število ukinjenih parkirnih mest v obalnem pasu, katerih površine so namenjene javni odprti rabi, in zasedenost povezanih prestreznih parkirišč (št.; %); želeni trend: izvajanje parkirne politike ob zagotovljenih alternativah dostopa. • Potovalni časi železniških povezavter delež pristaniškega tovora, odpremljenega ali pripeljanega po železnici (min; %); želeni trend: skrajševanje potovalnih časov in rast deleža železnice. • Število odpravljenih kritičnih prekinitev ekološke povezljivosti ob prometni infrastrukturi in spremljana uporaba prehodov za živali (št.; prehodi živali/leto); želeni trend: več odpravljenih prekinitev in potrjena funkcionalnost prehodov.
OKOLJSKA, KOMUNALNA GJI, ENERGETSKA UČINKOVITOST	
- učinkovito ravnanje z vodo in odpadki ter spodbujanje krožnega gospodarstva in rabe obnovljivih virov energije ter večja energetska samooskrba in učinkovitost sanacija kanalizacijskega omrežja priobalnih občin	• Delež priključenosti na javno kanalizacijsko omrežje (MOP), želeni trend: naraščanje • Število novo priključenih naselij na javni vodovod – Slovenska Istra (Občine), želeni trend: naraščanje • Število novo priključenih naselij na javni vodovod – Kras (Občine), želeni trend: naraščanje • Zagotovljen dolgoročni strateški vodni vir za Istro/Kras (pripravljena investicijska, prostorska, projektna dokumentacija, pridobljeno gradbeno dovoljenje, pričetek gradnje) MOP • Ekološki odtis regije ARSO, želeni trend: nižanje • Okoljsko stanje morskih voda po kazalnikih dobrega stanja morskih voda ARSO, trend: naraščanje kakovosti • Delež prebivalcev z zagotovljeno zdravstveno ustrezno pitno vodo ter delež skladnih vzorcev pitne vode (%); želeni trend: naraščanje dostopnosti in ohranjanje oziroma izboljšanje kakovosti. • dostopnost pitne vode, želeni trend: naraščanje • Izgube vode v vodovodnem omrežju (%; m^3/leto); želeni trend: zmanjševanje. • Število in trajanje omejitev oskrbe s pitno vodo v sušnih obdobjih ter delež konične potrebe, pokrit z razpoložljivimi rezervnimi viri in povezavami (št.; dni/leto; %); želeni trend: manj omejitev in večja zanesljivost oskrbe slovenske Istre in Krasa. • Število izvedenih ukrepov varovanja virov Rižana in Klariči, vključno s čezmejnimi ukrepi (št.); želeni trend: povečevanje izvedenih ukrepov ter ohranjanje kakovosti vode. • Delež prebivalcev z ustreznim odvajanjem in čiščenjem komunalne odpadne vode, ločeno za javne sisteme in ustrezne individualne rešitve (%); želeni trend: naraščanje. • Število in ocenjeni volumen prelivov neustrezno očiščene odpadne vode v morje oziroma na območja kopalnih voda ter dolžina saniranega priobalnega omrežja (št./leto; m^3/leto; km); želeni trend: zmanjševanje prelivov in povečevanje sanacije)

	• čiščenje odpadnih voda: delež odpadnih voda, ki so ustrezno obdelane pred izpustom v okolje, želeni trend: naraščanje • količina meteorne vode, speljane na čistilno napravo in njen vpliv na zmogljivost čistilne naprave, želeni trend: naraščanje • kakovost očiščene vode: stopnja skladnosti očiščene vode s predpisanimi standardi pred izpustom v vodotoke, morje, želeni trend: naraščanje • Prostornina naprav za zadrževanje padavinske vode in letna količina ponovno uporabljene vode (m^3; m^3/leto); želeni trend: naraščanje ob ustrezni kakovosti za predvideno uporabo. • stopnja ločenega zbiranja odpadkov (delež ločeno zbranih odpadkov glede na skupno količino generiranih odpadkov), želeni trend: naraščanje • Količina odloženih mešanih komunalnih odpadkov v kg/preb. (SURS), želeni trend: zmanjševanje • Delež ločeno zbranih komunalnih odpadkov, delež priprave za ponovno uporabo in recikliranja ter količina odloženih odpadkov na prebivalca (%; kg/preb./leto); želeni trend: povečevanje prvih dveh in zmanjševanje zadnjega kazalnika. • Proizvodnja električne energije iz OVE in specifična raba energije v javnih stavbah (MWh/leto; kWh/m^2/leto); želeni trend: povečevanje proizvodnje na prostorsko ustreznih lokacijah in zmanjševanje specifične rabe. • Razpoložljiva zmogljivost elektroenergetskega omrežja za priklop OVE ter število in trajanje izpadov (MW; št.; ure/leto); želeni trend: rast zmogljivosti in zmanjševanje izpadov. • Vlaganje v posodobitve elektroenergetskega omrežja, želeni trend: naraščanje
KRAJINA IN ZELENI SISTEM	
- varovanje naravnih in krajinskih vrednot; ohranjanje ravnotežja med kulturnimi prvinami in naravo za ohranjanje značilnosti kulturne krajine, identitete prostora, vitalnih mest in vitalnosti podeželja - zagotavljanje večfunkcionalne rabe prostora in ohranjanje njegovih ekoloških, okoljskih in rekreacijskih funkcij - Sistem prispeva k protipoplavni in protipožarni varnosti, kakovosti zraka, rekreaciji v odprtem prostoru ter ohranjanju krajinske identitete.	• Število izdelanih krajinskih zasnov za krajinsko prepoznavna območja in izjemne krajine, želeni trend: izdelane krajinske zasnove za vsa območja • Dostopnost javnih (javno dostopnih) zelenih površin (za urbana naselja): 5 min hoje (300 m) do javne zelene površine v velikosti > 0,5 ha strnjenega in zaokroženega območja oz. 15 min hoje (900 m) do javne zelene površine v velikosti > 1 ha strnjenega in zaokroženega območja, želeni trend: ustrezna dostopnost do zelenih površin za vse prebivalce • Delež javnih odprtih in zelenih površin v naselju (za urbana naselja) želeni trend: vsaj 40 % ureditvenega območja naselja • Površina ohranjenih oziroma obnovljenih habitatov in število odpravljenih prekinitev ekoloških koridorjev (ha; št.); želeni trend: ohranjanje oziroma obnova habitatov in izboljšanje povezanosti. • Površina in najmanjša širina opredeljenih zelenih klinov med istrskim zaledjem in obalo ter zelenih cezur med naselji (ha; m); želeni trend: ohranjanje • Dolžina ohranjenih naravnih odsekov morske obale in površina ohranjenih zelenih robov klifov (km; ha); želeni trend: ohranjanje, brez zmanjševanja zaradi novih posegov. • Delež površin javnega odprtega prostora, prekritih z drevesnimi krošnjami (%); želeni trend: povečevanje, zlasti na toplotno obremenjenih območjih.

KMETIJSTVO	
varstvo in zaščita kmetijskih površin, vzpostavitev sistema »pridelava – predelava – skladiščenje – distribucija hrane"	• Površina kmetijskih zemljišč v dejanski rabi ter površina najboljših oziroma trajno varovanih kmetijskih zemljišč (ha; m^2/preb.); želeni trend: ohranjanje površin • Diverzifikacija kmetijstva glede na geografske možnosti posameznega območja; želeni trend: ohranjanje in spodbujanje diverzifikacije • Namakalne površine (ha) (ZRS Koper (Znanstvenoraziskovalno središče Koper), želeni trend: naraščanje • Površina kmetijskih zemljišč v zaraščanju in površina ponovno vzpostavljene kmetijske rabe (ha); želeni trend: zmanjševanje zaraščanja ter obnova rabe ob upoštevanju naravovarstvenih ciljev. • Število aktivnih kmetijskih gospodarstev in mladih prevzemnikov kmetij (št.); želeni trend: ohranjanje gospodarstev in povečevanje števila mladih prevzemnikov. • Delež lokalno pridelane hrane v nabavi sodelujočih javnih zavodov ter število dobaviteljev v kratkih verigah (% po vrednosti; št.); želeni trend:naraščanje. • Število delujočih skupnih zmogljivosti za predelavo, hlajenje, skladiščenje in distribucijo lokalne hrane (št.); želeni trend: naraščanje glede na potrebe pridelovalcev. • Obseg značilnih kmetijskih rab po območjih: oljčniki in vinogradi v Istri, vinogradi in pašne površine na Krasu ter sadovnjaki v Brkinih (ha); želeni trend: ohranjanje aktivne rabe in krajinske pestrosti, brez pretvarjanja naravovarstveno pomembnih habitatov. • Površina kraških suhih travišč, vzdrževanih z ustrezno pašo ali košnjo (ha); želeni trend: ohranjanje in povečevanje ustrezno upravljanih površin. • Površina zemljišč z učinkovitim namakanjem iz zagotovljenih virov ter količina porabljene vode na enoto pridelka (ha; m^3/t za primerljive kulture); želeni trend: večja odpornost na sušo in manjša specifična poraba brez ogrožanja pitne vode in ekoloških potreb.
PODNEBNE SPREMEMBE ter VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI	
prilagajanje podnebnim spremembam varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami	• Število in obseg vročih točk v urbanih središčih, želeni trend: zmanjševanje • Stopnja samooskrbe s hrano, želeni trend: naraščanje • Ohranjanje gozdov na ogroženih območjih (plazljiva, erozijsko in poplavno ogrožena območja), želeni trend: ohranjanje • Kakovost podtalnice (izvajati ukrepe za preprečevanje in zmanjševanje onesnaževanja voda), želeni trend: ohranjanje in izboljšanje kakovosti vodnih virov • Število in delež prebivalcev na poplavno ogroženih območjih, želeni trend: zmanjševanje • Število in delež ogroženih prebivalcev na plazovitih območjih, želeni trend: zmanjševanje • Število in delež prebivalcev ter število objektov kritične infrastrukture na poplavno in plazovito ogroženih območjih (št.; %, ločeno po nevarnosti); želeni trend: zmanjševanje ogroženosti in preprečevanje nove izpostavljenosti. • Izdelana strokovna podlaga za dvig morske gladine ter sprejeta strategija in akcijski načrt prilagajanja slovenske obale (da); cilj: pripravljeni in usklajeni dokumenti
ZDRAVJE LJUDI	

	• Število in delež prebivalcev, izpostavljenih čezmernemu okoljskemu hrupu (št.; %); želeni trend: zmanjševanje. • Letne koncentracije spremljanih onesnaževal zraka ter število dni preseganj veljavnih mejnih oziroma ciljnih vrednosti (µg/m³; dni/leto); želeni trend: zmanjševanje obremenitev in odprava preseganj. • Število evidentiranih konfliktnih stikov med občutljivimi rabami in viri hrupa, EMS ali drugih emisij ter število saniranih stikov (št.); želeni trend: preprečevanje novih konfliktov in povečevanje sanacije obstoječih. • Delež obravnavanih novih oziroma razširjenih ureditev z izvedenimi preveritvami vplivov in zagotovljenimi potrebnimi odmiki ali zaščitnimi ukrepi (%); cilj: vse ureditve, pri katerih je preveritev potrebna.
REGIJSKO, MEDREGIJSKO IN ČEZMEJNO SODELOVANJE	
- Povezovanje prostorskih in razvojnih politik občin, regijskih institucij in državnih nosilcev urejanja prostora. - Krepitev čezmejnega sodelovanja s Furlanijo–Julijsko krajino na italijanski strani in Istro na hrvaški strani, kjer se spodbuja skupno načrtovanje prometnih, gospodarskih in okoljskih projektov - Sodelovanje s slovensko manjšino v Italiji pri skupnih razvojnih vprašanjih. - Povezovanje z Goriško in Notranjsko-kraško regijo.	• Število skupno pripravljenih in sprejetih medobčinskih, medregionalnih in čezmejnih prostorskih oziroma razvojnih dokumentov (št.); želeni trend: naraščanje in izvajanje dogovorov. • Število zaključenih skupnih projektov in delež projektov z delujočimi rezultati po zaključku financiranja (št.; %); želeni trend: naraščanje. • Število delujočih čezmejnih povezav JPP z Italijo in Hrvaško ter število prepeljanih potnikov (št.; št./leto); želeni trend: naraščanje uporabnih povezav in njihove uporabe. • Število skupnih projektov Koper–Trst ter projektov z Istro na Hrvaškem in s sodelovanjem slovenske manjšine v Italiji (št.; po področjih); želeni trend: krepitev sodelovanja s konkretnimi prostorskimi in družbenimi učinki. • Vzpostavljeno skupno upravljanje Geoparka Kras–Carso in delež izvedenih ukrepov skupnega programa (da/ne; %); želeni trend: delujoče upravljanje in izvajanje programa. • Število skupnih ukrepov za varstvo kraških vodnih virov, požarno varnost in prilagajanje obale na dvig morske gladine (št.); želeni trend: naraščanje izvedenih ukrepov. • Število skupnih projektov s sosednjimi slovenskimi regijami na področjih prometa, zelene infrastrukture, turizma, energetike in družbene infrastrukture (št.); želeni trend: naraščanje izvedenih projektov.

11 VIRI IN LITERATURA

- ARSO (2025). Okolje, dostopno na: *https://www.gov.si/podrocja/okolje-in-prostor/okolje/*
- ARSO (2025). Sončni relief lidar, dostopno na: *https://gis.arso.gov.si/evode/profile.aspx?id=atlas_voda_Lidar%40Arso&initialExtent=402591.76%2C39904.09%2C2.64583*
- GURS (2025). Javni geodetski podatki, dostopno na: *http://ipi.eprostor.gov.si/jgp/data*
- Odprti podatki Slovenije (2025). Okolje in prostor, dostopno na: *https://podatki.gov.si/data/search?openness_score=0&all_podrocje=Okolje+in+prostor*
- Malek Ž., Golobič M., Marot N., Debevec M., Žnidaršič Z., Pogačar T. (2025). Ocena podnebne ranljivosti za mesta in druga urbana naselja, dostopno na: *https://urbana-konferenca.si/wp-content/uploads/2025/10/3-URK-2025-Ziga-Malek-Mojca-Golobic-UL-Biotehniska-fakulteta-Ocena-podnebne-ranljivosti.pdf*
- Medvladni odbor za podnebne spremembe (2022). Podnebne spremembe 2022 - Vplivi, prilagajanje in ranljivost, dostopno na: *https://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/publications/2023_12-IPCC_AR6_WGII_SummaryForPolicymakers23_VERZIJA%20SLO.pdf*
- Ministrstvo za okolje in prostor (2018). Ocena podnebnih sprememb v Sloveniji do konca 21. stoletja, Sintezno poročilo – prvi del, dostopno na: *https://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/publications/OPS21_Porocilo.pdf*
- Mušič B. (2025). Prilagajanje naselij na podnebne spremembe v prihodnji kohezijski politiki, dostopno na: *https://urbana-konferenca.si/wp-content/uploads/2025/10/6-URK-2025-Barbara-Music-UIRS-Prilagajanje-naselij.pdf*
- MNVP (2019). Obalno-kraška regija - Usmeritve za pripravo strategije razvoja regije s področja prostorskega in urbanega razvoja
- MNVP (2023). Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050, dostopno na: *https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNVP/Dokumenti/Prostorski-razvoj/SPRS/Strategija_prostorskega_razvoja_2050.pdf*
- PIS (2025). Strokovne podlage za regionalne prostorske plane, dostopno na: *https://pis.eprostor.gov.si/pis/urejanje-prostora/strokovne-podlage/strokovne-podlage-rpp*
- PISO (2025). V pripravi prostorski akti (neuradni), dostopno na: *https://dokumenti-pis.mop.gov.si/interno/*
- Razvojni center Koper (2025). Izhodišča za pripravo regionalnega prostorskega plana Obalno-kraške razvojne regije
- Regionalni razvojni center Koper. *Regionalni razvojni program Obalno-kraške regije 2021-2027*. Dostopno na: *https://www.rrc-kp.si/rrp-2021-2027/*
- STAGE SURS (2025). STAGE, dostopno na: *https://gis.stat.si/*
- Statistični urad Republike Slovenije (2025). Obalno-kraška regija, dostopno na: *https://www.stat.si/obcine/sl/Region/Index/12*
- SURS (2025). Podatkovna baza SiStat, dostopno na: *https://pxweb.stat.si/SiStat/sl*

- UIRS (2025). Prostorski informacijski sistem, dostopno na: *https://www.uirs.si/sl-si/Novice/ArtMID/419/ArticleID/124/Prostorski-informacijski-sistem*
- UMANOTERA (2018). Projekcije podnebnih sprememb v Sloveniji, dostopno na: *https://www.umanotera.org/podnebne-spremembe/fizikalno-ozadje-podnebnih-sprememb-in-njihove-posledice-za-slovenijo/projekcije-podnebnih-sprememb-v-sloveniji/#toggle-id-1*
- UIRS (2025). Prikaz stanja prostora, dostopno na: *https://rpp.uirs.si/Povezave#:~:text=Prikaz%20stanja%20prostora,prikazani%20na%20dr%C5%BEavnih%20topografskih%20kartah.*
- UIRS, Acer d.o.o., Locus d.o.o., LUZ (2024). Obvezne strokovne podlage za regionalne prostorske plane. Obalno-kraška regija - Usmeritve za razvoj poselitve, razvoja v krajini in gospodarske javne infrastrukture, dostopno na: *https://pis.eprostor.gov.si/pis/urejanje-prostora/strokovne-podlage/strokovne-podlage-rpp*
- *Projekt KRAS-CARSO, Program čezmejnega sodelovanja Slovenija–Italija 2007–2013; Renčelj, S. (2017): Živi muzej Krasa / Karst Living Museum.*
- UIRS, Locus d.o.o. (2024). Priporočila za izdelavo urbanistične zasnove za regionalni prostorski plan, dostopno na: *https://pis.eprostor.gov.si/pis/urejanje-prostora/strokovne-podlage/strokovne-podlage-rpp*
- UIRS, Locus d.o.o. (2024). Vzorčni primer urbanistične zasnove za regionalni prostorski plan, Urbanistična zasnova za gorenjsko širše mestno območje, Strokovna podlaga za regionalni prostorski plan gorenjske regije, dostopno na: *https://pis.eprostor.gov.si/pis/urejanje-prostora/strokovne-podlage/strokovne-podlage-rpp*
- Ministrstvo za kulturo (2025): *Evidenca javne infrastrukture na področju kulture. OPSI – Odprti podatki Slovenije*